

Cs—1.

SZERVEZETI
ÉS
SZOLGÁLATI UTASÍTÁS
A
M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁMÁRA.
(Szut.)

I. SZERVEZET.
II. SZOLGÁLAT.

Hivatalos kiadás.



BUDAPEST, 1941.

Cs—1.

Dr. Könyv Zoltán f.

SZERVEZETI
ÉS
SZOLGÁLATI UTASÍTÁS
A

M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁMÁRA.

(Szut.)

I. SZERVEZET.

II. SZOLGÁLAT.

Hivatalos kiadás.



BUDAPEST, 1941.

— Utánnnyomás tilos. —

TARTALOMJEGYZÉK.

Bevezető rendelkezések	Oldal 11
----------------------------------	-------------

I. rész. Szervezet.

I. Szervezeti határozványok.

1. §. Rendeltetés, jelleg alárendeltség és területi illetékesség	13
2. §. A csendőrség egyéneinek és parancsnokságainak viszonya egymáshoz, a katonai és polgári hatóságokhoz, igénybevétele és szolgálati felelőssége	14
3. §. Büntetőbíráskodás, fegyelmi fenytő jog és becsületügyi eljárás	16
4. §. Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre	16
5. §. Előléptetés, állománykiegészítés és kilépés	17
6. §. Ruházat, fegyverzet, illetmény és igazolvány	20

II. Szervi tagozódás.

7. §. Általános tagozódás	21
8. §. Központi vezetés	21
9. §. Központi szervek	22
10. §. Csapatalakulatok	23
11. §. Gazdászatzkezelési szervek	26
12. §. Szervi tagozódással kapcsolatos rendelkezések	28

II. rész. Szolgálat.

III. Elvi határozványok.

13. §. Szolgálati feladatok	31
14. §. A szolgálat tagozódása	34

IV. Személyes magatartás.

15. §. Általános magatartás és viselkedés	37
16. §. Magatartás szolgálatban	43
17. §. Önképzés és hivatásbeli kötelmek	44
18. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség tagjaihoz és a polgári személyekhez	45
19. §. Jelentkezések és bemutatkozások	46
20. §. Eljárás csendőr-egyének személyét, vagy az egész csendőrséget érintő becsületsértés, rágalalmazás, hamis vád és polgári peres ügy esetében	49

V. Belső szolgálat.

	Oldal
21. §. Laktanyarend	53
22. §. Szobarend	60
23. §. Istállórend	67
24. §. Laktanya- és szállásszemle	70
25. §. Napirend	72
26. §. Ügyeleti-, napos-, készségi- és küldöncszolgálat	76
27. §. Eljárás megbetegedéseknél	80
28. §. Öltözködés és felszerelés	82
29. §. Vezénylések, összpontosítások és díszkivonulások	85
30. §. Fegyelmi fenyítő hatalom	88

VI. Közbiztonsági szolgálat.

31. §. Területi illetékesség. Szolgálati működés idegen csendőrségi és m. kir. rendőrségi területen	97
32. §. Távolsági kimutatások és őrzési beosztások szerkesztése. Őrskörletek portyázása	98
33. §. Csendőrjárőr fogalma, kivezénylése, eligazítása és bevonulása	104
34. §. Portyázó járőrök eljárása általában	109
35. §. Lovon teljesítendő szolgálat szabályai	114
36. §. Szolgálati ebek alkalmazása	115
37. §. Szolgálati órák számának meghatározása	116
38. §. Pihenők	119
39. §. Ellenőrzések	120

VII. Szolgálati jogok és azok gyakorlása.

40. §. A szolgálatban álló csendőr jogai általában . .	123
41. §. A szolgálati fellépés módja	125
42. §. Figyelmeztetés	127
43. §. Igazoltatás	128
44. §. Elővezetés	129
45. §. Elfogás	129
46. §. Elővezetésre és elfogásra vonatkozó különös sza- bályok	132
47. §. A bilincs alkalmazása	136
48. §. Kényszerítő eszközök alkalmazása	138
49. §. Fegyverhasználat	139
50. §. A fegyverhasználati jog magyarázata	149
51. §. Fegyverhasználati esetek elbírálása	149

VIII. A megelőző (preventív) szolgálat.

52. §. A megelőző (preventív) szolgálatról általában .	153
53. §. Helyi és személyi ismeret. Nyilvántartások ve- zetése	154

	Oldal
54. §. A megfigyelésről általában. Besúgóók alkalmazása	158
55. §. Korcsmák, lebújók, gyanús helyek és gyanús egyének, szállodák ellenőrzése	160
56. §. Cigányok felügyelése és ellenőrzése	161
57. §. Népgyűlések, vásárok, búcsúk, nyilvános mulat- ságok és mozgófényképüzemek felügyelése	162
58. §. Ipar-, munkástelepek és gazdasági munkások el- lenőrzése. Magatartás munkásokkal szemben	165
59. §. Külföldiek ellenőrzése	167
60. §. Vadászat és halászat ellenőrzése	169
61. §. Vasút- és hajóállomáson, valamint fürdőhelyen teljesített szolgálat	170

IX. Nyomozó szolgálat.

62. §. A bűnvádi eljárásról általában	173
63. §. A bűnügyi nyomozás fogalma és célja. Bűnügyi nyomozás teljesítésére hivatott hatóságok és közégek	176
64. §. Nyomozási illetékesség	178
65. §. A nyomozás megindítása	181
66. §. A nyomozásról általában	186
67. §. Helyszíni szemle	192
68. §. Sértettek és tanúk kikérdezése	194
69. §. Gyanúsítottak kikérdezése	197
70. §. Házkutatás	199
71. §. Személymotoszás	201
72. §. Házkutatásnál és személymotoszásnál szem előtt tartandó szabályok	201
73. §. Tárgyak őrizetbe vétele és azokkal való eljárás	203
74. §. Iratokkal, nyomtatványokkal, táviratokkal és le- velekkel való eljárás	208
75. §. Ismeretlen, vagy szökésben lévő gyanúsítottal való eljárás	209
76. §. Feljelentés és tényvázlat	211
77. §. A nyomozás abbahagyása és újrafelvétele. Ki- derítetlen esetekkel való eljárás	220

X. Megelőző és nyomozó szolgálat egyes különleges eseteiben való eljárás.

78. §. Les	223
79. §. Vasútbiztosítás	224
80. §. Átkutatás	226
81. §. Határszéli szolgálat	230
82. §. Helyi rendészeti ügyekben való eljárás	231
83. §. Jövedéki és a bortörvénybe ütköző kihágások esetében való eljárás	232

84. §.	Nemzetközi jellegű bűncselekmények esetében való eljárás	234
85. §.	A magyar főudvarnagyi bíróság bírói hatósága alá tartozókkal, területenkívüliséget és konzuli személyes mentességet élvezőkkel és a magyar főudvarnagyi bíróság fennhatósága alá tartozó épületekben tartózkodókkal szemben való eljárás	236
86. §.	Mentelmi jogot élvezőkkel szemben való eljárás	238
87. §.	Fiatalkorúakkal szemben való eljárás	239
88. §.	Katonai egyénekkel szemben való eljárás	242
89. §.	Tűzeset, vizáradás és elemi csapás esetében való eljárás	244
90. §.	Rendkívüli esetek bejelentése	245

XI. Felszólított szolgálat.

91. §.	Felhívási és megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek	249
92. §.	A felszólított szolgálat végrehajtása. Felhívások elbírálása	250
93. §.	Karhatalmi szolgálat	252
94. §.	Szállítmányfelvezet és oltalmi kíséret	255
95. §.	Fogolykíséret és fogolyörizet	256
	a) Foglyok átvétele és átadása	256
	b) Fogolykíséret gyalog és lovon	261
	c) Fogolykíséret vasúton és hajón	262
	d) Fogolykíséret kocsin	263
	e) Menetképtelenné vált vagy megbetegedett fogollyal való eljárás	264
	f) Foglyok őrzése	264
	g) Fogoly megszökése esetében való eljárás	266

XII. Személyi szabályok.

96. §.	Általános határozványok	269
97. §.	A járőrtárs részére	269
98. §.	A járőrvezető részére	270
99. §.	Az őrsparancsnokhelvettes részére	271
100. §.	Az őrsparancsnok részére	272
101. §.	A szárny szolgálatvezetője részére	276
101/a §.	A szakaszparancsnok részére	277
102. §.	A segéd munkások (kezelők) részére	281
103. §.	A szárnyparancsnok részére	282
104. §.	Az iskolaparancsnok részére	287
105. §.	Az előadók részére	288
106. §.	A kerületi- és osztálysegédtiszt részére	288
107. §.	Az osztályparancsnok részére	290
108. §.	A beosztott törzstisztek részére	293
109. §.	A csendőrkerületi parancsnok részére	294

Függelék.

Utasítás a fürdőkülönítmények és fürdőőrsök számára.

	Oldal
Bevezető rendelkezések	303
1. §. A fürdőügyleti szolgálat célja. Illetékesség. Alárendeltség	304
2. §. Létszám. Legénység	305
3. §. Személyes magatartás	305
4. §. Szolgálat	307
1. Telepügylet	307
2. Forgalmi rendészet a telepen	308
3. Fürdő- (strand-) ügylet	308
4. Piacügylet	308
5. Nyomozó szolgálat	309
6. Idegenrendészetet ellenőrző szolgálat	309
7. Ellenőrző szolgálat	310
8. Közlekedésrendészet a fürdőtelepen kívül	310
5. §. Öltözet, fegyverzet, felszerelés	313
6. §. Oktatás	314
7. §. Elhelyezés	315
8. §. Élelmezés	315
9. §. Iroda és pénztár	316
a) <i>melléklet</i> : Vázlat a fürdőkülönítmények és fürdőőrsök részére a Szut. 66. pontja alapján kiadandó különleges utasítások tagozódásáról	319
b) <i>melléklet</i> : Kimutatás azokról a szolgálati könyvekről és tansegédletekről, amelyeket a létszámhoz mérten az állandó őrssel nem egy laktanyában elhelyezett fürdőkülönítményeknek ki kell adni	321
c) <i>melléklet</i> : Áttekintés a fürdőhelyeken szolgálattal teljesítő járőrök szolgálati öltözetéről, fegyverzetéről és felszereléséről	322

Mellékletek.

1. Csendőr eskümintá	324
2. Katonai eskümintá	325
3. Személyazonossági igazolvány mintája	326
3/a. Előjegyzés a személyazonossági igazolványokról	327
4. Napirend az őrsök számára	331
5. Távolsági kimutatás	332
6. Táblázat a portyázásra és pihenőre illetékes szolgálati óráknak a távolságok alapján való kiszámítására	334
7. Őrjárat beosztás	337
8. Csendőrségi csapatalakulatoknak és azok határainak jelzései	338
9. Őrskörleírás	340

	Oldal
10. Előjegyzés a szárny (szakasz) helyi és személyi viszonyairól	341
11. Magánindítványi nyilatkozat	342
12. Hatálytalan	343
13. Utasítás az ujjnyomatok felvételére	344
14. Jegyzék az őrizetbe vett tárgyakról	351
15. Büntettről szóló feljelentés mintája	353
15/a. Vétségről szóló feljelentés mintája	355
16. Kihágásról szóló feljelentés mintája	356
17. Tényvázlat	357
18. Vasútbiztosítási tervezet	363
19. Átkutatási tervezet	364
20. Tényleírás	366
20/a. Irányelvek a tényleírás megszerkesztésére	369
21. Fenyítési jegyzék	371
22. Mintavételi jelentés	372
22/a. Kísérő jegyzék	374
23. Irányelvek a tűzoltórend összeállításához	375
24. Táblázatos kimutatás a büntettek, vétségek és kihágások feljelentési illetékességéről. (Külön kötetben van kiadva)	377
25. Irányelvek az őrsök által előterjesztett közbiztonsági vonatkozású ügyiratok átvizsgálásához	378

I. RÉSZ.

SZERVEZET.

Bevezető rendelkezések.

„Csendőr“ kifejezés alatt ennek az utasításnak a II. részében a rangosztályba nem sorolt havidíjasokat (alhadnagyokat és tiszthelyetteseket) és altiszteket (törzsőrmestereket, őrmestereket, csendőröket és próbacsendőröket) kell érteni, hacsak valamely kivétel kifejezetten megállapítva nincs.

Ezt az utasítást általánosságban vagy ennek egyes rendelkezéseit az utasítás szellemével össze nem egyeztethető módon magyarázni, önkényesen értelmezni, olyat, ami abban előírva nincs, elrendelni vagy követelni és végül az utasítás egyes rendelkezéseit magyarázó vagy értelmező parancsokat kiadni tilos. Az utasítást magyarázó magánműveket vagy oktatási segédeszközöket — a csendőrség körében — csak a honvédelmi miniszter jóváhagyása után szabad terjeszteni. A m. kir. belügyminiszteren és a honvédelmi miniszteren kívül senkinek sincs joga ahhoz, hogy a jelen utasítás bármelyik rendelkezése alól kivételt tegyen vagy engedélyezzen, hacsak az utasítás erre kifejezetten fel nem hatalmazza.

Abban az esetben, ha az utasítás egyes rendelkezéseinek értelmezése tekintetében kételyek merülnek fel, a honvédelmi miniszter döntését kell kikérni. Általános érvényű vagy elvi jelentőségű döntéseknek az utasításba való bevezetése vagy előjegyzése, illetőleg szükség esetében az utasítás kiegészítése iránt a honvédelmi miniszter intézkedik.

I. Szervezeti határozványok.

1. §. Rendeltetés, jelleg, alárendeltség és területi illetékesség.

1. A m. kir. csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtestület.

Feladata: működési területén a személy- és vagyonbiztonság megóvása, a közbéke és közrend fenntartása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek megszegésének, a véletlenségből vagy bármely természetű mulasztásból eredő szerencsétlenségeknek, veszélyeknek és károknak lehető megakadályozása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek ellen vétők kinyomozása és az illetékes hatóságoknak való átadása, illetőleg feljelentése.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre hivatott.

2. A *tisztek* feladata a közbiztonsági szolgálat kezelése felett való őrködés, illetőleg a szolgálatteljesítés ellenőrzése és irányítása, a legénység hivatásszerű kiképzésének vezetése és a katonai fegyelem fenntartása.

A tisztek sem rendőri hatóságnak, sem rendőri közegeknek nem tekinthetők, a nyomozásban személyesen és cselekvően részt nem vehetnek és semminemű nyomozati cselekményt nem teljesíthetnek.

3. A csendőrség legfelsőbb fokban az 1881. évi III. t.-c. 8. és 9. §§-aiban meghatározott mértékben a honvédelmi, illetőleg a belügyminiszternek van alárendelve.

4. A csendőrség működési területe Budapest székesfőváros, a törvényhatósági jogú és a megyei városok belső és külső területét kivéve, Magyarország egész területére kiterjed.

A törvényhatósági jogú és a megyei városok külső és belső területét a belügyminiszter a csendőrség állandó működési területébe kivételesen bevonhatja.

5. A közbiztonsági szolgálatnak ellátására és a nyomozó

cselekmények végrehajtására a szakaszparancsnokok, valamint a csapatállománynak az őrsökre (különítményekre) beosztott vagy erre a célra kivezényelt legénysége (rangosztályba nem sorolt havidíjasai és altisztjei) hivatottak és a csendőrségben rendőri közegeknek csupán ők tekinthetők.

2. §. A csendőrség egyéneinek és parancsnokságainak viszonya egymáshoz, a katonai és a polgári hatóságokhoz; igénybevétele és szolgálati felelőssége.

6. A csendőrség legénységi egyénei a honvédség hasonló rendfokozatú egyéneivel, tisztjei (tisztviselői) pedig a honvédség azonos állománycsoportba tartozó tisztjeivel (tisztviselőivel) egyenlő rangúak.

A csendőrség tagjainak a honvédség tagjaihoz való viszonyát a honvédségi Szolgálati Szabályzat I. Rész szabályozza.

7. A csendőrparancsnokok, a csendőr gazdasági tisztjei, valamint a csendőrtisztviselők rendfokozati elnevezései és jelvényei a honvédségéivel azonosak.

A csendőrségnél a legalacsonyabb legénységi rendfokozatú egyén a „csendőőr“, aki a honvéd szakaszvezetővel egyenlő rangú.

8. Az előljáró csendőrparancsnokságok az alárendelt csendőrparancsnokságokkal szemben „parancsadási“ joggal bírnak.

A csendőrparancsnokságoknak egymással való írásbeli érintkezési módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

9. Honvédtiszti parancsnokságok, intézetek és hatóságok a csendőrrésparancsnokságokat a jelen utasításban felsorolt szolgálatokra igénybe vehetik.

A csendőr- és honvédparancsnokságok között az érintkezés módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

A Szolgálati Szabályzat I. Rész 360. pontjának *c*), *d*), *e*), *g*) és *j*) alpontjai alatt felsorolt ügyekben a csendőrparancsnokságok a honvéd állomásparancsnokságok parancsait (megkereséseit) teljesíteni kötelesek.

10. A csendőrőrsök (különítmények), ezek járőrei és az egyes csendőrök a közbiztonsági szolgálatot részben saját

kezdemenyezésükből, részben a bíróságok és ügyészségek, valamint a területileg illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi)* hatóságok „felhívás“-ára teljesítik.

Az őrsők (különítmények, járőrök, egyes csendőrök) ennél fogva az említett hatóságok által törvényes hatáskörükben kiadott felhívásoknak eleget tenni kötelesek, anélkül azonban, hogy ezáltal a polgári hatóságoknak alárendelve lennének.

A m. kir. rendőrségi hatóságok csak azokkal az őrsőkkel szemben bírnak felhívási joggal, amelyek hatósági területükön a közbiztonsági szolgálatot kivételesen ellátják.

A felhívásokat (megkereséseket) általában írásban kell kiadni. Ha azonban a késedelem veszéllyel jár, élőszóval is ki lehet adni, de a felhívó (megkereső) hatóság azokat utólag írásba foglalni köteles. A felhívás (megkeresés) visszavárólagos nem lehet.

Szóbeli felhívás (megkeresés) esetében, ha a csendőr a felhívó (megkereső) hatósági személyt személyesen nem ismeri, ez utóbbinak a felhívásra (megkeresésre) való jogosultságát igazolnia kell.

A csendőrparancsnokságok és polgári hatóságok között az írásbeli érintkezés módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

11. A csendőrt csupán a jelen utasításban előírt szolgálatra szabad igénybe venni. Azokra a szolgálatokra, amelyeknek elvégzésére más hatósági szerv vagy közeg hivatott, csendőrt alkalmazni nem szabad.

12. A csendőr szolgálatát a törvények, rendeletek, utasítások és saját előjárói parancsa szerint önállóan teljesíti.

A közbiztonsági szolgálatra vagy egyes közbiztonsági szolgálati ténykedésekre vonatkozóan a csendőrnek — saját előjáróin kívül — csak az előjárói minőségben fellépni jogosult csendőrségi feljebbvalói és azok a hatósági személyek adhatnak — a saját hatáskörükön belül — utasítást, illetve felhívást, akik a jelen utasítás 521. pontja értelmében vele szemben közvetlen felhívási joggal bírnak.

13. A felhívás tartalmáért mindenkor az azt kiadó ható-

* „M. kir. rendőrségi hatóságok“ alatt a jelen utasításban a m. kir. rendőrség kapitányságait és kirendeltségeit kell érteni.

ság vagy hatósági személy felelős s az eljáró csendőr annak bírálataiba nem bocsátkozhatik.

A felhívás foganatosításának módjáért, a törvény és a szolgálati utasítás pontos megtartásáért az eljáró csendőr felelős.

A felhívó hatóság tehát a felhívás teljesítésének módját meg nem határozhatja.

Ha azonban a felhívás nyilvánvalóan ez esküvel fogadott kötelesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányulna, vagy ha a törvényben tiltott cselekményt követelne, akkor a felhívás teljesítését meg kell tagadni és a felhívást az előljáró szárnyparancsnokságnak elő kell terjeszteni.

3. §. Büntető bíraskodás, fegyelmi fenyítő jog és becsületügyi eljárás.

14. Csendőregyének által elkövetett bűncselekmények elbírálása a katonai büntető törvények alapján történik.

Az eljárást a katonai bünvádi perrendtartás szabályozza.

15. A csendőrség egyéneire a Szolgálati Szabályzat I. Rész XIII. fejezetében foglalt fegyelmi fenyítő hatalom rendelkezései éppúgy érvényesek, mint a honvédség tagjaira, azzal a korlátozással, hogy „lefokozás” fegyelmi úton, az eltávolítás esetét kivéve, nem történhetik. (L. a 28. és 29. pontot.)

A csendőrség egyénei felett a fegyelmi fenyítő hatalmat legfelsőbb fokban a csendőrség felügyelője gyakorolja.

16. A csendőrtisztek becsületügyeinek intézése a honvédségi becsületügyi szabályzat alapján történik.

1. 6730/elm. 13. - 1942. kincsm. 16/10. 1942.

4. §. Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre.

17. A Szolgálati Szabályzat I. és II. része, továbbá mindazok a honvédségi utasítások és szabályzatok, amelyek a tisztek előléptetésére, rangmeghatározására, felülvizsgálatára, szabadságolására, nősülésére és minősítésére vonatkoznak, a csendőrségre is hatállyal bírnak, hacsak a fennálló csendőrségi szabályzatok és rendeletek másképp nem intézkednek.

A csendőrség kiképzésére és oktatására vonatkozó irányelveket a „Cs—8/a.“, az őrsökön való továbbképzésre vonatkozó irányelveket pedig a „Cs—8.“ jelzésű utasítások tartalmazzák.

5. §. Előléptetés, állománykiegészítés és kilépés.

18. A csendőrtiszteket az Államfő, az alhadnagyokat és a tiszthelyetteseket pedig a honvédelmi miniszter nevezi ki.

19. A csendőrlegénység kiegészítése kizáróan önkéntes jelentkezés alapján történik.

A legénységi állományba való felvétel feltételei:

1. magyar honosság,
2. feddhetetlen előélet mellett erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság,
3. 19 és 40 év közötti életkor,
4. nőtlenség, törvényesen elvált gyermektelen vagy gyermektelen özvegyi állapot,
5. hadiszolgálatra alkalmasság,
6. megfelelő jártasság a magyar nyelvben,
7. írás, olvasás és számolás,
8. legalább 163 cm testmagasság.

Katonai ren-fokozottal bíró egyéneket szakaszvezetőnél magasabb rendfokozatban átvenni nem lehet.

20. A jelentkezők alkalmasságának elbírálására a kerületek székhelyén működő toborzó-bizottságok hivatottak, amelyek előtt a jelentkezőknek személyesen kell megjelenniök.

A toborzó-bizottság elnöke: 1 törzstiszt; tagjai: 2 fő-tiszt és 1 orvos.

A felvétel felett a toborzó-bizottság javaslatára a kerületi parancsnok dönt.

A felvételi feltételek szándékos meg nem tartása esetében a kincstárt ért károkért az anyagi felelősség a kerületi parancsnokot terheli.

21. A csendőrségi testületbe való belépéskor a legénységi állományú egyéneknek 6 évi szolgálatra kell magukat kötelezniök, mely időbe a katonai szolgálati időből legfeljebb 3 évet lehet beszámítani.

A 6 szolgálati év letelte után a legénységi egyének kötelezőjüket évenként megújíthatják.

22. A csendőrségi próbaszolgálati idő azok részére, akik katonai kiképzést nyertek, 18 hónap — a többi jelentkező részére két év.

Altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok kiképzése és továbbképzése a „Cs—8.“ és a „Cs—8/a.“ utasítások rendelkezései szerint történik.

23. A csendőr rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak rangsorolására, továbbá a legénység előléptetésére, kinevezésére, parancsnoki megbízására, felfüggesztésére, szabadságolására, nősülésére, kitüntetésére, megdicsérésére, jutalmazására, végelbánására vonatkozó rendelkezéseket a „Szabályzat a csendőrlegénység személyi ügyeinek kezelésére“ című szolgálati könyv tartalmazza.

24. A csendőrtiszti állomány kiegészítése az 1893. évi XXXVI. t.-c. szerint történik.

A tisztek a belépéskor 20 évi szolgálatra kötelezik magukat. A 20 szolgálati év letelte után a tisztek a kötelezőjüket évenként megújíthatják.

A tisztek kiképzése a Cs—8/a. utasítás rendelkezései szerint történik.

25. A csendőrséghez való belépés (bemutatás) alkalmával a tisztek a csendőrkerületi parancsnok, a legénységi egyének az osztályparancsnok előtt szolgálati esküt tesznek. (L. az 1. és 2. mellékletet.)

Az illetők amellet, hogy az esküt élőszóval elmondják, annak leírt szövegét még sajátkezűleg is aláírni kötelesek.

26. A csendőrség megerősítésére esetleg vezényelt egyének a „csendőř“ elnevezést nem használhatják és csendőřenruhát nem viselhetnek.

27. Csendőrlegénységi állományú egyén elbocsájtható:

1. a próbaszolgálat alatt, ha csendőrségi szolgálatra alkalmatlannak találták,

2. ha olyan családi viszonyok forognak fenn, amelyek az elbocsájtás tekintetéből méltánylást érdemelnek,

3. a csendőrségi szolgálati kötelezettség letöltése után, ha az illető csendőr maga kéri az elbocsájtását,

4. bekövetkezett testi fogyatkozás esetében felülvizsgálat útján,

5. abban az esetben, ha a csendőrség szerveztének meg-

változtatása a legénység létszámának leszállítását teszi szükségessé.

Az 1. és 3. pont alatt foglalt esetben a kerületi parancsnok határoz. A 2. pont alatt említett esetben a kerületi parancsnokság indokolt — az illetőnek anyakönyvi és büntetési jegyzőkönyvi kivonatával, valamint minősítvényi táblázatával felszerelt — előterjesztése alapján a honvédelmi miniszter dönt. Az 5. pontban említett esetben a honvédelmi és a belügyminiszter közösen dönt. A 4. pont alatt tárgyalt esetben az eljárásra nézve a felülvizsgálati és egyéb idevonatkozó szabályok irányadók.

28. Csendőrlegénységi állományú egyéneket el kell távolítani:

1. honvédbíróági ítélet következtében, ha az lefokozást mondott ki;

2. honvédbíróági ítélet következtében, ha a bíróság a lefokozást a Ktbt. 23. §-a alapján mellőzte ugyan, de az illető általános magatartását és összegyéniségét figyelembe véve, a csendőrség kötelékében a szolgálat lényeges hátránya nélkül meg nem hagyható;

3. polgári büntetőbíróági ítélet következtében, ha az hivatalvesztést állapított meg;

4. polgári büntetőbíróági ítélet következtében, ha az hivatalvesztést nem állapított ugyan meg, de a tett vagy mellékkörülményei olyanok, hogy a tettes a szolgálat hátrányára vagy az állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában és a csendőrség kötelékében meg nem hagyható (Ktbt. 22. és 23. §§.);

5. ha a csendőrségben való előléptetés akár polgári, akár katonai bíróság által történt jogerős elítélés után következett be és a tett vagy mellékkörülményei olyanok, hogy az előléptetés utólagosan jóvá nem hagyható;

6. ha a csendőrlegénységi állományú egyénre valamely bűncselekmény rábizonyult ugyan, de e miatt őt elévülés, magánindítvány hiánya vagy visszavonása, kegyelmi vagy közkegyelmi tény (pertörlés) folytán elítélni nem lehet, a tett vagy mellékkörülmények azonban olyanok, hogy a tettes a szolgálat hátránya vagy állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában és a csendőrség kötelékében meg nem hagyható.

Továbbá csendőrlegénységi állományú egyéneket el lehet távolítani:

a) fegyelmi úton: ismételt megintés és fenyítés dacára bebizonyult javíthatatlan iszákosság, szolgálati hanyagság, ajándéknak vagy ingyenellátásnak — bár a szolgálati kötelesség megszegése nélkül való — elfogadása, botrányos családi vagy magánélet, végül fegyelmetlen magaviselet miatt még akkor is, ha ezek a cselekmények bűnvádi útra nem tartoznak ugyan, de az illető ezekben a hibákban való megrögzöttsége miatt a csendőrségi szolgálatra megbízhatatlanná vagy erkölcsileg alkalmatlanná válik;

b) engedély nélkül való nősülés esetében.

Az 1. és 3. alatti esetekben a csendőrlegénység eltávolítását az ítélet alapján az illetékes csendőrkerületi parancsnokság rendeli el.

A 2., 4., 5. és 6. alatti, továbbá az a) és b) alatt említett esetekben a csendőrlegénység eltávolítását a honvédelmi miniszter rendeli el és pedig a kerületi parancsnokságnak az illető egyén anyakönyvi és büntetési jegyzőkönyvi kivonatával, valamint minősítvényi táblázatával felszerelt véleményes jelentés alapján.

29. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat az előző pont a) alpontja esetében csak a megintési jegyzőkönyv (Szolg. Szab. I. Rész 646. és 647. p.) előzetes felvétele alapján lehet eltávolításra javaslatba hozni.

Ennek és az előző 28. pont rendelkezései alapján eltávolított egyén elveszti a csendőrségben nyert rendfokozatát és mindennemű állami ellátásra való igényjogosultságát.

6. §. Ruházat, fegyverzet, illetmény és igazolvány.

30. A csendőrség egyenruházatát és fegyverzetét a honvédelmi miniszter javaslatára az Államfő állapítja meg.

31. A csendőrség egyéneinek illetményeit a csendőrségi „Illetékszabályzat“ állapítja meg.

32. Csendőregyének részére azonossági okmányul a „Személyazonossági igazolvány“ (3. melléklet) szolgál.

Ezzel az azonossági igazolvánnyal a tényleges állományú és a tényleges szolgálatot teljesítő nyugállományú csendőregyéneket kell ellátni, akik azt mindig maguknál tartani kötelesek.

II. Szervi tagozódás.

7. §. Általános tagozódás.

33. A m. kir. csendőrség általában:

- a) központi vezetésre,
- b) központi szervekre,
- c) csapatalakulatokra,
- d) gazdaszatkezelési szervekre tagozódik.

8. §. Központi vezetés.

34. A központi vezetés szervei:

- 1. „A m. kir. belügyminisztérium VI. b. (csendőrségi szolgálati) osztálya“,
- 2. „A m. kir. honvédelmi minisztérium 20. (csendőrségi személyi) osztálya“,
- 3. „A m. kir. csendőrség felügyelője“.

35. A m. kir. belügyminisztérium VI. b. (csendőrségi szolgálati) osztályának feladata: a csendőrség közbiztonsági és gazdaszatkezelési ügyeinek a m. kir. belügyminisztérium kebelében való kidolgozása.

Vezetője ezredes, aki mellé még egy ezredes mint helyettes van beosztva. A csoportvezetők törzstisztek (alezredes és őrnagy), az előadó tisztek pedig csapatállományú, illetőleg gazdaszati századosok és főhadnagysok.

A belügyminisztérium csendőrségi szolgálati osztálya a belügyminisztérium számvevőségének csendőrségi osztályába gazdaszati főtiszteket vezényel, akik személyi és fegyelmi ügyekben az osztályvezetőnek vannak alárendelve, míg szolgálati (számviteli) tekintetben a belügyminisztérium számvevőségi igazgatójának rendelkezésére állanak.

A belügyminisztérium csendőrségi szolgálati osztályába, valamint a belügyminisztériumi számvevőség csendőrségi osztályába az irodai segédszemélyzetet a csendőrség adja.

36. A honvédelmi minisztérium 20. (csendőrségi személyi) osztályának feladata: a csendőrség személyi, fegyelmi és képzési ügyeinek intézése.

Vezetője ezredes, aki mellé még egy ezredes, mint helyettes van beosztva. Az előadó tisztek csapatállományú és gazdasági tisztek. Az irodai segédszemélyzetet a csendőrség adja.

37. A m. kir. csendőrség élén „A m. kir. csendőrség felügyelője“ áll. Feladatát és hatáskörét a részére külön kiadott „Szervi határozványok“ állapítják meg. A csendőrség felügyelője altábornagy, aki mellé két tábornok van beosztva, közülök a rangidősebb „a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese“.

A csendőrség felügyelőjéhez ezenkívül be vannak még osztva: a segédtszt (ezredes), az előadótisztek (törzstisztek), a parancsörtszt (főtiszt), az egészségügyi főnök (orvos V. rangosztály), az ügyész (V. rangosztály) és helyettesei (VI. és VII. rangosztály), valamint az irodai segédmunkások.

9. §. Központi szervek.

38. A központi szervek az alábbiak:

1. M. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsága Budapesten.

2. M. kir. csendőrtiszti tanfolyamok Budapesten.

3. M. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár Budapesten.

39. „A csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsága“ Budapesten állomásozik és a csendőrség felügyelője útján a honvédelmi miniszternek van alárendelve.

Feladata: a csendőrség utasításainak kidolgozása, a csendőrség belső és külső szolgálatával kapcsolatos, továbbá a csendőrségi szolgálat fejlesztésére, valamint a tisztek és a legénység kiképzésére és továbbképzésére vonatkozó kérdések tanulmányozása, úgyszintén e téren bel- és külföldi tapasztalatok szerzése és ezek alapján javaslatok készítése. Elnöke ezredes, tagjai egy alezredes, két őrnagy és két százados.

40. „A csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoksága“ Budapesten állomásozik és közvetlenül a csendőrség felügyelőjének

van alárendelve. Feladata: a csendőrség csapatállományú és gazdasági tisztjeinek kiképzése és továbbképzése.

Parancsnoka ezredes, ki mellé mint tanár 1 alezredes és 2 őrnagy van beosztva.

41. „A csendőrségi felszerelési anyagraktár“ Budapesten állomásozik, feladata: a csendőrség részére szükséges ruházati, szerelvényi és laktanyaberendezési tárgyak biztosítása, raktáron tartása és ezekkel a gazdasági hivatalok ellátása.

Parancsnoka: ezredes, aki mellé mint átvevőtiszt 1 gazdasági alezredes, továbbá 1 gazdasági százados és műmesterek vannak beosztva.

Az anyagraktár 2 osztályra oszlik és pedig: az átvevő- és a raktári osztályra.

Gazdasági ügyekben közvetlenül a belügyminiszternek, katonai és fegyelmi szempontból pedig a csendőrség felügyelőjének van alárendelve.

42. Hatálytalan.

43. Hatálytalan.

44. Hatálytalan.

45. Hatálytalan.

10. §. Csapatalakulatok.

46. A csendőrség csapatalakulatai: a kerületek, az osztályok, a szárnyak, a szakaszok, az őrsök és különítmények, a csendőr gyalogtanosztály. a csendőriskolák, a lovas alosztályok.

47. A csendőrkerületi parancsnokságok állomáshelyét és működési területét a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter állapítja meg.

A csendőrkerületi parancsnokságokat állomáshelyük szerint és római számmal jelölik meg. (M. kir. budapesti I. csendőrkerületi parancsnokság).

A számozás sorrendje: I. Budapest, II. Székesfehérvár, III. Szombathely, IV. Pécs, V. Szeged, VI. Debrecen, VII. Miskolc, VIII. Kassa, IX. Kolozsvár, X. Marosvásárhely.

A csendőrkerület parancsnoka ezredes, aki csapatparancsnoki jogkörrel van felruházva; helyettese ezredes, beosztott törzstisztje alezredes.

48. A csendőrkerületi parancsnokság segédszerve: a

segédtisztség, a kerületi parancsnok igazságügyi szerve az ügyész.

Minden kerületi parancsnoksághoz egy orvos van beosztva.

A kerületi segédtiszt őrnagy, aki mellé mint előadó tiszt 3 százados (Budapesten 5 százados) van beosztva. A segédtisztség állományába tartoznak ezenfelül még az irodai segédmunkások is.

49. A csendőrkerületi parancsnokságok közbiztonsági és gazdasági ügyekben közvetlenül a belügyminiszternek, míg belső szolgálati, személyi, fegyelmi és kiképzési ügyekben a csendőrség felügyelőjének, illetőleg a csendőrség felügyelője útján a honvédelmi miniszternek vannak alárendelve.

50. A csendőrkerület osztályokra tagozódik. Az egy vármegye területén levő csendőralakulatok rendszerint egy osztályt képeznek; egy osztály őrseinek száma azonban elvben 25-nél kevesebb és 50-nél több nem lehet.

A csendőrosztály parancsnoka törzstiszt (alezredes vagy őrnagy), akit távollétében az állomáson levő neki alárendelt és rangban legidősebb csendőrtiszti parancsnok helyettesít. Az osztályparancsnok mellé egy főhadnagy mint segédtiszt és irodai segédszemélyzet van beosztva.

Az osztályparancsnokságokat állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl. egri, győri, budapesti I., budapesti II. osztályparancsnokság.

51. A szárny alosztályt képez és alája — az esetleg fennálló különítményeken kívül — legalább 8, de legfeljebb 15 őrs tartozhatik.

Az egy szárnyhoz tartozó őrsök egy vagy több közigazgatási járás területén is feketnek.

A szárny két vagy több szakaszra tagozódik.

A szárny parancsnoka százados, akinek helyettese főhadnagy.

A szárnyparancsnokságokat állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl.: „M. kir. csendőr szárnyparancsnokság Kassa“.

52. A szakasz parancsnoka alhadnagy vagy ideiglenesen tiszthelyettes, akinek legalább 3, de legfeljebb 5 őrs lehet alárendelve.

A szakaszparancsnok alá rendelt őrsöknek lehetően ugyanannak a járásnak a területén kell feküdniök.

A csendőrszakaszok külön „parancsnokság”-ot nem képeznek, a szakaszparancsnok tehát ezen minőségében csak saját személyére nézve szerepel.

A szakaszparancsnokokat állomáshelyük szerint jelölik meg. (Pl.: A m. kir. csendőr szakaszparancsnok Tata).

A szakaszparancsnok közvetlenül a szárnyparancsnoknak van alárendelve.

53. Az őrsök a közbiztonsági szolgálat közvetlen ellátására hivatottak.

Az őrs lehet gyalog-, lovas- vagy vegyesőrs.

Létszáma: az őrsparancsnokkal együtt 6, 9, 12, 15 és 16—25 fő lehet.

Az őrs parancsnoka tiszthelyettes, helyettese a kilenc főnyi vagy ennél nagyobb rendszeresített létszámmal bíró őrsökön tiszthelyettes, ennél kisebb őrsökön törzsőrmester, vagy őrmester; tizenkét főnyi vagy ennél nagyobb létszámú őrsre az őrsparancsnokhelyettesen kívül még egy tiszthelyettes beosztható.

A csendőrőrsök a gazdaságkezelési ügyek kivételével minden ügyben a szakaszparancsnok útján vannak a szárnyparancsnoknak alárendelve.

A csendőrőrsöket állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl. „M. kir. csendőr őrsparancsnokság Kiskőrös”.

54. Az őrsök számát osztályonként a belügyminiszter állapítja meg. Azokon a helyeken, ahol a közbiztonsági viszonyok a csendőrség huzamosabb jelenlétét teszik kívánatossá, anélkül azonban, hogy állandó őrs felállítására szükség lenne, a belügyminiszter az illetékes csendőrkerületi parancsnokság javaslatára csendőrkülönítményt állíthat fel. A különítményt két évnél hosszabb ideig fenntartani nem lehet. Ennek az időnek letelte után tehát azt vagy fel kell oszlatni, vagy pedig őrssé kell átminősíteni. Kivételt képeznek a tisztikülönítmények, továbbá az őrkülönítmények, amelyeknek feladata kivételes fontosságú intézmények, vagy telepek őrszolgálatának ellátása — őrskörlet nélkül — és végül a különítmények, amelyek csak az év bizonyos szakában működnek (pl.: fürdőkülönítmények, nyári különítmények stb.).

A csendőrkülönítmény parancsnoka tiszthelyettes vagy törzsőrmester; 20 főnél nagyobb létszámmal és fontos, különleges feladattal bíró különítmények alantos tiszt parancsnoksága alá helyezhetők.

A tiszti különítmények közvetlenül az osztályparancsnokságnak, az altiszti különítmények pedig az illetékes szakasparancsnok útján annak a szárnyparancsnokságnak vannak alárendelve, amelynek területén állomásoznak.

55. A csendőr gyalogtanosztály 3 alosztályra tagozódik és a budapesti I. csendőrkerületi parancsnokságnak van alárendelve. Parancsnoka őrnagy, segédtsíztje főhadnagy. Az alosztályok parancsnokai századosok; minden alosztályhoz két főhadnagy és segédoktatók vannak beosztva. A tanosztály feladata a legénység elméleti és gyakorlati kiképzése, illetőleg továbbképzése.

Az altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok elméleti és gyakorlati kiképzése, illetőleg továbbképzése céljából a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter minden csendőrkerület területén annyi csendőriskolát állít fel, ahányat a kerület létszámviszonyainak és a kiképzés érdekeinek figyelembevételével szükségessé tart.

A csendőriskola parancsnoka százados, az iskolához 2 főhadnagy mint oktatótsízt és segédoktatók vannak beosztva.

Minden csendőriskola annak az osztályparancsnokságnak van alárendelve, amelynek területén állomásozik. A csendőriskolákat csupán állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl.: „M. kir. tatabi csendőriskola“.

56. A csendőrség tsíztjeinek és legénységének a lovaglásban való kiképzése, illetőleg továbbképzése, valamint a csendőrség pótlovainak idomítása és pótidomítása a Budapesten és Kiskunhalason működő lovas alosztályok feladata.

A lovas alosztály parancsnoka százados, aki mellé két főhadnagy, egy állatorvos, továbbá segédoktatókul rangosztályba nem sorolt havidíjasok vannak beosztva.

A budapesti lovas alosztály a budapesti, a kiskunhalasi lovas alosztály pedig a szegedi csendőrkerületi parancsnokságnak van közvetlenül alárendelve.

11. §. Gazdászatzkezelési szervek.

57. A csendőrségnél a gazdászati, számviteli, nyilvántartási tennivalókat a gazdászati szervek végzik és pedig: a központi, a törzs- és az osztálygazdasági hivatalok.

58. „A m. kir. csendőrség központi gazdasági hivatala“

Budapesten állomásozik s a belügyminisztérium csendőrségi szolgálati útján a belügyminiszternek van alárendelve.

Főnöke: gazdasági törzstiszt, akinek egy gazdasági százados a helyettese. Segéd személyzete több számvivő tiszt-helyettesből áll.

Feladata: a tömegvagyon kezelése, a felszerelési anyagraktár működésével kapcsolatos pénzkezelési tennivalók végzése, a központi vezetésnél és a központi szerveknél beosztottak illetményügyeinek intézése s végül a Budapesten lakó nyugállományú csendőregényeknek (csendőrnnyugdijasoknak) nyilvántartása.

59. A gazdaságkezelési tennivalókat a kerületi parancsnokságnál a *törzsgazdasági hivatal*, az osztályparancsnokságnál az *osztálygazdasági hivatal* látja el.

A törzs- és osztálygazdasági hivatalok minden tekintetben a kerületi, illetőleg az osztályparancsnokságnak vannak alárendelve. A hivatalok főnökei a kerületi, illetőleg az osztályparancsnok gazdasági szakelőadói. Az előzetes és utólagos számviteli szakellenőrzés tekintetében azonban a részükre kiadott külön utasítás korlátai között önállóan működnek s ilyen ügyekben a belügyminiszterrel közvetlenül is levelezhetnek.

A törzsgazdasági hivatal főnöke gazdasági törzstiszt, akinek helyettese gazdasági százados, előadó tisztje pedig gazdasági főtiszt. Irodai segéd munkásokul számvivő tiszt-helyettesek vannak beosztva.

Az osztály gazdasági hivatalának főnöke gazdasági százados vagy főhadnagy, akihez több számvivő tiszt-helyettes mint segéd munkás van beosztva.

A gazdasági hivatalok főnökei beosztottjaik fölött alosztályparancsnoki jogkörrel bírnak.

Az osztályparancsnokságok gazdasági hivatalai a gazdasági ügyek intézésén kívül az osztály területén lakó nyugállományú csendőregényeket (csendőrnnyugdijasokat) is nyilvántartják.

A törzsgazdasági hivatal elvben a kerületi, az osztálygazdasági hivatal pedig az osztályparancsnokság székhelyén állomásozik.

A törzs- és osztálygazdasági hivatalokat a kerület, illetőleg az osztályparancsnokság elnevezése alapján jelölik meg. — Pl.:

„A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatala”, — „A m. kir. egri csendőr osztályparancsnokság gazdasági hivatala”.

12. §. Szervi tagozódással kapcsolatos rendelkezések.

60. Csendőrségi alakulatok felállítását, meglévő alakulatok áthelyezését, megszüntetését, azok szervezetének vagy rendeltetésének megváltoztatását a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter közösen rendelik el.

61. A kerületi parancsnokságok feladata, hogy a területükön bekövetkezett szervezeti változásokat az illetékes közigazgatási hatóságokkal és bíróságokkal közöljék. A csendőrtisztek beosztását és áthelyezését a csendőrség felügyelőjének, — az alhadnagyokét pedig a csendőrkerületi parancsnokok javaslata alapján a honvédelmi miniszter a belügyminiszterrel közösen rendeli el.

A csendőrkerületi parancsnokok (hasonló állásúak) áthelyezése iránt a honvédelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértésben az Államfőhöz tesz előterjesztést.

62. Mindenkit csak olyan szolgálati beosztásba lehet kinevezni, amely az általa tényleg viselt rendfokozat számára rendszeresítve van.

Rendszeresített létszámon felül való vezénvlést — az őrsöket és a csendőriskolákat kivéve — csak a kerületi parancsnokság rendelhet el, de az is csak meghatározott időre.

63. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket, — gazdasági szakképzettséggel bírók kivételével — irodai szolgálatra, ha arra egyébként alkalmasak, csak akkor szabad beosztani, ha bizottságilag megállapítást nyert, hogy testi törőöttségük miatt közbiztonsági szolgálatra nem vagy csak kevésbé alkalmasak. Ezt egyszersmindenkorra vagy meghatározott időre a 20. pontban említett toborzó-bizottság állapítja meg. A bizottság határozatát az állományparancsban ki kell hirdetni.

Másokat csak akkor szabad irodai szolgálatra alkalmazni, ha az előbb említett feltételeknek megfelelő egyének rendelkezésre nem állanak.

II. RESZ.

SZOLGÁLAT.

III. Elvi határozványok.

13. §. Szolgálati feladatok.

64. A csendőr, illetőleg az őrsparancsnokság a következő szolgálati feladatokat végzi:

1. Működési területének állandó portyázása által büntetendő cselekmények elkövetését megakadályozza.

2. Elkövetett büntetendő cselekmények felől tudomást szerez, azok tetteseit kinyomozza és az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz feljelenti, illetőleg átadja.

3. Az államra és a közbiztonságra veszélyes, gyanús vagy rendőri felügyelet alá helyezett egyéneket, a külföldieket és a gyanús idegeneket megfigyeli és ellenőrzi, szükség esetében velük szemben eljár; gyanús helyiségeket megfigyel és ellenőríz.

4. Nyomozott és körözött egyének után puhatol s megtalálás esetében velük a nyomozólevél, elfogatóparancs vagy körözés rendelkezése szerint jár el.

5. Állami és társadalmi rend, vallás elleni, nemzetiségi, munkás- és egyéb társadalmi mozgalmakat figyelemmel kísér, észleleteiről jelentést tesz, sürgős esetekben közbelép.

6. Nemzetvédelmi szempontból megfigyeléseket végez és észleleteiről az előljáró parancsnokságot és az illetékes közigazgatási hatóságot tájékoztatja.

7. Elemi csapások, balesetek, ragályos betegségek és más közveszélyek esetében segínyt nyújt.

8. Népgyűlések, népcsoportosulások alkalmával a rendet fenntartja, a nem engedélyezett népgyűléseket feloszlatja.

9. A bíróság, az ügyészség vagy más illetékes hatóság felhívására vagy megkeresésére nyomozó cselekményeket, továbbá elfogásokat és elővezetéseket foganatosít.

10. Nyilvános közlekedési eszközökön és vonalakon a forgalom zavartalanságát biztosítja.

11. Az illetékes katonai és polgári hatóságok és hatósági

személyek felhívására vagy megkeresésére karhatalmi segílyt nyújt.

12. Utasokat és szállítmányokat kísérés által biztosít.

13. A községi éjjeli őrköt, illetőleg a hatóság által felállított polgári őrköt ellenőrzi, az utóbbiakat azonban csak külön felhívásra.

14. Zülésnek indult vagy erkölcsi romlásnak kitett gyermekek és fiatalokúak környezetét megfigyeli, az ő életviszonyaik felől tájékozást szerez és erről az illetékes hatóságnak jelentést tesz.

15. A közbiztonságra vonatkozó minden fontos ügyben az előljáró parancsnokságot és az illetékes hatóságot állandóan tájékoztatja, azokhoz ezzel a szolgálattal kapcsolatosan javaslatot tesz, egyes egyének, egyesületek stb. működéséről és közbiztonsági vagy erkölcsi szempontból való magatartásáról vagy megbízhatóságáról véleményt ad.

16. A katonai egyéneket — ott, ahol honvéd állomás-parancsnokság nincs — katonai szempontból (magatartás, öltözet stb. tekintetében) ellenőrzi, szökevény és önkényűen el távozott katonákkal szemben eljár.

17. Az illetékes mentelepvezetőségek megkeresésére az állami ménék ellenőrzésében közreműködik, zugméneket kinyomoz és azok tulajdonosaival szemben eljár.

18. A határőralakulatok által csempészetten tettenért és átadott idegen honos jogtalan határátlépőket a tényleírással együtt a kir. ügyézséghez továbbítja.

19. Baleset vagy kényszerleszállás esetében a légi járóműveket őrzi.

65. Az előbbi pont 1—19. alpontjaiban fel nem sorolt szolgálatokra a csendőrt senki sem veheti igénybe; szintúgy tilos a csendőrt hivatásszerű szolgálatától bármi címen indokolatlanul elvonni.

Különösen tilos a csendőrt igénybe venni:

a) magántermészetű vagy személyes szolgálatra, a küldöncszolgálat (173. pont) kivételével;

b) közönséges testi munkára, kivéve a szolgálat, a kiképzés, a laktanyarend vagy a csendőrség belső gazdálkodása érdekében szükséges ilyen munkákat;

c) betegek vagy elmebetegek kísérésére, háztartási cseléd-szökevényeknek és iparostanoncoknak helyben való elővezetésére, ha erre a célra más rendőri közeg rendelkezésre áll;

d) polgári hatóságoknál teljesítendő belső (irodai, küldönc, ügyeleti stb.) szolgálatra, polgári bíróságok és hatóságok ügyiratainak, idézéseinek stb. kézbesítésére, hivatalos rendelkezések kihirdetésére és olyan összeírásokra, amelyek nem valamely kivételes fontosságú rendészeti vagy közbiztonsági adategyűjtésre vonatkoznak;

e) cselédek és munkások társadalombiztosítási bejelentési ügyeinek ellenőrzésére;

f) letartóztatási intézetekben foglyoknak állandó vagy huzamosabb ideig tartó őrzésére;

g) színházi, mozgófénykép- vagy más előadásokon, továbbá táncmulatságokon rendszeres ügyeleti szolgálat teljesítésére;

h) politikai gyűléseknek a hatóság képviselőjében való ellenőrzésére;

i) vám- és egyedárusági vagy jövedéki és bortörvényekbe ütköző cselekmények nyomozására, tetlenérés esetét kivéve; egyéneknek, cégeknek vagy vállalatoknak jövedéki szempontból való rendszeres ellenőrzésére;

j) gyepmesterek kísérésére, munkásoknak munka közben való felügyelésére, kéjनोंknek orvosi vizsgálatra való előállítására, ha erre a célra más rendőri közeg rendelkezésre áll;

k) bármilyen gyűjtésre, árusításra, nyomtatványok vagy más cikkek terjesztésére, továbbá ilyeneknél közvetlen vagy közvetett közreműködésre.

Ezeket a tennivalókat a csendőr saját kezdeményezéséből sem végezheti.

66. Különös rendeltetéssel vagy feladattal felállított őrsők és különítmények olyan szolgálati tennivalóit, amelyek a jelen utasításban nincsenek előírva, — ha pontos meghatározásuk vagy a helyi viszonyokhoz képest való részletezésük szükségesnek látszik — az illetékes szárnyparancsnokság az érdekelt hatóságok meghallgatásával köteles „Különleges Utasítás“-ba foglalni és azt jóváhagyás végett az osztályparancsnokságnak felterjeszteni. A jóváhagyott utasítás 1—1 példányával az érdekelt őrs (különítmény) parancsnokságon kívül az illetékes szakaszparancsnokot, továbbá az előljáró osztály- és kerületi parancsnokságot, valamint az illetékes közigazgatási vagy m. kir. rendőrségi hatóságot is el kell látni.

Olyan feladatokat vagy tennivalókat, amelyeknek teljesítése a 65. pont a) — k) alpontjai szerint tilos, a „Különleges Utasítás“ sem tartalmazhat.

14. §. A szolgálat tagozódása.

67. A csendőrség szolgálata közbiztonsági és belső szolgálatra tagozódik.

Közbiztonsági szolgálat alatt mindazoknak a szolgálati ténykedéseknek összességét értjük, melyeknek célja a törvények és törvényes rendelkezések végrehajtásának fegyveres erővel való biztosítása.

A közbiztonsági szolgálat:

- a) államrendészeti,
- b) közrendészeti,
- c) igazságügyi rendészeti és
- d) karhatalmi szolgálatra tagozódik.

a)-hoz. Az államrendészeti szolgálat fogalma alá mindazok a feladatok tartoznak, amelyeknek célja az állam és társadalom egészének, berendezkedésének, az állam alkotmányának és törvényes kormányának, törvényhozásának, belső és külső biztonságának, politikai szabadságának biztosítása.

b)-hez. A közrendészet körébe a személy- és vagyonbiztonságnak fenntartását és megóvását, továbbá a bűncselekmények megelőzését, valamint az elemi csapások által okozott károk lehető csökkentését célzó tennivalók tartoznak.

c)-hez. Az igazságügyi rendészet feladata a bűncselekmények felderítésében, azok tetteseinek és részeseinek megállapításában, üldözésében, elfogásában, valamint a büntető eljárás sikeres lefolytatásához szükséges bizonyítékok megszerzésével az igazságügyi hatóságoknak és bíróságoknak segítségére lenni.

d)-hez. A karhatalmi szolgálat a csendőrség igénybevételeire jogosított bíróságoknak, hatóságoknak és személyeknek fegyveres erővel való támogatása.

A belső szolgálat azokat a szolgálatokat foglalja magában, amelyeknek célja a csendőrség kiképzése, továbbá katonai fegyelmének és belső rendjének fenntartása.

68. A közbiztonsági szolgálat a szolgálatkezelés szempontjából „rendes“, „felszólított“ és „ellenőrző“ szolgálatra tagozódik.

„Rendes“ szolgálat — az ellenőrző szolgálat kivételével — minden hivatalból kivezényelt és egyenruhában teljesített szolgálat;

„felszólított“ szolgálat a csak bírósági vagy hatósági felhívásra (megkeresésre) vezényelhető szolgálat;

„ellenőrző“ szolgálat az eddig felsorolt szolgálatokban álló egyének ellenőrzésére vezényelt szolgálat.

69. Mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatra vezényelt csendőregyének az eligazítástól a bevonulásig, — beleértve a laktanyában a szolgálat végén esetleg megtartott pihenőt is — mint „szolgálatban állók“ jönnek tekintetbe, azzal a megkülönböztetéssel, hogy a közbiztonsági (rendes, ellenőrző, felszólított, továbbá rádió adó-, vevő- és megfigyelő) szolgálatban állókat az eligazítástól a bevonulásig őrszolgálatban lévőknek kell tekinteni.

A napirend szerint megtartott foglalkozás szintén a szolgálat fogalma alá esik.

70. A belső szolgálat ellátására a csendőrségnél is általában a Szolgálati Szabályzat I. Részének határozványai mértékadók. A csendőrségi szolgálat sajátlagossága által szükségessé tett eltéréseket a jelen utasítás V. fejezete tartalmazza.

IV. Személyes magatartás.

15. §. Általános magatartás és viselkedés.

71. A csendőr az államhatalom képviselője, a törvényes rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, az állam és a nemzet bizalmának letéteményese.

A csendőr legyen büszke szép hivatására, azt életcélnek, kitüntetésnek és ne csupán kenyérkeresetnek tekintse. Legyen büszke arra, hogy olyan testületnek tagja, amely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad kebelébe s amely mindenki által megkülönböztetett tiszteletben és megbecsülésben részesül.

Szeresse hivatását és testületét, amelynek életét szentelte; minden szavának és tettének célja az legyen, hogy esküvel fogadott kötelességének híven, becsülettel, vitézül megfelelve a csendőrség jó hírnevét és tekintélyét gyarapítsa, hogy mind saját magának, mind a testület összeségének is mindig becsületet szerezzen.

Nemcsak szolgálati magatartása, hanem magánélete is legyen példás és kifogástalan, mert csak így lesz képes arra az erkölcsi színvonalra emelkedni, amelyre mindig elengedhetetlen szüksége van és amelyet tőle mindenki meg is követel. Sohase feledje, hogy őt mindenki szemmel tartja és hogy helytelen magatartásával nemcsak saját magának, hanem a testületnek is árt, mert a testületet mindig egyes tagjainak magatartása szerint ítélik meg. Legyen előljáróihoz őszinte, hűséges és ragaszkodó; becsülje és szeresse bajtársait; óvakodjék a bajtársias egyetértés megzavarásától, de ne palástoljon semmi hibát, amely a fegyelmet vagy a szolgálat érdekeit veszélyezteti vagy a testület jóhírének ártalmára van. Ilyen hibáktól ne csak maga óvakodjék, hanem azoknak elkövetésétől bajtársait is tartsa vissza s ha ilyenekről, vagy bajtársai által elkövetett büntetendő cselekményekről értesül, közvetlen előljárójának azonnal tegyen jelentést.

Erkölcös és józan életmód, pártatlanság, igazságszeretet és megvesztegethetetlenség, törvénytisztelet, éberség, bátorság, önmérséklettel és tapintatossággal párosult erély, törhetetlen hazaszeretet, valamint fáradalmat és megalkuvást nem ismerő kötelességérzet és mintaszerű fegyelmezettség voltak és legyenek a magyar csendőr fő jellemtulajdonságai.

72. Pártatlanság alatt azt kell érteni, hogy a csendőr sem rokon kötelék, sem baráti viszony, sem pedig személyes rokon- vagy ellenszenv, mellétekintet vagy magánérdek által kötelességének hű teljesítésétől magát el ne tántoríttassa, valamint, hogy mindennemű jelentését és nyilatkozatát csakis az igazsághoz híven tegye meg

A megvesztegethetetlenség alatt pedig azt kell érteni, hogy tilos akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül bárkitől és bármi címen díjazást, ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy ingyen ellátást elfogadni, még ha azokat a legaggálytalanabb körülmények között ajánlanák is fel, mert azok elfogadása által a csendőr nemcsak a szolgálat érdeke ellen vét, hanem önmagát és testületét is lealacsonyítja. A csendőr családtagjai által megfelelő ellenszolgáltatás nélkül elfogadott pénzbeli vagy pénzértékű jutalmazás és ajándék ugyanolyan elbírálás alá esik, mintha azt a csendőr maga fogadta volna el.

A szolgálati kötelesség teljesítését ígértől vagy ellenszolgáltatástól függővé tenni nem szabad.

Ajándéknak és ingyen ellátásnak nemcsak azokat a szolgáltatásokat kell tekinteni, amelyekért a csendőr semmi ellenszolgáltatást nem adott, hanem azokat is, amelyekért azok értékével arányban nem álló, csak csekély mérvű ellenszolgáltatást nyújtott.

Az „ajándék“ fogalma alá nemcsak tárgyak, hanem pénzértékkel bíró szolgáltatások is tartoznak. Ilyenek lehetnek: állattartás, kedvezményes földbérlet, földmegmunkáltatás, tűzifa és ipari termékek szolgáltatása stb.

Ajándék, jutalom, ingyen ellátás vagy általában bármiféle kedvezmény elfogadásának tilalma nemcsak az egyes csendőregyénekre, hanem a csendőrparancsnokságokra és közigazdálkodásokra is kiterjed. Ezért az utóbbiak által igénybe vett mindennemű szolgáltatást, ú. m. földbérletet, megmunkáltatást, nagyobb mennyiségű terményt stb. szerződéssel kell biztosítani és az erre vonatkozó megállapodást az

osztályparancsnoknak jóváhagyás végett fel kell terjeszteni. Csendőregyének magán földbérleteiket a kerületi parancsnokságnak bejelenteni kötelesek.

Ajándék, jutalom vagy ingyen ellátás elfogadása miatt tett feljelentéseket kivétel nélkül mindig a kerületi parancsnok bírálja el, aki minden egyes esetben megfontolni köteles azt, hogy a feljelentett egyént szolgálati állásában, illetőleg a csendőrség kötelékében meg lehet-e hagyni.

Csendőrségi célokra a testületen kívül gyűjteni vagy egyeseket adakozásra felszólítani nem szabad. A testületen belül bármilyen célra való gyűjtéshez a honvédelmi miniszter előzetes engedélyét kell kikérni.

73. Ha magánosok vagy hatóságok a csendőrt megjutalmazni vagy elismerésben részesíteni óhajtanák és e célból hozzá vagy az őrsparancsnoksághoz fordulnak, az előljáró szárnyparancsnoksághoz kell őket utasítani.

A csendőr részére felajánlott pénzjutalmat, az azt felajánló egyén vagy hatóság beleegyezésének kikérése után, a csendőrségi jutalmazási vagy más a legénység jutalmazását vagy jólétét szolgáló alap javára kell fordítani, amelyet esetenként a belügyminiszter jelöl meg.

Egyes csendőröknek a jutalmazási vagy más alapból való megjutalmazását a kerületi parancsnokság javaslatára, a jutalmazni kívánt ténykedés megvizsgálása után a honvédelmi miniszter engedélyezi.

A jövedéki kihágási ügyekben hivatalból kiutalt feljelentési és tettenérési jutalékokkal való eljárást az 1938. évi 1. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 51.490/el. VI—c. 1937. B. M. számú körrendelet szabályozza.

74. A csendőrt esküje mindenkivel, tehát még hozzátartozóival szemben is a legszigorúbb titoktartásra kötelezi. Ez a titoktartás nemcsak a kiadott parancsokra és rendeletekre, hanem mindarra vonatkozik, ami a csendőrnek szolgálata teljesítése közben szolgálati állásából és szolgálati ténykedéseiből kifolyóan tudomására jut.

Tilos továbbá mindazt, ami a testület kebelén belül történik, ami a szolgálatot vagy az őrs belső életét illeti, vagy ami előljárók, feljebbvalók, bajtársak és alárendeltek személyére vonatkozik, hivatlanokkal közölni vagy az ő jelenlétükben tárgyalni. A családtagok ezirányú magatartásáért a családfő felelős.

Épen ezért a csendőr minden nyilatkozatában legyen óvatos. Ismeretlen egyénnel szemben legyen mindig tartózkodó és mindenkivel szemben, aki arra a legcsekélyebb okot szolgáltatja, gyanakvó és élesszemű.

A csendőr a szolgálati titkot a testületből való kilépés után is megőrizni köteles.

A csendőrt a szolgálati titoktartás alól a kerületi parancsnok menti fel; ha a titoktartás felsőbb helyről kiadott parancsra vagy rendeletre vonatkozik, a felmentést a honvédelmi miniszter adja meg.

75. Szolgálati ügyekről hírlapok számára közléseket tenni sem közvetlenül, sem közvetve nem szabad. Bűnügyekben a sajtó tájékoztatására a kir. ügyészség, illetőleg a „Cs—4.“ (Nyut.) utasítás határozványain belül — hírközpontja útján — a nyomozó osztályparancsnokság hivatott.

A csendőrséget dicsérő vagy a csendőrség egyes szolgálati ténykedéseit magasztaló cikkeket a csendőrség tagjai hírlapokban nem helyezhetnek el. Egyes kimagasló ténykedések azonban a szaklapokban tárgyalhatók.

A csendőrség tagjai által a csendőrségről írt magánmunkák a közönség körében csak a honvédelmi miniszter előzetes engedélyével terjeszthetők. Engedélyezés esetében sem szabad azonban a terjesztést csendőrségi személyek vagy ügynökök útján eszközölni.

A csendőrnek gyanúsítottak társaságában magát lefényképeztetnie tilos.

Gyanúsítottak arcképét, továbbá a csendőrség szolgálati ténykedéseiről készített hivatalos vagy magán fényképfelvételeket (rajzokat) a nyilvánosság számára csak a csendőrségi hírközpont útján szabad rendelkezésre bocsátani. Nem vonatkozik ez a tilalom a büntetőjogi vagy nyomozástani szaklapokban megjelenő szakcikkekkel kapcsolatos felvételekre.

76. A csendőrség vagy annak valamelyik alakulata nevében nyilvános előadást, nyilvános táncvigalmat vagy népünnepélyt rendezni, nyilvános előadásokon vagy mozgófényképfelvételek alkalmával szerepelni vagy ilyen célra csendőrségi egyenruhát kölcsön adni nem szabad.

Más ünnepélyek vagy előadások rendezéséhez a műsor tervezetének felterjesztése mellett a honvédelmi miniszter előzetes engedélyét kell kikérni.

A Szolg. Szab. I. Rész 57. pontja alapján a nyilvános (művészi) szereplés engedélyezése iránti kérelmeket a tisztek a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez és a legénység a csendőr kerületi parancsnoksághoz terjesztik elő.

77. A csendőr életmódja mindig szerény és anyagi helyzetéhez mért legyen. Tékozlás, fényűző és könnyelmű életmód, költséges szórakozások és kedvtelések, hitelbe való meggon-dolatlan vásárlások a csendőrt anyagilag mihamar tönkre-teszik és könnyelmű adósságcsinálásra kényszerítik; az eladó-sodott csendőrnek pedig soha sincs meg az az erkölcsi függet-lensége, amelyet a csendőrségi szolgálat mindig megkíván. Ezért igyekezzék illetményeivel nemcsak beérni, hanem azok-ból havonta bármi keveset is megtakarítani, hogy előre nem látott kiadások ne hozzák anyagi zavarba.

Az előljáróknak, de különösen az őrsparancsnoknak köte-lessége az alárendeltek anyagi helyzetét figyelemmel kísérni. Ha az őrsparancsnok azt tapasztalná, hogy valamelyik alá-rendeltje, akár könnyelműségből, akár önhibáján kívül any-nyira eladósodott, hogy adóssága 2 havi illetményének ösz-szegét meghaladja, erről az illető csendőrnek közvetlen elől-járó tiszti parancsnokságához jelentést tenni köteles. Az ilyen jelentést bizalmasan kell kezelni.

78. A csendőr mindig és mindenkiel szemben komoly, elő-zékeny és tisztességtudó magaviseletet tanúsítson. Magatar-tásában és külső megjelenésében legyen katonás és gondosan kerüljön mindent, ami őt ferde megítélés, gúny vagy tréfa tárgyává tehetné.

Politizálni sem bajtársakkal, sem másokkal nem szabad.

A szeszes ital élvezetében a csendőrnek a legmesszebb menő mértékletességet kell tanúsítania.

79. Erkölcsstelen életmód, rosszhírben álló, vagy a csendőr állásához nem illő férfi vagy nőszemélyekkel való bizalmas érintkezés, kocs mázás, szeszesitalok mértéktelen élvezése, pénzben kártyázás és a tivornyázás olyan hibák, amelyeknek a csendőrnél előfordulniok nem szabad.

80. Aljas és rossz hírben álló kocsmákat és csapszékeket a csendőr ne látogasson. Tisztességes szórakozóhelyeket szol-gálaton kívül felkereshet, de ott dorbézolnia vagy illetlenül viselkednie nem szabad. Ha valamelyik csendőr nyilvános he-lyen leittasodnék vagy botrányosan viselkednék, a bajtársak

kötelesek őt a közönség előtt feltűnés nélkül azonnal eltávolítani és előljáró parancsnokánál feljelenteni.

81. Hivatalos vagy magánhelyiségbe lépéskor dohányozni nem illik. Az utcán vagy nyilvános helyen pipázni, bottal, korbacsal vagy ebbel — a szolgálati ebet kivéve — megjelenni nem szabad.

82. A csendőr szolgálaton kívül se tévessze szem előtt hivatásbeli kötelességeit. Kísérje figyelemmel a körülötte történő eseményeket és gyanús jelenségeket s ha rögtön közbelépnie nem szükséges, azokról — fontosságukhoz képest — azonnal vagy a laktanyába való visszatérése után őrsparancsnokának tegyen jelentést.

83. A csendőr engedély nélkül semmiféle egyesületnek tagja nem lehet. (L! Szolg. Szab. I. Rész 51. és 52. pontját.)

Nem politikai egyesületekbe való belépésre, politikai gyűlekezetekben és általában tüntetéseken, továbbá képviselő testületekben való részvételre vonatkozóan a Szolg. Szab. I. Rész 53–55. pontjai irányadók.

Tisztekre nézve külön kiadott rendelkezések mértékaók.

84. A csendőrnek keresetszerű mellékfoglalkozást űznie, kereskedéssel vagy üzérkedéssel foglalkoznia nem szabad, ami azonban a kellő mértéket meg nem haladó okszerű gazdálkodás feleslegének értékesítését nem zárja ki. A vele egy háztartásban élő hozzátartozók is csak olyan foglalkozást űzhetnek, amely a csendőr szolgálati állásával összeegyeztethető, vagy amely a csendőrt szolgálata ellátásában nem veszélyeztet. A csendőr a vele egy háztartásban élő hozzátartozóinak keresetszerű foglalkozását az osztályparancsnokságnak bejelenteni köteles.

Minthogy a vadászat vagy halászat űzése a csendőrt elkerülhetetlenül oly érdekelttségbe vonhatja, mely szolgálatának pártatlan és elfogulatlan ellátásában befolyásolhatná, azért semmiféle vadász- vagy halásztársaság tagja nem lehet és vadászat vagy halászatot nem is űzhet.

85. A csendőr az őrskörletben használt nemzeti kisebbségi nyelvet, legalább a szolgálat követelményeinek megfelelően, 2 év alatt elsajátítani köteles.

86. A csendőr azon az őrsön, melynek körletében születési vagy illetőségi helye fekszik, illetőleg, ahol polgári életében huzamosabb ideig tartózkodott vagy ingatlan vagyona van s végül, ahol magának vagy nejének rokonsága van, állandó szol-

gálati beosztást nem nyerhet. A szomszédos őrsökre való beosztást is kerülni kell.

Ha beigazolást nyert, hogy a csendőr őrsállomásán vagy annak körletében a szolgálatra vagy saját magára nézve hátrányos személyes ismeretséggel bír, akkor azonnal át kell helyezni. Hasonlóképpen azonnal át kell helyezni a csendőrt akkor is, ha állomáshelyén akár életmódja, akár pedig valami súlyosabb természetű és köztudomásra jutott fegyelmi megtorlást vagy még szigorúbb elbírálást igénylő cselekmény elkövetése folytán a lakosság bizalmát elvesztette vagy a saját tekintélyét veszélyeztette.

87. A csendőr mindennemű szolgálati vagy személyes ügyével kizárólag előjáróihoz forduljon. Azt a csendőrt, aki szolgálati ügyben a testületen kívül álló egyének pártfogását vagy közbenjárását veszi igénybe, meg kell fenytíteni.

16. §. Magatartás szolgálatban.

88. A csendőrtől megkövetelt általános erkölcsi tulajdonságok szolgálati ténykedéseiben is irányadók.

A csendőr sohase feledkezzék meg arról, hogy ő van a közönségért, éppen ezért minden szolgálati ténykedését udvariasság és előzékenység jellemezze. Mindenki vel illedelmesen érintkezzék.

Erőszakoskodás, hencegés és durvaság a csendőr hivatásával nem fér össze. Különösen lealacsonyítja a csendőrt, ha valakit tetteleg bántalmaz, ami ezenfelül még megtorlást is von maga után.

89. A szolgálatban álló csendőrnek a szolgálat tartama alatt, még a pihenési időt is beleértve, szeszes italt fogyasztania, továbbá nyilvános étkező- és szórakozóhelyiségekbe, valamint szállodákba étkezés vagy pihenés céljából belépnie nem szabad. Vasúton való szolgálati utazás alkalmával azonban — fogolykíséret esetét kivéve — a vasúti éttermekbe étkezés céljából betérhet.

Az előbb említett nyilvános helyiségekbe portyázás vagy más szolgálati ténykedés közben beléphet, ha észleletei vagy a fennforgó körülmények ezt szükségessé teszik, de ott fegyverét letenni és huzamosabban tartózkodni, mint azt a szolgálat megköveteli, nem szabad. Bevonulás után az ilyen belépést az őrsparancsnoknak mindig be kell jelenteni.

90. Városok, községek vagy népesebb telepek utcáin, vasúti vagy hajóügyileti szolgálatban, úgyszintén szolgálati fellépés vagy szolgálati ténykedések alkalmával dohányozni nem szabad; ez csak a szabadban való portyázás és a pihenő alatt van megengedve.

91. A csendőr szolgálati megjelenése komoly, tekintélyt és tiszteletet parancsoló legyen; feltétlenül kerüljön tehát minden olyan magatartást vagy cselekményt, amely fellépésének vagy megjelenésének komolyságát veszélyeztetné. Ilyen hibába esik többek között a csendőr, ha fennhéjázó vagy nyegle módon viselkedik, lényegtelen dolgokban fontoskodik, nevetgél, dévajkodik, fölösleges magánbeszélgetést folytat, testtartása katonátlan stb. Községekben vagy lakott helyeken való portyázás vagy más szolgálatteljesítés közben, hacsak arra szolgálati ok nincs, a járőr tagjai egymással se beszélgessenek.

92. Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak közbiztonsági szolgálati tennivalóikkal összefüggésben álló ügyekre nézve írásbeli igazolványokat vagy bizonyítványokat magánfelek számára kiállítaniok vagy ilyeneket aláírniok nem szabad.

93. Fegyveres szolgálatban álló járőrnek városok és községek belső területén a gyalogjárón menni csak akkor szabad, ha az úttestet valamely okból (nagy forgalom, nagy sár stb.) használni nem tudja, vagy ha a szolgálat érdeke úgy kívánja.

94. A tiszteletadásra nézve a Szolgálati Szabályzat I. Rész és a gyakorlati szabályzatok mértékadóak. Két főből álló járőr a tiszteletadást vezényszó nélkül, egyszerre teljesíti. Kettőnél több főből álló járőrnél polgári egyének előtt (L! 100. pontot) csak az elől menetelő parancsnok tiszteleg. Fogolykísérleti szolgálatban álló egyének nem tisztelegnek.

17. §. Önképzés és hivatásbeli kötelmek.

95. A szakismeretek kibővítésének és az általános műveltség önképzés útján való megszerzésének szükségessége és módja a „Cs—8“ jelzésű „Irányelvek“-ben van meghatározva.

A legénységnek a közép (gimnázium és polgári) iskolák alsó 4 osztályának magánúton való elvégzéséhez az engedélyt az előljáró kerületi parancsnokság adja meg. Minden más nem csendőrségi (katonai) tanfolyam és iskola (vizsga) elvégzéséhez

— mind a tiszteknek, mind a legénységnek — a honvédelmi miniszter előzetes engedélyét kell kérni.

96. A csendőr köteles előmozdítani mindazt, ami a szolgálatának javára szolgálhat és elhárítani mindazt, ami hátrányára válhatik. Egyéni tehetségét, tudását és ügyességét köteles a testület fejlesztésére és a szolgálat javára értékesíteni. Éppen ezért életrevaló eszmék megvalósítására hasznosnak vélt intézkedések életbeléptetésére vonatkozó javaslatokat minden csendőr — szolgálati úton — az előljáró kerületi (hasonló) parancsnoksághoz előterjeszthet. A kerületi (hasonló) parancsnokság az eredeti javaslatokat láttamozva, esetleges saját véleményével is ellátva, a m. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottságához köteles továbbítani.

97. Csendőrségi vonatkozású egyéni találmányokra vonatkozóan a Szolg. Szab. I. Rész 1. §. 8. pont 2. bekezdésében és a 2. számú mellékletben foglaltakat értelemszerűen kell alkalmazni.

18. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség tagjaihoz és a polgári személyekhez.

98. A csendőrt az előljárók és feljebbvalók ugyanolyan bánásmódban részesítsék, mint amilyent a m. kir. honvédség ténylegesen szolgáló altisztjeire a Szolgálati Szabályzat I. Rész előír.

A csendőrt nyilvánosan megdorgálni nem szabad.

99. A csendőrt polgári hatóságok, hatósági személyek és magánegyének részéről is állásának megfelelő bánásmód illeti meg s egyáltalában nincs megengedve, hogy vele szemben bárki is gorombáskodjék vagy állásának tekintélyét sértő módon viselkedjék. Ha ez mégis előfordulna, a csendőrnek a 108. pontban, illetve a 312. pont 24. alpontjában előírtak szerint kell eljárnia.

A csendőr kizáróan saját előljáróinak fegyelmi hatalma alatt áll, minek folytán mind a hatóságoknak, mind a magánosoknak minden olyan ügyben, amely a csendőr személyét érinti, a csendőr közvetlen tiszti előljárójához kell fordulniok.

100. Polgári közhivatalnokoknak a csendőr az állásukkal járó tiszteletet megadni köteles.

A vármegye fő- és alispánjának, a kir. törvényszék és a

kir. ügyészség elnökének, a vizsgálóbírónak, a járás főszolgabírájának és a kir. járásbíróság elnökének, valamint olyan városokban, amelyeknek a területén a szolgálatot a csendőrség látja el, az illetékes m. kir. rendőrség kapitánysága vezetőjének a csendőr — ha előtte ismeretese, vagy ha mint ilyenek felismerhetők — mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül katonai tiszteletadással tartozik.

19. §. Jelentkezések és bemutatkozások.

101. Ha valamely csendőrségi állomásra az Államfő megérkezik, akkor az állomáson lévő legmagasabb csendőrtiszt parancsnok az első szárnysegédnél jelentkezik, illetőleg vele érintkezésbe lép és rendelkezéseit kikéri.

Őrsállomásokon ez az illetékes szárnyparancsnok feladata, aki az Államfő ottléte alatt ott tartózkodni köteles.

102. Ha valamely csendőrségi állomásra a honvédelmi miniszter, a vezérkar főnöke vagy az illetékes honvéd hadtestparancsnok szolgálatban megérkezik, akkor — tekintet nélkül arra, hogy ott honvéd állomásparancsnokság van-e vagy nincs — az állomáson lévő legmagasabb csendőrparancsnok nála jelentkezni köteles. Ha az állomáson csak őrsparancsnokság van, a jelentkezést az őrsparancsnok vagy helyettese a parancsőrtiszténél teljesíti.

Ha olyan őrsállomásra, ahol honvéd állomásparancsnokság nincs, a csendőrség vagy honvédség valamely katonaállományú tényleges tisztje szolgálatban vagy szolgálton kívül megérkezik és ezt az őrssel írásban, szóval, távbeszélőn vagy közvetítő személy útján közli, az őrsparancsnok, vagy helyettese nála jelentkezni köteles. Fürdő- és üdülőhelyeken, a fürdő-évad tartama alatt, május hó 15-től október hó 1-ig terjedő időben a jelentkezés elmarad.

103. Tiszti állomásokon a legmagasabb parancsnok (segédtisztjével) jelentkezni köteles a miniszterelnöknél, a honvédelmi és belügyminiszternél, a honvédelmi és belügyi államtitkárnál és végül a belügyminiszter kirendelt képviselőjénél, utóbbinál azonban csak akkor, ha az V. vagy ennél magasabb polgári fizetési osztályba tartozik és érkezéséről a parancsnokság hivatalos értesítést kapott. Ha a belügyminiszter képviselője a VI. vagy ennél alacsonyabb polgári fizetési

osztályba tartozik és ha a parancsnok hivatalos értesítést kap, vele a parancsnok segédtisztje útján — a szárnyparancsnok azonban személyesen — a hivatalos érintkezést vegye fel.

Ha valamely nem tiszti parancsnokság székhelyén lévő őrs állomáson a miniszterelnök, a honvédelmi vagy belügy-miniszter, a honvédelmi vagy belügyi államtitkár, továbbá bármely őrs állomáson a vármegye fő- vagy alispánja, az illetékes kir. törvényszék vagy kir. ügyészség elnöke, az illetékes kir. járásbíró-ság elnöke, a járás főszolgabírája, végül azokon az őrsökön, amelyek a m. kir. rendőrség hatósági területén teljesítenek szolgálatot, a m. kir. rendőrség vidéki főkapitánya, vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelenik, náluk az őrsparancsnok jelentkezni köteles.

A jelentkezések a 209. pontban előírt esetekben díszben, különben pedig szolgálati öltözetben és mindig a szálláson történnek.

104. Új állomásra való bevonulás után a tiszti parancsnokok mindazoknak a hatóságoknak és hivataloknak a főnökeinél, akikkel szolgálatilag érintkeznek, bemutatkozó látogatást tesznek.

A szakasz- és őrsparancsnokok a közigazgatási hatóság főnökénél, a kir. járásbíró-ság elnökénél, a helybeli m. kir. rendőrség vezetőjénél és végül a községi előljáróságoknál hivatalosan bemutatkozni kötelesek.

A szakaszparancsnoknak a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság főnökével, az illetékes járásbíró-ság elnökével és büntető bírásaival, valamint a községi előljáróságokkal állandó érintkezésben kell lennie s náluk szükség szerint időnként meg kell jelennie.

A katonai jelentkezésekre nézve a Szolgálati Szabályzat I. rész 35. §-ában foglaltak mértékadók.

105. Szolgálatban álló járőrök portyázás, illetőleg külső szolgálat teljesítés közben — ha szolgálatuk őket abban nem akadályozza — minden előljárónál, kivel találkoznak, jelentkezni kötelesek. Feljebbvalónál, valamint a 103. pontban felsorolt polgári személyiségeknél csak akkor, ha ezek őket meg-szólítják. Ha a járőr szolgálata közben olyan községbe ér, ahol a vármegye fő- vagy alispánja, a járás főszolgabírája, a kir. ügyészség elnöke, a vizsgálóbíró vagy a kir. járásbíró-ság elnöke, valamint a m. kir. rendőrség olyan hatósági területén, ahol a csendőrség teljesíti a szolgálatot, a m. kir. rendőrség

vidéki főkapitánya, vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelent, náluk jelentkezni köteles. Az előljáró osztály- és szárnyparancsnokság székhelyén való megjelenés alkalmával a járőrök az osztály- és szárnyparancsnokságnál is jelentkeznek.

Ha a járőr idegen őrsparancsnokság székhelyén vagy pedig — nyomozás céljából — idegen m. kir. rendőrségi hatóság székhelyén megjelenik, az illető őrsparancsnokságnál jelentkezni, illetőleg a m. kir. rendőri hatóság vezetőjénél vagy megbízott helyettesénél bemutatkozni köteles. Ha nyomon üldözés esetében a jelentkezés (bemutatkozás) a késedelemből beállható veszély miatt a megérkezés után azonnal nem lehetséges, akkor annak utólagosan, a nyomozó cselekmény befejeztével kell megtörténnie.

Ha a járőr idegen őrs, illetőleg m. kir. rendőrségi hatóság területén nyomoz anélkül, hogy azoknak székhelyén megjelenék, az idegen őrsparancsnokságot, illetőleg a m. kir. rendőrségi hatóságot a járőr megjelenéséről — annak bevonulása után — az őrsparancsnok értesíti.

106. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 297—314. pontjaiban előírt jelentkezéseket, illetőleg értesítéseket tisztek a helyben levő legmagasabb csendőrtiszti parancsnokságnál is, csendőrök pedig csak a helyben levő őrsparancsnokságnál teljesítik. Ha az állomáshelyen csendőrörök nincs, akkor a jelentkezés az illetékes őrsön szolgálati jegyben is történhetik. A postaköltséget azonban a szabadságolt viseli.

Csendőrtisztek, ha Budapesten négy napig vagy ezentúl tartózkodnak, a csendőrség felügyelőjénél személyesen is jelentkeznek.

107. Tisztek a honvédelmi miniszternél s egyéb katonai feljebbvalóknál a jelentkezést a Szolgálati Szabályzat I. Rész 106—108. pontjában foglaltak szerint teljesítik. A miniszterelnöknél, a belügyminiszternél, a honvédelmi vagy a belügyi államtitkárnál és a belügyminiszter kirendelt képviselőjénél az előírt esetekben „Jelentem”, illetőleg „Jelentkezem” szóval jelentkeznek.

Csendőrök a fentemlített magasállású polgári személyiségek, valamint a felhívási joggal bíró polgári hatósági személyek előtt ugyanígy jelentkeznek.

Polgári személyeknél való bemutatkozások alkalmával

tisztekre az általános társadalmi formák mértékadók; a csend-örök a „Tisztelettel bemutatkozom“ szavakat használják.

A csendőr a polgári személyiségeket a jelentkezés, illetőleg bemutatkozás alkalmával az őket megillető címmel, hivatali állásuk megnevezésével és „Ür“ szóval szólítja meg.

20. §. Eljárás csendőregyének személyét, vagy az egész csend-örseget érintő becsületsértés, rágalmazás, hamis vád és polgári peres ügy esetében.

108. Ha a csendőrnek valamely polgári hivatalos személy vagy magánegyén ellen a személyét ért sérelem miatt panasza van, azt közvetlen előljárójának jelenti be, aki azt jelentésbe foglalva a további eljárás végett a kerületi parancsnoksághoz előterjeszti.

Ha a csendőrt valamely polgári egyén akár szolgálatban, akár szolgálati ténykedéséből kifolyóan becsületében megsérti, megrágalmazza vagy ellene hamis vádat emel, a törvényes megtorlás igénybevételétől elállania nem szabad.

Ilyen esetekben a csendőr panaszát közvetlen előljárójának bejelenti és egyúttal ugyanahhoz benyújtja az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírósághoz címzett feljelentését, amelyben a bűnvádi eljárás megindítását és a vád képviselőének a közvádoló által való átvételét kéri. Az őrsparancsnokság a csendőr feljelentését az előljáró szárnyparancsnoksághoz terjeszti fel.

A szárnyparancsnok az ügyet a feljelentés továbbítása előtt, de legkésőbb 8 nap alatt kivizsgálja és a csendőr feljelentését a kivizsgáló jelentés kíséretében szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz terjeszti fel, amely, ha az eljárás megindítására elegendő alapot lát, a feljelentést az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírósághoz átteszi és ezt megkeresi aziránt, hogy a Bp. 41. §-ának utolsó bekezdése értelmében a vád képviselőt közérdekből vegye át. Egyúttal közli azt is, hogy a sértett csendőregyén felsőbb parancs alapján terjeszti elő magánindítványát. Ezért a csendőr a feljelentésben a tanúk neveit, valamint bizonyítékait is sorolja fel, hogy panaszának alaposságát már a szárnyparancsnok által meg-ejtendő vizsgálat során bizonyítani tudja.

A királyi ügyész, illetőleg a kir. járásbíróság mellett mű-

ködő ügyészi megbízott a vád képviselőjét közérdekből minden esetben átveszi és abban az esetben, ha a bíróság felmentő ítéletet hozott, vagy ha az ítélethozatalt mellőzi és az eljárást végzéssel megszünteti, ez ellen minden esetben perorvoslati él.

A bűnügyi költségeket ilyen esetben a sértett csendőr köteles előlegezni, aki részére ezt a belügyi tárca előlegezi. Ha a bűnvádi eljárás a terhelt elítélésével végződik s ehhez képest a bíróság a felmerült bűnügyi költségek viselésére is kötelezi, sértett csendőr köteles a bíróság határozata alapján az előlegezett költségek megtérítése iránt a terhelt ellen fordulni. Behajthatatlanság esetében a költségeket véglegesen a belügyi tárca terhére kell elszámolni. Ha pedig a bíróság a terheltet jogerősen felmenti, a költségeket ugyancsak a belügyi tárca viseli.

Ha a csendőrt szolgálaton kívül mint magánszemélyt sértették meg becsületében vagy rágalmazták meg, panaszát szóval az őrsparancsnoknak jelentse be, aki köteles az esetet ki nyomozni, a bűnvádi feljelentést elkészíteni és azt az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírósághoz leendő továbbítás végett szolgálati úton az előljáró kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni. A feljelentéshez a bűnvádi eljárás megindítását kívánó nyilatkozatot kell csatolni, melyet a sértett csendőr ír alá. Ilyen esetekben a csendőr a vád képviselője körül a saját belátása szerint jár el. A bűnügyi költségeket és illetékeket a sértett csendőrnek, mint főmagánvádlónak kell előlegezni, felmentő ítélet vagy megszüntető végzés esetében pedig véglegesen viselni.

109. Polgári peres ügyekben a csendőr mint magánfél jár el és mint felperes, keresetét a bírósághoz közvetlenül adja be. A perek megindításáról azonban — akár mint felperes, akár mint alperes — a kerületi parancsnokságnak jelentést tesz.

110. Ha az egész csendőrség, vagy a csendőrség valamely alakulata ellen követtek el becsületsértést vagy rágalmazást, a bűnvádi eljárás az 1914. évi XLI. t.-c. (Bv.) 8. §. 3. pontja alapján, — ha pedig a csendőrség tagjai sérelmére követték el s a Bv. 9. §-ában meghatározott kettős feltétel (1. a hivatás gyakorlására vonatkozó tényállitás, 2. mely valóság esetében bűnvádi vagy fegyelmi eljárás megindításának oka lehet) fennforog, a Bv. 9. §. 6. pontja alapján felhatalmazásra hivatalból (tehát közbírára) indul meg. Ilyen esetben az ügyet azonnal ki

kell vizsgálni és az iratokat a kivizsgáló jelentés kíséretében további eljárás végett szolgálati úton a m. kir. honvédelmi miniszterhez kell felterjeszteni.

111. Ha valamely sajtótermékben a csendőrséget, egyes csendőr parancsnokságokat, vagy csendőrségi egyéneket ragalmazó vagy előnytelen színben feltüntető közlemény vagy kép jelenik meg, az illető sajtótermék egy példányát az érdekelt parancsnokság vagy az érdekelt személy közvetlen előljáró parancsnoksága az abban tárgyalt ügyre vonatkozó részletes felderítő jelentéssel együtt a csendőrség felügyelőjéhez 8 napon belül közvetlenül reterjeszti.*

A csendőrséget, mint testületet érintő helyreigazító nyilatkozatoknak időszaki lapokban való közzétételére csak a csendőrség felügyelője jogosult. Ugyancsak ő adja meg az egyes csendőrparancsnokságoknak és egyéneknek az őket érintő helyreigazító nyilatkozatok közzétételéhez szükséges engedélyt.

112. Ha valahol a csendőrséget gúnyoló vagy előnytelen színben feltüntető színházi vagy más olyan előadásokat tartanak, amelyek büntetendő cselekményt nem foglalnak ugyan magukban, de a csendőrség tekintélyét sértik, az illető állomáson levő legmagasabb csendőrparancsnok igyekezzék a hatóság útján az illető színházi vállalat igazgatójánál vagy az előadás rendezőjénél — az indokok kifejtése mellett — odahatni, hogy ezeket az előadásokat szüntessék meg vagy azok tartalmát megfelelően módosítsák vagy módosíttassák.

* Lásd: 1914. évi XIV. t.-c. (sajtótörvény) 20. §-át, amely szerint a helyreigazító nyilatkozatot a közlemény megjelenésétől számított egy hónap alatt lehet csak közzétenni.

V. Belső szolgálat.

21. §. Laktanyarend.

113. Minden csendőrségi laktanyában az abban elhelyezett csendőrségi alakulatok parancsnokai közül a rangban legidősebb a laktanyaparancsnok.

A kerületi parancsnok a laktanyaparancsnokságot átruházhatja, ennél fogva, ahol különös viszonyok kivételt tesznek szükségessé, laktanyaparancsnokot nevez ki.

A laktanyaparancsnok állapítja meg a rend és biztonság fenntartására szükséges különleges rendszabályokat, amelyeknek megtartása mindenkire kötelező, aki a laktanyában lakik vagy tartózkodik. Azért, hogy a laktanyaszabályokat a laktanyában lakó nős egyének családtagjai és hozzátartozói is megtartsák, a családfő felelős.

E rendszabályoknak a megtartása fölött a laktanyaparancsnok őrködik és a laktanyarendért is ő felelős. Nagyobb laktanyában a helyi viszonyok által szükségessé tett különleges rendszabályokat a laktanya bejáratán belül olyan módon kell kifüggeszteni, hogy azokat mindenki könnyen észrevehesse és elolvashassa.

A laktanyaparancsnoknak az állomáson lakó tiszteket és nős legénységet nyilvántartó szállásjegyzéket kell vezetnie.

A laktanyaparancsnok felügyel arra, hogy bérelt laktanyában a laktanyatulajdonos szerződésszerű kötelezettségeit teljesítse, kincstári laktanyákban pedig a szükséges javítások és helyreigazítások iránt intézkedik.

114. A nőtlen legénység a laktanyában köteles lakni. Ez alól — rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben — a honvédelmi miniszter felmentést adhat. A nősöknek csak akkor van igényük a laktanyában elhelyezésre, ha ott kellő férőhely áll rendelkezésre. Elv legyen azonban, hogy a nős legénység közül elsősorban mindig az őrsparancsnok, iskoláknál pedig a szolgálatvezető nyerjen a laktanyában elhelyezést.

A központi vezetés szerveinél és a központi szerveknél, valamint a tanalakulatoknál és az osztály- s ennél magasabb parancsnokságoknál (hasonlóknál) irodai alkalmazásban álló, nőtlen legénységi állományú altiszteknek a kerületi (hasonló-állású) parancsnok megengedheti a laktanyán kívüli lakhatást, ha részére a laktanyában elhelyezés egyáltalában nem biztosítható.

115. Csendőralakulatokat polgári egyénekkel vagy polgári családokkal egy épületben csak elkerülhetetlen szükség esetében és csak a csendőrkerületi parancsnokság engedélyével szabad elhelyezni. Laktanyában lévő helyiségeket, nősöknek fenntartott lakásokat vagy lakásrészeket a csendőrségen kívül álló egyének részére albérletbe adni nem szabad.

116. A laktanyában vagy más, a kincstár által bérelt épületben lévő tiszti lakásokat a kerületi parancsnok és a csendőrség felügyelője véleményének meghallgatása után a belügyminiszter utalja ki. A lakások kiutalása nem személy szerint, hanem szolgálati alkalmazás szerint történik. Szakaszparancsnokok és őrsparancsnokok, valamint a kerületi törzshöz beosztott nős csendőrök részére a lakásokat a kerületi parancsnok, míg a többi nős, rangosztályba nem sorolt havidíjas és altiszt részére az osztályparancsnok utalja ki. A laktanyában levő helyiségeknek elhelyezési vagy más célra való felosztását a laktanyaparancsnok végzi.

117. Laktanya kibérlésénél mindig arra kell törekedni, hogy ahhoz kert is tartozzék.

Tekepályának és tornaszereknek, valamint lugasoknak a laktanya területén való felállítása meg van engedve.

Utcára nyíló ablakok a biztonság és illem szempontjából lehetően deszkából készített ablaktáblákkal, vagy ha ezt a bérbevételnél nem lehetne kieszközölni, zöldszínű átláthatatlan csinvat vászonfüggönyökkel legyenek ellátva. A függönyöket a kincstár terhére kell beszerezni és azok a kincstár tulajdonában is maradnak.

118. Laktanyák, valamint olyan épületek külső homlokzatára, amelyekben a csendőrparancsnokság van elhelyezve, Magyarország címerével és „M. kir. csendőrlaktanya” felirattal emelt cimtáblát kell kitüggeszteni. Ha azonban valamely csendőrparancsnokság nem a laktanyában van elhelyezve, akkor az illető parancsnokság szervezetszerű elnevezését fel-

tüntető táblát kell kifüggeszteni. Mindezeket a címtáblákat a kincstár központilag szerzi be.

119. Az őrsirodát, a legénységi szobát, konyhát és éléskamrát, a magánlakásokat, a bőröndös-, nyerges- és zaboskamrákat, a fogdát, az istállót, az árnyékszékeket, valamint a lőfegyverek megtöltésére és kiürítésére szánt helyet a bejáratok felett, illetőleg a megfelelő helyen 18 cm hosszú és 4 cm széles, fekete szegélyű, zománcozott felirati táblával kell megjelölni

Nagyobb laktanyában a laktanyaparancsnok szükség esetében hasonló táblával más helyiségeket is megjelölhet.

A felirati táblákat a kincstár terhére kell beszerezni.

A helyiségek rendeltetését feltüntető feliratokon kívül más feliratokat alkalmazni nem szabad.

120. Tűzvész elkerülése végett a padlásokon, a takarmánycsűrökben és más tűzveszélyes helyeken a dohányzás, valamint a fedetlen lánggal való járkálás tilos.

Az ilyen helyiségeket „Tűzveszélyes! Tilos a dohányzás és nyílt lánggal való járkálás!” feliratú táblákkal kell megjelölni.

Legénységi konyhákban takarodó után, illetőleg a vacsorának a külső szolgálatból hazatérő csendőrök részére való megfőzése után a tüzet el kell oltani. Kályhákon csőzáró készülékeket nem szabad alkalmazni. A kályhák előtt a padlót bádoglappal kell bevonni.

A szobaparancsnok kötelessége arra ügyelni, hogy a kályhák fűtése a kellő elővigyázattal történjék, ezért lefekvés előtt a kályhákat meg kell vizsgálnia, hogy azokból szikra vagy parázs ki ne hulljon vagy széngáz ki ne ömöljön.

A laktanyaparancsnok gondoskodni köteles arról, hogy a kéményeket rendszeren tisztogassák és hogy a kéménnytisztító lyukak ajtóit mindig zárva legyenek.

121. Őrsök (különítmények) részére a szárnyparancsnok, tiszti parancsnokságok részére a laktanyaparancsnok, — a helyi viszonyoknak megfelelően — „Tűzoltó rend”-et készít, amire a 23. melléklet irányelveket tartalmaz.

Olyan laktanyákban, ahol a bennlakó legénység létszáma 25 fő vagy ennél több, — lehetően a tűzoltásban kiképzett tiszti parancsnoksága alatt, — tűzoltó osztagot kell alakítani. Ennek létszámát az állományviszonyok, az épületek száma,

nagysága és fontossága szerint a laktanyaparancsnok állapítja meg.

A laktanyaparancsnok határozza meg azt a helyet, ahol a rendelkezésre álló tűzoltószereket őrizni kell. Időnkint győződjék meg (közégei útján) arról, hogy azok használható állapotban vannak-e?

A tűzoltóosztag első kiképzését lehetőleg tűzoltótiszt végezze. Legénység változásakor a kiképzést meg kell ismételni.

A szabályrendeletekben előírt tűzoltószeresek és egyéb rendelkezésre álló tűzoltófelszerelések meglétét és használhatóságát ellenőrizni, alkalmazásukat pedig a „Tűzoltó rend” szerint havonta egyszer gyakorolni kell.

122. Folyosóknak és lépcsőknek a sötétség beálltától virradatig kivilágítva kel lenniök.

Emeleten levő szobákban és folyosókon nem szabad olyan gyakorlatot végezni, amelyek az épületet megrázkódtatják. Tűzifát és kőszent csak az udvaron, fás- (szén-) színben vagy pincehelyiségben szabad aprítani.

Nyitott ablakokat ki kell támasztani, erős szélben pedig be kell zárni.

123. A laktanyában és környékén mintaszerű rend és tisztaság uralkodjék.

Szemetet, hamut, trágyát és hasznavehetetlen szalmát csak az e célra kijelölt helyeken szabad lerakni és azokat időnkint el kell távolítani.

Az ivóvizet szükség esetében meg kell vizsgáltatni, hogy nem tartalmaz-e az egészségre ártalmas alkatrészeket.

A vízvezeték, légszesz- és villanyvilágítási készülékek kifogástalan állapotára ügyelni kell.

124. Rendszeresített szolgálati löfegyveren kívül más löfegyvert a csendőrség legénységi állományú tagjai csak az elsőfokú rendőrhatalóságnak — a közvetlen tiszti előljárójuk útján megszerzett — engedélyével tarthatnak. A laktanyában lövöldözni tilos. Kivétel a lovardában idomítási célból való lövés, valamint a szobafegyverrel való céllövés.

125. A laktanya udvarának és kertjének gondozására és csinosítására is gondot kell fordítani, ezért amennyire azt az éghajlat, a talajviszonyok, valamint a rendelkezésre álló terület nagysága megengedik, a hasznos veteményeken és gyümölcsfákon kívül virágok, bokrok és más dísznövények ültethetők, esetleg árnyékot adó lugasok készíthetők. Ott, ahol

lehetséges, főként kincstári laktanyában és területen, a rendelkezésre álló helyhez mérten, minden csendőr ültessen évenként egy-egy gyümölcsfát, amelyet saját nevével jelölhet meg.

126. Élelem, ital, valamint egyéb cikkek árusítására a laktanyában csak szerződött markotányosok, vagy ahol ilyenek nincsenek, csak olyan kereskedők és más árusok vannak feljogosítva, akiknek a laktanyaparancsnok erre engedélyt adott.

A laktanyában lévő társalkodó és italmérő helyiségek záróját a laktanyaparancsnok határozza meg. Ugyancsak a laktanyaparancsnok köteles a laktanyában lévő vagy a laktanyába bejáró árusokat ellenőriztetni, hogy csak hitelesített mértékeket használjanak, hogy méltányos árban csak kifogástalan minőségű cikkeket árusítsanak és a csendőrség tagjait semmiképpen meg ne károsítsák.

Házalóknak és ügynököknek nem szabad megengedni, hogy a laktanyában árusítsanak vagy megrendeléseket gyűjtsenek.

Minden étkező- és italmérő helyiségben, valamint a műhelyekben a laktanyaparancsnok által jóváhagyott árjegyzéket kell kifüggeszteni.

127. A laktanyában szeszes italból készletet tartani, mulatozni, dőzsölni vagy vendégeskedni nem szabad.

128. Az őrsiroda rendszerint az őrsparancsnok elhelyezésére szolgál. Kivüle az őrsirodában csak az őrsön megszálló csendőrtiszteket szabad elhelyezni a szolgaszemélyzet kivételével.

Az őrsirodán kívül más irodában vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakni nem szabad.

A szakácsnő — ha arra megfelelő és a legénységtől elkülönített helyiség van —, hasonlóképpen a nők cselédjei, loápolók és férjcselédék a laktanyában lakhatnak.

129. Előljáróknak és szolgálatban álló csendőrtiszteknek, ha valamely őrsállomásra érkeznek, mind a saját személyükre, mind a szolgáljukra nézve a csendőrlaktanyában való megszállás és étkezés meg van engedve. Szolgálati utazások kivételével tiszteknek a legénységi étkezésben részt venni nem szabad.

Olyan csendőrtisztek, akik az őrsállomáson szolgálaton kívül fordulnak meg, a laktanyában csupán elhelyezést igényelhetnek, a mindenkori napibetét felének lefizetése ellenében, de ezt is csak abban az esetben, ha az őrsiroda nőtlen őrsparancsnok által elfoglalva nincs.

A testülethez nem tartozó tiszteknek, valamint a polgári tisztségviselőknél a laktanyában sem elhelyezést, sem étkezést nem lehet adni.

130. Ha a laktanyában lakó nő csendőrök valakinek három napnál hosszabb ideig lakásukon szállást adni kívánnak, erre a laktanyaparancsnok, őrsőkön a szárnyparancsnok engedélyét kötelesek kikérni.

131. A laktanyában lévő bútorok, ágyneműek és konyhaszközök stb. mindig teljes leltári számban legyenek meg, azokat használható állapotban és tisztán kell tartani, ezért mind fegyelemileg, mind anyagilag az felelős, aki átvételüket a leltárban legutóbb elismerte.

A fogdahelyiségek vasrácsos ablakokkal és a legénységi vagy ügyeleti szobába szoló csengővel legyenek ellátva.

132. A laktanyában a hasznos háziállatokon (ló, tehén, kecske, sertés, baromfi) kívül házőrző vagy szolgálati ebet, valamint macskát és galambokat is szabad tartani. Harapós ebet nappal meg kell kötni.

133. A laktanya kapuját takarodótól ébresztőig zárva kell tartani.

134. Minden parancsnok a laktanyának a laktanyaparancsnok által részére kiutalt körletében a laktanyarendért felelős. A laktanyában lakó nő egyének az általuk lakott épületrész és az általuk használt udvar laktanyaszerű rendjéért felelősek.

A laktanyát a laktanyaparancsnok, illetőleg az általa megbízott tiszt időnként mind éjjel, mind nappal meglepetésszerűen vizsgálja meg. Magánlakásokat azonban megvizsgálni nem szabad.

135. Az őrsparancsnok kötelessége gondoskodni arról, hogy ha az őrs egész legénysége szolgálatban van, az őrsiroda, őrsépénztár és kamra kulcsát lepecsételten, a többi kulcsot pedig lepecsételés nélkül, a laktanyában lakó saját vagy valamely nő csendőr családtagjának vagy pedig a községi előljáróságnak átadják.

136. A csendőrség által használt épületekben bírósági vagy hatósági ténykedéseket csak a laktanyaparancsnoknak vagy helyettesének előzetes engedélye után lehet foganatosítani. Az engedélyt — alapos indok nélkül — megtagadni nem szabad. A hivatalos eljárásnál a laktanyaparancsnok vagy helyettese által kirendelt csendőr egyén jelen lenni köteles.

137. Laktanyákra és a csendőrség által megszállott épületekre a „Nemzeti Lobogót” — mint a magyar királyság nemzeti jelvényét — ki kell tűzni, midőn az ország Kormányzója valamely csendőrségi állomás szolgálati körletébe ideiglenes jellegű tartózkodásra (Gödöllő, Kenderes állandó tartózkodási helynek számít) érkezik (Szolg. Szab. I. Rész 548/14.), — ha idegen államfő hivatalos értesítés után valamely csendőrségi állomásra érkezik (Szolg. Szab. I. Rész 553/9.), — ha a honvédelmi miniszter, a belügyminiszter, a csendőrség felügyelője hivatalosan valamely vidéki csendőrségi állomásra érkezik (Szolg. Szab. I. Rész 558/6., 559/e.) — az ott tartózkodás idejére, — továbbá az ország Kormányzójának születésnapján és nevenapján (Szolg. Szab. I. Rész 600/2.), február 14-én (csendőrr-nap), március 15-én, május hó utolsó vasárnapján (hősök ünnepe), valamint augusztus 20-án napkeltétől napnyugtáig. A lobogót az épület főbejárta felőli oldalán — lehetően az épület közép részén — a beépített tartószerkezetbe úgy kell kitűzni, hogy a lobogóról a vízszintestől kb. 45 foknyira felfelé álljon. Más helyen, — mint pl. a tetőablakon stb. a nemzeti lobogót kitűzni nem szabad.

A pavillonrendszer szerint épített laktanyáknál — ott, ahol a főbejárattól kétoldalt egyenlő nagyságú különálló nagyobb emeletes épület van, — a nemzeti lobogót mindkét oldalon kell kitűzni.

Általában mindenkor csak rendes, tiszta és ép állapotban lévő nemzeti lobogó tűzhető ki.

A lobogó és lobogórúd mérete:

I. nagyság emeletes épületre: 300 cm hosszú és 150 cm széles, 400 cm hosszú lobogórúdon;

II. nagyság földszintes épületre: 200 cm hosszú és 100 cm széles, 300 cm hosszú lobogórúdon.

A rendszeresített lobogók beszerzésére, illetőleg kiadására a belügyminiszter intézkedik.

A Szolg. Szab. I. Rész 588. p. alapján elrendelt országos gyász tartamára a kitűzőtt nemzeti lobogó felső végére gyászszalagot kell kötni. A gyászszalag — a középén 20—25 cm széles csokorba kötött, — 16 cm széles szalag, melynek két ága az I. nagyságú lobogón 100 cm-re, a II. nagyságú lobogón 60 cm-re lóg le.

A lobogólapot és a lobogó rúdját a laktanyaparancsnok (épületgondnok) rendelkezése szerint külön-külön megfelelő helyen kell tárolni és a rongálódástól megóvni.

22. §. Szobarend.

138. A csendőr illetékszerű szállását és annak berendezését az „Illetékszabályzat“ határozza meg.

Az őrsparancsnok a csendőröket a legénységi szobákban úgy helyezze el, hogy a próbacsendőrök és a fiatalabb csendőrök olyan idősebb bajtársakkal legyenek egy szobában, akik őket helyesen befolyásolni és oktatni képesek.

Minden szobában, amelyben két vagy több csendőr van elhelyezve, a rangban legidősebb a szobaparancsnok, aki a szobarendért és a tisztaságért felelős és ebben a minőségében a szobában elhelyezett egyéneknek előljárója. Ha a szobaparancsnok nős, a helyettese mindig a szobában elhelyezett rangban legidősebb nőtlen csendőr.

Ha a szobában kár fordul elő, a szobaparancsnok köteles erről közvetlen előljárójának jelentést tenni és a szándékos vagy gondatlanságból eredő kártételeknél a tettest kipuhatolni. Ha a tettest nem lehet kipuhatolni, a kártérítésre a szobában elhelyezett összes egyének egyetemlegesen kötelesek.

139. A legénységi szoba bejáró ajtajának belső oldalára kéregpapírból készült és 5 mm zöld szegéllyel ellátott szobalajstromot kell függeszteni, amelyen a csapattest és őrs (alosztály) címfeliratán kívül a szobában elhelyezett egyének rendfokozatát és nevét kell feltüntetni. A nevek megjelölésére befűzött kártyapapírszeleteket kell használni. Ha a csendőrök több, egymással összefüggő kis szobában vannak elhelyezve, a szobalajstromot elég az első szoba ajtajára kifüggeszteni.

A szobalajstromnak 25 cm magasnak és 21 cm szélesnek kell lennie.

140. Az ágyakat a férőhelynek megfelelően az ajtóktól és az ablakoktól lehetően távol kell felállítani. A csendőr csakis az őrsparancsnok engedélyével cserélhet ágyat.

Minden ágy fejrésze fölé, a fegyver- és köpenyfogas polcának közepére egy fehérszínű, szélén 5 mm-nyi széles szegéllyel ellátott, 11 cm hosszú és 8 cm széles bádogtáblácskát kell kifüggeszteni, amelyen a csendőr nevét és rendfoko-

zatát feltűnő betűkkel kell megjelölni. A fogasba csak a névtáblácska részére szabad szeget verni.

Az ágyneműt kímélni, tisztán tartani, hetenként szellőztetni és porolni kell.

141. A lepedőket és vánkoshéjakat kéthetenként váltani kell; a szalmazsákokat évenként újból, félevenként pedig akként kell utántölteni, hogy túl kemények ne legyenek és széleik az ág vasállványának felső szélével egyvonalban legyenek.

Az ágyban az ágyneműn és a tollforgón kívül más holmit tartani nem szabad.

142. Az ágy megvetése a következő módon történik:

A csendőr a szalmazsákot akként rázza fel, hogy a szalmazsák felülete egyenletes legyen. Ezután nyáron a téli, télen a nyári takarót a szalmazsákra — annak megfelelő nagyságban összehajtva — ráfekteti és az alsólepedővel beteríti; a lepedő széleit a szalmazsák és az ágydeszkák közé gyűri. Ennek megtörténte után a felső lepedőt és a második (nyári, illetőleg téli) takarót az ágyra helyezi. A takarót az ágy hosszának és szélességének megfelelően összehajtja és a felső lepedő lelógó széleit akként hajtja a második takaróra, hogy a lepedőnek két oldalt felhajtott szélei egymással egyenlő szélességű sávot alkossanak. Az ilyen módon megvetett ágyat egész hosszában a zöld ágytakaróval beborítja. A vánkost — magasabb részével a falhoz fordítva — az ágy fejére helyezi el.

143. Minden csendőrnek meg van engedve, hogy a kincstári fejevánkoston kívül egy fehér vászonhuzattal borított saját fejevánkost is használhasson, amely azonban a kincstári fejevánkostonál sem hosszabb, sem szélesebb nem lehet.

Az, hogy a csendőr téli vagy nyári takaróval, esetleg mindkettővel takarózzék-e, a vidék éghajlati viszonyaitól függ. Ebben tehát a legénységet korlátozni nem szabad.

144. Ebéd után $\frac{1}{2}$ 15 óráig, valamint fárasztó szolgálat után az ágyon fekvés nappal is meg van engedve, de az ágyat a beszennyezéstől meg kell óvni és a lábbelit le kell húzni.

Pihenés után az ágyat ismét rendbe kell hozni.

Ha a férőhelyviszonyok megengedik, az átvonulók és a nappal pihenők részére külön szobát kell berendezni.

145. Nősz egyének családtagjainak az irodákban, a legény-

ségi szobákban és az ezekhez tartozó mellékhelyiségekben tartózkodniok nem szabad.

146. A fegyverzetet, lőszert, szerelvényt és ruházatot akként kell gondozni, hogy mindig tiszta és használható állapotban legyenek.

A polcos fegyver- és köpenyfogason a fegyverszerelvényt és ruházatot a következőképen kell elhelyezni:

a) Gyalogcsendőrnél:

A polc közepére a borítóval letakart kalapot, közvetlen a borító mellé* jobbra a tábori, balra pedig a társasági sapkákat.

A sötétkék kalikópapírral bevont kéregpapírból készült kalapborító magassága 20 cm, felső átmérője 23 cm, alsó átmérője pedig 30 cm.

A jobboldali szegre szíjjal a fal felé fordított üres puskát és a válltekercset, a baloldali szegre a fedelével kifelé fordított járőrtáskát, az ismétlő pisztollyal felszerelteknek — pisztolytok fedele alatt kétszer áthúzott hordzsinórra — a tokbarejett üres ismétlőpisztolyt kell felakasztani.

A fogason* — jobbról számítva — az 1. fogra, derékszíjra húzva — táskalőszerrel — a fedőkkel kifelé fordított tölténytáskákat úgy kell felakasztani, hogy a derékszíj csatja az összezsátolt derékszíj baloldali közepén felfelé nézzen. A 2. fogra a kardhüvelytáskába húzott csendőr gyalogsági kardot markolatánál fogva úgy kell felakasztani, hogy a kosár balra nézzen. A 3. fogra a markolatkegyelével balfelé fordított gyalogtiszti kardot kell a kardkötő karikájára felakasztani. A 2. és 4. fogra a jelsípszínórt a jelsíppal úgy kell elhelyezni, hogy a 2. fogról a bojtlabdák és a 4.-ről a jelsíp egymagasságban lógjanak. Az 5. fogra, — akinek 3 köpenye van, az a 4. fogra, — a vállszalaggal összefogott ujjas vállgallért, a 7., 6. és esetleg az 5. fogra is, a köpenyszíjjal összezsátolt, hátszalaggal kifelé fordított köpenyeket kell akasztani. Ha a derékszíjat tölténytáskák nélkül használjuk, a tölténytáskák a polc jobb első sarkán — fedelükkel előre és hátlapjukkal balra, — egymás mellé a hosszabb oldallapjukra állítva maradnak.

A szuronyt úgy kell a fogakra fektetni, hogy a szuronyhüvelytáska felső része a fogas jobb belső oldalát érintse.

b) Lovascsendőrnél:

A fogas rendje annyiban különbözik a gyalogcsendőrértől,

* Az állvánnyal szemben állva.

hogy az 1. fogra a derékszík alá — szíjánál fogva — a sarkantyút, a 2.-ra a csendőr lovassági és a 3.-ra a magánkardot, — mindkettőt a kardkötő karikájánál fogva — kell felakasztani. A mentét posztójával kifelé, a hátrész közepén hosszirányban összehajtva, a köpeny fölé a 6.-ra kell akasztani, hátrésze balra nézzen.

c) Különleges beosztású csendőrnél:

Az a) pontban nem említett ruházati és felszerelési cikkek elhelyezését külön rendelkezések szabályozzák.

Hogy a fal a puskatusa által meg ne sérüljön, a falnak arra a részére, ahol azt a felakasztott puskatusa érinti, egy 11 cm hosszú, 8 cm széles, szélein 5 mm széles zöld szegéllyel ellátott, fehér bádogból készült vértáblácskát kell erősíteni.

147. Az író- és ruhaszekrény málházása a következőképen történik.

Az író- és ruhaszekrény két csendőr számára szolgál. Ezek nevét és rendfokozatát a szekrény felső elválasztó polcán két-felől, jobbra és balra, egy-egy 6 cm hosszú és 2 cm széles fehér kártyapapír szeleten fel kell tüntetni, mely papírszeletet a két szélén rajzszöggel kell megerősíteni.

Az írószekrény felső polcán az írószereket és a fadugós oktató töltényeket tárral, az alsó polcon pedig a tiszta írópapírt, irományokat és könyveket kell megfelelő rendben tartani. A könyveket sarokkötésükkel kifelé akként kell elhelyezni, hogy a legnagyobb legalul, a legkisebb pedig legfelül legyen.

A felső polc balsarkán, szegre akasztva, a bilincs és fűzőláncok lakatjainak tartalék kulcsait kell őrizni.

Az író- és ruhaszekrény alsó részében kell tartani:

A mosdó-, borotválkozó- és varróeszközöket sötétkék kalikó papírral bevont fadobozokban, valamint a ruhakefét, ezek mögött pedig a ruházati cikkeket (zubbonyt és nadrágot). A ruházatot a szekrény szélességének megfelelően kell összehajtani.

A szekrény kulcsát a csendőr őrzi meg.

A női csendőr ruházatát — a díszöltözet kivételével — és lábbelijét a laktanyában, lakásán, vagy e két helyen tetszése szerint megosztva is tarthatja.

148. A díszöltözetet — amelyhez a díszkalap, egy nyakszegély és egy jelsípszínór, egy kardbojt, éremszalagok és egy pár fehér kesztyű is tartozik — a díszruhaládában zárva kell

tartani. Ha esetleg a díszkalapok csakis egymásba tolva férnek el a díszruhaládában, a kalapok kúpjának oldalfalát a rongálódástól való megóvás végett vékony, barna, kéregpapírból készített, megfelelő nagyságú, kúpalakú és tetőnélküli hengerrel kell bevonni. A díszruhaládát az őrsirodában, vagy ha ott hely nincs, a legénységi szobában kell elhelyezni, „Díszruhaláda” felirattal ellátott kulcsát pedig az íróasztal rekeszes állványának jobboldalán szegre kell akasztani. A díszruhaládában legfelül kell még a tartalék sebkötöző csomagokat is tartani.

Lábbelieket, valamint a közös tisztítószereket és egyesek tisztítóeszközeit megfelelő állványokon külön helyiségben kell tartani. Ott, ahol erre külön helyiség rendelkezésre nem áll, a lábbelieket az ágy fejrésze alatt, sarkukkal a fal felé fordítva, míg a tisztítószereket vászonzacskóban, az ágy fedeszkájába vert szegen kell tartani.

A lábbeliek sámfánttartása ajánlatos.

A csendőrök magánládái, amelyek a fehérmű megőrzésére is szolgálnak, a tulajdonos nevével megjelölve, lehetően külön helyiségben és száraz helyen legyenek. Ugyanebben a helyiségben kell a hátibőröndöket is elhelyezni. A magánládák — a próbacsendőrökét kivéve — sem időszaki vizsga, sem szemle tárgyát nem képezhetik.

A ruházati és felszerelési cikkeket csak az arra kijelölt helyeken szabad tartani. Ezek a cikkek az álló ruhafogason vagy más helyen csak addig lehetnek, amíg azokra tisztítás vagy szárítás végett szükség van. Szennyes fehérműt a magánládában, ott pedig, ahol a mosatás közösen történik, külön ládában kell őrizni.

Az őrsparancsnok ruházatát és egyéb holmiját a 147. pont utolsó bekezdésében foglaltak szerint megosztva tarthatja a ruha- és irományszekrényben, ugyanitt helyezi el a tiszta ágyműt is.

Két darab tiszta lepedő, egy 60×45 cm nagyságú tollpárna és két vánkoshéj tiszti előljárók használatára a díszruhaládában állandóan készletben legyen. A tartaléktárgyakat az őrsirodában az íróasztal alatt, lepecsételt rakaszban kell tartani. Az őrsről (szabadságon, kórházban stb.) távollevő, valamint a gyakorlótérre kivonuló legénység éles táskálószerét a ruha- és irományszekrényben kell elzárni. Tanalakulatoknál a távollevők stb. éles táskálószerének megőrzése egyöntetű módját a parancsnok szabályozza.

149. A szobák csinosítása és otthonosabbá tétele céljából a szobák falait képekkel, tükrökkel és órákkal lehet díszíteni. Ilyen képek lehetnek: az Államfő, miniszterek, előljárók és feljebbvalók, valamint bajtársak és hozzátartozók képei vagy fényképei, saját fényképek, hazafias és vallásos tárgyú képek és jelmondatok, tájképek és bekeretezett dicsérő okiratok. Mindezekkel azonban a falakat túlszűfölni nem szabad. Az itt felsoroltaktól eltérő tárgyú képek vagy okmányok kifüggesztése tilos.

A szobákban virág- és pipaállványokat felállítani, valamint hangszereket, lámpákat, hamutartókat, szőnyegeket és más dísz tárgyakat használni meg van engedve; lábtörlők beszerzése tisztasági és egészségi szempontból kívánatos.

150. Kerékpárt minden csendőr saját költségén engedély nélkül beszerezhet. Visszaélés esetében az osztályparancsnokság a kerékpár használatát megtilthatja. A kerékpárt az őrsirodában vagy a legénységi szobában tartani nem szabad.

151. Gondoskodni kell arról, hogy szükség esetében rögtön világot lehessen gyújtani, ezért éjjelre a hosszú, közös asztalra gyertyát és gyufát kell kitenni, még ott is, ahol különben villany vagy gázvilágítás van. Ezt a gyertyát és gyufát nappal az őrsirodában a pénztárasztalon kell tartani.

152. Az őrsiroda falán, főhelyen és pedig vagy az ajtóval szemközt, vagy az íróasztal felett az Államfő képét keret és üveg alatt, ki kell függeszteni.

Az őrsirodát ugyanazokkal a tárgyakkal lehet díszíteni, mint a legénységi szobát.

A leltári szakkönyveket, folyóiratokat és szépirodalmi műveket könyvállványon, az őrsirodában kell elhelyezni.

153. A legénységi szobában, illetőleg, ahol külön iskolaszoba is van, ebben lécek között Magyarország közigazgatási térképét, továbbá bekeretezve és üveg alá helyezve a napirendet, az őrskörlet térképét (1:75.000), az őrskörletleírást, a vadász- és halásznaptárt, valamint az előljárók, feljebbvalók és tisztviselők névlajstromát kell függeszteni. Utóbbin a miniszterelnöknek, a honvédelmi és belügyminisztereknek, a honvédelmi és belügyi államtitkároknak, a honvédség vezérkari főnökének, az illetékes honvéd hadsereg parancsnokának, a csendőrség felügyelőjének, az ő helyettesének és beosztott tábornokának, az illetékes honvéd hadtest parancsnoknak, a csendőrkerületi parancsnoknak, az ő helyettesének és a beosz-

tott törzstisztnak, az osztályparancsnoknak, a szárnyparancsnoknak és helyettesének, az osztály gazdasági hivatal főnökének, a szakaszparancsnoknak, a főispánnak, alispánnak, főszolgabírónak, szolgabírónak, a törvényszék és ügyészség elnökének (vezetőjének), a vizsgálóbírónak és a járásbíróság elnökének nevét kell feltüntetni. Ezenfelül — ott, ahol az őrs a m. kir. rendőrség hatósági területén teljesít szolgálatot — a m. kir. rendőrség vidéki főkapitányának és a rendőrkapitányság vezetőjének nevét is fel kell tüntetni.

Az előljárók, feljebbvalók és tisztviselők névlajstromát, egy ív irodai papír nagyságú fehér kéregpapírból, akként kell elkészíteni, hogy a neveket fehér kéregpapírszeletekre írva, be lehessen fűzni és ki lehessen cserélni. A névlajstrom helyesbítését a változások alapján az osztályparancsnokság rendeli el.

154. A legénységi szobában, a hosszú közös asztal fiókjában kell tartani a gazdálkodási könyvet segédleteivel együtt, a foglalkozási jegyzéket, az író-, számoló- és rajzfüzeteket s az egyik belső sarokban a portörő rongyot. A gazdálkodási könyv mellékleteit a gazdálkodásvezető őrzi meg.

155. A tartalékbilincset és fűzőláncot két tartaléklakkal és kulccsal, lovas őrsökön egy-egy darab első és hátsó mintapatkót a ruha- és irományszekrényben a választódeszka jobb oldalán a Csüsz. 7. melléklete szerint, a bőrlyukasztót pedig az őrsíroasztal IX. rekeszében kell tartani.

156. A pénztárasztal fiókjában az elszámolás tárgyát képező és megfelelő dobozokban vagy bádogtartályokban elhelyezett pénzekon kívül az átalányszámlakönyvet és mellékleteit, a leltárakat, utalványszelvényeket és az őrsre érkezett pénzeslevelek borítékjait kell őrizni. Itt őrizhetők még a nőtlen csendőrök takarékbetét könyvei is. (Cs-20. 158. p.)

157. Ha a szolgálati és egyéb könyvek tábláit, valamint a szekrények polcait és azok ajtainak belső felületét papírral bevonjuk, erre a célra sötétkék kalikó papírt kell használni. Ugyanilyen papírral kell bevonni az íróasztal tetején elhelyezett dobozokat, az íróasztalrekeszek fedőlapjait, valamint az íróaljzatot is.

158. A szobarend fenntartására, a szobák mindennapi tisztogatására, valamint az ágyak rendbehozatalára minden csendőr rendfokozatára való tekintet nélkül, személyesen kötelezett, akár a laktanyában lakik, akár nem.

23. §. Istállórend.

159. Az istálló szellős, világos és kellő térfogatú legyen; megfelelő szellőztetése céljából nyáron át az egyik oldalon levő összes ablakokat nyitva kell tartani; télen azokat csak akkor szabad nyitva hagyni, ha szélcsend van és nincs nagy hideg. Az istállóablakokat téli időben kiakasztani nem szabad.

Az istálló hőmérséklete hidegebb évszakban $+ 12^{\circ}$ C. (10° R.) legyen.

160. Az istállóban mindig rendnek kell lennie.

A trágyát az istállóban összegyűjteni vagy a lovak alatt hagyni tilos, azt minden alkalommal az erre kijelölt helyre ki kell hordani. A még használható almot a szabadban ki kell szellőztetni, meg kell szárítani és alkalmas helyen kell tartani.

A levezetőcsatornákat vízzel gyakran ki kell öblíteni.

A jászlakat jókarban kell tartani s minden etetés előtt megtisztítani.

A padlásfeljárót — ha az istállóba nyílik — mindig elzárva kell tartani.

161. Az agyaggal burkolt lóállások jókarban tartása a következő módon történik:

Az agyag jó minőségű, zsíros és ruganyos legyen, hogy a ledöngöléstől kellő szilárdságot nyerve, kevés nedvességet vegyen fel. Az agyagot minden pelyva vagy szecska hozzákeverése nélkül kell kidolgozni és rétegszerű lerakásakor a szükséghez képest vízzel kell locsolni. Az agyagburkolatot a legnagyobb gonddal tisztán, simán és szárazon kell tartani. A lovak kaparása vagy rúgása folytán támadó egyenetlenségeket mindig készen tartott agyaggal ki kell tölteni és a feltöltött agyagot fasulyokkal le kell döngölni. Lyukakat vagy gödröket homokkal vagy kavicsal kitölteni tilos.

Évente egyszer, de a szükséghez képest többször is az agyagburkolat felső rétegét el kell távolítani és friss agyagréteggel pótolni. Ennél a munkálatnál, valamint javításoknál és az istállónak a szükséghez képest való kimeszelésénél arra kell ügyelni, hogy az istálló használatbavétel előtt tökéletesen kiszáradjon. Az istálló teljes kiszáradása előtt oda lovakat bekötni nem szabad.

162. Igen világos istállókban, különösen olyanokban, ahol a világosság a lovak fejével szemben lévő, alacsonyan fekvő ablakon át közvetlenül a lovak szemébe hatol, az ablakokat be

kell fedni vagy lombos gallyakkal be kell takarni, ami egyúttal a legyeknek és egyéb rovaroknak az istállóba való berajzását is megakadályozza.

163. Az istállóban rendszerint váltó almot kell alkalmazni. Kivételes esetekben az ettől való eltérést a kerületi parancsnokság engedélyezi.

Állandó alom alkalmazása esetében arra kell ügyelni, hogy az, ha a lovak felkaparják, fel ne rázassék, hanem ismét keményre sulykoltassék és hogy a trágya az istállóból azonnal eltávolíttassék.

Beteg lovak részére kijelölt istállókban állandó almot alkalmazni nem szabad és ha valamely állandó alommal ellátott istállóban ragályos betegség üt ki, az almot el kell távolítani.

Az állandó almot valahányszor ennek szüksége felmerül, el kell távolítani, az istállót alaposan ki kell szellőztetni és azután az alapalmot meg kell újítani. A régi alomból még használható és megszáradt szalmát alapalom gyanánt a lovak mellső lábai alá lehet tenni. Az alom egyenletes fekvésére az utánszórásnál különös gondot kell fordítani.

Minthogy a lovak — különösen kezdetben — a friss szalmát enni szeretik, az alom fenntartása céljából célszerű a falánk lovakat éjen át szájkosárral ellátni. Ilyen szájkosarakat elhasznált szíjakból kell készíteni.

164. Hogy a ló kényelmesen lefeküdhessék és kinyújtózkodhassék, minden loállásnak legalább 3.10 méter hosszúnak és 1.58 méter szélesnek kell lennie.

A lovat olyan hosszúra kell kötni, hogy fejét a földre fektethesse. A rövidre kötés tilos, mert ennek folytán a leg-erősebb ló is hamarosan tönkremegy. A vaskarikán keresztül húzott kötőfékszár végére egy fagolyót kell kötni, amely azonban se érdes, se túlnehéz ne legyen.

Az istállóban minden loállás válaszrudakkal és állásoszlopokkal legyen ellátva. Az állásoszlopok alsó felerészét, valamint a válaszrudaknak az oszloptól számított negyed részét szalmából font kötélekkel csinosan be kell fonni.

A loállásban a falra a ló fejénél egy 26 cm széles és 14 cm magas fekete bádogtáblát akként kell kifüggeszteni, hogy a tábla alsószéle a földtől 230 cm magasságban legyen. A táblára fehér olajfestékkel, 5 cm magas dorongírással kell a ló nevét felírni.

165. Minden istállóban lámpának kell lennie, amelyet két

kampósszegre kell akasztani olyan magasra, hogy ajtaja elérhető legyen. A lámpa alá felhajtott karimájú tálcát kell alkalmazni, amelynek olyan nagynak kell lennie, hogy a lámpa felborulása esetén az abból kiömlő folyadékot felfoghassa.

A rend és tisztaság fenntartásáért az istállóügyeletes és az őrsparancsnok felelős. Az istállóügyeletesnek kötelessége a lovakat időnként megnézni, azokat rossz szokásaikban megakadályozni és arra vigyázni, hogy egymásban kárt ne tegyenek. A lovak hirtelen megbetegedését vagy sérülését az esetleg helyben levő tisztai előljárónak, ha pedig helyben tisztai előljáró nincs, az őrsparancsnoknak azonnal jelenteni kell.

A lovak ápolására polgári loápolókat kell alkalmazni. Első lovas kiképzés alatt álló és összpontosított lovas legénység azonban — rendfokozatra való tekintet nélkül — maga köteles a lovát ápolni.

A polgári loápolót a loápolásra, istállórendre és tisztaságra vonatkozó tennivalóiban az őrsparancsnok és a legénység oktassa ki. A loápoló az istállóban tartózkodni és a lovakra felügyelni köteles. E kötelességének teljesítésében az istállóügyeletes ellenőrzi.

166. Az istállóban dohányozni tilos.

Az etetésnél reggel az istállóügyeletesnek, délben és este minden lovasnak jelen kell lennie.

167. A nyeret és egyéb lószerszámot a nyeregkamrában felállított állványokon kell tartani. A nyereg elhelyezésére szolgáló nyeregbak fölött a fogast úgy kell elhelyezni, hogy minden nyereg felett a hozzátartozó kantár függjön. A kantártól balra egy, a fejtáblácskához hasonló táblácskát kell erősíteni, amelyre a lovas nevét és rendfokozatát, valamint a ló nevét, anyakönyvi és avatási számát kell felírni. A máltáskát a nyereg megtisztítása után a nyeregre ismét fel kell csatolni, úgyszintén a zabostáskát is a nyergen kell tartani.

168. A takarmányt csak erre alkalmas száraz helyen szabad tartani, istállóban nem.

A zabot a zárral ellátott zabosládában kell őrizni, melynek kulcsát az őrsirodaasztal IX. rekeszében kell tartani; a kulcsot a mindenkori etetéshez szükséges zabadag felvételezéséhez az őrsparancsnok adja ki.

A zabos ládát és a takarmányt a takarmánykamrában, takarmánykamra hiányában a zabos ládát a nyeregkamrában, a takarmányt pedig az istálló feletti padláson kell őrizni.

24. §. Laktanya- és szállás-szemle.

169. Ha a laktanyaparancsnoknál magasabb rendfokozatú előljáró előzetes értesítés nélkül jön a laktanyába, nála a napos csendőr jelentkezni köteles.

A jelentkezés megtörténte után a napos csendőr azonnal intézkedik, hogy az előljáró megérkezése a laktanyaparancsnok tudomására jusson.

Ha az előljáró először a laktanyaparancsnokhoz vagy az őrsparancsnokhoz lép be, akkor ezek ebben a minőségükben jelentkeznek, az utóbbi ezenkívül az őrs rendszeresített és tényleges létszámát, a jelen- és távollévők számát és utóbbiak hollétét jelenti. Pl. „Százados úr X. Y. tiszthelyettes alázatosan jelentkezem, mint őrsparancsnok. Rendszeresített létszám kilenc, tényleges létszám hét csendőr, jelen van négy, távol három: kettő szolgálatban, egy kórházban”. Azután a legelső alkalmat felhasználja arra, hogy kalapot és jelsípzsínórt tegyen fel és kardot kössön. Ha a laktanyában csak egy csendőr van otthon, akkor ez, ha többen vannak, akkor a rangban legidősebb jelentkezik olyan módon, mint az az őrsparancsnok számára van előírva s egyúttal a távollevő őrsparancsnok hollétét is jelenti.

A parancsnok vagy helyettese, illetőleg az őket helyettesítő csendőr az előljárót a laktanya megsejtelésénél 3 lépésnyi távolságban követi.

170. Ha valamely előljáró éjjel jön a laktanyába, a kaput nyitó csendőr a találkozáskor a fentebb előírt jelentést azonnal megteszi és a továbbiakra nézve az előljáró parancsa szerint jár el.

Meglepő szemle alkalmával, mihelyt lehetséges, a 28. §-ban előírt öltözetet kell felvenni.

Elrendelt szemle alkalmával a fogadtatás a laktanya bejáratán belül az őrsparancsnok vagy helyettese és a napos csendőr által — ha az előljáró másként nem rendelkezett — a jelen utasítás 28. §-ában előírt öltözetben történik.

171. A m. kir. csendőrség — tábornok vagy ennél magasabb rendfokozatban lévő — felügyelőjét, ha valamely csendőrsparancsnokság állomáshelyén szolgálatilag megjelenik, a Szolg. Szab. I. Rész 559. pont e) alpontja alapján a Szolg. Szab. I. Rész 558. pontjában előírt tiszteletadások illetik meg.

A díszszázad kiállítására a Szolg. Szab. I. Rész 561.

pontját, a díszőr felállítására pedig a 384. pont 2. és 3. alpontját kell értelemszerűen alkalmazni.

A díszőr vezényléséről a tiszti állomásokon a legmagasabb rangú parancsnok, őrsállomásokon pedig az őrsparancsnok gondoskodik. Ugyancsak ők gondoskodnak a díszőrök eligazításáról is. Működő tanosztályok székhelyén a díszőröket a tanalosztály állítja fel.

A díszőrök felváltása az őrsökön felvezető nélkül történik.

172. Tiszti állomásokon bemondott szemlék alkalmával a fogadtatás a következőképpen történik:

a) Kerületi parancsnokság székhelyén a kerületi parancsnok (és esetleg a laktanyaparancsnok), mögötte segédtisztje és a parancsnoktól 5 lépésnyire oldalt a napos csendőr a kapubejáraton belül, az önálló parancsnoksággal felruházott többi tiszt pedig ügyeleti közegeivel — ha ilyenek vannak — a nekik kijelölt elhelyezési körlet kezdeténél, a beosztott tisztek pedig rendes foglalkozásukban várják a szemlélő előljárót. Az őrsparancsnok az őrselhelyezés bejáratánál várakozik.

b) Osztályparancsnokság székhelyén az osztályparancsnok, mögötte segédtisztje, valamint a parancsnoktól 5 lépésnyire oldalt a napos csendőr a kapubejáraton belül áll fel. A többiek az a) pontban előírtak szerint viselkednek. Ha a szárny-, szakasz- és őrsparancsnokság az osztályparancsnoksággal közös épületben van elhelyezve, a fogadtatásnál a szárny-, szakasz- és őrsparancsnoknak is meg kell jelennie.

c) Szárnyparancsnokság székhelyén a szárnyparancsnok, a szakasz- és az őrsparancsnok, valamint a napos csendőr az őrszlaktanya kapubejáratán belül várják a szemlélő előljárót.

d) Más, itt fel nem sorolt alakulatoknál a fogadtatás a fentebbi elvek szerint történik.

Az ekként felállott parancsnokok — a parancsnokok mögött álló segédtisztek kivételével —, valamint a napos csendőr egymás után jelentkeznek és ha nem csupán laktanyaszemléről van szó, a tiszti parancsnokok létszámkimutatást nyújtanak át.

A csendőrök az előírt öltözetben a szobákban, — ki-ki az ágyának lábrésze mellett balra, a bejárat felé fordulva, — a szobaparancsnok pedig az ajtó közelében áll fel.

Ha a szemle egész napon vagy több napon át is tart,

fogadtatás csak egyszer, az előljáró megérkezése alkalmával történik.

173. Ha a szolgálatban lévő tiszt előljáró az állomáshelyre vasúton (hajón) való megérkezésének idejét előre tudatja és a vasút- vagy hajóállomás a község (város) belső területén fekszik, az állomáshelyen levő legmagasabb rangú csendőrpáncsnok (segédtisztjével) a jelen utasítás 209. pontjának 2. alpontjában felsorolt előljáróknál diszben, egyébként pedig szolgálati öltözetben a vasúti (hajó-) állomáson jelentkezni köteles.

A csapatparancsnok és magasabb szemlélő előljárók mellé a Szolg. Szab. I. Rész 54. §-a alapján küldönc altisztet kell kirendelni, aki a szemlélő előljárónál, illetőleg személyi segédtisztjénél a megérkezéskor jelentkezik és szolgálatát az idézett §-ban foglaltak szerint látja el.

174. Csendőrlaktanyát és csendőrségi alakulatot csak csendőrségi előljáró szemlélhet meg.

Ha valamely csendőrlaktanyába a miniszterelnök, a honvédelmi vagy belügyminiszter, a honvédség főparancsnoka, a területileg illetékes honvéd vegyesdandár parancsnoka, a honvédelmi vagy a belügyi államtitkár, avagy a belügyminiszter kirendelt képviselője bármi okból belép, akkor, ha a belépés váratlanul vagy előre jelezve történt, irányukban ugyanúgy kell viselkedni, mint az hasonló alkalommal a csendőrségi előljárókkal szemben van előírva, azzal a különbséggel, hogy ezek közül a személyiségek közül azoknál, akik nem katonai egyenruhában jelennek meg, csupán a legmagasabb parancsnok (segédtisztjével) jelentkezik; legénységi elhelyezésbe való belépésük alkalmával pedig „vigyázz“-t nem kell vezényelni, hanem a legénység vezényszó nélkül helyezkedik „vigyázz“-állásba.

25. §. Napirend.

175. Az őrsökre beosztott csendőrök foglalkozási kötelességét a 4. mellékletben foglalt napirend írja elő. A foglalkozás anyagát az „Írányelvek az őrsökön való továbbképzésre“ című szolgálati könyv 9. §-a szabályozza.

176. Az oktatást, vizsgáztatást és lovardát rendszerint a napirendben meghatározott idő alatt kell megtartani. A délelőtről elmaradt ilyen foglalkozás délután pótolható. A foglalkozást — délelőttönként legfeljebb 2 órai időtartamban —

az őrsparancsnok, távollétében helyettese, illetőleg az otthon levő rangban legidősebb altiszt (járőrvezető-iskolát nem végzettek kivételével) vezeti, az őrsparancsnok azonban a tananyag fontosabb részének oktatását mindenkor magának vagy helyettesének tartsa fenn. Ha az oktatás csak 2 órán át tart, a délelőtti foglalkozás harmadik óráját a legénység önálló tanulására fordítsa, ha pedig nincs otthon olyan altiszt, akit az oktatás megtartásával meg lehetne bízni, az egész délelőtti foglalkozási időt önálló tanulással kell eltölteni.

A fentiekből következik, hogy délelőtt a foglalkozási idő alatt otthon levő valamennyi csendőrnek az őrsparancsnok által elrendeltek szerint foglalkoznia kell és az otthon levő őrsparancsnok a foglalkozás vezetését csak akkor bízhatja helyettesére (az otthon levő rangban legidősebb altisztre), ha őt ebben a közbiztonsági szolgálattal kapcsolatos sürgős és fontos parancsnoki kötelmei (pl. érkező és induló járőrök eligazítása, panaszok felvétele stb.) akadályozzák.

177. A napirendben foglaltak végrehajtására nézve a következők mértékadók:

Az ébresztő ideje a csendőrség összes őrsei és más alakulatai részére nyáron 6, télen 7 órában, a takarodó pedig nyáron 22, télen 21 órában van megállapítva.

Iskoláknál (lovas alosztályoknál, tanfolyamoknál) — a kivonulásra és loápolásra való tekintettel — az ébresztő 1 órával korábban állapítható meg.

Az ébresztőnek vagy takarodónak az itt előírt idő előtt való megállapítását — ha azt különös közbiztonsági érdekek szükségessé teszik — az őrsparancsnok, illetőleg az állomáson lévő legmagasabb csendőrparancsnok rendeli el, de ezt a rendelkezést csak addig szabad fenntartani, amíg arra elkerülhetetlen szükség van.

178. Őrmesterek és ennél magasabb rendfokozatú altisztek, valamint a rangosztályba nem sorolt havidíjasok részére a korlátlan kimaradás elvben meg van engedve, őket tehát korlátlan kimaradási engedélyjeggyel nem kell ellátni. Három éven felül szolgáló jól minősített csendőrök részére addig, míg minősítvényük hátrányosan nem változik, a kerületi parancsnok, a szárny- és osztályparancsnok javaslata alapján, korlátlan kimaradást engedélyezhet. Ezt az engedélyt kerületi parancsban kell kihirdetni és a minősítvényi jegy IV. rovatában elő kell jegyezni. A korlátlan kimaradási

engedélyjegyet a kerületi parancsra való hivatkozás mellett a szárnyparancsnok állítja ki.

Korlátlan kimaradási engedélyjeggyel nem bíró csendőrök külön engedély nélkül rendes körülmények között 24 óráig maradhatnak ki. Ezenfelül, de legfeljebb az ébresztőig való kimaradásra esetről-esetre az órparancsnok adhat engedélyt. Az órparancsnok az általa kiállított kimaradási engedélyjegyeket minden hó végén a szárnyparancsnoksághoz felterjeszteni köteles.

A korlátlan kimaradás kedvezményével nem szabad élni és takarodón túl nem szabad kimaradni, ha másnap előreláthatóan közbiztonsági szolgálatot kell teljesíteni.

A korlátlan kimaradás kedvezményének a Szolg. Szab. I. Rész 189. pontjában meghatározott elvonási joga hat heti időtartamra a szárnyparancsnokot, tíz heti időtartamra az osztályparancsnokot illeti meg.

A csapatparancsnokok a korlátlan kimaradás kedvezményét indokolt esetben egészben vagy részben, tartósan vagy bizonyos időre megszüntethetik és ezt az intézkedést különös körülmények között mint elővigyázati rendszabályt az összes alárendelt legénységre nézve is megtehetik.

Csendőriskolákba és tanfolyamokba vezényelt hallgatók kimaradási kedvezménye megszűnik és bármely rendfokozatban vannak, esetenként adandó külön engedély nélkül, csak a takarodóig maradhatnak ki.

179. A tiszti parancsnokok és főnökök a szükséghez képest naponta kihallgatást tartanak, amelynek időpontját alosztályaikkal közölni kötelesek. Az órparancsnok kihallgatást, a szükséghez képest esetenként tart.

Az osztály- és a kerületi parancsnok előtt kihallgatáson megjelenő csendőröknek a Szolg. Szab. I. Rész 268. pontjában előírt elővezetését — ha az elővezetendőnek helyben tiszti alosztályparancsnoka nincs vagy ha ez az állomáshelyről távol van — a segédtiszt fogatosítja.

Az a parancsnokság, amelynek élén tiszt áll, a csendőrségi ügyviteli szabályzat szerint „Kihallgatási könyv”-et vezet.

180. A szárny-, az osztály- és a kerületi parancsnokok megbeszélést tarthatnak. Ezekre a megbeszélésekre külső állomásokról berendelhetők:

a szárnyparancsnok által — legfeljebb félévenként egyszer — az ór- (különítmény) és szakaszparancsnokok;

az osztályparancsnok által — negyedévenként egyszer — a tiszti- és szakaszparancsnokok;

a kerületi parancsnok által — a szükséghez képest — az alárendelt osztályparancsnokok.

Ilyen alkalommal a parancsnok a közbiztonsági állapotokról, a lakosság hangulatáról, esetleg észlelhető mozgalmakról stb. megbeszélést tart és alárendeltjeinek a közbiztonsági szolgálatra vonatkozó esetleges javaslatait meghallgatja. Érdeklődik a legénység magatartása, ruházata, elszállásolása és gondálkodása felől. Ébren tartja a hazafias és katonás szellemet. Megmagyarázza az időközben megjelent törvényeket, rendeleteket és azok célját. Közli velük a közigazgatási (rendőri) és igazságügyi hatóságok kívánságait. Szóval elintézhető ügyeket elintéz. Gazdászati ügyekben a gazdasági hivatal főnöke vagy az ő helyettese ad felvilágosítást. A megbeszéléseket az alárendelt parancsnokok által az önképzésben elért eredmény megvizsgálására is fel lehet használni.

A csendőrség felügyelője a szükséghez képest a kerületi parancsnokokat megbeszélés végett szintén berendelheti.

A megbeszélést egy nap alatt be kell fejezni s az 8 óránál tovább nem tarthat.

181. Napiparancsokat kiadni és kihirdetni csak együttesen elhelyezett csendőrségi alakulatoknál kell. Őrsökön az írásban kapott felsőbb rendelkezéseket a legénység előtt nem a napiparancs kiadása alkalmával, hanem a foglalkozás alatt kell kihirdetni, azok tartalmát meg kell magyarázni; tudomásul vételüket pedig minden egyes csendőr aláírásával igazolja. Iskoláknál és tanfolyamoknál a kihirdetés megtörténtét csak a kihirdető igazolja.

Iskolák, tanfolyamok és általában azok a parancsnokságok, ahol a legénység előtt a napirendben meghatározott időben történik a parancsok kihirdetése, azokról a saját rendelkezéseikről, melyek csak a helyben állomásozó csendőregyénekre vonatkoznak, a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Parancskönyv”-et vezetik. A parancskönyvet a helyben állomásozó csendőrparancsnokságoknak esetről-esetre körözésre ki kell adni.

182. A laktanyából magánügyben kimenni csakis a foglalkozási időn kívül van megengedve.

Minden csendőr, mielőtt a laktanyát elhagyja, az őrsparancsnoknál vagy helyettesénél jelentkezni és jelenteni köte-

les, hogy szükség esetében hol lehet őt megtalálni. Ha az őrsparancsnok vagy helyettese nincs jelen, a fentiekről a napos csendőrt kell értesíteni. Nős csendőrök, ha lakásukat elhagyják, szintén gondoskodjanak arról, hogy szükség esetén megtalálhatók legyenek.

A laktanyán kívül lakó nős egyének a foglalkozási idő alatt a laktanyában kötelesek tartózkodni. A foglalkozási idő a reggeli gyakorlati továbbképzéssel veszi kezdetét.

A laktanyába való visszatérést az őrsparancsnoknak vagy helyettesének csak akkor kell jelenteni, ha ezt az őrsparancsnok vagy helyettese kifejezetten elrendelte, egyébként elegendő azt a napos csendőr tudomására adni.

Csendőriskoláknál, tanfolyamoknál és együttesen elhelyezett más csendőrségi alakulatoknál a kijárás a Szolg. Szab. I. Rész 292., 293. és 295. pontja szerint történik.

183. Vasár- és ünnepnapokon a szolgálatmentes legénység köteles saját vallásának istentiszteletén megjelenni.

26. §. Ügyeleti-, napos-, készségi- és küldönc-szolgálat.

184. A csendőrségnél a következő ügyeleti szolgálatokat kell tartani:

a) Kerületi- és osztályparancsnokságoknál távbeszélő ügyeleti szolgálatot naponta a foglalkozási időn túl 20 óráig, illetőleg ha az állomáson a távbeszélő szolgálat ennél rövidebb ideig tart, a távbeszélő szolgálat tartamáig.

b) Csendőriskoláknál és tanfolyamoknál a Szolg. Szab. I. Rész 29. §-ban az alosztály számára előírt napos és ügyeleti szolgálatot.

c) 4 főnyi vagy ennél nagyobb tényleges létszámmal bíró őrsökön (különítményeken) napos szolgálatot.

Itt fel nem sorolt alakulatok ügyeleti szolgálatát (pl. kapu, pénztárügyelet) a fentiek értelmében, illetőleg a Szolg. Szab. I. Rész 29. §-ában foglaltak szem előtt tartása mellett a kerületi parancsnokság szabályozza.

185. Az a) alatti szolgálatba a kerületi, illetőleg az osztályparancsnokság székhelyén állomásozó és irodai szolgálatot teljesítő összes csendőröket, a b) alatti szolgálatba a csendőriskola (tanfolyam) állományába tartozó csendőröket — a segédoktatók kivételével — és végül a c) alatti szolgálatba az őrsparancsnok helyettest és a beosztott csendőröket 24 óránként felváltva kell vezényelni.

Ha az őrs szolgálatot teljesítő létszáma négy főre vagy még kisebbre apad, vagy ha az őrsparancsnok egyedül van otthon, a napos szolgálatban ő is köteles résztvenni. Három főnyi tényleges létszámú őrsökön és különítményeken napos szolgálatot nem kell vezényelni. Őrsökön a napos szolgálatot a szolgálati havifüzetben, más alakulatoknál pedig a napos és ügyeleti szolgálatokat a parancskönyvben kell tárgyalni.

Az őrsparancsnoknak jogában áll engedélyezni, hogy a napost egy másik csendőr helyettesítse.

12 főnél kisebb tényleges létszámú őrsön a napos szolgálatban álló, laktanyán kívül lakó nős csendőröket a takaródótól a másnap délelőtti foglalkozás kezdetéig a naposszolgálat alól mentesíteni kell, ha az őrs szolgálati- és létszámviszonyai a helyettesítést lehetővé teszik.

A helyettes vezénylését a szolgálati havifüzetben a napos-szolgálat bejegyzésének jobboldali vízszintes rovatában „Nh.” betűkkel kell megjelölni.

A napos, ügyeleti és készségi szolgálatok átadását és átvételét kihallgatáson kell jelenteni. Ha a parancsnok nem tart kihallgatást, a jelentést a segédtsztnél, őrsökön az őrsparancsnoknál, távollétében az őrsparancsnok helyettesnél kell megtenni.

186. Az *a)* alatti szolgálatban álló egyének a szolgálat tartama alatt állandóan valamely a parancsnokság által megjelölt távbeszélő állomás mellett tartózkodni, a távbeszélőn kiadandó rendelkezéseket továbbítani, illetőleg az ilyen rendelkezéseket vagy jelentéseket átvenni, a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Távbeszélgetések könyv”-ébe bevezetni és arról gondoskodni kötelesek, hogy sürgős természetű rendelkezések vagy jelentések azonnal a segédtszthez továbbíttassanak.

A *b)* és *c)* alatti szolgálatokban álló egyének kötelmeire nézve a Szolg. Szab. I. Rész 206—220. pontjában előírtakat értelemszerűen kell alkalmazni. Őrsökön a napos csendőrnek meg van engedve, hogy éjjel levetkőzve ágyban alhassék. A napos szolgálatban álló csendőr, ha őt ebben a szolgálata nem gátolja, köteles a laktanyában tartózkodni.

Lovas őrsökön a napos csendőr egyúttal az istállóügyelet tennivalóit is ellátni köteles. Külön istállóügyeletet csak ott kell vezényelni, ahol a lovak száma a huszat meghaladja.

187. Laktanyaügyeleti szolgálatot a csendőrségnél rend-

szerint nem tartanak. Ott azonban, ahol arra szükség van, a laktanyaparancsnok egyszer s mindenkorra vagy csak bizonyos időre laktanya ügyeleti és kapuügyeleti szolgálat tartását elrendelheti. Az előbb említett, szolgálatban álló kötelességeit a Szolg. Szab. I. Rész 252—259. pontjai írják elő, míg az utóbbiét a laktanyaparancsnok, a helyzetnek megfelelően külön szabályozza.

Ha valamely laktanyában egy alosztálynál nagyobb csendőrségi erő együttesen van elhelyezve, az ügyeleti szolgálatot a honvédségre nézve előírtak szerint kell vezényelni és teljesíteni.

188. Készültségi szolgálatot az egy alosztály erejű vagy még kisebb csendőrségi alakulatok rendes viszonyok között nem vezényelnek; egy alosztálynál nagyobb, együttesen elhelyezett alakulatok készültségi szolgálatának vezénylésére és teljesítésére a Szolg. Szab. I. Rész 369. és 370. pontjában foglaltak mértékadók.

Őrsökön a készültségi szolgálatot a napos csendőr látja el.

189. Ha a közbiztonsági vagy egyéb viszonyok szükségessé teszik, akkor a szárny-, az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnok alárendelt összes vagy csak egyes alakulatai részére „készültség”-et rendelhet el. A készültség elrendelésére a kikülönített csendőriskola parancsnoka és az őrsparancsnok is jogosult.

Készültség elrendelése esetében:

a) őrsökön és különítményeken a szolgálatot akként kell vezényelni, hogy a legénység fele állandóan otthon legyen. Ettől eltérni csupán halaszthatatlan szolgálatok felmerülése esetén szabad;

b) csendőriskoláknál a Szolg. Szab. I. Rész 370. pontjában tárgyalt készültségi szolgálatot kell elrendelni, ezenfelül pedig a legénység kijárását akként kell szabályozni, hogy fele állandóan a laktanyában tartózkodjék;

c) a kerületi és az osztályparancsnokságnál, valamint a csendőriskola (tanfolyam) parancsnokságoknál tiszti-, a szárny-, a tiszti különítmény- és az őrsparancsnokságoknál pedig legénységi távbeszélő ügyeleti szolgálatot kell tartani addig, amíg az állomáson a távbeszélő szolgálat tart;

d) valamennyi csendőregyénnek úgy kell felkészülnie, hogy szükség esetében állomáshelyét bármikor elhagyhassa.

190. Ha a viszonyok (forrongás, lázadás, közbiztonság nagy mértékben való veszélyeztetése) szigorú készültségi szol-

gálat tartását teszik szükségessé, azt valamennyi vagy csak egyes meghatározott őrsök vagy más alakulatok részére az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnokság rendeli el.

Sürgős szükség esetében azonban annak elrendelésére a szárny- és az őrsparancsnok is jogosult, de kötelesek erről a kerületi parancsnokságnak jelentést tenni.

191. Szigorú készség elrendelése esetében:

a) A kerületi-, illetőleg az osztályparancsnok az ideiglenesen szabadságolt csendőregyéneket — a betegség okából szabadságoltak kivételével — bevonultatja, ha ezt szükségesnek látja.

b) A szigorú készség tartama alatt a szabadságok engedélyezése szünetel.

c) A „készség“ esetére előírt időben állandó távbeszélő ügyeleti szolgálatot, a napnak meghatározott óráiban pedig rádióügyeleti szolgálatot kell tartani.

d) Őrsökön a szolgálatban álló járőröket azonnal be kell vonni, illetőleg azok, amint a szigorú készség elrendeléséről értesülnek, rögtön bevonulni kötelesek, hacsak őket valamely fontos és halaszthatatlan szolgálati tennivaló ebben nem gátolja.

e) A szigorú készség tartama alatt az őrsökön valamennyi csendőregyén állandóan, tehát mind éjjel, mind nappal, a laktanyában köteles tartózkodni. Nős egyének részére az élelmet a családtagok a laktanyába viszik.

A szigorú készség tartama alatt az előírt szolgálati óraszám teljesítése nem kötelező. Közbiztonsági szolgálatba lehetően erősebb járőröket kell vezényelni, de csak a szükséghez mérten és olyképen, hogy a legénység fele állandóan ott-hon legyen. Ettől csak halaszthatatlan szolgálatok felmerülése esetében szabad eltérni.

f) A csendőriskolák létszámában esetleg fennálló hiányt a kerületi parancsnokság a szigorú készség elrendelésével egyidejűen akként pótolja, hogy a kivonuló legénység létszáma 100 fő legyen. A csendőriskolákat, tanfolyamokat és más együtt elhelyezett csendőrségi alakulatokat a Szolg. Szab. I. Rész 376. pontjában előírt módon — menetkész állapotba helyezve — együtt kell tartani.

g) Rendes szemlék, kivizsgálások stb. a szigorú készség tartama alatt szünetelnek s ennek elrendelése után minden szemlén, kivizsgáláson stb. lévő tiszt- és szakaszparancs-

nok állomáshelyére bevonul. Halaszthatatlanul sürgős eseteket (pl. halálos vagy életveszélyes sérüléssel végződött fegyverhasználatokat stb.) azonban ilyenkor is ki kell vizsgálni.

192. A Szolg. Szab. I. Rész 44. §-a értelemszerűen a csendőrségre is vonatkozik. Minden csendőr csapatalakulatnak legyen riadó intézkedése (riadóterve). Az állomásparancsnokság riadóintézkedései a helybeli csendőralakulatokra is irányadók. A riadóintézkedést (riadótervet) a helyben lévő legmagasabb csendőrparancsnok, az őrsök riadótervét pedig a szárnyparancsnok adja ki. Az őrsök riadótervének irányelveit a csendőrség felügyelője állapítja meg. Karhatalmi kivonulás esetében a csendőrség a honvédséggel és a többi közbiztonsági szervvel egyetértésben jár el, a ráháramló szolgálatokat azonban önállóan teljesíti.

193. A Szolg. Szab. I. Rész 54. §-ában előírt küldöncszolgálatot azoknál a parancsnokságoknál, amelyek irodaszolgálat nem rendelkeznek, a helyi őrs napos csendőre, csendőriskoláknál pedig a napos és ügyeletes csendőr köteles ellátni.

Az állomáshelyen kívül teljesítendő küldönc- (futár-) szolgálatra tiszteket vagy csendőröket csakis olyan sürgős és fontos parancsok vagy jelentések továbbítása céljából szabad igénybevenni, amelyeket bármely oknál fogva postán vagy távbeszélőn (távíráttal) nem lehet továbbítani.

27. §. Eljárás megbetegedéseknél.

194. Csendőrök megbetegedésüket az őrsparancsnoknak, illetőleg őrsön kívüli egyének közvetlen előljárójuknak szóval, ha pedig laktanyán kívül laknak és egészségi állapotuk miatt a laktanyába bemenni nem képesek, szolgálati jeggyel vagy megbízottjuk útján jelentik.

Rangosztályba nem sorolt havidíjasok abban az esetben, ha betegségük 3 napnál tovább tart, annak természetéről és előrelátható tartamáról orvosi bizonyítványt kötelesek betérjeszteni. Megbetegedett altisztekről az iskolánál és az őrsöknél a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Orvosi vizsgálati könyv”-et kell vezetni.

Ha helyben orvos rendelkezésre nem áll és ha a betegség szemmel láthatóan könnyebb természetű, akkor addig, amíg a beteg egyén orvossal megvizsgáltatható, a betegség tüneteit, valamint a test hőmérsékletét az orvosi vizsgálati könyvbe az őrsparancsnok vezeti be. Beteg egyének hőmérsékletének meg-

állapíthatása végett minden őrsnek lázmérővel kell ellátva lennie.

Mindig óvakodni kell attól, hogy egy — bár könnyebb természetűnek látszó — betegség elhanyagoltassék, azért arra kell törekedni, hogy beteg egyéneket már betegségük kezdetén orvos vizsgáljon meg.

195. Az őrsparancsnoknak, illetőleg a közvetlen előljáró parancsnoknak kötelessége alárendeltjeinek egészségi állapotát állandóan figyelemmel kísérni.

Jogában áll bármely megbetegedett csendőrt orvossal megvizsgáltatni még abban az esetben is, ha a megbetegedett csendőr betegségét már egy ízben orvos igazolta, vagy ha arról orvosi bizonyítványt terjesztett be. Ha azt tapasztalná, hogy valamelyik alárendeltje beteges kinézésű, vagy, hogy rajta betegség más jelei mutatkoznak, az illetőt abban az esetben is vizsgáltassa meg orvossal, ha az a betegsége nem jelentené, vagy megvizsgáltatását maga nem kívánná is.

Ha az állomáson csendőrségi gyengélkedőszoba áll rendelkezésre, a megbetegedett, de kórházi ápolást nem igénylő nőtlen egyéneket oda kell beutalni. Nős egyének családjuk körében ápolhatók.

Az őrsre beosztott nőtlen csendőrök kórházi ápolást nem igénylő megbetegedésük esetében legfeljebb 14 napig az őrsön, illetőleg a laktanyában ápolhatók. Könnyebb természetű betegségben szenvedő egyéneket 14 nap elteltével, a súlyosan megbetegedett, fertőző és a nemi bajos betegeket pedig azonnal kórházba kell átadni. Ha az ilyen egyén nem szállítható és emiatt őt az előbbi szabálytól eltérően az őrsön kell ápolni, ezt a körülményt az osztályparancsnokságnak kell bejelenteni.

196. Nemi betegségben megbetegedett egyének azt a nőszemélyt, akitől betegségüket kapták, megnevezni kötelesek, hogy a betegség továbbterjesztésének meggátlására szükséges intézkedéseket a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság megtehesse. Az erre vonatkozó jelentéseket a szárnyparancsnoksághoz kell előterjesztani és a szükséges intézkedéseket az teszi meg.

Olyan egyéneket, akik indokolatlanul beteget jelentettek, vagy nemibetegségüket eltitkolták, felelősségre kell vonni.

197. Minden megbetegedést, kórházba átadást és felgyógyulást — tekintet nélkül a betegség tartamára — a csend-

őrségi ügyviteli szabályzatban előírt módon az osztályparancsnokságnak be kell jelenteni.

198. A Szolg. Szab. I. Rész 328. pontjában előírt időszakos orvosi vizsgálatok csak a próbacsendőrökre vonatkoznak.

A csendőrség egyéneit a csendőrségi orvos, illetőleg a helyben vagy legközelebb állomásozó honvéd csapat vagy alakulat orvosa gyógykezeli, ott azonban, ahol ilyen honvéd orvos rendelkezésre nem áll, polgári orvos is megvizsgálhatja és gyógykezelheti.

199. Kórházi ápolást igénylő csendőröket a legközelebbi honvéd helyőrségi kórházba kell átadni. A kórházba utalást az orvos végzi, ha azonban helyben orvos nincs, akkor — a kórtünetek leírása mellett — az őrsparancsnok. Polgári kórházba való átadás kivételesen csak akkor van megengedve, amidőn a beteget súlyos állapota miatt a legközelebbi honvéd kórházig sem lehet szállítani.

200. Tisztek megbetegedésénél a Szolg. Szab. I. Rész 36. §-ában előírtak mértékadók.

28. §. Öltözködés és felszerelés.

201. A csendőrség öltözeti cikkeinek szabását, alakját, színét, kelméjét és viselési módozatait az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv határozza meg.

A csendőr öltözetének kifogástalan és szabályszerű voltára mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül különös súlyt helyezzen. Szolgálatban nem álló csendőrnek a laktanyán (szállásán) kívül karddal kell megjelennie.

202. A szolgálatba lépő csendőrnek minden alkalommal tekintélyének megfelelő öltözetben, kalappal, mindig leeresztett állszíjjal, kesztyűvel, teljes és szabályszerű felszereléssel, megborotválkozva, — több tagból álló járőrnek pedig teljesen egyformán öltözködve és felszerelve kell lennie. Erre különös súlyt kell helyezni olyan helyeken, ahol a csendőr a közönség szemének és megítélésének fokozottabb mértékben van kitéve, mint pl. határátkelési helyeken, vasút-, hajó- vagy fürdőügyleti szolgálatban, népgyűlések, vásárok, búcsúk stb. alkalmával. Feltűnően kopott vagy foltozott ruházatot nyáron semmi esetre sem szabad viselni, télen pedig csakis köpeny alatt. Szolgálatban álló csendőrnek olyan tárgyat, amely a

járőrtáskában vagy a hátibőröndben el nem fér, a bűnjelek kivételével, vinnie nem szabad.

Csendőrnek vagy járőrnek szabálytalan vagy rendetlen öltözködéséért nemcsak az illető csendőrt vagy csendőroket kell felelősségre vonni, hanem azt a parancsnokot is, aki a csendőrnek megengedte, hogy a laktanyát abban az öltözetben elhagyja, illetőleg aki a szabálytalanul vagy rendetlenül öltözött járőrt eligazította.

Összpontosítás esetében annak a parancsnoknak, aki az összpontosítást elrendeli, a parancsban az egyöntetű öltözködést és felszerelést is szabályoznia kell. Zárt alakulatok málháját — a hátibőröndök kivételével — mindig járóművön kell az alakulat után szállítani.

Hasonlóképpen súlyt kell helyezni arra, hogy minden zárt csendőrségi alakulat, amely akár díszelgési, akár pedig karhatalmi célból a nyilvánosság előtt megjelenik, a csendőrség tekintélyének megfelelően, egyöntetűen, teljesen kifogástalanul legyen öltözködve és felszerelve. Ezért a kivonult alakulat parancsnoka, illetőleg az a parancsnok felelős, aki a legénységet útbaindította.

Nyáron nagy melegben — de csak községeken vagy lakott helyeken kívül, továbbá vasúton (hajón) utazáskor — az állsziznak a kalapba helyezése és a kesztyűk lehúzása meg van engedve. Vasúton utazás alkalmával a köpeny és kalap letehető, a fegyverzetet és járőrtáskát azonban letenni nem szabad.

203. A lőfegyvernek a szolgálat egész tartama alatt megtöltve kell lennie, kivéve azt az időt, amikor a járőr pihenő tartása céljából a laktanyában tartózkodik.

A puskánál négy töltény legyen a szekrényben. A tárból kivett ötödik töltényt a tölténytáskában kell elhelyezni. Ezenfelül a tölténytáskában összesen 15 tölténynek kell lennie.

A pisztolynál egy töltény legyen a töltényűrben, hat töltény pedig a tárban. A kakast feszteleníteni kell.

A szuronyt a puszkára feltűzve kell hordani. Közlekedési eszközök igénybevétele esetében a szuronyt le kell venni.

A közbiztonsági szolgálatba induló járőr fegyverét (puskát 4, pisztolyt 7 tölténnyel) „Közbiztonsági szolgálatához töltés!” vezényszavakkal kell megtölteni. A puska töltése közben „Csőre ne töltés!” figyelmeztetést kell adni.

204. A közbiztonsági szolgálatban a járőrök fegyverzete:

a) gyalog: puska és szurony.

Fürdő- és állandó vasútügyleti szolgálatban nappal pisztoly és kard. A vasútügyleti járőrök különleges körülmények között (pl. nagyobb neptömegek megjelenése stb.) puskával és szuronnal is kivezényelhetők.

b) lovon: karabély, szurony, pisztoly és nyeregre málházott kard,

c) kerékpáron: puska és szurony,

d) gépjárművön: karabély, szurony és pisztoly.

A szakaszparancsnok szolgálatban kardot és pisztolyt visel.

Puskával történő kivezénylésnél a szolgálatot járőrtáskával és szuronyhüvellyel kell teljesíteni. A hátibőröndöt vezényléseknél és összpontosításoknál mindig, előre láthatóan több napra terjedő karhatalmi szolgálatoknál pedig a szükséghez képest az őrsparancsnok rendelkezése szerint kell viselni.

Járőrszolgálatban hátibőröndöt viselni nem szabad.

205. A szolgálat érdekében szükséges, hogy minden csendőrnek jól járó zsebórája és saját nevével vagy annak kezdőbetűivel ellátott pecsétnyomója legyen és ezeket szolgálatba mindig magával vigye.

206. A napos csendőr jelvényei: a kalap, a jelsípszínőr, a kard és a derékszíj a tölténytáskák. Ha a napos csendőr ebben a minőségben elfoglalva nincs, akkor a kalapját akként helyezi ágyának fejevántására, hogy annak címere az ágy láb-része felé legyen fordítva; a kardját pedig a külső részével felfelé fordított kardhüvelytáskával hosszában akként fekteti az ágy közepére, hogy a markolatkupak az ágy láb-résztől egy arasznyira essék.

207. Hogy a szolgálatban álló csendőrnek még milyen tárgyakkal kell ellátva lennie, azt az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv írja elő.

208. A csendőr szolgálatban szolgálati ruházatát, ha pedig a laktanyát szolgálaton kívül elhagyja, kimenő ruházatát viselje. Kimenő ruházatot szolgálatban csak esetenként kiadott külön parancsra szabad viselni.

209. A legénységnek díszruhát kell viselnie:

1. Ha az Államfő ideiglenes tartózkodásra az állomásra érkezik, az ott tartózkodás egész tartama alatt.

Ha azonban az Államfő az állomásra 8 napnál tovább tartó ideiglenes tartózkodásra érkezik, a díszruhát csak a megérkezés és az elutazás napján, valamint vásár- és ünnepnapokon kell viselni, de az ott tartózkodás egész ideje alatt a belső és a helyi szolgálatot kimenő ruhában kell teljesíteni.

2. Ha a miniszterelnök, a honvédelmi és a belügyminiszter, a honvédség vezérkari főnöke, az illetékes honvéd hadsereg parancsnoka, a csendőrség felügyelője, a csendőrség felügyelőjének helyettese, a beosztott tábornoka, az illetékes honvéd hadtest parancsnoka, vagy az illetékes csendőrkerületi parancsnok hivatalosan, illetőleg szolgálatban az őrsállomásra érkezik: a megérkezés napján.

3. Az Államfő születése és nevenapján, valamint Szent István király napján.

4. Díszkivonulások alkalmával.

5. Ünnepélyes alkalmakkor (esküvő, temetés stb.), amidőn a díszruha viselését a társadalmi illemszabályok megkívánják.

Az 1. és 2. pont alatt felsorolt esetekben a díszruhát belső szolgálatban, helyi szolgálatban és szolgálaton kívül kell viselni. A 3. alpont alatt felsorolt esetekben díszruhát csak belső és helyi szolgálatban kell viselni. Egyéb szolgálatban, valamint szolgálaton kívül a laktanyában-, szálláson- és lakáson kívül kifogástalan „egyszerű öltözet“-et kell viselni, szolgálati jelvény nélkül, az összes kitüntetéssel.

Tisztekre a fennálló külön rendelkezések mértékadóak.

210. Tisztek szolgálaton kívül polgári ruhát viselhetnek, ennek azonban mindig kifogástalannak és a tisztii állás tekintélyének megfelelőnek kell lennie. Csendőröknek polgári ruha viselése csak külföldre engedélyezett szabadság esetében van megengedve.

211. A ruházatot, felszerelést és fegyverzetet az őrsparancsnok hetenkint egyszer részletesen megvizsgálni köteles.

29. §. Vezénylések, összpontosítások és díszkivonulások.

212. Az állandó szolgálati beosztásból más szolgálati helyre való ideiglenes beosztás: — tekintet nélkül arra, hogy ez az állomáshely változtatásával jár-e vagy sem — vezénylés.

Három hónapnál rövidebb ideig tartó vezénylés „ideiglenes“, három hónapnál hosszabb ideig tartó vezénylés elrende-

lése alkalmával annak előrelátható tartamát lehetően mindig meg kell jelölni. Három hónapnál hosszabb ideig tartó ideiglenes vezénylés a három hónap eltelte után — kivéve a tanfolyamokba való vezényléseket — külön rendelkezés nélkül tartós vezényléssé minősül.

213. Vezénylés elrendelésére jogosítva vannak:

a) Tisztek tartós vezénylésére és tiszteknek egyik kerület kötelékéből a másikéba való ideiglenes vezénylésére a honvédelmi miniszter.

b) Tisztek ideiglenes vezénylésére a kerület kötelékén belül a kerületi parancsnok.

c) Csendőőrök ideiglenes és tartós vezénylésére egyik kerület területéről a másikéba a honvédelmi miniszter.

d) Csendőőrök tartós és ideiglenes vezénylésére egyik osztályparancsnokság területéről a másikéba a kerületi parancsnok.

e) Csendőőrök ideiglenes és tartós vezénylésére — az őrsparancsnokok tartós vezénylésének kivételével — az osztályparancsnokság területén belül az osztályparancsnok.

A szárnyparancsnok vezényléseket csakis halasztást nem tűrő sürgős esetekben, csupán saját területére és az osztályparancsnok utólagos jóváhagyásának kikérése mellett rendelhet el.

214. Ideiglenesen vezényelt csendőőrök — ha útbaindulásuk napját meg nem határozták vagy az azonnal való útbaindulásukat el nem rendelték, — legkésőbb a parancs vételétől számított 48 óra alatt útbaindulni kötelesek. Áthelyezett és tartósan vezényelt nők csendőőröket 8, nőtlenekeket 3 napi szabadság illet meg, amely a rendes szabadságba be nem tudható. Ha az áthelyezettnek vagy tartósan vezényeltnek azonnal útba kell indulnia, akkor ezt a szabadságát csak később veheti igénybe.

A vezényléseket lehetően úgy kell beosztani, hogy azokból minden csendőőr — családi állapotára való tekintet nélkül — évenként egyenlő mértékben vegye ki részét. Hosszabb tartamú vezénylés szükségessége esetében a vezényelt egyéneket havonként lehetően fel kell váltani.

215. Nagyobb csendőrségi erőnek vezénylés útján egy helyre való összevonása „összpontosítás“.

Húsz főnél nagyobb erőt igénylő karhatalmi szolgálatok teljesítésére elsősorban a csendőriskolák hivatottak; karha-

talmi célokra az őrsök állományából 20 főnél nagyobb összpontosítást csak akkor szabad elrendelni, ha az iskolák erre a célra bármi okból alkalmazhatók nem volnának, vagy ha azok számereje elegendő nem volna.

216. Összpontosítás elrendelésére jogosítva vannak:

a belügyminiszter, továbbá saját állományukból a kerületi, az osztály- és a szárnyparancsnokságok.

Halasztást nem tűrő sürgős esetekben, nevezetesen, ha az összpontosítás elrendelésére jogosított parancsnokság intézkedését kikérni vagy bevárni nem lehet, minden parancsnok jogosult a saját állományából kiállítható létszám erejéig összpontosítást elrendelni. Ilyen esetekben az őrsparancsnok is jogosult a szükséges megerősítés kirendelése végett a szomszédos őrsöket közvetlenül is megkeresni, de ezt a szárnyparancsnokságnak bejelenteni köteles.

217. Összpontosítások alkalmával kellő számú tisztnek vezényléséről kell gondoskodni.

Ha az összpontosított erő létszáma a 20 főt eléri, föltétlenül tisztet is kell vezényelni.

218. Őrsöknek egyes különleges alkalmakkor (vásár, búcsú, átkutatás stb.) való ideiglenes megerősítése, ha az 3 napnál tovább nem tart és ha az igénylendő legénység létszáma a 10 főt meg nem haladja, összpontosításnak nem tekinthető és a szükséges legénység a szomszédos őrsök által ilyen esetben az érdekelt őrs megkeresésére is kirendelhető, tekintet nélkül arra, hogy azok szervezetszerűen ugyanazok alá a tiszti parancsnokságok alá tartoznak-e vagy sem.

Minden összpontosítást — kivéve a céllovészet végett, valamint az őrsparancsnokok (L! 216. pont) által elrendelt összpontosításokat — a kerületi parancsnokságnak, illetőleg az utóbbi által elrendelt összpontosítást a belügyminiszternek indokaival együtt az elrendeléssel egyidejűen be kell jelenteni.

Céllovészet céljából való összpontosításról szükség esetében az osztályparancsnok gondoskodik; céllovészetre azonban egy őrs tényleges állományának legfeljebb a felét rendelheti be.

219. Csendőrségi csapatoknak csak a Szolg. Szab. I. Rész XI. fejezetében meghatározott ünnepélyeken és díszkivonulásokon szabad résztvenniök. Egyházi szertartásoknál közvetlenül közreműködő csapatként csendőrcsapatokat csak akkor lehet alkalmazni, ha helyben honvédségi csapat nincs és ha

helyben megfelelő létszámú zárt csendőrségi alakulat áll rendelkezésre. Az őrs nem esik a zárt csendőrségi alakulat fogalma alá. Ünnepeélyeken részvétel céljából összpontosítást nem szabad elrendelni.

Díszőrség és díszszázad gyanánt a csendőrség a Szolg. Szab. I. Rész 60. §-ában előírt esetekben csak akkor alkalmazható, ha helyben honvéd csapatok nincsenek és ha ilyen célra megfelelő létszámú zárt csendőrségi alakulat helyben rendelkezésre áll. Csendőrségi csapatok állomáshelyükön kívül ilyen szolgálatra csak a honvédelmi miniszter által esetenként kiadott külön rendelkezés alapján alkalmazhatók.

220. Csendőrségi egyének temetése alkalmával a Szolg. Szab. I. Rész 65. §-ában előírt gyászkíséretet lehetően a csendőrség helyben lévő állományából kell kirendelni. Ha a helyben lévő létszám a gyászkíséret kiállításához nem elegendő, a gyászkíséret kivezenylését a helyben lévő honvéd állomásparancsnokságtól kell kérni.

Tényleges állományú tisztek és szolgálatban elesett csendőrök temetéséhez az előírt gyászkíséretet — a Szolg. Szab. I. Rész 569. pontjában foglaltaktól eltérően — valamely csendőrskola állományából akkor is ki kell rendelni, ha a temetés az iskola állomáshelyén kívül történik.

Tényleges állományú honvéd egyének temetésénél, ha helyben honvéd csapatok nincsenek, gyászkíséretet a csendőrség ad, föltéve, hogy helyben megfelelő létszámú zárt alakulat áll rendelkezésre.

30. §. Fegyelmi fenyítő hatalom.

221. A csendőrség tagjai a Szolg. Szab. I. Rész XIII. fejezetében tárgyalt fegyelmi fenyítő hatalomnak vannak alávetve.

Csendőrségi egyének által elkövetett minden büntetendő cselekményt — tekintet nélkül arra, hogy az előreláthatóan fegyelmi vagy bírói úton lesz-e megtorolva — rendszerint a közvetlen előljáró tiszti parancsnok vagy egy erre a célra külön kirendelt tiszt vizsgáljon ki. Csekélyebb fontosságú ügyek kivizsgálásával a szakaszparancsnok is megbízható. A kivizsgálást mindig az az előljáró tiszti parancsnokság kezdeményezi, illetőleg rendeli el, amelynek az elkövetett büntetendő cselekmény először jutott tudomására. Ha a büntetendő cselekményről nem az előljáró, hanem valamely más parancsnok

ság értesült, az utóbbi azt a gyanúsított közvetlen előjárótiszt parancsnokságával közli.

A kivizsgálónak a gyanúsítottnál mindig magasabb rendfokozatúnak, vagy magasabb szolgálati állásban lévő rangidősebb egyénnek kell lennie.

A fegyelmi eljárás tárgyául szolgáló és kevésbé súlyosnak látszó olyan esetekben, midőn a tényállást vizsgálat nélkül is meg lehet állapítani, vagy az olyan nyilvánvaló, hogy kivizsgálására szükség nincs, a kivizsgálást mellőzni lehet.

Minden kivizsgálást az annak alapjául szolgáló cselekmény vagy esemény tudomásulvétele, illetőleg a feljelentés vagy a kivizsgálást elrendelő parancs kézhezvétele után — ha más rendelkezés nem történt — legkésőbb 8 nap alatt meg kell kezdeni és a lehető leggyorsabban befejezni. Ha valamely kivizsgálás megkezdésétől számított 8 nap alatt be nem fejezhető, erről annak a parancsnokságnak, amely azt elrendelte, indokolt jelentést kell tenni.

222. Az eset tudomásul vétele, illetőleg a parancs vagy a feljelentés kézhezvétele után azonnal ki kell vizsgálni:

- a) Függелеmsértést és szökést.
- b) Fegyverhasználatot.
- c) Csendőregyének által elkövetett és nyilvános botrányt vagy közfeltűnést keltett súlyos természetű bűncselekményt.
- d) Súlyos természetű őrszolgálati kötelességsértést.
- e) Csendőregyének lefegyverzését.
- f) Csendőregyén által, vagy csendőrlaktanyában elkövetett öngyilkosságot.
- g) Csendőrség őrizetében levő fogoly megszökését vagy elhalálózását.

h) Szolgálati lovaknak takonykórban vagy bőrféreg betegségben, szolgálati ebeknek veszettségben való megbetegedését, továbbá ugyanezeknek az állatoknak bármely ragályos betegségben való elhullását.

223. A kivizsgálás célja mindazoknak az adatoknak és körülményeknek részletes és pontos megállapítása, amelyekből az ügy érintésére illetékes parancsnok el tudja dönteni, hogy büntetendő cselekmény egyáltalában fenntorog-e és ha igen, úgy minő cselekmény, továbbá, hogy ki, mikor, hol, milyen módon, miért és kinek sérelmére követte azt el, kik az eset tanúi és mik a cselekmény súlyosbító és enyhítő, terhelő és mentő körülményei.

A kivizsgálást rendszerint az annak alapjául szolgáló cselekmény vagy esemény elkövetési helyén kell megejteni. A kivizsgálás folyamán minden olyan körülményt részletesen meg kell állapítani, amely a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bír. Ebből a célból a kivizsgáló köteles mind a gyanúsítottat, mind az esetleges sértettet, továbbá a tanukat is az esetre nézve részletesen kikérdezni, a bűnjelket és tárgyi bizonyítékokat biztosítani és általában arra törekedni, hogy az egész esemény vagy cselekmény részletesen felderíthessék.

A kivizsgálás tárgyilagossága megejtéséért a kivizsgáló személyesen felelős.

224. A kikérdezést rendszerint a kikérdezendő egyén tartózkodási helyén, lehetően csendőrségi épületben, ilyen épület hiányában a község házában vagy valamely közigazgatási (rendőri) hivatalos helyiségben kell megejteni, hová a tanukat a közigazgatási hatóság, a rendőrkapitányság, vagy a községi előljáróság útján kell megidézni.

Idegen szárnyparancsnokságok területén lakó egyéneket lehetően mindig az illetékes csendőr szárnyparancsnokság által kell kikérdeztetni. A kivizsgáló az ilyen tanuk lakóhelyére kikérdezésük végett csak akkor utazhatik, ha a kivizsgálás helyéhez közel laknak vagy, ha a kivizsgálás érdeke, illetőleg eredményének biztosítása az illető tanuk azonnali és személyes kikérdezését szükségessé teszi, végül ha a tanu akár azért, mert állandó tartózkodási helye nincs, akár bármi más okból az illetékes szárnyparancsnok által előreláthatóan nem lesz kikérdezhető.

225. A kivizsgálás befejezése után annak eredményéről a kivizsgálást elrendelő, illetőleg, ha azt a kivizsgáló parancsnok kezdeményezte, az elbírálásra hivatott parancsnoksághoz részletes jelentést kell felterjeszteni, kivéve ha a kivizsgáló parancsnok egyszersmind az elbírálásra hivatott parancsnok is. Ennek a jelentésnek a következőket kell tartalmaznia:

a) „A kivizsgálás alapja.“ Itt jelenteni kell, hogy a kivizsgáló a kivizsgálást mely parancsnokságnak mikor kelt és milyen számú parancsára, illetőleg hivatalból megejtett kivizsgálásnál, hogy azt kinek feljelentése vagy észlelete alapján ejtette meg.

b) „Tényállás“ alatt a cselekmény vagy esemény lefolyá-

sát kell részletesen leírni és pedig időrendi sorrendben úgy, amint az történt, illetőleg amint azt a kivizsgáló megállapította. A tényállás leírásánál minden fölösleges hosszadalmas-ságot és a lényegtelen körülményeknek minden fölösleges részletezését kerülni kell és csupán azoknak a részleteknek a leírására kell szorítkozni, amelyek az esemény vagy a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bírnak.

Ha a kivizsgálás alapját képező parancs vagy feljelentés több vádpontot tartalmaz, a tényállást vádpontonként, római számokkal elkülönítve kell tárgyalni. Ha valamely vádpont tekintetében a tényállást megállapítani nem sikerült, ezt kifejezetten meg kell említeni.

c) „*Sértett*“ alatt a sértett vagy sértettek vezeték- és keresztnévét (katonai és csendőregyéneknél rendfokozatát), korát, vallását, családi állapotát, foglalkozását és állandó tartózkodási helyét (lakáscímmel), illetőleg szolgálati beosztását, ezután pedig előadását kell ismertetni. Ha a sértett vagy sértettek előadása a tényállásban foglaltakkal megegyezik, elég az abban foglaltakra utalni. Az esetleg eltérő részleteket azonban külön ki kell emelni.

d) „*Tanuk*“ alatt a tanuk vezeték- és keresztnévét (katonai és csendőregyéneknél rendfokozatát), korát, vallását, családi állapotát, foglalkozását, állandó tartózkodási helyét (lakáscímmel), illetőleg szolgálati beosztását, valamint a gyanúsítotthoz való személyes viszonyát, ezután pedig előadásukat kell egyenként ismertetni. Ha a tanuk vallomása megegyező, az a tanuk személyi adatainak felsorolása után együttesen is tárgyalható. Ha pedig a tanuk vagy egyes tanuk vallomása a tényállásban foglaltakkal megegyezik, elég ezt fel- említeni, az esetleg eltérő részleteket azonban külön ki kell emelni.

A gyanúsított védelme vagy bűnösségének bizonyítása szempontjából döntő fontosságú részleteket az egyes tanuk vallomásainak ismertetésénél még akkor is be kell jelenteni, ha azok a tényállás alatt már tárgyalattak.

e) „*Gyanúsított*“ alatt a gyanúsított (gyanúsítottak) vezeték- és keresztnévét, születési és illetőségi helyét, korát, vallását, családi állapotát, rendfokozatát és szolgálati beosztását, azután pedig azt a körülményt kell feltüntetni, hogy a gyanúsított a terhére rótt cselekményt beismerte-e vagy sem, illető-

leg, hogy az esettel kapcsolatban mit jelentett. A gyanúsított védekezését külön ki kell emelni.

Minden gyanúsítottnál külön meg kell említeni, hogy szabadrólbon hagyták-e, vagy pedig a katonai bűnvádi perrendtartás 171. és 172. §-a alapján előzetes letartóztatásba helyezték-e. Letartóztatás esetében annak napját is jeleníteni kell.

f) „*Megjegyzés*“ alatt a kivizsgáló által jelenteni kívánt olyan körülményeket kell tárgyalni, amelyeket az a) — e) címszavak egyike alatt sem lehetett felvenni, továbbá a jelen utasítás 463. pont 6. alpontjának a) és b) betűje alatt előírtakat.

g) „*Polgári illetékesség*“ alatt jelenteni kell, hogy a sértett, illetőleg sértettek és tanuk (amennyiben az illetők polgári egyének) mely járásbírótság és mely közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság illetékessége alá tartoznak.

h) „*Mellékletek*“ alatt a részletes jelentéshez csatolt mellékleteket, valamint az esetleg biztosított bűnjeleket és tárgyi bizonyítékokat kell felsorolni, ez utóbbiaknál annak bejelentése mellett, hogy azok hol, mikor és kitől vétettek őrizetbe, mennyiben bírnak bizonyító erővel és végül, hogy további megőrzés végett mikor, hol és kinek adattak át.

Ha valamely címszó alatt jelenteni való nincs, az illető címszót egészen el kell hagyni.

A kivizsgáló az általa megállapított tényállás és a beszerzett személyi és tárgyi bizonyítékok alapján — külön íven — „*Vélemény*“ címszó alatt véleményt nyilvánít arról, hogy mit talált beigazoltnak s mit nem; továbbá rámutat az enyhítő és súlyosbító körülményekre.

226. A részletes jelentésen a közbeeső parancsnokságok a hatáskörükből kifolyóan tett intézkedéseket (elvezénylés, előzetes letartóztatásba helyezés stb.) jelentik. Véleményüket ugyancsak a véleményező ívre írják. Az osztályparancsnokság csatolja a gyanúsítottnak büntetési jegyzőkönyvi kivonatát, eredeti alosztályi anyakönyvi lapját és minősítvényi táblázatát.

Ha az illetékes parancsnok a bűnvádi eljárás megindítását rendeli el, az eredeti személyi és erkölcsi okmányokat az osztályparancsnokságnak visszaadja és az osztályparancsnokságot azok másolatának felterjesztésére utasítja.

227. Ha a gyanúsított büntetett vagy olyan vétséggel van gyanúsítva, amely fegyelmi úton vagy egyáltalában nem,

vagy csak olyan mértékű fenytéssel látszik kielégítően megtorolhatónak, aminőt csupán a kerületi parancsnok szabhat ki, a részletes jelentést a kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni.

228. Ha a fegyelmi elintézés alapjául valamely polgári egyén feljelentése szolgált és a feljelentés tárgyát csupán fegyelmi kihágás képezte, a feljelentőt az eljárás végérvényes befejezése után az elintéző parancsnokság — az elintézés módjának közlése nélkül — csupán arról köteles értesíteni, hogy a feljelentés érdemleges elintézést nyert.

Egyebekben a katonai bűnvádi perrendtartás 138. §-ának 2. bekezdésében foglaltak irányadók.

229. A Szolg. Szab. I. Rész 639. pontjában előírt tényvázlatot az osztályparancsnokság csak olyan ügyekről szerkeszti meg, amelyekről úgy látja, hogy bírói úton kell megtorolni. Amennyiben az illető ügyben részletes jelentést terjesztettek fel, külön tényvázlatot szerkeszteni nem kell, hanem a részletes jelentésre pótlóan csak a Szolg. Szab. I. Rész 639. alpontjában foglalt adatokat kell rávezetni.

A csendőrségnél alkalmazott polgári egyének elleni fegyelmi eljárást külön fegyelmi szabályzat szabályozza.

230. Azokat az eseteket, amikor csendőrlegénységi állományú egyéneket fegyelmi úton el kell, illetőleg el lehet távolítani, a jelen utasítás 28. és 29. pontja határozza meg.

231. A Szolg. Szab. I. Rész 654. pontja a csendőrségnél alkalmazást nem nyer.

A szárnyparancsnok és az iskolaparancsnok a Szolg. Szab. I. Rész 656. pontjában, az osztályparancsnok a 657. pontban meghatározott fegyelmi fenytő hatalommal van felruházva és aszerint, amint ki vannak különítve vagy nincsenek, az említett pontokban foglalt fegyelmi fenytő hatalmat a kikülönített vagy ki nem különített alosztály-, illetőleg osztályparancsnokot megillető terjedelemben gyakorolják. A kerületi parancsnokot a csapatparancsnok fegyelmi fenytő hatalma (Szolg. Szab. I. Rész 658. p.) illeti meg.

A fegyelmi fenytő hatalmat a Szolg. Szab. I. Rész 662. pontja szerint a csendőrség felügyelője gyakorolja.

Szemlén lévő olyan csendőrségi előljáró, akit különben a fegyelmi fenytő hatalom állásánál fogva meg nem illet, ha főtiszt: az alosztályparancsnok, ha törzstiszt: az osztálypa-

rancsnok, ha pedig ezredes vagy a kerülethez beosztott törzstiszt: a csapatparancsnok fegyelmi fenytő hatalmával bír.

Összpontosított csendőrségi erő, tanfolyam, valamint különleges csendőrségi alakulat parancsnoka, ha főttiszt: az osztályparancsnok, ha törzstiszt: az osztályparancsnok, ha pedig ki vannak különítve: az előbbi a kikülönített alosztály, az utóbbi a kikülönített osztályparancsnok, ha pedig ezredes: a csapatparancsnok fegyelmi fenytő hatalmával bír.

A tisztekre kiszabott minden fenytésről a kerületi parancsnoksághoz azonnal jelentést kell tenni.

232. A kerületi parancsnokság a tisztekre kiszabott minden fenytésről (L! az előző pont utolsóelőtti bekezdését is) havonta — és pedig minden egyes tisztről külön-külön — büntetési jegyzőkönyvi kivonatot terjeszt fel a csendőrség felügyelőjéhez. Az osztályparancsnokság az általa kiszabott vagy hozzá bejelentett fenytésekről szóló büntetési jegyzőkönyvi kivonatokát átvizsgálás végett havonta a kerületi parancsnoksághoz felterjeszti.

Tisztek fenytéseit a kerületi parancsnokság esetenként, a csendőrök fenytéseit pedig az osztályparancsnokság havonta hirdeti ki.

Elvezényeltek megfenytéséről a büntetési jegyzőkönyvet vezető állományilletékes parancsnokságot azonnal értesíteni kell.

233. A Szolg. Szab. I. Rész 664. pontjában az állomásparancsnok részére biztosított fegyelmi fenytő hatalom minden állomáson a rangban legidősebb csendőrtiszti parancsnokot az illető állomáson állandóan vagy ideiglenesen tartózkodó összes olyan csendőregyénekkel szemben megilleti, akiknek helyben nincsen fegyelmi fenytő hatalommal felruházott előljáró tiszti parancsnokuk, de ezt a fenytő hatalmát csak olyan rendfokozatú egyénekkel szemben és csak olyan terjedelemben gyakorolhatja, akikkel szemben, illetőleg amilyen terjedelemben őt a fegyelmi fenytő hatalom szolgálati állásánál fogva különben is megilleti.

Az ilyen módon kiszabott fenytéseket a megfenytett egyén előljáró osztályparancsnokságával közölni kell. Ha a fenytés, amelyet előreláthatóan ki kell szabni, az illető csendőrpáncsnok fegyelmi fenytő hatalmának terjedelmét meghaladná, az elkövetett cselekményről a megfenytendő egyén illetékes osztályparancsnokságának, tiszteknél a kerületi pa-

rancsnokságnak jelentést kell tenni, illetőleg értesítést kell küldeni.

234. Az igénybevett fogdahelyiségek ajtajának külső oldalára — a nem teljesen elkülönített fogdahelyiségeknél a belsőre — a napos csendőr számára a fenyítés végrehajtásáért felelős parancsnok által kiállított — 21. számú melléklet szerinti — „Fenyítési jegyzék“-et kell kifüggeszteni.

Ha egy fogdahelyiségben többen vannak, minden fenyítetttről külön fenyítési jegyzéket kell kiállítani.

Előzetes letartóztatásban lévő egyénekről a jegyzék egyes rovatait értelemszerűen kell kitölteni.

Tényleges csendőregyénekre kiszabott fogságfenyítéseket polgári fogdahelyiségben végrehajtani nem szabad.

235. Tekintettel a csendőrségi szolgálat sajátlagos voltára a Szolg. Szab. I. Rész 645. és 684. pontjaiban előírt fenyítések közül a csendőrségnél nem alkalmazhatók:

- a) altisztek lefokozása az eltávolítás esetét kivéve;
- b) gúzsbakötés és megkötözés.

A jelen pontban fel nem említett fenyítési nemek a Szolg. Szab. I. Rész rendelkezései szerint nyerne alkalmazást.

236. Fenyítések kiszabásánál szolgáljon irányadóul, hogy:

a) az összes próbacsendőrökkel szemben a Szolg. Szab. I. Rész. 645/B.;

b) az összes véglegesített csendőr legénységgel szemben a Szolg. Szab. I. Rész 645/C. alatt felsorolt fenyítésnemeket kell alkalmazni.

A zsold, havidíj és csendőrségi pótdíj megvonásából befolyt összegeket a csendőrségi jóléti alapnak kell beküldeni.

VI. Közbiztonsági szolgálat.

31. §. Területi illetékesség. Szolgálati működés idegen csendőrségi és m. kir. rendőrségi területen.

237. A csendőrség működési területét a jelen utasítás 4. pontja szabályozza.

238. A m. kir. csendőrség és a m. kir. rendőrség működési területének határát a területükhöz tartozó községek vagy városok közigazgatási határa képezi. Olyan helységeekben, amelyeknek belső területén a m. kir. rendőrség, külső területén pedig a csendőrség látja el a közbiztonsági szolgálatot, a rendőri őrszemélyzet és az illetékes csendőrőrsök működési határát az illetékes rendőrkapitányság az elsőfokú közigazgatási hatóság vezetőjének (polgármester, főszolgabíró), meghallgatása után a csendőr szárnyparancsnokkal egyetértve, állapítja meg. Ha a rendőrkapitányság és a csendőr szárnyparancsnokság valamely kérdésben nem tud megegyezni, a m. kir. rendőrség vidéki főkapitányának és a csendőrkerületi parancsnoknak kell egymással megállapodniok. Az írásba foglalt megállapodást jóváhagyás, esetleg döntés végett a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

239. A csendőrségnek a m. kir. rendőrség működési területén karhatalmi szolgálatokra való ideiglenes alkalmazását esetről-esetre a belügyminiszter rendeli el. Állandó szolgálatteljesítésre a csendőrség a rendőrség működési területén és viszont — a jelen utasítás 4. pontjában foglalt eseteket kivéve — nem alkalmazható.

240. Az ország határát sem nyomon üldözés céljából, sem más okból átlépni nem szabad, hacsak e tekintetben az illető szomszéd állammal kölcsönösségen alapuló megegyezés nem áll fenn.

32. §. Távolsági kimutatások és őrsjáratok beosztások szerkesztése. Őrskörletek portyázása.

241. Azt a területet, amelyen az őrs szolgálatot teljesíteni hivatott, őrskörletnek nevezzük.

Az őrskörletek határát az osztályparancsnokság állapítja meg. A határok megállapításánál lehetően figyelemmel kell lenni arra, hogy azok egyik közigazgatási járásból a másikba át ne terjedjenek, s hogy egy község egész határa ugyanahhoz az őrskörlethez tartozzék. Az őrskörletek határainak változtatását — őrs felállítás vagy felosztás esetét kivéve — lehetően kerülni kell.

242. Minden őrs körletéről az őrs felállítását követő 3 hónapon belül az 5. melléklet szerinti „Távolsági kimutatás”-t kell szerkeszteni, amelybe az őrskörlet községeinek és állandóan portyázandó tereptárgyainak (tereprészeinek) az őrsállomáshoz és egymáshoz való távolságát, valamint a szomszédos őrsállomásoknak, az őrsállomástól való távolságát a szárnyparancsnokság által közölt már ismert adatok, továbbá a részletes térkép és a tényleges leportyázás alapján kell bevezetni.

A távolsági kimutatás elkészítéséig az őrsparancsnok a szolgálatot belátása szerint vezényli.

A távolsági kimutatásba elvben mindazokat a tereptárgyakat (tereprészeket) fel kell venni, ahol emberek laknak vagy tartózkodnak. Ott, ahol ez nem lehetséges (pl. alföldi tanya-csoportoknál, szétszórt havasi községekben), főképpen azokat a tereptárgyakat kell felvenni, amelyek akár közbiztonsági szempontból (kocsmák, olvasókörok, tanyai üzletek, lebujok, gyanús, vagy sűrűn látogatott helyek), akár más szempontból (iskola, templom, községháza, a lakosságra nagyobb befolyással bíró egyének lakóhelye stb.) fontosak, vagy fekvésük folytán nagyobb területek megfigyelésére alkalmasak. A távolsági kimutatásokat — az előbbieken tárgyalt szempontok szerint — időnkint felül kell bírálni és a szükség szerint módosítani.

Gyakori portyázást igénylő, csak nyáron vagy csak télen portyázandó tereptárgyakat, továbbá éjjel vagy nagyobb esőzések (havazások) idején nem portyázható tereptárgyakat és útvonalakat, a pihenőhelyül alkalmas községeket és tereptárgyakat és végül azokat, amelyeket valamelyik szomszédos őrs is portyáz, a távolsági kimutatás megjegyzései alatt kü-

lön meg kell jelölni. Ugyyszintén fel kell említeni — az ok rövid megemlítésével — azt is, ha két tereptárgy között a távolságot nem a legrövidebb úton mértük, vagy ha az előírtnál több portyázási időt számítottunk.

A távolsági kimutatás összeállításánál ügyelni kell arra, hogy abból a szomszédos őrök határai között egyes tereptárgyak és tereprészek ki ne maradjanak, mert az ilyen tereprészeket a csavargók és cigányok mihamar rejtekhelyül választják. Tanyai vidékeken a tereptárgyul felvett tanyák és az útvonal kiválasztásánál arra is figyelemmel kell lenni, hogy a járőröknek a környező terepen jó áttekintésük legyen. Közbiztonsági szempontból különösen fontos községek és tereptárgyak esetleg két vagy több őr távolsági kimutatásába is felvehetők, ebben az esetben azonban az azon a helyen szükségessé váló nyomozó szolgálatot — halaszthatatlan nyomozó cselekmények kivételével — annak az őrnek kell ellátnia, amelynek körletébe a község vagy tereptárgy tartozik.

A távolságokat tized kilométerig kell kiszámítani.

Az esetleg pótlóan felveendő tereptárgyak bevezethetése végett a távolsági kimutatásban megfelelő számú (a felvett tereptárgyak számának kb. 25%-át) vízszintes és függőleges rovatokat kell készíteni.

243. Minden község és ipartelep leportyázására szükséges időt külön meg kell állapítani. Ehhez az időhöz annak egyharmadrészét pihenő gyanánt hozzá kell adni és az ilyen módon nyert összes időtartamot a távolsági kimutatásba be kell vezetni.

A távolsági kimutatást jóváhagyás végett szolgálati úton öt példányban az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni. A szárnyparancsnok a távolsági kimutatásokat felülvizsgálja és azok adatait a részletes térkép alapján ellenőrzi. Ha a részletes térkép és a távolsági kimutatás adatai között indokolatlan vagy nem kellően megindokolt eltérések mutatkoznak, a szárnyparancsnok a távolsági kimutatás felterjesztése előtt helyettesét vagy az illetékes szakaszparancsnokot ellenőrző leportyázás végett kirendelheti, esetleg azt alkalomadtán maga is foganatosíthatja. E címen azonban a távolsági kimutatást 30 napon túl visszatartani nem szabad. Az ellenőrző leportyázást szükség esetében az osztályparancsnokság is elrendelheti.

Az osztályparancsnokság az általa jóváhagyott távolsági

kimutatás egy-egy hiteles példányát az illetékes őrsparancsnokságnak, a szakaszparancsnoknak, a szárnyparancsnokságnak, valamint a gazdasági hivatalnak leadja, a törzsgazdasági hivatalnak pedig megküldi.

244. Az őrskörlet községeinek és tereptárgyainak (tereprészeinek) azt az állandó sorozatát, illetőleg azt az útvonalat, amelyet a járőr ugyanannak a szolgálati kivezénylésnek tartama alatt megszakítás nélkül leportyázni köteles, „őrfjárat”-nak nevezzük. Az őrsparancsnok a távolsági kimutatás alapján az őrskörlet községeinek és tereptárgyainak célszerű csoportosítása által annyi őrfjáratot állít össze, amennyit elegendőnek vél ahhoz, hogy azok felváltva történő portyázásával az őrskörlet minden része kellően ellenőrizve legyen. A rendes szolgálatok célszerű vezénylésének megkönnyítése végett ajánlatos minél több őrfjáratot összeállítani, egyrészt, hogy azokat a lakosság meg ne jegyezhesse, másrészt, hogy az őrsparancsnoknak mindig módjában álljon az őrfjáratok közül az éppen ellátandó szolgálat céljának legmegfelelőbbet kiválasztani, végül pedig, hogy azok minden változtatás nélkül esetleg több éven át is használhatók legyenek anélkül, hogy ezáltal a szolgálatkezelés gépiessé válnék. Ugyanazt a községet, illetőleg tereptárgyat több őrfjáratba is fel lehet venni.

Az őrfjáratok összeállításánál a pihenő lehetőségére is figyelemmel kell lenni. Ha valamelyik őrfjáratban pihenőhely nem állana rendelkezésre és biztosítható sem lenne, az őrfjáratot lehetően úgy kell beosztani, hogy a járőr az illetékes nagypihenőt a laktanyában tarthassa meg.

Minthogy egyes vidékeken az emberek nyáron sokkal több helyen tartózkodnak, mint télen és mert egyes tereprészek télen egyáltalán nem járhatók, ott, ahol szükséges, külön téli és külön nyári őrfjáratokat kell összeállítani.

245. Az őrfjárat útvonalhosszának megállapításánál az egyes távolságok összeadásából keletkezett végösszegben a távolságot mindig egész vagy félkilométerre kell kikerekíteni, úgy, hogy a 0.1 km-től 0.3 km-ig terjedő távolság nem jön tekintetbe, 0.4 km-től 0.6 km-ig terjedő távolságot 0.5 km-nek, 0.7 km-től 0.9 km-ig terjedő távolságot pedig egész km-nek kell venni. A szolgálati órák végösszegében az 1—19 percig terjedő maradványt figyelmen kívül kell hagyni, 20—39

percig terjedő maradványt 30 percnek, 40—59 percig terjedő maradványt pedig egész órának kell venni.

A szolgálati órák számát a 6. melléklet alapján kell megállapítani; a táblázatban feltüntetett portyázási időhöz hozzá kell adni azt az időt is, amelyre az őrzőjáratban levő községek és ipartelepek leportyázásához a távolsági kimutatás szerint szükség van. A 6. mellékletben feltüntetett portyázási időben benne van a pihenő és a loápolásra szánt idő is.

Azt, hogy az egyes őrskörletekben melyik portyázási időt kell számítani, minden őrs számára a szárnyparancsnokság állapítja meg. Elvül szolgáljon, hogy II. vagy III. portyázási időszámítást csak akkor szabad engedélyezni, ha az őrskörlet terepének legalább kétharmadát 3—800 m, illetőleg 800 m-nél magasabb emelkedések borítják; ha az arány kétharmadnál kisebb, mindig az alacsonyabb portyázási időt kell megállapítani. Lóháton és kerékpáron a portyázási időt a terep általában nem befolyásolja. Ha az egyébként 300 méteren aluli terep valamely rendkívüli oknál fogva (homokos, süppedékes stb.) igen nehezen járható, a II. portyázási időszámítás engedélyezhető.

Az őrsállomás leportyázására szükséges időt, miután az őrsállomást rendszerint külön kivezényelt helyi járőrök által kell portyáztatni, az őrzőjárat tartamába nem kell beleszámítani. Ha valamely őrzőjáratba vezényelt járőrnek az őrsállomás leportyázását is elrendelték, a távolsági kimutatás szerint erre szükséges portyázási időt az őrzőjárat tartamához esetről-esetre hozzá kell adni. A félórán felüli lest az őrzőjárat tartamához szintén hozzá kell adni.

Sem a túlrövid, sem a túl hosszú tartamú őrzőjáratok nem célszerűek, azért az őrzőjáratokat lehetően úgy kell összeállítani, hogy azok tartama gyalog 18 óránál kevesebb és 30 óránál, illetőleg hegyvidéken 36 óránál hosszabb ne legyen.

246. Örksíretek számára a VI. portyázási idő szerint kell a szolgálati órák számát megállapítani; ha azonban az örksíretet vonaton vagy menetrend szerint közlekedő szállítóeszközön kell teljesíteni, akkor a szolgálati órák megállapításánál a menetrendhez kell alkalmazkodni. Örksíreteknel a kilométerek számát oda és vissza kell számítani.

Sürgős összpontosítás és sürgős futárszolgálat esetében erőltetett menetet is lehet követelni.

247. Nagyobb kiterjedéssel vagy szétszórót jelleggel bíró

őrsállomások belső, továbbá a fürdőőrsök (különítmények) felügyeleti területéről — ha annak egyfolytában való teljes leporózása nem mutatkozna célszerűnek — két, esetleg több helyi (fürdő) őrzőjáratot tartalmazó őrzőjárat beosztást kell szerkeszteni.

Helyi őrzőjárat beosztást nem kell szerkeszteni olyan őrsőkön (különítményeken), amelyek nem beépített község jellegű, vagy olyan helyeken állomásoznak, ahol a község csak néhány utcából áll.

A helyi (fürdő) őrzőjáratokban csupán az azokba tartozó utcákat, tereket, községrészeket stb. kell felsorolni, de sem a távolságokat, sem az őrzőjárat tartalmát megállapítani nem kell. Ezeket az őrzőjáratokat a kivezényelt járőrök annyiszor portyázzák le, ahányszor a részükre megállapított idő alatt lehetséges.

A helyi (fürdő) őrzőjáratokban meg kell állapítani egyes helyeket, ahol a járőrök az őrsparancsnok által meghatározott időpontokban 5—10 percig figyelőállást foglalni kötelesek.

Helyi (fürdő) őrzőjárat beosztást, valamint a figyelőállások helyét a jegyzékkönyvecskébe be kell vezetni.

248. Az őrzőjáratokat az őrsparancsnok a 7. melléklet szerint „őrzőjárat beosztás”-ba foglalja. Az őrzőjárat beosztásban az egyes őrzőjáratokat római számokkal folytatóan meg kell számozni, ezenfelül a csak nyári őrzőjáratokat „ny”, a csak téli őrzőjáratokat „t” jelzéssel kell ellátni.

Az őrzőjárat beosztást jóváhagyás végett a szárnyparancsnoksághoz 3 példányban fel kell terjeszteni, amely azt a távolsági kimutatás alapján felülvizsgálja és jóváhagyás után az egyik példányt a szakaszparancsnoknak, a másikat pedig az őrsparancsnokságnak adja le.

249. A szárnyparancsnok köteles minden őrs részére az őrskörlet határát, a szomszédos őrsök csatlakozó határvonalát 2 cm hosszúságban, az őrzőjárat beosztásba felvett, de a térképen fel nem tüntetett tereptárgyakat, a szomszédos őrsök, továbbá az előljáró szakaszparancsnok állomáshelyét és végül határszéli őrsöknél a jelen utasítás 343. pontjában említett területsáv belső határát, valamint az ország határvonalát is, fekete tussal a részletes térképbe berajzolni és az őrsnek kiadni. A térkép alsó részének közepére a részletes térképről kivágott „mérték”-et kell felragasztani egy; a jobb alsó sarokba ragasztott 11 cm hosszú és 6 cm magas papírszeleten pedig fel kell tüntetni az őrskörlet területét négyzetkilométerekben, a

lakosság számát, valamint, hogy az őrs rendszeresített létszámát alapul véve egy csendőrré hány négyzetkilométer és hány lakos jut. A térképeken a 8. mellékletben foglalt jeleket kell alkalmazni. Ha az őrskörlet térképén egy vagy több szomszédos őrs-, avagy a szakasziparancsnok állomáshelye már nincs meg, akkor ezek irányát „nyíl”-al kell, lehetően az őrskörleten kívüli részen, megjelölni. A nyíl hegyénél az állomáshely nevét és a megfelelő jelzést, a nyíl szárán pedig az őrstől a legrövidebb úton mért távolságot kell feltüntetni. A térképen szereplő tereptárgyak egyezményes jele mellé csak a távolsági kimutatás folyószámát kell beírni, mást nem. A térképen fel nem tüntetett új tereptárgyakat szintén csak egyezményes jellel és a távolsági kimutatás folyószámával kell bejegyezni.

Azt, hogy a szárnyparancsnokságot milyen térképekkel kell ellátni, a 103. §. 601. pontja írja elő. A területi és népeségi adatokat, valamint ezeknek egy csendőrré eső hányadát feltüntető papírszeletet a szárny részletes térképére is fel kell ragasztani.

250. Abból a célból, hogy a járőrök váratlan megjelenésükkel a lehetőség szerint meggátolják azt, hogy törvénysértések követtessenek el, illetőleg avégből, hogy az elkövetett törvénysértésekről közvetlen tapasztalat vagy a lakossággal való érintkezés útján minél gyakrabban szerezzenek tudomást, szükséges, hogy az őrskörlet területét a lehető leggyakrabban leportyázzák.

Az őrjáratok összeállításának célja csupán a rendes szolgálatok vezénylésének megkönnyítése, az őrjáratokhoz való ragaszkodás tehát nem kötelező; az őrsparancsnok, ha szükségesnek látja, belátása szerint egyes kivezényelt járőröknek bármely községek vagy tereptárgyak bármilyen sorrendben és bármilyen irányban való leportyázását előírhatja, sőt egyes községek és tereptárgyak leportyázására is vezényelhet járőröket. Ilyenkor a szolgálat időtartamát a 6. sz. melléklet segélyével esetről-esetre számítja ki.

Minden községnek és tereptárgynak egyformán gyakori leportyáztatása nem helyes, azért nem emelhető kifogás az ellen, ha az őrsparancsnok a közbiztonsági szempontból fontosabb községeket és tereptárgyakat, illetőleg őrjáratokat belátása szerint gyakrabban, a kevésbé fontosakat pedig ritkábban portyáztatja. Ilyen esetben is azonban havonként

legalább egyszer minden községet és tereptárgyat föltétlenül le kell portyázni.

Tanyai vidéken (szétszórt havasi községekben), hol minden lakóhelynek rendszeres portyázása nem lehetséges, a tereptárgyul felvett tanyák közötti utat időnként más-más tanyák érintésével kell portyázni, ha ez nagyobb kerülők nélkül megtehető.

33. §. Csendőrrjárőr fogalma, kivezénylése, eligazítása és bevonulása.

251. A felszerelten akár egyedül, akár többedmagával szolgálatteljesítésre kivezényelt és eligazított csendőr a „csendőrrjárőr“ fogalma alá tartozik. A két vagy több csendőrből álló járőr parancsnoka „járőrvezető“, a többi tag a „járőrtárs“. A kivezénylés nélkül „szolgálatilag fellépő“ csendőrt mindaddig, amíg ebben a minőségben működik, szolgálatban állónak kell tekinteni, de a csendőrrjárőr fogalma alá nem tartozik.

Azt, hogy járőrök mikor, hová és mily feladattal vezényeltessenek ki, az őrsparancsnok határozza meg. A kivezénylés időpontjának megválasztásánál a szolgálat érdekén kívül semmi másra, tehát sem a kivezényeltek magánérdekére, sem a napszakra, sem az időjárásra nem szabad tekintettel lenni. A járőröket a napnak mindig, vagy rendszeint ugyanabban az órájában kivezényelni nem szabad, hanem törekedni kell arra, hogy a kivezénylés gyakran változó időpontban történjék.

Ha az őrsparancsnok a kivezénylés idejét előre meghatározhatja, a szolgálatba vezénylés idejét és a szolgálat előre látható tartamát a kivezénylendő járőr tagjainak — rendszerint a feladat megjelölése mellett — legalább 2 órával az elindulást megelőzően tudtára adni és egyidejűen a járőrvezetőnek a szolgálati lapot, az elintézendő ügyiratokat, a jegyzékkönyvecskét, valamint a nyomozó kulcsot átadni kötelesek. A járőr tagjai ezekből és a szükséges más előjegyzésekből és iratokból (figyelőlapok, kiderítetlen esetek iratai) szolgálati feladatukra — esetleg jegyzetek készítése mellett — előkészülni kötelesek.

251/a. Olyan őrsökön (különítményeken), amelyek körle-

tében honvédségi javak hatékonyabb felügyelete a honvédségi alakulatokon kívül csendőrzárőrök közreműködését is szükségessé teszi, a honvédségi biztonsági őrsökkel és zárőrökkel az érintkezés felvétele (eligazítás) a Szolg. Szab. I. Rész 51. §-a szerint történjék. E célból a csendőrzárőrökkel az elindításkor az ismertetőjeleket közölni és a szolgálati lappal fel kell jegyeztetni.

A biztonsági szolgálat ellátására hivatott honvéd parancsnokságok az ismertetőjeleket az érdekelt őrsökkel (különítményekkel) idejében közlik.

Ilyen szempontból figyelembe jövő őrsön (különítményen) a Szolg. Szab. I. Rész 51. §-ban foglalt eligazítási módot mind elméletileg, mind gyakorlatilag ismertetni, illetőleg gyakoroltatni kell.

252. Minden közbiztonsági szolgálatot szabályszerű egyenruhában és teljes felszereléssel kell teljesíteni.

Minden szolgálati kivezenlyést és bevonulást — tehát a belső szolgálatot is — a szolgálati havi füzetbe a kivezenlyéskor, illetőleg a bevonulás után azonnal be kell vezetni.

A szakaszparancsnok közbiztonsági szolgálatait a helyi őrs szolgálati havi füzetébe nem vezeti be, magát szolgálati lappal nem látja el. Ha zárőrtársra van szüksége, azt a célszerűség szerint a helyi vagy bármely más őrsről is igénybeveheti. A zárőrtársat szolgálati lappal kell ellátni; a szolgálati lapot bevonuláskor, illetőleg — ha nem együtt vonulnak be — akkor, amikor a zárőrtársát bevonultatja, az utolsó bejegyzés után írja alá.

253. Közbiztonsági szolgálatra — kivéve a helyi megelőző szolgálatot — egyenruhában kivezenlyelt zárőrt „szolgálati lap”-pal kell ellátni.

A helyi megelőző szolgálatra kivezenlyelt zárőrt, továbbá belső, valamint nem közbiztonsági szolgálatra (kihallgatás, tanukihallgatás, felvételezés, loátvezetés stb.) kivezenlyelt csendőrt szolgálati lappal ellátni nem kell.

Helyi megelőző szolgálatra kivezenlyelt zárőrt azonban lebélyegzett üres szolgálati lappal kell ellátni arra az eshetőségre, hogy ha a Szut. 260. pont *h*) alpontja alapján kell halasztást nem tűrő szolgálatot teljesíteniök.

A gödöllői őrs a helyi szolgálatot vezénlyő lajstrom alapján vezénlyi.

Helyi megelőző szolgálat alatt az őrs (különítmény) állo-

más belső területén teljesített helyi-, fürdő-, vásár-, búcsú- és vasút- (hajó) ügyeletet, valamint e szolgálatok ellenőrzését kell érteni.

A szolgálati havifüzet és a szolgálati lap vezetésére vonatkozó határozványokat a Csüsz. II. Része tartalmazza.

254. Ha a szolgálat tartamát előre kiszámítani nem lehet (pl. ellenőrző szolgálatnál), a szolgálatot „szükségig“ kell előírni, ha pedig előre nem tudható, hogy a járőrnek mely községeket vagy tereptárgyakat kell majd leportyázni (pl. nyomozásoknál), a leportyázott községeket és tereptárgyakat a szolgálati lapba a járőrvezető vezeti be. A helyi szolgálatok tartamát esetről-esetre az őrsparancsnok saját belátása, vagy a szükség szerint állapítja meg.

A már előírt szolgálat indokolatlan nem teljesítése büntetendő cselekmény még akkor is, ha azt az követte el, aki a szolgálatot saját magának írta elő.

255. Állandó járőrök kivezénylését egy hónap tartamára a kerületi parancsnokság rendeli el. Az állandó járőröket 24 óránként kell felváltani.

Egy hónap leteltével az állandó járőrt be kell vonni vagy ideiglenes különítmény felállítására a belügyminisztertől engedélyt kell kérni.

Egyes nagyobb kiterjedésű vagy élénk forgalmú községeknek egy vagy több járőr által való állandó felügyeletét a belügyminiszter rendeli el. Ilyen esetekben a járőröket felváltva úgy kell kivezényelni, hogy ugyanaz a járőr két egymás után következő napon, 6 órai felváltással naponként összesen 12 órát álljon szolgálatban; a harmadik napon az oktatáson részt vegyen és szükség esetében belső szolgálatot teljesítsen, végül a negyedik napon 24 órai teljes szolgálatmentességben részesüljön. Olyan nagyobb helyeken, ahol arra szükség van, az állandó helyi szolgálatot teljesítő csendőrökön kívül a nyomozások foganatosítására havonkinti felváltás mellett külön járőröket is ki lehet jelölni. Külső területtel is bíró ilyen helyeken a legénységet — lehetően havonkinti felváltás mellett — helyi- és külső szolgálatra egyenlően kell alkalmazni.

256. Az ország egyes vidékeinek terepviszonyai mellett előfordul, hogy meredek sziklák mentén, kevésbé járt erdőségekben, ingoványos területen stb. a járőr sötét éjjel testi épségének veszélyeztetése nélkül nem portyázhatik. Ilyen he-

lyeken az éjjeli portyázás rendes körülmények között nem követelhető, hanem a járőrnek a szolgálatot akként kell elérni, hogy alkonyatkor pihenőhelyhez jusson, ott virradatig pihenessen és akkor portyázzék tovább. Különösen fontos esetben ennek az eljárásnak azonban helye nincs.

257. A téli időszak általában október 15-től március 15-ig tart. Ott azonban, ahol az általánostól lényegesen eltérő időjárás és a helyi viszonyok miatt szükségesnek látszik, a téli őrsjáratok portyázásának kezdetét és végét az osztályparancsnokság állapítja meg.

258. Minden szolgálatba vezényelt járőr a szolgálat megkezdése előtt az őrsparancsnoknál vagy helyettesénél jelentkezni köteles. A szolgálat megkezdése alkalmával az őrsparancsnok (helyettese) a járőrt a szabályszerű, tiszta és egyöntetű öltözet és felszerelés tekintetében megvizsgálja, a szolgálati feladatot — ha az a 251. pont utolsó bekezdése alapján előzetesen meg nem történt volna — a járőrvezetővel közli, a teljesítendő közbiztonsági szolgálatra való előkészületről meggyőződik, illetőleg őt arra, hogy feladatát miként teljesítse, kioktatja, a járőrt szabálytalanságoktól való tartózkodásra figyelmezteti és azután az e célra kijelölt helyen a fegyvereket — jelenlétében — megtölteti és a járőr elindulását elrendeli.

Lovas járőr eligazításakor az őrsparancsnok meggyőződni köteles a lovak állapotáról, vasalásáról, nyergeléséről, kantározásáról és málházásáról, továbbá arról, vajjon a csendőr tartalékpatkókkal, patkószegekkel és itató vederrel, valamint a szolgálat tartamához mért ló táppal, nyáron tompa, télen éles patkósarokkal el van-e látva és hogy patkósarokkulcsot visz-e magával.

Ha a szolgálat megkezdésének időpontja 21 és 7 óra közé esik és a kijelölt járőr személyes elindítását a körülmények szükségessé nem teszik, a laktanyán kívül lakó őrsparancsnoknak meg van engedve, hogy a járőr eligazítását — a fegyverek megtöltésének kivételével — 21 óra előtt végezze és az előírt időben való elindítást a helyettesére, ennek távollétében az elindulást a járőrvezetőre bízza, aki a pontos elindulásért személyesen felelős. A fegyverek megtöltését ebben az esetben a járőrvezető rendeli el.

Ez az engedmény a laktanyában lakó őrsparancsnokot is

megilleti abban az esetben, ha a laktanyában elhelyezett helytesszel rendelkezik és az nincs távol.

Éjjeli időben elinduló járőrök fölkelte végett minden őrsnek ébresztő órája legyen.

Szolgálatból bevonuló járőrök az őrsparancsnoknál, távollétében, vagy ha ő a laktanyán kívül lakik, a helyettesénél minden időben — tehát éjjel is — jelentkezni kötelesek.

A bevonuló járőrök eligazítása kiterjed a járőr (lovak) külsejének, állapotának, a fegyverzet, lőszer és szerelvény megvizsgálására és a szolgálati teljesítményekről való beszámoltatásra. Az eligazítást végző a járőrvezetőnek a szolgálati teljesítményekről tett szóbeli jelentését, az egyidejűleg átvett szolgálati lap, — ha ilyennel ellátva lett — továbbá jegyzékkönyvecske, nyomozó kulcs és esetleg más, a járőr által magával vitt iratok vagy a szolgálat közben készített jegyzetek adatainak egybevetésével megbírálja. A szolgálati feladat hibás vagy hiányos teljesítésének megállapítása, valamint szabálytalanság észlelése esetében kellően intézkedik, végül a puskát (pisztolyt) ürítetteti.

Éjjel 21 és 7 óra között bevonuló járőrök — a sürgősség esetét kivéve — csupán a bevonulás idejének és a járőr állapotának ellenőrzése szempontjából igazítandók el. Az ilyen időben bevonuló járőrök közbiztonsági szolgálati tartalmú eligazítása csak rövid szóbeli jelentéssel történjék, a szolgálati teljesítményekről való részletes beszámoltatást — sürgős esetek kivételével — másnapra lehet halasztani.

Ugyanígy kell eligazítani az éjjel bevonuló és pihenőjüket a szolgálat végén a laktanyában töltő járőröket is.

259. A kivezényelt járőr létszámát mindig az őrsparancsnok határozza meg, tekintet nélkül arra, hogy a kivezénylés felhívásra vagy saját kezdeményezésre történik-e. Az őrsparancsnok tehát felelős azért, hogy a járőr olyan erős legyen, hogy a reá háramló szolgálatot föltétlenül és eredményesen végre tudja hajtani. A járőrvezetőt, az 566. pont határozványainak szem előtt tartása mellett, az őrsparancsnok jelöli ki. Olyan kivételes esetekben, midőn csendőrök honvéd vagy rendőregyenekkel közösen teljesítenek szolgálatot, a járőrvezetőnek mindig csendőrnek kell lennie.

260. A csendőrijárőrök létszáma — hacsak a kiadott különleges feladat vagy rendkívüli viszonyok erősebb járőrök kivezénylését szükségessé nem teszik — rendszerint 2 fő.

Egy főből álló járőrt csak a következő esetekben szabad szolgálatba vezényelni:

- a) ellenőrzésre,
- b) legfeljebb két nem veszélyes fogoly őrzésére, kísérésére vagy elővezetésére, ha a fogolyra való felügyelet 6 óránál tovább nem terjed,
- c) az őrállomás leportyázására,
- d) vasút- vagy hajóügyi szolgálatra az őrállomáshelyén,
- e) fürdőügyeletre,
- f) útvonal-portyázásra,
- g) futárszolgálatra,
- h) halasztást nem tűrő fontos szolgálatok teljesítésére, ha az őrön egy második csendőr rendelkezésre nem áll.

Ezeknek a szolgálatoknak éjjeli időre — szürkülettől virradatig — kiterjedniök nem szabad, kivéve, ha a szolgálatot vasúton vagy hajón kell teljesíteni.

Egy csendőrt egyedül még az itt felsorolt szolgálatokra is csak akkor szabad kivezényelni, ha az illető teljes megbízhatóság mellett önálló szolgálatteljesítésre minden tekintetben alkalmas. Az ellenőrző járőr, ha csak egy főből áll és éjjelre bevonulni nem tud, az ellenőrzendő járőrhöz csatlakozik s virradatig azzal portyázik. Ha azonban az ellenőrző lóháton vagy kerékpáron portyázik vagy szolgálati ebet visz magával, éjjeli időben egyedül is bevonulhat.

34. §. Portyázó járőrök eljárása általában.

261. A portyázó járőr általános magatartására a jelen utasítás 16. §-a mértékadó, szolgálati tennivalóit pedig a 13. § tartalmazza. A szolgálat végrehajtásáért és szabályszerű teljesítéséért a járőrvezető felelős.

Portyázás alkalmával a csendőr mindig tartsa szem előtt, hogy szolgálata csak úgy lehet eredményes, ha a terep kihasználásával mindenütt váratlanul és meglepetésszerűen jelenik meg, azért sem útirányát, sem pedig feladatát vagy célját senkinek elárulnia nem szabad.

262. Portyázás közben a csendőr akként meneteljen, hogy mindent, ami körülötte van vagy történik, nyugodtan megfigyelhessen. Ez azért is szükséges, hogy a csendőr vagy a

ló idő előtt ki ne fáradjon és hosszabb útnak egyfolytában való megtételére képes legyen. Szolgáljon tájékozással, hogy a járőrök menetüteme a célnak akkor felel meg a legjobban, ha percenként átlag sík vidéken gyalog 90 lépést, lóháton 110 lépést (82.5 m), dombos vidéken gyalog 60 lépést, lóháton 90 lépést (67.5 m), hegyvidéken 45 lépést tesznek. Kerékpáron rendes időjárású és terepviszonyok mellett kilométerenként 7 percet lehet számítani.

A járőrvezető kötelessége fiatalabb járőrtársát a szolgálat tartama alatt oktatni, a járőr feladatát, tennivalóit és ezek célját megmagyarázni és figyelmét minden olyan körülményre felhívni, amely a járőrtárs ismereteinek és tapasztalatainak, főleg pedig helyi és személyi ismereteinek bővítésére szolgálhat. A járőr feladatával és a járőrvezető szándékával a járőrtársnak is teljesen tisztában kell lennie.

263. Minden községnél és tereptárgynál a megérkezés és elindulás idejét, továbbá annak az egyénnek a nevét, akivel a járőr ott értekezett, a járőrvezető az illető községben vagy tereptárgynál a szolgálati lapba tintaírónnal bejegyezni köteles. Ha ez valamely tereptárgynál nem volt lehetséges (pl. sötét éjjel, eső stb. miatt), akkor ezt a következő községben vagy tereptárgynál pótolja. Be kell vezetni továbbá a szolgálati lap megfelelő rovatába az esetleg megtartott lest és a pihenőt is. A pihenő idejét mindig annak megkezdése alkalmával kell bejegyezni.

Községekben a községi-, vasút- (hajó-) állomásokon pedig a vasúti (hajó-) bélyegzőt a szolgálati lap hátlapjára kell nyomni.

A bejegyzéseknél, valamint a községi- (vasúti, hajó-) bélyegző lenyomatának megszerzésénél vigyázni kell arra, hogy a szolgálati lap „Parancs” rovatát illetéktelenek ne lássák.

Rendszerint sem a községi előljáróság tagjai, sem pedig a tereptárgyak lakói nem veszik rossz néven, ha a csendőr éjjel közülük valakit felkölt, megérkezését tudtul adja és a közbiztonsági viszonyok felől érdeklődik. Ilyen éjjeli értekezés — különösen fontos eseteket kivéve — lehetően csak az ablakon vagy az ajtón át történjék, az illetőt magánlakásában szükségtelenül háborgatni nem szabad.

Ha valaki az ellen, hogy a járőrök őt vagy családtagjait (alkalmazottai valamelyikét) éjjel felkeressék, tiltakozik, ezeknek felkeltését valamennyi járőr mellőzze s ilyen helyen, ha

más egyén, akivel a járőr értekezhetnék nincsen, a szolgálati lapba az „aludtak” megjegyzést írja be. Csupán a bélyegző alkalmazása végett a községi előljárót éjjel nem szabad felköltetni.

264. Ha a közbiztonság érdekei lakatlan tereptárgyak vagy tereprészek portyázását követelik, az őrsparancsnok a járőrvezetőnek elrendelheti, hogy ilyen helyeken — esetleg azonban más lakott helyeken is — a járőr nemét és számát, ott-tartózkodásának idejét, valamint a járőrvezető nevét valamely alkalmas helyen elrejtett füzetben feljegyezze, hogy az ellenőrzés ezáltal is lehetővé váljék.

Valamely csendőrorásra való megérkezés és elindulás idejét az illető őrs parancsnoka vagy helyettese igazolja.

265. A szolgálati lap hátlapjára esetről-esetre a járőrvezető még a szolgálat tartama alatt röviden feljegyzi:

a) az útiránytól való végleges eltérést, a szolgálat megszakítását, meghosszabbítását vagy részben való teljesítését, a járőr tagjainak elválását, saját kezdeményezésből tartott fél órán felüli lesnek, valamint az előírt les önkéntes meghosszabbításának vagy elhagyásának, továbbá a másnapra nyúló pihenő rövid indokolását, vasút vagy előfogat igénybevételét, a korábbi vagy későbbi bevonulás okait;

b) a különös eseményeket.

Ha a leportyázott tereptárgyak a szolgálati lapban előírva nem voltak, vagy ha a járőrnek az előírtakon kívül más községeket és tereptárgyakat is le kellett portyáznia, ezeket — és pedig annyiszor, ahányszor ott a járőr megfordul — a járőrvezető jegyzi be.

A szolgálati lapban minden törlés, vakarás stb. tilos. Téves bejegyzéseket úgy kell áthúzni, hogy azért olvashatók maradjanak.

266. Az előírt útiránytól, nevezetesen a községek és tereptárgyak előírt sorrendjétől ok nélkül eltérni nem szabad. Az előírt útiránytól való eltérés csak azokban az esetekben van megengedve:

a) ha a járőr arra parancsot kap;

b) ha illetékes hatóság vagy hatósági személy a járőrhez olyan sürgős természetű felhívást vagy megkeresést intéz, amelynek a további portyázással kapcsolatban való teljesítése nem lehetséges;

c) ha a járőr által indított nyomozás érdekei megkívánják;

d) ha a járőr elkövetett vagy folyamatban lévő súlyos természetű büntetendő cselekményről, tűzvészről, elemi csapásról stb. értesül;

e) ha az eltérés valamely elfogott vagy elővezetett egyén átadása végett szükséges és végül

f) büntettek nyomon üldözése céljából.

Ha a járőr azokat a tennivalóit, amelyek miatt az útiránytól eltért, elvégezte, az őrzőportyázását csak abban az esetben köteles folytatni, ha az a kivezérléstől számított 36 óra alatt befejezhető.

267. A járőr az őrzőportyázását félbeszakítani és az őrre az előírt idő előtt bevonulni csak akkor jogosult, illetőleg köteles, ha:

a) erre parancsot kapott;

b) szolgálat közben valakit elfogott vagy őrizetbe vett és az illetőt az őrre kell kísérnie;

c) a járőr valamelyik tagja megbetegszik vagy megittasodik és a szolgálatot folytatni képtelen;

d) a további portyázásnak el nem hárítható vagy ki nem kerülhető természeti akadály áll útjában (beszakadt híd, elöntött terület stb.);

e) a járőr szigorú készültség elrendeléséről vagy az őrállomáson történt nagyobb méretű elemi csapásról vagy rendezavarásról értesül.

268. A járőr tagjainak egymástól elválniuk csak elkerülhetetlen szükség esetében, nevezetesen akkor szabad, ha a járőrnek ugyanabban az időben különböző helyeken kell halasztást nem tűrő szolgálati cselekményeket végeznie vagy sürgős intézkedéseket tennie; az elválás azonban ilyen esetekben is csak addig tartson, amíg az elkerülhetetlenül szükséges. Kettőnél több tagból álló járőrnek indokolt esetben való széttagozása a járőrvezető joga; ilyen esetben az újonnan alakult járőr vezetőjét is ő jelöli ki. Az elvált járőrvezetőnek feladatát fél ív nagyságú papírlapon írásban kell kiadni, amely ebben az esetben a szolgálati lapot pótolja. Ezt a papírlapot bevonulás után a szolgálati laphoz kell csatolni.

269. Portyázni gyalog, lóháton vagy kerékpáron szabad. Vasutat és előfogatot igénybevenni csak büntettek üldözése végett és akkor szabad, ha a járőrnek valahol sürgősen meg

kell jelennie, vagy ha a járőr valamelyik tagja menetképtelenné vált. Ilyenkor a menetlevelet a szolgálati lap pótolja.

270. Kerékpárt szolgálatban a következő esetekben szabad használni:

a) nagyobb szabású bűncselekmény vagy mozgalom, közveszély vagy elemi csapás esetében a helyszínének gyors elérése végett;

b) közlekedési eszközökön menekülők vagy nagyobb távolságra jutott egyének üldözése esetében, ha a kerékpár használata az üldözés eredményességét elősegítheti;

c) összpontosítás esetében, ha a csendőr az összpontosítás helyére kerékpárral hamarabb érkezik meg, mint vonattal vagy előfogattal;

d) karhatalmi szolgálatban az alkalmazás helyéig és vissza, ha a csendőrnek a karhatalmi segédkezésen kívül nincsen más olyan feladata, amelynek elvégzésében a kerékpár gátolná;

e) kihallgatás és tanukihallgatás esetében;

f) rendes szolgálatban — ~~örjárat portyázás kivételével~~ —, ha a szolgálat természete és a terep megengedi;

g) a járőrök ellenőrzésénél, ha az ellenőrzésen kívül nincs más olyan tennivalója, amelynek elvégzésében az ellenőrzőt a kerékpár gátolná;

h) futár- és küldöncszolgálatra;

i) szállítmány fedezetre és oltalmi kíséretre.

A járőrt csak akkor lehet kerékpárral szolgálatba vezényelni, ha kerékpárral mindegyik tagja el van látva. Kincstári kerékpárral rendelkezők és azok, akiknek a kincstár kerékpár fenntartási átalányt fizet, a fent felsorolt esetekben kötelesek a kincstári, illetőleg a saját kerékpárt használni, ha az őrsparancsnok elrendeli.

Szakaszparancsnokok a kerékpárt minden korlátozás nélkül használhatják.

271. Ha a járőrnek szolgálatközben olyan tennivalója akad, vagy olyan akadályra bukkan, amely miatt az előírt időnél előreláthatóan csak 24 órai vagy még nagyobb késéssel tud bevonulni, erről az ok és az esetleges új útirány megjelölése mellett — ha arra mód van — az őrsparancsnokságnak távirattal, távbeszélőn vagy alkalmi küldönc útján jelentést tenni köteles. Ha pedig a járőr az őrskörletet elhagyja, ezt az őrsparancsnokságának mindig azonnal jelentse.

Ha valamely őrzőjárat portyázása közben a járőr olyan akadályokra talál, amelyek az őrzőjáratnak az előírt idő alatt való portyázását lehetetlenné teszik (pl. igen rossz időjárás, nagy sár, hófúvás stb.), a járőrvezetőnek jogában áll az őrzőjárat tartamát a szükséges mértékben meghosszabbítani.

272. Bevonulás alkalmával a járőrvezető a szolgálat eseményeiről és eredményéről az őrsparancsnoknak szóval jelentést tesz.

273. Ott, ahol járőrködés közben az élelmezés nehézségekbe ütközik, a járőr lássa el magát az őrsön élelemmel.

274. Több járőr egyesülése alkalmával — ha más rendelkezés nincsen — a parancsnokságot a rangban legidősebb járőrvezető veszi át.

35. §. Lovon teljesítendő szolgálat szabályai.

275. Lovon a csendőr általában éppen úgy teljesíti szolgálatát, mint gyalog. A csendőr rendes viszonyok között lépésben lovagol, de sürgősség esetében (nyomon üldözéskor, a helyszínen való gyors megjelenése végett stb.) más járómódot is használhat.

A járőr tagjai egy vonalban egymás mellett lovagolnak, ha azonban a terepviszonyok miatt egymás mögött kénytelenek lovagolni, akkor három lépésnyi távközzel lovagoljanak, hogy egymással értekezhessenek és kardjuk használatában egymást ne gátolják. A lónak ok nélkül való zaklatása (felesleges ugratás, futtatás stb.) tilos. Nem tekinthető zaklatásnak, ha az ugratás a kiképzés érdekében történik.

A portyázás lóháton rejtett karddal, karabéllyal és pisztollyal történik; ha azonban valamely körülmény szükségessé teszi, vagy éppen az óvatosság parancsolja, megragadott pisztollyal kell portyázni.

Pihenőhelyekül rendszerint az e célra kijelölt helyiségek (istállók) szolgálnak. A lovakat lehetően tiszta istállóba kell beállítani. Fertőzött istállóba bekötni tilos. Istállózás céljára legalkalmasabbak a szarvasmarha-istállók. A lovakat, ha lehetséges, válaszrudakkal el kell különíteni vagy egymástól olyan távolságra kötni, hogy össze ne rúghassanak. Arra az időre, amíg a járőr a szolgálatát gyalog végzi vagy pihen, a lovakat megbízható egyén felügyeletére kell bízni.

276. Etetés előtt a jászlakat alaposan ki kell tisztítani. Itatni csak kincstári vederből és ha a járőr azonnal nem lovagol tovább, csak teljesen lehült lovakat szabad. Itatás előtt a lóval lehetően egy-két marék szénát kell etetni. Zöld takarmányt, különösen lóherét a lovaknak nagyobb mennyiségben adni tilos.

Rövid időre való beállításkor először a kardot a nyereg-ből le kell málházni, azután a hevedereket meg kell eresztetni. Egy óránál hosszabb ideig tartó pihenő alatt, vagy ha a gyalog teljesítendő szolgálat előreláthatóan több időt igényel, a lovakat istállóba kell beállítani, le kell nyergelni, azután a szíjkötőfékszárral megkötni, hideg istállóban pedig pokróccal letakarni. Téli vasalásnál az éles sarkokat ki kell szedni.

277. Olyan tereptárgyakat és tereprészeket, amelyeket lóháton nem lehet eléggé alaposan leportyázní, vagy amelyeknek észrevétlen megközelítése vagy hosszabb megfigyelése (les) szükséges, gyalog kell átkutatni, illetőleg megfigyelni. Erre az időre a lovakat biztos helyen felügyelet alá kell helyezni, kivételes esetekben valamely alkalmas tárgyhoz kötni.

Községek és nagyobb házcsoprtok leportyázása mindig gyalog történjék.

278. Ha a szolgálat természete megkívánja, vagy ha a lovascsendőr lova szolgálatképtelen és vezetőkló nem áll rendelkezésre, a lovascsendőrt is gyalog kell szolgálatba vezényelni. Ebben az esetben pisztolyt és kardot nem visz magával, karabélyát pedig a gyalogcsendőr részére előírt módon viseli. Ugyanígy viseli a karabélyt, ha lóról szállva portyázik, a kardot pedig a nyergen hagyja.

Gyaloglegénységet lóháton kivezényelni nem szabad.

A lovas járőr a tiszteletadást a honvéd lovasság gyakorlati szabályzata, illetőleg a jelen utasítás 94. pontja szerint teljesíti.

36. §. Szolgálati ebek alkalmazása.

279. A csendőr a szolgálati ebet mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatban* használhatja.

Az ebet a következő feladatokra lehet önállóan alkalmazni:

* Szolgálatban csak vizsgázott ebet szabad alkalmazni.

- a) a laktanyák, kapuk és bejáratok, valamint tárgyak őrzésére;
 - b) a csendőr saját személyének védelmére;
 - c) személyek megállítására;
 - d) elveszett vagy elrejtett tárgyak keresésére;
 - e) küldöncszolgálatra;
- továbbá segédkezésre a következő ténykedéseknél:
- f) utak elzárásánál;
 - g) személyek őrzésénél;
 - h) csoportosulások szétszlatásánál;
 - i) megkísérelt bűncselekmények végrehajtásának megakadályozásánál;
 - j) veszélyes gonosztevők üldözésénél;
 - k) felderítésnél és figyelésnél;
 - l) tereprészekben és helységekben személyek és tárgyak után való kutatásnál (fűrkészs);
 - m) fogolykísérésnél;
 - n) megszökött vagy elrejtőzött személyek nyomonüldözésénél és bűncselekmények ismeretlen tetteseinek felfedezésénél.

280. Az ebnek a szolgálatba induló járőrrel való kivonulását a szolgálati havi füzetben és a szolgálati lapon fel kell tüntetni. Az ebet azonban szolgálatba csak a vezetőjével vagy az ő általa kiképzett helyettesével lehet küldeni.

281. Az eb tenyésztése, gondozása, kiképzése és alkalmazása a szolgálati ebek alkalmazására vonatkozó utasítás rendelkezései szerint történik.

37. §. Szolgálati órák számának meghatározása.

282. A csendőrtől a közbiztonsági és a belső szolgálatban megkövetelt fizikai teljesítmény mértékét a jelen §-ban előírt szolgálati órák száma határozza meg.

A szolgálati órák száma mind télen, mind nyáron a következő:

az őrsparancsnok részére 9 főig terjedő létszámú őrsökön napi 4, 10—25 főnyi létszámú őrsökön napi 3 óra;

az őrsparancsnokhelyettes részére 9 főig terjedő létszámú őrsökön napi 6, 10—25 főnyi létszámú őrsökön napi 5 óra;

a beosztott csendőrök részére valamennyi őrsön napi 6 óra.

283. Ha valamely őrsön az őrsparancsnok távollétében az őrsparancsnokhelyettes az őrsöt három napnál hosszabb ideig vezeti, akkor a helyettesítés tartama alatt csak az őrsparancsnok számára, az őt helyettesítő csendőregyén pedig az őrsparancsnokhelyettes számára előírt szolgálati órát teljesíti.

6 főnyi vagy ennél nagyobb nőtlen létszámmal bíró őrsökön a gazdálkodásvezető napi 5 szolgálati órát teljesít.

Igen mozgalmas őrsökön, ha az őrs különlegesen forgalmas ügymenete indokoltá teszi, a kerületi parancsnokság egy külsőszolgálatra egyszersmindenkorra alkalmatlan, vagy kevésbé alkalmas és az őrsparancsnoknál rangban fiatalabb csendőrt bízhat meg az irodavezetéssel, de a felelősség az ügyvitelért így is az őrsparancsnokot terheli. Az irodavezető a belső szolgálat és oktatás kivételével egyéb szolgálat alól fel van mentve. Ha az őrsirodavezető irodai segédmunkássá átminősített csendőr, akkor beosztása nincs határidőhöz kötve, egyébként két évnél hosszabb ideig nem tarthat.

Szakaszparancsnokok szolgálati óraszámát meghatározva nincs.

Az óráteljesítmények alapját képező létszám alatt a tényleg szolgálatot teljesítő létszámot kell érteni. Ennélfogva a felsorolt egyéneket a megállapított órakedvezmények csakis abban a hónapban illetik meg, amelyek első napján az őrs tényleges létszáma a megállapított létszámot eléri vagy meghaladja. A szakaszparancsnok a helyi őrs létszámába nem számít.

A felsorolt eseteken kívül órakedvezményben senkit sem szabad részesíteni.

Ha a szolgálati viszonyok megkövetelik, mindenki köteles az előírtnál több szolgálati órát is teljesíteni. Az őrsparancsnok a szolgálatot akként tartozik beosztani, hogy a hó végén mindenkinek körülbelül egyenlő számú szolgálati órája legyen.

284. Szolgálati óráként felszámítható:

a) minden közbiztonsági és őrszolgálat után a szolgálatban eltöltött egész idő;

b) Napos szolgálat után, 12 fő vagy ennél nagyobb tényleges létszámmal bíró, őrsökön, az ezt a szolgálatot ellátó csendőr számára egy napra előírt szolgálati óraszám, szárnyparancsnokság székhelyén, ha az őrs létszáma 12 főnél kisebb,

ennek fele, de mindkét esetben csak akkor, ha a napos ebben a szolgálatban legalább 12 órát töltött;

c) szigorú készségi szolgálat után az abban eltöltött idő egyharmada;

d) állandó járőrök részére a szolgálatban töltött idő fele;

e) nem közbiztonsági jellegű szolgálatok után (kihallgatás, tanukihallgatás, céllovész stb.), ha az utat a szolgálati ügyködés helyére és vissza vonaton vagy előfogaton kell megtenni, minden 24 órai szolgálat után annyi óra, amennyi az illető csendőr részére egy napra elő van írva, illetőleg rövidebb tartamú szolgálat után ennek az óraszámnak megfelelő hányada;

f) kézisajtó kezelése után az azzal tényleg eltöltött idő.

Egyik óról a másikra áttérjedő szolgálatok után a szolgálati órák a következő óra számítanak.

285. Az itt felsorolt szolgálati órákon kívül a csendőr annyi oktatási órán köteles résztvenni, ahány hétköznapi a hónapnak van. Ezt az óraszámot nem naponként, hanem havi átlagban kell kimutatni.

Az oktatási órák nem számítanak a közbiztonsági és a belső szolgálatban töltött szolgálati órákba s ennél fogva ezeket a szolgálati havi füzetben a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt módon kell feltüntetni.

Az oktatási órák száma az őrs közbiztonsági szolgálatához igazodjék. Az előírtnál több közbiztonsági szolgálati óra mellett nem kifogásolható, ha a legénység oktatási órája annak arányában kevesebb, sőt olyan időszakban, amikor az őrs valamilyen okból rendkívüli mértékben igénybe van véve, az oktatás átmenetileg teljesen szünetelhet.

Oktatási órának számít az oktatásra, vizsgáztatásra és lovardára fordított idő azoknál, akik abban résztvettek, akkor is, ha az ilyen foglalkozás szakaszparancsnoki meglepés, vagy tiszti szemle alkalmával történik.

Nem számít oktatási órának a reggeli gyakorlati továbbképzésre, tereplovaglásra (lovak jártatására), önálló tanulásra — önképzésre —, írásbeli, számtani és rajzfeladatok elkészítésére és feljelentés-fogalmazványok szerkesztésére fordított idő. Az őrsparancsnok igyekezzék oktatásra olyan órákat felhasználni, amikor az őrs teljes létszáma otthon van, egyébként pedig részlegekben kell a legénység oktatásával foglalkoznia.

Vizsgáztatásra és lovardatartásra annyi időt fordít az őrsparancsnok, amennyit szükségesnek tart.

286. Osztály- és ennél magasabb parancsnokságoknál irodai szolgálatra beosztott csendőrök munkaideje napi 6 óránál kevesebb nem lehet.

38. §. Pihenők.

287. A csendőrnek a közbiztonsági szolgálatban pihenő jár.

Kétféle pihenő van: három óránál nem hosszabb ideig tartó kispihenő, az ennél hosszabb tartamú nagypihenő. Az utóbbi azonban egyfolytában 6 óránál hosszabb nem lehet. Minden közbiztonsági szolgálatban eltöltött időnek egy harmada pihenő. A portyázásra km-kint megállapított időben a pihenő ideje már benne van.

Azt, hogy a járőr a kispihenőt mikor, hol és milyen részletekben tartja meg, a járőrvezető határozza meg. A nagypihenők helyét és idejét az őrsparancsnok írja elő. Ha a szolgálat előírásánál annak tartamát előre meghatározni nem lehetett, vagy ha a szolgálat tartama az előírtnál hosszabbra terjed, az illetékes nagypihenő idejét és helyét is a járőrvezető állapítja meg, ennél azonban elsősorban a szolgálat érdekét kell szem előtt tartani.

A járőrnek jogában áll a kis- és nagypihenőt összevonva is megtartani, de az ilyen módon összevont pihenő tartama sem lehet hosszabb hat óránál.

A kispihenő alatt a járőr étkezhetik, fegyverét, kalapját és szerelvényét maga mellé leteheti, ruházatát — de kizáróan csak szárítás céljából — le is vetheti. Nagypihenők alatt a járőr levetkőzhetik és alhatnak. Nagypihenőt lehetően fedett helyen kell tartani, szabadban csak olyan helyen, ahol a járőr meglepetéseknek vagy a közönség szemének kitéve nincs.

288. A pihenőhelyet csak szolgálati okból és csak szabályszerűen felszerelve szabad elhagyni.

Őrsállomáson teljesített szolgálat alkalmával az illetékes pihenőt a laktanyában kell megtartani.

Olyan kivételes esetekben, amikor valamely őrzőjáratban pihenőhely egyáltalában nem áll rendelkezésre, meg van engedve, hogy a járőr az illetékes nagypihenőt, a szolgálat közben vagy végén, a laktanyában is megtarthassa. A pihenőnek

Rendes szolgálati viszonyok között a járőr nők te-
 jának meg kell engedni, hogy a laktanyában tartott
 pihenő alatt a lakásán tartzkodják.

ugy helyezze el, hogy kéznel legyen es metektelének annoz ne
 férhessenek. A laktanyában tartott pihenők idejére a löfegy-
 vereket üríteni kell.

Rendes szolgálatban a pihenőnek egyik napról a másikra
 áttérnie rendszerint nem szabad, az ettől való kivételes el-
 térést a szolgálati lapon meg kell indokolni.

289. Olyan szolgálatokban, amelyek több egymásután kö-
 vetkező napra terjednek és amelyekben a járőr csak nappal
 működhetik (pl. nyomozás, karhatalmi szolgálat stb.), az
 egész éjszaka pihenésre fordítható. A szolgálati ténykedést
 azonban, ha a járőr azt önállóan végzi, ilyen esetben 7 órakor
 meg kell kezdeni és 21 óra előtt — a kispihenő idejét kivéve
 — félbeszakítani nem szabad.

A szolgálatból bevonult járőrök tagjait — ha a szolgálat
 érdeke megengedi — a foglalkozás és újabb kivezénylés alól fel
 kell menteni és nekik az esetleg még esedékes és a szolgálatba
 beszámítható pihenőn kívül még annyi szabad időt kell adni,
 amennyi a tisztogatásra, átöltözésre és étkezésre szükséges.

39. §. Ellenőrzések.

290. A szolgálatban álló járőröknek (csendőröknek) ellen-
 őrzés alatt kell állaniok. Az ellenőrzés célja az, hogy az ellen-
 őrző a járőrök állapotáról és arról, hogy a szolgálatot szabá-
 lyszerűen teljesítik-e, meggyőződést szerezzen. Ellenőrzések tel-
 jesítésére elsősorban az őrsparancsnok hivatott. 9 főnél na-
 gyobb tényleges látszámmal bíró őrsökön az ellenőrzést az őrs-
 parancsnok és — az ő rendelkezései szerint — a helyettese is
 teljesíti. 9 főnyi vagy még kisebb tényleges létszámmal bíró
 őrsökön az őrsparancsnokhelyettes ellenőrzést rendszerint
 csak az őrsparancsnok távolléte vagy akadályoztatása eseté-
 ben, továbbá akkor teljesít, ha több járőrnek ellenőrzése
 ugyanabban az időben válnék szükségessé és őt az őrs-
 parancsnok ellenőrzés teljesítésére utasítja. Az őrsparancsnok
 irodai elfoglaltsága vagy oktatással való foglalkozása egy-
 magában nem szolgálhat indokul arra, hogy az ellenőrzéseket

ilyen módon való megtartása mindkét esetben beszámít a szolgálatba.

Ha a járőr pihenők alkalmával fegyverzetét leteszi, azt úgy helyezze el, hogy kéznél legyen és illetéktelenek ahhoz ne férhessenek. A laktanyában tartott pihenők idejére a löfegyvereket üríteni kell.

Rendes szolgálatban a pihenőnek egyik napról a másikra átterjelnie rendszerint nem szabad, az ettől való kivételes eltérést a szolgálati lapon meg kell indokolni.

289. Olyan szolgálatokban, amelyek több egymásután következő napra terjednek és amelyekben a járőr csak nappal működhetik (pl. nyomozás, karhatalmi szolgálat stb.), az egész éjszaka pihenésre fordítható. A szolgálati ténykedést azonban, ha a járőr azt önállóan végzi, ilyen esetben 7 órakor meg kell kezdeni és 21 óra előtt — a kispihenő idejét kivéve — félbeszakítani nem szabad.

A szolgálatból bevonult járőrök tagjait — ha a szolgálat érdeke megengedi — a foglalkozás és újabb kivezénylés alól fel kell menteni és nekik az esetleg még esedékes és a szolgálatba beszámítható pihenőn kívül még annyi szabad időt kell adni, amennyi a tisztogatásra, átöltöztetésre és étkezésre szükséges.

39. §. Ellenőrzések.

290. A szolgálatban álló járőröknek (csendőröknek) ellenőrzés alatt kell állaniuk. Az ellenőrzés célja az, hogy az ellenőrző a járőrök állapotáról és arról, hogy a szolgálatot szabályszerűen teljesítik-e, meggyőződést szerezzen. Ellenőrzések teljesítésére elsősorban az őrsparancsnok hivatott. 9 főnél nagyobb tényleges látszámmal bíró őrsőkön az ellenőrzést az őrsparancsnok és — az ő rendelkezései szerint — a helyettese is teljesíti. 9 főnyi vagy még kisebb tényleges létszámmal bíró őrsőkön az őrsparancsnokhelyettes ellenőrzést rendszerint csak az őrsparancsnok távolléte vagy akadályoztatása esetében, továbbá akkor teljesít, ha több járőrnek ellenőrzése ugyanabban az időben válnék szükségessé és őt az őrsparancsnok ellenőrzés teljesítésére utasítja. Az őrsparancsnok irodai elfoglaltsága vagy oktatással való foglalkozása egy-
magában nem szolgálhat indokul arra, hogy az ellenőrzéseket

vagy azok egy részét ott, ahol azt a jelen utasítás kifejezetten meg nem engedi, helyettesével végeztesse.

291. Az, hogy az ellenőrzés havonta, vagy ugyanabban a szolgálatban hányszor, mikor teljesíttessék, a viszonyoktól, főleg pedig a legénység megbízhatóságától függ. Mégis általános elvül szolgáljon, hogy rendes viszonyok között 9 főnyi tényleges létszámig havonta legalább 4, 10—15 főnyi tényleges létszámig legalább 6, és 15 főnyi tényleges létszámon felül legalább 8 külső ellenőrzést kell teljesíteni, melyek fele nappali, fele pedig éjjeli ellenőrzés legyen. Tényleges létszámnak a hó első napján szolgálatot teljesítők számát kell tekinteni.

A takarodótól ébresztőig teljesített ellenőrzés mindig éjjeli ellenőrzésnek számít. A helyi ellenőrzések száma az őrsparancsnok belátására van bízva, ott azonban, ahol állandó járőrök teljesítenek szolgálatot, ezeket havonta legalább tízszer kell ellenőrizni.

Kevésbé megbízható legénységet gyakrabban kell ellenőrizni.

Egy járőrt ugyanabban a szolgálatban több ízben is lehet ellenőrizni.

Nemcsak a rendes szolgálati járőröket, hanem minden más járőrt is ellenőrizni kell.

292. Ezenkívül minden csendőrségi előljáró és feljebbvaló jogosult minden csendőrt vagy járőrt, ha velük találkozik, mind a szolgálatteljesítés, mind az öltözködés és magatartás tekintetében bárhol és bármikor ellenőrizni. Az esetleg észlelt szabálytalanságokat — amennyiben saját hatáskörében azonnal nem intézkedhetik — az illetékes szárnyparancsnoknak bejelenti, illetőleg ezzel közli.

Nyilvánvaló szabálytalanság vagy kihágás esetében minden előljáró és feljebbvaló köteles az illető járőrrel vagy csendőrrel szemben fellépni és a szabálytalanságot vagy kihágást megszüntetni.

293. Az ellenőrzések meglepők legyenek, az ellenőrző az ellenőrzéseket a nap szakára és az időjárásra való tekintet nélkül teljesítse és úgy induljon szolgálatba, hogy érkezését az ellenőrzendő járőr előre ne tudhassa. Azt, hogy hol, vagy egy-egy községben vagy tereptárgynál, évenként vagy havonként hány ellenőrzést kell teljesíteni, nem lehet előírni. Az őrsparancsnok azonban az őrskörlet legtávolabb fekvő és leg-

nehezebben megközelíthető tereptárgyainál való ellenőrzéseket se hanyagolja el és ott, ahol nyilvános mulatóhelyek látogatására vagy szeszes ital élvezetére különös alkalom nyílik, az ellenőrzésben fokozott éberséget tanúsítson.

Ezenkívül kötelessége az őrparancsnoknak mindennemű szolgálata alkalmával, sőt szolgálaton kívül is alárendeltjeinek magatartása és a szolgálat mikénti teljesítése iránt tapintatosan érdeklődni. E célból köteles legalább havonként egyszer valamely járőr elindulása után vagy szolgálatból való bevonulása után ugyanazoknak a tereptárgyaknak leportyázása végett szolgálatba indulni (utánportyázás). Ha azonban utánportyázás közben a járőrrel találkozánk, az ellenőrzés foganatosítása után bevonulni köteles. Az utánportyázás az ellenőrzések előírt számába beszámít.

294. Az ellenőrzés megtörténtét a hely és idő megjelölésével, valamint az ellenőrző aláírásával a járőr szolgálati lapján a helyszínen kell igazolni. Ha ez bármi okból (eső, hideg idő, sötétség stb.) nem volt lehetséges, akkor meg van engedve, hogy az ellenőrző az ellenőrzés utólagos bejegyzését a járőrvezetőnek elrendelje, ezt a bejegyzést azonban a járőr bevonulása után az ellenőrzőnek aláírásával el kell látnia.

Szolgálati lap nélkül kivezényelt járőr ellenőrzését, az ellenőrző járőr bevonulásánál, a szolgálati havifüzet 4. függélyes rovatában, — az ellenőrzött szolgálat folyószámának, elnevezésének, az ellenőrzés helyének és idejének, vezényelt csendőrök (218. p. 1. bek.) ellenőrzésénél azok neveinek és állomáshelyének — feltüntetésével kell tárgyalni.

Az őrparancsnoknak, távolléte esetében pedig helyettesének — ha a szolgálat hátránya nélkül lehetséges — meg van engedve, hogy az otthon maradt legénység ellenőrzése végett a szolgálatból az előírt idő előtt is bármikor bevonuljon.

Ellenőrzések alkalmával 15—30 percig oktatás (tájékozódás a terepen, térképolvasás) idejét a szolgálati lapba be kell vezetni. Az erre fordított idővel az ellenőrzött és ellenőrző járőr bevonulási ideje későbbre esik.

VII. Szolgálati jogok és azok gyakorlása.

40. §. A szolgálatban álló csendőr jogai általában.

295. A szolgálatban álló vagy szolgálati minőségben felépő csendőr ugyanazokkal a törvényes jogokkal van felruházva, amelyekkel minden katonai őr bír és ezenkívül a törvénynek a polgári hatósági közegekre kiterjedő külön oltalmában is részesül. Ez alatt azt kell érteni, hogy a szolgálatban álló csendőrnek szóbeli megsértését, mindennemű megfenyegetését, megtámadását vagy bántalmazását s végül a vele szemben kifejtett ellenszegülést, az érvényben álló katonai törvények „katonai őr“ ellen, a polgári törvények pedig „hatósági közeg“ ellen elkövetett bűncselekménynek minősítik és mint ilyet büntetik.

A szolgálatban álló csendőrnek — indokolt esetben — joga van bárkivel szemben szolgálati minőségben fellépni; felhívásának ilyenkor mindenki különbség és kivétel nélkül, legyen az illető akár katona, akár polgári egyén, utólagos panaszlási jogának fenntartása mellett, engedelmeskedni köteles.

296. A szolgálatban álló vagy szolgálati minőségben felépő csendőrnek joga van általában a következő szolgálati ténykedéseket végezni:

1. Figyelmeztetés.
2. Igazoltatás.
3. Kikérdezés.
4. Feljelentés.
5. Elővezetés.
6. Elfogás.
7. Házkutatás és személymotozás.
8. Tárgyak őrizetbe vétele.
9. Megbilincselés.
10. Kényszerítő eszközök alkalmazása.
11. Fegyverhasználat.

297. Ezenkívül joga van a szolgálatban álló csendőrnek:

a) Személyeket és helyiségeket a szolgálat érdekében megfigyelni.

b) Helyszíni szemlét tartani.

c) A nyomozás színhelyén levőknek az onnan való távozást megtiltani vagy őket egy általa kijelölt helyen való tartózkodásra utasítani.

d) Az ő hatáskörébe eső mindazokat az intézkedéseket megtenni, amelyek a büntetendő cselekmény nyomainak ép-ségbentartására alkalmasak, továbbá, amelyek a bűnjeleknek és bizonyító adatoknak megszerzésére és biztosítására, a tettesek vagy részesek megszökésének megakadályozására, általában a bűncselekmény kiderítésének biztosítására szolgálhatnak.

e) Közveszély vagy segélykiáltás esetében bármelyik magánházba bármikor behatolni.

f) Sürgős esetben üldözés céljából, továbbá közveszély vagy sürgős és fontos nyomozás alkalmával a helyszínnek gyors elérhetése végett a kincstár költségén szállítóeszközt felfogadni.

g) Állami és magántávbeszélőt, távirdát, sürgős szolgálati utazásoknál pedig mind a személy-, mind a gyors- és teher-vonatokat is igénybe venni.

h) Honvédparancsnokságoknak, közrendészeti szerveknek és polgári őrtestületeknek, nemkülönben a községi előljáróságoknak támogatását igénybe venni.

i) Közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatósági intézkedést igénylő ügyekben — ha a késedelem veszéllyel jár — már a hatósági intézkedések megtétele előtt is megtenni mindazt, ami a veszély vagy kár elhárítására, illetőleg csökkentésére szükséges.

Az a), e) és h) pontok alatt említett jogokat a csendőr szolgálaton kívül is gyakorolhatja, ha azt a szolgálat érdeke megköveteli.

Amennyiben a 296-ik és a jelen pontban felsorolt jogok valamelyikének gyakorlását az utasítás kötelezően elrendeli, annak elmulasztása éppúgy, mint az e jogokkal való visszaélés, megtorlást von maga után.

298. A csendőr által semmi körülmények között meg nem tehető intézkedések a következők:

a) bírói és szakértői szemle;

b) tanuk jegyzőkönyvi kihallgatása és megeskete;

c) tanuknak vagy szakértőknek vallomásra, illetőleg tanuskodásra kényszerítése;

d) őrizetbe veendő tárgy kiadására kényszerítés;

e) posta-, vagy táviróhivatalban, továbbá szállító és fuvarozó intézeteknél lévő levelek, táviratok és egyéb küldemények visszatartása, őrizetbe vétele, vagy már lefoglalt ilyen küldemények átvétele;

f) másnak szóló zárt levelek és lefoglalt postai küldemények felbontása.

299. Ha a csendőr olyan intézkedések megtételét tartja szükségesnek, amelyeknek megtételére joga nincs, erről az őrsparancsnokságnak, késedelmet nem tűrő esetekben pedig közvetlenül az ügyészségnek vagy a legközelebbi járásbírósnak, illetőleg főszolgabírónak tegyen jelentést.

Ha a teljesítendő nyomozó cselekmény olyan sürgős, hogy azt még a kir. ügyészség vagy a legközelebbi kir. járásbíró (főszolgabíró) intézkedéséig sem lehet elhalasztani, nevezetesen, ha a sértettnek, tanúnak vagy terheltnek jegyzőkönyvi kihallgatása, lefoglalásnak, házkutatásnak, személymotoszásnak vagy előzetes letartóztatásnak a rendőrhatalóság által való végrehajtása halaszthatatlanul szükséges, akkor a csendőr annak foganatosítására a községi előljáróságot, mint rendőri hatóságot kérje fel.

41. §. Szolgálati fellépés módja.

300. Szolgálati fellépésre a csendőr akkor jogosult, amikor szolgálati feladatra ki van vezényelve és szabályszerűen fel van fegyverkezve.

Sürgős esetekben azonban, amikor a késedelem veszéllyel jár és azonnali fellépése eredményre nyújt kilátást, a csendőr saját kezdeményezéséből akkor is jogosult, sőt köteles fellépni, ha nincsen szolgálatban és csak karddal van ellátva.

A csendőr fegyvere becsületét minden körülmények között tartsa szem előtt. Ha tehát a helyzetet megfontolva azt látja, hogy egyedül nem érhet célt, akkor a csendőrlaktanyából vagy más közbiztonsági szervektől, a honvédségtől, avagy a község előljáróságától kérjen segílyt. Ha segítséget nem várhat, kötelességének hű teljesítése alól még akkor sem szabad magát a saját biztonsága érdekében kivonnia, ha csak egyedül van is.

301. Szolgálati fellépéseknél és általában minden szolgálati ténykedésnél feltűnést, fölösleges vitatkozást, kiabálást, lármát vagy a nem okvetlenül szükséges erőszakot mellőzni kell és arra kell törekedni, hogy ilyenkor a járőr körül csődület ne támadjon.

A csendőr felszólításának nem engedelmeskedő egyének előtt nyomatékosabb rendszabályok alkalmazását is kilátásba lehet helyezni.

A csendőrt egyenruhája igazolja, tehát szolgálati fellépése előtt magát külön igazolni nem köteles. Miután azonban a csendőr ténykedése ellen mindenkinek jogában áll panaszt emelni, a szolgálati ténykedés befejezése után köteles az igazolványát kívánatra felmutatni és megengedni, hogy az igazolást kérő egyén a csendőr nevét és beosztását feljegyezze.

Szolgálati fellépés vagy megtámadtatás esetében a csendőrnek határozott és bátor magatartást kell tanúsítania. Különösen vigyázzon arra, hogy le ne fegyverezzek, mert a lefegyverzés a csendőr legnagyobb szégyene.

Gyáva magatartás miatt a csendőrt az eset körülményeihez képest a honvéd bíróság vonja felelősségre.

301. 101358/alm. 20. 1941. X. 6. p. 2. 26/84 H. 1942.
302. Ha a csendőr valakivel szemben szolgálati minőségben fellép, puskáját vegye „súlyba“, járőrtársa pedig attól az egyéntől, akivel szemben a járőr fellépett — szintén „súlyba“ vett puskával — egy-két lépésnyire oldalt álljon fel, hogy annak minden mozdulatát megfigyelhesse és járőrvezetőjét támadás ellen azonnal megvédelmezhesse.

Ha a csendőr fellépésének különös nyomatékot akar adni, akkor fellépését „a törvény nevében“ szavak előzzék meg. Ha az, aki ellen el kell járnia, magyarul nem tud, lehetőség szerint ezeket a szavakat az illető által is ismert nyelven meg kell ismételnie. Olyan esetekben, amikor ezt az utasítás kifejezetten előírja, vagy ha különös elővigyázat szükséges — főként ha a csendőr egyedül van — a puskát (karabélyt, pisztolyt) vegye lövésre kész helyzetbe, vagy ennek hiányában rántson kardot, hogy minden ellenállást lehetően megelőzzön, a személye ellen intézett váratlan támadás esetére pedig a fegyverhasználatra minden pillanatban készen álljon.

A csendőr azt, akivel szemben szolgálati minőségben fellép, kísérje szakadatlan figyelemmel és — különösen, ha egyedül van — ne engedje, hogy az illető bármi ürügy alatt 3 lépés-

nél közelebb jöjjön hozzá. Ha lehetséges, a csendőr anélkül, hogy félelmet mutatna, úgy álljon fel, hogy háta fedezve legyen.

303. A veszélyes gonosztevőket a járőrvezető mindenkor lövésre kész helyzetbe vett puskával (karabéllyal, pisztollyal) kezei felemelésére szólítsa fel és oldalról olyan ívben közelítse meg, hogy megtámadtatása esetében járőrtársa őt lövésre kész helyzetbe vett puskájával (karabélyával, pisztolyával) megvédhesse.

Felfegyverzett gonosztevőket célratartott puskával (karabéllyal, pisztollyal) megállásra és fegyverüknek a földre fektetésére kell felszólítani. A fegyver letétele után a járőrvezető a gonosztevőt hívja fel, hogy felemelt kezekkel jöjjön előre s ha a gonosztevő a fegyverétől eltávolodott, a járőrtársa azt vegye magához.

Több veszélyes gonosztevővel szemben való fellépésnél a járőrvezető azt is elrendelheti nekik, hogy a járőrnek hátat fordítva a földre feküdjenek.

304. Olyan ittas egyénnel szemben, akik büntettet vagy vétséget nem követtek el, csak akkor szabad fellépni, ha a fellépés mellőzése által veszély, vagy érzékeny kár következne be. Ily egyéneket, ha közbotrányt okoznak, igyekezni kell mások által lecsillapíttatni és a közönség szeme elől eltávolíttatni s csak ha ez nem lehetséges, kell velük szemben — ittas állapotukat figyelembe véve — fellépni.

305. Elmebetegekkel szemben csak akkor kell fellépni, ha ők a csendőr vagy más személyek életét, testi épségét vagy vagyonát közvetlenül veszélyeztetik.

42. §. Figyelmeztetés.

306. A figyelmeztetés az a szóbeli útbaigazítás vagy rendelkezés, amellyel a csendőr tiltott cselekmények vagy mulasztások elkövetését, folytatását vagy ismétlését megakadályozni törekszik. Ha a figyelmeztetéssel célt ért, feljelentést csak akkor tesz, ha a figyelmeztetett egyén a szándékolt büntetendő cselekményt már befejezte vagy ha a törvény szerint büntetendő kísérletet követett el.

A figyelmeztetés, ha célja csak oktató felvilágosítás vagy útbaigazítás, — nyugodt, jóindulatú hangon történjék. Ha

azonban a csendőr ezt azért alkalmazza, hogy valamely büntetendő cselekmény folytatását vagy ismétlését megakadályozza vagy ellenszegülést szüntessen meg, végül, ha a megelőző enyhébb figyelmeztetésnek fogamatja nem volt, a figyelmeztetés „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával parancsoló hangon történjék. Szükség esetében nyomatékosabb rendszabályokat (elfogás stb.) is kilátásba lehet helyezni.

43. §. Igazoltatás.

307. A csendőr jogosult bárkit, akit személyesen nem ismer, személyazonosságának igazolására felszólítani, ha kilétének megállapítása, akár az illető egyén személyének gyanús volta, akár más körülmények, nevezetesen büntetendő cselekmények gyanúja miatt szükséges.

308. A személyazonosság igazolására elfogadhatók köz- vagy magánokiratok, személyazonossági igazolványok, vagy olyan iratok, amelyekből az igazoltatott egyén kiléte kétséget kizáró módon megállapítható, végül hatósági személyek vagy a járőr által ismert megbízható magánegyének szóbeli igazolása.

Ha az igazoltatott egyén által aláírt okmányok valóságának megállapítása végett szükséges, az illetőt nevének leírására is fel lehet szólítani.

Egyáltalában a csendőr az okmányokat a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel vizsgálja át, nehogy más nevére szóló vagy hamis igazolvánnyal megtévezzék.

Az igazoltatás valamely harmadik személy kérelmére is teljesíthető, ha az illető ezt a kérelmét elfogadható módon megtudja indokolni és az előadottak alapján a csendőr azt maga is szükségesnek látja.

Azokat az egyéneket, akik magukat igazolni nem tudják, vagy nem akarják, igazoltatásuk végett a legközelebbi községi előljárósághoz, illetőleg oda, ahol igazoltatásuk lehetséges, elő kell vezetni.

Gyanús egyének igazoltatása alkalmával a csendőr különös gondot járjon el és az igazolást csak akkor fogadja el, ha ezáltal az illető egyén kilétét minden kétséget kizáró módon megállapította. Ilyen megállapítások céljából — szükség esetében — távbeszélőn vagy távirattal az illetőnek lakóhelye

szerint illetékes csendőr őrsparancsnoksághoz, m. kir. rendőrségi hatósághoz vagy pedig az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz kell fordulni; az utóbbi helyre az igazolandó egyén újjlenyomatát is meg kell küldeni.

44. §. Elővezetés.

309. Az „elővezetés“ az az eljárás, amikor a csendőr valakit a jelen §-ban előírt esetekben akár saját kezdeményezéséből, akár az illetékes bíróság (hatóság) felhívása (megkérésére) folytán őrizetbe vesz abból a célból, hogy őrsparancsnoksága vagy az illetékes bíróság (hatóság) elé állítsa, vagy pedig személyazonosságának megállapítása végett oda kísérje, ahol az megtörténhetik.

Az elővezetést mindig az őrizetbevételnek kell megelőznie, ami abból áll, hogy a csendőr az elővezetendő egyénnek tudomására adja, hogy mi okból vette őrizetbe, továbbá, hogy mindaddig, míg az őrizetbevételt meg nem szüntetik, a csendőr rendelkezéseinek eleget tenni köteles.

310. A csendőr elővezetni köteles azt:

a) akit az illetékes bíróság vagy hatóság kifejezetten elővezetni rendel;

b) aki a csendőr előtt gyanússá válik s felszólítására magát igazolni nem tudja vagy az igazolást megtagadja;

c) akinek igazoltatása alkalmával személyazonossága vagy igazolványának hitelessége iránt alapos kétség merül fel;

d) akinél olyan tárgyak vannak, amelyeknek törvényszerű bírhatása vagy használata iránt alapos kétség forog fenn;

e) akit éjnek idején gyanús körülmények között gyanús eszközök birtokában talál;

f) aki mint külföldi az ország területén engedély nélkül tartózkodik, vagy időnkénti személyes jelentkezési kötelezettségének eleget nem tett.

45. §. Elfogás.

311. Elfogás az a ténykedés, amellyel a csendőr valakit az illetékes bíróság vagy hatóság felhívására (megkérésére), avagy saját kezdeményezéséből is személyes szabadságában

korlátoz, abból a célból, hogy az illetőnek az illetékes bíróság vagy hatóság elé állítását biztosítsa.

312. A csendőr elfogni köteles:

A) *Büntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség elkövetése, illetőleg annak nyomatékos gyanúja esetében azt:*

1. aki olyan büntettet követett el, amelyre a törvény halál-büntetést, életfogytig tartó vagy öt éven felüli szabadságvesztésbüntetést rendel;

2. akit tetten kapnak, vétség esetében azonban csak akkor, ha kilétét megállapítani nem lehet;

3. aki a bűnvádi eljárást valakinek hamis vallomásra bírása, a büntett nyomainak vagy a bűnjeleknek megsemmisítése, megváltoztatása vagy elrejtése által megghiusítani törekszik;

4. aki előzően elkövetett büntett miatt bűnvádi eljárás alatt áll;

5. aki ellen bizonyíték forog fenn, hogy a megkísérelt büntettet vagy vétséget végre akarja hajtani vagy, aki azzal fenyegetőzik, hogy újabb büntettet vagy vétséget fog elkövetni;

6. aki rovott előéletű vagy rendőri felügyelet alatt áll;

7. aki megszökött, elrejtőzött vagy szökésre előkészületet tett.

B) *Bármely büntetendő cselekmény (büntett, vétség, kihágás) elkövetése, illetőleg annak nyomatékos gyanúja* esetében azt:*

8. akinek megszökésétől azért, mert állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása nincs, alaposan lehet tartani;

9. aki nem magyar honos és alaposan kell tartani attól, hogy szabadlábbon hagyása esetében a hatóság idézésére nem fog megjelenni;

10. aki magát igazolni nem tudja vagy az igazolást megtagadja;

11. aki olyan természetű büntetendő cselekményt követ el, amellyel közbotrányt okoz és azt csak a tettes elfogásával lehet megszüntetni;

12. aki a büntetendő cselekményt a csendőr figyelmeztetése ellenére is folytatja.

* Nyomatékos gyanú rendszerint a nyomozás folyamán szokott csak kialakulni.

C) *A következő kihágások esetében azt:*

13. aki házalási engedély nélkül házal, vagy a házalási szabály rendelkezéseit áthágja;

14. aki tiltott mesterséggel vagy tiltott játékkal foglalkozik;

15. aki mint mutatványos vagy utcai zenész működik anélkül, hogy erre engedélye volna, vagy, aki az engedélyt áthágja;

16. aki hamis vagy gyanús igazolvánnyal vagy útlevéllal van ellátva, aki a hatóság félrevezetése végett álnevet használ, hamis körülményeket ad elő vagy ugyanabból a célból álruhában vagy másként átalakulva jelenik meg;

17. aki jogosulatlanul katonai vagy közhivatalnoki egyenruhát visel.

D) *Végül el kell fogni azt:*

18. aki ellen a bíróság vagy a rendőri hatóság előzetes letartóztatást vagy vizsgálati fogságot rendelt el, vagy aki ellen nyomozó levél vagy elfogató parancs van kibocsátva;

19. akit feltételes szabadságra bocsátottak, ha a rá vonatkozó rendelkezést vagy tilalmat megszegte;

20. aki jogerős ítélettel ki van utasítva vagy ki van tiltva, illetőleg, akit a bíróság vagy a rendőri hatóság valamely helyen való tartózkodásra utasított, vagy valamely helyen való tartózkodástól eltiltott és ezt a rendelkezést, illetőleg tilalmat megszegi;

21. aki ellen bűnvádi eljárás van folyamatban, vagy akit büntett vagy vétség elkövetésével nyomatékosan gyanúsítanak és a kivándorlásra előkészületeket tesz;

22. aki valamely letartóztatási helyről, illetőleg a hatóság vagy a csendőrség őrizetéből megszökött;

23. aki gyanús körülmények között a közbiztonságra veszélyesnek látszik: pl. közveszélyes munkakerülő, engedély nélkül kolduló, kóborcigány stb.;

24. aki a szolgálatot teljesítő csendőrt megtámadta vagy veszélyesen fenyegette, durván szidalmazza vagy lealázó módon sértegeti;

25. aki az elővezetésnek ellenszegül, az őt elővezető csendőr rendelkezéseit nem teljesíti vagy szökési kísérletet tesz.

313. Tettenkapás alatt értjük azt:

a) ha valaki a tettest vagy a részt a bűncselekményen rajta éri;

b) ha a csendőr vagy más valaki mint szemtanu vagy szemtanu által figyelmeztetve a tettest vagy részt azonnal a bűncselekmény elkövetése után elfogta vagy úzóbe vette.

46. §. Elővezetésre és elfogásra vonatkozó különös szabályok.

314. Az elővezetést az elővezetendő egyén kímélésével és mindannak mellőzésével kell foganatosítani, ami az illető egyén előállításának biztosítására nem okvetlenül szükséges. Az elővezetendő egyénnek őrizetbe vételét a „törvény nevében“ szavakkal kell foganatosítani.

Az elővezetés kijelentését lehetően az elővezetendő által értett nyelven is ismételni kell.

„Elfogás“ és „elővezetés“ között szigorú megkülönböztetést kell tenni. Az elővezetendőt nem szabad megbilincselni, megszökése esetében nem szabad ellene fegyvert használni. Általában személyes szabadságát nem szabad korlátozni, ha csak az a cél elérése szempontjából nem okvetlenül szükséges. A kellő elővigyázatot azonban elővezetések alkalmával sem szabad szem elől téveszteni.

Ha az elővezetés alatt a jelen utasítás 312. pont 25. al-pontjában felsorolt vagy olyan körülmények következnek be, amelyek az elfogást indokolttá teszik, az elővezetett egyént el kell fogni és vele azontúl mint elfogottal kell bánni.

315. Az elfogást a következő szavak használatával kell foganatosítani: „A törvény nevében foglyom“. E szavakat, ha az elfogandó magyarul nem ért, a csendőr lehetően az illető által értett nyelven is ismételje meg.

Az elfogott egyént előállításának biztosítása vagy megszökésének megakadályozása céljából személyes szabadságában a szükséges mértékig korlátozni kell.

Elővezetésnél és elfogásnál a személyazonosság megállapítására különös gondot kell fordítani.

Az elővezetés vagy elfogás kijelentése alkalmával az illető egyénnek mindig tudtára kell adni, hogy miért lett őrizetbe véve vagy elfogva s ugyanekkor utasítani kell arra is, hogy milyen magatartást tanúsítson. Ha a csendőr szükségesnek látja, szigorúbb rendszabályok alkalmazását is kilátásba helyezheti.

316. Ha valakinek elfogása vagy elővezetése végett a csendőrséghez magánosoktól vagy olyan hivataloktól érkezik írásbeli vagy szóbeli megkeresés, akik, illetőleg amelyek ilyen megkeresésre nincsenek feljogosítva, az ilyen megkeresést csak magánosoktól jövő feljelentésnek kell tekinteni.

Ha valamely bűncselekmény elkövetésével gyanúsított egyént magánszemély vagy községi előljáróság ad át a csendőrnek, az utóbbi köteles megállapítani, hogy az átadott elfogására vagy elővezetésére indok van-e. Ha igen, akkor azt fogatatosítja, ellenkező esetben az illetőt szabadon bocsátja és ha az átadás nem az őrsön történt, erről az őrsparancsnoknak jelentést tesz.

Ha az átvett egyénen külső erőszak nyomai látszanak, vagy az ellene elkövetett ilyen sérelmek miatt panaszkodik, erről két bizalmi egyén jelenlétében meg kell győződni és az átvevő bíróságnak vagy hatóságnak jelentést kell tenni.

317. Ha közhivatalban vagy közszolgálatban álló, avagy magánvállalatnál alkalmazott olyan egyént kell elfogni vagy elővezetni, akinek rögtöni helyettesítése a közbiztonság vagy más közérdek szempontjából szükséges, az illetőnek közvetlen főnökét a szükséges helyettesítés céljából még az elfogás vagy elővezetés fogatatosítása előtt értesíteni kell és a helyettesítés megtörténteig csak a megszökés meggátlására szükséges intézkedéseket kell megtenni. Ilyenek lehetnek: vasúti, gőzhajó-, bánya-, huta-, hengermű-, gőzgép- vagy gyárüzemi alkalmazottak vagy munkások; állami vagy községi, egészségügyi, köz- vagy magánerdészeti szolgálatban állók.

Ha a főnök előzetes értesítése a késedelemből származható veszély miatt meg nem történhetik, a csendőr az őrizetbe vételt ugyan azonnal fogatatosítja, de erről egyúttal az illetőnek főnökét is rögtön értesíteni köteles. Ha az elfogottnak vagy elővezetendőnek szolgálati helyéről való elvezetése a közérdek vagy közbiztonság veszélyeztetésével járna (pl. egy pályaoőrnél), akkor elfogásával vagy elővezetésével addig kell várni, míg helyettesítése iránt intézkedés történik.

Állami, törvényhatósági, községi vagy felekezeti szolgáltatban álló vagy az egyházi rendhez tartozó egyén, továbbá vasúti, gőzhajózási, bányavállalati alkalmazott elfogása esetében az illető feljebbvaló hatóságát, végül ügyvéd vagy közjegyző elfogása esetében az ő fegyelmi hatóságát (ügyvédi, illetőleg közjegyzői kamarát) az elfogással egyidejűen azonnal értesíteni kell.

318. A csendőr az elővezetés vagy elfogás kijelentése után az elfogott ruháit és egyéb tárgyait mindig, az elővezetettét pedig, ha szükségesnek látszik, vizsgálja át és minden olyan eszközt vagy tárgyat, amely támadásra, öngyilkosság elkövetésére, szökés véghezvitelére vagy megkönnyítésére alkalmas, lehetően bizalmi egyének jelenlétében vegyen el. Ilyen tárgyak lehetnek: fegyverek, fegyverül használható eszközök, szerszámok, pénz, értéktárgyak, személyazonossági és egyéb igazoló iratok stb. Ha az elővezetendő vagy elfogandó egyén büntetettel vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséggel van nyomatékosan gyanúsítva, tőle a bűnjelként tekintetbe jövő, továbbá a gyanús eredetű tárgyakat is el kell venni. Mindezekről a tárgyakról, mihelyet lehetséges, külön jegyzéket kell készíteni s ezt az elfogottal vagy elővezetettel és ha bizalmi egyének is voltak jelen, akkor ezekkel is alá kell iratni. Az elvett tárgyakat az elfogottal, illetőleg az elővezetettel együtt kell az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak átadni.

319. Az elővezetett és elfogott egyéneket rendszerint az őrsparancsnoksághoz, illetőleg, ha az elővezetés vagy elfogás felhívásra történt, a felhívó vagy a felhívásban megjelölt bírósághoz vagy hatósághoz kell kísérni.

320. A csendőr az általa őrizetbe vett vagy elfogott egyént saját kezdeményezéséből csak abban az esetben bocsáthatja szabadon:

1. ha kétséget kizáróan kiderül, hogy a felhívás folytán elfogott vagy elővezetett egyén a felhívásban megjelölt egyénnel nem azonos;

2. ha az, akit csupán személyazonosságának megállapítása végett vezetett elő, személyazonosságát igazolta;

3. ha kétséget kizáróan megállapítást nyer, hogy a saját kezdeményezéséből elővezetett egyén további őrizetbentartására ok nincsen.

Mindezekben az esetekben a szabadonbocsátásról és annak okairól bevonulás után az őrsparancsnokságnak jelentést kell tenni.

Az őrsparancsnok a hozzá bekísért, elfogott vagy elővezetett egyént szabadon bocsátani köteles:

a) ha az elfogatás vagy elővezetés oka már megszűnt;

b) ha kiderül, hogy a csendőr a bekísért egyént kellő indok nélkül fogta el vagy vezette elő.

Az a) és b) alatti esetekben a szabadonbocsátást és annak okát az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz tett jelentésben mindig meg kell említeni. Ha feljelentésre ok nincsen, az elfogás és szabadonbocsátás időpontját és indokait a főszolgabírónak (m. kir. rendőrségi hatóságnak) be kell jelenteni.

Ha a csendőrt valakinek pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztésbüntetés végrehajtása céljából való elővezetésére hívják fel vagy keresik meg, az elővezetés foganatosítását mellőzi abban az esetben, ha az elővezetendő okmánnyal igazolja, hogy a pénzbüntetést már lefizette, vagy pedig a reá kiszabott pénzbüntetést az ő jelenlétében a községi előljáróságnál lefizeti, illetőleg a felhívó vagy megkereső bíróság vagy hatóság címére postán feladja. Az előbbi esetben a pénzbüntetés lefizetését, utóbbi esetben pedig a postai feladóvevényt kiállító hivatalt, a vevény keltét és számát kell a megkereső vagy felhívó hatóságnak bejelenteni.

321. Ha az az egyén, akit a csendőrnek el kell fognia vagy elő kell vezetnie, annyira beteg, hogy nem szállítható, vagy más, az elfogást vagy elővezetést akadályozó és el nem hárítható körülmények merülnek fel, a csendőr a községi előljáróság útján gondoskodik arról, hogy az elfogandó vagy elővezetendő beteget kellőképpen őrizték és bevonulásakor erről az őrsparancsnokságnak tegyen jelentést.

Ha azonban az elfogandó beteg egyén veszélyes gonosztevő vagy gyanú merül fel arra, hogy a betegséget színleli, a csendőr a közvetlen őrizet céljából mellette marad és erről az őrsparancsnokságnak távirat, távbeszélő vagy küldönc útján jelentést tesz. Az őrsparancsnok a jelentést a hatóságnak továbbítja és szükség esetében a csendőr felváltása iránt intézkedik.

322. Az elfogott vagy elővezetendő egyént az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak mielőbb át kell adni és az elfo-

gástól (őrizetbevételtől) számított 24 órán túl a csendőrség őrizetében tartani nem szabad. Ha az ezen időn belül való átadást elháríthatatlan akadályok (súlyos betegség, forgalmi zavar, nagy távolság stb.) gátolnák, a késedelmes átadás okát a jelentésben, illetőleg a tényvázlatban jelentení kell. Ha pedig az illető egyénre a nyomozás továbbfolytatása céljából az átadás után is szükség volna, akkor őt az illetékes bíróságtól (ügyészségtől) kell kikérni.

Az elfogott vagy elővezetett egyének átadására, átvételére, őrkíséretére és őrzésére vonatkozó szabályokat a jelen utasítás 95. §-a tartalmazza.

47. §. A bilincs alkalmazása.

323. A bilincselés elővigyázati vagy kényszerintézkedés, amely abból áll, hogy a csendőr az elfogott egyén kezeit bilincsláncsal vagy ennek hiányában más alkalmas eszközzel összekötözi.

A bilincset a csendőr csak elfogott egyén ellen és csak akkor alkalmazhatja:

a) ha ellentállását máskép meg nem törheti, illetőleg rakoncátlan magaviseletét máskép meg nem fékezheti;

b) ha a csendőr ellen erőszakos támadást intézett, vagy ilyenvel veszélyesen fenyegetődött;

c) ha szökésétől vagy kiszabadításától lehet tartani;

d) ha feldúlt lelkiállapota miatt saját magának vagy másnak biztonságára veszélyes lehet.

Meg lehet bilincselni végül a kóborcigányokat, továbbá a csendőrség őrizetére bízott azokat az egyéneket, akiket a hatóság különösen veszélyeseknek nyilvánított vagy akik mint ilyenek ismereteseek.

Nők, aggok és fiataikorúak megbilincselését lehetően kerülni kell.

324. A bilincs alkalmazási módja a következő:

Egy ember megbilincselésénél a csendőr balkarjára akasztott puskáját testéhez szorítja. Balkezének hüvelykujjára a bilincslánc első karikáját ráakasztja s a láncot a két karika között markába fogja. Ezután jobbkezevel a láncszemeket

lesimítja és a láncot akképpen fogja meg, hogy annak jobb vége jobb tenyerén feküdjék.

Ezután a bilincset a megbilincselendő előre nyújtott jobbkezeének csuklójára teszi és a láncot a második karikán akképpen húzza át, hogy a második karika a hüvelykujj irányába essék. A lánc áthúzásakor annak végei a jobb- és balkezen nem cserélnek helyet.

A megbilincselendőnek balkezeit ezután a jobbkeze csuklójára keresztbefektetve, a láncot az első karikán átfűzi és annyira meghúzza, hogy a kézfejeket a lánchurkokból ne lehessen kihúzni.

Ezek után a lakatot a megfelelő láncszembe és az első karikába akasztja és bezárja.

Az ilyen módon végzett bilincselés után a lakat a balkéz csuklójának kifelé eső részére kerül.

Két embernek egymáshoz való bilincselésénél hasonló eljárást kell követni azzal az eltéréssel, hogy a megbilincselendők közül az erősebbnek jobbkezehez a gyengébbnek balkezeit úgy kell hozzáfűzni, hogy az összebilincselte kezek egymást kézfejükkel érintsék és a bilincs második karikája a kézfejek között laposan feküdjék.

Három megbilincseltnak vagy *két megbilincselte párnak* összefűzésénél akként járunk el, hogy a fűzőláncot az első pár bilincsláncának második karikáján áthúzzuk, végső láncszemét pedig a harmadik egyén, illetőleg a második pár bilincsláncának második karikájához lakatoljuk. A fűzőláncnak a kézbilincs második karikáján való átcsúsztatását a fűzőlánc végén levő karika akadályozza meg.

Rakoncátlan vagy engedetlen egyén jobbkezeit el kell kapni és ellenállását a második karikába befűzött bilincsláncnak a jobbkezre való hurkolásával kell megfékezni.

325. A bilincsnek olyan módon való alkalmazása, amely a megbilincseltnak fölösleges fájdalmat vagy éppen sérülést okoz, nevezetesen a bilincsláncnak a szükséges mértéken túl való megszorítása tilos. Hidegben a megbilincselte kezét lehetőleg be kell takarni, hogy meg ne fagyjon.

A bilincs alkalmazását, illetőleg levételét a járőrvezető rendeli el és a járőrtárs foganatosítja. Bilincselés közben a járőrvezető lövésre kész helyzetbe vett puskával (karabéllyal,

pisztollyal) oldalt úgy áll fel, hogy járőrtársát támadás ellen biztosíthassa és a megbilincselendő ellenállását megfékezhesse.

326. A járőrvezető a bilincselés helyes keresztülviteléről utólag mindig meggyőződni köteles. Egyedül szolgálatban álló csendőr rendszerint csak akkor bilincseljen, ha községi közegek vagy megbízható egyének segítségét igénybe veheti. Ha segítség egyáltalában nem áll rendelkezésre és a bilincs alkalmazását elhalasztani nem lehet, akkor mindig a hátrahagyott kezeket kell megbilincselni.

Ha szükséges, a kezeket akkor is hátra lehet bilincselni, ha a járőr 2 tagból áll vagy az egyedül szolgálatot teljesítő csendőr segítséget kapott.

A fogolyőrzés alatt a foglyot valamely erre alkalmas tárgyhoz is oda lehet láncolni, de csak olyan módon, hogy az ülésben, fekvésben vagy alvásban gátolva ne legyen.

Lovas járőr a szabadban bilincselést, ha csak lehetséges, ne végezzen. Ha erre mégis szükség lenne, a járőrvezető lövésre kész helyzetbe vett pisztollyal ügyeljen fel a megbilincselendőre, a másik csendőr pedig pisztolyát rejtve, a lóról szálljon le, a csikózabla szárát adja át járőrvezetőjének és a bilincselést ő végezze.

327. A bilincselésről és okairól az őrsparancsnokságnak, illetőleg annak a hatóságnak, amelyhez a megbilincseltet bekísérték, mindenkor jelentést kell tenni.

48. §. Kényszerítő eszközök alkalmazása.

328. Kényszerítő eszközök:

a) erőszakos kézrátétel útján való megfogás, eltávolítás, valaminek a cselekvésére vagy abbahagyására való kényszerítés,

b) erőszakos elszállítás,

c) gázzal valaminek cselekvésére vagy abbahagyására való kényszerítés.

Az *a)* és *b)* alpontokban felsorolt kényszerítő eszközök alkalmazásának akkor van helye, ha olyan gyorsan leküzdendő ellenállásra talál a csendőr, amelynek megtörésére a fegyverhasználat még nem lenne indokolt, a bilincselés pedig nem lehetséges.

A *c)* alpontban megjelölt kényszerítő eszköz alkalmazá-

sának részben az előző bekezdésben meghatározott esetben, részben pedig akkor van helye, mikor a támadás vagy ellenállás megtörésére a fegyverhasználat indokolt volna, de a kívánt cél gázzal is elérhető. Hogy ilyen esetben a fegyverhasználat, vagy a gáz a célravezetőbb eszköz, az az esetenként eljáró csendőr megítélésétől függ.

Alkalmazható a gáz ezen felül olyan esetekben is, amikor támadás vagy ellenállás nem forog fenn, de a gáz alkalmazása a közbiztonság — közrend — megőrzésére vagy helyreállítására célravezetőnek mutatkozik.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának a csendőr és az érdekelt egyének között nem szabad dulakodássá fajulnia.

329. Olyan esetekben, amidőn ez valamely személy életének, testi épségének vagy vagyonának azonnali megmentése végett szükséges, továbbá, ha verekedőket másként szétválasztani nem lehet, a puskatusa vagy a kard markolata kivételesen ütésre vagy lökésre is használható.

Ha a menni vonakodó fogoly továbbszállítására sem segítség, sem szállítóeszköz rendelkezésre nem áll, meg van engedve, hogy a csendőr a foglyot karjainál fogva kényszerítse a továbbmenésre.

49. §. Fegyverhasználat.

330. A szolgálatban álló csendőr fegyverét jogosult mindenki ellen használni:

1. aki őt tettelesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti.

Ellenben köteles használni:

2. ha másnak közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát másképp megvédelmezni nem lehet;

3. ha valaki a csendőrt szolgálati ténykedésében, a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára tettelesen akadályozza és az ellenszegülést másképp megtörni nem lehet;

4. ha az a felfegyverzett egyén, akit a csendőrnek el kell fognia, fegyverét a fegyverhasználattal fenyegető felszólítás dacára le nem teszi, vagy védett helyzetéből előjönni vonakodik és lefegyverzésére más mód nincs;

5. ha az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő

menekül, a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincs;

6. ha a néptömeg, amelynek szétosztatása elrendeltetett vagy a közbiztonság érdekében szükséges, a szétosztásra való felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára szét nem oszlik és a szétosztatás másképp nem lehetséges;

7. ha valaki háború idején vagy rendkívüli viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad;

továbbá az országhatáron és az országhatár mentén:

8. ha községeken kívül vezető mellékutakon éjjel — árukkal vagy más szállítmányokkal pedig nappal is — három vagy több egyén a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll, hanem egyenkint vagy valamennyien megfutamodnak s feltartóztatásukra más mód nincs;

9. ha a csendőr partunkon vagy annak közelében éjjel — fedett vagy megrakott vízi járóművekkel pedig nappal is — gyanús egyéneket talál s ezek a fegyverhasználattal fenyegető kétszeri rákiáltásra meg nem állnak, illetőleg ebbeli szándékuknak kétségtelen bizonyítékát nem adják, hanem egyenkint vagy valamennyien menekülni igyekeznek.

Semmi esetre sincs helye a fegyverhasználatnak olyan személyek vagy járóművek ellen, amelyek már túl jutottak az ország határán.

331. Az 1. és 6. pontok alatt foglalt esetek kivételével a többi esetben lőfegyvert csak akkor szabad használni, ha a lövés által ártatlan egyének élete közvetlenül veszélyeztetve nincs.

A csendőr fegyverét a jelen §-ban meghatározott szabályok szerint önállóan használja és azért kizáróan ő felelős. Ha azonban a fegyvert valamely csendőrségi előjáró parancsára használta, akkor ezért csak a parancsot kiadott előjáró felelős.

A fegyverhasználat csak addig jogosult, amíg célját el nem érte. A fegyvert tehát megtorlásul használni nem szabad.

A köteles fegyverhasználat elmulasztása, valamint a jogtalan fegyverhasználat büntetést von maga után.

Fegyverhasználat folytán megsérült egyéneket azonnal első segélyben és a lehető legsürgősebben orvosi kezelésben is kell részesíteni.

332. Ha a csendőrt valamely kijelölt és általa el nem

hagyható őrhelyre mint katonai őrt felvezetik, a fegyverhasználat joga a Szolg. Szab. I. Rész 457. pontja esetében is megilleti.

333. A csendőrtiszteket saját személyükre nézve nem a jelen §-ban előírt, hanem ugyanaz a fegyverhasználati jog illeti meg, mint a m. kir. honvédség tisztjeit. Ha azonban a csendőrtisztek, mint valamely zárt csendőrségi osztag parancsnokai karhatalmi szolgálatot teljesítenek, a fegyveres erőszak alkalmazása és annak elbírálása tekintetében rájuk is a jelen §-ban foglaltak mértékadóak.

50. §. Fegyverhasználati jog magyarázata.

334. A 330. pont bevezető szavaihoz:

„*Szolgálatban álló*“-nak a csendőrt nemcsak akkor kell tekinteni, amidőn kivezénylés folytán szabályszerűen fölszerelve közbiztonsági szolgálatot teljesít, hanem akkor is, ha a jelen utasítás 300. pontja értelmében — bár csak karddal is ellátva — szolgálati minőségben fellép, továbbá, ha belső szolgálatban áll.

„*Csendőr*“ alatt minden csapatállományú, közbiztonsági vagy belső szolgálat teljesítésére hivatott vagy kivezényelt rangosztályba nem sorolt havidíjast és altisztet kell érteni. Nem csapatállományú csendőregyének csak akkor tartoznak ez alá a fogalom alá, ha ilyen szolgálattételre ki vannak vezényelve.

„*Fegyverét*“ alatt azt kell érteni, hogy a csendőrnek első-sorban a részére előírt lő- és szálfegyvereket kell használnia; más fegyver vagy védekező eszköz használata csak végső esetben, nevezetesen akkor van megengedve, ha csendőrségi fegyver nem áll rendelkezésére vagy az hasznavehetetlenné vált.

A csendőr fegyverét „*mindenki ellen*“, tehát kivétel nélkül minden katonai és polgári egyén ellen használhatja, aki arra a 330. pontban foglaltak szerint okot szolgáltat.

„*Használni*“ kifejezés alatt a fegyvernek katonai módon való alkalmazását kell érteni. A puska és pisztoly lövésre, a kard vágásra és kivételesen szúrásra, a szurony szúrásra szolgál. Ezeket a fegyvereket ettől eltérő módon csak a 329. pont első bekezdésében foglalt esetekben lehet használni.

„Jogosult“ alatt azt kell érteni, hogy a csendőr a helyzet összes körülményeinek mérlegelésével szabadon határoz a felett, hogy fegyverét használja-e vagy sem. A fegyverhasználat mellőzése miatt csak akkor van eljárásnak helye, ha támadójával szemben gyáván viselkedett, vagy ha lefegyverezték.

A fegyver használatának lehető kimérettel kell történnie, ami alatt azt kell érteni, hogy a csendőr ott, ahol enyhébb hatású fegyvereivel (kard, szurony) is célt érhet, lőfegyvert lehetően ne használjon és hogy szándéka ne az élet kioltására, hanem támadásnál és ellentállásnál a harcképtelenné, a menekülésnél pedig a szökésre képtelenné tételre irányuljon. Másrészt azonban a fegyver alkalmazásának erélyesnek kell lennie, hogy az a kívánt cél elérését minden körülmények között biztosítsa. Gyenge vágás és szúrás, célzás nélkül vagy a levegőbe lövés tilos.

335. A 330. pont 1. alpontjához:

A „*tettlegetes támadás*“ alatt a csendőr személye ellen intézett erőszakot kell érteni. Ez történhetik szoros értelemben vett fegyverrel (puska, pisztoly, kard, szurony, stb.) vagy az életet vagy testi épséget veszélyeztető más eszközzel (vasvilla, bot, kés, fejsze stb.), pusztá kézzel (megragadás, ütés, lökés stb.), vagy kővel való dobálással is. Csupán szóbeli megsértés, szidalmazás, káromlás stb. fegyverhasználatra nem jogosít.

A csendőr tettlegetes megtámadása esetében a fegyvert csakis az azt elkövetett egyén ellen szabad használni. Ha azonban a csendőrt valamely ellenszegülő néptömegnek egy vagy több tagja támadja meg tettlegetesen és a tetteket megállapítani nem lehet, a fegyvert a további erőszakos megsértés meggátlása végett az egész ellenszegülő néptömeg ellen kell használni.

„*Támadással való veszélyes fenyegetés*“ alatt olyan magatartást kell érteni, melynél fogva a körülmények mérlegelése után attól kell tartani, hogy a csendőr tettlegetes megtámadása azonnal be fog következni. Ilyen magatartás pl. az, ha valaki akár fegyverrel, akár más eszközzel vagy pusztá kézzel is, de kétségtelenül támadó szándékkal a csendőrnek nekimegy, vagy őt fegyverrel célbaveszi, ellene követ vagy más tárgyat dobásra vagy ütésre emel stb. A támadással való szóbeli fenyegetés fegyverhasználatra nem jogosít.

Támadással való veszélyes fenyegetésnek kell tekinteni azt is, ha egy vagy több felfegyverzett egyén, illetőleg valamely bár fegyvertelen néptömeg nyilvánvalóan támadó szándékkal a csendőr ellen nyomul, a csendőr által meghatározott távolságban felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára meg nem áll és alaposan lehet tartani attól, hogy a csendőr személyes biztonságát veszélyeztetni fogja.

Az 1. pontban körülírt fegyverhasználat célja a támadás ismételése vagy a szándékolt támadás véghezvitelének megakadályozása, ezért nem csupán a megtámadott vagy támadással veszélyeztetett csendőr használhatja fegyverét, hanem járőrtársa is.

Ha az az egyén, aki a csendőrt tettelesen megtámadta vagy támadással veszélyesen fenyegette, a további támadástól, illetőleg fenyegetéstől, akár a csendőr figyelmeztetésére, akár önként elállott, ellene fegyvert használni nem szabad.

336. A csendőr fegyverének használatára „köteles“, ha ennek a 330. pont 2—9. alpontjaiban előírt és a jelen §-ban részletezett összes előfeltételei fennforognak, mert a fegyverhasználat nemcsak a csendőr személyes védelmére, hanem az államhatalom, valamint az állampolgárok érdekeinek és törvényes jogainak védelmére is szolgál.

A 330. pont 2. alpontjához:

Ez a pont a mindenkit, tehát a csendőrt is megillető jogos védelem esetét tartalmazza. Feltétele minden esetben a tettenkapás.

„Másnak“ alatt a csendőrön kívül mindenkit kell érteni.

A fegyverhasználat szempontjából másnak „életét“ veszélyeztetőnek a gyilkosságot, szándékos emberölést és közveszélyű rongálást, — „testi épségét“ veszélyeztetőnek a súlyos testi sértést, — „személyes szabadságát“ veszélyeztetőnek a személyes szabadság megsértését, továbbá a gyermekrablást és nőragadást, végül „vagyonát“ veszélyeztetőnek a lopást, rablást, gyújtogatást és vízáradás okozását kell tekinteni.

A veszélyeztetésnek „közvetlen“-nek kell lennie, vagyis azonnali veszélyt kell tartalmaznia, ami akkor forog fenn, ha a jogsértés pillanatnyi bekövetkezése teljes bizonyossággal várható.

„Jogtalan“ a veszélyeztetés, ha annak törvényes alapja nincs.

Az életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont olyan cselekmények veszélyeztetik „súlyosan“, amelyek annak, aki ellen irányulnak, olyan nagy jogsérelmet (kárt vagy hátrányt) okoznak vagy okozhatnak, hogy ennek a jogsérelemnek elhárítására vagy megszüntetésére bármilyen súlyos kimenetelű fegyverhasználatot is indokoltnak lehet tekinteni.

Ilyen támadás elhárítására tehát nem szabad fegyvert használni akkor, ha a felsorolt bűncselekmények elkövetése folytán a tettes által okozott vagy okozni szándékolt jogsérelem a fegyverhasználat súlyos voltával arányban nem áll. Ilyen esetek például kisebb érték ellopása, a személyes szabadság kisebb mértékű megsértése, pusztá kézzel való nem életveszélyes bántalmazás stb.

A veszélyeztetett életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont „*másként megvédelmezni nem lehet*“, ha a támadónak figyelmeztetésére, elfogására vagy megbilincselésére, illetőleg a támadásra képtelenné tételére vagy a kényszereszközök alkalmazására lehetőség vagy --- a késedelemből származó veszély miatt --- idő nincs, végül, ha ezek alkalmazása eredménytelen maradt.

„*Megvédelmezés*“ alatt a támadás teljes megszüntetését kell érteni.

Néptömeg által elkövetett erőszakos cselekmények elhárítására a fegyvert a 330. pont 6. alpontjában foglaltak szerint kell használni.

A csendőr saját magánérdekeinek (pl. személyének vagy vagyonának) védelmére szolgálaton kívül is jogosult; ilyen esetben azonban a fegyvernek vagy más eszköznek használata nem mint csendőrségi fegyverhasználat, hanem mint a büntető törvények által megengedett jogos védelem kerül elbírálás alá.

337. A 330. pont 3. alpontjához:

Ennek a pontnak az esete akkor forog fenn, ha valaki a csendőrt egy bizonyos, már megkezdett vagy szándékolt szolgálati ténykedés foganatosításában ellenszegülés által megakadályozni törekszik.

„*Tettlegesen akadályozza*“ a csendőr szolgálati ténykedését minden olyan cselekvő (aktív) ellenszegülés, amely kizá-

róan és kifejezetten arra irányul, hogy a szolgálati ténykedés azonnali végrehajtását lehetetlenné tegye.

„*Másként megtörhető*“ az ellenszegülés, ha azt a csendőr akár az előzően mindig alkalmazandó figyelmeztetéssel, akár mások segélyével, akár kényszereszközök alkalmazásával vagy az ellenszegülő elfogásával és megbilincselésével idejekorán, a szolgálati cél elérésének veszélyeztetése nélkül meg tudja szüntetni.

„*Ellenszegülés*“ alatt a csendőr rendelkezésével való tetteges szembehelyezkedést; „*megtörés*“ alatt pedig az ellenszegülésnek erőszakos megszüntetését kell érteni. Csupán szóbeli vagy tétlen (passzív) ellenállás a fegyverhasználatra nem jogosít.

338. A 330. pont 4. alpontjához:

„*Felfegyverzett*“ nemcsak az az egyén, aki szoros értelemben vett fegyverrel (puska, pisztoly, kard, szurony stb.) van ellátva, hanem az is, akinél az ember életére vagy testi épségére veszélyes bárminő eszköz vagy tárgy (kés, fejsze, vasvilla, maró vagy forró folyadék stb.) van.

Az, hogy a csendőrnek kit kell „*elfognia*“, a jelen utasítás 45. §-ában van előírva.

„*A fegyverhasználatnál fenyegető felszólítás*“ -nak jól hallható és érthető módon kell történnie és ha a helyzet megengedi, azt — esetleg jelek által is — meg kell ismételni. („A puskát — vagy fejszét stb. — azonnal tegye le, mert lövök“.)

„*Le nem teszi*“ fegyverét az, aki a fegyvert vagy a kezében levő és fegyverül használható más eszközt a csendőr felszólítására a földre le nem fekteti és szükség esetében attól a csendőr által kívánt távolságra el nem távolodik.

„*Védett helyzet*“ alatt olyan helyet vagy helyzetet kell érteni, amely az ellenszegülőnek a csendőrrel szemben való védekezését vagy a csendőr megtámadását megkönnyíti, vagy amely helyet a csendőr — az illető felfegyverzett voltára való tekintettel — életének vagy testi épségének veszélyeztetése nélkül nem képes megközelíteni.

„*Lefegyverzésre más mód*“ a gázhasználat.

339. A 330. pont 5. alpontjához:

„*Elfogott*“ nemcsak az az egyén, akit a csendőr saját kezdeményezéséből fogott el, hanem az is, akit a csendőrség hatósági felhívásra elfogott vagy őrzött; „*elfogandó*“ pedig az,

akit a csendőrségnek a jelen utasítás 45. §-a alapján akár felhívásra, akár saját kezdeményezésére el kell fognia.

„*Veszélyes gonosztevő*“ rendszerint az, aki a törvény szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal, vagy öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt* követett el vagy kísérelt meg, ilyen bűncselekménnyel alaposan gyanúsítható vagy amiatt elítéltetvén, valamely letartóztatási helyről megszökött, s végül az, akit a hatóság kifejezetten mint veszélyes gonosztevőt jelölt meg.

„*Menekülés*“ alatt azt kell érteni, hogy a veszélyes gonosztevő elfutás, elrejtőzés, vagy ló, járómű stb. használatával elfogatását megghiúsítani vagy magát a járőr őrizete alól kiszabadítani igyekszik.

A „*rákiáltás*“-nak erős és jól hallható hangon kell történnie és abban a fegyverhasználattal való fenyegetésnek mindig benne kell foglaltatnia („*Állj! — mert lövök*“).

„*A feltartóztatás más módja*“ alatt azt kell érteni, hogy a csendőr a menekültöt úzóbe véve elfogja, vagy esetleg közelben levő egyéneket szólít fel elfogására. A menekülő elfogatását mindig meg kell kísérelni, az üldözést azonban a csendőr teljes kimerüléséig nem folytathatja.

340. A 330. pont 6. alpontjához:

„*Néptömeg*“ alatt olyan nagyobb csoportosulást kell érteni, amely az abban résztvevők számánál fogva a közrendre fegyvertelenül is veszélyes lehet.

„*Szétoszlás*“ alatt a csoportosulás megszüntetését és a hatósági személy, illetőleg a csendőrség parancsnoka által megjelölt hely (udvar, utca, tér stb.) elhagyását kell érteni.

A néptömeg szétoszlásának „*elrendelésére*“ a rendőrhatalóság intézkedésre jogosított kiküldöttje vagy képviselője hivatott. Az illetékes hatósági személy csupán a néptömeg szétoszlását rendelheti el, ennek végrehajtása, tehát a fegyverhasználat esetleges elrendelése is, azonban a csendőrség parancsnokának belátására van bízva.

Ha a hatósági személy jelen van, a néptömeg szétoszlását csakis ő rendelheti el és ezért csupán ő felelős. Ilyen esetben a csendőrség a szétoszlítás szükségének elbírálásába

* Kivételt képez a hamistanuzás (Btk. 213. §.), az erőszakos nemiközsülés (Btk. 232. §.), leányszöktetés (Btk. 320. §. 2. bekezdés), közokirathamisítás (Btk. 393., 394., 398. §.).

nem bocsátkozhatik. Ha azonban a karhatalmat megtámadják, a csendőrség önállóan jár el.

„A közbiztonság érdekében a szétozlatás szüksége“ akkor áll be, ha nem engedélyezett népgyűlésről van szó, továbbá, ha a tömeg személyek, a közvagyon, a közintézmények és a magántulajdon biztonsága ellen erőszakos cselekményeket (lá-
zadást, gyilkosságot, szándékos emberölést, testi sértést, rab-
lást, vagyonrongálást, magánlaksértést, gyújtogatást, köz-
veszélyű rongálást) követ el, vagy magatartása folytán ilyen
cselekmények elkövetésétől alaposan lehet tartani és a törvé-
nyes állapot helyreállítására vonatkozó előzetes felhívás ered-
ménytelen maradt. Ilyen esetben annak elbírálására, hogy a
néptömegnek a közbiztonság megóvása vagy helyreállítása
szempontjából való szétozlatására mikor van szükség — ható-
sági személy hiányában — a kivonult csendőrség parancsnoka
hivatott.

„A felhívást, illetőleg fegyverhasználattal való fenyege-
tés“-t lehetően mindenki által hallható módon „a törvény ne-
vében“ kell kihirdetni és — ha kürtös rendelkezésre áll —
szurony vagy lovas támadás előtt a „roham“, löfegyver hasz-
nálat előtt pedig a „tüzelni“ jelet kell fuvatni.

„Másként való szétozlatás“ alatt azt kell érteni, hogy a
csendőrség parancsnoka a rendezőket vagy a befolyásos egyé-
neket felkéri, hogy a tömeget szétozslásra bírják. Esetleg a
parancsnok gáz alkalmazását rendeli el, vagy ha lovas csend-
őrök állanak rendelkezésére, őket a tömegbe lovagoltatja. A
rendezők vagy befolyásos egyének tevékenységében csendőr-
egyéneknek résztvenniök nem szabad.

A szétozlatásnak ezt az enyhébb módját mindig meg
kell kísérelni, hacsak a késedelem veszéllyel nem jár.

58/elm. 20. 341. Ha néptömeg ellen fegyverhasználat szüksége áll be,
főképpen a főcinkosokat, bujtogatókat és a legveszedelmesebb
ellenszegülőket kell ártalmatlanná tenni. Nőket, gyermekeket,
aggokat és bámészkodó tétlen embereket lehetően kímélni kell.

Egyeseknek kihívó magaviselete vagy a felizgatott tömeg
kiabálása, fütyülése, a csendőrség szidalmazása stb. miatt —
ami tömegeknél elmaradhatatlan — a csendőr ne ragadtassa
magát fegyverhasználatra.

A fegyverhasználatot mindig lelkiismeretesen meg kell
fontolni, ha azonban annak szükségessége bekövetkezett, akkor
a rendzavarók teljes szétozslását és föltétlen megadását kell

követelni, semmi szín alatt sem szabad velük vagy egyes megbizottakkal alkudozásokba bocsátkozni vagy bármiféle egyességet kötni.

A csendőrséget harcszerűen megtámadó vagy annak ilyen módon ellenálló tömeg ellen a rendelkezésre álló harceszközöket a harcászati elvek szerint kell alkalmazni.

342. A 330. pont 7. alpontjához:

Az ebben a pontban foglalt rendelkezés csak a közrendet vagy az állami rendet veszélyeztető nagyobbarányú mozgalmak, vagy háború esetében a m. kir. kormány által külön rendelettel megjelölt területen és időpontban lép érvénybe. Ennek a rendeletnek kihirdetése iránt annak kiadásával egyidejűen a belügyminiszter intézkedik.

343. A 330. pont. 8. és 9. alpontjának bevezető szavaihoz:

„Az ország határán és az országhatár mentén“ (határsáv) meghatározás alatt az országhatár és az attól átlag 5 km távolságon belül eső területsávot kell érteni. Ez az átlagos 5 km széles területsáv helyenkint akár 6, akár 4 km széles is lehet, aszerint, amint a terepen jól felismerhető vonalak (műút, patak, vasút, dülőút, árok, fasor, község- és erdőszegély stb.) által, azokon a tereprészekben pedig, ahol ilyen vonalak nincsenek, szembeszökő tereptárgyak (hidak, tanyák, házcsoportok, gémeskutak, facsoportok, útkereszteződések stb.) folytatólagos láncolata által legjobban érzékeltethető.

Ezt a területsávot a szárnyparancsnok jelöli meg az őrs részletes térképén a 249. pontban foglaltak szerint.

344. A 330. pont 8. alpontjához:

„A községeken kívül vezető mellékutak“ alatt a községeknek zártan beépített részén (utcák, terek stb.) kívül vezető olyan utakat kell érteni, amelyeket a megengedett hátforgalomban használni nem szabad. Az utak között fekvő terepen talált egyének ugyanolyan elbírálás alá esnek, mintha mellékutakon találtatnának.

„Éjjel“ van szürkülettől virradatig.

„Árúkkal vagy más szállítmányokkal megrakodott“ az, aki nagyobb terhet víz, ugyanilyen elbírálás alá esik az is, aki málhával megrakott állatot vagy bármilyen járóművet használ avagy állatokat hajt.

„Egyenkint megfutamodik“ az, aki a csoportból kiválva menekülni igyekszik.

„A feltartóztatás más módja“ alatt az üzőbevételt, ille-

tőleg az esetleg közelben lévő egyéneknek a menekülő elfogására való felhívását kell érteni. Mellőzni kell az üzőbevételt akkor, ha az illető a határhoz már olyan közel van, hogy az üzőbevétel, illetőleg az illetőnek ilyen módon saját területen való elfogása már eleve is kilátástalannak látszik.

Abban az esetben, ha valaki lóháton vagy pedig járóművön iparkodik a csendőr előtt menekülni, a szökés megakadályozására irányuló lövést mindenekelőtt az állatokra kell irányítani.

345. A 330. pont 9. alpontjához:

„*Partunkon vagy annak közelében*“ van az a vízi járómű, amelyik a saját partunkon már kikötött vagy kikötni szándékozik, illetőleg a kikötési szándékától a csendőr megjelenése miatt eláll, a vízi járóművet a parttól eltereli és a csendőrnek fegyverhasználattal fenyegető kétszeri felhívása dacára oda visszatérni vagy kikötni nem hajlandó.

„*Gyanús*“-ak azok a vízi járóműveken közlekedő egyének, akiket csempészzettel alaposan gyanúsítani lehet. Nem tartoznak a gyanús vízi járóművek közé a személy- vagy teher szállító hajók.

A „*kétszeri fenyegető felhívás*“-nak először magyarul, másodszor pedig a vidéken beszélt nyelven és olyan hangosan kell történnie, hogy azt a vízi járóműveken közlekedők tényleg meg is hallhassák. A felhívást szükség esetében karjakkal kell kísérni.

A fegyvert ezekben az esetekben csak akkor szabad használni, ha a csendőr meggyőződött arról, hogy az illetők a felhívást tényleg meg is értették, amire többek között abból lehet következtetni, hogy a felhívásra menekülni igyekeznek.

„*Egyenkint*“ menekülő vízi járómű ellen akkor is fegyvert lehet használni, ha a többi járómű a felhívásnak eleget tett.

51. §. Fegyverhasználati esetek elbírálása.

346. Minden fegyverhasználatot, akár eredményes volt, akár nem, az arról szóló jelentés vétele után azonnal a közvetlen tiszti előljáró, ennek akadályoztatása esetében az osztályparancsnokság által kirendelt tiszt, a helyszínén külön

rendelkezés bevárása nélkül kivizsgálja s a helyszínén talált állapot és a rendelkezésre álló bizonyítékok biztosításáról gondoskodik és a kerületi parancsnoksághoz közvetlenül tájékoztató jelentést tesz.

A fegyverhasználatról szerkesztett részletes jelentést szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni.

347. A csendőrségi fegyverhasználatok kivizsgálása és elbírálása tekintetében a következők szolgálganak irányadóul:

A csendőrségi fegyverhasználati esetekben a bűnvádi eljárás meg- vagy meg nem indítása iránti határozás joga a bűnvádi üldözésre hivatott „illetékes parancsnok“-ot, a jelenlegi jogi helyzet szerint tehát a legénységi egyének ügyében a csendőrkerületi parancsnokot, tisztak részéről előfordult fegyverhasználati esetekben* pedig a m. kir. csendőrség felügyelőjét illeti meg. E végből az őrsők és egyéb alakulatok parancsnokai kötelesek minden fegyverhasználati esetet haladéktalanul (sürgős esetekben távbeszélő vagy távirat útján) annak az illetékes parancsnoknak tudomására hozni, aki az illető csendőr egyén felett a bűnvádi üldözés jogát gyakorolja.

Az illetékes parancsnok azután — feltéve, hogy az eset körülményei az ügyészi vagy bírósági nyomozó eljárásnak azonnali elrendelését szükségessé nem teszik — a honvéd ügyésszel előzetes megállapításokat eszközöltet és a megállapítások eredményéhez képest határoz abban a kérdésben, vajjon az eset büntetőbírósági üldözésre alkalmas-e vagy sem s e szerint vagy a nyomozó eljárást, illetőleg a közvetlen vádemelést, vagy pedig a bűnvádi feljelentés félretételét rendeli el. Az illetékes parancsnoknak kötelessége ebbeli elhatározása előtt ügyészét arra utasítani, hogy a csendőrkerületi parancsnokság által kirendelendő 3 csendőrtiszt közreműködésével — a beszerzett adatok figyelembevételével — rövid írásbeli véleményt szerkesszen arra vonatkozóan, vajjon a csendőr jogosan használta-e fegyverét vagy sem. E véleményt ügyészi előadó ív gyanánt az iratok között kell kezelni. (D—10. jelzésű utasítás 2. §. 5. pont.)

Csekély jelentőségű fegyverhasználati eseteknél az illeté-

* Tisztek fegyverhasználati jogára nézve L! a 333. pontot.

kes parancsnok eltekinthet attól, hogy az ügyésszel előzetes megállapításokat végeztesse, ha az ügyben megtartott köz-igazgatási kivizsgálás a tényálladékokat annyira tisztázta, hogy annak alapján a határozathozás lehetséges.

Ha az illetékes parancsnok a bűnvádi feljelentés félretételét azért rendeli el, mert a fegyverhasználatot jogosnak találta, ezt a csendőrkerületi parancsban ki kell hirdetni.

A csendőrkerületi parancsnokságok a fegyverhasználatokról a csendőrség felügyelőjéhez, a honvédelmi- és a belügyminiszterhez jelentést tesznek, amelyben az illetékes parancsnoknak az ügyben hozott érdemleges határozatát is jelentik.

Ha valaki annak következtében sérült meg, hogy a csendőrszuronyát vagy kardját ösztönszerű félelemből megragadva kezét megvágta, ezt fegyverhasználatnak tekinteni nem lehet. ezeket az eseteket fegyelmi szempontból a csendőrkerületi parancsnok bírálja el.

348. A m. kir. honvédelmi miniszter egyes fegyverhasználati esetekben a vizsgálatot vegyes — csendőrségi és polgári — bizottság által is megejtetheti. Ilyen esetekben a bizottság elnöke egy csendőrtörzstiszt és a csendőrségi és polgári tagok számának egyenlőnek kell lennie. A vegyes bizottság polgári tagjait a belügyminiszter, csendőrségi tagjait pedig a honvédelmi miniszter jelöli ki.

VIII. Megelőző (preventív) szolgálat.

52. §. A megelőző (preventív) szolgálatról általában.

349. Mindama szolgálati ténykedések összeségét, melyeknek célja a büntetendő cselekmények elkövetésének meggátálása, „megelőző“ (preventív) szolgálatnak nevezzük.

A megelőző szolgálat eredményét azáltal érhetjük el:

a) ha az őrskörlet községeiben és tereptárgyainál való gyakori megjelenés és a közbiztonságra veszélyes egyének sűrű ellenőrzése által a bűnözésre hajlókat a bűncselekmények elkövetésétől visszatartjuk;

b) ha szándékolt bűncselekmények elkövetését vagy megkezdett bűncselekmények végrehajtását — személyes közbelépés által — megakadályozzuk.

A megelőző szolgálat körébe tartozik az is, hogy a véletlenségből, elemi csapásból vagy szerencsétlenségből eredő veszélyeket és károkat tőlünk telhetően elhárítjuk.

A megelőző szolgálat csak akkor vezethet sikerre, ha a csendőr az őrskörlet minden pontján minél gyakrabban és váratlanul jelenik meg és ha figyelmét portyázásai alkalmával minden olyan jelenségre vagy cselekményre kiterjeszti, amely közbelépését szükségessé teheti.

Nem a kiderített bűnesetek és a feljelentések száma, hanem főképen az bizonyítja a csendőrség éberségét, ha körletében a közbiztonságot egyáltalában nem zavarják meg, illetőleg ha az elkövetett büntetendő cselekmények száma az őrskörlet népességéhez viszonyítva minél kisebb.

350. A megelőző szolgálatot nemcsak a rendes szolgálatban, hanem más szolgálattal kapcsolatban, sőt ha a szükség úgy hozza magával, még szolgálaton kívül is teljesíteni kell.

A megelőző szolgálat eredményességének biztosítása végett a fősúlyt a községek és lakott helyek, valamint az utak sűrű és alapos portyázására kell helyezni, emellett azonban nem szabad elhanyagolni a községeken vagy lakott helyeken

kivül eső olyan területek portyázását sem, ahol emberek ritkábban járnak vagy tartózkodnak. Községek portyázásánál — kivéve, ha csupán a község egyik részének leportyázását írták elő — a csendőrnek lehetően a község valamennyi utcáját be kell járnia és azokban több egyénnel érintkeznie, hogy tőlük a megelőző szolgálat eredményes teljesítéséhez szükséges adatokat szerezhessen. A községeket és a lakott helyeket mindig a pihenő megkezdése előtt kell leportyázni.

A megelőző szolgálatban szerzett észleletek és értesülések, a mellett, hogy az őrs azokat felhasználja, — a hatóságoknak és az előljáró parancsnokságoknak idejekorán való tájékoztatására szolgáljanak. Ha tehát az őrs bármilyen, hatósági intézkedést igénylő, készülő vagy bekövetkezett közbiztonsági vonatkozású eseményt, vagy jelenséget észlel, vagy vesz tudomásul, köteles azt az illetékes főszolgabírónak (m. kir. rendőrségi hatóságnak) haladéktalanul bejelenteni. A jelentés fogalmazványa a szárnyparancsnok tájékoztatására szolgál. Ha az eset halasztást nem tűrő természetű és a hatóság intézkedését kikérni nem lehet, a csendőrnek jogában áll, hogy az elkerülhetetlenül szükséges hatósági intézkedéseket önállóan megtegye, azt azonban annak a hatóságnak, amelyik az intézkedés megtételére hivatva lett volna, utólag be kell jelenteni.

A megelőző szolgálat fogantatásának módjára vonatkozó részletes határozmányokat ez a fejezet tartalmazza.

53. §. Helyi és személyi ismeret. Nyilvántartások vezetése.

351. A közbiztonsági szolgálat, különösen pedig a megelőző szolgálat eredményes elláthatása azt követeli, hogy a csendőr azon a területen, amelyen szolgálatot teljesít, minél alaposabb és kiterjedtebb helyi és személyi ismerettel rendelkezék.

Helyi ismeret alatt azt kell érteni, hogy a csendőr az őrskörletét és lehetően a szomszédos őrskörletek határos területét is minden részletében és olyan alaposan ismerje, hogy e területeknek bármely pontjáról bármely pontjára mind nappal, mind éjjel a legrövidebb úton és biztosan el tudjon jutni. A helyi ismeretekhez tartozik az is, hogy a csendőr az említett terület terepviszonyait, terepfödözetét, közlekedési lehetősé-

geit, összes lakott és lakatlan tereptárgyait, búvóhelyül alkalmas tereprészeit, gazdasági és ipari üzemeit, ezek építkezési berendezését és végül az egyes községek belső tagozását részletesen ismerje.

352. A személyi ismeret abban áll, hogy a csendőr a közbiztonságra vagy az állam biztonságára veszélyes vagy gyanús egyéneket ismerje, életviszonyaikról, összeköttetéseikről és tevékenységükről stb. állandóan tájékozva legyen.

Ilyenek főképen a rovott előéletű, a rendőri felügyelet alatt álló, a szokásos büntettes és a gyanús egyének.

„*Rovott előéletű*“ alatt itt azt az egyént kell érteni, aki büntett miatt szabadságvesztés büntetéssel büntetve volt és utolsó büntetésének kiállása óta tiz év még nem telt el.

„*Rendőri felügyelet*“ alatt állanak a feltételesen szabadságolt elítéltek és azok az egyének, akiket azért, mert a közbiztonságra veszélyesek, a rendőri hatóság határozott vagy határozatlan időre rendőri felügyelet alá helyezett és akiknek felügyeletére a hatóság az őrsőt felhívta.

„*Szokásos büntettes*“ az, aki büntett vagy vétség miatt három vagy több ízben szabadságvesztéssel büntetve volt és megjavulása erkölcsi romlottságának nagy foka miatt, vagy pedig azért, mert a bűnözést szokásszerűen űzi, nem valószínű.

„*Gyanús egyén*“ az, akit életmódjánál, személyes tulajdonságainál, környezeténél, összeköttetéseinél vagy más feltűnő körülményeknél fogva az az alapos gyanú terhel, hogy büntetteket vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségeket és kihágásokat szokott elkövetni, de erre nézve még perrendszerű bizonyítékok nem állanak rendelkezésre.

353. Ismernie kell a csendőrnek mindazokat az egyéneket és életviszonyaikat, akik büntetendő cselekményt nem követnek ugyan el, de a lakosságra vagy annak valamely rétegére vagy osztályára közbiztonsági vagy állambiztonsági szempontból előnytelen befolyást gyakorolnak.

Ismerje továbbá azokat is, akik hivatásuknál vagy egyéniségükönél fogva a lakosságra bármilyen szempontból előnyös befolyást gyakorolnak vagy gyakorolni képesek.

Személyesen ismernie kell a csendőrnek mindazokat, akik a csendőrt hivatása teljesítésében akár egyéniségükönél, akár foglalkozásuknál vagy pedig kiterjedt helyi és személyi ismereteiknél, vagy bármi más oknál fogva támogatják, vagy támogathatják.

Ismernie kell végül a csendőrnek az őrskörletnek azokat a viszonyait is, amelyek nem tartoznak ugyan a közbiztonsági jellegű helyi és személyi ismeret szorosan vett fogalma alá, de amelyeknek ismerete a szolgálat ellátásának megkönnyítése szempontjából szükséges. Ide tartozik a lakosság számának, nemzetiségének, vallásának, foglalkozásának, életmódjának, szokásainak, természetének, hajlamainak, politikai pártátlásának, az ipartelepek munkásviszonyainak stb. ismerete is.

354. A helyi és személyi ismeret folytán szerzett, továbbá a hatóságok és parancsnokságok által az őrsrel közölt adatok alapján az őrsparancsnokság a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. részében előírt módon nyilvántartja az őskörletben lakó, vagy ott összeköttetéssel bíró, vagy ott bűncselekményt elkövetett:

- a) rovott előéletűeket;*
- b) szokásos büntettes és gyanús,
- c) az állami és társadalmi rend szempontjából veszélyes,
- d) büntett vagy vétség miatt körözött,
- e) rendőri felügyelet alá helyezett és feltételesen szabadságolt, valamint a kiutasított és kitiltott,
- f) csempészetben és kémkedésben gyanús egyéneket és
- g) katonaszökevényeket.

Nyilvántartja továbbá az őrskörletéből:

- h) a fegyvertartási engedéllyel bíró,
- i) a vadász- és halászejeggyel ellátott egyéneket,
- j) a lebújokat, rossz hírű kocsmákat,
- k) az erdő-, mező-, vad- és gátőröket, valamint az állandó éjjeli őröket.

Az a), b), c), d), e), f) és g) alatti egyénekről figyelőlapokat kell szerkeszteni.

Minden járőrvezetőnek jegyzékkönyvecskével kell bírnia, amelybe az a), b), d), e), g), h), i), j) és k) alattiakat, valamint a kiderítetlen bűncselekményeket bevezetni s azt szolgálatban magával vinni köteles. A jegyzékkönyvecske mintáját a csendőrségi ügyviteli szabályzat állapítja meg.

Az a), b), c), e), f) és k) alatt felsorolt egyéneket, vala-

* A rájuk vonatkozó adatokat az őrsparancsnok a községi előljáróságtól szerzi be.

mint a j) alatt felsorolt helyiségek tulajdonosait a csendőrnek személyesen is ismernie kell.

Ha valamely megfigyelés végett előjegyzett egyén az őrskörletből eltávozik, az őrparancsnokság az illető figyelőlapját mellékleteivel együtt az új tartózkodási hely szerint illetékes őrparancsnokságnak, illetőleg m. kir. rendőrségi hatóságnak a megfigyelés folytatása céljából megküldeni köteles.

A jegyzékkönyvecske a fentiek nyilvántartásán felül arra is szolgál, hogy abba a csendőr minden olyan adatot vagy jelenséget, amelyet a közbiztonsági szolgálatban értékesíthet, esetről-esetre feljegyezzen.

Az őrparancsnok a szolgálatba induló járőrök eligazításánál a járőrvezető figyelmét a megelőzés érdekeit szolgáló erre a fontos körülményre hívja fel, bevonulásakor pedig e tekintetben is kellően ellenőrizze. Általában gondoskodják arról, hogy a jegyzékkönyvecske adatai a mindennapi élettel mindig összhangban legyenek és így valóban a közbiztonság érdekeit szolgálhassák.

355. Ezeknek az előjegyzéseknek a kiegészítése végett, valamint a törvények, rendeletek és szabályrendeletek megtartásának ellenőrizhetése céljából az illetékes hatóságok az őrparancsnoksággal közlik:

a) kocsmák, kávéházak nyitására és zárórák meghosszabbítására kiadott engedélyeket;

b) népgyűlések, népünnepélyek, táncvigalmak, nyilvános látványosságok, színelőadások stb. megtartására kiadott engedélyeket a hely és idő megjelölésével;

c) éjjeli-, mező-, erdő-, vad- és gátőrök nevét és lakását;

d) vadász- és halászejggyel, továbbá fegyvertartási engedéllyel bírók névjegyzékét;

e) rendőri felügyelet alá helyezett egyének névjegyzékét annak az oknak a megjelölése mellett, amiért rendőri felügyelet alatt állanak;

f) feltételelesen szabadságolt, vagy büntetésüket kitöltött elítéltek, kitiltott vagy gyanús egyének neveit és a rájuk vonatkozó adatokat;

g) jelentkezett és tartózkodási engedélyt nyert külföldieket.

356. A helyi és személyi ismeretek megszerzése és gyarapítása az őrparancsnok elsőrendű kötelessége, mert enélkül a közbiztonságot fenntartani, eredményesen nyomozni s legény-

ségét a helyi és személyi ismeretek elsajátításában kellően irányítani nem képes. Az őrsparancsnok a 9. számú melléklet szerint „Őrskörletleírás”-t vezet, amely az őrskörlet általános helyi és személyi viszonyairól nyújt tájékozást.

Minthogy a szakasz- és szárnyparancsnokok a közbiztonsági szolgálatot irányítani és ellenőrizni kötelesek, ennél fogva felügyeleti területükön olyan tág helyi és személyi ismerettel kell bírniok, hogy a közbiztonság nagyobb mértékű megzavarása esetében a szükséges intézkedéseket kellő időben és eredményesen megtehessék.

Ismerniök kell tehát felügyeleti területük hegy- és vízrajzi, népességi, nemzetiségi, kulturális, társadalmi, gazdasági, közlekedési és közbiztonsági viszonyait. Különös figyelmet kell fordítaniok a gyárak, bányák, munkástelepek viszonyaira, a munkások hangulatára, a különböző nemzetiségi, szociálista, kommunista stb. mozgalmakra s végül mindazokra a helyekre, hol közbiztonsági zavarok gyakrabban fordulnak elő.

A szakasz- és szárnyparancsnokok ilyenirányú ismereteikről és tapasztalataikról a 10. számú melléklet szerinti előjegyzést kötelesek vezetni.

54. §. A megfigyelésről általában. Besúgóok alkalmazása.

357. Megfigyelés alatt valamely egyén magatartásának, cselekedeteinek, életmódjának, keresetforrásának stb., továbbá valamely lappangó mozgalomnak vagy készülődő eseménynek hosszabb időn át való figyelemmel kísérését értjük. A megfigyelés célja az, hogy büntetendő cselekmények elkövetése idejekorán meggátoltassék, továbbá, hogy a már elkövetett büntetendő cselekmények kiderítéséhez szükséges adatokat és bizonyítékokat könnyebben és biztosabban lehessen megszerezni.

Minden csendőr minden szolgálat alkalmával minden megfigyelendő egyént figyelemmel kísérni, az ilyenkor esetleg szerzett értesüléseit és tett megfigyeléseit az őrsparancsnoknak jelenteni és a többi csendőrrel közölni köteles.

358. A megfigyelésnek feltűnés nélkül kell történnie és arról sem a megfigyeltnek sem illetéktelen egyénnek tudomással bírnia nem szabad.

A csendőr mindennekelőtt igyekezzék a megfigyelendő

egyén személyes viszonyait, korát, vagyoni állapotát, foglalkozását, jellemtulajdonságait, előéletét stb., valamint mindazokat az adatokat a legrészletesebben megismerni, amelyek az illető egyén gyanús voltára vonatkozóan már az órs rendelkezésére állanak.

Ezek után mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül arra kell törekednie, hogy a megfigyelt egyénnek minden olyan cselekményéről, vagy ténykedéséről, amely az esetleg megindítandó nyomozás során fontossággal bírhat, tudomást szerezzen. Ennek a célnak elérésére a megfigyelt egyénnek haragosai és megbízható szomszédai különösen alkalmasak.

A megfigyelés les útján is történhetik.

A megfigyelt egyénnel szemben szolgálatilag fellépni csak akkor szabad, ha már elegendő bizonyíték áll rendelkezésre. Elhamarkodott fellépés a megfigyelés eredményét veszélyezteti.

359. Mind a megfigyelés, mind a nyomozás eredményessége szempontjából elengedhetetlenül szükséges, hogy minden csendőr néhány besúgóval rendelkezzen, akik a csendőrnek mind a közvetlen megfigyelésben, mind az értesülések és adatok beszerzésében segítségére vannak.

Besúgókul rendszerint azok az egyének a legalkalmasabbak, akik hivatásuknál vagy foglalkozásuknál fogva sok emberrel érintkeznek, sokat járnak-kelnek és alapos helyi és személyi ismerettel rendelkeznek. Ilyen egyének lehetnek: vendéglői, kocsmai vagy szállodai alkalmazottak, fodrászok, bérkocsisok, éjjeli őrök, bábák stb., továbbá olyan egyének, akik ismereteiknél és megbízhatóságuknál fogva egyes esetekben a csendőrnek segítségére lehetnek: vasúti alkalmazottak, levélhordók, termesterek, megjavult gonosztevők stb.

A besúgóval rendszerint csak egy és ugyanaz a csendőr érintkezzék, mert így bizalmát könnyebben meg lehet nyerni. Természetes azonban, hogy a csendőrök az ilyen módon szerzett értesüléseiket egymás között — a besúgó megnevezése nélkül — kicserélni kötelesek.

360. A besúgókkal való érintkezésnek feltűnés nélkül kell történnie.

Tekintettel arra, hogy kevésbbé jó hírben álló egyéneknek besúgók gyanánt való alkalmazását sokszor nem lehet elkerülni, az ilyen egyénekkel való érintkezésben a csendőrnek különös elővigyázatot kell tanusítania. Különösen ügyelni

kell arra, hogy a bizalmas érintkezés a szolgálat érdeke által megkívánt határt túl ne lépje és minden összeköttetést azonnal meg kell szakítani, mihelyt az tapasztaltatnék, hogy a besúgó megbízatásával visszaél, vagy szolgálatai fejében saját magával szemben elnézésre számít.

A besúgókat eredményes tevékenységükért az őrsparancsnok megjutalmazásra javaslatba hozhatja.

A besúgót feljelentésekben vagy szolgálati jelentésekben csak akkor szabad megnevezni, ha ebbe beleegyezett, ebben az esetben is azonban nem mint besúgót, hanem mint tanut kell bejelenteni.

A besúgó nevét csendőrségi előljárók kivételével senki előtt sem szabad felfedni, írásbeli feljelentésekben pedig a „besúgó“ kifejezést használni tilos. Ha a besúgó személye iránt a bíróság vagy más hatóság intéz kérdést a csendőrhöz, a szolgálati titoktartás köteletségére kell hivatkozni. E titoktartási köteleesség alól felmentésnek helye nincs.

55. §. Kocsmák, lebújók, gyanús helyek és gyanús egyének, szállodák ellenőrzése.

361. A kocsmákat, lebújokat és azokat a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségeket, amelyekben a közbiztonságra veszélyes egyének szoktak tartózkodni, a járőr mindig keresse fel. Az ott talált s bármely okból gyanús egyéneket személyazonosságuk, foglalkozásuk és az illető községben való tartózkodásuk célját illetően igazolásra kell felhívni. Feltűnően költekező gyanús egyénekre különös figyelmet kell fordítani. Ilyen helyiségekben tartandó házkutatásra nézve a 437. pont g) alpontja mértékadó.

362. A hatóság által megállapított zárórák betartását a járőrnek ellenőriznie kell. E célból azonban a kocsmába, vendéglőbe stb. belépnie nem szabad, hanem a vendégek eltávolítására és a helyiség bezárására a kiszólitott tulajdonost kell felhívni.

Ha a vendégek a tulajdonos felszólítására a helyiséget el nem hagyják, neveiket a járőr a tulajdonostól tudja meg s őket jelentse fel. Csupán a záróra túlhágása miatt a vendégekkel szemben fellépni nem szabad.

363. Az előjegyzett szokásos büntetéseket, gyanús és

rendőri felügyelet alatt álló egyéneket minden szolgálatban ellenőriznie kell. Az ilyen ellenőrzéseket feltűnés nélkül és tapintatosan kell foganatosítani, hogy az ellenőrzött egyén a nyilvánosság előtt szükségtelen meghurcolásnak ne legyen kitéve.

Ha ilyen ellenőrzés alkalmával a csendőr olyan adatok birtokába jut, amelyek azonnali közbelépésre indokul nem szolgálnak ugyan, de azokat esetleg később fel lehet használni, akkor ezeket magának előjegyezni és az őrsparancsnoknak is bejelenteni köteles.

A hatóságoknak jogukban áll a rendőri felügyelet alá helyezett egyéneket arra kötelezni, hogy időközönként az illetékes csendőr őrsparancsnokságnál jelentkezzenek. Ezt a körülményt az illető egyén figyelőlapjára fel kell jegyezni.

364. A csendőr a magyar honos, de más helyről letelepedett egyének életmódját, összeköttetéseit és keresetforrását stb. figyelje meg és amennyiben gyanúsak, szerezzen tájékozást előbbi tartózkodási helyük rendőrhatalóságától vagy csendőrőrsétől.

Őrsállomásokon lévő szállodákban a vendégek névsorát, illetőleg bejelentő lapjait lenetően naponta, a többi közsegen pedig a megelőző szolgálat alkalmával át kell vizsgálni. Gyanús vendégeket igazoltatni kell. Olyan őrsállomásokon, ahol nagy az idegenforgalom, az idegen egyének ellenőrzése végett a községi előjáráságnál az őrsparancsnok vagy az általa megbízandó csendőr naponta jelenjék meg.

56. §. Cigányok felügyelése és ellenőrzése.

365. A cigánytelepek portyázása alkalmával meg kell figyelni az állandó vagy rendes foglalkozással nem bíró cigányokat, továbbá azokat, akikről indokoltan feltehető, hogy házukban kóborló vagy nyomozott cigányok szoktak elrejtőzni vagy megfordulni.

Különös figyelmet kell fordítani a kóborcigányokra. A csendőr ismerje meg azokat a helyeket, ahol ezek rendszerint tanyáznak és azokat az útvonalakat, amelyeken átvonulni szoktak.

Ha a járőr kóborcigánykaravánnal szemben fellép, puskáját vegye lövésre kész helyzetbe, mert a megtámadtatás veszé-

lyének a cigányok részéről mindig ki lehet téve. A cigányokat ezért magához közel soha se engedje, még a gyermekeket sem. Különösen ügyelni kell arra, hogy közülük senki el ne osonhasson.

Igyekezzenek a cigánykaraván tagjainak személyazonosságát lehetően megállapítani, kutassa át a holmijukat, hogy nincsenek-e náluk büntetendő cselekményből eredő tárgyak vagy támadásra alkalmas eszközök.

Az egyes holmik előmutatására a cigánygyermekeket kell felhasználni.

A járlatokat és igazolványokat különös gondossággal kell átvizsgálni, mert ezek gyakran hamisak vagy érvénytelenek.

Ha az átkutatás ott, ahol a járőr a cigányokat találta, segítség hiánya miatt nem lehetséges, a karavánt a legközelebbi lakott tereptárgyhoz vagy községi előljáróshoz kíséri és ott lehetően zárt udvaron kutatja át.

Ha a karavánt tovább kell kísérni, azt a helyet is át kell vizsgálni, ahol tanyázott.

Cigánykaraván kísérése olyan módon történik, hogy a kocsikon csupán aggok, betegek és gyermekek maradnak, a többi cigány az utolsó kocsi után gyalog megy. A járőr egyik tagja a legelső kocsin helyezkedik el, míg a járőr többi tagja a karavánt oldalt és hátul közrefogva gyalog (lőháton) kíséri.

366. A kóborcigányokkal szemben minden szükségesnek vagy célszerűnek látszó elővigyázati intézkedés jogosult. Különösen meg kell tiltani, hogy a karaván tagjai egymás között cigány nyelven beszéljenek.

A kóborcigányokat egy őrskörletben sem szabad megtűrni, ezért őket, ha terhükre bűncselekmény nem volt megállapítható, illetőségi helyükre való toloncolás, ha pedig külföldiek, az országból való kitoloncolás végett a legközelebbi közigazgatási hatósághoz mindig be kell kísérni.

57. §. Népgyűlések, vásárok, búcsúk, nyilvános mulatságok és mozgófényképüzemek felügyelése.

367. Minden olyan szolgálat, amelyet a csendőrnek nagyobb embertömegben vagy azzal szemben kell teljesítenie, fokozott tapintatot és elővigyázatot követel.

Mindig figyelembe kell venni azt, hogy a tömeg hangulata kiszámíthatatlan és igen könnyen befolyásolható és hogy tömegben a legbékésebb és legtörvénytisztelőbb emberek is igen könnyen ragadtatják magukat olyan meggondolatlan cselekményekre, amelyekre különben egyénenként nem volnának kaphatók.

Ilyen alkalmakkor a csendőr arra törekedjék, hogy szolgálatát minél kevesebb feltűnéssel teljesítse. A tömegben való ok nélküli járkálás, hacsak ez mint pl. vásároknál el nem kerülhet, — fennhéjázó magatartás, szükségtelen kiabálás, az emberek lökdösése, taszigálása stb. a tömeget felingerli s ezért mindezt kerülni kell.

Törekedni kell arra, hogy a csendőrség lehetően két oldalról, a tömegen kívül zárt osztagokban álljon fel. Ha ez nem volna lehetséges, vagy ha a csendőrségi erőt járőrökre kellene felosztani, akkor a járőrökkel mindig közölni kell, hogy nagyobb rendzavarás esetében mely ponton gyülekezzenek.

Ha a járőrnek kell a tömegből valakivel szemben fellépnie, akkor mindenekelőtt igyekezzék az illetővel együtt a tömegből kikerülni, mert a tömegben a megtámadtatás veszélyének inkább ki van téve és a védekezés is nehezebb.

368. Néptömegek elleni föllépés előtt a járőrvezető mindig fontolja meg, hogy a rendelkezésére álló erő elegendő-e. Ha nem elegendő, a helybeli őrsparancsnokságtól, katonai parancsnokságtól, polgári őrtestülettől vagy községi előlíáróságtól kérjen segítséget. Ha azonban segítségre kilátás nincs, akkor a járőrnek még a túlerővel szemben is fel kell lépnie, mert az indokolatlan tétovázás ránézve csak előnvtelen helyzetet teremt, míg a meggondolt, de határozott, bátor és erélyes fellépés a fölényt a túlerővel szemben is biztosíthatja.

Ha a csendőrségi osztagok valamely tömeggel szemben karhatalomként lépnek fel, magatartásukra nézve a jelen utasítás 93. §-a mértékadó.

369. Be nem jelentett, illetőleg nem engedélyezett népgyűlést azonnal fel kell oszlatni.

Magánlakásban vagy nem nyilvános helyiségben tartott olyan értekezleteket vagy megbeszéléseket, amelveken csak meghívott egyének vehetnek részt, nem lehet népgyűlésnek tekinteni, ilyen esetekben tehát a csendőrnek fellépési joga

nincs. Ha azonban az ilyen összejövetelek bármi okból gyanúsak, a közigazgatási hatóságnak azonnal tegyen jelentést.

370. Vásárügyeleti járőrök a vásár előtt és a vásár után az odavezető útvonalakat portyázzák le és az azokon közlekedő embereket a közbiztonság szempontjából figyeljék meg.

Figyelmet kell fordítani arra is, hogy a vásárra felhajtott állatok csakis a hatóság által kijelölt utakon szállíttassanak, illetőleg hajtassanak; ellenőrizni kell azt is, hogy a marhalevelek szabályszerűek-e, azokon a vészmentes helyről való szállítás igazolva van-e, az állatok azonosak-e a marhalevéltre bevezetésekkel és hogy az irányítást megtartották-e. A vásár egész területére állandó portyázással kell felügyelni és törekedni kell arra, hogy az ilyenkor előfordulni szokott verekedések, csalások, lopások és zsebtolvajlások megakadályoztassanak.

Idegen illetőségű, közismert rovottmultú egyéneket, különösen pedig az ismert vásári tolvajokat, akik megjelenésüket kellően indokolni nem tudják, a vásár területéről való kiutasítás végett a községi előljáróságához elő kell vezetni.

371. Nyilvános mulatságok alkalmával a járőr a tánchelyiségben, továbbá olyan helyiségekben, ahol italt mérnek vagy fogyasztanak, nem tartózkodhatik, hanem lehetően a közelben időzzék. Tartózkodási helyét azonban a rendezőséggel közölnie kell.

Olyan mulatságokon, ahol rendezavarástól tartani nem kell, továbbá színházi, mozgófénykép- és más hasonló előadásokon a csendőrség rendszeres ügyeleti szolgálatot nem teljesíthet, ez azonban nem érinti fennálló ellenőrzési kötelességét.

Ha valamely nyilvános mulatságon nagyobb mértékű rendezavarás (verekezés) fordul elő, a mulatságot azonnal fel kell oszlatni. Olyan községekben, ahol nyilvános mulatságokon a verekedések gyakoriak, a mulatságoknak egy bizonyos időre való betiltása végett az őrsparancsnok a közigazgatási hatósághoz javaslatot tehet.

Ha valamely népgyűlés, mulatság, előadás színhelyén az illetékes rendőri hatóság tagja ügyeleti szolgálatot teljesít, a járőrnek nála a mulatság, előadás stb. helyiségén kívül jelentkeznie kell.

372. A csendőrség állandó mozgófényképüzemi ügyeleti szolgálatot nem teljesít és ilyen szolgálatra felhívni sem lehet. Az őrsnek azonban kötelessége az állomáshelyén levő összes

mozgófényképüzemeket minden előadási napon legalább egyszer megkeletésszerűen ellenőrizni s ott, ahol erre szükség van, az ellenőrzést naponta többször is foganatosítani.

Az ellenőrzésnek a következőkre kell kiterjednie:

a) van-e a mozgófényképüzemi engedélyesnek a belügy-miniszter által kiállított mutatóványengedélye;

b) a bemutatni szándékolt mozgóképet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyezte-e;

c) a bizottság által csak 16 évesnél idősebb egyének részére engedélyezett mozgófényképek előadását nem látogatják-e 16 évesnél fiatalabb egyének;

d) nincs-e a mozgófényképüzemnél 18 évesnél fiatalabb alkalmazott;

e) a hatóság által előírt tűzbiztonsági és közegészségi óvintézkedéseket az előadások alatt és közben megtartják-e. illetőleg megtették-e.

Az őrzállomáshelyeken kívül fekvő mozgófényképüzemeket elvben szintén a fentiek szerint kell ellenőrizni, de csak rendes vagy alkalmi járőrök által. Külön erre a célra járőrt csak indokolt esetben szabad kiveényelni.

Az, hogy a csendőr az ellenőrzéskor a mozgófényképüzem helyiségében mennyi ideig tartózkodjék, a csendőr, illetőleg az őrparancsnok belátására van bízva, elvül szolgáljon azonban, hogy az egy napon tartott minden előadás alatt ügyeleti szolgálatot csak esetenként és csak indokolt esetben kell tartani.

A mozgófényképüzemek ellenőrzése címén a csendőrség részére külön állandó ülőhelyet lefoglalni vagy igénybe venni tilos.

A mozgófényképüzemek ellenőrzéséért díjazást senkitől semmiféle címen nem szabad elfogadni.

58. §. Ipar-, munkástelepek és gazdasági munkások ellenőrzése. Magatartás munkásokkal szemben.

373. Az őrskörlethez tartozó gyárakban, bányákban és munkástelepeken a csendőrnek álapos és kiterjedt helyi és személyi ismerettel kell rendelkeznie.

Ismerje a gyárak és bányák fekvését, azoknak helyiségeit és berendezéseit, a tisztviselő- és munkástelepeket annyira, hogy

ott szükség esetében megjelenve, gyorsan és biztosan tájékozódhassék.

Emellett tartsa kötelességének a munkások kiléte felől állandóan érdeklődni, mely feladatának a legjobban akkor felelhet meg, ha a gyár- vagy bányatelepen a munkásokról vezetett előjegyzést megtekinti, az abban beállott változásokról tudomást szerez s az újonnan felvett munkások előélete után a tudakozóívek felhasználásával a puhatolást megejti.

Győződjék meg ilyenkor arról is, hogy a műhelyekben az iparhatóságok által láttamozott munkarend ki van-e függesztve, annak rendelkezéseit megtartják-e, az üzemvezetőség a munkások életének és testi épségének megóvását célzó intézkedéseket megtette-e, iskolaköteles gyermekek foglalkoztatva nincsenek-e és a munkásokkal méltánytalanság nem történik-e.

Az őrsparancsnok a hátrányos észleletekről, ha hatósági intézkedés szükségét látja fennforogni, a közigazgatási hatóságnak jelentést tesz.

374. A csendőr különös figyelmet fordítson mindazokra a jelenségekre, amelyek a közcsend és rend háborítását idézhetik elő.

Igyekezzen a munkások bizalmába férkőzni s az ő révükön vagy besúgóí útján viszonyaikról, hangulatukról, mozgólásaikról tudomást szerezni, a megnyilvánuló elégtelenség vagy előfordult rendetlenség okait kipuhatolni, hogy ezekről, valamint a készülőben levő nagyobb mértékű munkabeszüntetés vagy munkáselbocsátás felől kellő időben értesülhessen és jelentést tehessen.

Meglepetések elkerülése végett, különösen olyankor, amikor a munkásság körében nyugtalanság észlelhető, az őrsparancsnok az ipartelepek önálló portyázását és felügyelését is elrendelheti.

Minthogy pedig a munkabeszüntetéseket rendszerint idegen izgatók bujtogatására lehet visszavezetni, a csendőrnek fokozott figyelmet kell fordítania arra, hogy ilyen egyének megjelenéséről kellő időben tudomást szerezzen, hogy rendbontó tevékenységüket megakadályozhassa.

375. A csendőrnek a munkásokkal szemben való magatartása olyan legyen, hogy bennük maga iránt tiszteletet és bizalmat gerjesszen és őket a közcsend és a közbiztonság fenntartásának szükséges voltáról meggyőzze. Igyekezzen őket jóakarató és felvilágosító figyelmeztetéssel, nyugodt és tapin-

tatos, de ha szükséges, erélyes fellépéssel józan belátásra bírni s erőszakoskodásoktól visszatartani.

Ha akár az ipari, akár a mezőgazdasági munkások közt sztrájk tört ki, a csendőr kötelessége a fennálló törvényes rendet minden rendelkezésre álló eszközzel megvédeni. Gondoskodni köteles arról, hogy a sztrájkolók a gyárépületekben, berendezésekben, anyagokban, valamint a terményekben kárt ne tehessenek, a tulajdonosoknak és alkalmazottjaiknak testi épségét és személyes szabadságát ne veszélyeztethessék s hogy a dolgozó munkásokat a munka abbahagyására se rá ne beszélhessék, se rá ne kényszeríthessék. Ezenkívül köteles a közüzemeket (villany- és szivattyútelepeket, vízműveket stb.) mindaddig őrizni, amíg az arra hivatottak felváltják, azután feladata csupán e közegek támogatására szorítkozik.

A munkások csakis a hatóság által kijelölt sztrájktagyán gyülekezhetnek, de sem ott, sem máshol hatósági engedély nélkül gyűléseket tartaniok nem szabad. A sztrájktagyán a szeszesimal kimérését meg kell akadályozni.

Azokat, akikre rábizonyult, hogy rendzavarásra izgatnak, el kell fogni s az illetékes hatóságnak át kell adni.

A munkaadók és munkások között felmerült bérharcba beavatkozni, a munkaadók és munkások között megegyezést közvetíteni csendőregyéneknek nem szabad.

59. §. Külföldiek ellenőrzése.

376. Az őrskörletben tartózkodó külföldiek ellenőrzése, valamint annak figyelemmel kísérése, hogy a külföldiek, illetőleg szállás- vagy munkaadók a külföldiek bejelentésére és nyilvántartására nézve fennálló rendelkezéseknek pontosan eleget tesznek-e, az őrsparancsnokság kötelessége. Ezeket az ellenőrzéseket rendes szolgálattal kapcsolatosan kell teljesíteni, de sürgős szükség esetében e célra külön járőrt is lehet vezényelni.

Az ellenőrzés alapjául rendszerint a községi (kőr-) jegyzőknek a külföldi bejelentését közlő értesítése szolgál. Ennek hiányában az ellenőrzést hivatalból is lehet teljesíteni.

377. A járőr a külföldit lakásán vagy szállásán felkeresi és útlevelének, esetleg a személyazonosságát igazoló egyéb okmányainak felmutatására felkéri, valamint itt tartózkodásának oka vagy célja és tartama felől is megkérdezi és meg-

győződést szerez arról, hogy jelentkezési kötelességének eleget tett-e. Ha szükséges, a járőr a külföldi után más alkalmas, esetleg bizalmas módon is puhatolni köteles. A személyes ellenőrzés alkalmával azonban a legmesszebbmenő udvariasságot kell tanúsítani és feltétlenül kerülni kell minden olyan eljárást, amely fölösleges zaklatás látszatát kelthetné.

Ha a járőr a külföldi útlevelét rendben találta és semmi olyan körülmény sem merült fel, ami a külföldivel szemben hatósági eljárást tenne szükségessé, bevonulása után az ellenőrzés megtörténtét az őrsparancsnoknak szóval jelentse.

Ha azonban a járőr a külföldi ellenőrzése alkalmával kihágást állapított meg vagy bárminő gyanús körülményt észlelt, továbbá ha annak itt-tartózkodása az állam érdekeire, az állami és társadalmi rendre vagy más szempontból aggályos, erről az illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságnak haladéktalanul jelentést kell tenni.

Minden külföldről, mihelyt megérkezése az őrs tudomására jut, tehát esetleg személyes ellenőrzés előtt is, a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányságához beosztott csendőr összekötő tiszthez tudakozó lapot kell beküldeni. (Nyut. 185.)

378. Az őrsparancsnok köteles a községi (kör-) jegyzőket felkérni arra, hogy fokozottabb ellenőrzést igénylő külföldi egyén megérkezéséről az őrsöt rövid úton azonnal értesítsék. Ilyen esetben a szükséges intézkedéseket ennek az értesítésnek alapján teszi meg.

Azt a külföldit, aki az őrskörletben vagy az ország területén három hónapnál régebben tartózkodik, tartózkodási engedélyének felmutatására kell felkérni, hacsak annak kiállításáról a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság: (községi előljáróság, községi- vagy körjegyző) az őrsöt megelőzően nem értesítette.

Ha a községi (kör) jegyző vagy m. kir. rendőrségi hatóság az őrsöt a külföldi eltávozásának bejelentéséről értesíti, akkor lehetően feltűnés nélkül puhatolás tárgyává kell tenni, hogy a külföldi valóban eltávozott, illetőleg az ország területét elhagyta-e. A hatóságnak azonban csak akkor kell jelentést tenni, ha gyanú merülne fel arra, hogy a külföldi a távozás bejelentése dacára is az ország területén tartózkodik.

Az őrsök, illetőleg azok járőrei kipuhatolni kötelesek azt

is, hogy az őrskörletben nincsen-e olyan külföldi, aki az ország területén jogosulatlanul vagy a megállapított határidőn túl tartózkodik.

Ha az őrskörletből más őrs körletébe vagy a m. kir. rendőrség hatósági területére távozott külföldinek fokozottabb szemmeltartása szükséges, erre az új tartózkodási hely illetékes m. kir. rendőrségi hatóságának vagy csendőrségének figyelmét fel kell hívni.

A külföldiek elővezetésére vagy elfogására nézve a jelen utasítás 44. és 45. §-ában foglaltak mértékadók.

60. §. Vadászat és halászat ellenőrzése.

379. Vadászó egyéneket a csendőr vadászjegyük előmutatására felszólítani köteles. Hivatalos hajtóvadászatra meghívottak a vadászatban résztvehetnek a nélkül, hogy vadászjeggyel kellene ellátva lenniök, ezek tehát nem kötelesek vadászjeggyel igazolni magukat. Kör- és hajtóvadászatoknál a kör vagy hajtás befejezése után kell az ellenőrzést gyakorolni.

Az ellenőrzésnél figyelmet kell fordítani arra, hogy a vadász a vadászjegyen feltüntetett névvel és fényképpel azonos legyen.

Azt, aki vadászjegyét felmutatni nem tudja vagy nem akarja, továbbá, aki bármilyen vadászati vagy jövedéki kihágást követett el, a vadászat abbanahagyására kell felszólítani. Ha az ilyen egyén ismeretlen és kilétét igazolni nem tudja, vagy nem akarja, személyazonosságának megállapítása végett a legközelebbi olyan lakott helyre kell elővezetni, ahol őt igazolhatják.

Azt, aki engedély nélkül másnak területén vadászik, orvvadásznak kell tekinteni. Az orvvadászoktól, továbbá a vadászjeggyel nem rendelkezőktől és azoktól, akik tiltott időben vagy tiltott vadra vadásznak, a vadászfegyvert — ez utóbbiaknál tekintet nélkül arra, hogy vadászjeggyel bírnak-e vagy sem — őrizetbe kell venni és a közigazgatási hatóságnak, az esetleg elejtett vadat pedig a községi előljáróságnak kell átadni.

380. A vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékei miatt elkövetett egyéb kihágások eseteiben a lőfegyvert csak

akkor kell őrizetbe venni, ha közbiztonsági szempontból szükségesnek mutatkozik, vagy ha az illető fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezik, vagy ha egyéb büntetendő cselekmény forog fenn.

Az orvvadászokat mindenkor nagy óvatossággal kell megközelíteni, ezért a járőr tagjai, ha a terepviszonyok, illetőleg a terepfödözet ezt lehetővé teszik, lehetően fedezve és egymástól nagyobb távolságon közeledjenek feléjük.

Erdők vagy vadászterületek átportyázásához az erdőszemélyzet, illetőleg a vadőrök közreműködését igénybe lehet venni.

381. Halászó egyének ellenőrzése hasonló módon történik. Vonóhálóval történő halászatnál a háló kivonását be kell várni. Orvhalásztól a halászati eszközöket, valamint mindenkitől az olyan halászati eszközöket, amelyek a törvény által előírt követelményeknek meg nem felelnek, őrizetbe kell venni.

61. §. Vasút- és hajóállomáson, valamint fürdőhelyen teljesített szolgálat.

382. A vasútállomáson szolgálatot teljesítő csendőr az állomás egész területén állandóan portyázni, a vasúti munkásokat, alkalmazottakat, raktárakat, a berakásra váró vagy kirakott árukat megfigyelni köteles.

A vonat érkezése előtt és után az egyes utasokat és az állomáson egyébként megforduló közönséget szemügyre kell venni. E célból a járőr az éttermekben és várótermekben is nézzen körül, de ezekben a helyiségekben indok nélkül hosszabban tartózkodnia vagy leülnie nem szabad. Egyébként a vonat megérkezésétől elindulásáig annak hosszában kell portyázni, hogy a ki- és beszálló közönséget, a postai és vasúti szállítmányok ki- és berakását figyelemmel kísérhessen. Ha azonban az állomáson nagyobb embertömeg van, vagy ha a körülményekhez képest célszerűnek mutatkozik, foglaljon a csendőr alkalmas helyen figyelő állást és ezt a helyét többször változtassa, hogy mindent könnyen megfigyelhessen.

A csendőr anélkül, hogy a vasúti személyzet hivatalos teendőibe vagy hatáskörébe beleavatkoznék, köteles arra ügyelni, hogy a forgalmi szabályokat mindenki megtartsa és

senki olyan cselekményt el ne kövessen, amely a vonat vagy az utasok biztonságát, illetőleg a forgalom zavartalanságát veszélyeztethetné.

A szolgálatban álló vasúti személyzetet szolgálatában és az üzleti szabályok megtartása körül támogatni kell és személyüket minden támadás vagy erőszakoskodás ellen meg kell védeni.

Szükség esetében meg van engedve, hogy a csendőr a vonaton levő utasok szemügyre vétele céljából a különböző kocsiosztályokat bejárja, emiatt azonban a vonat elindulását késleltetni nem szabad. Vasúti lopások meggátolására különös gondot kell fordítani.

383. Vasútügyileti szolgálatot rendszerint csak esetről-esetre lehet vezényelni. Örsállomáson kívül tartandó vasútügyileti szolgálatot rendszerint a rendes szolgálattal kapcsolatosan kell előírni. Állandó vasútügyileti szolgálathoz a belügyminiszter engedélye szükséges.

384. A hajóügyileti szolgálatra és hajóellenőrzésekre szintén a fenti szabályok mértékadók.

385. Fürdőörsök és különítmények részére az utasítást a „Függelék“ tartalmazza.

IX. Nyomozó szolgálat.

62. §. A bűnvádi eljárásról általában.

386. Bűnvádi ügyben bírói eljárás csak a törvény értelmében, vád alapján és csak az ellen indítható, akit büntett, véttség vagy kihágás nyomatékos gyanúja terhel.

A vádat rendszerint a kir. ügyészség képviseli. Magánvádra üldözendő véttség és kihágás esetében a vádat elsősorban és rendszerint a sértett képviseli.

A bűnvádi eljárás megindításánál a bűncselekménynek a büntető törvényekben megállapított minősítése irányadó. Azokat a körülményeket, amelyek következtében a büntettet az 1878. évi V. t.-cikk 92. §-a alapján vétséggé kell átváltoztatni, csak az ítélet hozásánál veszik tekintetbe, ezek tehát a csendőr jogait és kötelességeit nem befolyásolják.

Amennyiben a bűnvádi eljárásra vonatkozó valamely rendelkezésnek a tettesre való alkalmazása a büntető törvényekben a bűncselekményre megállapított büntetés nemétől vagy tartamától van függővé téve, ez a rendelkezés a bűncselekmény kísérletével vagy a részességgel terheltekre is kiterjed. Ugyanez áll a jelen utasításban foglalt rendelkezésekre is.

Sürgős nyomozati cselekményeket vasárnapokon és ünnepnapokon is el kell rendelni és foganatosítani.

A bűnvádi eljárásban megállapított határidőket csak olyan esetekben lehet meghosszabbítani, amikor ez kifejezetten meg van engedve. Nem kell beszámítani a határidőbe azt a napot, amelyen a határidő kezdetét megállapító intézkedés, cselekmény vagy esemény történt. Vasárnapot és a Gergely-naptár szerinti ünnepnapot nem kell beszámítani, ha az a határidő utolsó napjára esik.

387. A bűnvádi eljárásban:

„Vádló“ alatt a kir. ügyészséget, valamint a fő- és pótmagánvádlót kell érteni.

„*Főmagánvádoló*“ az a sértett, illetőleg annak törvényes képviselője, aki a törvényben kifejezetten felsorolt bűncselekmények eseteiben a kir. ügyészségnek a vád képviseletére vonatkozó előzetes felhívása nélkül vádat emelhet.

„*Pótmagánvádoló*“ az a sértett, aki a rendszerint közvádra üldözendő bűncselekmény esetében, ha a kir. ügyészség a vád képviseletét megtagadta vagy a vádat elejtette, a vád képviselésében eljárhat.

„*Terhelt*“ az, aki ellen a bűnvádi eljárás folyik.

„*Gyanúsított*“ az, aki ellen nyomozás folyik, de aki ellen még vizsgálat elrendelése indítványozva vagy vádirat benyújtva nincs.

„*Felek*“ alatt a vádlót és a terheltet, illetőleg a gyanúsítottat kell érteni.

„*Sértett*“ az, akinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megakísérelt bűncselekmény.

„*Magánindítványra jogosult*“ az a magánegyén, akinek indítványától függ a bűnvádi eljárás megindítása.

„*Fiatalkorú*“ az, aki a büntett, vétség, vagy kihágás elkövetésekor életének tizenkettedik évét már meghaladta, de tizennyolcadik évét még be nem töltötte.

„*Gyermek*“ az, aki a büntető jogszabályokba ütköző cselekmény elkövetésekor életének tizenkettedik évét meg nem haladta.

A „*katonai*“ szó a m. kir. honvédségre, valamint a katonailag szervezett közbiztonsági testületekre vonatkozik.

„*Fegyveres erő*“ alatt a m. kir. honvédséget kell érteni.

388. Bűnvádi eljárásra rendszerint az a bíróság illetékes, amelynek területén a bűncselekményt elkövették, habár az eredmény másutt következett is be. Ha a bűncselekményt több bíróság területén vagy több bíróság területének határán követték el, akkor a bíróságok közül az illetékes, amelyik a másikat megelőzte. Megelőzés akkor forog fenn, ha az illető ügyben egyik bíróság a másiknál korábban hozott valamely határozatot vagy tett valamely intézkedést. A tettes bírósága illetékes a részesre, orgazdára és bűnpártolóra, valamint ezeknek külön vagy másokkal együtt elkövetett más bűncselekményeire nézve is.

Kölcsönös becsületsértés, rágalmazás vagy testi sértés esetében az a bíróság, amely az egyik vád alapján az eljárást megindította, mindaddig, míg az eljárást ítélettel vagy meg-

szüntető végzéssel be nem fejezte, illetékes a másik vád alapján való eljárásra is, amennyiben hatáskörét az utóbbi vád elbírálása meg nem haladja.

Külföldön elkövetett bűncselekmény tekintetében az eljárásra az a magyar bíróság illetékes, melynek területén a terhelt lakik vagy tartózkodik. Lakó- vagy tartózkodóhely hiányában az a bíróság illetékes, amelynek területén a terhelt a magyar hatóság hatalmába került.

389. A kir. ügyészség kötelessége a tudomására jutott, hivatalból üldözendő bűncselekmények tárgyában a nyomozást teljesíttetni és a bűnvádi eljárásban a közvádat képviselni.

Az állam, a törvényhatóságok, a megyei városok és községek rendőri hatóságai és közegei kötelesek a kir. ügyészségnek hivatalos hatáskörében hozzájuk intézett utasításait vagy felhívásait, illetőleg megkereséseit, haladéktalanul és pontosan teljesíteni.

390. A terhelt minden bűnügyben és az eljárás bármely szakában élhet védő közreműködésével. Ha a terhelt e jogával nem él, helyette törvényes képviselője, házastársa, illetőleg fel- vagy lemenő ágbeli rokona önállóan választhatnak védőt.

Védőül csak az ügyvédi lajstromba bejegyzett ügyvéd, egyetemi vagy jogakadémiai tanár választható. A terhelt érdekeinek valamennyi nyomozati cselekménynél való képviselésével nem ügyvéd is megbízható.

A védő védettje érdekében az eljárás bármely szakában, tehát a nyomozás alatt is eljárhat, a nyomozásba azonban bele nem avatkozhatik. A gyanúsítottnak és tanuknak a csendőrség által való kikérdezése alkalmával a védő nem lehet jelen.

A védő a gyanúsított védelme érdekében beadványban vagy élszóval indítványt tehet, annak elfogadása vagy elutasítása azonban az eljáró csendőr mérlegelésére van bízva. A gyanúsított javát szolgáló mentő vagy enyhítő körülmények megállapítására vonatkozó indítványnak rendszerint helyt kell adni, kivéve, ha a megállapítani kért körülmény már kellőképpen tisztázva van, vagy ha a halogatás célzata nyilvánvaló. Írásban benyújtott védői indítványt a feljelentéshez kell csatolni.

Elfogott vagy őrizetbe vett gyanúsítottal védője csak a csendőr jelenlétében érintkezhetik és kölcsönös levelezésük is

csak előzetes átolvasás után továbbítható, illetőleg kézbe síthető.

391. A bűnvádi eljárás három főszakra oszlik: a nyomozásra, a vizsgálatra és a főtárgyalásra.

A nyomozásra vonatkozó szabályok részletes ismerete a csendőrré különös fontossággal bír, ezért azokat a jelen fejezet, míg a szintén nyomozó cselekményt képező elővezetés és elfogás végrehajtására vonatkozó határozványokat a VII. fejezet 44. és 45. §-a részletesen tárgyalja.

A katonai büntető törvénybe ütköző bűncselekmények nyomozása alkalmával polgári egyénnel szemben szintén a jelen fejezetben előírt eljárást kell követni.

63. §. A bűnügyi nyomozás fogalma és célja. Bűnügyi nyomozás teljesítésére hivatott hatóságok és közegek.

392. Bűnügyi nyomozás alatt azoknak az adatoknak ki-puhatolását és megállapítását kell érteni, amelyek valamely büntetendő cselekmény esetében a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek.

Ezek az adatok a következők:

a) követtek-e el büntetendő cselekményt (büntett, vét-ség, kihágás), vagy sem;

b) ha büntetendő cselekményt követtek el, azzal kit vagy kiket lehet gyanúsítani (tettesek és részesek);

c) a büntetendő cselekményt mikor, hol, miképen és (mind a vád, mind a védelem szempontjából) minő körülmé-nyek között követték el;

d) melyek a mindezekre vonatkozó perrendszerű bizo-nyító adatok.

Büntetendő cselekmény gyanuja nélkül is ki kell puha-tolni és meg kell állapítani az olyan cselekmények, illetőleg események (balestek, elemi csapások stb.) körülményeit, ame-lyek a rend és közbiztonság fenntartására befolyással vannak.

Ezeknél a puhatolásoknál azt kell megállapítani, hogy büntetőjogi felelősség terhel-e valakit vagy sem. Ha igen, a szabályszerű nyomozást le kell folytatni, ha nem, akkor a 77. §. értelmében kell eljárni.

393. A nyomozást rendszerint a kir. ügyészség rendeli el, de a kir. járásbíróság és a főszolgabíró (rendőrségi hatóság)

is elrendelheti és a csendőrség saját kezdeményezéséből is megindíthatja.

Főmagánvád eseteiben a nyomozás elrendelésére és megszüntetésére a rendőri hatóság főnöke jogosult.

A nyomozás sikerének egyik főkelléke és biztosítóka a gyorsaság, ezért azt késedelem nélkül kell megkezdeni és a lehető leggyorsabban keresztülvinni.

394. A bűnügyi nyomozó szolgálatban szükséges egyes nyomozó cselekményeket rendszerint a rendőri hatóságok és rendőri közegek teljesítik.

Rendőri hatóságok:

a) m. kir. rendőrkapitányságok és kirendeltségek;

b) a főszolgabírák;

c) az a) alatt felsorolt hivatalok vezetői és önálló intézkedésre jogosított tagjai, úgyszintén a b) alatt megjelölt hatósági személyeknek önálló intézkedésekre jogosított helyettesei, végül

d) a községi előljáróságok.

Rendőri közegek:

a) a fentebb felsorolt hatóságok alárendelt hivatalnokai (detektívek stb.);

b) a m. kir. rendőrség őrszemélyzetének tagjai;

c) a m. kir. csendőrségnek a csendőrőrsökre és különítményekre beosztott legénysége, ide értve a szakaszparancsnokokat is;

d) a községi előljáróság közegei.

395. A községi előljáróságok rendőri hatósága alatt álló területen a nyomozásra, vagy egyes nyomozó cselekmények teljesítésére a csendőrség hivatott. A községi előljáróságok nyomozást, illetőleg egyes nyomozó cselekményeket csak akkor teljesíthetnek, ha erre őket a kir. ügyészség, a vizsgáló- vagy kiküldött bíró, a kir. járásbíróság, vagy az illetékes főszolgabíró utasítja.

Saját kezdeményezéséből a községi előljáróság bűnügyi nyomozást csak akkor teljesíthet, ha veszély van a késedelemben, a csendőrség nincs jelen és annyi idő sincs, hogy ez kellő időben értesíthető legyen, ilyen esetben is azonban csak a halaszthatatlan nyomozati cselekményeket foganatosíthatja.

Ha a községi előljáróság valamely büntetendő cselekményt észlel vagy ha valaki nála büntetendő cselekmény miatt felje-

lentést tesz vagy hozzá magánindítványt nyújt be, akkor, ha nincs veszély a késedelemben, köteles a feljelentést az illetékes csendőrőrssel vagy a legközelebbi járőrrel közölni, illetőleg a magánindítványt annak átadni.

Ha a csendőrség akár felhívásra vagy megkeresésre, akár saját kezdeményezésére nyomozást teljesít, abba a községi előljáróság nem avatkozhatik bele, köteles azonban a csendőrséget a nyomozás lefolytatásában támogatni.

64. §. Nyomozási illetékesség.

396. A csendőrség rendszerint csak saját területén végez bűnügyi nyomozást.

A csendőrség működési területén elkövetett bűncselekmények ügyében a nyomozás lefolytatására mindig az elkövetés helye szerint illetékes őrs hivatott és pedig akkor is, ha a tettest valamelyik más őrs vagy a m. kir. rendőrség fogta el.

Ez azonban nem zárja ki azt, hogy az osztály- és szárnyparancsnokok egyes bonyolultabb vagy közfeltűnést keltő bűncselekmények nyomozására — szükség esetében — kíváló nyomozóképességgel bíró csendőröket, bármely őrsükre, kirendel-hessenek.

Ha a tettes egy és ugyanazt a bűncselekményt több őrs körletében követte el, a nyomozást az az őrs köteles lefolytatni, amelyik azt előbb indította meg. Ha pedig ugyanaz a gyanúsított több őrs körletében több, egymástól független bűncselekményt követett el, a nyomozást valamennyi bűncselekmény ügyében elvben ugyanaz a járőr, idegen őrskörletekben egy, a helyi és személyi viszonyokkal ismerős járőr segítségével — végzi. Azonban meg van engedve az is, hogy az őrs a saját körletében elkövetett bűncselekmények kinyomozása után a gyanúsítottat az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak re-jelentse, illetőleg átadja és erről azt az őrsöt, amely a többi bűncselekmény ügyében a nyomozásra illetékes, értesítse. Ebben az esetben az utóbbi őrsnek az esetleg elfogott gyanúsítottat, a nyomozás folytatása végett, attól a bíróságtól vagy hatóságtól kell kikérnie, amelynek őt az előbbi őrs átadta.

A saját őrskörlet területén kívül eső helyre a fenti eseten kívül csak nyomonüldözés esetében és csak akkor szabad a nyomozó járőrnek személyesen elmennie, ha ezt a nyomozás

L' 214.000/1942. B. A. rend. L' 30/Es.k. 1944.

érdeke, illetőleg sikere feltétlenül megkívánja vagy, ha az illető helyen teljesítendő nyomozó cselekmény olyan sürgős, hogy annak elvégzésére az illetékes csendőrőrsöt vagy m. kir. rendőrségi hatóságot a késedelemből származható veszély miatt még rövid úton (távbeszélőn, távirattal) sem lehet felkérni. Egyébként a szükséges nyomozó cselekmény teljesítése iránt a terület szerint illetékes őrsöt vagy m. kir. rendőrségi hatóságot kell megkeresni. Ez a korlátozás nem vonatkozik azokra a csendőrökre, akiket a jelen pont 3. bekezdése alapján rendeltek ki.

A csendőrség és a m. kir. rendőrség szervei a bűnügyi nyomozásokat a saját területükön külön-külön és egymástól függetlenül teljesítik. Azonban sem a csendőrség, sem pedig a m. kir. rendőrség egyénei nincsenek korlátozva abban, hogy tettenkapás esetében vagy pedig a saját területükön elkövetett bűncselekmények nyomozása közben, annak továbbfolytatása vagy nyomonüldözés céljából egymás működési területére lépjenek és ott nyomozó cselekményeket végezzenek. Az idegen m. kir. rendőrségi hatóságoknak, illetőleg csendőrőrsöknek az ilyen szolgálati működés elé nem szabad akadályokat gördíteniök, ellenkezően azt mindenben támogatni kötelesek. Annak a rendőri hatóságnak, amelyiknek a területén az idegen közeg megjelent, jogában áll azt kívánni, hogy az idegen közeg a szolgálati ténykedést a rendőri hatóság saját közegének jelenlétében végezze.

A csendőrség, illetőleg a m. kir. rendőrség a nem saját területén elkövetett bűncselekményeket még abban az esetben sem nyomozhatja, ha a gyanúsítottat az ő közegei fogták is el, hanem köteles az illetőt a nyomozás lefolytatása végett haladéktalanul az elkövetés helye szerint illetékes m. kir. rendőrségi hatóságnak, illetőleg csendőrőrsnek átadni. Ez a rendelkezés nem gátolja természetesen azt, hogy a nyomozásra nem illetékes m. kir. rendőrségi hatóság vagy csendőrőrs a saját területén teljesítse azokat a sürgős természetű nyomozó cselekményeket, amelyeknek késedelme a nyomozás érdekeit veszélyeztetné.

Ha a gyanúsított egy és ugyanazt a bűncselekményt folytatóan a m. kir. rendőrség és a csendőrség működési területén követte el, a nyomozást az a szerv köteles lefolytatni, amelyik azt előbb indította meg. Ha pedig ugyanaz a gyanúsított a m. kir. rendőrség és a csendőrség működési területén több, egy-

mástól független bűncselekményt követett el, a nyomozást a m. kir. rendőrség, illetőleg a csendőrség csak a saját területén elkövetett bűncselekményekre nézve folytatja le, a gyanúsítottat bíróságnak vagy a kir. ügyésznek átadja s erről egyidőben értesíti azt a csendőrőrsöt, illetőleg azt a m. kir. rendőrségi hatóságot, amelyik a másik területen elkövetett bűncselekmények nyomozására illetékes. Ilyen esetben mind a csendőrség, mind a m. kir. rendőrség külön tesz feljelentést.

Ha az őrsparancsnokság vagy a járőr a m. kir. rendőrségnek vagy idegen csendőrőrsnek területén elkövetett olyan büntetendő cselekményről értesül, amely az ő részéről azonnali beavatkozást nem igényel, erről az illetékes m. kir. rendőrségi hatóságot, illetőleg az illetékes őrsöt értesíteni köteles. Ugyanezekhez utasítja azokat a panaszosokat is, akik ilyen területen elkövetett bűncselekmények miatt sürgős intézkedést nem igénylő feljelentésükkel hozzá fordulnak.

Mindezek a rendelkezések nem érintik a csendőrségnek és a m. kir. rendőrségnek azt a kölcsönös köteletségét, hogy a bárhol elkövetett bűncselekmények kiderítése érdekében saját hatáskörükön és működési területükön belül öntevékenyen is puhatoljanak és a szerzett adatokról a nyomozás lefolytatására illetékes szervet vagy hatóságot értesítsék.

A belügyminiszternek jogában áll esetről-esetre elrendelni vagy engedélyezni, hogy a csendőrség, illetőleg a rendőrség egyénei egyes bűncselekményeket az ország egész területén nyomozhassanak. A belügyminiszter rendelete vagy engedélye alapján kirendelt csendőrségi vagy rendőrségi egyének működési területük tekintetében nincsenek korlátozva, az idegen rendőri hatóságoknál való jelentkezési kötelesség alól is felvannak mentve, de az illetékes előljáró csendőr tiszti parancsnokság, illetőleg az illetékes rendőrségi hatóság őket írásbeli nyílt rendelettel köteles ellátni, amelyben — esetleg a szolgálati feladat megjelölése nélkül — kifejezetten fel kell tüntetni, hogy a kirendelés a belügyminiszter rendelete, illetőleg engedélye alapján történt.

397. Olyan m. kir. rendőri hatósági területen, amelyen a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség teljesíti, a rendőri hatóságnak a bűnügyi nyomozások teljesítését elvben a csendőrségre kell bíznia minden olyan esetben, amikor rendőri hatósági tag (fogalmazási karbeli tisztviselő) jelenlétére szükség

nincs. Annak eldöntése, hogy mikor van ilyenre szükség, a rendőri hatóság vezetőjének jogkörébe tartozik, aki ennél az elhatározásánál nem a bűncselekmény minőségét, hanem azt a körülményt tekinti irányadónak, hogy a nyomozás bonyolult-e s van-e szükség a Bp. 96—98. §§-okban körülírt rendőri hatósági intézkedések közvetlen foganatosítására, illetőleg e célból fogalmazási karbeli tisztviselő kirendelésére. Ha ez az eset nem forog fenn, a nyomozást a csendőrségre bízva, amely azt önállóan teljesíti. Ilyenkor a csendőrség mellett vagy vele párhuzamosan ugyanabban az ügyben más rendőri hatósági közeg (felügyelő karbeli tisztviselő, detektív, őrszemélyzet) nem nyomozhat. A rendőri hatóság azonban a nyomozás esetleg még szükséges kiegészítése iránt ebben az esetben is intézkedhetik.

A rendőrségi hatóság vezetője, avagy a bűnügyek vezetésével megbízott fogalmazási karbeli tisztviselője a csendőrségi nyomozásba az itt körülírt elvi szempontok szem előtt tartása mellett bármikor beavatkozhatik, ennek folytatására, menetére stb. irányítást adhat, sőt azt teljesen át is veheti. Nincs helye azonban az átvételnek akkor, ha a csendőrség a nyomozást már befejezte, vagy ha annak eredményes befejezésére kilátása van (a tettes személye kiderült, a tettes kézrekerült, a bűnjelek és bizonyítékok beszereztek, stb.).

Ha a m. kir. rendőrségi hatóság a nyomozást maga foganatosítja vagy a csendőrségtől átveszi, jogában áll a hatósági területén szolgálatot teljesítő csendőrség közreműködését igénybe venni és ha szükséges, egyidejűen m. kir. rendőrségi közegek (detektívek) felhasználása iránt is intézkedni. Ilyenkor azonban a nyomozást fogalmazási karbeli tisztviselőnek kell vezetnie.

65. §. A nyomozás megindítása.

398. A nyomozást a csendőr „hivatalból”, „magánindítványra” vagy „felhívásra” teljesíti.

Hivatalból akkor kell megindítani a nyomozást, ha a csendőrség feljelentés, előljáró parancsnokságától nyert értesülés vagy saját észlelete alapján olyan bűncselekményről szerez tudomást, amely a törvény értelmében nem tartozik a csak magánindítványra üldözhető bűncselekmények közé.

Minden ilyen természetű szóbeli feljelentés vagy saját ész-

leletről az őrsparancsnok (helyettes) haladéktalanul készítsen az ügy érdemi részét tartalmazó feljegyzést, azt keltezze, írja alá, iktassa és a kellő eljárást folytassa le. Ugyanígy kell eljárni, ha a 405. pont 2. bekezdése értelmében a járőrök a náluk tett, de el nem intézett feljelentésekről bevonulásuk után az őrsön jelentést tesznek.

Hivatalból üldözendő büntetendő cselekmények miatt bárki is tehet feljelentést, de ha a feljelentést ismeretlen egyén (névtelenül) teszi, a nyomozás megindítása előtt alapos tájékozódást kell szerezni a feljelentésben foglaltak valószínűsége és megbízhatósága felől, nehogy a kellő indok nélkül megindított nyomozás ártatlan egyéneket hurcoljon meg.

Hivatalból üldözendő bűncselekmények esetében a nyomozást akkor is meg kell indítani, ha a sértett ismeretlen, távol van vagy elhalt.

Ha kétség merül fel aziránt, hogy valamely büntetendő cselekmény hivatalból vagy magánindítványra üldözendő-e, elsősorban azokat az adatokat kell megállapítani, amelyeknek alapján ez eldönthető. Ennek megtörténteig csakis azokat a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket és puhatolásokat kell foganatosítani, amelyek a bűncselekmény nyomainak fenntartására, a bűncselekmény folytatásának vagy ismétlésének megakadályozására, továbbá a bűncselekményből származó kár vagy hátrány elhárítására szükségesek.

Ha a puhatolás során, illetőleg a nyomozás bármely szakában kiderül, hogy a bűncselekmény csupán magánindítványra üldözhető és erről az indítványtételre jogosult tudomással nem bír, a nyomozást félbe kell szakítani s a sértettet erről értesíteni kell. A félbeszakított nyomozást csak akkor lehet folytatni, ha a magánindítványra jogosult az indítványt megtette.

399. „Magánindítványra“ csak azokat a bűncselekményeket lehet üldözni, amelyeket a törvény mint ilyeneket kifejezetten megjelöl. Magánindítványra jogosult az a magán-egyén, akinek indítványától (Btk. 110. §) a bűnvádi eljárás megindítása függ.

Az őrs valamennyi tagja bűnvádi ügyre vonatkozó szóbeli vagy írásbeli feljelentést vagy magánindítványt bármely időben és bárhol elfogadni köteles.

Magánindítványra üldözendő bűncselekményeknél az indítványtételre jogosulttól írásbeli „Nyilatkozat“-ot (11.

melléklet) kell bekövetelni. Ebben fel kell sorolni a panaszolt bűncselekményre és a tettesre, valamint a részesre vonatkozó adatokat és kifejezetten ki kell jelenteni, hogy a magánindítványra jogosult a bűnvádi eljárás megindítását kívánja. Ezt a nyilatkozatot két tanú is írja alá. Ha a magánindítványra jogosult panaszát írásban adja be, külön nyilatkozat kiállítása felesleges. A nyilatkozatot vagy az írott panaszjelentést a feljelentéshez kell csatolni.

Ha a magánindítványra jogosult kijelenti, hogy a bűnvádi eljárás megindítását vagy a gyanúsított megbüntetését nem kívánja, vagy ha már megtett indítványát visszavonja. feltéve, hogy a magánindítvány visszavonását a törvény megengedi, a nyomozást teljesíteni nem kell, a már megkezdett nyomozást abba kell hagyni. Ilyen esetben a magánindítvány visszavonását a nyilatkozatra vagy az írásbeli feljelentésre fel kell jegyezni s a magánindítványra jogosulttal alá kell iratni.

Ha még a magánindítvány aláírása előtt meg lehet állapítani, hogy olyan bűncselekmény forog fenn, amelynek esetében a már megtett magánindítvány visszavonását a törvény nem engedi meg, erre a körülményre a magánindítványra jogosult figyelmét a magánindítvány aláírása előtt fel kell hívni.

Olyan gyanúsítottakkal szemben, akiknek cselekménye hivatalból üldözendő, abban az esetben is el kell járni, ha a cselekménnyel kapcsolatos más, csak magánindítványra üldözhető bűncselekmények nyomozását magánindítvány hiánya miatt megszüntették.

Ha a csendőrség véleménye szerint a magánindítvány elkészített vagy azt nem az arra jogosult egyén terjesztette elő, továbbá, ha a bűncselekmény elévültnek látszik és végül, ha kétséget kizáró módon meg nem állapítható, hogy a bűncselekmény hivatalból vagy magánindítványra üldözendő-e, a magánindítványt döntés végett az illetékes kir. ügyészségnek, járásbírósnak tartozó vétség esetében pedig az illetékes kir. járásbírósnak kell előterjeszteni. A döntésig csupán a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket szabad végezni.

400. A „főmagánvádra üldözendő“ bűncselekmények esetében a csendőrség eljárása a következő:

1. ha a panaszos a kir. járásbíróság székhelyén lakik, őt panaszával a kir. járásbírósághoz kell utasítani;

2. ha a panaszos a kir. járásbíróság székhelyén kívül lakik, panaszát át kell venni és a bűncselekmény tényálladékát, továbbá a panaszosnak és a gyanúsítottnak, valamint mindkettőjük tanuinak nevét és lakását az illetékes kir. járásbíróságnak, a m. kir. rendőrség hatósági területén a m. kir. rendőrségi hatóságnak be kell jelenteni. (15 a. melléklet.)

A csendőrség ilyen esetekben csak akkor nyomoz, ha a tettes vagy a tanuk ismeretlenek, ha ez a tényállás tisztázása vagy a bűnjelek megszerzése végett szükséges s végül, ha a cselekmény hivatalból üldözendő bűncselekménnyel áll összefüggésben.

401. A csak „felhatalmazás“* vagy „kivánat“** alapján üldözhető bűncselekmények miatt a nyomozást felhatalmazás, illetőleg kivánat nélkül is meg lehet indítani, de arról a nyomozás megindításával egyidejűen a kir. ügyészségnek jelentést kell tenni.

402. Testi sértéseknél a csendőr a sértettet hívja fel, hogy sérüléséről orvosi látlevelet szerezzen be. Súlyos testi sértések esetében, ha a sértett orvosi bizonyítványt nem adott be, akkor a csendőr őt közvetlenül vagy a községi előljáróság közbejöttével községi-, kör- vagy más hatósági orvossal vizsgáltassa meg. Az így kiállított bizonyítványra az orvos vezesse rá, hogy azt a csendőr kérésére adta ki és hogy a saját díja és költsége fejében mennyit számít fel.

Ha a csendőr sem hatósági, sem magánorvostól bizonyítványt szerezni nem tudott, vagy ha a sértett — könnyű sérülés esetében — orvosi bizonyítványt szerezni nem hajlandó, akkor a csendőr jelentésében saját észleletét, valamint a gyógyulás tartamára vonatkozó saját véleményét jelentse.

403. Vagyon elleni bűncselekményeknél az okozott kár nagyságát általában a sértett bemondása szerint kell feltüntetni. Ha azonban a sértett által bemondott összeget a csendőr bármi okból túlzottnak tartja, erre vonatkozó indokolt véleményét is jelentse.

404. Polgári per útjára tartozó panaszokat a csendőrségnek nem szabad elfogadnia, hanem a feleket az illetékes bírósághoz kell utasítania.

* 1914. évi XLI. t.-c. 8., 9., 10., 11. §.

** 1914. évi XLI. t.-c. 12. §.

Büntetendő cselekményt nem képező magántermészetű ügyekben nyomozást folytatni, szolgálatban vagy szolgálaton kívül puhatolni, továbbá magánfelek vagy magánkutató irodák részére felvilágosítást adni nem szabad.

A csendőrség által foganatosított nyomozások és nyomozó cselekmények minden költségét a kincstár viseli. Nyomozási költséget,apidíjat, pótdíjat, utazási költséget stb. magánfelek terhére felszámítani vagy tőlük ilyen költségek megtérítését elfogadni nem szabad.

405. Az őrön tett feljelentés esetében a nyomozást lehetően azonnal, de legkésőbb 48 óra alatt meg kell indítani. Ha a nyomozásnak 48 órán belül való megindítása bármely okból lehetséges nem volt, ezt a feljelentésben mindig meg kell indokolni. Csupán olyan kisebb jelentőségű bűncselekmények esetében van megengedve a nyomozásnak a legközelebbi rendes szolgálattal kapcsolatban való teljesítése, melyekben a késedelem a nyomozás eredményét nem veszélyezteti. A késedelem 8 napnál hosszabb tartamú ilyen esetben sem lehet.

Közbiztonsági szolgálatban álló járőröknek a náluk tett minden fontosabb feljelentés ügyében a nyomozást azonnal meg kell indítaniok. Ha ez bármi okból — pl. halaszthatatlan egyéb fontos szolgálati tennivalók miatt — nem volt lehetséges, a feljelentést bevonulás után, sürgős esetben pedig azonnal, az őrparancsnokság tudomására kell hozni.

Ha valamely bűncselekmény vagy feljelentés feltűnően későn jutott a csendőrség tudomására, akkor a szakasparancsnok tegye mindig megállapítás tárgyává, hogy a községi előjáróság az őröt idejében értesítette-e, illetőleg hogy azokat a járőröket, amelyek a bűncselekmény elkövetése után az illető községben vagy tereptárgynál portyáztak, a nyomozás bevezetése tekintetében nem terheli-e mulasztás. Ennek elbírálásánál elvül szolgáljon, hogy a csendőrnek föltétlenül kell annyi és olyan összeköttetéssel rendelkeznie, hogy minden, hivatalból üldözendő büntettről és vétségről okvetlenül tudomást szerezzen még akkor is, ha e miatt nála feljelentést nem tettek is, és hogy ott, ahol ez meg nem történik, a csendőrt a legtöbb esetben mulasztás terheli.

406. A m. kir. rendőrség és a pénzügyőrség tagja ellen indított nyomozásról az illetőnek feljebbvaló hatóságát a nyomozás megindításával egyidejűen értesíteni kell.

Katonai egyének ellen való nyomozás határozványait a jelen utasítás 88. §-a tartalmazza.

407. Akár hivatalból, akár felhívásra vagy magánindítvány alapján teljesít nyomozást a csendőrség, eljárásában mindig a jelen utasítás rendelkezéseihez kell alkalmazkodnia.

A kir. ügyészségnek jogában áll a nyomozási tevékenységet mind általánosságban, mind egyes esetekben is ellenőrizni, irányítani, nyomozó cselekmények teljesítését elrendelni és végül a követendő eljárásra nézve útbaigazítást adni. Ha a csendőrségnek is a nyomozó szolgálattal kapcsolatban bármiféle útbaigazításra van szüksége, ezért az illetékes kir. ügyészséghez (kir. járásbíróshoz), a m. kir. rendőrség területén pedig az illetékes m. kir. rendőrségi hatósághoz kell fordulnia.

408. Fontosabb és bonyolultabb, továbbá olyan büntettek eseteiben, amelyeknek kinyomozása előreláthatóan hosszabb időt fog igénybe venni, az őrsparancsnokság a kir. ügyészségnek a nyomozás megindításával egyidejűen és a később teendő feljelentéstől (tényvázlattól) függetlenül rövid tájékoztató jelentést tesz és pedig az ügy fontosságához képest távbeszélőn, távirattal vagy írásban. (L! „Cs-4.“ [Nyut.] 9. melléklet.)

A m. kir. rendőrség hatósági területén működő csendőr-őrök ezeket a jelentéseiket szóval vagy távbeszélőn a m. kir. rendőrségi hatóságnak teszik meg. Hogy ezenkívül még milyen fontosabb büntetendő cselekményeket kell a nyomozás megindításával egyidőben a m. kir. rendőrségi hatóságnak bejelenteni, azt ennek a vezetője állapítja meg.

66. §. A nyomozásról általában.

409. A nyomozás a csendőrtől sokoldalúságot, jó szellemi képességet, élénk észjárást, emelkedett erkölcsi felfogást és sokszor nagy testi megerőltetést követel.

Minden büntettes tudatában van annak, hogy cselekményének és kilétének felfedezése, valamint elfogatása esetében a törvényes megtorlást el nem kerülheti, ezért mind cselekményét megelőzően, mind annak elkövetésekor és elkövetése után is tőle telhetően mindent megtesz, hogy cselekmé-

nye fel ne fedeztessék s kiléte kideríthető ne legyen. E tekintetben a büntetések sokszor igen nagyfokú leleményességet tanúsítanak.

A törvényes rend megóvására hivatott csendőr feladata biztosítani azt, hogy a törvényes megtorlást senki el ne kerülhesse. Ezt pedig csak úgy érheti el, ha a büntettest leleményesség tekintetében felülmúlja. A csendőr által nyomozott bűncselekmények kiderítését nemcsak a hivatásszerű szolgálati kötelesség, hanem a csendőrség jóhírének fenntartása is parancsolja. Ezért a csendőrnek minden nyomozás alkalmával nagy lelkiismeretességet kell tanúsítania, minden képességét latba kell vetnie és minden kényelmét fel kell áldoznia azért, hogy az általa nyomozott bűncselekmény kideríttessék.

Minden előjárónak kötelessége odahatni, hogy a nyomozásokat minden csendőr lelkiismeretesen és alaposan teljesítse és hogy a ki nem derített bűncselekmények számaránya a lehető legkisebb legyen. Azt a csendőrt, aki nyomozásnál kényelmeskedést, felületességet vagy nemtörődömséget tanúsít, felelősségre kell vonni.

Ha a csendőr a nyomozáshoz szükséges szakértelemmel, képességgel, kitartással és kötelességérzettel rendelkezik, sohasem kényszerül arra, hogy valamely bűncselekmény kiderítését meg nem engedett módon kísérelje meg. Elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy a csendőr a nyomozás elméleti ismereteit elsajátítsa, gyakorlati tapasztalatait elméleti tanulás útján is bővítse. A nyomozás elmélete nem egyéb, mint a mások tapasztalatainak gyűjteménye, amely tapasztalatokat a csendőr a gyakorlatban a maga számára értékesíthet anélkül, hogy azokat számos próbálgatás és elkerülhetetlen kudarc árán kellene sajátmagának megszereznie.

410. A nyomozás gyakorlati kivitele a csendőrtől mindekelőtt éles, az aprólékosságig menő megfigyelőképességet követel. A felületesség sokszor a legegyszerűbb esetek kiderítését is lehetetlenné teszi. A nyomozás alatt a csendőr figyelmét a legjelentéktelenebb körülménynek vagy tárgynak sem szabad elkerülni, mert a nyomozás sokszor csak olyan, lényegtelennek látszó nyomokra támaszkodhatik, amelyeknek eltüntetése — éppen jelentéktelenségüknél fogva — a tettes figyelmét elkerülte. Egyáltalában a csendőrnek mindig arra kell törekednie, hogy minden olyan tárgy, esemény, körülmény stb.,

amely a bűncselekménnyel vagy a tettes személyével bármilyen összefüggésbe hozható, előtte ismeretes legyen.

A nyomozás során megszerzett adatok az eredményes nyomozás lényeges előfeltételét képező helyes következtetések alapjául szolgálnak. A csendőrnek képesnek kell lennie arra, hogy az általa ismeretes körülményeknek vagy állapotoknak ismeretlen okára vagy okozatára, a tettes személyére stb.-re nézve helyes és észszerű következtetést vonjon le, amely következtetés a további eljárás kiindulópontját vagy támaszát képezheti.

411. A nyomozásnak tervszerűen kell történnie. Tervszerűtlen, kapkodó nyomozás csak véletlen eredményekre vezethet. Ezért kívánatos, hogy a nyomozást végző csendőr, mihelyt elegendő adat áll rendelkezésére, a bűncselekmény egész lefolyását végig gondolja. Ha ebbe az elgondolásba az időközben kiderített adatok valamelyike nem illik bele, olyan újabb elgondolást kell keresnie, amelybe a már megállapított összes körülmények beleilleszkednek.

A csendőrnek a bűncselekmény elkövetési módjára vagy a tettes kilétére nézve indok nélkül vagy nem kellően átgondolt indokok alapján elhamarkodott véleményt alkotnia nem szabad. Különösen kerülendő hiba az, ha a csendőr másnak — pl. a sértettnek — ilyen véleményét bírálat nélkül elfogadja, vagy, ha a nyomozás során csak arra törekszik, hogy saját véleményének támogatására adatokat szerezzen, vagy hogy az általa gyanúsított egyén bűnösségét mindenáron bebizonyítsa, mert mire ezen véleménynek helyt nem álló volta kiderül, a helytelen irányban való nyomozás által okozott idővesztés a további nyomozást rendszerint igen megnehezíti. Ezért a nyomozást szükség esetében egyszerre több irányban és esetleg több gyanúsított ellen is lehet folytatni. Fontosabb esetekben ugyanannak a bűncselekménynek nyomozására egyszerre több járőrt is lehet vezényelni, ezeknek azonban különböző irányban — különböző gyanúsítottak ellen — közös irányítás mellett, de egymástól függetlenül kell nyomozniok.

A csendőrnek a nyomozás megtervezésében és tervének kivitelében igen leleményesnek kell lennie. Leleményesség alatt a nyomozónak azt a képességét értjük, hogy akár végső céljának — a bűncselekmény kiderítésének —, akár pedig ennek érdekében kitűzött bözbeeső céljainak elérésére, mindig olyan — megengedett — közvetlen vagy közvetett módot és eljárást

találjon, amely a csendőr szándékának elárulása nélkül biztosítja a kívánt cél elérését.

A leleményesség mellett a csendőrnek gyors felfogásra és elhatározásra is szüksége van, hogy a nyomozás alatt váratlanul felmerülő minden eseménynek, fordulatnak vagy körülménynek a nyomozás szempontjából való fontosságát azonnal felismerje, azt értékesíteni tudja és — ha kell — pillanatok alatt is rájöjjön arra, hogy az adott helyzetben mit kell tennie.

412. A gyanúsítottaknak és a tanuknak kikérdezésénél a csendőrnek nagyfokú emberismeretre van szüksége. A kikérdezett egyén képességeit, jellemtulajdonságait, hibáit, gyengéit, esetleg rejtett célját stb. már rövid kikérdezés után fel kell ismernie és ki kell használnia. A kellő emberismeret a kikérdezést igen megkönnyíti és a csendőrt a kikérdezettel szemben hamarosan fölényhez juttatja.

A gyanúsított, a tanuk vagy mások által előadott minden, még olyan jelentéktelen adatnak is, amely a nyomozás menetére befolyással lehet, vagy amelynek alapján a csendőr valamit tenni szándékozik és amelynek helytálló volta a csendőr előtt nem kétségtelen, alaposan járjon utána és azt csak akkor fogadja el valónak, ha valósága kétséget kizáró módon bebizonyult. Valótlan adatoknak valókként elfogadása az egész nyomozást helytelen irányba terelheti.

413. Tapasztalati tény, hogy a bűncselekmény kiderítése az elkövetés utáni 1—2 napon belül a legkönnyebb, egyrészt, mert nyomai akkor még többnyire megvannak, másrészt, mert a történetekre a sértett és a tanuk még élénken emlékeznek s ennél fogva bemondásaikban kevésbé tévednek. Ezért a csendőrnek arra kell törekednie, hogy a bűncselekmény tudomásulvétele után a helyszínén lehetőleg azonnal megjelenjék, a nyomozást azonnal megkezdje, hogy már az első nyomozás sikerrel járjon. Minél több idő telik el a bűncselekmény elkövetésétől, annál több nehézséggel kell a csendőrnek a nyomozás során megküzdenie.

Ha azonban az első nyomozás alkalmával a bűncselekményt minden igyekezet mellett sem lehetett kideríteni, a nyomozást abbahagyni azután sem szabad és mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül is az őrs minden tagjának mindent meg kell tennie, hogy a kiderítetlenül maradt bűncselekmény kiderítettessék. Az eredménytelenség miatt elcsüggedni nem szabad,

ellenkezően, az eredménytelenségnek a csendőr tetteirejét kell fokoznia.

Ott, ahol a kiderítetlen bűncselekmények számaránya fel-tűnően sok, a hiba mindig a nyomozókban rejlik.

A csendőr ne elégedjék meg a gyanúsított beismerésével, hanem igyekezzék a beismerést bizonyítékokkal is alá-támasztani.

Eltekintve attól, hogy a bizonyítékok feltárása a gyanú-sítottat a legtöbb esetben amúgy is beismerésre bírja, a kellő bizonyítékok fennforgása mindig elegendő ahhoz, hogy a gya-núsított ellen — tagadása ellenére is — vád emeltessék. A gyanúsított pusztá beismerése bizonyítékok hiányában leg több-ször értéktelen, mert azt bármikor visszavonhatja és akkor ellene az eljárást meg kell szüntetni.

A bizonyítás során a csendőrnek elsősorban tárgyi bizo-nyítékok (bűnjелек) beszerzésére kell törekednie, mert ezek legtöbbszőr kétségbe nem vonható bizonyító erővel bírnak. A tárgyi bizonyítékok beszerzése mellett azonban nem szabad elhanyagolni mindazoknak a körülményeknek a megállapítását sem, amelyek észszerű következtetés alapján a gyanúsított bűnössége mellett bizonyítanak, mert az ilyen körülmények feltárása és ügyes csoportosítása a tárgyi bizonyítékok bizo-nyító erejét növeli vagy kiegészítheti. Tárgyi bizonyítékok hiá-nyában, csupán a bizonyító körülmények összetalálkozása alapján azonban a bíróság a gyanúsított bűnösségét, annak tagadásával szemben csak a legkritkább esetben állapíthatja meg, mert mindig számolnia kell azzal, hogy az ilyen körülmé-nyek összetalálkozásában a véletlennek sokszor igen nagy sze-repe van.

414. Ha a gyanúsított a cselekményt beismeri, a főszűlyt a beismerésnek azokra a részleteire kell helyezni, amelyekről a gyanúsítottnak tudomása nem lehetne, ha a bűncselekményt nem ő követte volna el. Az ilyen részletek a gyanúsított beis-merésének a későbbi eljárás során való visszavonását meg-nehezítik.

Ha annak gyanúja merűl fel, hogy a gyanúsítottak vagy a tanuk összebeszéltek, a kikérdezést a történeteknek olyan jelentéktelenebb részleteire is ki kell terjeszteni, amelyeknek az illetők emlékezetében okvetlenül meg kellett maradniok, de amelyeknek megbeszélése figyelműket rendszerint el szokta kerűlni.

Ha a gyanúsított tagad, de bűnösségére alapos gyanú van, a bizonyítékok beszerzését legelőször annak megállapításával kell kezdeni, hogy a gyanúsított a bűncselekmény elkövetése idejében hol tartózkodott. (Alibi.*)

Bizonyítéku csakis olyan adatok szolgálhatnak, melyekből a gyanúsított bűnössége perrendszerűen, tehát kétséget kizáró módon megállapítható. A csendőr egyéni véleménye vagy következtetése nem bizonyíték.

415. A nyomozó csendőr célja a való tények felderítése, ezt pedig csakis teljes pártatlansággal érheti el. Egyedüli feladatának tehát azt tekintse, hogy a való tényállást minden oldalról, ennél fogva a gyanúsított védelme érdekében is, az igazsághoz híven felderítse. A gyanúsított ártatlansága vagy bűnösségének enyhébb foka mellett szóló körülményeket éppen olyan lelkiismeretes gondossággal kell kideríteni, mint a terhelő és súlyosbító körülményeket és bizonyítékokat.

416. A csendőrnek tudnia kell, hogy az általa nyomozott bűncselekmény a büntető- vagy más törvény mely szakaszába ütközik és hogy a tettes személye, a bűncselekmény tárgya vagy kísérő körülményei a vádemelés szempontjából mennyiben bírnak fontossággal.

A nyomozás során tehát azoknak az adatoknak megállapítására kell törekedni, amelyekre a kir. ügyészségnek a vád emelése céljából szüksége van. Meg kell állapítani ezért azt is, hogy az elkövetett bűncselekmény és annak kísérő körülményei kimerítik-e mindazokat a tényálladási elemeket, amelyeket a törvény szövege a kérdéses bűncselekmény minősítése szempontjából előír. A bűncselekménynek lényegtelen és a vádemelést nem befolyásoló részleteibe való szükségtelen behatolást kerülni kell, mert ez az áttekintést csak megnehezíti, a csendőrnek pedig fölösleges megterhelést okoz.

Annak a csendőrnek a kiválasztására, akit nyomozással bíznak meg, különös súlyt kell helyezni. A bonyolultabb vagy nehezebben kideríthető eseteket mindig az őrparancsnok nyomozza, ha pedig az őrparancsnok ebben gátolva van, a nyomozással a legügyesebb és legjobb nyomozóképességgel rendelkező csendőrt bízza meg.

Különös ügyességgel teljesített vagy különösen nagy testi teljesítményt igényelt eredményes nyomozásokért a csendőrt

* Alibi (máshol) annak bizonyítása, hogy valamely személy vagy tárgy bizonyos időben hol volt.

megdicsérésre vagy jutalmazásra a szárnyparancsnok hozzá javaslatba.

417. Minden közbiztonsági szolgálatot teljesítő csendőr a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. Részében előírt „Tevékenységi napló”-t vezet. A tevékenységi napló helyes vezetéséért a csendőrön kívül az őrsparancsnok is felelős.

Kitüntetésre, megjutalmazásra vagy megdicsérésre vonatkozó javaslatokhoz a tevékenységi naplónak a csendőrségi ügyviteli szabályzat III. Részben előírt összesítését mindig csatolni kell.

67. §. Helyszíni szemle.*

418. A nyomozás rendszerint a helyszíni szemlével kezdődik.

A helyszíni szemle célja, annak megállapítása, hogy a bűncselekményt hol, hogyan és minő körülmények között követték el, továbbá, hogy a bűncselekmény színhelyén és annak közelében talált nyomok és bűnjelek a nyomozás során való felhasználás céljából felfedeztessenek és biztosíttassanak. A helyszíni szemlét a legnagyobb alapossággal és aprólékossáig menő részletességgel kell megtartani, mert sokszor a legjelentéktlenebb nyomok vagy tárgyak is döntő befolyással lehetnek a nyomozás későbbi menetére és eredményére.

A helyszíni szemlét lehetően mindig két bizalmi egyén jelenlétében kell megejteni. Fontosabb körülményekre a bizalmi egyének figyelmét külön is fel kell hívni.

419. A csendőr mindenekelőtt arra törekedjék, hogy a helyszínt, ameddig lehetséges, a talált állapotban változatlanul megőrizze. Ügyeljen tehát arra, hogy azon lehetően semmit se változtasson, továbbá, hogy sem ő, sem illetéktelen egyének, kíváncsiak és bámészkodók a helyszínt össze ne tapossák. Ha gyanú merül fel arra, hogy a helyszínen a bűncselekménnyel össze nem függő később okozott nyomok vagy változtatások vannak, ezeket még a helyszíni szemle kezdete előtt meg kell állapítani, hogy azok később a csendőrt vagy a hatóságot félre ne vezessék.

Ha elkerülhetetlenül szükséges, hogy a csendőr a hely-

* A nyomozó járőr által megejtett helyszíni szemle nem azonos a Bűnvádi Perrendtartásban előírt bírói vagy szakértői szemlével és ezeket nem pótolhatja.

színre rálépjen vagy egyes tárgyakat megmozgasson, valamint ha a talált nyomoknak vagy állapotnak változatlan meg-hagyása nem lehetséges, a helyszínt vázlatyszerűen le kell raj-zolni. (L.! az „Írányelvek az őrsökön való továbbképzésre“ című szolgálati könyv 3. melléklet 1—3 mintarajzát) vagy lefényképezni, a csendőr lábnyomát pedig megjelölni.

420. Lábnyomokat — amennyiben azok a nyomozás szem-pontjából értékesíthetőknek látszanak — arra alkalmas anyag-gal le kell mintázni.

Ujjnyomatok felvételére a jelen utasítás 13. melléklete ad útmutatást.

Ha bírói szemle* várható, a helyszínen talált állapotot min-den körülmények között változatlanul kell fenntartani. Külö-nösen ügyelni keli arra, hogy a bűnjelül szolgáló s a gyanúsí-tott ellen vagy mellett való bizonyításra alkalmasnak látszó tárgyak és nyomok teljes épségükben megmaradjanak.

421. Az esetleg rendelkezésre álló vagy az őrstől távbeszé-lőn elkért szolgálati ebet a helyszíni szemlénél szintén fel kell használni, azonban azt vezetőjén vagy ennek helyettesén kívül másnak vezetnie nem szabad. Helyszíni szemlét tartó vagy nyomozó járőr kérésére bármely őrs köteles a szolgálati ebét azonnal rendelkezésre bocsátani. Az eb szállítására ilyen eset-ben vasutat vagy előfogatot is igénybe lehet venni. Az eb fel-használására külön utasítás határozványai mértékadók.

422. Ha a helyszínen hullát találtak és hatósági kiszállás várható, a csendőr a helyszínt, illetőleg a községet csak akkor hagyhatja el, ha a helyszínen kiszállott hatósági személyek hivatalos ténykedésüket már befejezték, vagy ha támogatá-sukra más csendőrt rendeltek ki vagy a kirendelt hatósági sze-mélyek a csendőr eltávozásához hozzájárultak.

Ha különös okok vagy körülmények a hullának vagy a bűnjelnek a helyszínen hagyását lehetetlenné teszik (pl. vasúti vágányokon, égő házban, forgalmas útvonalon), vagy ha a helyszínen hagyás nem szükséges (pl. vízből fogták ki), a hullát, illetőleg a bűnjelket a legközelebbi községbe úgy kell beszállítani, hogy azokon sérülések vagy változások ne kelet-kezhessenek és gondoskodni kell arról, hogy a hatóság meg-érkezéséig változatlanul megőriztessenek.

* Gyilkosságoknál és emberöléseknél, halált okozó balesetknél, ha a talált hulla bűncselekmény elkövetésével hozható kapcsolatba, továbbá a gyűjtöttség súlyosabb eseteiben stb.

423. Ha valamely halott kilétének és személyazonosságának megállapítása céljából a hulla megmozgatását, zsebeinek átkutatását stb. elkerülni nem lehet, ezt csak a hulla helyzetének és környezetének részletes megállapítása és lefényképezése, lerajzolása vagy leírása után szabad foganatosítani. A halál okát lehetően orvossal kell megállapíttatni.

Ha a csendőr hullát talál, erről az őrsparancsnokságnak távbeszélőn, távirattal vagy küldönc útján jelentést tesz, mivel azt csak a kir. ügyészség engedélyével szabad eltemetni. A jelentésben fel kell említeni a halál ismert vagy valószínű okát és azt, hogy az elhalt kiléte ismeretes-e.

68. §. Sértettek és tanuk kikérdezése.

424. A csendőr kérdezze ki a sértettet, továbbá tanuk gyanánt mindazokat, akiknek a bűncselekményről vagy a bűnvádi eljárásra fontos ténykörülmenyekről közvetlen észleleten alapuló tudomásuk van vagy akikről ezt lehet tételni.

425. A helyszíni szemle megejtése után a csendőrnek első sorban azokat az egyéneket kell kipuhatolnia, akik a cselekmény szemtanúi voltak, vagy akik a helyszínen a bűncselekmény nyomait legelőször felfedezték.

Ki kell kérdezni továbbá mindazokat, akiknek kikérdezését az általuk bizonyítani kívánt körülmények megjelölése mellett a sértett vagy a gyanúsított kéri, feltéve, hogy az ilyen tanu kikérdezését a tényállás teljes és pártatlan felderítése érdekében maga a csendőr is szükségesnek látja.

Mindegyik sértettet és tanut külön-külön, két megbízható és érdektelen felnőtt bizalmi egyén jelenlétében kell kikérdezni. A csendőr a bizalmi egyéneket a kikérdezés megkezdése előtt figyelmeztesse, hogy mind arra, ami el fog hangzani, jól figyeljenek és azt maguknak jól jegyezzék meg, hogy a bíróság előtt is tanuskodhassanak arról, hogy a kikérdezettek a csendőrnek mit adtak elő. A sértettet és a feljelentőt bárhol ki lehet kérdezni. A tanukat a csendőr rendszerint lakásukon vagy munkahelyükön keresse fel. Ha ez nem lehetséges (pl. a csendőr őrizetében levő foglyok vagy a kikérdezendő tanuk nagy száma vagy egymástól igen távol eső lakása miatt), a tanukat a községi előljáróság által a község házára kell megidéztetni. Ha a tanu erre a hatósági idézésre meg nem jelenik, a csendőr az

illető elővezetésére a községi előljáróságot kérje fel, amely elővezetéshez szükség esetében karhatalmi segítyt nyújthat.

426. Sértetteket, tanukat és gyanúsítottakat kizáróan felismerés és a személyazonosság megállapítása céljából szabad egymással szembesíteni. Kettőnél több egyént egyszerre nem szabad egymással szembesíteni. A tanuságtétel alól mentes hozzátartozók, még ha önként tanuskodtak is, a gyanúsítottal nem szembesíthetők, hacsak azt maga a gyanúsított nem kívánja.

Ha egy és ugyanarra a ténykörülmenyre vonatkozóan több tanu áll rendelkezésre, elég, ha a csendőr csak annyi tanut kérdez ki, ahányat a tényállás részletes és kétségtelen bizonyításához szükségesnek tart, a többieket pedig csak névszerint jelenti be.

427. A kikérdezés megkezdése előtt a csendőr a tanut hívja fel arra, hogy legjobb tudomása és lelkiismerete szerint a tiszta és teljes valóságot adja elő és hogy abból, amiről a bűncselekménnyel kapcsolatban tudomása van, semmit el ne hallgasson. Ezután kérdezze meg a tanutól nevét, születési évét, szülő- és lakóhelyét (pontos lakáscímét), családi állapotát, válását, foglalkozását, a gyanúsítotthoz, valamint az ügyben egyébként érdekelttekhez való viszonyát és azt, hogy a bűncselekmény következtében nem szenvedett-e kárt vagy hátrányt.

Ezek után a tanut a bűncselekményre vonatkozóan részletesen kérdezze ki.

A tanuk előadását a csendőr mindig kellő óvatossággal, a tanu egyénisége, értelmi foka és szavahihetősége szerint értékeli.

Szükség esetében a tanuval a helyszínre vagy olyan helyre is el lehet menni, ahol a tanu a cselekmény elkövetésekor vagy elkövetése után tartózkodott, hogy ezáltal mind a tanu, mind a csendőr könnyebben tájékozódhassék, vagy hogy a csendőr a tanu szavahihetőségét ellenőrizhesse. Ha a kikérdezésnél valamely személy vagy tárgy azonosságát kell megállapítani, a tanut előbb ezeknek szóbeli leírására kell felhívni, a személyt vagy a tárgyat csak azután szabad neki megmutatni.

Ha a csendőr a felismerés megbízhatóságáról meggyőződést akar szerezni, akkor az illetőt, akit felismertetni szándékozik, lehetően több más egyénnel együtt kell a tanu elé állítania.

Ha a csendőr a kikérdezést tolmács útján foganatosította, a tolmács nevét, lakóhelyét és foglalkozását is fel kell jegyeznie.

428. Tanuk gyanánt nem szabad kikérdezni:

a) a lelkeszt arra nézve, amit vele a gyónásban vagy egyébként a titoktartás egyházi kötelessége alatt közöltek;

b) a védőt arra nézve, amit a gyanúsított vele mint védőjével tudatott;

c) a közszolgálatban levő vagy abból kilépett egyént, ha a tanuságtétellel megsértené a hivatali vagy szolgálati titoktartás kötelességét és e kötelesség alól őt az illetékes feljebbvaló hatósága fel nem mentette.

429. A tanuzás kötelessége alól mentesek és ha tanuskodni nem óhajtanak, — a sértettet is beleértve — nem lehet kikérdezni:

a) a gyanúsítottnak fel- vagy lemenő ágbeli rokonát vagy sógorát, unokatestvérét vagy ennél közelebbi oldalrokonát, házastársát vagy jegyesét, házastársának testvérét, testvérenek házastársát, örökbefogadó vagy nevelő szülőjét, örökbefogadott vagy nevelt gyermekét, gyámját, gondnokát, gyámoltját vagy gondnokoltját, még pedig a házastársi vagy sógorsági viszonyban lévőket tekintet nélkül arra, hogy fennáll-e még az a házasság, amelyen ez a viszony alapszik;

b) az ügyvédet, a közjegyzőt, az orvost, a sebészt, a gyógyszerészt, a szülésznt és segédeiket arra nézve, amit valaki a hivatásukkal járó bizalomnál fogva titoktartás kötelességével bízott rájuk, hacsak a megbízó őket a titoktartás alól fel nem mentette.

Az a) és b) alpontban felsorolt egyéneket kikérdezésük előtt, vagy amikor a kérdéses viszony kiderül, figyelmeztetni kell, hogy tanuskodni nem kötelesek. E figyelmeztetés megtörténtét és a tanuságtétel megtagadására jogosult egyénnek arra adott feleletét a jelentésben (tényvázlatban) fel kell tüntetni.

Ha a tanu több gyanúsított közül csak egyhez vagy egyesekhez áll az a) pont alatt megjelölt viszonyban, a tanuságtételt a többi gyanúsítottra nézve csak akkor tagadhatja meg, ha tanuságtétele el nem különíthető. A tanuságtétel megtagadására jogosult tanu a kikérdezés folyamán is kijelentheti, hogy nem kíván felelni.

430. Ha más, tanuskodni köteles tanu tagadja meg a tanuságtételt, a csendőr ezt sem kényszerítheti arra, hogy tanuskodjék

69. §. Gyanúsítottak kikérdezése.

431. Gyanúsítottként csak azt kell kikérdezni, aki ellen inár határozott és megállapított adatokkal támogatott gyanú merült fel. Azt, aki ellen még csak pusztá feltevés szól, egyelőre tanuként kell kikérdezni.

Minden gyanúsítottat külön-külön és minden esetben két érdektelen és megbízható felnőtt egyén, mint bizalmi egyén jelenlétében kell kikérdezni. A bizalmi egyének előzetes figyelmeztetésére a 425. pontban foglaltak irányadók.

Ha kivételes körülmények miatt a gyanúsított kikérdezésénél bizalmi egyének jelen nem lehettek vagy ha bármi oknál fogva csak egy volt alkalmazható, ezt a körülményt a hatóságnak tett jelentésben vagy a tényvázlatban — az ok megjelölése mellett — fel kell említeni.

A gyanúsítottat lehetően a községházán kell kikérdezni. Ha azonban a gyanúsított a községházára menni vonakodik, akkor a 425. pont 3. bekezdésében foglaltak szerint kell vele szemben eljárni.

432. A gyanúsított kikérdezésének célja nem az, hogy a csendőr őt mindenképpen beismerésre bírja, hanem az, hogy a csendőr a felmerült gyanúokok alapossága vagy alaptalansága felől tájékozást szerezzen és a gyanúsítottnak alkalmat adjon arra, hogy a terhére rótt bűncselekménnyel szemben védelmét is előadhassa.

A gyanúsított a feltett kérdésekre nem köteles válaszolni. tehát a válaszadásnak vagy beismerésnek kieszközlése végett nem szabad sem ígéretet, biztatást, ámitást, fenyegetést, erőszakot vagy kényszert használni, sem pedig a gyanúsítottat éjjeli kihallgatással vagy más módon célzatosan kifárasztani.

Ennek a tilalomnak áthágása felelősségrevonással jár. Ha a csendőr vallomás vagy beismerés kicsikarása céljából fenyegetést, tetteges bántalmazást vagy más erőszakot használt, hivatalos vagy szolgálati hatalommal való visszaélés büntette miatt bűnvádi eljárás alá kerül.

433. Ha a gyanúsított kijelenti, hogy nem kíván nyilatkozni, kikérdezését abba kell hagyni, de figyelmeztetni kell

arra, hogy ez a magatartása az eljárás rolytatását egyáltalában nem akadályozza és hogy saját érdekében cselekszik, ha a kérdésekre feleletet ad, mert különben a védelem eszközeitől fosztja meg magát.

Ugyanígy kell eljárni, ha a gyanúsított magát siketnémának, tompa elméjűnek vagy elmebetegnek színleli.

Ha a kikérdezés folyamán az a gyanú merül fel, hogy a gyanúsított a beszámíthatóságot kizáró vagy korlátozó elmezavarban vagy öntudatlanságban szenved, az őt terhelő cselekmény ügyében csak annyira kell a nyomozást lefolytatni, hogy megállapítást nyerjen, hogy a bűncselekményt kizáróan ő követte-e el és hogy ezért rajta kívül mást büntetőjogi felelősség nem terhel-e. Ilyen esetben a továbbiakban az illetékes hatóság elhatározását kell kikérni és a szerint kell eljárni.

A csendörnek azért, hogy valakivel szemben bizonyítékot szerezzen, nem szabad az illetőt az általa elkövetni szándékolt büntetendő cselekmény elkövetésére, folytatására vagy befejezésére rábírní vagy csábítani.

434. A kikérdezés kezdetén a gyanúsítottól meg kell kérdezni nevét (ál-, gúny- és megkülönböztető nevét is), születési évét, vallását, szülőhelyét, állandó tartózkodási helyét (pontos lakáscímmel), illetőségi helyét, foglalkozását, családi állapotát, gyermekeinek számát, vagyoni és katonai szolgálati viszonyait, továbbá azt, hogy volt-e már büntetve, ha igen, melyik bíróság vagy más hatóság által, hol, mikor, miért és milyen büntetéssel. Ha a gyanúsított által előadott adatok valóságához kétség fér, vagy egyéb okból szükségesnek mutatkozik, a gyanúsított személyi viszonyait más módon is nyomozás tárgyává lehet tenni.

435. A kikérdezés folyamán okvetlenül meg kell engedni a gyanúsítottnak, hogy mindazt, amit a terhére rótt bűncselekménnyel kapcsolatban előadni akar, egyfolytában és részletesen előadhassa.

A gyanúsítotthoz kérdéseket csak azután kell intézni, miután előadnivalóját összefüggően elmondta. A kérdéseket aképpen kell hozzá intézni, hogy előadásának hézagai pótolva, ellentmondásai megvilágítva legyenek és hogy minden ellene fennforgó és az eljárás céljának veszélyeztetése nélkül közölhető terhelő adatról tudomást szerezzen, azokról nyilatkozhas-sék és azokkal szemben védekezhessék.

Ha a gyanúsított olyan adatokra hivatkozik, amelyek —

szerinte — ártatlanságának megállapítására alkalmasak lehetnek, a nyomozást ezekre is ki kell terjeszteni, hacsak a halogatás célzata nem nyilvánvaló.

Ha a csendőr olyan gyanúsítottat kérdez ki, akiről rovott előélete vagy gyanús volta miatt alaposan feltehető, hogy az éppen nyomozás tárgyát képező bűncselekményen kívül még más, eddig törvényesen meg nem torolt bűncselekményt is követett el, igyekezzék az illetőnek minden bűncselekményét kinyomozni.

70. §. Házkutatás.

436. A házkutatás célja valamely büntetendő cselekmény tettesének vagy részesének kézrekerítése, a büntetendő cselekménnyel összefüggő bizonyíték vagy bizonyítékuul szolgáló tárgy (bűnjel) megtalálása és biztosítása.

A csendőr házkutatást rendszerint csak az illetékes bíróság vagy hatóság felhívása alapján teljesít. Házkutatás elrendelésére a vizsgálóbíró vagy kiküldött bíró jogosult, ha azonban a késedelem veszéllyel jár, azt a járásbíró vagy a rendőri hatóság (főszolgabíró, rendőrkapitány, községi előljáróság) is elrendelheti.

437. Az illetékes bíróság vagy hatóság felhívása nélkül, saját kezdeményezésből, a csendőr házkutatást csak akkor tarthat:

a) ha büntetlen vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségen történt tettenkapás* esetében attól lehet tartani, hogy a tettes a bíróság vagy hatóság intézkedéséig megszökik vagy a keresett tárgynak nyoma vész;

b) ha a megszökött fogoly kézrekerítése végett szükséges;

c) ha segélykiáltásra jelent meg;

d) ha a házzal vagy helyiséggel rendelkező kívánja, de az utóbbi esetben csak azokban a helyiségekben teljesíthet házkutatást, amelyek kizáróan a behívó rendelkezése alatt állanak és csakis azokkal szemben, akik a behívónak családjához és háztartásához tartoznak vagy akiket a lakással rendelkező

* Tettenkapás esete a Bp. 142. §-a értelmében a nyomozás folyamán is előállhat és pedig akkor, ha a bűncselekmény helyszínéről a tettes kézrekerítésére elindult járőr mint szemtanu vagy szemtanuk által figyelmeztetve, a tettest vagy részeszt a bűncselekmény elkövetése után azonnal üzőbe vette.

akkor és ott a lakásban elkövetett büntetendő cselekménnyel vádol;

e) ha a házzal vagy helyiséggel rendelkező rendőri felügyelet alatt áll vagy a csendőrség előtt mint szokásos bűntettes ismeretes;

f) ha valakinek elfogását (elővezetését) vagy valamely tárgy őrizet alá vételét rendelték el és az illető személy vagy tárgy kiadását a házzal vagy helyiséggel rendelkező egyén megtagadja, ebben az esetben azonban a csendőr házkutatást csak ott tarthat, ahol ezeket megtalálhatja és a kutatásnak csak a keresett személy vagy tárgy megtalálására szabad irányulnia;

g) végül a kocsmákat, csárdákat, kéjházakat és azokat a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségeket, amelyekben tiltott szerencsejátékot űznek vagy amelyek bűntettek rendszerinti rejtekhelyéül szolgálnak, még akkor is átkutathatja, ha ott csak kihágást követtek el.

Az itt felsorolt esetekben:

1. a büntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség alapos gyanújával terhelt egyénnek házát, lakását, valamint az általa bírt, illetőleg használt más helyiségeket és az ezekben talált tárgyakat is átkutathatja, ha alaposan vélelmezhető, hogy a kutatás a tettes vagy részes kézrekerítésére vagy bizonyíték felfedezésére vezet;

2. másoknak házát, lakását vagy egyéb helyiségeit szintén átkutathatja, ha a büntettet vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséget az ezek által bírt helyiségekben követték el, ha a gyanúsított üldözés közben oda menekült, vagy ott fogták el, avagy, ha igen nyomatékos tények valószínűvé teszik, hogy ott a tettes vagy részes, avagy a bizonyítékul szolgálható tárgy megtalálható.

Ha a csendőr a házkutatást a fentebb felsorolt eseteken kívül szükségesnek tartja, valamint a fentebb felsorolt esetekben is, ha a házkutatást nem tartja halaszthatatlanul sürgősnek, a legrövidebb úton tegyen jelentést a házkutatás elrendelésére jogosított bíróságnak vagy más hatóságnak (értesítse a községi előljáróságot) és ha szükséges, egyidejűen gondoskodik arról is, hogy a hatóság intézkedéséig a házkutatás alá veendő helyiségekből senki meg ne szökhessék és onnan tárgyakat senki el ne vihessen.

438. Ha a házkutatást valamely hatóság vagy közhivatal helyiségében kell megtartani, erről a hatóság vagy hivatal főnökét, illetőleg ennek helyettesét lehetően előzetesen értesíteni kell, a kutatást pedig a hivatali főnöknek vagy az általa megbízott vagy a hivatalhoz tartozó más egyénnek jelenlétében kell megejteni; ilyen megbízott kirendelésének megtagadása azonban a házkutatás akadálya nem lehet.

Közhivatali helyiségben a házkutatást csak olyan időben lehet megejteni, amikor ez a hivatal működését nem hátráltatja, kivéve, ha a késedelemből származható veszély miatt a házkutatást azonnal meg kell tartani.

Ezt az eljárást a vonaton vagy hajón levő közhivatali helyiségek átkutatása esetében is értelemszerűen alkalmazni kell.

71. §. Személymotozás.

439. A csendőr személymotozást rendszerint csak az illetékes bíróság vagy hatóság felhívására teljesít. Személymotozás elrendelésére ugyanazok a bíróságok és hatóságok illetékesek, amelyek házkutatás elrendelésére jogosultak.

A személymotozás elrendelésére jogosított hatóság határozata nélkül a csendőr csak az elővezetett vagy elfogott egyénen lévő vagy annak közvetlen birlalatában lévő ruhákat és egyéb tárgyakat vizsgálhatja át. (L! a 318. pontot.)

A fent megjelölt egyének hozzátartozóinak ruháit és egyéb tárgyait csak akkor szabad átvizsgálni, ha őket részesség, orgazdaság vagy bűnpártolás nyomatékos gyanúja terheli.

72. §. Házkutatásnál és személymotozásnál szem előtt tartandó szabályok.

440. A házkutatást és a személymotozást mindig két érdektelen és megbízható polgári személy — mint bizalmi egyén — jelenlétében kell foganatosítani.

Házkutatást és személymotozást megejteni csak akkor szabad, ha a keresett egyén vagy tárgy előadására vonatkozó felszólítás eredménytelen maradt. Az előzetes felszólítást megelőzni lehet, ha az illető a csendőrség előtt szokásos büntettes-

ként ismeretes, ha a késedelem veszéllyel jár, vagy ha nyilvános, illetőleg a közönség számára nyitva álló helyiséget kell átkutatni. A házkutatásnál minden feltűnést, az érdekeltnek nem okvetlenül szükséges megterhelését vagy háborgatását kerülni, a nyomozás tárgyával összefüggésben nem álló magán- vagy családi titkait kímélni kell.

Ha a csendőr a házkutatást vagy személymotozást felhívás folytán tartja meg, a bíróság (hatóság) határozatát az előtt, akinél azt foganatosítja, kihirdetni köteles.

441. A házkutatást vagy személymotozást a járőrvezető vezeti. Ha elegendő járőrtársa nincs, megbízható polgári egyének segítségét is igénybe veheti. Közönséges munkák végzésére (ásás, kútszivattyúzás stb.) a községi előljáróság útján munkásokat és napszámosokat is felfogadhat.

Ha több helyiséget kell átkutatni, akkor azokat, amelyekre csak később kerülhet sor, a házkutatás tartamára lezárni, illetőleg őrizni kell.

Nőknek és a rajtuk lévő ruházatnak átvizsgálását megbízható és a csendőr által a tennivalókra kioktatott nők végezzék. Ilyenkor bizalmi egyének gyanánt is csak nők lehetnek jelen, de a csendőr tartózkodjék ama helyiség közvetlen közelében, ahol a motozás folyik.

442. A házkutatást a házzal vagy helyiséggel rendelkezőnek vagy megbízottjának jelenlétében kell foganatosítani. Ha az, aki ellen a házkutatást végre kell hajtani, távol van és megbízottja sincs jelen, teljeskorú családtagjai vagy szomszédai közül kell valakit az érdekelt képviselőjére meghívni. Ez utóbbi ugyanazokat a jogokat gyakorolhatja, mint az, aki ellen házkutatást foganatosítanak.

Zárt helyiséget vagy zárókészüléket feltöretni vagy zárat felnyitítani csak akkor szabad, ha sem a velük rendelkező, sem az ő megbízottja nincs jelen vagy ha ezek a felnyitást megtagadták. A felnyitásra lehetően szakértő mesterembereket kell alkalmazni. Ha a feltörés vagy felnyitás a tulajdonosnak vagy megbízottjának távolléte miatt történt, a helyiséget vagy tárgyat a kutatás megtörténte után ismét le kell zárni.

443. A saját kezdeményezésből megtartott házkutatás bármely időben megkezdhető és végezhető. Elrendelt házkutatás rendszerint csak 6 órától 21 óráig tartható, de a megkezdett házkutatást 21 óra után is folytatni lehet.

73. §. Tárgyak őrizetbe vétele és azokkal való eljárás.

444. Azoknak a tárgyaknak a lefoglalását, amelyeket a büntető törvények szerint el kell kobozni, vagy amelyeket a bűnvádi eljáráshoz bizonyításra lehet felhasználni, a bíróság vagy a rendőri hatóság rendeli el.

A bíróság határozata vagy a rendőri hatóság felhívása nélkül a csendőr csak olyan bűnjeleket vagy a bűncselekménnyel összefüggésben álló tárgyakat vehet — azoknak a hatóság által való lefoglalhatása végett — őrizetbe:

a) amelyeket a bűncselekmény színhelyén, a terheltnél vagy a bűnrészesnél talált;

b) amelyek senkinek sincsenek birtokában vagy bírlalában;

c) amelyeket, mint bűnjeleket vagy nyomravezető tárgyakat mások a csendőrségnek önként átadtak;

d) amelyeknek birtoklása, használata vagy terjesztése tilos.

Ha a csendőr a házkutatásnál vagy személymotozásnál az eljárás alapjául szolgáló bűncselekménnyel összefüggésben nem lévő olyan tárgyakat talált, amelyek valamely hivatalból üldözendő más büntetendő cselekmény fennforgására mutatnak, ezeket is őrizetbe venni köteles.

A csendőrnek törekednie kell arra, hogy kivétel nélkül minden bűnjelt megszerezzen, mert ennek a sértett kártalanítása szempontjából is jelentősége lehet.

445. Bűnjelek rendszerint azok a tárgyak:

a) amelyekkel bűncselekményt követtek el;

b) amelyek bűncselekmény folytán jöttek létre;

c) amelyek bűncselekmény tárgyát képezték;

d) amelyek lényegileg vagy tartalmilag bűncselekménnyel állanak kapcsolatban;

e) amelyeket a tettes a bűncselekmény színhelyén visszahagyott;

f) amelyeket a tettes a bűncselekmény színhelyéről elvitt;

g) amelyeken olyan nyomok vagy elváltozások vannak, hogy azokból a tettes személyére vagy a bűncselekmény elkövetési módjára lehet következtetni.

L!182.556/VI.b.-1942.számú B.M.körrendelet.
Tárgy:Közellátással kapcsolatos bűncselekmények miatt indult nyomozások során őrizetbe vett árukkal eljárás.

L!34./Cs.K.1942.

sághoz (hatósághoz) kell beszolgáltatni. Olyan tárgyakat azonban, amelyeknek azonnali elszállítása nehézségekbe ütközik, az őrizetbevétel helye szerint illetékes községi előljáróságnak, városokban a m. kir. rendőrségi hatóságnak kell megőrzés végett részletes átvételi elismervény ellenében átadni. Ugyanide kell átadni a talált tárgyakat is. Romlandó és olyan bűnjelket, amelyeknek fenntartása költséggel jár (pl. élő állatok), községben a községi előljáróságnak, városokban a rendőrségi hatóság által megjelölendő helyen kell átadni.

Őrizetbe vett tárgyakat csendőrlaktanyában vagy csendőregyének lakásán megőrizni nem szabad.

Azokat a közszolgálati célokat szolgáló tárgyakat, amelyek nélkül a közszolgálatot ellátni nem lehet, az illető polgári vagy katonai hatóság őrizetében kell hagyni.

447. Azt a tárgyat, amelynek őrizetbevételére a csendőr jogosítva vagy kötelezve van, felszólítására mindenki köteles kiadni. Ha a birtokos vagy bírlaló a kiszolgáltatást megtagadja és ha a csendőrnek önálló házkutatási joga nincs, továbbá, ha az őrizetbe veendő tárgyat házkutatás útján sem lehet megszerezni, az illetőt annak kiszolgáltatására való kényszerítés végett a kir. járásbírósnak, illetőleg a vizsgálóbírónak fel kell jelenteni.

448. Ha a csendőr tárgyakat vesz őrizetbe, erről jegyzéket kell készítenie s ezt amellet, hogy maga és járőrtársa is aláírja, mindazokkal az egyénekkal alá kell íratnia, akik a bűnjel megjelölésére szolgáló kéregpapírlapot aláírták.

A jegyzékben (14. melléklet) az őrizetbe vett tárgyakat egyenkint és olyan részletesen kell leírni, hogy azonosságuk iránt kétség fel ne merülhessen. A jegyzékben az őrizetbevett tárgy tulajdonosát is fel kell tüntetni. Jól olvashatóan három példányban kiállított jegyzék egyik példányát a csendőr, a másikat az érdekelt, a harmadikat pedig az a hatóság kapja meg, amelyik a jegyzékben foglalt tárgyakat átvette. A jegyzék készítésénél tintairón és másolópapír használata is meg van engedve.

Ismeretlen származású bűnjelekről és talált tárgyakról csak a csendőr és az átvevő hatóság számára kell jegyzéket készíteni. A jegyzék szövegében olvashatatlanul törülni semmit sem szabad, esetleges hibákat úgy kell áthúzni, hogy olvashatók maradjanak.

A tulajdonost vagy birlalót a jegyzék aláírására kényszeríteni nem szabad.

Ha az őrizetbe vett tárgyak tulajdonosa vagy birlalója a jegyzék aláírását megtagadja, a járőrvezető ezt a körülményt a jegyzékre vezesse rá és ezt a bejegyzést a bizalmi egyénekkel is írassa alá.

449. Az őrizetbe vett tárgyakat, amennyire terjedelmük vagy minőségük megengedi, borítékba kell tenni vagy be kell csomagolni.

Minden őrizetbe vett bűnjelre zsineggel egy 12×8 cm nagyságú kéregpapirlapot kell erősíteni; a zsineg végeit egy az alábbi mintának megfelelő szöveggel ellátott papirszelettel (címkével) a kéregpapirlapra rá kell ragasztani, hogy a bűnjel kicserélhető ne legyen. A járőr címkéit az őrsparancsnok az őrs bélyegzőjével előzetesen lebélyegzi. A jegyzék folyószámát az egyes címkékre is fel kell írni.

Olyan bűnjeleknél, amelyek érdekes vagy tanulságos voltaknál fogva a m. kir. csendőrség bűnügyi múzeumában való elhelyezésre alkalmasak, az előző bekezdésben előírt bűnjelcímke kéregpapir lapjának hátoldalára 10×6 cm nagyságú, zöldszínű figyelmeztető címkét kell ragasztani a következő nyomtatott szöveggel: „Ezt a bűnjelet elkobzás esetében a 20.001/1908. I. M. rendelet 8. §-a alapján a m. kir. csendőrség bűnügyi múzeumában való elhelyezés végett a-i csendőr nyomozó alosztály igényelni fogja.”

Az ilyen módon megjelölt bűnjeleket a 448. pontban előírt jegyzéknek a hatósághoz vagy bírósághoz beterjesztett példányában piros tintával alá kell húzni, a jegyzék jobb felső részére, félhasábnyi szélességben pedig ugyancsak piros tintával a következő szöveget kell írni:

„A piros tintával aláhúzott bűnjelet (bűnjeleket) elkobzás esetében a-i csendőr nyomozó alosztály a m. kir. csendőrség bűnügyi múzeuma számára igényelni fogja.”

Az így megjelölt bűnjelekről a Nyut. 212. pont 2. bekezdésében előírt jelentést a bűnvádi feljelentés megszerkesztésével egyidejűen kell a nyomozó alosztálynak megtenni.

A bűnjelt mindig lehetően abban az állapotában kell beszolgáltatni, amelyben azt a csendőr őrizetbe vette. Ha a bűnjelen a bizonyítás szempontjából fontos nyomok vannak, azt akként kell becsomagolni, hogy a nyomok meg ne semmisüljenek, illetőleg meg ne változzanak.

Pénzt és értéktárgyakat külön jegyzékbe kell foglalni és a gyanúsítottat átvevő hatóságnak kell átadni, esetleg a pénzt pénzeslevélben elküldeni.

Címke minta:

Bűnjel!

Jegyzék folyószáma:

1 drb kapa.

Őrizetbe vette a pilisvörösvári őrs 12. rendes járőre, Kiss Péter és társai ügyében Nagy János pilisszántói lakostól.

Pilisszántó, 1927. július 7.

Nagy János

Farkas Mihály törzs m.

Magyar Ferenc cser. őr.

Előttünk:

Hosszú Péter

Lábos János

bizalmi egyének.



450. Méregnek vagy az egészségre ártalmas tartalmú tárgyaknak vagy anyagoknak tartályát le kell pecsételni és a tartály burkolatán annak veszélyes tartalmát szembetűnően fel kell tüntetni. Nagyobb mennyiségű ilyen anyagból vagy hamisítványokból elég üvegben mintát beszolgáltatni, a többbit lepecsételve a községi előljáráóság őrizetére kell bízni.

Ha a csendőr élelmiszerhamisítás gyanúja esetében mintát vesz, akkor azt egy edénybe vagy üvegbe teszi, amit zsineggel átköt. A zsineg végeit akként foglalja és erősíti (ragasztja) a címkébe, hogy annak megsértése nélkül a mintához ne lehessen férni. A mintát megvizsgáztatás végett az illetékes vegykísérleti állomáshoz, a feljelentést pedig az illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságnak küldi be. Minden egyes mintáról külön mintavételi jelentést és külön kísérőjegyzéket kell kiállítani. (22 és 22/a. melléklet.) A minták lezárására alkalmazott címkén, a jegyzék folyószáma helyett a vonatkozó iktatószámot kell feljegyezni. Ha a csendőr ugyan-

attól a tulajdonostól és ugyanabból az élelmiszerből (termékből) egyszerre több mintát vesz, — aminek akkor lehet helye, ha az különböző minőségű vagy különböző helyekről származik — azokat egy mintavételi jelentésben, illetőleg kísérőjegyzékben is tárgyalhatja, az egyes mintákat azonban azok címkein római számokkal kell megjelölni s ezt a körülményt „A minta darabszáma“ rovat alatt úgy a mintavételi jelentésben, mint a kísérő jegyzékben fel kell említeni.

Robbanó anyagokat vagy robbanó lövedékeket a találás helyén kell hagyni és biztosítani kell, hogy érintetlenül maradjanak. Ilyen anyagok és lövedékek találásáról a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságoknak, ha pedig katonai eredetűek, a legközelebbi honvéd állomásparancsnokságnak jelentést kell tenni.

Lőfegyvert rendszerint nem szabad töltött állapotban beszolgáltatni, hanem azt lehetően a töltény kivétele által ki kell üríteni és ennek megtörténtét az illetékes hatóságnak teendő jelentésben fel kell említeni.

Ha a fegyvert kiüríteni nem lehet (pl. a töltény berozsdásodása, beszorulása stb. miatt), akkor azt a csendőr egyén által és mindig közvetlenül az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz kell beszolgáltatni. Ilyen esetekben a fegyveren annak töltött állapotát feltűnően meg kell jelölni.

Bűnjelt képező fegyvert kilőni vagy azzal lőni nem szabad.

Elültöltő fegyvernél a gyutacsot le kell venni, helyére vattát vagy vásznat tenni és a kakast le kell kötni. Závárzatos fegyvernél a fegyvert az elsülés ellen a závarzat kivétele biztosítja.

451. Őrizetbe vett tárgyak átvételét az átvevő bíróság, hatóság vagy községi előljáróság a jegyzéken mindig elismerni köteles.

Ha az őrizetbe vett tárgyakat postán kell továbbítani, azokat mindig az őrsparancsnokból és két csendőrből álló bizottság csomagolja be. Az őrsparancsnok jegyzéket és ellenjegyzéket készít s ezeket a bizottság tagjaival is aláíratja, majd az ő jelenlétükben az ellenjegyzéket a tárgyakkal együtt becsomagolja s postára adatja. A jegyzéket a postai feladóvevénnyel együtt a feljelentés fogalmazványánál kell megőrizni.

74. §. Iratokkal, nyomtatványokkal, táviratokkal és levelekkel való eljárás.

452. Iratokat, nyomtatványokat, táviratokat és leveleket a csendőrnek csak házkutatás és személymotozás alkalmával és csak a 318. pontban felsorolt esetekben szabad őrizetbe vennie. Ezeken az eseteken kívül ilyen tárgyakat a csendőr nem vehet őrizetbe, hanem e célból a kir. ügyészséghez fordul, kivéve a tiltott kivándorlási nyomtatványokat,* amelyeknek az őrizetbevételét rendszerint a közigazgatási hatóság rendeli el.

A csendőr másnak szóló zárt levelet, táviratot vagy egyéb postai küldeményt bármi úton és bármilyen célból jussanak is azok kezébe, sohasem bonthat fel.

Ha a csendőr házkutatás vagy személymotozás alkalmával iratokat talál, ezek birtokosát vagy megbízottját kérdezze meg, hogy azok átolvasásába beleegyeznek-e. Ha az átolvasás ellen nem tiltakoznak, a csendőr az iratokat átolvashatja; ha tiltakoznak, az iratokat átolvasás nélkül tegye borítékba és a borítékot mind a saját, mind az érdekelt egyén, illetőleg a községi előljáróság pecsétjével zárja le.

Ha másnak iratai akár házkutatás, akár személymotozás alkalmával, akár más alkalommal a csendőr birtokába kerültek és azokat elolvasta, személyesen felelős azért, hogy az iratok tartalmáról az erre törvény szerint jogosítottakon kívül senki tudomást ne szerezzen.

453. Ha a csendőr olyan nyomtatvány vagy képes ábrázolat terjesztését vagy nyilvános helyen való kiállítását észleli, amely hivatalból üldözendő büntetendő cselekményt (izgatás, szemérem elleni vétség stb.) tartalmaz, ezekből a törvény által megengedett módon (vétél, elkérés útján stb.) legalább egy példányt szerezzen meg és azt az őrsparancsnokság útján a kir. ügyészségnek terjessze be. Ha a nyomtatványt vagy képes ábrázolatot megszerezni nem tudja, akkor észleleteiről a kir. ügyészségnek távbeszélőn vagy távirattal tegyen jelentést.

Ha valamely nyomtatványon a nyomdatulajdonos neve, illetőleg a nyomda cégjelzése feltüntetve nincs, vagy ha azon a nyomdatulajdonos álnevet használt, a nyomtatvány egy pél-

* L! a kivándorlásról szóló 1909. évi II. t.-c. 50. §-át.

dányát még akkor is meg kell szerezni és a kir. ügyészséghez beterjeszteni, ha az büntetendő cselekményt nem tartalmaz.

454. Ha a csendőr arról értesül, hogy valamely posta- vagy táviróhivatalban, vagy egyéb szállító és fuvarozó intézetnél olyan levelek, táviratok vagy egyéb küldemények vannak továbbítás végett, amelyeknek tartalma büntetendő cselekmény, vagy amelyeknek megszerzése a nyomozás érdekében áll, köteles haladéktalanul — a legrövidebb úton — a kir. ügyészségnek vagy a kir. járásbírósnak jelentést tenni. Ilyen lefoglalást a rendőri hatóság nem rendelhet el és a csendőrség felhívásra sem foganatosíthat.

Polgári vagy katonai hatóság őrizetében lévő azokat a közszolgálati iratokat, amelyek közszolgálati titkot képeznek vagy amelyek nélkül a közszolgálatot ellátni nem lehet, amennyiben a bűnvádi eljárásban bizonyításra fel lehet használni, a csendőr foglalja jegyzékbe, de hagyja meg az illető polgári vagy katonai hatóság őrizetében.

A gyanúsított és hozzátartozói, valamint az utóbbiak közt váltott leveleket és egyéb írásbeli közleményeket a hozzátartozóktól beleegyezésük nélkül csak abban az esetben lehet őrizetbe venni, ha ezeket a részesség, az orgazdaság vagy a bűnpártolás nyomatékos gyanúja terheli.

A gyanúsított és védője közt váltott leveleket és egyéb írásbeli közleményeket pedig csak akkor lehet őrizetbe venni, ha a védő ellen részesség, orgazdaság vagy bűnpártolás miatt vizsgálat van elrendelve, még akkor is, ha a védő a gyanúsítottat már nem képviseli. Nem vonatkozik ez a tilalom a 390. pont utolsó bekezdésében említett olyan csempészett levelekre, amelyeket a csendőr nem olvasott el.

75. §. Ismeretlen vagy szökésben levő gyanúsítottal való eljárás.

455. A büntetendő cselekményt akkor is nyomozás tárgyává kell tenni, ha a tettes, illetőleg részes ismeretlen, távol van, vagy megszökött.

Ha valamely bűntett elkövetésével nyomatékosan gyanúsított egyén megszökött, vagy ha a tettes ismeretlen ugyan, de a bűnjelek ismereteseek, a csendőr köteles a helyszínről az őrsparancsnokságnak távirattal, távbeszélőn vagy küldönc

útján azonnal jelentést tenni. Az őrparancsnokság pedig haladéktalanul köteles mindazokat az őröket és m. kir. rendőrségi hatóságokat, amelyekről fel lehet tenni, hogy a tettes feljük menekült vagy a bűnjeleket arra felé vitték, távirattal vagy távbeszélőn értesíteni.

Ez az értesítés, illetőleg jelentés a bűncselekmény helyét, idejét, nemét, a bűnjelek részletes leírását és ha lehet a tettes személyleírását, valamint annak a megjelölését tartalmazza, hogy a tettes gyaníthatóan melyik irányba menekült.

A megkeresett őrök kötelesek a tettes vagy a bűnjelek kézrekerítése végett, a megkeresésben megjelölt vagy az általuk helyesnek vélt összes irányokba, azonnal járőröket vezényelni.

Ha a tettes elfogására kilátás van, akkor a csendőr köteles őt azonnal üldözőbe venni. Ilyen üldözésekre a kincstár költségén vasutat vagy más szállító eszközt is igénybe szabad venni.

456. Üldözés közben az országhatárt átlépni nem szabad. A csendőrség azonban ilyenkor fel van jogosítva arra, hogyha a tettes nem politikai vagy katonai bűncselekményt követett el, a menekülésének irányába eső külföldi nyomozó hatóságokat feltartóztatása és elfogása végett közvetlenül megkeresse.

Ha az elmenekült tettes elfogása nem sürgős, vagyis ha az idővesztés a nyomozás sikerét nem kockáztatja, a tettes hollétéről a kir. ügyészségnek jelentést kell tenni, amely a kiadatás iránt a szükséges további lépéseket megteszi.

Ha az őrre valakinek elfogása vagy valamely halasztást nem tűrő nyomozási cselekmény végrehajtása végett valamely külföldi hatóságtól elfogató parancs (nyomozó levél) vagy megkeresés érkezik, az őr annak megfelelni köteles. Az elfogott egyént ilyenkor az elfogató paranccsal (nyomozó levéllel) együtt a legközelebbi kir. ügyészségnek adja át, a véghezvitt nyomozási cselekmény eredményéről pedig a megkeresés csatolása mellett ugyanoda tesz jelentést. Ha azonban a külföldi elfogató parancs (nyomozólevél) vagy megkeresés politikai vagy katonai bűncselekmény vagy ezzel kapcsolatos cselekmény miatt kéri az őr közreműködését, azt minden további eljárás nélkül a legközelebbi kir. ügyészségnek kell be-terjeszteni.

Nem lehet politikai bűncselekménynek, sem ilyennel kap-

csolatos cselekménynek tekinteni az Államfő személye vagy családjának tagjai ellen elkövetett merényletet, ha ez a merénylet az emberölésnek, gyilkosságnak vagy mérgezésnek, avagy valamelyikük kísérletének vagy a részességnak tényálladékát foglalja magában.

457. Ha az őrsök és a szakaszparancsnokok valamely nyomozásnak az egész országra való kiterjesztését, illetőleg a szökésben levő gyanúsított országos körözését vélik szükségesnek, ennek elrendelése végett azonnal, tehát még a nyomozás befejezése előtt, az illetékes kir. ügyészséghez, illetőleg a kir. járásbíróshoz fordulnak a szükséges intézkedések megtétele végett. Ezeknek a kérelmeknek tartalmazniuk kell azokat az adatokat, amelyeknek alapján a kir. ügyészség (kir. járásbíróshoz) elbírálni, hogy a nyomozás kiterjesztésére, illetőleg a gyanúsított körözésére a kellő indok és a törvényes alap megvan-e. Nem elég tehát a gyanúnak csak egyszerűen kifejezést adni, hanem azt tüzetesen meg is kell indokolni.

A m. kir. rendőrség működési területén elhelyezett őrsök ezt a jelentésüket a m. kir. rendőrségi hatóság útján teszik meg, amely azt azonnal továbbítja.

458. Csendőrparancsnokságok körözéseket nem adhatnak ki. A „Cs—4.” (Nyut.) 42. §-a értelmében azonban az olyan nyomozatokat, amelyeknél fontos, hogy mielőbb az ország összes őrseinek és rendőrhatóságainak tudomására jussanak, a m. kir. csendőrség nyomozó osztályparancsnokság hírközpontjához „Nyomozati bejelentés”-ben a tudomásvétel után azonnal be kell jelenteni. Ez a bejelentés nem mentesíti az őrsöket és a szakaszparancsnokokat az előző pontban előírt kötelességük alól.

76. §. Feljelentés és tényvázlat.

459. A nyomozás eredményéről a csendőr jelentést, illetőleg feljelentést (tényvázlatot) szerkeszt és azt őrsparancsnoksága útján az illetékes bírósághoz (hatósághoz) beküldi. A feljelentés helyes megszerkesztése igen fontos, mert az a bíróság vagy a hatóság további eljárásának alapja. A leghelyesebben véghezvitt nyomozás is értékét veszítheti, ha az arról tett jelentés a bíróságot vagy hatóságot helytelenül vagy hiányosan tájékoztatja. Ezért minden nyomozás eredményéről a

nyomozó járőr pontos feljegyzéseket készítsen. Ezek a feljegyzések alaki szempontból szabályhoz kötve nincsenek, tartalmazniuk kell azonban mindazokat az adatokat, melyek a tényálladék megállapításához és a feljelentés helyes megszerkesztéséhez szükségesek. (L! 462. és 463. pontot.).

Minden feljelentésről fogalmazványt kell készíteni. Ezt a nyomozást teljesítőnek a nyomozás közben szerkesztett feljegyzéseivel együtt utólagos átvizsgálás végett, a 26. mellékletben előírt módon a szárnyparancsnoksághoz kell felterjeszteni és csak onnan való visszaérkezés után szabad irattározni.

A feljegyzéseket a vonatkozó feljelentés fogalmazványánál kell megőrizni.

A feljelentés alapjául a járőr által készített feljegyzések szolgálnak. A feljegyzést a járőrvezetőn kívül a járőrtárs is aláírja.

A feljelentés fogalmazványát elvben a nyomozást végzett járőrvezető szerkeszti meg, ha ő erre nem képes vagy ebben akadályozva van, akkor az őrsparancsnok (helyettese) vagy az utóbbiak valamelyike által megbízott csendőr. Ha a fogalmazványt nem az eljáró járőrvezető szerkesztette, akkor azt vele el kell olvastatni, aminek megtörténtét az illető aláírásával igazolja.

Minden feljelentés fogalmazványát az őrsparancsnok átvizsgálni, felülbírálni és a szükséghez képest helyesbíteni köteles. A tisztázatot — amelynek a fogalmazvánnyal szószerint egyeznie kell — az őrsparancsnok, távollétében helyettese írja alá.

460. A feljelentést:

a) a kir. törvényszék hatáskörébe tartozó bűncselekmények esetében az illetékes kir. ügyészséghez;

b) a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozó vétségek és kihágások esetében az illetékes kir. járásbíróságához;

c) fiatalkorú gyanúsítottak bűnügyeiben a fiatalkorúak bíróságához;*

d) nyomtatvány útján elkövetett, magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetében az illetékes kir. törvényszék vizsgálóbírájához;

* Az 1913. évi VII. t.-c. 3. §. eseteiben ide kell feljelenteni a felnőtt korúakat is, viszont kivételesen a rendes bírósághoz kell feljelenteni a fiatalkorúakat is a jelen utasítás 503. pontjának 4. bekezdésében foglalt esetben.

e) kivételes bírói illetékesség alá tartozó bűncselekmények esetében a kivételesen illetékes kir. ügyészséghez;

f) a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságok mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe utalt kihágások esetében a főszolgabíróhoz (rendőrkapitánysághoz) mint rendőri büntető bírósághoz;

g) a községi előljáróságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások esetében a községi előljárósághoz, városokban a polgármesterhez kell megtenni;

h) ha ugyanaz az egyén több bűncselekményt követett el — és pedig akár külön-külön, akár egy alkalommal, egy időben, vagy egymással összefüggésben — valamennyi bűncselekményről együttesen kell megtenni ahhoz a hatósághoz, amelynek hatáskörébe a legsúlyosabb bűncselekmény tartozik;

i) a felbújtóról, a bűnsegédről, az orgazdáról és bűnpártolóról is ugyanoda kell — lehetően együttesen — megtenni, ahová az elkövetett bűncselekmény gyanúsítottja elleni feljelentést a csendőr megteszi. Ugyancsak ide kell feljelenteni azokat a bűncselekményeket is, amelyeket a felbújtó, a bűnsegéd, az orgazda, vagy a bűnpártoló külön vagy másokkal együtt követett el.

A h) és i) alpontokban foglaltak irányadók akkor is, ha a bűncselekmények közt a rendőri büntetőbíróság hatáskörébe tartozó kihágás is van. A jövedéki kihágást és a kivételes bíróság hatáskörébe tartozó bűncselekményt azonban ahhoz a hatósághoz kell külön feljelenteni, amelynek ezekre az ügyekre hatásköre van.

A h) és i) alpontok értelmében tett együttes feljelentés (tényvázlat) felzetén nagy betűkkel, színes írónnal szembe-tűnően kell jelezni: „Kihágás is!”

A m. kir. rendőrség hatósági területén működő őrsök a kir. bírósághoz, ügyészséghez vagy vizsgálóbíróhoz címzett feljelentéseiket az illetékes m. kir. rendőrségi hatósághoz terjesztik be, amely azokat eredetiben továbbítja. A m. kir. rendőrségi hatóságnak jogában áll azonban a nyomozás esetleg szükséges kiegészítése iránt intézkedni. Közvetlenül kapott felhívásra teljesített nyomozásról a jelentést (feljelentést) közvetlenül a felhívó bírósághoz vagy hatósághoz kell beterveztetni, a m. kir. rendőrségi hatósághoz pedig erről rövid jelentést kell tenni.

461. Olyan kihágásokról, amelyeknek tettesét vagy részét a csendőr megállapítani nem képes, nem kell feljelentést tenni.

A csendőrhöz vagy őrshöz közvetlenül intézett felhívás folytán elfogott vagy elővezetett egyénekről feljelentést, illetőleg tényvázlatot szerkeszteni nem kell. Ezek átadását a felhíváson kell elismertetni, általános körözés vagy nyomozó levél alapján elfogottakat pedig rövid jelentéssel (értesítéssel) kell átadni.

462. A feljelentés célja az illetékes bíróságnak (hatóságnak) tudomására hozni, hogy ki, mit, hol, kivel, miért, hogyan és mikor követett el; ezért kit és milyen mértékben terhel büntetőjogi felelősség és hogy a gyanúsított egyén bűnössége kellően be van-e bizonyítva.

A feljelentés céljából következik, hogy annak világosnak, határozottnak, áttekinthetőnek, részletezettnek, megbízhatónak és pártatlannak kell lennie.

Világos a feljelentés, ha azt bárki első olvasásra azonnal és könnyen megértheti; határozott, ha ellentmondásokat és bizonytalan megállapításokat nem tartalmaz; áttekinthető, ha tartalma megfelelően csoportosítva van; részletezett, ha minden olyan körülményre, amelyre a bíróságnak (hatóságnak) szüksége van, kiterjeszkedik, de fölösleges dolgokat nem tartalmaz; megbízható, ha a benne foglaltak a valóságnak mindenben megfelelnek és végül pártatlan, ha a cselekményt a gyanúsított szempontjából a valóságnál sem kedvezőbb, sem kedvezőtlenebb színben feltüntetni nem igyekszik.

Kikérdezett egyének előadását harmadik személyben kell tárgyalni, első személyben és szó szerint idézve csak akkor, ha ez a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bír.

A több órs körletében elkövetett bűncselekményt az az órs jelenti fel, amelyik a 64. §. értelmében a nyomozást lefolytatta.

463. A büntettekről és vétségekről szóló feljelentéseket (15. és 15/a. melléklet), valamint az olyan kihágások feljelentését, amelyeknél a tényállás csak több tanu előadásának egybevetése, általában nyomozótevékenység során állapítható meg, az alábbi címszavak szerint csoportosítva kell összeállítani:

1. Az *eljárás alapja* alatt jelenteni kell, hogy a feljelentés tárgyát képező ügyben a nyomozás kinek, mikor, hol (kinél) tett feljelentésére, illetőleg melyik bíróságnak (hatóságnak)

mikor kelt és milyen számú felhívására indult meg. Ha az eljárást a csendőr feljelentés vagy felhívás nélkül saját kezdeményezéséből indította meg, továbbá, ha sértett nincs, ismeretlen, avagy ki nem kérdezhető, a csendőrnek ez alatt a címszó alatt azokat az észleleteit vagy értesüléseit kell leírnia, amelyek alapján a nyomozást bevezette. Hivatalból üldözendő bűncselekmények esetében a feljelentőt csak akkor kell megnevezni, ha az ebbe kifejezetten beleegyezik, vagy ha az ügyben mint sértett vagy tanu szerepel.

2. *Sértett* alatt az ő nevét, születési évét, vallását, családi állapotát és lakóhelyét (pontos lakáscímmel), foglalkozását, végül előadását, a cselekmény időbeli lefolyásának sorrendjében kell tárgyalni. A sértett előadásából kivehetőnek kell lennie annak, hogy ki, kivel, ki ellen, mit, mivel, mikor, hol, miként és miért követett el.

3. *Helyszín* alatt a bűncselekmény színhelyét kell részletesen leírni, de csak akkor, ha a későbbi bizonyítás szempontjából szükséges.

4. *Gyanúsított* alatt az ő személyi adatait, ú. m. nevét (névváltoztatás esetében az előbbi, esetleg ál-, művészi-, írói-, gúny- és megkülönböztető nevét is), születési évét, vallását (változtatás esetében előbbi vallásfelekezetét), családi állapotát (házastársának nevét, újabb házasságkötés esetében, régebbi házastársának nevét is), gyermekeinek számát, szülő- és illetőségi helyét, állandó tartózkodási helyét (pontos lakáscímmel), írni-olvasni tud-e, foglalkozását, vagyoni állapotát, katonai szolgálati viszonyát, előző büntetéseit (hol, mikor, miért és melyik bíróság vagy hatóság által, milyen büntetéssel volt büntetve), végül a sértetthez való viszonyát kell tárgyalni.

Ezután le kell írni, hogy a gyanúsított a terhére rótt bűncselekmény elkövetését beismerte-e vagy sem, végül a gyanúsítottnak, illetőleg a gyanúsítottaknak az ügyben tett előadását, megjegyzéseit, valamint a védelmül felhozott körülményeket. Ha a gyanúsított védelmére semmit sem adott elő, ezt külön meg kell említeni.

Ha több gyanúsított van és előadásuk mindenben egyezik, az általuk előadottakat együttesen kell tárgyalni, különben pedig minden gyanúsított eltérő előadását külön kell felvenni.

5. *Tanuk* alatt ugyanazokat a személyi adatokat kell felvenni, mint a sértettnél, ezenfelül azt is, hogy a tanuk a sér-

tettel és a gyanúsítottal milyen viszonyban állanak s hogy a gyanúsított cselekménye folytán előnyben részesültek-e vagy hátrányt szenvedtek-e. Ezt követi a tanuk előadásának leírása, illetőleg, ha a tanuságtételt valamelyik megtagadta, ennek megemlítése. Ha több tanu előadása egymással egyezik, azt együttesen lehet tárgyalni. Igen fontos, hogy ne csak a terhelő tanuk, hanem a gyanúsított által megnevezett vagy a csendőr által kinyomozott mentő tanuk előadása is felvétessék, mert az ügy igazságos elbírálása csak így lesz lehetséges.

A tanuk, vagy egyes tanuk által előadott olyan körülményeket, amelyek a gyanúsított bűnössége vagy ártatlansága mellett döntő fontossággal bizonyítanak, mindig fel kell venni.

6. *Megjegyzés* alatt kell tárgyalni:

a) azokat a körülményeket és bizonyítékokat, amelyek a kikérdezett egyének előadásaiban nem foglaltatnak, de amelyeket a csendőr a nyomozás folyamán megállapított és amelyek a gyanúsított bűnössége vagy ártatlansága, illetőleg a gyanúsított és a tanuk szavahihetősége mellett vagy ellen bizonyítanak. Ezenkívül a súlyosbító és enyhítő körülményeket s azok bizonyítékait is itt kell megemlíteni. Ha szükséges, leírható itt a csendőr eljárása is, nevezetesen, hogy a bűncselekményt miként derítette ki;

b) ha azt az ügy szövevényes volta, könnyebb megérthetése vagy valamely a bíróság (hatóság) által nem ismert körülmény megvilágítása szükségessé teszi, a nyomozást végzett csendőrnek a tényállásra, a sértett, gyanúsított vagy a tanuk előadására vonatkozó, kellően megindokolt megjegyzését, személyes tapasztalatát, benyomását és véleményét, annak kiemelésével, hogy ez csupán a csendőr egyéni véleménye, melyet az ügy nyomozása közben szerzett;

c) a nyomozás során végzett elfogást, elővezetést, bilincselést, házkutatást és személymotosztást azzal, hogy azt a csendőr mikor, hol, kivel szemben, miért és a jelen utasítás melyik pontja alapján foganatosította;

d) ha arra szükség van, a nyomozás késedelmes megindításának, a jelentés késedelmes beterjesztésének, elfogott egyének 24 órán túl való őrizetben tartásának, szabadonbocsátásának, nem az illetékes hatósághoz történt átadásának indokolását, végül azokat az esetleges kényszerítő okokat, melyek miatt a jelen utasítás valamelyik határozványát kivételesen nem lehetett megtartani.

7. *Bűnjelek* alatt az őrizetbe vett bűnjeleket kell felsorolni és a találati hely részletes leírásával meg kell említeni azt is, hogy azokat a csendőr hol, mikor, kitől és miért vette őrizetbe, valamint, hogy megőrzés végett kinek adta át. Az őrizetbe vett bűnjeleket úgy kell ismertetni, amint azok a jegyzékben szerepelnek.

Végül fel kell sorolni a bűnjeleken esetleg található olyan nyomokat vagy elváltozásokat, valamint a bűnjelekre vonatkozó minden olyan körülményt, amelyek folytán azok bizonysító erővel bírnak.

Ha egyes bűnjelekre (pl. élő állatokra, mesteremberek szerszámaira) a sértettnek sürgős szüksége lenne, azt itt meg kell említeni.

Azoknak a bűnjeleknek megnevezését, amelyek érdekes vagy tanulságos voltuknál fogva a m. kir. csendőrség bűnügyi múzeumában való elhelyezésre alkalmasnak látszanak, a felsorolásban piros tintával kell aláhúzni, a felsorolás végére pedig a következő szöveget kell írni: „A piros tintával aláhúzott bűnjeleket elkobzás esetében a 20.001/1908. I. M. rendelet 8. §-a alapján a m. kir. csendőrség bűnügyi múzeumában való elhelyezés végett a-i csendőr nyomozó alosztály igényelni fogja.“

8. *Nyomozta* alatt a nyomozást végzett csendőregyének nevét és rendfokozatát kell jelenteni.

9. *Bizalmi egyének* alatt név és lakóhely szerint meg kell jelölni azokat az egyéneket, akiket a csendőr a nyomozás alatt mint ilyeneket alkalmazott. Ha az egyes nyomozó cselekményeknél (kikérdezés, házkutatás, személymotoszás stb.) más-más bizalmi egyének szerepeltek, részletezni kell, hogy melyik bizalmi egyén melyik nyomozó cselekménynél volt jelen.

10. *Mellékletek* alatt azokat az iratokat, vázrajzokat, fényképeket, ujjlenyomatokat stb. kell felsorolni, amelyek nem bűnjelek, hanem a feljelentés mellékletét képezik.

Ha a gyanúsított erkölcsi és vagyoni bizonyítványa csatolva nincs, itt kell jelenteni, hogy azt melyik hatóság fogja később megküldeni.

A címszavakat külön sorba kell írni és alá kell húzni. Ha valamely címszó alatt jelenteni való nincs, azt a címszót egészen el kell hagyni.

464. Kiderítetlen bűntettekről és vétségekről, vagyis azokról, amelyek a nyomozás megindításától számított 30 napon belül kideríthetők nem voltak, a jelentéseket — a rendelkezésre álló adatokhoz képest — a fentiek szerint, a főmagánvádra üldözendő bűncselekményekről szóló feljelentést a jelen utasítás 400. pontjában foglaltak alapján kell megszerkeszteni.

A kihágásokról szóló olyan feljelentéseket, amelyekben valamely egyszerű tény kerül kétséget kizáró módon fel-táráásra, ha a gyanúsított beismerésben van, sőt talán tárgyi bizonyíték is rendelkezésre áll, a 16. melléklet alakjában kell megszerkeszteni.

A sértett, gyanúsított és tanuk neveit a fejelentésnek abban a részében, ahol előadásuk van leírva, alá kell húzni.

A feljelentés helyes megszerkesztéséért az őrsparancsnok, a feljelentésben bejelentett tények valóságáért a nyomozást végzett járőrvezető felelős és pedig akkor is, ha a feljelentést nem ő szerkesztette ugyan, de annak fogalmazványát ő is aláírta.

465. Saját kezdeményezésből elfogott egyénekről tényvázlatot kell szerkeszteni. A tényvázlat rovatozott részét a 17. melléklet szerint, míg a feljelentést tárgyaló részét úgy kell szerkeszteni, amint az a feljelentésekre nézve van elrendelve.

A tényvázlatot az elfogott vagy elővezetett egyénnel (egyénekkal) egyidejűen kell átadni az illetékes bíróságnak (hatóságnak), illetőleg annak az őrsnek, amelyik az elfogottat (elővezetettet) továbbkíséri.

466. Az illetékes főszolgabírónak a területén előfordult összes büntetendő cselekményekről, tehát azokról is tájékozva kell lennie, amelyeknek elbírálása a kir. bíróságok hatáskörébe tartozik. Ezért a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. részében előírt és az őrs által tett feljelentésekről vezetett havi tevékenységi kimutatás egy példányát az illetékes főszolgabíróhoz a Csüsz. 188. pontja alapján a tevékenységet követő hó utolsó napján be kell terjeszteni. Ha a főszolgabíró kívánja, akkor az egyes bűncselekményekről tett feljelentések fogalmazványai hozzá betekintésre beterjeszthetők, azt azonban, hogy az őrs ezeket a fogalmazványokat vagy

azok egy részét rendszeresen felterjessze, a főszolgabíró nem követelheti.

A m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségi hatóság is bekérheti egyes olyan feljelentések fogalmazványait, amelyeket az őrs a jelen utasítás 460. pontja értelmében közvetlenül a kir. bírósághoz (kir. ügyészséghez, vizsgálobíróhoz) tett. Ezeknek a fogalmazványoknak a hatóságtól 8 nap alatt az őrsre vissza kell érkezniök.

467. A kir. bíróságok hatáskörébe utalt bűnügyekben a gyanúsítottról erkölcsi és vagyoni bizonyítványt kell beszerezni. Az erkölcsi bizonyítványnak 1—15. pontját (rendőrkapitányságok hatósági területén a 16. pontot is), a vagyoni bizonyítványnak pedig 1—2. pontját a nyomozást teljesítő csendőr tölti ki. Ha a gyanúsított állandó tartózkodási helye kis- vagy nagyközségben, avagy ezekhez tartozó területen van, az erkölcsi és vagyoni bizonyítványt, a többi kérdőpontok kitöltése végett, az illetékes községi előljárásnak kell megküldeni. Ha pedig a gyanúsított lakóhelye megyei vagy törvényhatósági jogú város területén van, akkor az erkölcsi bizonyítvány többi rovatát a m. kir. rendőrkapitányi hivatal, a vagyoni bizonyítványét pedig a városi tanács tölti ki.

Ha az erkölcsi és vagyoni bizonyítványt a feljelentés (tényvázlat) beszolgáltatásáig beszerezni nem lehet, akkor azt a hatóságot, amely a többi rovat kitöltésére hivatott, értesíteni kell, hogy azt közvetlenül melyik bíróságnak küldje be. Ilyen esetben a bizonyítvány-úrlap felzetére az őrsparancsnok még továbbítás előtt jegyezze fel, hogy az ki ellen, melyik őrs által, mikor, milyen szám alatt és hová tett feljelentéssel áll kapcsolatban.

A rendőri büntető bíróságok (főszolgabíró, m. kir. rendőrkapitányság) hatáskörébe eső kihágásokról tett feljelentésekhez a gyanúsított erkölcsi és vagyoni bizonyítványát nem kell csatolni. A feljelentésben azonban meg kell említeni, hogy a gyanúsítottnak mekkora értékű (ingó vagy ingatlan) vagyona van, vagy ha ilyennel nem rendelkezik, körülbelül mennyi az évi, havi, heti vagy napi keresete. Ha azonban az őrs a gyanúsított vagyoni viszonyaira vonatkozóan ezeket az adatokat csak külön, hosszadalmas puhatolások, esetleg csak levelezés útján tudná megállapítani, azok bejelentése elmaradhat, illetőleg megállapításuk iránt szükség esetében a rendőri büntetőbíróság intézkedik.

77. §. A nyomozás abbanhagyása és újrafelvétele.
Kiderítetlen esetekkel való eljárás.

468. A nyomozást abba kell hagyni:

- a) ha büntetendő cselekmény nem forog fenn;
- b) ha megszüntetésére az illetékes bíróság vagy hatóság felhívást adott vagy végzést (határozatot) hozott;
- c) ha magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetében az indítvány megtételére jogosult indítványt nem tesz, vagy visszavonható indítványát visszavonja; és
- d) ha a bűncselekményt kellőképpen felderítették.

Ha kételyek merülnek fel arra vonatkozóan, hogy a nyomozás a jelen pont értelmében abbahagyható-e vagy sem, annak a bíróságnak (hatóságnak) a döntését kell kikérni, amelynek hatáskörébe a cselekmény tartozott volna.

469. Ha a nyomozás befejezése vagy megszüntetése, illetőleg a feljelentés betérjesztése vagy ítélethozatal után is, valamely bűnügyre vonatkozóan az elévülési időn belül új terhelő vagy mentő bizonyíték jut az őrs tudomására, köteles azt szabályszerűen kinyomozni és annak a bíróságnak vagy hatóságnak, amelyhez a feljelentést tette, bejelenteni. Megszüntető határozattal vagy felmentő ítélettel befejezett bűnügyben azonban a nyomozásnak újból való teljes lefolytatását csak a kir. ügyészségnek, illetőleg a kir. járásbíróságnak a felhívására lehet foganatosítani. Ilyen esetben az őrs a tudomására jutott körülményeket a nyomozás megindítása előtt a kir. ügyészségnek, illetőleg a kir. járásbíróságnak bejelenteni köteles. A döntés megérkezéséig csak a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket szabad teljesíteni.

470. Hivatalból üldözendő büntetteket és vétségeket, továbbá azokat a magánindítványra üldözendő büntetteket és vétségeket, amelyek tekintetében a nyomozás megindítását kérték, ha azokat az első nyomozás, illetőleg a pótnyomozás során 30 napon belül kideríteni nem sikerült, továbbá, ha a feljelentett gyanúsított vagy ha többen volnának, ezek mindegyikének bűnössége a vádemeléshez szükséges mértékben bizonyítva nincs, a büntető törvénykönyv (1878. V. t.-c.) 106. §-ában meghatározott elévülésükig, illetőleg kiderítésükig mind az illetékes őrsparancsnokság, mind a szakaszparancsnok a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. részében előírt módon nyilvántartja.

Minthogy az őrs minden tagjának fontos kötelessége az előfordult bűnesetek teljes kiderítése, ennél fogva a kiderítetlen eseteket az őrs állandóan tovább nyomozni, illetőleg a kiderítésükhöz szükséges adatokat állandóan gyűjteni és a vonatkozó iratokra feljegyezni köteles mindaddig, míg az eset ki nem derül. A pótnyomozások eredményét szintén fel kell jegyezni. Pótnyomozásoknak különösebb indok nélkül és időszakonként rendszeresen ismétlődő megejtését követelni nem szabad.

Azokat az ügyeket, amelyekben az elévülés csak bizonyos cselekményekre vagy csak bizonyos gyanúsítottakra nézve állott be, mindaddig nyilván kell tartani, míg csak az azokban tárgyalt minden bűncselekmény el nem évül vagy ki nem derül.

X. Megelőző és nyomozó szolgálat egyes különleges eseteiben való eljárás.

78. §. Les.

471. Lesnek azt a szolgálati ténykedést nevezzük, mikor a csendőr valamely folyamatban lévő vagy bekövetkező eseményt, jelenséget, továbbá egyes személyeket, tárgyakat vagy terepet észrevétlenül megfigyel.

A lest rendszerint az őrsparancsnok írja elő. A fél órán felüli lest az őrző tartamához hozzá kell adni.

Indokolt esetben a járőrvezetőnek jogában áll saját kezdeményezéséből lest tartani vagy a les előírt idejét meghosszabbítani. Saját kezdeményezéséből fél órán túl tartott les esetében, a járőrvezető az őrző tartamát megfelelően meghosszabbíthatja.

Három óránál hosszabb lesre külön járőrt is lehet vezényelni.

Mindig figyelembe kell azonban venni, hogy a csendőr télen és rossz időjáráskor nem védett helyen sokáig egy helyben nem maradhat.

A les előírásánál annak célját, helyét és idejét röviden mindig meg kell jelölni. A hely közelebbi megválasztása a járőrvezetőre hárul, mert csak ő tudja megállapítani, hogy az előírt hely melyik pontja a legcélszerűbb a les megtartására.

472. A lest kitartással, türelemmel és éberséggel kell megtartani.

Ötletszerűen, minden különösebb indok vagy cél nélkül tartott lesnek gyakorlati értéke nincs. Lest csak indokolt esetben lehet elrendelni. Ilyen esetek lehetnek például: ha egy községben a lopások, betörések napirenden vannak; ha valamely egyént azzal gyanúsítanak, hogy éjjelenként lopni jár, hogy gyanús egyénnel áll összeköttetésben, akikkel éjjel szokott érintkezni; ha valakinek házában gyanús összejöveteleket tarta-

nak; pályaudvarokon, ha a vasúti kocsikat rendszeresen fosztogatják; ha az őrs készülõ bûncselekményrõl és annak színhelyérõl értesül; ha gyanítható, hogy valamely körözött egyén éjjelenként hazajár stb.

Lehetnek esetek, hogy egész éjjel vagy több egymásután következõ éjjel, esetleg több járórnek is, különbözõ helyeken kell ugyanabból a célból lest tartania. Az esetleges eredménytelenség miatt elcsüggedni nem szabad, hanem, ha eredményre kilátás van, a lest folytatni kell.

Arról, hogy a csendõr lest tart, senkinek sem szabad tudnia. A les helyét észrevétlenül kell elfoglalni és annak tartama alatt mindent kerülni kell, ami a csendõr ottlétét elárulhatná vagy a les eredményét megghiúsíthatná.

473. A járór tagjai a les tartamára egymástól el is távozhathatnak, de csak olyan távolságra, hogy szükség esetében egymással érintkezhessenek és egymásnak azonnal segítségére siethessenek. Hosszabb ideig tartó lesnél a járór tagjai egymást felválthatják.

Kedvezõtlen idõjárás esetében és más alkalmas hely hiányában fedett helyrõl is lehet lest tartani.

A les eredményét az õrsparancsnoknak mindig be kell jelenteni. A les alatt észlelteket, ha azonnal való közbelépésre indokul nem is szolgálnak, de késõbb felhasználhatók, tudomásulvétel és esetleg elõjegyzés végett az õrs valamennyi tagjával közölni kell.

Ha a les folyamán valakit tettenérni sikerült, ezt az eredményt a tettenért elfogásával (feltéve, hogy az elfogás feltételei egyébként fennforognak) és a bûnjelek azonnali õrizetbevételével ki kell aknázni. (A jelen utasítás megfelelõ §-ai a tettenért egyénnel szemben az elfogás, személymotozás és házkutatás jogát kiterjesztik.)

79. §. Vasútbiztosítás.

474. A vasútbiztosítás célja valamely vasútvonal fokozott ellenõrzése, hogy a vonat vagy utasai ellen elkövetni szándékolt közveszélyes cselekmények és erõszakosságok meggátol-
tassanak s így a vonat akadálytalan áthaladása biztosítva legyen.

A vasútbiztosítást az osztályparancsnokságok útján esetről-esetre a kerületi parancsnokság rendeli el.

A vasútbiztosításra az osztályparancsnokság a 18. melléklet szerint állandó tervezetet készít, amelybe a parancsnokság területén áthaladó összes vasúti vonalakat felveszi annak megjelölésével, hogy adott esetben melyik őrs a vonal mely kilométer-szelvényeit s mely műtárgyait tartozik biztosítani, továbbá, hogy ellenőrző járőröket mely őrsök mely vonalrészre vezényelnek és hogy a kirendelt tiszt részére a jelentéseket melyik állomásra kell leadni. Az ezekre vonatkozó és állandó érvényű intézkedéseket az érdekelt parancsnokságoknak ki kell adni, de csak az őket érintő (területükre vonatkozó) terjedelemben, figyelembe véve a csatlakozási pontok kölcsönös ismeretét és biztosítását is. A biztosítás végrehajtását az őrsök számára vázlatban is fel kell tüntetni.

A vasútbiztosító szolgálatra az osztályparancsnokság nemcsak azokat az őrsöket veheti igénybe, melyeknek körletén a biztosítandó vasúti vonal áthalad, hanem mindazokat a közeli őrsöket is, amelyek járőreiket három-négy óra alatt a biztosítandó vonalra vezényelni képesek és távbeszélő-állomásuk van.

475. A tervezet összeállításánál elvül szolgáljon, hogy nyílt terepen egy 2 főből álló járőrnek legfeljebb 2 km-nyi távolság legyen a felügyeleti területe. Fedett terepen a járőrök, ha szükséges, sűrűbben is felállíthatók. Fontosabb műtárgyak: alagútak, nagyobb hidak stb. őrzésére külön járőröket kell vezényelni, amelyek a vonat elhaladásáig helyüket legfeljebb csak a közeli fedett terep átkutatása végett hagyhatják el. A vasútállomásokra, valamint forgalmasabb útvonal mellett fekvő őrházakhoz szintén járőröket kell felállítani, amelyekre ugyanazok a tennivalók hárulnak, mint általában a vasútügyeletet teljesítő járőrre.

A mozgó járőrök nappal elváltan portyáznak akként, hogy a felügyeleti terület egyik felét a járőrvezető, a másikat a járőrtárs járja be. A sötétség beálltával a járőrök tagjai együttesen portyáznak. Kötelesek a nekik kiutalt vonalrészben a pályatestet megvizsgálni, gyanús egyéneket igazoltatni, illetőleg a pályatesttől távoltartani, a vasútvonal megrongálása esetében erről a kirendelt tisztnek jelentést tenni és egyidejűen a legközelebbi pályaovert értesíteni, a vonat áthaladását pedig — mindaddig, amíg a pályát rendbe nem hozták —

megakadályozni. A vonat ellen intézhető erőszakos cselekmények meggátlása végett, különösen ott, ahol a vasútvonal fedett terepen halad keresztül, a vasútvonal környékét is át kell portyázni s az ott tartózkodó gyanús egyéneket el kell távolítani.

A vasútbiztosítás tartamára minden 6 km.-nyi vonalra egy ellenőrző járőrt kell kiküldeni. E járőrök feladata a nekik kiutalt vasútvonalat leportyázni, a mozgó, álló és vasútügyi szolgálatot teljesítő járőröket ellenőrizni, az észleletekről a kirendelt tisztnek jelentést tenni.

Minden 50 főnyi legénység után parancsnoklás és ellenőrzés céljából egy tisztet kell kivezényelni. A tiszt felügyeleti körletében jelentésgyűjtő állomást jelöl ki, amellyel az érintkezést fenntartani köteles.

476. A vasútbiztosító járőrök a biztosítandó vonat közeledésekor a vonalrész, műtárgy, vasútállomás (őrház) leginkább veszélyeztetett pontján állanak fel. A vonat áthaladásakor, ha azon az államfő vagy idegen államfő utazik, a járőrök a tiszteletadást teljesíteni kötelesek.

A járőrök a vasútbiztosító szolgálatot a biztosítandó vonat áthaladása előtt 3—4 órával korábban kezdik meg s ha a vonat áthaladt, a kirendelt tisztnek távbeszélőn tett jelentés után őrsükre külön parancs bevárása nélkül bevonulnak.

80. §. Átkutatás.

477. Az átkutatás (razzia) célja valamely területen tartózkodó gyanús, körözött stb. egyének felkutatása, igazoltatása, indokolt esetben elővezetése (elfogása) és ezáltal az átkutatott területnek az ilyen egyénektől való megtisztítása. Ebből következik, hogy átkutatásnak csak olyan községekben vagy területeken van értelme, ahol gyanús vagy körözött egyének tapasztalat szerint vagy gyaníthatóan nagyobb számban tartózkodnak és ahol azoknak az illetékes őrsök által egyénenként való állandó ellenőrzése bármi oknál fogva akadályokba ütközik (pl. nagyobb gyártelepekkel, nagy idegenforgalommal bíró községek és ezek környéke, rejtékhelyül alkalmas félreeső tereprészek, erdők, nádasok stb.).

Az átkutatás az elkobzás alá eső tárgyak felkutatására és őrizetbevételére is kiterjedhet.

Ha átkutatás közben házkutatás szükségessége merül fel, akkor a jelen utasítás 70. §-a mértékadó. Ilyen alkalommal mindig gondoskodni kell arról, hogy községi közegek, mint bizalmi egyének rendelkezésre álljanak.

A csendőrség működési területének különleges viszonyainál fogva az éjjeli átkutatás rendszerint nem nyújt megfelelő eredményre kilátást, éppen ezért a rendelkezésre álló erőhöz képest egyszerre csak akkora területet kell átkutatni, amelyen az átkutatás reggeltől estig befejezhető.

Az átkutatás egy vagy több községre, vagy valamely meghatározott területre terjed ki.

478. Az átkutatás csak akkor eredményes, ha meglepetésszerűen történik, ezért minden előkészületet titokban vagy legalább is leplezve kell megtenni. Ha az átkutatást nagyobb csendőrségi erő végzi, ezt az erőt az átkutatást megelőzően az átkutatandó községeken vagy területen kívül kell elhelyezni, illetőleg gyülekeztetni.

Városok külső területén és környékén az átkutatást a m. kir. rendőrséggel egyetértésben és úgy kell megtartani, hogy a városok belső és külső területe, illetőleg környéke egyidejűen kutattassék át, ez azonban nem zárja ki azt, hogy saját működési területén a csendőrség, ha szükségesnek látja, önállóan is tartson átkutatást.

Célszerű, ha az átkutatásnál a közigazgatási vagy a m. kir. rendőrségi hatóságnak egy önálló intézkedésre jogosult, kiküldött tagja is jelen van, aki az elfogott vagy elővezetett egyénekekkel szemben a hatósági intézkedéseket már a helyszínén megteszi.

479. Az átkutató járőrök feladata az átkutatott területen talált gyanús egyéneket igazoltatni, gyanús helyeket átkutatni, valamennyi szállodát és a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló s a büntettek rejtekhelyéül szolgáló helyeket ellenőrizni, gyanús tárgyak holszerzését igazoltatni és végül az elkobzás alá eső tárgyakat felkutatni és őrizetbe venni. Egyéb közbiztonsági természetű szolgálatokat az átkutatás tartama alatt csak annyiba kell teljesíteni, amennyiben a késedelem veszéllyel jár, különben a tett észleleteket vagy vett feljelentéseket további eljárás végett az illetékes őrsparancsnoksággal kell közölni.

480. Saját őrállomásán, illetőleg őrskörletében az őr-

parancsnok az átkutatást saját kezdeményezéséből is bármikor elrendelheti. Ebben az esetben az őrsállomást, illetőleg az őrskörletet vagy ennek átkutatni szándékolt részeit a rendelkezésre álló járőrök között fel kell osztani és az ő feladatként kizáróan csak az átkutató járőrök számára fentebb meghatározott tennivalókat kell elrendelni. Ha az őrs létszáma erre nem elegendő, akkor az őrsnek az átkutatás tartamára való megerősítése végett a szárnyparancsnoksághoz kell fordulnia.

Ha az átkutatást végző legénység létszáma a 25 főt meghaladja, akkor az átkutatásról a szárnyparancsnok tervezetet készít, amelyet az osztályparancsnokság hagy jóvá. Ilyen esetben az átkutatást mindig tiszt, lehetően az illetékes szárnyparancsnok vagy helyettese vezeti, akinek működése azonban a jelen utasítás 2., illetőleg 600. pontjában foglaltakon túl nem terjedhet.

Az „Átkutatói tervezet“ (19. melléklet) összeállításánál szem előtt kell tartani, hogy csak annyi községet, illetőleg akkora területet lehet átkutatni, amely legfeljebb 80 főnyi létszámmal és legfeljebb 12 óra alatt alaposan átkutatható. Az átkutatás végrehajtásához szükséges erőt járőrökre kell felosztani és minden járőr feladatát külön-külön kell megállapítani.

481. A járőröket a következők szerint kell felosztani:

a) *Portyázó járőrök.* Feladatuk a kijelölt területet vagy községet egy közös pont felé portyázva átkutatni. Ezeknek a járőröknek az útirányát (községekben az általuk átkutatandó utcákat, tereket, stb.) pontosan meg kell jelölni. Az egyes járőrök egymástól olyan távolságra legyenek, hogy közöttük nagyobb át nem kutatott terület ne maradjon. A portyázó járőrök portyázási ideje megállapítva nincs, de — indokolt esetet kivéve — az átkutatói tervezetben előre megállapított időre bevonulni kötelesek. A portyázó járőrök létszáma legalább két fő.

b) *Útellenőrző járőrök.* Feladatuk az átkutatandó területet vagy az abból kivezető utakat az átkutatás tartama alatt egy ponton állva ellenőrizni. Létszámuk rendszerint két fő.

c) *Vasútügyileti járőrök.* Feladatuk az átkutatandó területen vagy annak közelében levő vasútállomásokon az átkutatás tartama alatt vasútügyileti szolgálatot teljesíteni és az

átkutatandó területről esetleg vasúton menekülni szándékozó veszélyes vagy gyanús egyéneket feltartóztatni. Létszámuk rendszerint két fő.

d) *Fogolyátvevő járőrök.* Feladatuk a többi járőr által elfogott vagy elővezetett foglyokat átvenni és a gyűjtőhelyre továbbítani, hogy a többi járőrt a foglyok kísérése a szolgáltatától hosszabb időre el ne vonja. Ilyen járőröket előre meghatározott helyeken és csak akkor állítunk fel, ha az átkutató nagyobb területre terjed ki és így a járőröknek a foglyokat nagyobb távolságra kellene kísérniök. A fogolyátvevő járőrök létszáma rendszerint négy fő.

e) *Ellenőrző járőrök.* Feladatuk az a) — d) alatt felsorolt járőröket ellenőrizni. Átlag minden négy-öt járőrre egy ellenőrző járőrt kell számítani. Az ellenőrző járőrök létszáma mindig két fő legyen.

Minden járőr számára a felállítási helyet, melyet az átkutató megkezdésének időpontjában elfoglalni, illetőleg ahonnan kiindulva szolgálatát megkezdeni köteles, pontosan meg kell jelölni.

Az átkutatót minden járőr ugyanabban az időpontban kezdi meg. A járőröket olyan sorrendben, ahogy a tervezetben vannak felsorolva, folytatón meg kell számozni.

482. A tervezetben meg kell továbbá jelölni:

a) *Az elosztóhelyet,* nevezetesen azokat az átkutatandó területen kívül fekvő helyeket, ahová az átkutatóra kirendelt vagy összpontosított legénység az átkutatót megelőzően gyülekezni és ahonnan kiindulási helyére járőrönként szétszórani köteles. Ezeket az elosztóhelyeket lehetőleg úgy kell megállapítani, hogy az átkutatót megelőzően minden ellenőrző járőr az általa ellenőrzendő járőrökkel együtt legyen és ezeket tennivalóikra kioktathassa.

b) *A felállítási és kiindulási pontokat,* amelyeket az egyes járőrök az átkutató megkezdésének időpontjában elfoglalni, illetőleg amelyekről kiindulva szolgálatukat megkezdeni kötelesek.

c) *A gyűjtőhelyet,* ahová a foglyokat kísérik, ahol az átkutatót vezető parancsnok, valamint az esetleg megjelenő közigazgatási (m. kir. rendőrségi hatósági) tag tartózkodik és ahová az átkutató befejezése, illetőleg a megállapított idő letelte után valamennyi járőr bevonulni köteles. A gyűjtőhelyen néhány főnyi tartalékot készenlétben kell tartani.

A tervezetben a fentieken kívül, a legénységnek az átkutatást megelőzően és azt követően való elhelyezésére és élelmezésére nézve is intézkedni kell.

483. Minden átkutatási tervezethez az átkutatandó község vagy terület vázlatát kell csatolni, amelyen a járőrök elosztó, kiindulási és felállítási helyét, valamint a gyűjtőhelyet fel kell tüntetni.

Az átkutatáshoz elsősorban a csendőriskolát kell igénybe venni, de törekedni kell arra, hogy a portyázó járőrök egy-egy tagja az illetékes őrsről vezényeltessék, vagy legalább a helyi viszonyokkal ismerős legyen. Egy és ugyanazon tervezet szerint megfelelő időközökben több átkutatást is lehet tartani.

Az átkutatásra kiveényelt legénységet a tervezet szerinti elosztásban az elosztó helyekre úgy kell irányítani, hogy oda túlkorán meg ne érkezzenek.

484. Az ellenőrző járőrök vezetőit a parancsnok, a többi járőrt az ellenőrzők az átkutatást megelőzően kioktatják és az átkutatási tervezetnek rájuk vonatkozó kivonatával ellátják. A járőröknek az elosztóhelyen való eligazítása és felállítási helyükre való elindítása az ellenőrzők feladata.

Az átkutatás kezdetének és befejezésének időpontját a parancsnok állapítja meg.

Az átkutatás eredményét a parancsnok az osztályparancsnokságnak bejelenteni köteles. Ha azonban az átkutatást az őrsparancsnok a saját hatáskörében rendelte el és teljesítette, akkor az eredményről csak a szárnyparancsnokságnak tesz jelentést.

81. §. Határszéli szolgálat.

485. A határszéli szolgálat rendszeres ellátására a csendőrség nincs hivatva. A határszélen és annak közelében elhelyezett csendőrőrsök azonban a határvonal felügyeletében — hivatásszerű tennivalóik ellátása mellett — résztvenni kötelesek.

Határszélinek azt az őrsöt kell tekinteni, amelynek körlete egészben vagy részben a 343. pont 2. bekezdésében meghatározott határsávba esik.

Ott, ahol a létszámviszonyok, valamint a közbiztonsági viszonyok megengedik, a határvonalat mind éjjel, mind nap-

pal lehetően gyakran kell leportyázni, sőt ebből a célból megfelelő külön őrzőjáratokat is össze lehet állítani.

A határszél leportyázása alatt nem azt kell érteni, hogy a csendőrnek mindenütt magán a határvonalon kell haladnia, hanem azt, hogy a csendőr a határvonal közelében ott portyázzék, ahonnan a határvonalra jó kilátása van és ahol leginkább fordulhatnak meg emberek.

486. A határvonalon portyázó csendőr kötelessége a határvonal jogosulatlan átlépését, áruk, fegyverek vagy államellenes nyomtatványok átcsempészését, az állami berendezések, határjelek stb. megrongálását és a kémkedést megakadályozni, illetőleg az ilyen és más büntetendő cselekmények tetteseit elfogni vagy elővezetni és az illetékes hatóságnak átadni.

A határvonalon és annak közelében célszerű gyakran lest tartani.

Az ugyanitt fekvő községekben az idegenrendészetre különös figyelmet kell fordítani. Az ilyen helyeken talált idegen egyéneket minden szolgálat alkalmával ellenőrizni, illetőleg igazoltatni kell. Gyanús idegen egyének felkutatása végett pedig időnkint átkutatás is tartható.

487. Határátlépő állomásokon teljesítendő állandó szolgálatra, valamint útlevelek és határátkelési igazolványok rendszeres ellenőrzésére vagy ily ellenőrzésnél való közvetlen közreműködésre a csendőrséget csak a belügyminiszter engedélyével lehet alkalmazni.

A határszéli szolgálatot rendszeresen ellátó szervekkel szoros kapcsolatot kell fenntartani.

A határszálen szolgálatot teljesítő csendőrök különleges fegyverhasználati jogát a jelen utasítás 49. §. 330. pontjának 8. és 9. alpontja szabályozza.

82. §. Helyi rendészeti ügyekben való eljárás.

488. Azokat az ügyeket, amelyekben törvény, rendelet vagy szabályrendelet értelmében a rendészeti, intézkedési, végrehajtási és ellenőrzési jog, illetőleg kötelesség a helyhatóságot (községi előljáróságot) illeti meg, helyi rendészeti ügyeknek nevezzük.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csak felügyelő

és a községi közegeket támogató tevékenységet van hivatva kifejteni, mert a helyi rendészet kezelése elsősorban a község feladata, amely azt saját közegei által végezteti.

489. Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség felügyelő tevékenysége abban áll, hogy ellenőrzi, vajjon a helyhatóság a szükséges intézkedéseket megtette-e, illetőleg, hogy az ellenőrzést kellőképpen foganatosítja-e. Ha tehát a csendőr a helyi rendészeti intézkedések vagy ellenőrzés hiányosságát, az idevonatkozó törvények, szabályok vagy rendeletek áthágását vagy mellőzését veszi észre, erről a községi előljáróságot az őrsparancsnokság útján szóval vagy írásban értesítse. Ha a községi előljáróság ilyen bajok orvoslására hajlandónak nem mutatkozik, vagy késedelmet tanúsít, erről az őrsparancsnokság a szárnyparancsnokság útján a közigazgatási hatóságnak tegyen jelentést.

Ha valaki a helyhatóság intézkedéseinek nem tesz eleget és ezáltal kihágást követ el, az illetővel szemben a csendőr önállóan eljárni köteles.

A csendőrnek saját őrskörletén kívül helyi rendészeti ügyekbe beleavatkoznia nem szabad.

Abból a célból, hogy az őrsök és járőrei a felügyeleti területükre vonatkozóan kiadott rendeleteknek vagy szabályrendeleteknek a helyi rendészetet érintő rendelkezéseivel mindig tisztában legyenek, az őrsparancsnokságokat a vármegye hivatalos lapjával el kell látni.

83. §. Jövedéki és a bortörvénybe ütköző kihágások esetében való eljárás.

490. A jövedéki kihágások üldözése elsősorban a pénzügyi közegek feladata, akiket a csendőr ebben az eljárásukban támogatni köteles. A csendőr csupán abban az esetben jár el önállóan, ha valakit dohány- vagy határvámjövedéki kihágáson (csempészetten) ér tetten, de ilyenkor is csak a legszükségesebb nyomozási cselekményeket teljesíti.

Szolgálatteljesítése során szerzett tapasztalatairól és megfigyeléseiről azonban a pénzügyőrséget haladéktalanul értesítse. Sürgős esetekben személyes közbelépésével akadályozza meg, hogy nem a magyar állam dohánygyáraiból és

raktáraiból származó leveles vagy vágott dohánnyal bárki is házaljon, vagy üzérkedjék. Gátolja meg a dohánnyal való csempészt.

Jövedéki kihágásokat felhívásra nyomozni nem szabad.

491. Ha a csendőr valamely jövedéki kihágás elkövetéséről értesül, vagy ha nála emiatt valakit feljelentettek, ezt anélkül, hogy a nyomozást megejtené, őrsparancsnokának bejelenti.

Az őrsparancsnok erről a nála közvetlenül tett szóbeli feljelentésről, a jövedéki eljárás lefolytatása végett, a legközelebbi pénzügyőri szakaszt értesíti. Az ilyen tárgyú átiratnak a feljelentő és a feljelentett nevét, foglalkozását és lakását, valamint a jövedéki kihágás tényálladékát magában foglaló cselekmény rövid leírását kell tartalmaznia.

Az őrsparancsnok valamely jövedéki kihágás tárgyában az őrsre érkezett írásbeli feljelentéseket minden további eljárás nélkül a pénzügyőri szakaszhoz teszi át.

492. Ha a csendőr valakit dohány- vagy határvámjövedéki kihágáson (csempészen) tettenér, köteles az esetről tényleírást szerkeszteni és azt az őrizetbe vett tettessel és a bűnjelekkel együtt dohányjövedéki ügyekben a legközelebbi pénzügyőri szakasznak, — határvámjövedéki kihágási ügyekben a legközelebbi vámhivatalnak vagy pénzügyőri szakasznak átadni. A tényleírásban az őrizetbe vett tárgyakat, ezek szállítási és csomagolási módját, valamint a kihágás palástolására alkalmazott eljárást le kell írni.

Ha a pénzügyőri szakaszhoz, illetőleg vámhivatalhoz be kisért egyén a csempészen kívül még jogtalan határátlépésben vagy más büntetendő cselekményben is bűnös, őt a jövedéki kihágási eljárás lefolytatása után az illetékes hatósághoz kell feljelenteni, illetőleg átadni.

Ahol vámhivatal nincs, vagy ha élő állatokról, továbbá olyan tárgyakról van szó, amelyek romlandók vagy amelyeknek őrzése vagy fenntartása a vizsgálati eljárás befejezéséig tetemes költségeket okozna, a községi előljáráshoz kell fordulni, amely köteles ezeket átvenni.

A tényleírás mintáját a 20. melléklet, a szerkesztésére vonatkozó irányelveket pedig a 20. a) melléklet tartalmazza.

492/a. A bortörvénybe ütköző kihágások esetében a csendőr csak tettenérés esetében járjon el önállóan, de ilyen-

kor is csak a legszükségesebb nyomozó cselekményeket teljessé tegye.

Egyébként a csendőr bármi úton tudomására jutott ilyen kihágási eseteket, minden további eljárás nélkül, az őrsparancsnokság útján, haladéktalanul jelentse be az elsőfokú rendőrhatságnak.

84. §. Nemzetközi jellegű bűncselekmények esetében való eljárás.

493. Nemzetközi büntetéseket általában azokat a bűntetteket kell tekinteni, akik tevékenységüket több állam területére is kiterjesztik, illetőleg, akik olyan bűncselekményeket követnek el, amelyek több állam érdekeit, vagy általában az államok közötti gazdasági forgalom érdekeit veszélyeztetik.

494. Nemzetközi jellegű bűncselekményeknek általában azokat a súlyosabb bűncselekményeket kell tekinteni:

a) amelyek hatása az ország határain túl terjed, vagy amelyek, mint közönséges bűncselekmények valamely idegen állam gazdasági érdekei ellen irányulnak. Ilyenek: minden pénzhamisítás, bélyeghamisítás, értékpapír- és csekkhamisítás, sorozatosan elkövetett nagyobb szabású csalás (szélhámosság);

b) amelyeknek tetteséről vagy részeséről megállapítást nyer vagy alapos indokból fel lehet tételezni, hogy állandó tartózkodási helyének országán kívül eső helyeken, vagy több állam területén követett vagy követ el bűncselekményeket;

c) amelyeknek tettese vagy gyanúsítottja olyan szokásos büntettes, akit közönségesen is „nemzetközi“ jelzővel szokás megjelölni (nemzetközi szélhámos, házasságszédelő, vasúti, szálloda-, bank-, zseb- stb. tolvaj, leánykereskedő, hamiskártyás stb.);

d) amelyeknek tettese vagy részese megszökött és feltehető, hogy külföldre menekült, vagy ha külföldi állampolgár, vagy röviddel azelőtt külföldről jött.

495. A nemzetközi büntetéseket és a nemzetközi jellegű bűncselekményeket külföldi nemzetközi nyilvántartó központok is nyilvántartják, hogy így az egyes államok hatóságainak a

nemzetközi büntettek üldözését akkor is lehetővé tegyék, ha a tettes más ország területére menekült.

A nemzetközi bűnügyi nyilvántartás szerveivel való közvetlen érintkezés az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal feladata. A csendőrség kötelessége tehát minden olyan bűncselekményről, amelyet a fentiek alapján nemzetközinek lehet minősíteni, továbbá nemzetközi büntettek felbukkanásáról, elfogásáról és megszökéséről a szárnyparancsnokság útján ezt a hivatalt értesíteni.

Az értesítésnek tartalmaznia kell: a bűncselekmény tömör leírását, a gyanúsított nevét, személyi adatait, személyleírását vagy ezek helyett az egyébként ismeretes olyan körülményeket, amelyek alapján a gyanúsított vagy tettes azonosítása lehetséges. Ha a gyanúsított fényképe megszerezhető, az értesítéshez azt is csatolni kell s ha pedig a tettest elfogták, ujjlenyomatának lapját, lehetően 10 példányban, be kell küldeni.

Bármilyen pénz- vagy postabélyeghamisítás, nemkülönben nemzetközi forgalmú értékpapír- vagy csekkhamisítás esetében az értesítést, amelynek a hamisítvány pontos leírását is tartalmaznia kell, azonnal be kell küldeni. Ha több azonos hamisítvány áll rendelkezésre, akkor az értesítéshez azoknak egy vagy több példányát is csatolni kell. Ezt az eljárást kell követni akkor is, ha ugyanazok a hamisítványok kerülnek több ízben forgalomba.

Minden nemzetközi jellegű bűncselekmény nyomozásának befejezésével az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalt a nyomozás eredményéről röviden tájékoztatni kell.

Az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz beszolgáltatott adatok kizáróan csak a nyilvántartás céljait szolgálják, azok beszolgáltatása tehát az őrsöt nem mentesíti azok alól a kötelességek alól, amelyeket a bűncselekmény szabályszerű kinyomozása és feljelentése, valamint a gyanúsítottal szemben való eljárás tekintetében a jelen utasítás előír.

Ha külföldi rendőrség vagy csendőrség valamely nemzetközi büntettkészre vagy nemzetközi jellegű bűncselekményre vonatkozóan az őrssel közvetlenül közöl adatokat, azokat az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalnak azonnal be kell jelenteni.

85. §. A magyar főudvarnagyi bíróság bírói hatósága alá tartozókkal, területenkívüliséget és konzuli személyes mentességet élvezőkkel és a magyar főudvarnagyi bíróság fennhatósága alá tartozó épületekben tartózkodókkal szemben való eljárás.

496. A magyar főudvarnagyi bíróság bírói hatósága alá tartozó személyekkel szemben bírói kézbesítést vagy egyéb hivatalos cselekményeket — amennyiben ilyeneknek egyáltalában helyük van — a magyar főudvarnagyi bíróság elnöke (Budapest, I., Királyi vár) mint egyes bíró útján kell fogatnosítani.

A magyar főudvarnagyi bíróság hatásköre kiterjed:

1. a királyi ház tagjaira;
2. azokra a személyekre, akikre eddig külön legfelsőbb intézkedések a főudvarnagyi hivatal bírói hatóságát kiterjesztették;

3. azokra a személyekre, akik a nemzetközi jog értelmében területenkívüliséget élveznek, ha magukat a főudvarnagyi bíróság bíraskodásának alávetik.

Területenkívüliséget élveznek:

- a) a külföldi uralkodók és államfők;
- b) a külföldi államok diplomáciai képviselői (pápai legátusok, nunciusok és az internuncius; nagykövetek, rendes és rendkívüli követek, meghatalmazott miniszterek, miniszterrezidensek, diplomáciai ügyvivők és a diplomáciai missziók tagjai);

- c) a diplomáciai képviselők és missziók hivatalos személyzete (követségi tanácsosok, titkárok, attasék, irodai hivatalnokok és követségi futárok);

- d) az a) — c) pontok alatt felsorolt egyéneknek velük együtt lakó családtagjai, továbbá a házi és szolgaszemélyzethez tartozó egyének, ha nem magyar állampolgárok;

- e) egyes nemzetközi szervek tagjai; így különösen a Hágai Állandó Választott Bíróság, az Állandó Nemzetközi Bíróság, a Nemzetek Szövetsége tagjainak képviselői és e Szövetség hivatalnokai, valamint a Nemzetközi Dunabizottság kiküldöttei.

497. Területenkívüliséget élvező személyt még tettenkapás esetében sem lehet elfogni, nem szabad őt mint gyanúsítottat kikérdezni vagy e végből megidézni, nem szabad a birtokában

vagy bírlalatában lévő tárgyakat lefoglalni, ellene házkutatást vagy személymotozást elrendelni vagy foganatosítani és általában személyes szabadságát korlátozó intézkedést tenni. Bűncselekmény elkövetése esetében a csendőrség nyomban jelentést tesz a kir. ügyészségnek, ha pedig a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó kihágásról van szó, az illetékes hatóságnak. A terhelt területenkívülisége egyébként a nyomozás lefolytatását nem akadályozza. A tényállás kiderítése és a bizonyítékok megszerzése végett szükséges kikérdezéseket (a területenkívüliséget nem élvező tettestárs, részes, sértett, tanúk stb. kikérdezését) a csendőrség mindig foganatosíthatja.

Személyes mentességet élveznek:

a) a főkonzulok, konzulok és alkonzulok;

b) a konzuli tisztviselők; konzuli ügyvivő, konzuli attasé, konzuli titkár, irodaigazgató és egyéb tisztviselő.

A személyes mentességet élvező egyénekre, e pont első beekzdésében foglalt rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy büntett elkövetése esetében a személyes mentességet élvező gyanúsítottat is el lehet fogni, de csak akkor, ha arra feltétlenül szükség van. Az ilyen elfogásról az illetékes kir. ügyészségnek nyomban jelentést kell tenni.

498. Területenkívüliséget vagy személyes mentességet élvező egyént tanuként kikérdezni, vagy e végből őt megidézni nem szabad. Ha vallomására szükség van, a csendőrségnek a bírósághoz (rendőri hatósághoz) kell fordulnia.

A területenkívüliséget élvező személyek hivatalos helyisége és lakása, úgyszintén a konzuli irattár sérthetetlen, oda behatolni, illetőleg az ott elhelyezett tárgyakra vonatkozó bármiféle intézkedést tenni tilos.

499. A magyar szent korona országainak területén a királyi palotában és általában a királyi udvari épületekben, továbbá a királyi ház valamelyik tagjának lakó épületeiben, úgyszintén a különleges intézkedések alapján a magyar főudvarnagyi bíróság bírói hatóságának alávetett személyeknek, valamint a nemzetközi jog értelmében területenkívüliséget élvező személyeknek lakásán és mindezekhez az ingatlanokhoz tartozó belső területeken (ú. m. udvaron, kertben, parkban) bárkivel szemben hivatalos cselekményeket mindenkör a magyar főudvarnagyi bíróság elnöke útján kell foganatosítani.

Ilyen cselekményeket, mint pl. nyomozást, elővezetést, elfogást, helyszíni szemlét, házkutatást, személymotosztást stb. kizáróan a magyar főudvarnagyi bíróság elnökéhez, mint egyes bíróhoz közvetlenül írásban, illetőleg sürgősség esetében táviratban tett rövid előzetes jelentés és tőle kapott felhatalmazás alapján szabad foganatosítani. Kivételnek ez alól a szabály alól csak olyan esetben lehet helye, amely azonnali hatósági beavatkozást igényel. Ilyen esetben a halaszthatatlan hivatalos cselekmények foganatosíthatók, de utólagos jóváhagyás végett azokat az őrsparancsnok, vagy a járőr a magyar főudvarnagyi bíróság elnökének azonnal jelenteni köteles.

86. §. Mentelmi jogot élvezőkkel szemben való eljárás.

500. A „mentelmi jog” kifejezés alatt az országgyűlés (képviselőház, felsőház) tagjait hivatásuk akadálytalan gyakorlása és függetlensége érdekében megillető kétféle kiváltságot és pedig: a szorosabb értelemben vett „feleletmentességet” és az úgynevezett „sérthetetlenséget” kell érteni.

1. A szorosabb értelemben vett „feleletmentesség” (felelőtlenség, szólásszabadság) szerint az országgyűlés tagját azért, amit mint olyan, — tehát hivatása körében működve s e működése közben — akár az országgyűlésen, akár azon kívül mond vagy tesz, kizáróan csakis az országgyűlés illető háza vonhatja felelősségre. Ellene tehát a kérdéses magatartása miatt semmiféle — sem polgári, sem katonai — hatóság megtorló eljárást egyáltalában nem indíthat.

2. Az úgynevezett „sérthetetlenség” értelmében bármely, az előbbi pont alá nem eső büntetendő magatartásért, vagyis mindazért, amit az országgyűlési tag nem mint ilyen, tehát nem törvényhozói hivatásának gyakorlása közben mond vagy tesz, csakis akkor vonható az illetékes bíróságok (hatóságok) által felelősségre és — tettenérés esetét kivéve — csakis akkor fogható el, ha az országgyűlés illető háza erre az engedélyt megadja.

501. Az országgyűlés tagja által a Házon kívül a Ház megbízása nélkül teljesített ténykedést törvényhozói működésnek tekinteni általában még akkor sem lehet, ha ez a ténykedés a törvényhozói hivatással kapcsolatos (pl. a beszámoló beszéd).

Az országgyűlési képviselő és a választott felsőházi tag

mentelmi joga a választási eredmény kihirdetésének, más felsőházi tag mentelmi joga pedig a meghívólevél kézbesítésének időpontjában kezdődik s addig tart, amíg a tagság joga az országgyűlés berekesztése vagy egyéb ok miatt meg nem szűnik. Az országgyűlés működésének szünetelése (pl. az elnapolás tartama) alatt a mentelmi jog érvényben van.

A mentelmi jogról nem lehet lemondani.

502. Ha az országgyűlés tagja nem törvényhozói minőségben követ el büntetendő cselekményt, vele szemben a Ház engedélye nélkül eljárni ilyenkor sem lehet, hanem a mentelmi jog felfüggesztésének kieszközlése végett az észlelt vagy tudomásul vett büntetendő cselekményt a kir. ügyészséghez kell bejelenteni.

A mentelmi jog nem akadályozza azt, hogy a csendőr az eljárás sikerének biztosítása végett szükséges olyan nyomozati cselekményeket teljesítsen, melyeket az országgyűlés tagjának gyanúsítottként kikérdezése vagy elfogása (elővezetése) nélkül is foganatosítani lehet. Ilyen nyomozati cselekmények: a tanúk kikérdezése, a bűnjelek megszerzése, a bűncselekmény nyomainak biztosítása, igazoltatás stb.

A mentelmi jog védelme alatt álló egyéneket is el lehet fogni, ha őket büntett elkövetésén tettenérjük.

Tettenérés esetében a terhelt személyére is kiterjedő egyéb biztosítási intézkedéseknek sincs akadálya.

Nem akadályozza a mentelmi jog a bűnvádi eljáráson kívül bármely más olyan eljárás lefolytatását sem, amely a törvényhozói hivatás szabad gyakorlását nem gátolja.

Nem szükséges a Ház előzetes engedélye az országgyűlés tagjának tanuként való kikérdezéséhez sem. Amennyiben a tanuságtétel megtagadása, vagy a megjelenés elmulasztása miatt, az országgyűlés tagjának személyes szabadságát érintő intézkedés válik szükségessé, a kir. járásbírósághoz kell jelentést tenni, amely szükség esetében a mentelmi jog felfüggesztésének kieszközlése végett a kir. ügyészséghez fordul.

87. §. Fiatakorúakkal szemben való eljárás.

503. Fiatakorúakkal szemben a csendőrnek különös tapintattal kell eljárnia. Az ellenük folytatott nyomozás során keülni kell minden feltűnést és arra kell törekedni, hogy az álta-

luk elkövetett bűncselekmények ne váljanak köztudomásúvá. Az esetleg még romlatlan fiatakorúaknak a nyilvánosság előtt való szükségtelen meghurcolása, őket csak megátalkodottakká teszi s valamely életpályán való későbbi elhelyezkedésüket is megnehezíti.

Gyermek ellen a törvény értelmében sem vád nem emelhető, sem bűnvádi eljárás nem indítható. Ennélfogva a csendőr olyan gyermek ellen, aki büntető jogszabályba ütköző cselekményt követett el, nyomozást nem vezethet és semmiféle nyomozó cselekményt nem végezhet, így különösen elfogást, elővezetést sem.

A megelőző szolgálat körében (349. p.) azonban a csendőr a büntető jogszabályba ütköző cselekménynek gyermek által szándékolt elkövetését személyes közbelépése által megakadályozza.

A fiatakorúak által elkövetett büntettek és vétségek, valamint egyes, a közigazgatási és m. kir. rendőrségi hatóságok hatáskörébe tartozó kihágások elbírálása a fiatakorúak bíróságának hatáskörébe tartozik, ezért ilyen cselekményeik miatt a feljelentést oda kell megtenni.

Ilyen bíróságok a kir. törvényszéknél és egyes járásbíróságoknál is működnek. A fiatakorúaknak azok a kihágási ügyei, amelyekben a teljeskorúakkal szemben a rendőri hatóság ítélekezik, a rendőrbíróságnak, mint a fiatakorúak bíróságának hatáskörébe tartoznak.

Ha valamely fiatakorú bűncselekménye felnőtt egyén által elkövetett bűncselekménnyel áll összerüggésben, a feljelentést csak a felnőttre illetékes bírósághoz (közigazgatási hatósághoz) kell megtenni.

Fiatakorú ellen a kir. büntetőbírósághoz vagy a kir. ügyészséghez tett minden feljelentéshez a fiatakorú születési anyakönyvi kivonatát helyettesítő „Értesítés“-t kell csatolni, ha pedig ezt a feljelentés megtörténteig beszerezni nem lehet, azt utólag kell beszerezni és annak a bíróságnak (hatóságnak), amelyhez a feljelentést tették, pótlóan megküldeni. Rendőri büntetőbírósághoz feljelentett fiatakorú születési anyakönyvi értesítőjét — ha szükséges — a rendőri büntetőbíró az illetékes anyakönyvi hivataltól közvetlenül szerzi be. A tényvázlaton (feljelentésen) színes írónnal fel kell tüntetni azt, hogy a tettesek között fiatakorú is van.

A fiatakorú bírójának felhívására a feljelentéshez csa-

tolni kell a fiataikorú egyéniségére, értelmi és erkölcsi fejlettségének fokára és életviszonyaira vonatkozó adatokat tartalmazó környezettanulmányt* is. Ennek kiállítása végett a csendőr forduljon elsősorban a kinevezett pártfogó tisztviselőhöz, másodsorban a fiataikorúak bírāja által kijelölt személyhez, harmadsorban más hozzáértő és megbízható egyénhez (lelkész, tanító, községi jegyző, stb.), aki a fiataikorú egyéniségét és életviszonyait ismeri s ezek megítélésére képes. Ha ilyen személy a csendőr előtt nem ismeretes, forduljon útbaigazításért a községi előljáráshoz és ha ez sem jár azonnali eredménnyel, a feljelentéshez környezettanulmányt csatolni nem kell. Ezt a körülményt azonban a feljelentésben „Mellékletek” címszó alatt tárgyalni kell.

504. Ha a csendőr a gyermeknek olyan cselekményéről értesül, amely büntető jogszabályba ütközik és a közrendet súlyosabban sérti, úgyszintén, ha azt észleli, hogy a fiataikorú, vagy gyermek eddigi környezetében erkölcsi romlásnak van kitéve, vagy züllésnek indult, úgy erről a szükséges adatok megállapítása után, de alakszerű nyomozás megejtése nélkül, a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságnak és ha helyben van, a fiataikorúak bíróságának is tegyen jelentést.

505. A fiataikorúakat rendszerint szüleiknek, törvényes képviselőjüknek vagy annak jelenlétében kell kikérdezni, akinek háztartásában élnek. Ezt az eljárást csak akkor lehet mellőzni, ha ezek a személyek a fiataikorú által elkövetett bűncselekményben érdekelve vannak, vagy ha jelenlétük a nyomozás érdekét veszélyezteti.

Elfogott, elővezetett vagy őrizetbe vett fiataikorút lehetően a felnőttektől elkülönítve kell őrizni és kísérni és — hacsak különös elővigyázatra szükség nincs — meg lehet engedni, hogy a fiataikorú, községekben és lakott helyeken, — de csakis nappal — ne a csendőr előtt, hanem mellette haladjon.

Elfogott vagy elővezetett fiataikorúakat a halaszthatatlan nyomozati cselekmények elvégzése után haladéktalanul mindig közvetlenül az illetékes fiataikorúak bíróságának, illetőleg az illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságnak kell átadni.

Ha az elfogott, elővezetett vagy őrizetbe vett fiataikorút

* Környezettanulmány célja és mintája az 56.000/I. M. és 212.000/B. M. 1913. számú rendeletekben. (1936. évi 18. sz. Cs. K.).

más helyre kell átkísérni és különös elővigyázatra szükség nincs, a fiatalok út lehetőleg a legközelebbi községi előljárásnak kell átadni, amely az átkíséréssel polgári ruhába öltözött őrt, valamely egyesület erre vállalkozó tagját vagy más alkalmas egyént bíz meg.

Fiatalok fogollyal szemben bilincset csak a legvégső esetben kell alkalmazni.

88. §. Katonai egyénekekkel szemben való eljárás.

506. Helyőrségeken kívül a tiszti (hasonló állású) rendfokozatban nem álló katonai egyéneket a járőr katonai rendészeti szempontból (öltözködés, magatartás stb.), valamint csapattestüktől való távollétük igazolt volta tekintetében ellenőrzi.

Helyőrségeken kívül fekvő őrsállomásokon a fentebb említett katonai egyének bármely okból való megjelenésüket s 14 napon túl való tartózkodás esetében eltávozásukat is, az illetékes csendőrőrsön jelenteni kötelesek. Közülök tehát azokat, akik a köteles jelentkezést elmulasztották, igazoltatni kell. Ha szabadságolási vagy eltávozási engedéllyel, illetőleg őket kirendelő paranccsal nem rendelkeznek, őrizetbe kell őket venni. Ha magukat és ott-tartózkodásuk jogosultságát igazolni tudják, akkor a köteles jelentkezés elmulasztása miatt kell őket feljelenteni.

Az őrsön jelentkezett katonai egyénekről a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. részében előírt nyilvántartást kell vezetni.

507. Azokat a katonai szolgálatra behívott egyéneket, akik a behívásra be nem vonultak és ennek okát igazolni nem tudják, szintén őrizetbe kell venni.

Ezenfelül a járőr (szolgálatilag fellépő csendőr) a katonai legénységi egyéneket elfogja:

- a) ha büntetett vagy súlyos vétségen tettenéri;
- b) ha őket ilyen cselekménynek súlyos gyanúja terheli;
- c) ha garázda magaviseletükkel nyilvános botrányt idéznek elő;
- d) ha a csendőr hatáskörébe eső utasításának vagy parancsának nem engedelmeskednek, valamint, ha a csendőrt szidalmaznak vagy tettelesen megtámadják;
- e) ha az elfogásukra parancsot adtak;

f) ha ilyen ellenszegülő és garázdálkodó egyének elfogására a csendőrhöz a körülmények által igazolt felszólítást intéznek;

g) ha valamely bűncselekmény véghezvívése, folytatása, ismételése, vagy büntett esetében a tettes megszökése más módon meg nem akadályozható.

Tiszteket és hasonló állásúakat csak az a), d), e) és g) alatti esetekben szabad elfogni, a többi esetben az elfogást csak tisztek által vezényelt járőrök vagy őrségek foganatosíthatják; más járőrök pedig csakis a garázdálkodó valamely feljebbvalójának követelésére és közbenjárása mellett.

508. Az elfogott vagy elővezetett katonai egyéneket a legközelebbi honvéd állomásparancsnokságnak írásbeli jelentéssel kell átadni, az elfogásról pedig az illető közvetlen előljáró parancsnokságának egyidejűen közvetlen jelentést kell tenni.

509. Tényleges szolgálatban álló katonai egyén ellen a csendőrors vagy a járőr az illetékes katonai parancsnokságtól vett felhívás nélkül csak akkor teljesíthet nyomozó cselekményeket, ha a késedelem veszéllyel jár. (Pl. a gyanúsítottnak előljáró katonai parancsnoksága nincs helyben, vagy annak intézkedését az eljárás céljára nézve lényeges hátrány nélkül bevárni nem lehet.) Minden más esetben a katonai egyének ellen tett feljelentést vagy saját észleleteit az illetékes katonai parancsnokságnak kell bejelentenie.

Katonai egyének ellen a feljelentést a szárnyparancsnokság útján és mindig az illetékes csapat- (önálló osztály- vagy intézet-) parancsnoksághoz kell tenni.

A tényleges szolgálatban álló katonai egyéneket tanuk gyanánt a csendőr bármikor kikérdezheti.

510. Ha a csendőrnek katonai épületben (hajón vagy táborban stb.) nyomozó cselekményeket (pl. kikérdezést, elfogást, házkutatást, tárgyak őrizetbevételét stb.) kell foganatosítania, e cselekményeket csakis az illető helyek parancsnokánál vagy helyettesénél történt előzetes jelentkezés és feladatának bejelentése után az utóbbi által kijelölt katonai egyén jelenlétében foganatosíthatja.

511. A csendőrt a jelen utasítás VII. fejezetében biztosított jogai általában véve katonai egyénekkel szemben is megilletik, amennyiben a jelen § kivételt vagy a VII. fejezetben foglaltakkal ellentétes rendelkezést nem tartalmaz.

89. §. Tűzeset, vízáradás és elemi csapás esetében való eljárás.

512. Tűzvész esetében a csendőr első kötelessége a lakosságot felriasztani, a tűzoltóságot értesíteni és a helyszínére sietni. A tűz oltásával a csendőr ne foglalkozzék, addig azonban, amíg a tűzoltóság megérkezik, vagy az arra hivatott hatósági személy részéről intézkedés történik, gondoskodjék, hogy a lakosság a tűz eloltásához lásson, maga pedig a tűzoltást vezesse.

Az intézkedésre hivatott hatósági személyt és a tűzoltóságot mindenben támogatnia kell. Különösen arra kell ügyelnie, hogy a lakosság ezek rendelkezéseit teljesítse és ha víz-hordás szükséges, abban mindenki, aki erre kötelezve van, résztvegyen.

Tűzvész esetében, valamint ha veszélyeztetett házak lakóinak kilakoltatása válik szükségessé, a csendőr köteles minden veszélyeztetett házba behatolni, a lakókat a fenyegető veszélyre figyelmeztetni, a ház elhagyására felszólítani és a kilakoltatást foganatosíttatni. Kilakoltatásoknál arra kell figyelemmel lennie, hogy elsősorban a gyermekeket, betegeket vagy egyébként gyámoltalanokat mentsék meg.

513. Vízáradás esetében általában hasonló módon kell eljárni. Ha a vízáradás veszélye már előre megállapítható, gondoskodni kell, hogy a szükséges óvintézkedéseket idejekorán megtegyék. Ilyen intézkedések: töltések, hidak és más átkelési művek jókarba helyezése; mentő eszközök, hágcsók, ladikok, csónakok, dereglyék stb. készentartása; éjjeli őrködésről és a vészjel gyors megadhatásáról gondoskodás és magasabb pontok kijelölése abból a célból, hogy árvíz esetében a lakosság ingóságaival oda menekülhessen.

A töltések védelmére különös gondot kell fordítani és ezeket szükség esetében a csendőr is őrizze. A töltések és védőgátak átvágására irányuló minden merényletet meg kell akadályozni.

514. A csendőr szolgálatteljesítés közben gyakran lehet abban a helyzetben, hogy elemi csapásokat vagy hasonló szerencsétlenségeket már keletkezésükben észrevehet. Ebben az esetben kötelessége a veszély által fenyegetetteket azonnal figyelmeztetni, nekik segínyt nyújtani és intézkedni, hogy mások is segítségükre siessenek. Ilyenkor a csendőr jogosult a

szükséges intézkedéseket saját hatáskörében is megtenni, hogy a fenyegető veszély elháríttassék vagy következményei enyhíttessenek.

515. Mind tűzvész, mind vízáradás vagy elemi csapás esetében a csendőr arra törekedjék, hogy a rendet minden körülmények között fenntartsa és az ilyenkor rendesen beállani szokott riadalmat és fejvesztettséget megszüntesse. Különös kötelessége ezenfelül a vagyon megmentésében és megőrzésében közreműködni. A felügyeletet az elemi csapás elmúlása után is folytatni kell.

Minden ilyen esetben azonnal nyomozást kell indítani annak kiderítése végett, hogy a tűzvész vagy vízáradás miként keletkezett és annak keletkezéséért terhel-e valakit büntetőjogi felelősség. Ha ilyen felelősség senkit sem terhel, a történetekről csupán a közigazgatási hatóságnak kell jelentést tenni.

516. A tüzesetet a m. kir. központi statisztikai hivatalnak az erre a célra szolgáló űrlapon be kell jelenteni. Ez a jelentés a következőket tartalmazza: a vármegyét, járást, községet (várost), melyben a tüzeset történt, továbbá, hogy a tüzeset mikor, kinek a telkén támadt. Ha a tűzvész valamely pusztán, majorban, erdőben, tanyán vagy valamely más, községen kívül fekvő helyen történt, akkor azt a községet (várost), amelyhez az illető hely tartozik, szintén meg kell nevezni.

Az illetékes hatóságnak ezenfelül be kell jelenteni még, hogy mi és milyen kárértékben égett el, biztosítva volt-e az elégett tárgy, ha igen, mennyire és hol s a biztosítás mikor jár le.

90. §. Rendkívüli esetek bejelentése.

517. A szolgálatban álló csendőr a Cs—4. utasítás (Nyut.) 9-ik mellékletében felsorolt rendkívüli eseteket, mihamar azokról tudomást szerez, tehát még a nyomozás megindítása előtt, köteles őrsparancsnokságának a legrövidebb úton azonnal bejelenteni.

Ezt a jelentést, hacsak lehetséges, távbeszélőn kell megtenni. Ha a közelben távbeszélő nem áll rendelkezésre, csak távirda, akkor ezt kell igénybevenni, míg abban az esetben, ha sem távbeszélő, sem távirda nincs, a jelentés továbbítására polgári küldöncöt kell felfogadni, akinek a helyhatóság által

megállapítandó díjazását az őrparancsnokság nyugta ellenében azonnal kifizeti, az illetékes gazdasági hivatal pedig minden külön engedély nélkül a javadalmazás terhére elszámolja, illetőleg az őrparancsnokságnak megtéríti.

A jelentést, ha küldönc továbbítja, írásban kell megtenni. A küldönc hátaslovat, vasutat, rendkívül sürgős esetben pedig egylovas előfogatot is igénybe vehet.

Ha a járőrnek megbízható és e célra kiképzett szolgálati eb áll rendelkezésre, a jelentést azzal továbbíthatja.

518. A szolgálatban álló csendőr által bejelentett, valamint az őrparancsnok által észlelt vagy más úton megtudott rendkívüli eseteknek illetékes helyekre való azonnali bejelentése az őrparancsnok feladata. Azt, hogy az őrparancsnok az egyes rendkívüli eseményeket hova és milyen úton köteles bejelenteni, a „Cs—4.” (Nyut.) 9. melléklete tünteti fel.

A nyomozó alakulatok által önállóan nyomozott rendkívüli eseteket a Nyut. 9. mellékletének szellemében a nyomozó alakulatoknak kell illetékes helyre jelenteniök, illetőleg közölniök akkor, ha az érdekelt őrparancsnokságnak a rendkívüli eseményről nincs tudomása s így az előírt jelentést megtenni nem áll módjában.

519. A rendkívüli esetekről szerkesztett jelentéseknek röviden tartalmazniok kell azt, hogy:

a) Hol, mikor, mi, miért és hogyan történt, kik azok a személyek, akikkel valami történt, vagy akik valamit cselekedtek.

b) Ha a közhangulat nem nyugodt, rendzavarástól tartani kell-e vagy sem.

c) Milyen intézkedések történtek vagy szükségesek.

d) A jelentéseket a Cs—4. utasítás (Nyut.) 9-ik melléklet melyik folyószáma és pontja szerint tették meg.

Ha az előírt helyek valamelyikéhez jelentést tenni nem lehetett, ezt is meg kell említeni.

Fegyverhasználatról tett jelentésben jelteni kell, hogy:

1. Ki által, ki ellen, mikor, hol, miért, szolgálatban vagy szolgálaton kívül s milyen fegyvert használtak.

2. Haláleset vagy sebesülés történt-e s az utóbbi milyen mértékű volt. (Halottakat és súlyosan sebesülteket névszerint is fel kell sorolni.)

3. Csendőregyén halt-e meg, vagy sebesült-e meg.

4. Milyen a közhangulat. Rendzavarástól tartani lehet-e és az őrs megerősítése szükséges-e.

5. Minő intézkedések történtek vagy szükségesek.

6. A jelentéseket a Cs—4. utasítás (Nyut.) 9-ik melléklet melyik folyószáma és pontja szerint tették meg.

Ha az előírt helyek valamelyikéhez jelentést tenni nem lehetett, ezt is meg kell említeni.

Ha valaki annak következtében sérült meg, hogy a csendőrnek éles kardját vagy szuronyát ösztönszerű félelemből megragadta, ez fegyverhasználatnak nem tekinthető ugyan, de azért a szárnyparancsnokságnak szintén be kell jelenteni, hogy az eset kivizsgálható legyen.

A rendkívüli esetekről szóló s különböző helyekre tett jelentéseknek egymással szószerint egyezniök kell.

520. Ha az intézkedésre hivatott parancsnokság olyan intézkedések megtételét tartja szükségesnek, amelyeket maga bármely okból meg nem tehet, azok elrendelése végett a leg-rövidebb úton a közvetlen előljáró parancsnoksághoz kell fordulnia.

Sem az őrs-, sem a szárnyparancsnokoknak nem szabad felsőbb rendelkezésre várniok, hogy a hatáskörükbe eső azokat az intézkedéseket megtegyék, amelyek a rendkívüli esemény kinyomozása, a tettesek és részesek elfogása, a rend helyre-állítása vagy a veszély vagy kár elhárítása, illetőleg csökkentése szempontjából szükségesek.

Ha az intézkedésre hivatott csendőrparancsnok bírói vagy közigazgatási (m. kir. rendőrségi) intézkedések megtételét is szükségesnek tartja, e végből rövid úton a bírósághoz, illetőleg az illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatósághoz fordul.

XI. Felszólított szolgálat.

91. §. Felhívási és megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek.

521. A csendőrörsöket, járőröket és egyes csendőröket a jelen utasítás 64. pontjában felsorolt szolgálatokra közvetlen felhívás útján igénybevenni jogosultak:

- a) az illetékes kormánybiztos,
- b) a vármegye alispánja és az ő helyettese,
- c) a kir. bíróságok,
- d) a kir. ügyészségek elnökei és az ő helyetteseik,
- e) a vizsgálóbírák, kiküldött bírák és kir. ügyészek,
- f) az illetékes járás főszolgabírája és az ő helyettese,
- g) a m. kir. rendőrség vidéki főkapitánya, az illetékes

rendőrkapitányságok és kirendeltségek vezetői és az ő helyetteseik, továbbá az illetékes megyei és törvényhatósági jogú városokban a rendőri büntetőbíráskodással megbízott tisztviselők, de hatóságuknak csak azon területén lévő csendőrörsökkel szemben és csak azon a területen teljesítendő szolgálatokra, amelyen a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség látja el,

h) a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságoknak esetenként kiküldött önálló intézkedésre jogosított tagja.

A m. kir. honvédbíróságok és a katonai bűnvádi perrendtartás szerinti illetékes parancsnokok ügyészei a c) és d.) alatt említett hatóságokkal egy tekintet alá esnek.

522. Sürgős esetekben — ha a késedelem veszéllyel jár — a csendőrörsöket, járőröket és szolgálatban álló egyes csendőröket is a jelen utasítás 64. pontjában előírt szolgálatok végzésére — hatáskörükön belül — közvetlenül megkereshetik:

a) a területileg nem illetékes közigazgatási és m. kir. rendőrségi hatóságok,

b) a letartóztatási intézetek (fegyház, börtön, fogház, államfogház és közvetítő intézetek) igazgatóságai,

c) vámhatóságok, belépő állomások, pénzügyi, adó-, posta,- távirdahivatalok és a vasúti állomásfőnökségek,

d) a m. kir. rendőrség és pénzügyőrség szolgálatban álló tagjai és ezek fölöttes hatóságai,

e) kirendelt bírósági végrehajtók,

f) községi előljáróságok és végül felhívhatják

g) a m. kir. honvédség, határőrség, folyamőrség tiszti parancsnokságai (hatóságai),

h) vegyeskísérleti és vegyvizsgáló állomások meglepő vizsgálatok tartására kiküldött közegei.

523. Minden más hatóság — valamint nem sürgős esetekben az 522. pontban felsoroltak is — olyan szolgálatokra, amelyeket a csendőrség saját kezdeményezéséből nem teljesíthet, az őrsöket csakis az illetékes főszolgabíró (m. kir. rendőrségi hatóság) útján vehetik igénybe.

A felhívási vagy megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek ezt a jogukat ilyen joggal nem bíró más hatóságokra vagy személyekre, kivéve az 534. pont 2. bekezdésében említett személyeket, sem általánosságban, sem esetenként át nem ruházhatják.

Felhívási joggal nem bíró személyek felszólításait csupán feljelentéseknek, illetőleg kérelmeknek kell tekinteni.

92. §. A felszólított szolgálat végrehajtása. Felhívások elbírálása.

524. Azt a szolgálatot, amelyet a csendőrség felhívás vagy megkeresés folytán teljesít, felszólított szolgálatnak nevezzük.

A felhívás foganatosítására kijelölt járőr tagjainak nevét a járőrvezető megjelölésével az őrsparancsnok a felhívásra rávezeti és a felhívást az eligazításkor a járőrvezetőnek átadja.

A felhívó vagy megkereső bíróságnak vagy hatóságnak a felhívás teljesítését vagy a szolgálat eredményét csak akkor kell jelenteni, ha kifejezetten kívánja; ha pedig a felhívás vagy megkeresés bármely okból teljesíthető nem volt, ezt a felhívó hatóságnak vagy személynek az akadály megjelölése mellett mindig be kell jelenteni. Ha a felhívó vagy megkereső hatóság valamelyik tagja az eljárás befejezésekor jelen van, a

szolgálat eredményét csak szóval kell neki jelenteni, illetőleg tudomására adni. Ebben az esetben, valamint olyankor is, amikor a csendőr valamely hatósági személy mellé segédletül van kirendelve, a felhívás teljesítését az eredeti felhíváson az illető hatósági személy igazolja.

Ha az őrsöt különböző hatóságok ugyanabban az időben több szolgálatra vagy segélynyújtásra hívják fel vagy keresik meg és a rendelkezésre álló legénység ezek teljesítésére elégtelen, valamely szomszédos őrs segítségét kell közvetlenül igénybe venni. Ha erre idő nincs, akkor mindig a közbiztonsági szempontból fontosabb vagy sürgősebb szolgálatot kell előbb teljesíteni.

525. A szárnyparancsnok kötelessége annak ellenőrzése, hogy a csendőrséget, a feladatát nem képező vagy meg nem engedett szolgálatra igénybe ne vegyék, ezért a felhívásokat és megkereséseket a 25. mellékletben előírt módon és időben, utólagos láttamozás végett, hozzá fel kell terjeszteni.

Ha az őrsparancsnokságot vagy a járőrt valamely hatóság vagy hatósági személy olyan szolgálatra hívja fel, melynek teljesítése az őrsparancsnok (járőrvezető) véleménye szerint nem a csendőrség feladata, vagy amelynek végzése kifejezetten tilos, akkor idevonatkozó aggályát az őrsparancsnokság az eredeti felhívás felterjesztése mellett a szárnyparancsnokságnak bejelenti és ennek döntéséig a felhívás teljesítését felfüggeszti.

Csupán alakilag kifogásolható felhívásokat elbírálás végett csak teljesítésük után kell felterjeszteni. Ugyanígy kell eljárni minden aggályos felhívással, ha a szárnyparancsnok döntésének kikérésére idő nincs és a felhívás alapján teljesítendő szolgálat elhalasztásából kár vagy hátrány származnék.

A szárnyparancsnok a hozzá fölterjesztett aggályos felhívásokat a jelen utasítás 13. §-ában foglaltak alapján azonnal elbírálni, döntéséről a felhívó hatóságot és az érdekelt őrsparancsnokságot értesíteni, az ügyre vonatkozó összes iratokat pedig utólagos jóváhagyás végett szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni köteles. Ha a kerületi parancsnok a szárnyparancsnok döntésével egyetért, az iratokat láttamozás és jóváhagyás után a szárnyparancsnokságnak visszaadja, ellenkező esetben a döntést megváltoztatja és ezt — indo-

kaival együtt — mind a felhívó hatósággal, mind az érdekelt szárnyparancsnoksággal közli.

Az őrsparancsnokság a szárnyparancsnokság döntését sürgős esetben rövid úton — távbeszélőn — is kikérheti, a felhívást azonban ilyen esetben is utólag fel kell terjeszteni és a döntést utólag írásban is ki kell adni.

Az 522. pontban felsorolt hatóságok és személyek megkereséseinek teljesítése és elbírálása tekintetében a felhívásokra előírt eljárást kell követni.

93. §. Karhatalmi szolgálat.

526. „Csendőrségi karhatalom”-nak azt a csendőrzárórt vagy csapatot nevezzük, amely a közhatóságok vagy hatósági személyek támogatására olyan célból van kirendelve, hogy azoknak hivatalos eljárásukban esetleges erőszakos ellentállás vagy támadás leküzdése végett a szükséges erő rendelkezésükre álljon. Az ilyen karhatalmi szolgálat célja tehát az, hogy valamely hatóságnak vagy hatósági személynek fegyveres segítség nyújtassék, ezért ebben a szolgálatban a csendőrség csak olyan mértékben működik önállóan, amennyiben azt az előbb megjelölt szolgálati célnak elérése szükségessé teszi.

A csendőrséget karhatalom gyanánt csak akkor lehet igénybe venni, ha törvényszerű hatósági eljárásnál ellenszegülés fordult elő vagy ilyentől nyomós okok alapján tartani lehet, amit az igénylés alkalmával kifejezésre kell juttatni. Csendőrségi karhatalmat szükségtelenül igényelni nem szabad.

527. Csendőrségi karhatalmat igénybe lehet venni:

a) hatóságok, bíróságok és hivatalos kiküldetésben eljáró hatósági személyek személyes védelmére;

b) az előbbi alponthan említettek támogatására, illetőleg az általuk kiadott törvényszerű rendelkezések végrehajtásának biztosítására és

c) katonai, közbiztonsági és más törvényszerű fegyveres testületeknek és szerveknek, valamint azok hivatásukban eljáró tagjainak támogatására, illetőleg segítségére.

528. Csendőrségi karhatalom közvetlen igénybevételére jogosultak:

a) a belügyminiszter;

b) a kormánybiztosok;

- c) a vármegye alispánja és az ő helyettese;
- d) a kir. ügyészség, a kir. törvényszék és a kir. járás-bíró-ság elnöke és az ő helyetteseik;
- e) a vizsgálobírák, továbbá a kiküldött bírák és kir. ügyészek;

f) az illetékes járás főszolgabírája és az ő helyettese;

g) a m. kir. rendőrségi hatóság vezetője és az ő helyettese, de hatóságának csak azon a területén, amelyen a köz-biztonsági szolgálatot a csendőrség teljesíti.

A honvéd bíróságok és a katonai bünvádi perrendtartás szerinti illetékes parancsnokok ügyészei a d) és e) alatt említett hatóságokkal egy megítélés alá esnek.

Az itt felsorolt bíróságok, hatóságok és személyek karhatalom kiállítása iránt felhívásukat közvetlenül az illetékes őrsparancsnoksághoz vagy a szolgálatban álló járőrhez intézik. Ha azonban a kívánt karhatalmi szolgálat teljesítésére az őrsnek rendelkezésre álló létszáma nem elegendő, megkereséseikkel az illetékes szárny- vagy osztályparancsnoksághoz fordulnak.

529. Sürgős esetben — ha a késedelem veszéllyel jár — karhatalmat közvetlen megkeresés útján igényelni jogosultak még:

a) a honvédség, határőrség, folyamőrség szolgálatban álló egyénei, járőrei és ezek fölöttes parancsnokságai;

b) a m. kir. rendőrség és pénzügyőrség szolgálatban álló egyénei és ezek fölöttes hatóságai;

c) a rendőri hatóságoknak önálló intézkedésre jogosított kiküldött tagjai, a községi előljárásságok tagjainak kivételével;

d) letartóztatási intézetek igazgatóságai;

e) kirendelt bírósági végrehajtók és

f) községi előljárásságok.

Minden más hatóság vagy hatósági személy, valamint nem sürgős esetekben az itt b)—f) alatt felsorolt hatóságok, csendőrségi karhatalom kirendelése iránti megkereséseiket közvetlenül az illetékes járás főszolgabírájához (m. kir. rendőrségi hatósághoz), míg az a) alatt megjelölt parancsnokságok, a csendőr tiszti parancsnoksághoz kötelesek intézni. Ha az e hatóságok részéről az őrs- vagy a szárnyparancsnoksághoz közvetlenül intézett megkeresések törvényessége ellen aggály merül fel, a teljesítésre nézve a járás főszolgabírájának (a m. kir. rendőrségi hatóságnak), ha az aggály az a)

alpont alatti parancsnokságokkal szemben merül fel, az osztályparancsnokságnak döntését kell kikérni.

530. A csendőrséget karhatalom gyanánt rendszerint csak saját működési területén lehet alkalmazni. Ezen a területen kívül való alkalmazását — halaszthatatlanul sürgős eseteket kivéve — csak a belügyminiszter rendelheti el.

531. Hatóságok és hivatalos kiküldetésben eljáró hatósági személyek és közegek támogatására kirendelt csendőrségi karhatalom feladata az illető hatóságot vagy hatósági személyt az erőszakoskodások ellen megvédeni és feladatának akadálytalan teljesítését biztosítani, de magában a hivatalos eljárásban cselekvően résztvennie nem szabad.

532. A hivatalos eljárás jogos vagy jogtalan voltának elbírálásába — minthogy ezért a felelősség az eljáró hatósági személyt terheli — a csendőrség rendszerint nem bocsátkozhatik. Ha azonban a hatósági személy részéről tanúsított eljárás nyilvánvalóan törvénybe ütközik, akkor az illetőt fel kell kérni, hogy törvénytelen eljárásával hagyjon fel, mert különben a csendőrség kénytelen lesz a karhatalmi segély nyújtását megszüntetni. Ha ez a felkérés eredménytelen maradt, a karhatalmi segélynyújtást be kell szüntetni és erről a közvetlen előljáró tiszti parancsnokságnak és az eljáró hatósági személy felettes hatóságának azonnal jelentést kell tenni.

533. A csendőrség a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető mozgalmak, zavargások, lázongások, csendőregyének megtámadása vagy lefegyverzése, továbbá nagyobb arányú fegyverhasználatok esetében hatósági felhívás (megkeresés) nélkül, saját kezdeményezésből karhatalmat rendelhet ki. Ilyenkor az osztályparancsnok felsőbb parancs bevására nélkül köteles azonnal intézkedni, hogy a mozgalom vagy rendzavarás színhelyén a rendfenntartás végett legalább egy szakasz erősségű csendőrségi karhatalom jelenjék meg. Ez a karhatalom addig marad a helyén, amíg a közrendet teljesen helyre nem állította. A karhatalom bevonása iránt — a parancsnok jelentése alapján — az osztályparancsnok intézkedik.

534. Katonai vagy közbiztonsági fegyveres testületek csapataival vagy egyéneivel való karhatalmi együttműködés esetében a csendőrség az említett testületekkel vagy személyekkel egyetértésben, de saját utasításai szerint és önállóan jár el.

Népgyűlésekre kirendelt csendőrségi karhatalom az illetékes hatósági személynek, választásokra kirendelt karhatalom

pedig a választási elnöknek rendelkezésére áll annyiban, hogy a rend fenntartására, illetőleg helyreállítására vonatkozó felhívásaikat teljesíteni köteles, a végrehajtás módját azonban a karhatalom parancsnoka állapítja meg. A karhatalom parancsnoka az itt említett személyeknél, ha tiszt, bemutatkozni, különben jelentkezni köteles.

535. Csendőrségi karhatalom kivezénylésére jogosítva van:

a) az őrsparancsnok őrsének létszáma erejéig;

b) a szárny-, az osztály- és a kerületi parancsnok, valamint a belügyminiszter a jelen utasítás 216. és 217. pontjában meghatározott módon és mértékben.

536. A karhatalom létszámát a kivezénylő csendőrparancsnokság határozza meg, mely felelős azért, hogy a karhatalom olyan erős legyen, hogy feladatának minden körülmények között meg tudjon felelni. Az igénylő hatóságtól tehát a kivezénylő parancsnokság tudja meg azokat az adatokat, amelyekből a karhatalom szükséges erejét megállapíthatja.

Összpontosított karhatalmi erőt mindig egységes parancsnoklás alá kell helyezni. Karhatalmi szolgálatra kivezényelt csendőrcsapatok, az előírt béketáskálószeren kívül, puskáinkint 30 darab tartaléktölténnyel és feltűzött szúronnyal vonulnak ki.

A kivezényelt karhatalom elhelyezésére és élelmezésére vonatkozó előkészületeket az alkalmazás helyén lévő vagy arra a helyre nézve illetékes csendőrszárnyparancsnokság teszi meg.

94. §. Szállítmányfedezet és oltalmi kíséret.

537. Állami és kincstári hivatalok, továbbá állami vagy magánvállalatok nagyobb pénz- vagy értékküldeményeinek szállításakor a csendőrséget a szállítmány biztosítására igénybe lehet venni. Állami és kincstári hivatalok, illetőleg vállalatok ilyen szállítmányfedezet kiállítására sürgős szükség esetében a csendőrséget közvetlenül, különben pedig mind ezek, mind a magánvállalatok csak az illetékes főszolgabíró (m. kir. rendőrségi hatóság) útján vehetik igénybe.

A szállítmányfedezetre kivezényelt járőrnek legalább két főből kell állnia és ha a szállítmányt kocsin (gépkocsin) továbbítják, azt külön kocsin (gépkocsin), kocsin való továbbításnál esetleg kerékpáron kell kísérnie. Sem a szállítmány, sem a kíséret kocsijára — az arra jogosítottakon kívül — senkit sem

szabad felengedni. A szállítmányfedezet részére szükséges kocsiról az érdekelt hivatal vagy vállalat saját költségén köteles gondoskodni.

Szállítmányfedezet alkalmával szem előtt kell tartani, hogy a kíséret úgy teljesíttessék, hogy minden váratlan támadásnak idejekorán elejét lehessen venni. E célból a kíséret a szállítmányt az igénybevett járómű sajátosságainak megfelelő távolságban, erősen fedett, igen kanyarulatossá vagy egyébként veszélyes helyeken pedig kisebb távolságban kísérje.

Vasúti szállítmányok kíséretére a csendőrséget csak kivételes esetekben, kizáróan nagyértékű vagy különösen fontos állami vagy kincstári szállítmányok biztosítása céljából és csak az illetékes szárnyparancsnokság útján lehet igénybe venni. Vasúti szállítmány kísérete alkalmával a szállítmányfedezetnek ugyanabban a vasúti kocsiban kell utaznia, amelyben a szállítmány van elhelyezve. Igen hideg időjárás esetében — ha a szállítmányfedezetnek fűtetlen vasúti kocsiban kell utaznia és az utazás 4 óránál hosszabb időt vesz igénybe — gondoskodni kell arról, hogy a szállítmányfedezetet körülbelül négy óránként valamely az útvonalba eső őrs felváltsa.

538. Indokolt esetben magánegyének is kérhetik egy járőrnek oltalmi kíséret gyanánt való kirendelését, de csak akkor, ha az utazás nem vasúton vagy hajón történik. Ilyen esetekben a szállítmányfedezetre nézve megállapított szabályok mértékadóak.

Magánvállalatok részére szállítmányfedezetet vagy oltalmi kíséretet csak akkor lehet vezényelni, ha az a közbiztonsági vagy más fontosabb szolgálatra hátránnyal nem jár.

A szállítmányfedezetet vagy oltalmi kíséretet igénylő hatóság, vállalat vagy egyén az „Illetékszabályzat”-ban meghatározott kíséreti díjat az őrsparancsnokságnak — nyugta ellenében — előre lefizetni köteles.

Lovas őrsökre ugyanezek a szabályok irányadóak, azzal a különbséggel, hogy a kíséretet lóháton is lehet teljesíteni.

95. §. Fogolykiséret és fogolyőrizet.

A) Foglyok átvétele és átadása.

539. „Fogoly” kifejezés alatt a csendőrség által felhívásra vagy saját kezdeményezésre elfogott, elővezetett vagy őri-

zetbe vett, továbbá a hatóság által a csendőrségnek fogoly gyanánt kísérés vagy őrzés végett átadott egyéneket kell érteni.

Az ebben a §-ban a foglyok átvételére, kísérésére és őrzésére vonatkozó elővigyázati rendszabályok elvben mind az elfogott, mind az elővezetett egyénekre vonatkoznak, az elővezetett egyénnel szemben azonban az ezekhez való merev ragaszkodás nem kötelező. A járőrvezetőnek jogában áll, hogy az elővezetendő egyéneknek a körülményekhez képest, belátása szerint könnyítéseket engedélyezzen. (Pl. étkezésnél kés, villa használata, beszélgetés, dohányzás stb.)

Felhívásra kísérendő foglyok átvételénél a csendőr mindenekelőtt győződjék meg személyazonosságukról; állapítsa meg, hogy menetképesek-e, panaszuk vagy kérelmük van-e és végül, hogy élelemmel és az évszaknak megfelelő ruházattal el vannak-e látva. Az ebben az irányban esetleg észlelt hiányosságokra az átadó hatóság figyelmét megfelelő intézkedés végett fel kell hívni, ha azonban a hiányosságokat nem lehet megszüntetni, ez a fogolykíséret elindulását nem késleltetheti.

Ezután a foglyot meg kell motozni és holmiját át kell vizsgálni. Olyan tárgyak, amelyek támadásra, a megszökés elősegítésére vagy öngyilkosság elkövetésére alkalmasak lehetnek, továbbá pénz és értéktárgyak nála meg nem hagyhatók. Pénzt és értéktárgyakat, valamint a hatóság által esetleg rendelkezésre bocsátott ruházatot és takarót nyugta és ellennyugta mellett kell átvenni, ha pedig egyes tárgyakat a fogolytól vettek el, azokról jegyzéket kell készíteni és ezt a fogollyal is alá kell iratni. A csendőr a fogollyal együtt csak olyan tárgyakat köteles a hatóságtól átvenni, amelyeket járőrtáskájában elvihet, illetőleg amelyeknek vitelét a fogolyra bízhatja.

Az őrkíséretet az átadó hatóság kísérlével és ha a kíséret előreláthatóan költséggel jár, a szükséges költségelőleggel is ellátja.

A fogoly esetleges panaszát vagy sérülését az átvevő csendőr a kísérlével bejegyeztetni köteles.

540. A kíséret elindulása előtt a foglyok személyi adatait és személyleírását fel kell jegyezni, hogy szökésük esetében e feljegyzések alapján őket körözni lehessen.

Fogolykíséretnél ott, ahol vasúti vagy hajóközlekedés

van, ezt kell igénybe venni. Ilyen közlekedés hiányában 10 km-nél nagyobb távolságról a kíséret mindig kocsin történik.

Ha a saját kezdeményezésből elfogott vagy elővezetett egyén azt kívánja, hogy 10 km-en alul is szállítóeszközön kísértessék, ez csak abban az esetben engedhető meg, ha aggályosnak nem látszik és a szállítás költségeit a fogoly a sajátjából fedezni tudja. Bűnjelt képező pénzt azonban ilyen célra felhasználni nem szabad.

Ha a foglyot kísérés végett a bíróság (hatóság) adta át a csendőrnek, a szállítás módját is az átadó bíróság (hatóság) állapítja meg.

Ugyanabban az ügyben érdekelt, valamint a hatóság által veszélyesnek jelzett foglyokat egymástól már az átvétel alkalmával lehetően külön kell választani és erre a foglyok esetleges összebilincselésénél is figyelemmel kell lenni.

Fogolykíséretet éjjel — sürgős szükség esetét kivéve — lehetően mellőzni kell.

Saját kezdeményezésből elfogott vagy elővezetett egyénekre az előző bekezdésben foglaltakat értelemszerűen alkalmazni kell.

541. A foglyokat rendszerint közvetlenül annak a bíróságnak (hatóságnak) kell átadni, amely elfogásukat vagy elővezetésüket elrendelte vagy kérte, illetőleg, amelyhez az elfogott egyén által elkövetett bűncselekményről szerkesztett tényvázlatot címezni kell. Kivételek a következő esetek:

a) ha az elfogásra vagy elővezetésre vonatkozó felhívásban vagy megkeresésben az a bíróság vagy hatóság, amelynek az elfogott vagy elővezetett egyént át kell adni, meg van jelölve, akkor a foglyokat a felhívásban megjelölt bíróságnak vagy hatóságnak,

b) nyomozólevél vagy elfogatóparancs alapján elfogott és elővezetett egyéneket a legközelebbi (legrövidebb idő alatt elérhető) kir. ügyészségnek, rendőrhatóságilag körözött egyéneket a legközelebbi rendőrhatósághoz; saját kezdeményezésből elfogott és elővezetett egyéneket a törvényszék hatáskörébe tartozó esetekben a legközelebbi kir. ügyészségnek, a járásbíróság hatáskörébe tartozó esetekben: ha az illetékes kir. járásbíróság közel van, ahhoz, egyébként a legközelebbi kir. ügyészségnek, rendőri büntető bíraskodás alá tartozó esetekben pedig az illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságnak kell átadni,

c) kizáróan a m. kir. rendőrség működési területén elkövetett bűncselekmény miatt bárhol elfogott vagy őrizetbe vett egyéneket a legközelebbi m. kir. rendőrségi hatóságnak,

d) fiataikorúakat mindig közvetlenül az illetékes fiatalkorúak bíróságának, kivéve, ha a fiatalkorú bűnügyében is a rendes bíróság, vagy a fiatalkorúak törvényszéki tanácsa hivatalos eljárni, mely utóbbi esetben az illetékes kir. ügyészségnek,

e) több bíróság (hatóság) által egy időben nyomozott egyént, az őt nyomozó legközelebbi bíróságnak (hatóságnak) kell átadni, utóbbi esetben azonban az átadásról a többi nyomozó bíróságnak (hatóságnak) is jelentést kell tenni,

f) a m. kir. rendőrség területén működő csendőrsősök az összes elfogott és elővezetett egyéneket — az a) pont alá tartozó esetek kivételével — az illetékes rendőrkapitányságnak adják át.

542. Ha valamely elfogott vagy elővezetett egyén több őrskörlet területén vagy a csendőrség és a m. kir. rendőrség működési területén több, egymástól független bűncselekményt követett el, a nyomozás befejezése után azokat az őrsöket és m. kir. rendőrségi hatóságokat, amelyek ezeknek a különálló bűncselekményeknek a nyomozására illetékesek, értesíteni kell, hogy a gyanúsítottat melyik bíróságnak (hatóságnak) adták át. Az így értesített őrsök, ha a gyanúsítottat a további nyomozás megejtése végett szükségük van, kiadását az illető bíróságtól (hatóságtól) kéri.

Ilyen folytatólagos nyomozás címén a gyanúsítottnak az illetékes bírósághoz (hatósághoz) való átadását késleltetni, vagy őt a csendőrség őrizetében a megengedett időn túl tartani nem szabad.

543. A fogolyra vonatkozó tényvázlatot mindig a fogollyal egyidejűen kell a bíróságnak (hatóságnak) átadni.

A foglyok átvételét az átvevő hatóság az eredeti felhíváson, illetőleg ha a foglyokat a csendőrség saját kezdeményezésére fogta el, külön átvételi elismervényen igazolja. Ha a fogollyal együtt tárgyak vagy értékek is átadatnak, ezek átvételét vagy a járőr által szerkesztett jegyzéken, vagy pedig — egyenként felsorolva — a fogoly átvételét bizonyító elismervényen kell igazolni, amelyet a tényvázlat fogalmazványához kell csatolni.

A saját kezdeményezésből elfogott vagy őrizetbe vett egyént a csendőr rendszerint őrsparancsnokságához kíséri be,

amely annak az illetékes bírósághoz (hatósághoz) való átadása iránt intézkedik.

544. Ha a nagy távolság és a közlekedési eszközöknek hiánya miatt a fogolynak az őrsről az illetékes helyre való közvetlen bekísérése és átadása nehézségbe ütközik, a foglyot az útirányba eső legközelebbi őrsnek kell átadni és azután az átadásig őrsről-őrsre tovább kísérni. Ilyen esetben a fogoly tárgyait, az esetleges bűnjeleket, valamint a fogolyra vonatkozó iratokat is átvételi elismervény mellett a fogollyal együtt kell őrsről-őrsre továbbadni.

Ha a közbeeső őrsök valamelyikén a továbbkíséréshez szükséges legénység nem áll rendelkezésre, a kísérést addig az őrsig kell folytatni, ahol megfelelő számú legénység van.

Az az őrs, amely a foglyot a hatóságnak átadta, az átadásról szóló átvételi elismervényeket ahhoz az őrshöz juttatja vissza, amelynek járőre az elfogást teljesítette.

Fogolykísérést lehetően úgy kell útnak indítani, hogy a foglyot a járőr rendeltetési helyére való megérkezése után azonnal átadhassa. Ha azonban az átadás azonnal nem lehetséges, a fogoly a bíróságnak (hatóságnak) való átadás végett az okmányokkal együtt az ott állomásozó őrsnek vagy csendőriskolának is átadható, ha ez a fogoly őrzéséhez szükséges legénységgel rendelkezik.

545. Ha az elfogást vagy elővezetést teljesítő járőr az általa elfogott vagy elővezetett egyént az őrsparancsnoksághoz kísérte be, az őrsparancsnok vagy helyettese az illetőt az őrsirodában két, nem a csendőrséghez tartozó egyén jelenlétében és a bekísérő csendőrök távollétében kikérdezni köteles a következők felől:

a) hol, mikor (nap, óra), ki és miért fogta el, illetőleg vette elővezetés végett őrizetbe;

b) van-e elfogatása vagy elővezetése alkalmából az őt elfogott vagy elővezetett, illetőleg bekísért csendőrök vagy más egyének részéről irányában tanúsított bánásmód miatt panasza és ha igen, mi;

c) vannak-e testén sérülések, sebhelyek vagy bántalmazásból származó más nyomok. Ha igen, azokat ki vagy mi, hol, mikor és miként okozta.

Az elfogott vagy elővezetett egyén válaszát a tényvázlatba be kell jegyezni.

Ha az őrsre bekísért egyén a csendőrség részéről irányá-

ban tanusított bánásmód miatt panaszt emel, a kivizsgálás megejthetése végett erről a szárnyparancsnoksághoz azonnal jelentést kell tenni s ha az illetőn sérülések látszanak, orvossal meg kell vizsgáltatni.

546. Öt éven felüli szabadságvesztéssel büntetendő bűntettel gyanúsított vagy e miatt elfogott egyénről személyleírást kell felvenni és azt a tényvázlat fogalmazványa mellett kell megőrizni.

A személyleírás mintáját a „Cs-4“ (Nyut.) 8. melléklete mutatja.

547. Ha az elfogás felhívás, megkeresés, nyomozólevél vagy elfogató parancs alapján történt, az elfogottal vagy elővezetettel az elfogás vagy elővezetés indokát az őrsparancsnok a személyazonosság újabb megállapítása után újólágg közli. Ha pedig az elfogás vagy elővezetés saját kezdeményezésre történt, akkor az elkövetett büntetendő cselekményekre vonatkozóan a bekísért egyént az őrsparancsnok vagy helyettese részletesen kikérdezni köteles.

548. A fogoly pénzét — ha nem kell bűnjelként kezelni — a fogoly beleegyezésével az ő élelmezésére, elszámolási kötelesség mellett, fel lehet használni. Az erre vonatkozó számlákat, nyugtákat stb. annak a bíróságnak vagy hatóságnak kell átadni, amelynek a fogoly pénzét adják át. A vásárolt élelmicikkek átvételét a fogoly a számlán, nyugtán stb. elismerni köteles.

B) Fogolykíséret gyalog és lovon.

549. A fogolykíséret elindulása előtt a járőrvezető a foglyokat figyelmeztesse nyugodt és illedelmes magatartásra, engedelmisségre, mindennemű ellenszegülés és szökési kísérlet kerülésére, hogy ellenük szigorúbb rendszabályokat ne kelljen alkalmaznia. Ha a fegyverek még nincsenek megtöltve, azokat a foglyok jelenlétében kell megtölteni.

A fogoly minden esetben a csendőr előtt köteles menni s őt a csendőr olyan távolságban kövesse, hogy szökés kísérlete esetében azonnal utólérhesse, megtámadtatás esetében pedig a kellő védelemre helye és ideje legyen. (Kivételt lásd az 505. pont 2. bekezdésében.) Két főből álló járőr a foglyot mindig mögöttesen menve kíséri. Nagyobb számú fogoly kísérésére lehetősen olyan erős járőrt kell vezényelni, hogy a foglyokat a járőr

tagjai elől, hátul és kétoldalt közrefoghassák. A járőrvezető ilyenkor leghátul menetel. ■

Megbilincselte veszélyes foglyot fűzőláncon is lehet vezetni.

Ha a fogolykíséret lovon történik, akkor azt városok és községek belső területén, továbbá olyan helyeken, ahol a fogoly megszökésétől vagy kiszabadításától tartani lehet, kivont karddal, fedett s nehezen lovagolható terepen pedig megragadott pisztollyal kell teljesíteni. A fogolynak fűzőlánccal való kísérésénél a két fűzőláncot össze kell lakatolni és annak végét a járőrtárs tartsa kezében. A foglyot a nyereghez kötni tilos.

550. Kísérés közben — az előljárókon és az arra jogosított hatósági személyen kívül — senkinek sem szabad megengedni, hogy a fogolyhoz közeledjék, vele szóba álljon, jelekkel vagy másképpen érintkezzék. A csendőrnek a fogollyal beszélgetnie nem szabad és azt sem szabad megengedni, hogy a foglyok egymással beszélgessenek.

Ügyelni kell továbbá arra is, hogy a foglyokat senki se bántalmazza, hogy öngyilkosságot el ne követhessenek, magukhoz idegen tárgyat ne vehessenek és maguktól semmit el ne dobjanak.

Fedett terepen, élénk forgalmú utcákon — mely utóbbiakat egyébként lehetően kerülni kell — és általában mindenütt, ahol a szökés lehetősége nagyobb, vagy a körülmények a foglyok kiszabadítására kedvezők, fokozott óvatossággal kell eljárni.

Kísérés közben a fogoly nem dohányozhatik, csakis elkülönített helyen és a csendőr jelenlétében étkezhetik, de kést és villát nem használhat és szeszes italt sem élvezhet. Természeti szükségét csakis a csendőr jelenlétében végezheti.

C) Fogolykíséret vasúton vagy hajón.

551. A fogolykísérő csendőr a vasúti vagy hajóállomásra megérkezve, a vonat vagy a hajó érkezését lehetően elkülönített helyen várja be. Ha ezalatt az idő alatt a jegyváltás nehézségbe nem ütközik, váltson jegyet, ellenkező esetben, valamint mindig, amikor a foglyot csak egyedül kíséri, jegy nélkül szálljon fel a vonatra vagy hajóra és a jegyet a kalauznál utólag váltsa meg. Két főből álló járőrnél a jegyváltást a járőrtárs végezze.

Beszállásnál a csendőr ügyeljen, hogy a fogoly a többi utas közé ne vegyülhessen és a kalauzt kérje fel, hogy a kíséret részére külön fülkét vagy legalább is külön padot bocsásson rendelkezésre.

552. A vasúti kocsiban a foglyot úgy kell elhelyezni, hogy a kijáráshoz vagy ablakhoz közel ne kerüljön. A fogoly közeliében lévő ablakot nyitva tartani nem szabad, ügyelni kell arra is, hogy a fogolynak az illemhelyre kísérése közben a kocsi (folyosó) ajtajai zárva legyenek.

Ha a járőr több foglyot kísér, a járőr tagjai mindig a pad szélén üljenek, a foglyok közé elvegyülve ülniök nem szabad.

Ha a fogolynak vízen való átszállítására hajó nem áll rendelkezésre, arra csónakot vagy más alkalmas biztos vízi járóművet is igénybe lehet venni.

D) *Fogolykíséret kocsin.*

553. Ha a foglyot kocsin kell kísélni, akkor mind a kocsira való felszállás, mind leszállás előtt — ha elővigyázat szempontjából szükségesnek látszik — a hámköteleket le kell oldani. Felszállás előtt a kocsit meg kell vizsgálni, hogy nincs-e rajta olyan eszköz, amelyet a fogoly a csendőr ellen támadásra felhasználhat.

Ha a fogoly megbilincselése szükséges, akkor ennek még a felszállás előtt kell megtörténnie.

A fogoly a csendőrrel szemben üljön. Ha a szállítás több kocsin történik, az első kocsira a kocsis mellé egy olyan csendőr üljön, aki a lovak hajtásához ért, hogy szökési kíséret esetében a hátsó kocsik előrehajtását megakadályozhassa akként, hogy az első kocsit az úton keresztbe állítja.

554. A lovakat legfeljebb csak ügetésben szabad hajtani és az egész szállítmány felügyeletét gyakorló járőrvezető a legutolsó kocsin foglaljon helyet. Az első kocsiba mindig a leggyengébb, az utolsó kocsiba pedig a legjobb lovakat kell befogatni.

Ha a foglyokat kocsin olyan távolságra kell kísélni, hogy a kocsik vagy a lovak váltása szükséges, akkor már előre intézkedni kell, hogy a felváltó lovak és kocsik a szállítmány megérkezésekor azonnal rendelkezésre álljanak.

E) *Menetképtelenné vált vagy megbetegedett fogollyal való eljárás.*

555. Ha a fogoly útközben azt állítja, hogy az utat gyalog folytatni képtelen, ezt a legközelebbi helyhatóságnak tudomására kell hozni azzal a megkereséssel, hogy a fogolynak orvosi megvizsgáltatása, valamint az esetleg szükséges kocsikirendelése iránt intézkedjék. Ha pedig a fogoly útközben annyira megbetegszik, hogy ilyen állapotban rendeltetési helyére egyáltalában el nem szállítható, gondoskodni kell arról, hogy orvosi ápolásban részesüljön. A csendőr ilyen esetben a helyszínén marad s az őrsparancsnokságnak további intézkedés végett a legrövidebb úton jelentést tesz.

Ha a csendőr több foglyot kísér és ezek közül valamelyik megbetegszik, az illetőt az útbaeső legközelebbi őrsnek kell átadni. Ha pedig a legközelebbi őrsig való továbbutazásra a beteg fogoly szemmel láthatóan képtelen, elhelyezéséről és gyógykezeléséről a legközelebbi községi előljáróság útján kell gondoskodni.

556. Kevésbé veszélyes beteg fogoly őrzését a községi előljáróságra is lehet bízni, veszélyes foglyokat, valamint olyanokat, akikről feltételezhető, hogy betegségüket csak színlelik, a csendőr maga őrizze mindaddig, míg csak az őrsparancsnok nem intézkedik, illetőleg míg a legközelebbi őrsről igénylendő járőr meg nem érkezik és a fogoly őrzését át nem veszi.

A foglyok megbetegedését, valamint a csendőr által foganatosított intézkedéseket annak a bíróságnak (hatóságnak), amelynek a foglyot át kellett volna adni vagy átadták, be kell jelenteni.

F) *Foglyok őrzése.*

557. A fogolyőrzés célja a fogoly megszökésének megakadályozása, továbbá annak meggátlása, hogy a fogoly magában vagy másban kárt tehessen, mással beszélhessen vagy érintkezhessék, végül, hogy magához olyan tárgyat vehessen, amely támadásra, öngyilkosságra vagy a megszökés elősegítésére alkalmas.

Elfogott és őrizetbe vett egyéneket rendszerint a község-

házának egy erre alkalmas helyiségében (községi fogdában), ennek hiányában pedig a csendőrlaktanyában — de csakis szobában — kell őrizni. Polgári foglyokat csendőrségi fogdában őrizni nem szabad.

Az őrzés tartama alatt legalább egy, a községi előljáróság által kirendelendő polgári egyénnek állandóan jelen kell lennie. Saját kezdeményezésből elővezetés végett őrizetbe vett olyan egyén őrzése, akinek megszökésétől a terhére rótt törvénysértés csekélysége miatt tartani nem kell, továbbá, ha az illető a csendőrség előtt ismeretes és az átadása ebből az okból sem aggályos, a községi előljáróságra is bízható.

558. A fogolyőrzés megkezdése előtt meggyőződést kell szerezni arról, hogy a fogoly őrzésére szánt helyiség megfelelően zárható-e és nincs-e benne olyan tárgy, amellyel a fogoly magában vagy másban kárt tehetne, vagy szökését elősegíthetné. Ha a hely őrzés szempontjából nem egészen biztos, továbbá, ha a fogoly veszélyes vagy öngyilkosságától kell tartani, a csendőrnek a foghelyiségben kell tartózkodnia.

Ha a foglyoknak a helyiségből éjjel bármely oknál fogva ki kell mennie, őt meg kell bilincselni és fűzőláncon kell kísélni, hogy meg ne szökhessék.

A fogolyőrzést teljesítő csendőröket, ha a fogolyőrzés szobában történik, 4 óránként, különben pedig 2 óránként, végül nagy hidegben vagy igen nagy melegben lehetően óránként kell felváltani.

Ha a fogolyőrző járőr két vagy több tagból áll, az őrkdés felváltva történhetik, az őrkdést nem teljesítők aludhatnak, de olyan helyen és úgy, hogy szükség esetében azonnal rendelkezésre álljanak.

559. Nagyobbszámú vagy különösen veszélyes foglyok őrzésére, ha elegendő csendőrségi erő rendelkezésre nem áll, támogatás céljából a községi előljáróságtól lehetően felfegyverzett polgári egyéneket kell igényelni. Ezeket a polgári őröket az őrzés megkezdése előtt arra kell figyelmeztetni, hogy a fogoly megszökése miatt őket is büntetőjogi felelősség terheli.

A foghelyiséget éjjel ki kell világítani.

A csendőr jelenléte nélkül az előljárókon és az erre jogosított hatósági személyeken kívül a fogolyhoz belépni, vele be-

szélgetni vagy érintkezni senkinek sem szabad. A foglyok egymással sem beszélhetnek vagy érintkezhetnek.

A csendőrség őrizetében lévő fogoly magát saját költségén élelmezheti. Ilyenkor az élelmet a fogoly részére a csendőr szerzi be, vagy ha azt hozzátartozói szállítják, a fogolynak a csendőr adja át. A beszállított élelmet a fogolynak való átadás előtt alaposan meg kell vizsgálni, hogy nincs-e abban levél vagy a szökésre, támadásra stb. alkalmas eszköz vagy tárgy.

560. A fogoly részére érkező leveleket vagy egyéb küldeményeket csak az erre hivatott hatósági személynek, saját kezdeményezésből elfogott vagy őrizetbe vett foglyok részére pedig csak az őrsparancsnoknak (járőrvezetőnek) engedélyével és csak előzetes elolvasás, illetőleg átvizsgálás után lehet átadni.

Az őrsparancsnok (járőrvezető) a saját kezdeményezésből elfogott egyén hozzátartozóinak és védőjének indokolt esetben kivételesen engedélyt adhat arra, hogy a foglyot meglátogassák és vele — de mindig csak csendőr jelenlétében — a csendőr által értett nyelven beszélhessenek, ilyenkor sem szabad azonban a fogolyhoz közel menniök vagy vele kezet fogniok.

A csendőr a fogolyörzés közben szerzett észleleteit, valamint a fogolynak ő hozzá intézett kérelmét vagy kívánságát, mihelyt azt őrhelyének elhagyása nélkül megteheti, különben pedig felváltása után az őrsparancsnoknak vagy a hatóságnak bejelenteni köteles.

561. A bíróságnak (hatóságnak) már átadott vagy nem a csendőrség által elfogott, illetőleg őrizetbe vett foglyok őrzésére, valamint bírósági főtárgyalásokhoz szolgálattételre a csendőrséget csak kivételesen és csak a szárnyparancsnokság intézkedésére lehet alkalmazni. Ha ez a szolgálat három napnál tovább tart, annak ellátására az osztályparancsnokság engedélyét kell kikérni.

Ilyen esetekben a csendőr a fogolyörzésre itt megállapított szabályok megtartásán felül az intézkedésre jogosított hatósági személy, illetőleg a főtárgyalási elnök rendelkezéseit is teljesíteni köteles. ■

G) Fogoly megszökése esetében való eljárás.

562. Ha valamely, a csendőrség őrizetében lévő fogoly megszökött, a foglyot őrzött csendőr erről a fogoly személyleírá-

sának közlése és a fogoly valószínű szökési irányának megjelölése mellett még a helyszínéről a legrövidebb úton (távirat-, távbeszélő-, küldönc útján) őrsparancsnokságának, vagy az ennél hamarabb elérhető őrsparancsnokságnak jelentést tenni köteles. A jelentést vevő parancsnokság erről a megszököttnek születési, illetőségi és legutolsó tartózkodási helyére illetékes őrsparancsnokságokat (m. kir. rendőrségi hatóságokat), amelyek a helyszínéről elvezető út- vagy vasútvonal mentén fekszenek, haladéktalanul (távirat, távbeszélő) értesíteni köteles. Ha a csendőr a fogoly megszökését nem a saját őrsparancsnokságának jelentette, akkor a jelentést vevő parancsnokság a jelentést tevő járőr őrsparancsnokságát is köteles a legrövidebb úton értesíteni a fogoly megszökéséről, valamint arról is, hogy erről eddig mely őrsparancsnokságokat (rendőrhatóságot) értesített.

A fogoly megszökéséről értesített őrsök az összes rendelkezésre álló és nélkülözhető legénységet a fogoly kézrekerítése végett azonnal kivezényelni, a vasút mentén fekvő őrsök ezenfelül a közlekedő összes vonatokat ugyanebből a célból ellenőrizni kötelesek.

A fogoly megszökését az őrsparancsnokság a szárnyparancsnokságnak azonnal jelentse, amely az ügyet minden egyes esetben, parancs bevárása nélkül kivizsgálni köteles.

Ha a megszökött foglyot kézrekerítették, erről a foglyot őrzött csendőr előljáró őrsparancsnoksága mindazokat a hatóságokat és csendőrparancsnokságokat, amelyeket a megszököésről értesítettek, tudósítsa. Ha pedig a foglyot 24 órán belül nem lehet kézrekeríteni, erről annak a bíróságnak vagy hatóságnak, amelynek a foglyot át kellett volna adni, jelentést kell tenni.

XII. Személyi szabályok.

96. §. Általános határozványok.

563. A honvédségi Szolgálati Szabályzat II. részében a honvédség tagjai és parancsnokai részére előírt személyi szabályok általában véve a csendőrség hasonló rangú tagjaira, illetőleg hasonló állású parancsnokaira is kötelezők, egyebként pedig az alábbi szabályok mértékadók.

A csendőrségi illetékes parancsnokok ügyészeire, valamint a csendőrséghez beosztott orvosokra, állatorvosokra nézve az állománycsoportjuk, illetőleg szolgálati ágazatuk részére fennálló személyi szabályok mértékadók.

A jelen utasításban fel nem sorolt parancsnokok, főnökök és szervek részére megállapított személyi szabályokat az ezek részére kiadott külön szervi határozványok tartalmazzák.

Az egyes parancsnokok szemléinek megtartására nézve a Cs.—7. jelzésű utasítás rendelkezései irányadók.

97. §. A járőrtárs részére.

564. A járőrtárs a járőrvezetőnek alá van rendelve, ezért minden parancsát teljesíteni és őt feladatának végrehajtásában nemcsak minden erejéből támogatni, hanem a szolgálat ellátásában utasításai szerint önálló tevékenységgel is közreműködni köteles.

A szolgálat szabályszerű teljesítéséért a járőrvezető felelős, ha azonban valamely szabálytalanságban vagy mulasztásban a járőrtárs is résztvesz, a felelősség őt is terheli.

Ha a járőrvezető tiltott dolgot, szabálytalanságot vagy mulasztást készül elkövetni, a járőrtársnak nemcsak joga, de kötelessége is a járőrvezető figyelmét a szabálytalanságra vagy mulasztásra felhívni. Ha ez a figyelmeztetés eredménytelen maradt, a járőrtárs kötelessége bevonulása után a történetekről a járőrvezető közvetlen előljárójának azonnal jelentést tenni.

A járőrtársnak járőrvezetőjét — ennek a parancsa nélkül — semmi körülmények között, tehát még akkor sem szabad elhagynia, ha ez utóbbi súlyos természetű szabálytalanságot vagy éppen bűncselekményt követ el, hanem ilyen esetben az őrsparancsnoknak már a helyszínéről tegyen jelentést és addig is igyekezzék tőle telhetően minden nagyobb botránynak, kárnak vagy hátránynak elejét venni.

Ha a járőrvezető bármely okból szolgálatát folytatni képtelen, a parancsnokságot a legidősebb járőrtárs veszi át.

98. §. A járőrvezető részére.

565. A csendőrség külső közbiztonsági tevékenysége a járőrszolgálaton alapszik. A járőr az az egység, amelynek minden előforduló szolgálati ténykedés ellátására képesnek kell lennie. A járőr parancsnoka a járőrvezető, akinek rátermettsége biztosítja a szolgálat eredményességét. Ezért a járőrvezetői sarjadék helyes megválogatása, a közbiztonság fenntartás szempontjából, az előljárók elsőrangú kötelessége.

A járőr tagjainak nehéz feladatok megoldása alkalmával egy testté kell összeforrniok, amelynek irányító lelke a járőrvezető legyen. Az ő szaktudását, járőrvezetői képességét és magas erkölcsi felfogását egészítse ki a rátermettség, hogy az adott helyzet gyors felismerésével és helyes mérlegelésével veszélyes pillanatokban is hidegvérrel rendelkezni és cselekedni tudjon.

A járőrvezető a jelen utasításnak a külső közbiztonsági szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezéseit tökéletesen ismerje, hogy válságos helyzetekben is teljes biztossággal tudja, hogy melyek az adott esetre előírt eljárási szabályok s mik a ráháruló kötelességek. A büntető törvényeket és rendeleteket is annyira ismernie kell, hogy az előforduló összes büntetendő cselekményeket külső megnyilvánulásukban felismerje és az ezek ellen vétőket törvényszerűen üldözni képes legyen.

A nyomozás terén olyan fokú elméleti tudással és gyakorlati képességgel bírjon, hogy az előforduló bűnesetek nyomozását habozás nélkül helyes irányban bevezethesse és sikeresen lefolytathassa.

566. Járőrvezető gyanánt elvben a járőrnek legmagasabb rendfokozatú, illetőleg rangban legidősebb tagját kell alkal-

mazni. Rangban fiatalabb (de nem alacsonyabb rendfokozatú) csendőrt a járőr vezetésével csak akkor szabad megbízni, ha ő a járőrvezetői tanfolyamot sikerrel elvégezte, a rangban idősebb azonban nem. Alacsonyabb rendfokozatú egyént magasabb rendfokozatúnak járőrvezetőjévé tenni nem szabad.

567. A járőrvezető felelős a szolgálat szabályszerű végrehajtásáért; felelős továbbá a körülményekhez képest járőrtársának, illetőleg a járőr tagjainak cselekedeteiért, magatartásáért és szolgálatuk teljesítéséért is.

A járőrvezető kötelessége az is, hogy járőrtársát minden szolgálat során a járőr feladatáról részletesen tájékoztassa, a szolgálatra, különösen pedig a nyomozásra gyakorlatilag oktassa, valamint a helyi és személyi ismeretekbe bevezesse.

Ha a szolgálat érdekében járőrtársától el kell válnia, akkor ezt az általa teljesítendő szolgálatra oktassa ki és a szabályszerű magatartásra figyelmeztesse. Szükség esetében a szolgálatot egy papírlapra írja elő, amit bevonulás után a szolgálati laphoz kell csatolni.

A járőrvezető szolgálatának tartama alatt, illetőleg mindaddig, amíg ilyen minőségben működik, — rendfokozatára való tekintet nélkül — a „járőrvezetői jelvény”-t köteles viselni.

99. §. Az őrsparancsnokhelyettes részére.

568. Az őrsparancsnokhelyettest a rangviszonyok tekintetbe vételével a szárnyparancsnok javaslatára az osztályparancsnok nevezi ki.

Az őrsparancsnokhelyettes az őrsre beosztott valamennyi csendőrnekek közvetlen előljárója.

Az őrsparancsnokhelyettes kötelessége alárendeltjeit mind a laktanyában, mind a laktanyán kívül és mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül fegyelmezni, oktatni, magatartásukat ellenőrizni. Kötelessége minden olyan jelenséget vagy körülményt, amely akár a szolgálatra, akár az őrsre bármely tekintetben hátrányos lehet, azonnal megszüntetni, illetőleg intézkedés végett őrsparancsnokának bejelenteni.

Az őrsparancsnokhelyettes közvetlenül az őrsparancsnoknak van alárendelve, akit minden tennivalójában hathatósan támogatni és távollétében helyettesíteni köteles. Az őrsparancs-

nokhelyettes részletes tennivalóit a jelen § kereten belül az őrsparancsnok állapítja meg.

569. Fontosabb, de halasztható ügyeket az őrsparancsnok bevonulásáig tartson függőben.

Ha az őrsparancsnok távolléte előreláthatóan harminc napnál tovább tart, az őrsparancsnokhelyettes az őrsöt leltár szerint is köteles átvenni.

100. §. Az őrsparancsnok részére.

570. A csendőrség szervei tagozásában a legkisebb egység az őrs, amelynek parancsnokát az őrsparancsnok-iskolát végzettek közül, a rangsor figyelembe vételével, a csendőrkörületi parancsnok nevezi ki. A kinevezést, valamint az esetleges elmozdítást és felfüggesztést állomány-parancsban kell kihirdetni.

Az őrsparancsnok hivatása iránt való teljes odaadás és lankadatlan kötelességteljesítés által tűnjék ki. Az ő fontos szolgálati állása tapasztalt parancsnokot igényel, akinek emelkedett erkölcsi felfogás mellett olyan tetterővel és alapos csendőrségi tudással kell bírnia, amely őt őrskörlete közbiztonságának feltétlen fenntartására, őrsének ügyes vezetésére, a legénység továbbképzésére, szigorú fegyelmezésére és szellemének fejlesztésére alkalmassá teszi.

Az őrs állapotáért, alárendeltjeinek katonai és hivatás-szerű elméleti és gyakorlati kiképzéséért, valamint az őrskörlet közbiztonsági állapotáért teljes mértékben felelős.

571. Az őrsparancsnok a szakaszparancsnok útján a szárnyparancsnoknak van alárendelve.

572. Az őrsparancsnok általában, az őrskörlet portyázásán kívül, csak fontosabb szolgálatok teljesítésére van hivatva, mint pl. ellenőrzésre, lényegesebb esetek nyomozására, kiderítetlenül maradt esetek pótnyomozására, kényesebb vagy jelentősebb felhívások teljesítésére stb.

Az őrs vezetése körül felmerülő tennivalókat, belátása szerint, megoszthatja maga és helyettese között, de az őrs vezetéséért és helyettese tevékenységéért is ő felelős.

Köteles őrskörletének minden tereptárgyánál legalább 8 hetenkint — nagyobb kiterjedésű és sok tereptárggyal bíró őrsökön pedig csak 12 hetenkint — egyszer bárműő szolgálat-

tal kapcsolatban megjelenni. Olyan tereptárgyaknál azonban, ahol a közbiztonsági viszonyok szükségessé teszik, gyakrabban is meg kell jelennie. A nagyobb kiterjedésű őrsöket a szárnyparancsnok írásban külön jelöli meg. Ezt az írásbeli intézkedést a „Portyázási áttekintés” folyó lapoldalánál kell megőrizni. Új őrsállomás elfoglalása esetében az őrskörletet 4 hét alatt teljesen le kell portyáznia és a szomszédos őrsök parancsnokait, államáshelyükön mielőbb, de legkésőbb nyolc héten belül személyesen fel kell keresnie. A további személyes találkozásokat aszerint és annyiszor kell foganatosítani, amint azt a közbiztonsági viszonyok megkívánják.

A bíróságokkal, kir. ügyésszel és a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságokkal a szolgálati érintkezést állandóan és lehetően személyesen tartsa fenn. Gondoskodják arról, hogy ezeknek a hatóságoknak a vezetői őt ismerjék és hogy a hatóságok vezetőit alárendeltjei szintén ismerjék. Ezeknek a hatóságoknak a vezetőit, valamint a büntető ügyek intézésével megbízott bírót (vizsgálóbírót), ha hivatják, felkeresni köteles.

573. A szolgálat végrehajtására szükséges rendelkezéseket az őrsparancsnok teszi meg. Minthogy a szolgálat vezetéséért az őrsparancsnok felelős, annak meghatározása, hogy mikor, hova, milyen feladattal és melyik csendőr vezényeltetés szolgálatba, teljesen az őrsparancsnok belátására van bízva. Az előljáró parancsnokságok az őrsparancsnoknak ebbe a jogába csak akkor avatkozzanak bele, ha azt tapasztalják, hogy a szolgálatot nyilvánvalóan helytelenül kezeli, vagy e téren a saját maga vagy valamelyik alárendeltje javára, avagy a szolgálat hátrányára szabálytalanságot vagy visszaélést követ el.

574. Az őrsparancsok kötelessége alárendeltjeit, ezek használhatóságát, képességeit, egyéni tulajdonságait stb. a legtűzetesebben megismerni. Kísérje figyelemmel alárendeltjeinek nemcsak szolgálati, hanem szolgálatonkívüli magatartását, továbbá magánéletét is és ha ezen a téren helytelenséget tapasztal, igyekezzék az illető csendőrt jóakarátú figyelmeztetéssel attól visszatartani, ha pedig ez eredményre nem vezet, a szárnyparancsnokának tegyen jelentést.

Kíváló gondot fordítson arra, hogy alárendeltjei szolgálaton kívül csakis csendőrhöz illő társaságba járjanak és szabad idejüket illendő szórakozással töltsék el.

Igyekezzék alárendeltjeit erkölcsös, józan, takarékos és

vallásos életmódra nevelni, bennük a kötelességérzetet állandóan ébren tartani és a munkaszeretetet, valamint az érdeklődést a szolgálat iránt fokozni. Nevelje alárendeltjeiben a bajtársi és hazafias érzületet, a közszellemet és egyetértést, szoktassa őket a lakossággal szemben előzékeny és tapintatos viselkedésre.

Kerülje alárendeltjeivel való túlbizalmas pajtáskodást és tekintélyét előttük mindig óvja meg, anélkül azonban, hogy gőgös vagy sértően lekicsinylő magatartást tanúsítana.

Legyen méltányos és igazságos alárendeltjeinek megítélésében. Legyen előljárói jogainak gyakorlásában feltétlenül tárgyilagos és kerülje egyesek előnyben részesítését, hogy minden alárendeltjének bizalmát és ragaszkodását bírhasssa.

Ne feledje, hogy a jó példaadás minden oktatásnál többet ér, mutasson tehát mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül is követendő példát alárendeltjeinek.

575. Az őrsparancsnok kötelessége őrsén a katonai rendet és fegyelmet fenntartani. Ha az őrsön fegyelmi zavar fordul elő, erről a szárnyparancsnokságnak azonnal jelentést kell tennie. Olyan csekélyebb jelentőségű, nem rosszakaratból elkövetett mulasztásokat, amelyekből a szolgálatra kár vagy hátrány nem keletkezett, jogosítva van őrskihallgatáson oktató intéssel vagy dorgálással saját hatáskörében elintézni.

Gondoskodják arról, hogy alárendeltjei önképzésükkel foglalkozzanak. Az „Irányelvek az őrsökön való továbbképzésre“ című szolgálati könyvben foglaltak szerint oktassa őket és az időközben megjelent rendeleteket és parancsokat magyarázza meg nekik, hogy alárendeltjei azokkal és azok végrehajtásának módjával mindig teljesen tisztában legyenek.

Különösen használjon fel minden alkalmat arra, hogy alárendeltjeit a gyakorlati közbiztonsági szolgálatban minél alaposabban kiképezze. Ezért szolgálatba lehetőleg próbacsendőrt vagy olyan csendőrt vigyen magával, aki a közbiztonsági szolgálatban még kevésbé jártas.

Örködjék a fölött, hogy alárendeltjeinek egészsége épségben tartassék és hogy ők az egészség ápolására vonatkozó szabályokat megtartsák.

Köteles alárendeltjeit szolgálatban az előírt módon és mértékben mind éjjel, mind nappal ellenőrizni.

576. Az őrsparancsnok őrsállomásának és őrskörletének társadalmában szolgálaton kívül is olyan tekintélyt biztosít-

son magának, amely mindenki által becsült állásának megfelel. Helyes magatartás és viselkedés, valamint kellő tapintat és szerénység mellett ez mindig sikerül is a nélkül, hogy magát valamely társaságra ráérszakolná vagy abban anyagi erejét meghaladó szerepet vinne.

577. Kötelessége gondoskodni arról, hogy a laktanyarendet mind a legénység, mind a laktanyában lakók és családtagjaik megtartsák, továbbá, hogy alárendeltjeinek fegyverzete, ruházata és szereléke, lovasőrsökön a lovak és lószerezvények is, továbbá az összes kincstári tárgyak és berendezési cikkek, valamint a laktanya állandóan jókarban és a megrongálástól megóva legyenek. Ennek ellenőrzése végett naponta általános szobavizsgát, hetenkint egyszer pedig — rendszerint szombaton — részletes laktanya-, ruha-, szerelék- és lóvizsgát tartson.

Köteles az érvényben lévő gazdaszatkezelési utasítások határozványai szerint az őrs gazdaszati tennivalóit is ellátni. Ügyeljen fel arra, hogy őrsén a közgazdálkodást az érvényben lévő szabályok szerint vezessék és a közgazdálkodási vagyron olyan kedvező állapotban legyen, hogy a legénység mindig jó és bőséges étkezésben részesüljön.

578. Ha egy járőr valamely bűncselekményt minden igyekezete dacára sem tudott kinyomozni, az őrsparancsnok kötelessége, lehetően a járőr bevonulása után 24 órán belül, a pótnyomozást személyesen megejteni, amikor figyelme arra is terjedjen ki, hogy a járőr a nyomozást kellő lelkiismeretességgel végezte-e; ha vétkes mulasztást vagy hanyagságot észlel, a tényállást állapítsa meg és szárnyparancsnokának tegyen jelentést.

Súlyos büntettek esetében a nyomozás eredménytelenségét az őrsparancsnok a szakaszparancsnoknak — a pótnyomozás megejtése végett — soronkívül bejelenteni köteles.

Az őrsparancsnok azoknak az alárendeltjeinek, akik korlátlan kimaradási engedéllyel nem bírnak, feltéve, hogy a szolgálat megengedi, kimaradást engedélyezhet, de ébresztőig csak hetenkint egyszer. Ez alkalommal az illetőket kimaradási engedélyjeggyel látja el. Ugyancsak jogában áll alárendeltjeinek havonkint 24 óra tartamára eltávozási engedélyt adni. A 24 órát két részletben és helyben is igénybe lehet venni. Ezzel a kedvezménnyel az őrsparancsnok is élhet. A kimaradási

P. 11434/elm. 20-1942. H. H. r. P. 34/Est. 1942.

és eltávozási engedélyjegyeket minden hó végén a szárny-parancsnoksághoz fel kell terjeszteni.

579. Próbacsendőrök véglegesítésére az őrsparancsnok a próbaszolgálati idő letelte előtt egy hónappal a próbacsendőr szolgálati, erkölcsi, szellemi és testi alkalmasságára kiterjedő javaslatot tesz.

580. Ha az őrsparancsnok őrskörletének legelterjedtebb nemzeti kisebbségi nyelvét nem beszélné, köteles azt két év alatt legalább a szolgálat igényeinek megfelelően elsajátítani. Ugyanerre alárendeltjeit is ösztönöznie kell.

581. Ahol az őrsparancsnok hivatása magaslatán áll, ott az őrsön zavar, kihágás és rendetlenség csak a legritkább esetben fordulhat elő.

582. A különítményparancsnokra ugyanazok a szabályok érvényesek, mint az őrsparancsnokra.

101. §. A szárny-szolgálatvezető részére.

583. A szárny szakaszparancsnokai után rangban következő csapat alhadnagy (csapat alhadnagyi vizsgát tett tiszt-helyettes) a szolgálatvezető. A szárnyparancsnok segédközege, a rangban fiatalabb legénységnek előljárója.

A szárny szolgálatvezetője kipróbált becsületességgel, szilárd jellemmel, végül oly katonai és csendőri ismeretekkel birjon, melyek őt arra képesítik, hogy a távollevő szakaszparancsnokokat helyettesítse és szárnyparancsnokának mindenben segédkezhessék.

Feladata:

1. A távollevő szakaszparancsnokok helyettesítése.
2. A szárnyparancsnokság összes közbiztonsági vonatkozású előjegyzéseinek, valamint a szolgálati napló vezetése.
3. A lőlapok és a lőszer kezelése s az utóbbi nyilvántartása.
4. A fenyítések végrehajtásával járó tennivalók végzése. A fogdahelyiség rendjének fenntartása.
5. A szárnykihallgatás rendezése és előállítása. Csendőröknek és járőröknek a szárnyparancsnokságnál jelentkezésével kapcsolatos tennivalók lebonyolítása. Az állomáson megforduló járőrök és csendőrök ellenőrzése.
6. Az állomáson a laktanyarend betartásának, a lakta-

nyán kívül pedig a rangban fiatalabb legénység magatartásának és egyben az őrparancsnok ezirányú kötelmeinek ellenőrzése.

7. A szakaszparancsnokok által egyébként végzendő mindazoknak a közbiztonsági és ellenőrző szolgálati tennivalóknak ellátása, amelyeknek teljesítését a szárnyparancsnok célszerűségi okokból esetenként a szolgálatvezetőnek elrendeli.

8. Az állomáshelyéről szolgálatilag távollevő szárnyparancsnok tartózkodási helyének figyelemmel kísérése és szükség esetén az összeköttetés felvétele.

9. Tisztek és a szakaszparancsnokok távollétében a szárny fölött ideiglenes parancsnoklás.

10. Harcbalépő szárnynál, általában a század szolgálatvezetőjét (lőszeraltiszt) megillető feladatok végzése.

101/a. §. A szakaszparancsnok részére.

584. A szakaszparancsnok a közbiztonsági szolgálat irányítása és ellenőrzése, az őrök katonás és testületi szellemének, rendjének és fegyelmének fenntartása tekintetében, valamint a legénység oktatása és továbbképzése terén a szárnyparancsnok segédközege.

Szolgálatát a szabályzatok rendelkezései és szárnyparancsnoka parancsai szerint látja el, működése azonban — ezeken belül — legyen önálló, kezdeményező és öntevékeny. Minden irányú tevékenységéért közvetlenül a szárnyparancsnoknak felelős.

A szakaszparancsnok elsősorban gyakorlati szolgálatteljesítésre van hivatva; írásbeli munkáját csak a szolgálati működésével összefüggő legszükségesebb tennivalókra korlátozza. Írásbeli tennivalók miatt kiszállást nem mellőzhet és el nem halaszthat. A szárnyparancsnokság belső irodai ügyvitelében nem vesz részt.

A szakaszparancsnok feladata:

1. Szárnyparancsnoka mellett közreműködik a közbiztonsági szolgálat irányításában;

2. A közbiztonsági szolgálatban esetenként személyesen részt vesz;

3. Vezeti és ellenőrzi a legénység oktatását és továbbkésztését a szárnyparancsnok rendelkezései szerint;

4. Ellenőrzi, hogy az őrsök és járőrök a szolgálatukat szabályszerűen teljesítsék, hogy a csendőrök mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül kifogástalan magatartást tanúsítsanak, végül biztosítja és ellenőrzi az őrsök katonai rendjét és fegyelmét.

A szakaszparancsnokot hosszú és tapasztalatokban gazdag csendőrségi multja kötelezi, hogy szárnyparancsnokát példás fegyelmezettséggel, szilárd jellemmel, becsületesen, nyílt őszinteséggel és minden képességének teljes latbavetésével támogassa.

Szakasza területén legyen alapos, minden részletre kiterjedő helyi és személyi ismerete.

Minden községben, bánya- és ipartelepen, valamint fontosabb lakott helyeken legyenek a társadalom minden rétegére kiterjedő személyes összeköttetései, hogy azok közbiztonsági, ezen belül pedig kiváltképpen állambiztonsági vonatkozásban mindenkor szükséges tájékozottságát biztosítsák.

Ezek a helyeken — a jelentőségük szerint — minél gyakrabban, de legalább félévenként egyszer jelenjék meg. Ezekre a helyekre bármilyen célból történt szolgálati kiszállásai megjelenésnek számítanak.

Bármilyen úton szerzett adatait, amelyek a közbiztonsági és az állambiztonsági szolgálatban értékesíthetőknek látszanak, jegyezze elő a szolgálati előjegyzésébe; törekedjék ezeknek az adatoknak állandó kiegészítésére is, hogy szolgálati előjegyzése a szárny helyi és személyi viszonyairól vezetett előjegyzésnek szerves kiegészítője legyen.

A területe szerint illetékes bíróságoknál, igazságügyi és közigazgatási hatóságoknál, határszélen pedig az ott szolgálatot teljesítő szerveknél alkalmilag, de minél gyakrabban jelenjék meg, hogy a csendőrségi szolgálattal kapcsolatos ügyek és események felől tájékozódják és kívánságaikat vagy óhajaikat megismerhesse.

585. Súlyos természetű, valamint közfeltűnést keltő bűncselekmény, veszélyes jellegű politikai vagy társadalmi mozgalom, nagyobb népgyűlés, jelentős kárt okozott elemi csapás és tömegszerencsétlenség, végül összpontosítás esetében, ha az események természete vagy várható fejleményei szükségessé vagy kívánatossá teszik, kérje a szárnyparancsnoktól a helyszínre kirendelését. Ha erre nincs idő, parancs nélkül is szálljon ki és kérje utólag a szárnyparancsnok jóváhagyását.

Ugyanígy járjon el, ha súlyos bűncselekményről értesül és az illetékes őrs összetétele nem nyújt reményt arra, hogy a nyomozás szakszerű és eredményes lesz. Ilyenkor vegye át és vezesse személyesen a nyomozást.

Kiderítetlenül maradt súlyos büntett vagy elharapódzott kisebb súlyú bűncselekmények esetében is a tudomásulvétel után azonnal, de legkésőbb egy héten belül szálljon ki, a nyomozást egészítse ki, ha pedig szükségesnek látszik, ismételje meg. Terjessze ki a figyelmét annak megállapítására is, hogy az eredménytelenség nem volt-e olyan hibának, illetőleg mulasztásnak a következménye, amely további eljárást tesz szükségessé vagy pedig tanulsággul szolgálhat.

586. Ismerje minden alárendeltjének megbízhatóságát, egyéni és jellemtulajdonságait, képességeit és magánviszonyait, hogy alkalmazhatóságukat helyesen meg tudja ítélni; tárja fel az érdemeiket és hibáikat, hogy ezáltal őket helyes irányban befolyásolja, szárnyparancsnokát pedig támogassa. Előnyös és előnytelen tapasztalatait, figyelmeztetéseit stb. a szárnyparancsnokságnál őrzött minősítvényi jegyekbe helyezendő $\frac{1}{4}$ ív papírra esetekint jegyezze fel. E feljegyzések nincsenek alakiséghez kötve.

587. Őrseit elvben negyedévenként egyszer éjjel vagy nappal lepje meg. Meglepésre kirendelését a szárnyparancsnokától kérje. Azokat az őrseit, amelyeket bármi okból fokozottabban kell ellenőrizni, a többi őrs rovására gyakrabban lepje meg.

Szolgálati utazásai alkalmával, ha a szolgálat céljával vagy érdekével nem ellenkezik, vasutat (hajót) 7.5 km. távolságon túl pedig, ha nincs kerékpárral ellátva, a kincstár költségén előfogatot vehet igénybe. Lovas szakaszparancsnok, ha erre mód van, vagy ha célszerűnek mutatkozik, lóháton járjon.

A szakaszparancsnok szemlét nem tart. Meglepés alkalmával az esetleg szolgálatban álló — elsősorban az őrsparancsnok által vezetett — járőrt ellenőrizze. Rendes szolgálatban álló járőr ellenőrzése az őrjáratnak részben vagy teljesen való utánportyázása által is történhetik.

Meglepés alkalmával a szakaszparancsnok meggyőződik az őrs általános rendjéről és állapotáról; betekint egyes előjegyzésekbe és ügyiratokba, a pénztár álladékát ellenőrzi,

laktanya-, ruha- és fegyvervizsgát tart. A ruha-előírányzatokat átvizsgálja és a tervezett selejtítéssel összhangba hozza. Megtartja a szárnyparancsnok által meghatározott gyakorlatias oktatást és a székhelyén levő őrsön már megtartott gyakorlatot; ellenőrzi az őrsparancsnok oktatási tevékenységét, meggyőződik a legénység csendőrségi elméleti felkészültségéről, az újonnan megjelent törvényeket és rendeleteket ismer-teti. Lovas szakaszparancsnok lovas és vegyes őrsökön lovardát is tart.

Fordítson 1—2 órát arra is, hogy az őrsöt különösen érdeklő vagy éppen időszerű közbiztonsági ügyekről az őrs legénységével értekezzék. Az ilyen értekezés — ha tervszerűen történik — a közbiztonsági szolgálat érdekét lényegesen elő-mozdítja és az alárendeltek megismerését is megkönnyíti. Tegy-en az őrs által készített egy-két bűnügyi feljelentést is meg-beszélés tárgyává.

Riadógyakorlat esetét kivéve, a legénység éjjeli nyugal-mát ne zavarja.

Az őrsmeglepés tartama általában 24 óra. Ebbe a járőr-ellenőrzésre és a nyomozásra fordított idő nem számít bele. Éjszakázás elkerülése végett az őrsmeglepés tartamát legfel-jebb egy éjszakával kivételesen megrövidítheti vagy meg-hosszabbíthatja.

Ha járőrtársra van szüksége, azt a célszerűség szerint a helyi vagy bármely más őrsről is igénybeveheti.

Az őrsállomásra érkezését és onnan eltávozását a szol-gálati havifüzetbe folytatólag piros tintával bejegyzi. A meg-lepés eredményéről, nevezetesen: az őrs általános álla-potáról, a megtartott gyakorlat és oktatás anyagáról és ered-ményéről, a járőrellenőrzések alkalmával tapasztaltakról, esetleges közbiztonsági működéséről, észrevételeiről, intézke-déseiről és javaslatairól készítsen írónnal feljegyzést és e fel-jegyzés alapján tegyen jelentést a szárnyparancsnokának. A feljegyzéseket gyűjtve, közös szám alatt az év végén a szárny-parancsnokság irattározza.

588. Az őrsök által minden szerdán és szombaton fel-terjesztett szolgálati lapokat, azok mellékleteit, valamint az ezektől független közbiztonsági ügyiratokat a szárnyparancs-noksághoz beérkezésük után érdemi és alaki szempontból át-vizsgálja, az észrevételeit magának feljegyzi, esetleg az általa

tervezett elintézését is megszövegezi. Ezek után az ügyeket a szárnyparancsnoknak szóval előadja, észrevételeit és esetleg javaslatait az ügydarab bemutatása mellett jelenti. Minden esetben jelentse, ha az ügyet kiderítetlennek tartja, vagy ha a nyomozás kiegészítését vagy megismétlését tartja szükségesnek. Ezek után jegyezze fel és foganatosítsa a szárnyparancsnok parancsait.

Ha a szárnyparancsnok otthon van, parancsot, dicséretet és észrevételt csak ő adhat és írhat alá.

A szakasz őrsziről az előírt időközökben előterjesztett írásbeli, számtani és rajzfeladatok közül minden csendőrnek két-két feladatát átvizsgálja. Ugyanekkor ellenőrizze, hogy az előírt feladatokat kidolgozták-e. Észrevételeit a szárnyparancsnoknak jelenti.

A szakaszparancsnok kisebb jelentőségű kivizsgálások teljesítésével is megbízható.

589. Ha nincs szárnyparancsnokhelyettes, a szárnyparancsnokot — legfeljebb két hónapig — a legidősebb szakaszparancsnok helyettesíti.

590. A szárnyparancsnokot helyettesítő vagy a távollevő szakaszparancsnokot a szárny szolgálatvezetője helyettesíti.

591. Ha a szakasz vagy annak egy része külső vagy belső ellenséggel harcba lép, a szakaszparancsnok a helyszínen azonnal vegye át a parancsnokságot.

102. §. A segéd munkások (kezelők) részére.

592. A segéd munkások (kezelők) a parancsnok (főnök, segéd tisztt) segédközegei s közvetlenül neki vannak alárendelve.

Kötelesek a nekik feldolgozásra kiadott ügyiratokat a csendőrségi ügyviteli szabályzatnak és egyéb fennálló rendelkezéseknek megfelelően kezelni vagy lemasolni, az előjegyzéseket pontosan vezetni s figyelemmel lenni arra, hogy a határidőre előírt beadványok és jelentések pontosan beérkezzenek, illetőleg felterjesztessenek.

Felelősek, hogy az ügyiratok tartalma és a parancsnok intézkedései általuk avatatlanok tudomására ne jussanak.

Pontosság és lelkiismeretesség, szorgalom és titoktartás.

olyan követelmények, amelyek a segédmunkásoknál nem hiányozhatnak. Ezért minden az ügykörükre vonatkozó előírást és rendeletet alaposan ismerjenek, az irattárt tartsák rendben, hogy az egyes ügyiratokról szükség esetében kellő felvilágosítással szolgálhassanak.

103. §. A szárnyparancsnok részére.

593. A szárny élén az alosztályparancsnoki jogkörű szárnyparancsnok áll. Feladata: a közbiztonsági szolgálat irányítása és ellenőrzése, az őrsök katonai rendjének és fegyelmének fenntartása, a katonás és testületi szellem ébrentartása és fejlesztése, az oktatás és továbbképzés vezetése. Feladatában őt a szárny törzsét alkotó szárnyparancsnokhelyettes, a szakaszparancsnokok, a szolgálatvezető és az őrnök támogatják.

Mindenben példatadó egyénisége, katonai és csendőrségi ismeretei és tapasztalatai, fenkölt gondolkodása, emberismerete és helyes ítélőképességgel párosult feltétlen igazságossága biztosítsák, hogy szárnya egész területén — ennek szétosztott volta ellenére is — az ő vezető tevékenysége és élénkítő befolyása érvényesüljön anélkül, hogy alárendeltjeinek nélkülözhetetlen önállóságát szükségtelenül korlátozza.

A szárnyparancsnok felelős szárnya erkölcsi színvonalaért, valamint az alárendeltek képzettségének olyan színvonalon tartásáért, hogy minden közbiztonsági és katonai feladatuknak meg tudjanak felelni.

594. A közbiztonsági szolgálatot személyesen, valamint helyettesének, szakaszparancsnokainak és szolgálatvezetőjének közreműködésével úgy irányítsa és ellenőrizze, hogy azt őrsparancsnokai az utasítások és rendelkezések szerint, de ezeken belül célszerű rugalmassággal vezessék, a legénység pedig lelkiismeretesen, testi és szellemi képességeinek teljes latbavetésével lássa el. Szabályellenességek és mulasztások ne maradjanak felfedetlenül és megtorlatlanul.

Működjek szorosan együtt a nyomozó szervekkel és biztosítsa ezt az együttműködést az őrsein is. Különösen az állambiztonsági szolgálat körében érvényesítse parancsnoki, szellemi és erkölcsi befolyását, hogy őrsei a nyomozó alaku-

hallgatja, azokat velük megbeszéli és az elintézésre nyomban intézkedik. A fontosabb ügyeket személyesen dolgozza fel.

Az írásbeli, számtani és rajzfeladatokat is a szakaszparancsnok szóbeli jelentésének meghallgatása után bírálja felül.

Parancsnoki képességein múlik, hogy vezetői tevékenysége mindig helyes mederben maradjon; hogy alárendeltjeinek munkaidejét és képességeit a szolgálat érdekében teljes mértékben értékesítse, de lényegtelen ügyeknek túlzottan körülményes elintézésével feleslegesen ne vegye igénybe. A saját parancsnoki működése se vesszen el lényegtelen részletekben. Feladatát ne lássa kimerítve alárendeltjeinek megbírálásában, hanem ott, ahol támogatásra vagy útmutatásra szorulnak, legyen segítségükre.

A közbiztonsági szolgálati vonatkozású ügyiratok átvizsgálásához a Szut. 25. melléklete ad irányelveket.

Irányító és ellenőrző kötelességéből folyóan minden olyan nyomozó cselekmény teljesítését elrendelheti, amelyre a csendőrség saját kezdeményezéséből is jogosult, illetőleg köteles. Ezek a jogok előljáró parancsnokait is megilletik. Az e téren elkövetett túlkapásokért és mulasztásokért az intézkedő parancsnok felelős.

Olyan ügyekben, amelyekben az illetékes bíróság vagy hatóság már intézkedett, a szárnyparancsnok — és előljáró parancsnokai — nem intézkedhetnek, de az esetleg szükségesnek vélt intézkedések megtételére a bíróság vagy hatóság figyelmét felhívhatják.

599. Ha sürgős személyes beavatkozásra van szükség, az illetékes szakaszparancsnokot, ha pedig ő nem áll rendelkezésre, a szolgálatvezetőjét a helyszínre azonnal rendelje ki. A szakaszparancsnokot az alárendelt őrsök meglepésére, nyomozások teljesítésére és kiegészítésére, járőrök ellenőrzésére és összpontosított legénység parancsnokául a szükség szerint bármikor kirendelheti. Ne mulassza el a kirendeltek eligazítását, mert ez a tervszerű munka alapja.

600. A legénység személyes ügyeinek intézésénél az illetékes szakaszparancsnok véleményét is hallgassa meg. Őrsparancsnokhelyettesek kinevezésére, valamint az őrsparancsnok-iskolába vezénylendőkre vonatkozó javaslatának előterjesztése előtt az őrsparancsnok véleményét is szerezzze be.

A szárnyparancsnok javaslatot tehet: őrsök, különítmények felállítására és megszüntetésére; őrsök létszámának megállapítására, megerősítésére, lovasítására, gyalogosítására; vezénylések elrendelésére, állandó járőrök kirendelésére, kitüntetésre, dícséretre, jutalmazásra, segélyezésre, áthelyezésre, eltávolításra; szakaszparancsnoki, szolgálatvezetői, őrsparancsnoki, őrsparancsnok-helyettesi és írnyi beosztásokra és elmozdításokra. Előléptetési sorban levőkről és felülvizsgálandókról véleményt ad. Az alárendelt legénység minősítvényi táblázatainak szerkesztésében részt vesz.

601. A szárnyparancsnoknak legyen meg az egész területét feltüntető, a közigazgatási határok felülnyomásával ellátott részletes térképe. Ezen a szárny- és az őrskörletek határain kívül a szomszédos őrsállomásokat és a térképen fel nem tüntetett tereptárgyakat — utóbbiakat a távolsági kimutatás folyószámának megjelölésével — törülhető írnyal meg kell jelölni. A részletes térképet vászonra húzva a falra kell függeszteni.

Ezenkívül legyenek meg a szárnyparancsnoknak a szárny területét és az ahhoz közvetlenül csatlakozó területet felölelő általános térképlapjai is. Határszéli szárnyparancsnokot a határszél részletes térképlapjaival külön el kell látni.

602. A szárnyparancsnok az alosztályparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmával van felruházva. A legénységre kiszabott fegyelmi fenyítéseket a szolgálatvezető közreműködésével hajtátja végre.

Legénységi alárendeltjeinek belföldre 14 napi szabadságot engedélyezhet.

A szárnyparancsnokot helyettesítő szakaszparancsnok legfeljebb 3 napi szabadságot engedélyezhet, de csak sürgős magánügyben. A hosszabb szabadság engedélyezése iránt benyújtott kérelmeket terjessze fel az osztályparancsnoksághoz.

Az őrsök közigazdálkodásait ellenőrzi, célszerű vezetésüket biztosítja.

Gazdászatkézelési ügyeket nem végez, ilyenekkel megbízni sem szabad. Kivételek: parancsnoksága leltárainak vezetése és a vezénylési pótdíj-kimutatások megerősítése.

Általános jellegű figyelmeztető és oktató parancsok kiadására nem jogosult; ezekre az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnoksághoz tegyen javaslatot.

Irodai munkálataiban a szárny írnoka a Szut. 102. §-ában előírtak szerint támogatja.

603. A szárnyparancsnok — és a többi tiszt is — nyugodt viszonyok között, szolgálatmentes időben az állomáshelyét a Szolg. Szab. I. rész 296. pont 4. bekezdésében meghatározott időtartamra — osztályparancsnokság székhelyén azonban elvileg az osztályparancsnok tudtával — elhagyhatja, de tartózkodási helyét és azt, hogy szükség esetében hol és miként lehet vele érintkezésbe lépni, helyettesével és az ügyeleti közeggel közölje. Mind a szárnyparancsnok, mind a helyettese jegyeztesse be az eltávozását és a visszaérkezését a szolgálati naplóba.

Az a tiszt, akinek az állomáshelyén nincs közvetlen előjárója, az állomás szolgálati körzetének ilyen természetű elhagyását egyidejűleg szolgálati jegyben jelentse.

Ahol több tiszt van, valamennyi egy időben nem hagyhatja el az állomás szolgálati körzetét. Az otthonmaradó tiszt nevét az ügyeleti közeggel közölni kell.

604. A szárnyparancsnokhelyettes tennivalóit a szárnyparancsnok határozza meg. Úgy foglalkoztassa, hogy munkaköre őt öntevékenységre és látókörének bővítésére serkentse és hogy minél több gyakorlati tapasztalatot szerezhessen. Fordítson nagy gondot a nevelésére és önálló parancsnokká képzésére.

Ha a szárnyparancsnokot átmenetileg a szakasziparancsnok helyettesíti, parancsot, dícséretet és észrevételt az utóbbi is adhat. Ilyen esetben az írásbeli feladatok készítése, utasításellenes vagy aggályos felhívások ügyében döntés, felülvizsgálandókról alosztályparancsnoki vélemény szerkesztése, minősítvényi táblázatok szerkesztése, végül bizalmas és titkos ügyek elintézése az alosztályparancsnok feladata. Céllövészet és szemle tartásához, tiszt által eszközözlendő kivizsgálásra, vagy más olyan ténykedésre, amelyet csak tiszt végezhet, az osztályparancsnok más szárnytól rendeljen ki tisztet.

605. Húsz főnyi vagy nagyobb létszámú összpontosított legénység felett tiszt vegye át a parancsnokságot. Ha a viszonyok megkívánják, a szárnyparancsnok kisebb erő összpontosítása esetében is jelenjék meg vagy rendelje ki a tiszt helyettesét a szolgálat közvetlen és személyes irányítása céljából.

Ha egy vagy több őrsét külső vagy belső ellenség részéről támadás éri vagy ha egyébként harctevékenységre kerül sor, a szárnyparancsnok harcoló csapatánál legyen.

104. §. Az iskolaparancsnok részére.

606. A csendőrök kiképzését és továbbképzését az iskolaparancsnok vezeti, aki a kiképzés eredményéért személyesen felelős és minden tekintetben közvetlenül az osztályparancsnoknak van alárendelve.

Az iskolaparancsnok kötelessége a csendőrségi oktatási és kiképzési utasítás szellemében, valamint a kiképzési tervek szerint a csendőrséghez toborzott újonc próbacsendőröket újonckiképzésben, az iskolába vezényelt és katonailag kiképzett próbacsendőröket első elméleti kiképzésben részesíteni, az őrsökről az iskolába vezényelt rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket mind elméleti, mind gyakorlati szempontból továbbképezni.

607. Minthogy az iskola hallgatói különböző előképzettségű és gondolkodású egyénekből állanak, a legénységgel való állandó foglalkozást pedig a közbiztonsági szolgálat nem korlátozza, az iskolaparancsnok használja fel ezt a kedvező alkalmat az oktatással párhuzamos nevelésre, ferde szokások és téves felfogások kiküszöbölésére, az istenfélelem, hazaszeretet, közszellem és egyetértés, valamint a testület és hivatás iránti szeretet megszilárdítására.

Tekintettel arra, hogy az iskola karhatalmi alakulat is, az iskolaparancsnok köteles gondoskodni arról, hogy az iskola legénységét, szükség esetében, bármikor menetkész állapotba helyezni és karhatalmi szolgálatra alkalmazni lehessen.

608. Az ő kötelessége a segédoktató személyzet kiképzése, hogy szükség esetében abból megfelelő tartalék álljon rendelkezésére.

609. Az iskolaparancsnok jogai és kötelességei megegyeznek az alosztályparancsnokéval és őt a fegyelmi fenytő hatalom gyakorlása, továbbá szabadságok engedélyezése tekintetében ugyanazok a jogok illetik meg, mint a szárnyparancsnokot.

Jogában áll a csendőrségi szolgálatra akár erkölcsi, akár

szellemi vagy testi fogyatkozás miatt alkalmatlanoknak bizonyult próbacsendőrök elbocsátása iránt javaslatot tenni.

610. Az iskolához beosztott alantás tisztek, valamint a segédoktatók tennivalóit az iskolaparancsnok állapítja meg.

Az időnkint felállított különleges iegenységi tanfolyamok parancsnokai számára az iskolaparancsnok részére előírt határozványok mértékadók.

105. §. Az előadók részére.

611. Az előadók a nekik kiutalt munkakörben a parancsnok segédközegei és közvetlenül a parancsnoknak vannak alárendelve.

Kötelesek a nekik kiosztott ügyeket akár a parancsnok utasításai szerint, akár önállóan lelkiismeretesen és pontosan feldolgozni. Fontosabb ügyek elintézése előtt a parancsnok döntését ki kell kérniök.

Az előadók felelősek azért, hogy a munkakörükbe tartozó ügyeket a kitűzött határidő alatt akként dolgozzák fel, hogy pótintézkedések kiadása szükségessé ne válják; ezért azokat a törvényeket, rendeleteket és utasításokat, amelyek az általuk elintézendő ügyekre irányadók, alaposan ismerniök kell. Az előadó személyesen felelős minden általa jelentett olyan adat helyességéért, amelynek alapján parancsnokának valamely ügyben döntenie kell.

Ha a parancsnok valamely ügy feldolgozására olyan meghagyást adna, amely az érvényben lévő törvényekbe, rendeletekbe vagy utasításokba ütköznék, erre a parancsnok figyelmét nyomban fel kell hívniök.

Az előadókat egyáltalában lelkiismeretesség, pontosság, ügykörükben való teljes jártasság és tájékozottság jellemezze.

Az előadók a hozzájuk beosztott segédmunkások munkakörét megállapítani s őket tennivalóik pontos elvégzésében ellenőrizni kötelesek.

106. §. A kerületi és osztály segédtsízt részére.

612. A segédtsízt a parancsnokának, ennek távollétében pedig helyettesének első segédközege és előadója. Minden tekintetben közvetlenül parancsnokának van alárendelve. Ő a kapocs a parancsnok és az alárendelt tsíztíkar között.

A segédtsízt személyesen felelős minden általa jelentett olyan adat helyességéért, amelynek alapján parancsnokának valamely ügyben döntenie kell.

A segédtsízt gondoskodik arról, hogy a parancsnokság címére érkezett minden ügydarab a kellő időben átvétessék, a sürgős ügyek azonnal, egyéb ügyek pedig a parancsnoka által meghatározott időben a parancsnok elé terjesztessenek és ennek elhatározása kikéressék.

Az előadó tisztek munkakörét a segédtsízt meghallgatásával a parancsnok határozza meg, a segédmunkásokat pedig a segédtsízt. A beérkezett ügyeket feldolgozás végett ő osztja ki.

613. A segédtsízt gondoskodik arról, hogy a csendőrségi ügyviteli szabályzat rendelkezéseit pontosan megtartsák, különösen pedig, hogy a kiadványokat kellő időben továbbítsák, az ügymenetben fennakadás ne álljon be és indokolatlan hátrálék ne keletkezzék. Ügyiratok elintézésében a kerületi segédtsízt rendszerint csak annyiban vesz részt, hogy a neki alárendelt segédmunkások munkáját a parancsnoknak leendő bemutatás előtt átvizsgálja és kézjegyével ellátja.

Felelős azért, hogy a beadványok és a felsőbb helyre előterjesztendő jelentések határidőit pontosan megtartsák.

A segédtsíztnak a parancsnokságnál megforduló minden ügyről alaposan tájékozottnak kell lennie, ezért őt a parancsnokságnak többi, neki alá nem rendelt előadója is köteles az ügykörébe tartozó minden fontosabb ügyről állandóan tájékoztatni és e célból egyes ügydarabokat betekintésre hozzá áttenni.

614. A segédtsízt őrzi meg és tartja nyilván a parancsnok által rábízott és titkos kezelést igénylő ügyiratokat, szolgálati könyveket és egyéb tárgyakat, köteles továbbá a hivatalos pecsét- és címnyomó biztos megőrzéséről is gondoskodni, hogy azokkal visszaélés ne történjék.

Kihallgatásoknál mindig jelen kell lennie, hacsak parancsnoka másként nem rendelkezik.

A parancsnokság által kiadandó parancsokat a segédtsízt állítja össze s ő felelős azért, hogy minden intézkedés vagy értesítés a parancsokban idejekorán megjelenjék.

615. A segédtsízt a hozzá beosztott segédmunkásoknak közvetlen előljárója, a fegyelmi fenytő hatalmat a kerületi

segédtsízt az osztályparancsnokot, az osztálysegédtsízt pedig az alosztályparancsnokot megíllető mértékben gyakorolja. A parancsnoksághoz beosztott csendőröknek az osztálysegédtsízt 14 napig, a kerületi segédtsízt pedig 6 hétig terjedhető szabadságot engedélyezhet.

107. §. Az osztályparancsnok részére.

616. Az osztályparancsnok a kerületi parancsnoknak van közvetlenül alárendelve.

Feladata alárendelt alosztályainak, különösen pedig a szárnyparancsnokoknak működését ellenőrizni, a közbiztonsági és belső szolgálat szabályszerű és célirányos kezelése felett őrködni, ezeket a szolgálatokat felsőbb fokon irányítani, az idevonatkozó utasítások és szabályzatok pontos megtartása fölött őrködni, a legénység beható és egyöntetű oktatására és kiképzésére felügyelni, illetőleg azt vezetni és végül gazdasági hivatala útján parancsnokságának gazdasági ügyeit ellátni.

Jogában áll bármikor ott megjelenni vagy alárendelt tsíztjeit oda kirendelni, ahol azt akár közbiztonsági intézkedések, akár pedig fegyelmi tekintetek szükségessé teszik. Ilyen kirendelésekből felmerülő költségek felszámítására az engedélyt ő adja meg, saját személyére nézve pedig azt utólag kéri a kerületi parancsnokságtól.

A szolgálat menetének ellenőrzése, valamint a szárnyparancsnokok működésének felülbírálása végett, az osztályparancsnok negyedévenként egy-két órának egy havi fogalmazványait, szolgálati havi füzetét és szolgálati lapjait — a szárnyparancsnok által történt átvizsgálásuk után — követeíje be. Esetleges — érdemleges — észrevételeit a szárnyparancsnoknak külön parancsal adja le, aki azokat — szükség esetében — tartalmuk szerint külön-külön közli az érdekelt szakasz-, illetőleg szakasz- és őrsparancsnokkal.

617. Gondoskodik arról, hogy a legénység a rendszeresített létszám szerint osztassék el, továbbá arról is, hogy nagyobb arányú és a közbiztonságot veszélyeztető mozgalmak, zavargások vagy lázongások esetében a szükséges karhatalmi erő kéllő időben és helyen rendelkezésre álljon.

A szolgálat érdekében a polgári hatóságokkal és a katonai parancsnokságokkal közvetlen írásbeli és személyes érintkezést tart fenn, a kölcsönös együttműködést és egyetértést biztosítja.

618. Ő osztja be a csendőröket az őrsparancsnokok kivételével az őrsökre. Ő intézkedik ezeknek a parancsnoksága területén való áthelyezése és vezénylése iránt, valamint a kerületen belül egyik osztály területéről a másik osztály területére való áthelyezése iránt, utóbbi esetben az érdekelt osztályparancsnokkal való előzetes megegyezés útján. Gondoskodik, hogy a próbacsendőrök az iskola elvégzése után a próbaszolgálatuk leteltéig őrsükről lehetően át ne helyeztessenek és el ne vezényeltessenek. Az őrsparancsnokok áthelyezése iránt a kerületi parancsnokságnak javaslatot tesz.

A legénység beosztásánál és áthelyezésénél legyen figyelemmel a nyelvismeretre, a vidék ismeretére, valamint arra, hogy senki ne jusson olyan állomásra, ahol alkalmazása bármely okból a szolgálatra hátrányos volna. (Lásd a 86. pontot.) Figyelemmel kell lennie továbbá arra is, hogy minden őrsön alkalmas őrsparancsnokhelyettes és megfelelő számú helyi és személyi ismerettel bíró és egyébként is alkalmas járőrvezető álljon rendelkezésre. Áthelyezések mindig az érdekelt szárnyparancsnok meghallgatásával, javaslatának figyelembevételével és lehetően a szárnyakon belül történjenek. Figyelembe kell venni továbbá a szárnyparancsnok által saját kezdeményezésből felterjesztett áthelyezési javaslatokat is.

A bevonult próbacsendőröket az idevonatkozó szabályok szem előtt tartásával ő esketi fel. Ő nevezi ki az őrsparancsnokhelyetteseket és ezt alosztályaival közli.

Elsősorban felelős azért, hogy alárendeltjeit kizáróan rendszeresített helyeken alkalmazzák, valamint, hogy a legénységet a közbiztonsági szolgálattól semmiféle címen el ne vonják.

619. Az osztályparancsnok minden alárendeltjének a csendőrségi szolgálatban szükséges kiképeztetéséért, valamint a katonai rend és fegyelem fenntartásáért személyesen felelős. Az iskolában levő csendőrök kiképzését ellenőrzi s vizsgájukon résztvesz.

Ha szükséges, félévenként általános figyelmeztető parancsokat adhat ki; oktató parancsok kiadására a kerületi parancsnoksághoz tesz javaslatot.

A közbiztonsági szolgálatban vagy egyébként szerzett kiváló érdemek elismerése végett a tiszteknek és a legénységnek

megdicsérésére vagy kitüntetésére, különös méltánylást érdemlő esetekben pedig segélyezésére a kerületi parancsnoksághoz javaslatot tesz. A szárnyparancsnok meghallgatásával javaslatba hozza a járőrvezetői tanfolyam és őrsparancsnokképző iskola hallgatására alkalmas altiszteket.

A próbacsendőrök véglegesítésére nézve hozzá érkezett előterjesztéseket alapos bírálat alá veszi és amennyiben a próbacsendőr megtartása a szolgálat érdekében áll, véglegesítésére, ellenkező esetben leszerelésére, javaslatot tesz.

620. Tisztek részére egyhuzamban legfeljebb 14 napig és legénység részére pedig 4 hétig terjedő szabadságot engedélyezhet. Az általa engedélyezett tiszti szabadságok tartamát, nemét, helyét, megkezdését és befejezését a kerületi parancsnokságnak esetről-esetre bejelenti.

A honvéd helyőrségi kórházak parancsnokságaival esetleg polgári kórházakkal történt előzetes megállapodás után, ő jelöli meg azokat a kórházakat, ahová az egyes alosztályok beteg legénységét át kell adni. Az osztály állomáshelyén lévő kórházakban ápoltsendőregyéneket időnkint, az állomáshelyén kívül lévő kórházakban ápoltsendőregyéneket szemléi alkalmával személyesen látogassa meg, vagy alárendelt tisztjeivel látogattassa meg.

Ha valamely alárendelt szárnyparancsnokságának nem tiszt áll az élén, vagy ha a tiszti parancsnok szárnya vezetésében tartósan akadályozva van, az osztályparancsnok jelöli ki azt a szárnyparancsnokot, aki az ilyen szárny tiszti elintézést igénylő ügyeit végzi.

Ellenőrzi, hogy a szárnyparancsnok és helyettese közt a munkakör arányosan elosztva s utóbbi a szolgálat minden ágában felváltva foglalkoztatva legyen.

Gondoskodik arról, hogy alárendelt alosztályai a csendőrséget érintő, vagy a csendőrség által teljesítendő szolgálatra vonatkozó törvényekkel, rendeletekkel, szabályrendeletekkel, parancsokkal és hivatalos lapokkal, valamint a szükséges oktatási segédeszközökkel elláttassanak.

Lovas őrsökkel bíró osztályparancsnoknak a lovas szolgálatot illető kötelességei azonosak a szárnyparancsnokéival azzal a különbséggel, hogy e tekintetben szárnyparancsnokait is ellenőrzi és irányítja.

621. Az osztályparancsnok köteles gondoskodni arról, hogy alárendeltjei illetményeiket és ruházatukat az előírt időben és mennyiségben hiánytalanul megkapják, valamint, hogy a kincstári javak, különösen pedig a lovak, a ruházat, a fegyverzet és a felszerelés mindig kifogástalan állapotban legyenek és szabályszerűen gondoztassanak. E tekintetben, valamint a katonai rend fenntartása érdekében az alárendelt gazdasági hivatalt ellenőrzi és raktárát negyedévenként rovincsolja.

Az osztályparancsnok kötelessége a csendőrségi lakatnyáknak biztosításáról és karbantartásáról gondoskodni. A lakatnyák kibérlése végett a tulajdonosokkal közvetlenül érintkezik és a szerződések megkötésére a kerületi parancsnoksághoz ő tesz javaslatot.

Az osztályparancsnokot távolléte esetében az ő állomáshelyén lévő s rangban legidősebb alárendelt tisztje helyettesíti.

108. §. A beosztott törzstisztek részére.

622. A beosztott törzstisztek a csendőrkerületi parancsnokság törzséhez tartoznak és közvetlenül a csendőrkerületi parancsnoknak vannak alárendelve. A beosztott törzstisztek közül a rangidősebb a „csendőrkerületi parancsnok helyettes“, akit ebbe a minőségbe a honvédelmi miniszter nevez ki.

A parancsnokot távollétében minden tekintetben a helyettes, ennek távollétében pedig a másik beosztott törzstiszt helyettesíti, kivéve azokat a fontosabb ügyeket, amelyeknek elintézését a parancsnok magának tartotta fenn.

A beosztott törzstisztek kötelessége a csendőrkerületi parancsnokot hivatásának minden ágazatában hathatósan támogatni és a parancsnok által részükre kijelölt munkakört, illetőleg az esetleges különleges alkalmazással járó különös tennivalókat ellátni. Az előadótisztek által készített elintézési tervezeteket a parancsnoknak való bemutatás előtt a kerületi parancsnok helyettese köteles — kivéve, ha távol van —, átvizsgálni és ennek megtörténtét a fogalmazványon aláírásával igazolni.

109. §. A csendőr kerületi parancsnok részére.

623. A csendőrkerületi parancsnok összes alárendelt alakulatainak csapatparancsnoka és közvetlenül a csendőrség felügyelőjének van alárendelve.

A csendőrkerületi parancsnok kötelessége a katonai és hazafias szellem ápolása, a közszellem emelése, a fegyelem fenntartása, a közbiztonsági szolgálatnak a törvények és szabályzatok keretén belül való irányítása, továbbá a katonai gazdasági és belső ügyek felsőbb fokon való igazgatása, végül a teljes egyöntetűségnek minden tekintetben való biztosítása. Tennivalóinak ellátásában a beosztott törzstisztek, a segéd-tiszt és az előadók támogatják. A szolgálat érdekében köteles a közvetlen támogatására hivatott törzstiszteket a parancsnokságnál előforduló eseményekről és ügyekről tájékoztatni, fontosabb esetekben javaslataikat meghallgatni és velük minden lényegesebb rendelkezését és intézkedését közölni.

Minden rendelkezése olyan keretben mozogjon, amely az alárendelt parancsnokokat az őket megillető felelősséghez és önállósághoz szoktatja és a jelen utasítás által biztosított hatáskörüket nem sérti.

624. Köteles a tisztikarára katonai, tudományos és társadalmi tekintetben nevelő és vezető befolyást gyakorolni és e célból beosztott törzstisztjeinek közreműködését is igénybe venni.

Igyekezzen minden egyes alárendelt tisztjének előképzettségét, tehetségét és személyes tulajdonságait megismerni. Iparkodjék a legénység közül legalább a szakaszparancsnokokat és őrsparancsnokokat használhatóságuk, képzettségük és jellemtulajdonságaik tekintetében megismerni, hogy őket a szolgálat érdekében célszerűen és megfelelő helyen alkalmazhassa.

625. Ő esketi fel a csendőrséghez felvett tiszteket és felügyel a próbaszolgálatra felvett tisztek gyakorlati irányú kiképzésére.

Őt illeti meg általában a becsületügyi eljárás megindításának joga a főtisztek ellen.

Ő vezeti a csendőr kerület valamennyi tisztjéről a büntetési jegyzőkönyvet, őrzi a minősítvényi táblázatainak fogal-

mazványát, kötelezőiket, büntetési jegyzőkönyvi kivonataikat és eskülapjaikat.

626. Bizalmi állásra és különleges alkalmazásra tisztjeit maga választja ki és választásához képest az ilyen állásra való kinevezésük vagy alkalmazásuk végett felsőbb helyre előterjesztést tesz.

Gondoskodik arról, hogy összes alárendeltjeinek minősítvényi táblázatai a vonatkozó szabályok és rendeletek értelmében évente pontosan megszerkesztessenek.

627. A kerületi parancsnok fel van hatalmazva bármikor megjelenni ott, vagy alárendelt tisztjei bármelyikét kirendelni oda, ahol az akár közbiztonsági, akár fegyelmi vagy bármi más belső szolgálati tekintetből szükséges. Állomáshelyének 48 óránál tovább tartó elhagyását a honvédelmi- és a belügyminiszternek, valamint a csendőrség felügyelőjének bejelenteni köteles.

Gondoskodik arról, hogy az arra alkalmas altisztek a kellő időben és számban járőrvezetőkkel, illetőleg őrsparancsnok-helyettesekkel, őrsparancsnokokká és szakaszparancsnokokká kiképeztessenek.

628. Jogában áll a közbiztonsági szolgálatban vagy egyéb alkalmakkor szerzett kiváló érdemek elismeréséül tiszteket csendőrkerületi parancsban, rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket pedig okirattal vagy csendőrkerületi parancsban megdícsérni, avagy felsőbbfokú megdícsérésük, kitüntetésük vagy jutalmazásuk iránt felterjesztést tenni.

Jogában áll ideiglenes különítmények felállítása, állandó járőrök kirendelése, osztályok és alosztályok felállítása, megszüntetése, áthelyezése, létszámának felemelése és leszállítása, végül őrsök lovasítása és gyalogosítása végett a belügyminiszternek javaslatot tenni. Jogai közé tartozik a lovas csendőrré való kiképzésre alkalmas gyalog csendőrök kijelölése és az eredményes kiképzésük utáni lovasítása, valamint a lovas szolgálatra alkalmatlanná vált lovas csendőrök gyalogosítása.

629. Alkalmas legénység felvétele által gondoskodik arról, hogy rendszeresített állománya mindenkor teljes legyen. Rendezi az egyes osztályparancsnokságok állományának kiegészítését és szétosztja a próbacsendőröket. Ő állapítja meg a belügyminiszter által osztályonként meghatározott létszám kereken belül az egyes alosztályok és őrsök rendszeresített létszá-

mát. Személyesen felelős azért, hogy az általa felvett legénység az előírt feltételeknek mindenben megfeleljen.

Intézkedik a legénységi felülvizsgálati eljárás megindítása, a felülvizsgálandó legénységnek a bizottság előtt való megjelenése, valamint a felülvizsgálatokhoz csendőrtiszt kirendelése iránt. Ő utalja a toborzó bizottság elé azokat a rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket, akik irodai alkalmaztatásukat óhajtják.

630. Őt illeti meg az őrsparancsnoki állásra való kinevezés és az ettől az állástól való megfosztás joga. Intézi az őrsparancsnokok áthelyezését a kerület kötelékén belül, valamint az összes csendőrök áthelyezését, az egyik kerületből a másikba, az utóbbit az illetékes kerületi parancsnoksággal való kölcsönös megegyezés alapján. Kijelöli az őrsparancsnoki és számvivő tiszthelyettesi sarjadékot, valamint a pótlóidomítókat. Ő utalja ki, az irodákba rendszeresített segédmunkás személyzetet. Felelős azért, hogy a közbiztonsági szolgálattól, illetőleg hivatásszerű beosztásától indokolatlanul senkit el ne vonjanak és meg nem engedett szolgálatra vagy nem rendszeresített helyen senkit ne alkalmazzanak.

631. A járőrvezetői tanfolyam, őrsparancsnok-iskola és számvivő tiszthelyettesi tanfolyam hallgatóit kijelöli, a neki alárendelt iskolák és tanfolyamok felett felügyeletet gyakorol vagy gyakoroltat és azok vizsgáin elnököl vagy beosztott törzstisztjeinek egyikét ebből a célból kirendeli.

A szolgálat- és fegyelemkezelés terén előfordult tanulságos eseményeket oktató parancsnok alakjában kiadja. Ezenkívül félévenként figyelmeztető parancsokat is adhat ki.

Mint a bűnvádi üldözés elrendelésére hivatott illetékes parancsnoknak jogállását és tennivalóit a m. kir. honvédség katonai bűnvádi perrendtartása, az erre vonatkozó utasítások s különleges szervezeti rendelkezések határozzák meg.

632. Szabadságot engedélyez a tisztek (tisztviselők) részére egyhuzamban legfeljebb 4 hétre, csendőrök részére pedig a megengedett legmagasabb mértékben.

Ő eszközli ki az engedélyt a gyógyfürdők használatára, intézkedik az elmebeteg csendőregyéneknek elmeegógyintézetbe való felvétele és elszállítása, szükség esetében kórházi megfigyelése iránt.

633. Őt illeti meg az altisztek előléptetésének joga. A kerület állományába tartozó törzsőrmester vizsgázottakról, tiszthelyettesekről és alhadnagyokról rangsorozati lajstromot vezet.

Ő adja meg a nősülési engedélyt a tiszthelyettesek és altisztek részére, ő ítéli oda a szolgálati jeleket (tisztek kivételével) és ő intézkedik azoknak igénylése és kiadása iránt.

Törzsgazdasági hivatala útján intézi a gazdasági és számviteli ügyek végzését, illetőleg felügyel erre, ellenőrzi a legénység felszerelését, felfegyverzését, ruházatát, elszállásolását, közétkezését és mindennemű illetményének szabályszerű folyósítását. Végül gondoskodik tisztí és legénységi parancsnokságainak elhelyezéséről.

634. Az a csendőr kerületi parancsnok, akinek parancsnoksága alatt lovas alosztályok is vannak, köteles örködni a felett, hogy alárendelt tisztjei és lovas legénysége a lovassági szabályzatokban jártasak legyenek és ezeket a szabályzatokat megtartsák.

635. A csendőr kerületi parancsnok helyettes, illetőleg a beosztott törzstiszt munkakörét ő állapítja meg.

Függelék.

Függelék.

A 61. §. 385. pontjához.

Utasítás

a fürdőkülönítmények és fürdőörsök számára

Bevezető rendelkezések.

„Fürdő“ alatt ebben az utasításban minden olyan helységet, illetőleg házcsoporthoz vagy telepet kell érteni, amelyet a gyógyulásra vagy üdülésre vágyó közönség időnként nagyobb számban látogat.

„Fürdőkülönítmény“, illetőleg „Fürdőőrs“ az, amely a fürdőidény alatt ilyen helyeken felügyeleti szolgálatot végez.

„Fürdőidény“ alatt általánosságban a június 15-től szeptember 15-ig terjedő időt kell érteni. Az ettől való eltérést a „Különleges utasítás“ szabályozza.

A csendőr személyes magatartására és a szolgálat teljesítésére stb-re vonatkozó itt nem szabályozott szervezeti és szolgálati rendelkezésekre a Szut. és egyéb idevágó utasítások és szabályok határozványai mértékadók.

A helyi vonatkozású részletkérdéseket az előljáró szárnyparancsnokságok a Szut. 66. pontja értelmében örsönként, illetőleg különítményenként „Különleges utasítás“-ban szabályozzák. A „Különleges utasítás“ szerkesztésére a vázlatot jelen utasítás „a“ melléklete tartalmazza.

1. §.

A fürdőügyeleti szolgálat célja. Illetékesség. Alárendeltség.

1. A fürdőügyeleti szolgálat célja a fürdők, üdülőtelepek területén a közcsend, közrend és közbiztonság fenntartása.

2. Ezt a szolgálatot a területileg illetékes őrsök látják el, melyeket a fürdőidény tartamára szükség szerint meg is lehet erősíteni. Őrsállomáshelyeken kívüli fürdőhelyeken a belügyminiszter a kerületi parancsnokság javaslatára ideiglenes fürdőkülönítmény felállítását engedélyezheti.

3. Az egyes fürdőkülönítmények és fürdőőrsök működési területe a rájuk vonatkozó „Különleges utasítás“-ban van meghatározva.

4. Az idegenforgalomhoz, valamint az üdülést, illetőleg gyógyulást kereső közönség zavartalan nyugalomához fűződő országos érdekekre tekintettel, a szolgálatot fokozott gondossággal kell ellátni.

5. A fürdőügyeleti szolgálat kiterjed a fürdők közelében fekvő mindama vasút-, hajó-, autóbuszállomásokra, megállóhelyekre, útszakaszokra, útkeresztezésekre és egyéb olyan tereptárgyakra, amelyeknek létesítése és fentartása a fürdőélet zavartalan kényelmének biztosítását célozza.

6. Olyan gyógy- és üdülőhelyeken, ahol hatósági (fürdő) biztos működik, ott erre a területre vonatkozóan — az 1. pontban meghatározott feladatok tekintetében a Szut. 10. és 13. pontjaiban foglaltak figyelembevételével — a fürdőkülönítmény (fürdő-őrs) közvetlenül a hatósági (fürdő-) biztos rendelkezésére áll.

A fürdőkre fennálló különleges törvényes és hatósági intézkedések betartásáról elsősorban a fürdőigazgatóságok (felügyelőségek) gondoskodnak. Ebben a tevékenységükben őket a fürdőkülönítmények és fürdőőrsök — mint a törvényes rendelkezések végrehajtásának ellenőrzői — támogatják.

A fürdőkülönítmény (fürdő-őrs) parancsnoka köteles ennél fogva a fürdőidény alatt a fürdőbiztossal és fürdőigazgatósággal állandó és személetes érintkezést fenntartani.

A fürdőkülönítményeknek és a fürdőőrsöknek helyi rendészeti ügyekben a községi közegekkel szemben kifejtendő felügyelő és támogató tevékenysége fokozott legyen.

7. A fürdőkülönítmény csendőri alárendeltsége azonos a területileg illetékes őrsével. A különítmény parancsnoka a területileg

illetékes őrsparancsnokot a közbiztonsági viszonyok felől minél gyakrabban tájékoztatni köteles.

A területileg illetékes őrs a fürdőkülönítmény anyaőrsét képezi.

2. §. Létszám. Legénység.

8. A különítményeknek, valamint a fürdőőröknek a fürdő-idény alatti létszámát a kerületi parancsnokság állapítja meg. A létszámot vezényléssel kell betölteni, illetőleg kiegészíteni.

A fürdőőrökkel és különítményekkel rendelkező szárny-parancsnokságokhoz a kerületi parancsnokság szükség szerint polgári ruhás nyomozókat vezényeljen.

9. A legénység fürdőszolgálatra való kiválasztásánál nagy súlyt kell helyezni az erkölcsi megbízhatóságra, jó megjelenésre és sima modorra. Olyan különítményekre (fürdőőrökre), amelyeknek körletében külföldiek gyakrabban vagy nagyobb számban fordulnak meg, idegen nyelvet beszélő csendőrök beosztásáról lehetően gondoskodni kell. Németül beszélő csendőr minden forgalmasabb különítményen legyen.

10. A fürdőszolgálat különleges voltára és az olyan fontos helyi és személyi ismeretre való tekintettel irányadóul szolgáljon, hogy a fürdőszolgálatra vezényelt legénységnek legalább kétharmada, az előző fürdőévadban már ott vezényelve volt, helyi viszonyokkal teljesen ismerős csendőr legyen. Ezeknek fele a területileg illetékes őrsről legyen vezényelve. Ezzel a fokozatos felváltásra is mód van, amire mindig törekedni kell.

Fürdőkülönítmény parancsnokának a viszonyokkal ismerőst, lehetően a területileg illetékes őrsparancsnokhelyettest kell ki-nevezni.

A fürdőszolgálatra alkalmas legénységet épp úgy, mint az egyéb különleges szolgálatra tekintetbe jöhető csendőröket, előre ki kell választani és a kerületi parancsnokságnál nyilvántartani.

11. Szabadság a fürdőügyleti szolgálatra beosztott legénységnek a fürdőidény alatt csakis mulhatatlanul sürgős ügyekben és csakis a legrövidebb időre engedélyezhető.

3. §. Személyes magatartás.

12. A gyógyfürdő- és üdülöhelyeket felkereső bel- és külföldi vendégek a közbiztonsági szolgálatot ellátó közegektől megkülönböztetetten előzékeny és tapintatos elbánást várhatnak.

Ilyen helyeken a közvélemény fokozottabban hajlik arra, hogy az egyes csendőr viselkedése után ítélje meg az egész testületet, tehát az egyesek magatartásától és munkájától függ ennek az ítéletnek kedvező vagy kedvezőtlen volta.

Itt minden ballépés — legyen annak alapja fontoskodás, hatalmaskodás vagy más hasonló hiba, — hamar köztudomásúvá válik, sőt azt a napilapok is közölhetik. A fürdőügyleti szolgálatot tel-

jesítő csendőrnek tudnia kell tehát, hogy a gyógyulni és üdülni akaró közönség szorosan vett személy- és vagyonbiztonságának megóvásán kívül azt is biztosítani kell, hogy a vendégek törvényes keretek közötti egészségápolását, pihenését, üdülését és szórakozását senki és semmi se háborgassa.

Mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül is gondosan kerülnie kell mindazt, ami a fürdővendégekben azt az érzést kelthetné, hogy ők valamely, a közbiztonságra veszélyes helyen tartózkodnak, személyük, vagyonuk, testi épségük vagy egészségük veszélyben forogna.

Ha a csendőrnek a fürdőközönség vagy fürdőszemélyzet valamely tagjával szemben fel kell lépnie, ez általában tapintatosan, a szükséghez képest erélyes hangon történjék. Ezekkel szemben a fürdőügyeleti szolgálatot teljesítő csendőr használja általában a „kérem...”, „felkérem...”, „szíveskedjék...”, „méltoztassék...” és hasonló simább kifejezéseket. Áll ez különösen azokra az esetekre, amidőn valamely tiltott cselekmény elkövetése figyelmeztetéssel még megelőzhető. Más esetekben a Szut. idevágó rendelkezései mértékadóak.

Az igazoltatás helyét, idejét és módját jól válassza meg a csendőr. Ha ez szükséges, ne történjék feltűnéstkeltő vagy megsebzényítő módon.

Fontos, hogy a nők szeméremérzetét a csendőr meg ne sértse. Női öltözőkbe (kabinokba) nyomós indok nélkül sohasem, ilyennek fennforgása esetében is csak kellő tapintattal lépjen be. A női öltözők (kabinok) közelében a csendőr egyáltalában különös tapintattal teljesítse szolgálatát.

Ha a csendőrtől bárki oly idegen nyelven kér felvilágosítást, amit ő nem beszél, úgy a nála lévő idegen nyelvű útmutató könyvecske alapján adja meg mindenkor a legnagyobb készséggel a szükséges útbaigazítást. Ha a vonatok vagy hajók érkezésére és indulására nézve érdeklődnek tőle, úgy a nála lévő menetrend-kivonat alapján adja meg szintén a szükséges felvilágosítást.

Szolgálatban a sétányokon vagy a fürdő más nyilvános helyein leülnie, üdülővendégeket kényelmükben feszélyeznie, dohánnyoznia, tilos.

Gyanús korcsmáknak, mulatóhelyeknek szolgálaton kívüli látogatására fennálló tiltó rendelkezéseket a fürdőügyeleti szolgálatot teljesítő csendőr a legnagyobb önfegyelméssel tartsa be.

A cselédekkel, vagy az állásához nem illő más személyekkel magánügyben ne érintkezzék.

13. A fürdőkülönítmény (fürdőörs) parancsnoka a hatósági fürdő biztossal és a fürdő igazgatóságával (felügyelőségével) naponta érintkezzék és ezeknek a csendőrségi utasításokkal összevágó és törvényes rendelkezéseken alapuló felhívásait (megkéréseit) hajtsa végre és méltányos kérelmeiknek tőle telhetően tegyen eleget.

Ha a fürdőkülönítmény (fürdőörs-) parancsnok alárendeltjei valamelyikénél olyan fogyatkozást észlelne, mely az illetőnek ottani további meghagyása esetében a szolgálat ellátására káros kihatással lehetne, az illető felváltása (áthelyezése) iránt a szárnyparancsnoksághoz azonnal és közvetlenül tegyen jelentést.

4. §. Szolgálat.

14. A fürdő- és üdülőtelepek viszonyai lényegesen különböznek egymástól, ezért forgalmasságukhoz képest a következő szolgálatok vezénylése jöhet figyelembe.

1. Telepügyelet (Tü.).
2. Forgalmi rendészet a telepen (Fgr.).
3. Fürdő (strand) ügyelet (Fü.).
4. Piacügyelet (Pü.).
5. Nyomozósolgálat.
6. Idegenrendészetet ellenőrző szolgálat.
7. Ellenőrző szolgálatok (E.) és
8. Közlekedésrendészet a fürdőtelepen kívül.

1. Telepügyelet.

15. A telepügyelet az a rendes felügyeleti szolgálat, amelyet a fürdőtelep területén teljesítenek a járőrök. Erre nappal egy-, éjjel pedig elvben két főből álló járőrt (járőröket) kell vezényelni. Nagyobb, zárt és jól kivilágított fürdőhelyeken kivételesen meg van engedve éjjeli időben is egy főnek a vezénylése, vagy két főnek, de a nappali járőr részére előírt felszereléssel.

A fürdőtelepet e szolgálat szempontjából őrzőjáratokra (körzetekre) kell osztani. Ha az őrzőjáratban vasút- vagy hajóállomás van, úgy a járőrnek minden vonat, illetőleg hajó érkezésénél és indulásánál meg kell jelennie.

Ahol a vasút- vagy hajóállomás igen forgalmas és a teleppel nincs a legszorosabb területi összefüggésben, ott ezeknek az állomásoknak a területe külön őrzőjáratot (körzetet) alkosson.

Nagyobb különítményeken a telepügyeletet feltétlenül egy külön állandó szolgálati csoport teljesítse és az egyes őrzőjáratokba lehetően mindig ugyanaz a legénység kerüljön.

A telepügyeleti járőrök különös gondot fordítsanak a strandidő alatt rendszerint üresen maradt villák felügyeletére.

A járőrnek felügyeleti területén mindig feltalálhatónak kell lennie; körzetét csak fontos szolgálati okból hagyhatja el, amiről a különítmény (örs-)parancsnoknak a legrövidebb úton haladéktalanul jelentést kell tennie.

2. Forgalmi rendészet a telepen.

16. A nagyobb fürdőhelyek megnövekedett gépjármű forgalma szükségessé teszi, hogy időközönként a forgalmasabb útkeresztezéseknél, a forgalom irányítására nappal és a szükséghez képest éjjeli időre is áttérjedően, közlekedési őrsem állíttassék fel. Erre a szolgáltatásra rátermett, kellően begyakorolt csendőröket és lehetően mindig ugyanazokat kell alkalmazni.

Ott, ahol megfelelő községi rendőrség áll rendelkezésre, ezt a szolgáltatást lehetően az végezze. A szárnyparancsnok a községi előjárósággal erre vonatkozóan állapodják meg.

Az őrsemek előjárók vagy feljebbvalók előtt tiszteletadást csak akkor teljesítenek, ha szolgáltatuk ebben őket nem akadályozza. Ellenőrző előjáróknak nem tartoznak elébe menni, hanem helyükön maradva bevárják, míg az előjáró alkalmas pillanatban melléjük lép.

3. Fürdő (strand-) ügyelet.

17. Nagy fürdőhelyeken, illetőleg strandokon indokolt, a szükséghez képest, a rendfenntartásra és kabinlopások megakadályozására ilyen szolgáltatnak külön való vezénylése, mert ezt a szolgáltatást rendszerint a körzetbeli telepügyeleti járőr teljesíti.

A strandügyeleti járőrök egy főből állnak.

Az ilyen ügyeleti járőr — tekintettel arra a tapasztalatra, hogy a fürdőző közönségre az egyenruhás csendőr jelenléte zavaróan hat — szolgáltatát csak a kabinoknál, megfigyeléseit pedig, csak kívülről a strand széléről eszközölheti. A strandozók közötti portyázás tilos.

A kabinlopások megakadályozását illetően a különítmény vagy őr parancsnoka hasson oda, hogy elsősorban a fürdőszemélyzet legyen kötelezve a kabinok, illetőleg a fürdőzők ilyen szempontból való szigorú megfigyelésére.

Itt is arra kell törekedni, hogy erre a szolgáltatásra lehetően mindig ugyanaz a legénység vezényeltessék.

A fürdő (strand-) ügyeleti járőröket 6, nagy melegben 4 óránként fel kell váltani.

4. Piacügyelet.

18. A fürdőtelep piacán a rendészeti szabályok betartásának ellenőrzésére elsősorban a helyi rendészetet végző közegek vannak hivatva. A csendőr szolgálata itt főleg a helyi rendészeti közegek ellenőrzésére terjedjen csak ki.

Ezt a szolgáltatást tehát a legkisebb mértékre kell szorítani, esetleg a körzetbeli telepügyeleti szolgálattal összekötni.

5. Nyomozó szolgálat.

19. A fürdőügyleti járőr csak csekélyebb jelentőségű vagy halaszthatatlanul sürgős ügyekben folytasson nyomozást és pedig rendszerint csak felügyeleti területén.

Ha olyan bűncselekményről szerez tudomást, amelynek nyomozása hosszabb időt vesz igénybe, vagy felügyeleti körzetének nagyobb távolságra való elhagyását követelné meg, úgy csak a legszükségesebb nyomozati cselekményeket fogantatja (helyszínt őrzi, bűnjeleket vagy személyeket őrizetbe vesz vagy elfog stb.) és a különítmény (ors-) parancsnokának a legrovidebb úton tegyen jelentést.

Az ilyen nyomozó szolgálatra a továbbiakban az őrs (különítmény) a Szut. 405. pontjában foglaltak szerint más járőrt vezényel ki.

A fürdőkülönítmény csak kisebb jelentőségű ügyek nyomozását végezheti önállóan. A nagyobb, vagy feltűnést keltő bűncselekmények nyomozását (kiderítetlen esetek pótnyomozását) mindig a területileg illetékes őrs végzi, esetleg bekapcsolva a különítményt is. A különítmény parancsnoka a tudomására jutott ilyen eseteket köteles azonnal jelenteni a területileg illetékes őrsparancsnokságnak.

6. Idegen rendészetet ellenőrző szolgálat.

20. A fürdőtelepeken — közbiztonsági szempontból — rendkívül fontossággal bír az idegenrendészet fokozott ellenőrzése. Áll ez főleg a nagy idegenforgalmu fürdőhelyeken.

A megelőző szolgálat szempontjából a fürdőtelepek szállodáiban, vendéglőiben, penzióiban és idényüzletekben alkalmazott összes idegen illetőségűeket, továbbá az engedéllyel bíró kéjnlöket előéletükre nézve mindenkor priorálni kell, tekintet nélkül arra, hogy a nyomozó kulcsban vagy az államrendészeti zsebkönyvben mint körözött vagy gyanús egyének szerepelnek-e vagy sem. Ezekről az idegenekről és a priorálás eredményéről nyilvántartást kell felfektetni. A priorálás eredményéhez képest az idegeneket és ezek érintkezési körét különös figyelemmel kell kísérni.

Állandóan ellenőrizni és éber figyelemmel kell kísérni a szállodák, fogadók és penziók vendégeit is, az idegenrendészet szempontjából (Szut. 364. p.).

Az ellenőrzéseknél fokozott tapintattal kell eljárni és ügyelni arra, hogy a vendégeket az elkerülhetetlen szükséges mértéken túl ne zavarjuk és az aprólékos hibáknak felesleges módon való firtatásával azokat el ne riasszuk.

Külföldieknek a Szut. 59. §-ában előírt ellenőrzését, tekintettel az idegenforgalomhoz kapcsolódó nemzetgazdasági érdekekre, fokozott tapintattal kell végezni. Amilyen fontos azonban a velük szemben tanusítandó tapintat, éppen annyira elkerülhetetlen — állambiztonsági szempontból — azok éber megfigyelése.

Közbiztonsági szempontból az idegenek fokozott megfigyelése azért is szükséges, mivel a fürdőhelyeket előszeretettel keresik fel a közbiztonságra veszélyes egyének, mint szélhámósok, hamiskártyások, zsebmetszők, szállodai és besurranó tolvajok, kabinfoosztogatók, stb.

A csendőr már a vasút-, hajó-, komp- és autbuszállomásokon megfigyeli és megfigyelteti az érkezőket és távozókat. Kétségtelenül gyanús, vagy az általa személyesen ilyennek ismert egyének (kéjnök, szokásos büntetettek, csavargók stb.) tovább haladását még az állomás területén akadályozza meg. A fürdőtelepről való eltávolításuk iránt az őrs- (különítmény) parancsnokságnak rövid úton tegyen azonnal jelentést. A megfigyelés terjedjen ki a fürdőhelyre érkező gépjárművekre és az azokon érkező személyekre is. Természetszerűen nagyon ügyel, hogy a közönséget feleslegesen ne zaklassa.

Ezt az idegenrendészetet ellenőrző szolgálatot teljesíthetik a telepügyeleti járőrök, a különítmény esetleges állandó nyomozó járőrei, de nagyobb idegenforgalom idején erre külön járőröket is lehet vezényelni.

A fürdőszolgálat eredményes teljesítésének egyik további feltétele, hogy nagyobb, mozgalmasabb fürdőhelyen vagy nagyobb mértékű látogatottság esetében — úgymint vásár- és ünnepnapokon — a polgáriruhás nyomozók is bekapcsolódjanak a megfigyelő szolgálatba. A szárnyparancsnoksághoz vezényelt polgári ruhás nyomozók a megfigyelő szolgálatukat a szárnyparancsnok irányítása szerint kötelesek ellátni.

A fürdőszolgálattal kapcsolatos megfigyeléssel összefüggésben nem lévő ügyekben (nagyobb bűncselekmény stb.) a fürdőőrs közvetlenül a nyomozó alosztálytól kérje polgári ruhás nyomozó vezénylését.

7. Ellenőrző szolgálat.

21. Az ellenőrző szolgálatnak a szolgálatban álló járőrök számához kell igazodnia.

Az ellenőrzések számát illetően mértékadó legyen, hogy az ellenőrzés legalább is naponta történjék, ahol pedig a járőrök száma vagy egyéb okok azt szükségessé teszik, fokozatosan mind sűrűbb legyen. Nagyobb létszámú különítményen — ha szükséges — ellenőrzésre egy második tiszthelyettest is be kell osztani.

Az ellenőrző járőr zártabb fürdőtelepen és ahol a telepügyeleti járőr éjjeli dőben is egy főből áll, szintén lehet csak egy fő. Ezt a kivételes vezénylést a különleges utasításban kell szabályozni.

8. Közlekedésrendészet a fürdőtelepen kívül.

22. Fürdőtelepeken kívül áthaladó műutakra — ha a fürdőidény alatt különösen vásár- és ünnepnapokon s azt megelőző és követő napokon a rendkívüli forgalom indokoltá teszi — rendszerint a

területileg illetékes őrök által e célra külön vagy egyéb szolgálattal kapcsolatosan, a forgalomrendészet ellenőrzésére járőröket kell vezényelni. A különítmények — ha e szolgálat vezénylésének szükségességét látják — külön is kötelesek a területileg illetékes őröt eziránt megkeresni. Erre a szolgálatra az illetékes közlekedési őr is bevonható.

23. Hogy a felsorolt nyolc szolgálat közül melyiket vezényelje a különítmény és melyiket a területileg illetékes őr, úgyszintén azt, hogy az egyes szolgálatok milyen mértékben vezényeltessenek, — a fürdőtelep viszonyai szerint, — a különleges utasításban kell megállapítani.

24. Irányadóul szolgáljon, hogy — amennyire csak a viszonyok megengedik — a fürdőszolgálatot teljesítő legénységet, a nem szorosan vett fürdőtelepi szolgálatoktól mentesíteni kell.

A legtöbb fürdőtelepen tehát csak telepügyeleti és ellenőrző szolgálat fog a fürdőszolgálatot végző legénységre hárulni.

25. A felsorolt szolgálatokkal kapcsolatosan és az azokban körülírt irányelveken és szolgálati ténykedéseken kívül a fürdő-különítmény (őr) parancsnokság tennivalói a rendes feladatok keretében különösképen az alábbiak:

a) Ellenőrzi a vendéglők, kocsmák és kávéházak nyitvatartására fennálló törvényes rendelkezések és az illetékes hatóságok által kiadott intézkedések betartását és végrehajtását.

b) A közszemérmert és a közerkölcsöt sértő minden viselkedést meggátol.

A kéjnjöket és más erkölcstelen személyeket és gyanús házakat megfigyeli és adott esetben a hatósági (fürdő-) biztosnak jelentést tesz.

c) Az engedély nélkül házalók, koldulók, könyöradománygyűjtők, vándoriparosok, mutatványosokkal és utcai zenészekkel szemben a szabályok szerint jár el.

d) Munkakeresés ürügye alatt, vagy egyébként csavargáson tettenért egyéneket az illetékes hatóságokhoz elővezeti.

e) Felügyel az úrendészeti szabályok betartására. Különösen, hogy a hajtás, lovaglás és kerékpározás csak az erre kijelölt úton történjék.

Ellenőrzi és szükség esetén irányítja a gépjárművek közlekedését. Meggátolja a sebeshajtást.

f) A 6. pont utolsó bekezdésében foglalt felügyelő és támogató tevékenysége különösen a szekereknek, kocsiknak, autóknak és motorkerékpároknak a számukra kirendelt helyen való tartózkodására; a köztisztaságra és közegészségre vonatkozó hatósági szabályoknak a piacokon, üzletekben és hetivásárokon való betartására, végül a virágcsoportok, fák és egyéb díszültetvények megrongálásának megakadályozására terjedjen ki.

g) Az ebeknek pórázon és szájkosárral való vezetésére vonatkozó hatósági rendelkezéseket betartatja.

h) A sétányokon megakadályozza a szabadközlekedést gátló

minden nagyobb csoportosulást és minden olyan jelenséget, amely a közönséget zavarhatná.

i) Ellenőrzi, hogy a nyilvános táncok, mozgófénykép- és színelőadások, álarcos menetek, hangversenyek, tüzijátékok, állatseregletek, cirkuszok, lovardák, körhinták, mutatványosok stb. hatósági engedély alapján működnek-e, illetőleg az engedélyben foglalt rendelkezésekhez alkalmazkodnak-e? (Szut. 371. pont.)

A mozgófényképelőadások ellenőrzésénél különös gondot fordít a Szut. 372. pontjában előírtakra.

A csendőr ezekben a helyiségekben szolgálatilag csak akkor lépjen be, ha a rend fenntartására hivatott közeg karhatalmi támogatásra szorul, vagy ha fellépése fontos szolgálati okból szükséges.

k) Emlékművek, szobrok, művészi tárgyak, padok, lámpák, útmutatók, tilalmitáblák és hasonló tárgyak megrongálását vagy bemocskolását lehetően meggátolja, az ilyenekkel kapcsolatos kihágások esetében, az érvényben lévő rendelkezésekhez mérten eljár.

l) A szerencsejáték által elkövetett kihágásokkal szemben eljár.

Zártkörű helyiségben (kaszinóban) netalán megállapított vagy gyanítható hazard (kártya) játékról az illetékes közigazgatósági hatóságnak (hatósági biztosnak) írásban jelentést kell tenni. Ilyen helyiségbe azonban csupán a tiltott szerencsejáték tényének megállapítása, illetőleg megszüntetése végett belépni tilos.

m) Erkölcstelen, vagy jóízlést sértő viselkedés és öltözködés, továbbá tiltott dohányzás, csónakkal a fürdő (viz) tiltott területére való behatolás eseteiben elsősorban a fürdőközegek útján való figyelmeztetést kell alkalmaznia. Hogyha ez nem használ, akkor személyesen kell eljárnia. A fürdőzők ilyen irányú viselkedését a csendőr, amennyire csak lehet, feltűnés nélkül figyelje meg, mert a fürdőzők közötti gyakori és huzamos járkálása a vendégeket szélezheti.

n) A fürdőkülönítmény (fürdőörs) parancsnokának legyen gondja arra, hogy a fürdő igazgatósága (felügyelősége), illetőleg a községi elöljáróság őt minden külföldi megérkezéséről rövid úton haladéktalanul értesítse.

A fürdőhelyen megfordulókról esetleges adatszerzés céljából megbízható szállodai stb. alkalmazottak, hordárok, sofőrök híradásának megszervezése is kívánatos.

o) Felügyel a hajóállomásokon, hogy az érkező és induló hajókat a fürdőzők és csónakázók ne közelítsék meg.

p) Ellenőrzi, hogy a csónakok rendszámmal el vannak-e látva és a vitorlásvezetők igazolvánnyal rendelkeznek-e.

26. Előrelátható nagyobb forgalom esetére a szárnyparancsnokságtól idejében kell a különítmény (örs) megerősítését kérni.

Sürgős szükség esetében a megerősítést a szomszédos különítmények (örsök)-től közvetlenül is lehet kérni.

27. A rendkívüli eseteket a fürdőkülönítmény helyett a területileg illetékes örs jelenti be. (Szut. 90. §.)

28. Kisebb fürdőhelyek felügyelésére, melyeken különítmény nincsen, az illetékes őrs járőrei kerékpáron is vezényelhetők. Hoszszú, vagy nagy kiterjedésű villasorok leportyázására, a fürdőidényen kívül is, egyes járőrök kerékpáron szintén kivezényelhetők.

29. Indokolt esetben polgáriruhás csendőr igénybevételével nem szabad késlekedni.

30. Légi ellenőrzést a területileg illetékes őrs végzi.

31. Fürdőhelyeken fokozott mértékben szükséges az, hogy a bűnözésre hajló és a közbiztonságra veszélyes egyéneket a csendőr gyakori megfigyeléssel a büntetendő cselekményektől visszatartsa és idejekorán való közbelépés által a szándékolt bűncselekmények elkövetését vagy a már megkezdett bűncselekmények végrehajtását megakadályozza. Itt fog mutatkozni az eredménye annak, ha a csendőr alapos helyi és személyi ismerettel rendelkezik, ügyes és megbízható besúgókat alkalmaz, — mindenütt és mindenkor gyorsan intézkedik, — körültekintéssel és lelkiismeretes alapossággal jár el.

32. Mint katona, sohase feledkezzék meg arról, hogy a netán polgári ruhában megjelenő előljáró vagy feljebbvalójával szemben — annak felismerésének pillanatától — nemcsak fegyelmezett magaviseletet köteles tanúsítani, hanem vele szemben megkülönböztetett tisztelettel, tapintattal és készséges előzékenységgel viselkedjék.

33. Oly fürdőkülönítményeken (fürdőörsökön), amelyek a legénység vásár- és ünnepnapokon túlzottan igénybe van véve, hetenként egy hétköznapot pihenő napként ki kell jelölni.

Ha a fentiek szerint kijelölt nap ünnepnapra esik, akkor a pihenőnapot a reá következő napon kell megtartani.

A kijelölt pihenőnapon^a a könnyítések annyiból állhatnak, hogy a kimenők ugyanolyan szabályozást nyernek, mint vásár- és ünnepnap.

Azokat a fürdőörsöket és fürdőkülönítményeket, melyeken hétköznap pihenőnap tartható, a szárnyparancsnokság a „Különleges utasítás“-ban jelöli meg. Ugyancsak abban határozza meg, hogy ez a pihenőnap a hét melyik napjára esik.

34. A fürdőügyleti szolgálat ellátásának egyéb részleteit (fürdőtelepi őrjárat beosztást, járőrök elosztását és felváltását, pihenést, étkezést, stb.) a mindenkori helyiviszonyok figyelembevételével szerkesztett „Különleges utasítás“ szabályozza.

5. §. Öltözet, fegyverzet, felszerelés.

35. Fürdőhelyeken szolgálatot teljesítő járőrök öltözete, fegyverzete és felszerelése a c) mellékletben foglalt áttekintésben van meghatározva.

Miután meleg időben a járőr ruházata nyári szövetroha, a kerületi parancsnokságnak gondoskodnia kell, hogy a fürdőszolgálatra kiválasztott legénység megfelelő ilyen ruházattal rendelkez-

zék. Ugyancsak intézkednie kell, hogy a legénység síma cúgoscipővel el legyen látva.

A vezényelt legénységet 30 darab tartaléktölténnyel kell útbaindítani. Ezt a tartalékkészletet az irodában kell őrizni.

36. A szigorú mértékkel mért tiszta, csinos, szabályos és egyöntetű öltözködésre nagy súlyt kell helyezni. A fürdőkülönítmény (fürdőörs) parancsnok kötelessége, hogy járőreinek öltözködését és felszerelését fokozottabban ellenőrizze és állandóan gondoskodik arról, hogy öltözködés tekintetében mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül szabálytalanság vagy hanyagság ne forduljon elő. Tartsa minden egyes alárendeltjével együtt szem előtt, hogy a fürdőtelepen valamennyien a közönség részéről ilyen tekintetben is fokozott megítélésnek vannak kitéve.

Egyebekben a Szut. 28. §-ában foglaltak irányadók.

6. §. Oktatás.

37. A fürdőkülönítmények (fürdőörsök) legénységének a fürdőidény alatti oktatása a fokozott szolgálathoz, az időszerűséghez, valamint a helyi viszonyok által megkívánt gyakorlatias ismeretek megköveteléséhez igazodik.

38. A fürdőszolgálatot teljesítő legénység a napirendszerinti foglalkozás és a foglalkozási jegyzékben előírt anyag átvétele alól fel van mentve, azonban a különleges utasításban — félhavi csoportokra osztva — meg kell jelölni a Szut.-nak, kihágási büntető-törvénykönyvnek, közlekedési szabályzatnak azokat a részeit, amelyeknek tudása és alkalmazása a fürdőszolgálat alatt elsősorban fontos, továbbá azokat a törvényeket, rendeleteket, szabályrendeleteket és parancsokat, melyek a fürdőszolgálattal szorosan összefüggnek s amelyeknek állandó oktatása szükséges.

Ezenkívül a helyi viszonyokat illetően különös gonddal kell még oktatni:

A fürdőhely körletének leírását, különös tekintettel mindazokra az ismeretekre, illetőleg adatokra, amelyek az idegenek tájékoztatására alkalmasak. (Vasút-, hajó-, komp-, autó- stb. közlekedés, posta, telefon, távirta, községháza, orvos, fogorvos, szülésznő, gyógyszertár, különböző üzletek, autó- stb. javítóműhelyek, szállodák, kirándulóhelyek, zárórai korlátozások, fürdő gyógyhatása stb.)

A helyi viszonyokról minden csendőrnek annyira tájékozva kell lennie, hogy bárki kérdezősködésére azonnal megbízható felvilágosítást adhasson.

Továbbá oktatni kell:

A jelen utasítást a „Különleges utasítás“-sal.

A Szut. és a Nyut.-nak ebben felsorolt §-ait.

A helyi viszonyokkal kapcsolatos törvényes rendelkezéseknek a csendőrség szolgálatát érintő részét.

A Frommer-pisztoly ismeretét.

A parancsnok kötelessége, hogy az oktató anyag átvételére a legalkalmasabb napokon foglalkozási időt állítson be.

Az oktatás olyan legyen, hogy a legénység a reája háruló különleges szolgáltatásokat kifogástalanul és fennakadás nélkül elláthassa.

Egvébkként a napirendszerinti foglalkozás alóli felmentésre való tekintettel a legénységet saját érdekében is az önképzésre figyelmeztetni kell.

39. Írásheli, számtani és rajzfeladatokat a fürdőszolgálatot teljesítő legénység a fürdőidény alatt a „Különleges utasítás“-ban előírt mértékben végez. Nagvobb. forgalmas fürdőhelyeken a legénységet ezek alól teljesen fel kell menteni.

40. Az oktatáshoz szükséges szolgálati könyvekről és tansegédletekről („b“ melléklet) az előljáró osztályparancsnokság (gazdasági hivatal) gondoskodik.

41. A katonai gyakorlatok (közbiztonsági, csatár- és járőrtovábbképzés) időközönkénti megtartását a „Különleges utasítás“ szabályozza.

7. §. Elhelyezés.

42. A fürdőszolgálatra vezénvett legénységet lehetően az örs-laktanyában kell elhelyezni, egyébként részére külön elhelyezést kell biztosítani.

A világos, száraz és a testület tekintévének megfelelő külön elhelyezésről az előljáró osztályparancsnokság gondoskodik.

Nem lehet ez kocsmával vagy vendéglővel egy épületben, pince- vagy padláshelyiségben, alsóbbrendű alkalmazottak környezetében, istálló stb. hasonló helyiségek közvetlen szomszédságában.

Fontos az is, hogy a laktanya, illetőleg az elhelyezés a közönség által könnyven feltalálható legyen.

43. Címtábláról, bútorzatról, ágyneműről, utóbbiak mosatásáról, a helyiségek takarításáról stb. a „Különleges utasítás“ intézkedik.

44. A fürdőidény megszűntével felszabaduló bútorzat és berendezés téli tárolását — amennyiben ezek a területek illetékes örs laktanyájában helyeztetnének el — úgy kell intézni, hogy az ne zavarja az örs laktanyai rendjét.

45. A laktanyát (szállást) és körletét állandóan mintaszerű rendben és tisztán kell tartani.

Egyebekben a Szut. 21. és 22. §-ában irtakat kell a lehetőség szerint szem előtt tartani.

8. §. Élelmezés.

46. A legénység élelmezése elvben csak közzgazdálkodás vagy közétkezés formájában történhetik. Az erre vonatkozó szükséges részleteket a „Különleges utasítás“ szabályozza.

47. Olyan fürdőkülönítményeken, ahol a közgazdálkodás (közétkezés) megalakítása leküzdhetetlen akadályokba ütközik, a léghygiénia kivételesen idegen konyháról is étkezhet, de fogyassza el az ételeket mindig a különítmény elhelyezési körletében. Ennek lehetővé tételéről a fürdőkülönítmény (fürdőőrs) parancsnok a szárnyparancsnokság és a közigazgatási hatóság támogatásával köteles gondoskodni. Ilyen esetben a részleteket a „Különleges utasítás“ szabályozza. (L! Cs—20. — 163. pontját.)

48. Az étkezési pénzt a fürdőkülönítmény (fürdőőrs) parancsnok előre beszedei és gondoskodik annak bizottsági kifizetéséről.

9. §. Iroda és pénztár.

49. A fürdőőrsök és különítmények a fürdőévad alatt a gyógy- és fürdőtelepek területén a 14. pontban felsorolt szolgáltatásokat vezénylő lajtrom alapján vezénylik.

50. Fürdőkülönítményeken az alábbi szolgálati előjegyzéseket, nyilvántartásokat és segédleteket kell vezetni, illetőleg őrizni:

- vezénylő lajtrom;
- iktatókönyv (kt. és bűnügyi, közönséges);
- sommásjelentések;
- tevékenységi naplók;
- közbiztonsági tevékenységi kimutatások;
- kiderítetlen esetek kivonatai (ezeket a területileg illetékes őrs is nyilvántartja);
- nyomozati értesítők;
- jegyzékkönyvecskék;
- nyomozókulcs;
- idegennyelvű útmutató könyvecske;
- vasúti és hajózási menetrendkivonat a járőrök részére;
- orvosi vizsgálati könyv;
- postai feladó, átvételi és kézbesítő könyv;
- író-, számló- és rajzfüzete; (ha a „Különleges utasítás“ szerint erre kötelezve van)
- minősítvényi jegyek;
- gazdálkodási könyv (ahol közgazdálkodás vagy közétkezés van);
- átvételi okmány (esetleg leltár) a berendezésről;
- átvételi okmány (esetleg leltár) a szolgálati könyvekről;
- nyilvántartás a fürdőtelepen alkalmazást nyert idegekről;
- postai utalványszelvények;
- dohányfelvételi napló;
- előljárók, feljebbvalók stb. névlajstroma;
- örjárat beosztások (helyi);
- öltözeti táblázat;
- szobalajtrom;
- a különítmény körletének leírása és vázrajza lehetően 1:5000 arányban (ezt a szárnyparancsnok készíti el és adja ki);
- a fürdőkülönítmény „Különleges utasítás“-a;

bérmocsi (autó) díjszabás;
kimutatás a vasút, hajó, autóbusz érkezési és indulási idejéről.

51. A fürdőörsökön az irodavezetés — a 49. pont rendelkezését kivéve — változatlan. Köteles azonban a Csüsz. 9. mellékletében foglalt előjegyzéseken kívül vezetni, illetőleg őrizni:

Különleges utasítást;
Vezénylőlajstromot;
Idegennyelvű útmutatókönyvecskét;
Vasúti (hajózási, autóbusz, komp) menetrend-kivonatot a járóörök részére;

a fürdőtelep körletének leírását és vázrajzát lehetően 1:5000 arányban (ezt a szárnyparancsnok készíti el és adja ki);

örjáratú beosztást a fürdőtelepről;
nyilvántartást a fürdőtelepen alkalmazást nyert idegenekről;
bérmocsi (autó) díjszabást.

52. Időszaki beadványokat a fürdőkülönítmények nem készítnek. Ezeket helyettük a különítményparancsnokkal folytatott érintkezés alapján a területileg illetékes örs terjeszti elő.

53. A területileg illetékes örs az odaérkezett (a fürdőkülönítménynek ki nem adott) általános jellegű parancsokat és hivatalos közlönyöket oktatás, illetőleg kihirdetés végett hetenkint a különítménynek megküldeni köteles.

54. A fürdővendégekről való tájékozódás végett a területileg illetékes örsnek a minden hó 5. és 25-i sommás jelentéseiben tárgyalnia kell a fürdővendégek számát és pedig hármas csoportosítással:

- a) 1—8 napig;
- b) 8 naptól 6 hétig és
- c) 6 héten felüli tartózkodók szerint.

55. Az ideiglenes fürdőkülönítmények irodai-, írószer- és irodavilágítás költségeit az e célra folyósított átalányból kell fedezni.

56. A fürdőkülönítmények a megkezdett szolgálati előjegyzéseket, nyilvántartásokat és segédleteket, melyekre szükségük van, valamint az irattárt, okmányváltás mellett a területileg illetékes örstől vegyék át és a különítmény megszűnésekor mindezeket a folyó évekkel oda adják vissza.

57. A fürdőkülönítmény szolgálati könyveit és tansegédleteit — a különítmény szünetelése idejében — a területileg illetékes örs helyesbíti.

58. A fürdőörsök pénztár- és gazdaságkezelési tennivalóit az Örgazdaságkezelési utasítás idevonatkozó határozványai szabályozzák.

59. Ha a fürdőkülönítményen külön pénztárasztal nincsen, a pénzt az íróasztal „A” fiókjának középrészén kell elhelyezni.

V Á Z L A T

a fürdőkülönmények és fürdőőrsök részére a Szut. 66. pontja alapján kiadandó különleges utasítások tagozódásáról.

Cím:

Különleges utasítás.

a x i fürdőkülönmény (fürdőőr) számára.

A) Általános rész.

Alárendeltség.

Működési ideje (hó és nap).

Működési terület (szövegben és 1:5000-es vázrajzban).

Létszám. Felváltás ideje és részletei.

Különleges feladat.

Hatósági (bírói és közigazgatási) illetékesség.

A csendőr személyes magatartását érintő helyi jellegű különleges intézkedések.

B) Szolgálat.

Őrjárat beosztás (fürdőőrjáratok).

Járőrök száma nappal és éjjel, azok eligazítása, felváltása, pihenése, étkezése, ellenőrzése, pihenő napok.

C) Oktatás.

Oktatási anyag felsorolása.

A fürdő viszonyaival kapcsolatos különleges helyi és személyi adatok (különmény (telep) körlet leírás).

Írás, számolás, rajzolás mértéke.

Katonai gyakorlatok ideje.

A rendelkezésre bocsátott oktatási segédletek.

D) Öltözet és felszerelés.

Az általános fürdőutasításban és egyéb utasításokban (szabályban) előírtaktól eltérő különleges intézkedések (kerékpáros járőr, felszerelés stb.).

E) Irodai ügyvitel és pénztár.

Az általános fürdőutasítás keretén belül megengedett eltérések. Nagyobb fürdőörsökön és különítményeken az irodai tennivalók végzésének mikénti megosztása a különítményparancsnok és helyettese között.

Illetmények (havizsold stb.) felszámítása, felvétele és kifizetése. Pénzkezelés.

F) Elhelyezés.

Az elhelyezés megjelölése (esetleg vázrajzzal).

Címtábla, bútorzat, ágynemű.

Takarítási és mosatási tennivalók és azok költségeinek fedezése.

A berendezés téli tárolása, karbantartása, hasznavehetetlen cikkek pótlása.

Laktanyai stb. berendezés mikénti nyilvántartása (leltár, nyugta) átadása és átvétele.

G) Élelmezés.

A legénységi étkezés szabályozásának részletei (közgazdálkodás, közétkezés, ételek hazahordatása, napibetét stb.).

Konyhaberendezési cikkekkel való ellátása, használata, pótlása.

Függelék b) melléklet.

Kimutatás

azokról a szolgálati könyvekről és tansegédletekről, amelyeket a létszámhoz mérten az állandó őrrel nem egy laktanyában elhelyezett furdókülönményeknek ki kell adni.

Folyó-szám	Szolgálati könyv (tansegédlet) megnevezése	Megjegyzés
1	Szut. (Cs-1.)	
2	Csüsz. (Cs-2.)	
3	Nyut. (Cs-4.)	
4	Órsgazdászatkezelési utasítás (Cs-13.)	
5	Törvényes rendelkezések kivonatos gyűjteménye (Cs-16.)	
6	Büntető törvénykönyv (büntett, vétség, kihágás.)	
7	Kihágások kézi könyve (Dr. Élthes-féle.)	
8	Szolgálati Szabályzat I. Rész.	
9	E-alap. Alapkiképzés.	
10	Közlekedési Kódex.	
11	Frommer-pisztoly ismertetése.	
12	Különleges utasítás.	
13	Nyomozókulcs.	
14	Államrendészeti Zsebkönyv.	
15	Idegennyelvű útmutató könyvecske.	

Á t t e k i n t é s

a fürdőhelyeken szolgálatot teljesítő járőrök szolgálati öltözetéről, fegyverzetéről és felszereléséről.

Ö l t ö z e t		Fegyverzet és felszerelés		E l v i e n d ő t á r g y a k	
n a p p a l	é j j e l*	nappal	éjjel*	n a p p a l	é j j e l*
1. Tollas csendőrka- lap. 2. Kímenő zubbony a kitüntetések sza- lagsávjaival, pan- talló, (melegben könnyű szövet- ruha.) 3. Félszárú csizma (síma, cúgos cipő viselése megen- gedve, könnyű szövetruhához kö- telező.) 4. Fehér szarvasbőr keztyű (fehér kö- tött keztyű vise- lése megengedve.)	1. Tollas csendőrka- lap. 2. Zubbony a kitün- tetések szalagsáv- jaival, pantalló (melegben könnyű szövetruha.) 3. Félszárú csizma (síma, cúgos cipő viselése megen- gedve.) 4. Barna, nyári kö- tött keztyű.	1. Pisztoly. 2. Kard. 3. Jelsíp- zsinór.	A Szut. 204. ponja szerint**	Zsebben járőrtáska nélkül. Az 1934. évi 11. szá- mú Cs. K.-ben közzé- tett 15.460/el. VII-c. 1934. sz. B. M. körren- delettel kiadott „Átte- kintés“ I. 1. és 4. füg- gőleges rovatában elő- írt tárgyak, idegen- nyelvű útmutató köny- vecske és kivonat a vasúti- (hajózási, autó- busz) menetrendből.	Zsebben és járőrtáskában. Az 1934. évi 11. számú Cs. K.-ben közzétett 15.460/el. VII-c. 1934. sz. B. M. körrendelettel ki- adott „Áttekintés“ I. 1., 2., 3. függőleges rovatá- ban előírt tárgyak (örs- körlet térképe, gyapot- rongy és táskaélelem ki- vételével), kivonat a vas- úti- (hajózási, autóbusz) menetrendből és idegen- nyelvű útmutató köny- vecske.
5. Ujjas vállgallér v. köpeny szükség szerint					

Megjegyzés: *éjjeli idő a Szut. 344. p. meghatározásától eltérőleg 22 órától 6 óráig tart.

**zárt és jól kivilágított fürdőtelepen felszerelése lehet úgy, mint nappal.

MELLÉKLETEK.

1. melléklet.

Az 5. §. 25. pontjához.

N.

Javd.

csendőrkerület.

(Név és rendfokozat)

Csendőreskü.

En ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Főméltóságú vitéz nemes nagybányai **HORTHY MIKLÓS**, mint Magyarország törvényesen megválasztott kormányzója, a magyar alkotmány s hazánk szentesített törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem.

Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint m. kir. csendőr (csendőrtiszt) a közrend, a közcsend és a közbiztonság szolgálatában az idevonatkozó utasítások szerint, mint katona pedig a haditörvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesítem, haza- és nemzetellenes vagy olyan irányzat szolgálatába, amely a hadsereg vagy a csendőrség katonai fegyelmét aláásni igyekszik, nem lépek, semmiféle titkos társulatnak nem vagyok és nem leszek tagja, minden körülmények között csakis a szolgálat, a kormányzó és az állam javát mozdítom elő, a törvénynek, előljáróim és feljebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot híven megőrzöm.

Isten engem úgy segítjen, AMEN!

.....19.....évi.....hó.....n.

Tanuk:

2. melléklet.

Az 5. §. 25. pontjához.

N.

Javd.

..... csendőrkerület.

(Név és rendfokozat)

Katonai eskü.

Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy hadurunk ő Főméltósága, vitéz nemes nagybányai **HORTHY MIKLÓS** iránt, mint Magyarország törvényesen megválasztott kormányzója iránt, hűséggel és engedelmességgel viseltetem, Magyarországhoz és annak alkotmányához hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem.

Esküszöm, hogy a magyar hadsereg tábornokainak és minden egyéb előjáróimnak és fellebbvalóimnak is engedelmeskedem, őket tiszteletben tartom és védelmezem, alárendeltjeimről mindig a legjobb tudásom szerint gondoskodom, példaadásommal és minden erőmmel azon leszek, hogy a kötelességeiket minden körülmények között becsületesen teljesítsék.

Esküszöm, hogy szent hazámért minden külső és belső ellenség ellen, bárki legyen is az, mindenkor, mindenütt és minden alkalommal, életem és vérem feláldozásával is, vitézül és férfiasan harcolok. — Csapatainkat, zászlóinkat, lövegeinket és egyéb harci eszközeinket el nem hagyom és az ellenséggel soha a legkisebb egyetértésbe sem bocsátkozom, haza- és nemzetellenes vagy olyan irányzat szolgálatába, amely a hadsereg katonai fegyelmét aláásni igyekszik, nem lépek, semmiféle titkos társulatnak nem vagyok és nem leszek tagja, minden szolgálati titkot híven megőrzök.

A hadicikkelyeket szem előtt tartva, magamat mindig a haditörvények szerint derék magyar katonához és jó hazafihoz illő módon viselem és így becsülettel élek és halok.

Isten engem úgy segítjen, AMEN!

..... 19..... évi..... hó..... n.

Tanuk:

Csendőrségi személyazonossági igazolvány.

(1. külső oldal)

Arckép.

Magyar kir



csendőrség.

szám.

SZEMÉLYAZONOSSÁGI IGAZOLVÁNY

a m. kir.csendőrkörlet tényleges
állományába tartozik.

19.....

(C. H.)

Csendőrségi személyazonossági igazolvány.

(1. belső oldal)

(A személyazonossági igazolvány
tulajdonosának aláírása.)

C. H.

(2. külső oldal)

Tudnivalók.

Ez az igazolvány arra szolgál, hogy a m. kir. csendőrség tagjainak személyazonosságát mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül igazolja. Illetménykönyvecske a csendőrségnél nincsen rendszerezítve.

A csendőrség szolgálati tennivalóinak végzése ennek az igazolványnak a felmutatásához kötve nincsen.

Ez az igazolvány csak a tulajdonos fényképével és a fénykép hátlapjára és erre az oldalra írt aláírásával együtt, de ezekkel is csak akkor érvényes, ha az érvényesítési bárca a folyó évre szól.

Ezen igazolvány felmutatójának, — ha a legénységi állományba tartozik — polgári ruhát nem szabad viselnie.

A tulajdonos aláírása:

Folyó évi meghosszabbítás.

Érvényesítési bárca.

1941

C. H.

Csendőrségi személyazonossági igazolvány.

Utasítás

a személyazonossági igazolványok kiállítására és kezelésére.

1. A csendőrségi személyazonossági igazolványokat a belügyminiszter szerzi be és szigorú számadású nyomtatványként, sorszámozva adja ki. Az igazolványokat mind a tisztek, mind a legénység számára a kerületi parancsnokságok, valamint azok a központi szervek állítják ki, amelyeknek parancsnoka csapatparancsnoki jogkörrel van felruházva.

Elöléptetés, valamint más kerülethez (központi szervhez) való áthelyezés esetén új igazolványt kell kiállítani.

2. A $7 \times 5\frac{1}{2}$ cm. nagyságú arcképnek a tulajdonost főveg nélkül, abban a rendfokozatban kell ábrázolnia, amelyre az igazolvány ki van állítva. Az arcképet fémből készült lyukasztókapcsokkal az igazolvány 1. belső oldalához kell erősíteni úgy, hogy a kép az 1. külső oldalon látható legyen. Az arcképet a tulajdonos annak hátlapján aláírja, a kiállító parancsnokság pedig a címnyomót úgy nyomja rá, hogy annak fele az arcképre, fele pedig az igazolvány 1. belső oldalára kerüljön. A tulajdonos a 2. külső oldalon az igazolványt is aláírja.

3. Az érvényesítési bárcákat évenként más-más színben a belügyminiszter adja ki s azokat az az illetékes parancsnokság, amely az igazolvány kiállítására fel van jogosítva, címnyomójának az évszámra alkalmasított lenyomatával látja el. Az érvényesítési bárca az igazolvány számát kapja.

4. A személyazonossági igazolványokról a kiállító parancsnokságok a 3. a) melléklet szerinti előjegyzést vezetik.

5. A tulajdonos fogyatékba jutása esetében az igazolványt a kiállító parancsnoksághoz fel kell terjeszteni, amely azt megsemmisíti s ezt a körülményt az előjegyzés „Megjegyzés” rovatába bevezeti. Más kerülethez (központi szervhez) való áthelyezés esetében a kiállító parancsnokság ezt a körülményt az előjegyzés „Megjegyzés” rovatába bejegyzí, az új kerületi parancsnokság (központi szerv) pedig a régi igazolvány beszolgáltatása ellenében új igazolványt állít ki. A bevont régi igazolványt meg kell semmisíteni s ezt az új igazolvány előjegyzésének „Megjegyzés” rovatába — a megsemmisített igazolvány kiállító parancsnokságának és számának beírása mellett — be kell vezetni.

6. A személyazonossági igazolványokat megfelelő nagyságú, fémkerettel ellátott celluloid-védőtokban kell tartani.

7. A személyazonossági igazolványoknak gondatlanságból történt elvesztéséért a tulajdonos fegyelmi felelősséggel tartozik. Elvesztett igazolványokat a Csendőrségi Közlönyben érvényteleníteni kell s ezt a helyettük kiállított új igazolványokra vonatkozó „Megjegyzés” rovatba szintén be kell írni.

Az érvénytelenített igazolványokat a Nyut. 183/b. pontjában meghatározott helyre be kell jelenteni és a Nyomozókulcsban is nyilván kell tartani.

3. a) melléklet.

A 3. mell. „Utasítás
4. pontjához.

Előjegyzés a személyazonossági igazolványokról.

Folyószám	Az igazolvány száma	A kiállítás napja	A tulajdonos		Az érvényesítési bírcsa melyik évre van kiadva	Az illetékes osztály par. száma	Megjegyzés
			rendfokozata	neve			
1.	03648.	1927 IX. 1.	szds.	Balog Ernő	1928. 1929.	4	
2.	03649.	«	őrm.	Józsa László		4	Pécsi kerület 08446. sz. megsemmisítve 1927. IX. 21. N.
3.	03650.	«	«	Péter Imre		3	Miskolci kerülethez áthelyezve 3246/sgt. 1927.
4.	03651.	X. 6.	thts.	Jánosi Sándor		2	Elvesztette. Érvénytelenítve 23/Cs. K. 1927. Ujat lásd 5. 927. tétel alatt.
5.	03652.	XII. 8.	«	«	1928. 1929.	2	Az elveszett 03651. sz. helyett 4. Lásd 927. tétel.
6.	03653.	«	tórm.	Vágási Dénes		4	Nyugállományba helyezték. 5368/sgt. 1927. Megsemmisítve. 1927. XII /18. N.
7.	03654.	XII. 16.	«	Józsa László	1928. 1929.	4	Előlépett. 03649. sz. megsemmisítve. 1927. I./16. N.

N.
lát.

Napirend az őrsök számára.

Nyáron*	6h	6h — 7h -ig	7h — 7 ^h 30 ^I -ig	7h 30 ^I — 8h -ig	8h — 11h -ig	12h	15h—17h-ig	19h	22h
Télen	7h	7h — 8h -ig	8h — 8h30 ^I -ig	8h 30 ^I — 9h -ig	9h — 12h -ig			18h	21h
Hétfő	É b r e s z t ő	Öltözködés, tisztogatás, szobák rendbe- hozása. Reggelizés.	Laktanyarend- és szobavizsga. Kihall- gatás. Előkészítés a foglalkozáshoz.	Reggeli gyakorlati továbbképzés az E-alap Szabályzathól, a csendőrségi kardvívás- ból és karhatalmi tüzelés. (E-alap Szab. és Cs—9. Kardvívási Utasítás anyaga a foglalkozási jegyzék útmutatásában van meghatározva.)	Foglalkozás: oktatás, vizsgáztatás, lo- varda, önálló tanulás.	E b é d	Írás, számolás, rajzo- lás, önképzés, írásbeli munkák végzése, továbbá délelőtről esetleg elma- radt foglalkozás pótlása.	V a c s o r a	T a k a r o d ó
Kedd									
Szerda									
Csütörtök									
Péntek									
Szombat									
Vasárnap									

* Nagy melegben a délelőtti foglalkozást — az előírt időtartamoaan — a korareggeli órákban lehet megtartani.

5. melléklet.

A 32. §. 242. pontjához.

M. kir. budapesti l. csendőrkerület

Távolsági

(Sík

[illegible]

terep.)

Péceli vegyes órs.

paranosával jóváhagyta.

C. H.

6. melléklet.

A 32. §. 245. pontjához.

Táblázat

a portyázásra és pihenőre illetékes szolgálati óráknak
a távolságok alapján való kiszámítására.

Kilométer	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.		Futárszolgálat és összpontostítás esetén	Kilométer	I.		II.		III.		IV.		V.					
	portyázási idő																portyázási idő													
	300 m.-en alul		300—800 m.-ig		800 m.-en felül		lovon		kerék-páron		Órkis- ret	300 m.-en alul		300—800 m.-ig			800 m.-en felül		lovon		kerék-páron									
	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.		ó.	p.	ó.			p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.					
1	—	30	—	36	—	44	—	30	—	15	Gyalog és lovon kilométerenkint: 300 méteren alul 20 perc, 300—800 méterig 25 perc, 800 méteren felül 30 perc. (Kerékpáron nem szabad órakisérést teljesíteni.)	Gyalog ugyanannyi idő illetékes, mint az órakisérétnék (VI. kizsabat. Lovon és kerékpáron kilométerenkint 10 perc, de szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni.)	15	7	30	9	—	14	50	7	30	3	45							
5	—	45	—	54	1	06	—	45	—	22			5	7	45	9	18	15	35	7	45	3	52							
2	1	—	1	12	1	28	1	—	—	30			16	8	—	10	36	16	20	8	—	4	—							
5	1	15	1	30	1	50	1	15	—	37			5	8	30	11	24	17	05	8	15	4	07							
3	1	30	1	48	2	12	1	30	—	45			17	9	—	12	12	17	50	8	30	4	15							
5	1	45	2	06	2	34	1	45	—	52			5	9	30	13	—	18	35	8	45	4	22							
4	2	—	2	24	2	56	2	—	—	60	Gyalog és lovon kilométerenkint: 300 méteren alul 20 perc, 300—800 méterig 25 perc, 800 méteren felül 30 perc. (Kerékpáron nem szabad órakisérést teljesíteni.)	Gyalog ugyanannyi idő illetékes, mint az órakisérétnék (VI. kizsabat. Lovon és kerékpáron kilométerenkint 10 perc, de szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni.)	18	10	—	13	48	19	20	9	—	4	30							
5	2	15	2	42	3	18	2	15	1	07			5	10	30	14	36	20	05	9	15	4	37							
5	2	30	3	—	3	40	2	30	1	15			19	11	—	15	24	20	50	9	30	4	45							
5	2	45	3	18	4	02	2	45	1	22			5	11	30	16	12	21	35	9	45	4	52							
6	3	—	3	36	4	24	3	—	—	30			20	12	—	17	—	22	20	10	—	5	—							
5	3	15	3	54	4	46	3	15	1	37	Gyalog és lovon kilométerenkint: 300 méteren alul 20 perc, 300—800 méterig 25 perc, 800 méteren felül 30 perc. (Kerékpáron nem szabad órakisérést teljesíteni.)	Gyalog ugyanannyi idő illetékes, mint az órakisérétnék (VI. kizsabat. Lovon és kerékpáron kilométerenkint 10 perc, de szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni.)	5	12	30	17	48	23	05	10	15	5	07							
7	3	30	4	12	5	08	3	30	1	45			21	13	—	18	36	23	50	10	30	5	15							
5	3	45	4	30	5	30	3	45	1	52			5	13	30	19	24	24	35	10	45	5	22							
8	4	—	4	48	5	52	4	—	—	2			22	14	—	20	12	25	20	11	—	5	30							
5	4	15	5	06	6	14	4	15	2	07			5	14	30	21	—	26	05	11	15	5	37							
9	4	30	5	24	6	36	4	30	2	15	Gyalog és lovon kilométerenkint: 300 méteren alul 20 perc, 300—800 méterig 25 perc, 800 méteren felül 30 perc. (Kerékpáron nem szabad órakisérést teljesíteni.)	Gyalog ugyanannyi idő illetékes, mint az órakisérétnék (VI. kizsabat. Lovon és kerékpáron kilométerenkint 10 perc, de szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni.)	23	15	—	21	48	26	50	11	30	5	45							
5	4	45	5	42	6	58	4	45	2	22			5	15	30	22	36	27	35	11	45	5	52							
10	5	—	6	—	7	20	5	—	—	30			24	16	—	23	24	28	20	12	—	6	—							
5	5	15	6	18	7	42	5	15	2	37			5	16	30	24	12	29	05	12	15	6	07							
11	5	30	6	36	8	50	5	30	2	45			25	17	—	25	—	29	50	12	30	6	15							
5	5	45	6	54	9	35	5	45	2	52	Gyalog és lovon kilométerenkint: 300 méteren alul 20 perc, 300—800 méterig 25 perc, 800 méteren felül 30 perc. (Kerékpáron nem szabad órakisérést teljesíteni.)	Gyalog ugyanannyi idő illetékes, mint az órakisérétnék (VI. kizsabat. Lovon és kerékpáron kilométerenkint 10 perc, de szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni.)	5	17	30	25	36	30	35	12	45	6	22							
12	6	—	7	12	10	20	6	—	—	3			26	18	—	26	12	31	20	13	—	6	30							
5	6	15	7	30	11	05	6	15	3	07			5	18	30	26	48	32	05	13	15	6	37							
13	6	30	7	48	11	50	6	30	3	15			27	19	—	27	24	32	50	13	30	6	45							
5	6	45	8	06	12	35	6	45	3	22			5	19	30	28	—	33	35	13	45	6	52							
14	7	—	8	24	13	20	7	—	—	3	30	Gyalog és lovon kilométerenkint: 300 méteren alul 20 perc, 300—800 méterig 25 perc, 800 méteren felül 30 perc. (Kerékpáron nem szabad órakisérést teljesíteni.)	Gyalog ugyanannyi idő illetékes, mint az órakisérétnék (VI. kizsabat. Lovon és kerékpáron kilométerenkint 10 perc, de szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni.)	28	20	—	28	36	34	20	14	—	7	—						
5	7	15	8	42	14	05	7	15	3	37	5			20	30	29	12	35	05	14	15	7	07							

Kilométer	I.		II.		III.		IV.		V.		Kilométer	I.		II.		III.		IV.		V.	
	portyázási idő											portyázási idő									
	300 m.-en alul		300-800 m.-ig		800 m.-en felül		lovon		kerék- páron			300 m.-en alul		300-800 m.-ig		800 m.-en felül		lovon		kerék- páron	
	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.		ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
29	21	—	29	48	35	50	14	30	7	15	47	39	—	51	24	62	50	24	12	18	—
5	21	30	30	24	36	35	14	45	7	22	5	39	30	52	—	63	35	24	30	18	30
30	22	—	31	—	37	20	15	—	7	30	48	40	—	52	36	64	20	24	48	19	—
5	22	30	31	36	38	05	15	15	7	40	5	40	30	53	12	65	05	25	06	19	30
31	23	—	32	12	38	50	15	30	7	50	49	41	—	53	48	65	50	25	24	20	—
5	23	30	32	48	39	35	15	45	8	—	5	41	30	54	24	66	35	25	42	21	30
32	24	—	33	24	40	20	16	—	8	10	50	42	—	55	—	67	20	26	—	22	—
5	24	30	34	—	41	05	16	15	8	20	5	42	30	55	36	68	05	26	18	22	30
33	25	—	34	36	41	50	16	30	8	30	51	43	—	56	12	68	50	26	36	23	—
5	25	30	35	12	42	35	16	45	8	40	5	43	30	56	48	69	35	26	54	23	30
34	26	—	35	48	43	20	17	—	8	50	52	44	—	57	24	70	20	27	12	24	—
5	26	30	36	24	44	05	17	15	9	—	5	44	30	58	—	71	05	27	30	24	30
35	27	—	37	—	44	50	17	30	9	10	53	45	—	58	36	71	50	27	48	25	—
5	27	30	37	36	45	35	17	45	9	20	5	45	30	59	12	72	35	28	06	25	30
36	28	—	38	12	46	20	18	—	9	30	54	46	—	59	48	73	20	28	24	26	—
5	28	30	38	48	47	05	18	15	9	40	5	46	30	60	24	74	05	28	42	26	30
37	29	—	39	24	47	50	18	30	10	—	55	47	—	61	—	74	50	29	—	27	—
5	29	30	40	—	48	35	18	45	10	10	5	47	30	61	36	75	35	29	18	27	30
38	30	—	40	36	49	20	19	—	10	20	56	48	—	62	12	76	20	29	36	28	—
5	30	30	41	12	50	05	19	15	10	30	5	48	30	62	48	77	05	29	54	28	30
39	31	—	41	48	50	50	19	30	10	40	57	49	—	63	24	77	50	30	12	29	—
5	31	30	42	24	51	35	19	45	10	50	5	49	30	64	—	78	35	30	30	29	30
40	32	—	43	—	52	20	20	—	11	—	58	50	—	64	36	79	20	30	48	30	—
5	32	30	43	36	53	05	20	18	11	30	5	50	30	65	12	80	05	31	06	30	30
41	33	—	44	12	53	50	20	36	12	—	59	51	—	65	48	80	50	31	24	31	—
5	33	30	44	48	54	35	20	54	12	30	5	51	30	66	24	81	35	31	42	31	30
42	34	—	45	24	55	20	21	12	13	—	60	52	—	67	—	82	20	32	—	32	—
5	34	30	46	—	56	05	21	30	13	30	5	52	30	67	36	83	05	32	18	32	18
43	35	—	46	36	56	50	21	48	14	—	61	53	—	68	12	83	50	32	36	32	36
5	35	30	47	12	57	35	22	06	14	30	5	53	30	68	48	84	35	32	54	32	54
44	36	—	47	48	58	20	22	24	15	—	62	54	—	69	24	85	20	33	12	33	12
5	36	30	48	24	59	05	22	42	15	30	5	54	30	70	—	86	05	33	30	33	30
45	37	—	49	—	59	50	23	—	16	—	63	55	—	70	36	86	50	33	48	33	48
5	37	30	49	36	60	35	23	18	16	30	5	55	30	71	12	87	35	34	06	34	06
46	38	—	50	12	61	20	23	36	17	—	64	56	—	71	48	88	20	34	24	34	24
5	38	30	50	48	62	50	23	54	17	30	5	56	30	72	24	89	05	34	42	34	42

Kilométer	I.		II.		III.		IV.		V.		Kilométer	I.		II.		III.		IV.		V.	
	portyázási idő											portyázási idő									
	300 m.-en alul		300-800 m.-ig		800 m.-en felül		lovon		kerék-páron			300 m.-en alul		300-800 m.-ig		800 m.-en felül		lovon		kerék-páron	
	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.		ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
65	57	—	73	—	89	50	35	—	35	—	83	75	—	94	36	116	50	45	48	45	48
5	57	30	73	36	90	35	35	18	35	18	5	75	30	95	12	117	35	46	06	46	06
66	58	—	74	12	91	20	35	36	35	36	84	76	—	95	48	118	20	46	24	46	24
5	58	30	74	48	92	05	35	54	35	54	5	76	30	96	24	119	05	46	42	46	42
67	59	—	75	24	92	50	36	12	36	12	85	77	—	97	—	119	50	47	—	47	—
5	59	30	76	—	93	35	36	30	36	30	5	77	30	97	36	120	35	47	18	47	18
68	60	—	76	36	94	20	36	48	36	48	86	78	—	98	12	121	20	47	36	47	36
5	60	30	77	12	95	05	37	06	37	06	5	78	30	98	48	122	05	47	54	47	54
69	61	—	77	48	95	50	37	24	37	24	87	79	—	99	24	122	50	48	12	48	12
5	61	30	78	24	96	35	37	42	37	42	5	79	30	100	—	123	35	48	30	48	30
70	62	—	79	—	97	20	38	—	38	—	8	80	—	100	36	124	20	48	48	48	48
5	62	30	79	36	98	05	38	18	38	18	5	80	30	101	12	125	05	49	06	49	06
71	63	—	80	12	98	50	38	36	38	36	39	81	—	101	48	125	50	49	24	49	24
5	63	30	80	48	99	35	38	54	38	54	5	81	30	102	24	126	35	49	42	49	42
72	64	—	81	24	100	20	39	12	39	12	90	82	—	103	—	127	20	50	—	50	—
5	64	30	82	—	101	05	39	30	39	30	5	82	30	103	36	128	05	50	18	50	18
73	65	—	82	36	101	50	39	48	39	48	91	83	—	104	12	128	50	50	36	50	36
5	65	30	83	12	102	35	40	06	40	06	5	83	30	104	48	129	35	50	54	50	54
74	66	—	83	48	103	20	40	24	40	24	92	84	—	105	24	130	20	51	12	51	12
5	66	30	84	24	104	05	40	42	40	42	5	84	30	106	—	131	05	51	30	51	30
75	67	—	85	—	104	50	41	—	41	—	93	85	—	106	36	131	50	51	48	51	48
5	67	30	85	36	105	35	41	18	41	18	5	85	30	107	12	132	35	52	06	52	06
76	68	—	86	12	106	20	41	36	41	36	94	86	—	107	48	133	20	52	24	52	24
5	68	30	86	48	107	05	41	54	41	54	5	86	30	108	24	134	05	52	42	52	42
77	69	—	87	24	107	50	42	12	42	12	95	87	—	109	—	134	50	53	—	53	—
5	69	30	88	—	108	35	42	30	42	30	5	87	30	109	36	135	35	53	18	53	18
78	70	—	88	36	109	20	42	48	42	48	96	88	—	110	12	136	20	53	36	53	36
5	70	30	89	12	110	05	43	06	43	06	5	88	30	110	48	137	05	53	54	53	54
79	71	—	89	48	110	50	43	24	43	24	97	89	—	111	24	137	50	54	12	54	12
5	71	30	90	24	111	35	43	42	43	42	5	89	30	112	—	138	35	54	30	54	30
80	72	—	91	—	112	20	44	—	44	—	98	90	—	112	36	139	20	54	48	54	48
5	72	30	91	36	113	05	44	18	44	18	5	90	30	113	12	140	05	55	06	55	06
81	73	—	92	12	113	50	44	36	44	36	99	100	—	113	48	140	50	55	24	55	24
5	73	30	92	48	114	35	44	54	44	54	5	100	30	115	24	141	35	55	42	55	42
82	74	—	93	24	115	20	45	12	45	12	100	101	—	116	—	142	20	56	—	56	—
5	74	30	94	—	116	05	45	30	45	30											

7. melléklet.

N

A 32. §. 248. pontjához.

Iát.

M. kir. budapesti I. csendőrkerület.Péceli vegyes őrs.**Őrjáratí beosztás.**

Érvényes 1927 július 1-től.

(Sík terep.)

Az őrjárat száma és neve A távolsági kimutatás folyó száma	Az őrjáratba felvett községek és tereptárgyak	A községek és tereptárgyak egy mástól való távolsága kilométerekben	Leporításhoz szükséges		A km -ek végösszege után illetékes idő	Az őrjárat tartama össze- sen	Megjegyzés
			óra	perc			
I.	1 Pécel község				Gyalog: 18 ^h Lovon: 13 ^h	Gyalog: 21 ^h Lovon: 16 ^h	Pihenőszoba Szükségpihenőhely
	8 Kézai szeszgyár	1:1	1	—			
	7 Mogyoród község. . . .	2:7	2	—			
	11 Mogyoródi vasútállomás	3:2					
	9 Solymossy tanyák . . .	1:6					
	10 Pulyoni uhaklok	4:9					
	12 Gebhardt-major	6:8					
	2 Ménló.	4:6					
	1 Pécel község	1:2					
	Összesen ;	26:1	3	—			
II.	1 Pécel község				Gyalog: 30 ^h Lovon: 19 ^h	Gyalog: 33 ^h 30 ^l Lovon: 22 ^h 30 ^l	Pihenőszoba
	14 Schiller-malom	8:2					
	11 Mogyoródi vasútállomás	9:4					
	7 Mogyoród község. . . .	3:2	2	—			
	9 Solymossy tanyák . . .	2:0					
	13 Kistelek község	9:1	1	30			
	1 Pécel község	6:2					
	Összesen ;	38:1	3	30			

Pécel, 1927. június 1.

Jóváhagyom!

Aszód, 1927. június 15.

N. szds.

sznypk.

C. H.

N. thts.

öpk.

8. melléklet.

A 32. §. 249. pontjához.

Csendőrségi csapatalakulatoknak és azok határainak jelzése.*

1. Kerületi parancsnokság	
2. Osztályparancsnokság	
3. Szárnyparancsnokság	
4. Tiszti különítmény parancsnokság	
5. Gyalog szakaszparancsnok	
6. Lovas szakaszparancsnok	
7. Gyalog őrs	
8. Lovas őrs	
9. Vegyes őrs	
10. Különítmény	
11. Nyomozó osztályparancsnokság	
12. Nyomozó alosztályparancsnokság	
13. Nyomozó törzsalosztályparancsnokság	 76.
14. Vasúti szárnyparancsnokság	
15. Vasúti szakaszparancsnok	
16. Vasúti őrsparancsnokság	

* Ha a fenti csapatjeleket honvédségi csapatjelekkel együtt használjuk, akkor a „Cső.” betűket kell azok után írni.

17. Közlekedési és híradó osztályparancsnokság



18. Közlekedési műszaki alosztályparancsnokság



19. Közlekedési szárnyparancsnokság



20. Közlekedési szakaszparancsnok



21. Közlekedési őrsparancsnokság



22. Híradó szárnyparancsnokság



23. Híradó szakaszparancsnok



24. Híradó (rádió) őrsparancsnokság



25. Rádió vevőállomás



26. Rádió adóállomás



27. Repülőtéri szárnyparancsnokság



28. Repülőtéri őrsparancsnokság



29. Őrsparancsnok iskola



30. Gyalogtanalosztály (járőrvezető, járőrtárs iskola)



31. Lovastanalosztály



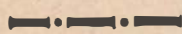
32. Kerület határa



33. Osztály határa



34. Szárny határa



35. Szakasz határa



36. Őrskörlet határa



A csendőr karhatalmi zászlóalj és részeinek jelzése ugyanaz, mint a megfelelő honvédségi alakulatok jelzése, hozzáírva a „Cső. kh.” betűket.

Örskörletleírás.

Földrajzi fekvés, terület, lélekszám. Történelmi nevezetességű helyek, hősi sírok. Búcsúk, országos- és hetivásárok.	Az Örskörlet Csanádmegye déli részén fekszik. Délről a kiszombori, keletről a királyhegyesi és apátfalvai, északról a földéaki, nyugatról a püspöklelei örsökkel határos. Területe 121,5 km ² , lélekszáma 34840 ember, az örs 15 főnyi rendszeresített létszámához képest egy esztendőre 81 km ² felügyeleti terület és 2589 lélek eszik. Történelmi nevezetességű helyek és hősi sírok nincsenek. Búcsúkat nem tartanak. Március 4. és szeptember 3. szombatján és vasárnapján országos-, minden szerdán és pénteken hetivásár van.
Terep jellegzetessége. Talaj- és vízrajzi viszonyok. Éghajlat.	Az Örskörlet terepe sík, túlnyomórészt termőföld, csupán déli része mocsaras. Déli részén a Maros folyik, amely hajózásra nem, tufaajazásra azonban alkalmas. Tavak nincsenek. Éghajlat enyhe, a növényzetnek kedvező.
Közlekedési viszonyok. Fontosabb szárazföldi utak, vasúttak, vízi utak, légi vonalak. Vasúti, posta-, táviró- és távbeszélő állomások.	Szárazföldi utak: Makó-Földeák, Makó-Királyhegyes, Makó-Apátfalva, Makó-Kiszombor és Makó-Püspöklele között. Vasútvonalak: Makó-Szeged és Mezőhegyes között, MakóÚjváros-Apátfalva és Hódmezővásárhely között. Vízfűt vezet: Makó-Magyarcsanak és Szeged között (Maros folyó). Táviró és távbeszélő vonalak vezetnek: Kiszombor, Apátfalva, Földeák, Püspöklele és Királyhegyes községekbe. Légi vonal: a francia-román légiforgalmi vállalat repülőgépei Püspöklele irányából Makón át Királyhegyes felé közlekednek. Vasútállomás: Makón, Makó-Ujvároson és Makó-Vásártéren; posta-, táviró- és távbeszélő-állomás: Makón van.
Területileg illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság, kir. járásbírság, kir. törvényszék, kir. ügyészség és fiatalkorúak bírósága és vegyikísérleti állomás. Legközelebbi honvédpárancsnokság.	Illetékes közigazgatási hatóság és kir. járásbírság Makón, a kir. törvényszék, kir. ügyészség, fiatalkorúak bírósága és vegyikísérleti állomás Szegeden. Legközelebbi honvéd állomásparancsnokság: Szegeden.
Telepedési és népességi viszonyok.	Az Örskörletben van Makó városa 34400 lakossal. Községek nincsenek; a lakosság többi része elszórtan épült tanyákon lakik. Születési arányszám kedvező. A környék egészségügyi viszonyai kedvezőtlenek s a mocsári és hasi hagymáz betegségek jelentősen elterjedtek a halandóságot.
Lakosság anyanyelve, vallása, műveltségi foka, politikai pártállása. Iskolák és kórházak. Fürdő. Mentőállomások és segélyhelyek, amelyek az Örskörletben mentés és segélynyújtás szempontjából elsősorban figyelembe jöhetnek.	A lakosság anyanyelve magyar, nemzeti kisebbség nincs. Vallási szempontból túlnyomórészt református, nagy a száma a zsidóságnak, román katolikusok csak kevesen vannak. Kevés kivétellel mindenki tud, a lakosság szellemi téren elég magas fokon áll. Politikailag az egységes párt hívei. Makón több elemi, azonkívül egy polgári fő- és leány-, egy kereskedelmi isola és egy reálgimnázium van. Makón kórház van. Fürdő nincs. A Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesülete Makón mentőállomást tart fenn.
Földművelés, ipar, kereskedelem. Gyárak, bányák. Munkáviszonyok.	A lakosság egy része hagyma- és bízatermeléssel, sertésenyésztéssel foglalkozik. A malomipar eléggé fejlődött. A kereskedelem különösen hagymával folyik igen nagyarányú. Gyárak, bányák nincsenek. Munkáviszonyok kedvezőtlenek. A munkabér csekély, úgy hogy a megélhetést alig biztosítja, munkaalkalom pedig csak nyáron van.
Közbiztonsági viszonyok.	A közbiztonsági viszonyok nyugodtak. A Honvéd-városrészen az éjjeli csendháborítások és testi sértések gyakoriak.
Az Örskörletben tartózkodó kiválóbb egyének és nagybirtokosok.	Vitéz nem-sz. Livóni Hadfy Imre ny. áll. gyalogsági tábornok Makón lakik. Nagybirtokos az Örskörletben nincsen.

Makó, 1927. július 15.

Magyar tiszthelyettes
örspárancsnok.

10. melléklet.

Az 53. §. 356. pontjához.

H.

Iát.

Előjegyzés

a szárny (szakasz) helyi és személyi viszonyairól.*

1. A szárny (szakasz) területe és lélekszáma:
(Hány km² a szárny [szakasz] területe, mennyi a lélekszám?
Mennyi terület és hány lélek esik átlag egy csendorre?)
2. Területi viszonyok:
(Melyik vármegye területén fekszik a szárny [szakasz], mely közigazgatási járasokra terjed ki? Mely bírói, illetőleg közigazgatási [m. kir. rendőrségi] hatóságok illetékesek e terület felett?)
3. Történelmi viszonyok:
(A szárny [szakasz] területén lejátszódott történelmi események rövid ismeretése. Hol vannak leletek, emlékművek, csataterek, hősi sírok, történelmi, művészeti vagy egyéb szempontból kimagasló egyéniségek szülőházai vagy sírjai?)
4. Terepviszonyok:
(A felugyeleti terület leírása terep- és vízrajzi szempontból, valamint a talajviszonyokat tekintve.)
5. Közlekedési viszonyok:
(Vasúti hálózat, hajózás, átkelési pontok, fontosabb közutak. Mely községekben vannak posta-, táviró- és távbeszélő hivatalok?)
6. Terepfedezeti viszonyok:
(Általában fedett-e a terep és mennyiben? Hol vannak nagyobb erdők, szőlőtelepek, nagyobb kertészetek?)
7. Népeségi viszonyok:
(A lakosság nemzetiségi és vallási viszonyai.)
8. Művelődési viszonyok:
(A lakosság műveltségi foka, a népoktatás állapota, a lakosság természete, életmódja, erkölce, politikai pártállása, országgyűlési képviselők és felsőházi tagok megnevezése. Esetleges állam-, vallás- és társadalomellenes mozgalmak.)
9. Gazdasági viszonyok:
(A lakosság általában mivel foglalkozik: földművelés, állattenyésztés, ipar, kereskedelem. Hol vannak uradalmak, gyárak, bányák, kik azoknak tulajdonosai és vezetői? Munkástelepek, munkások létszáma, megélhetési viszonyai, szervezetei stb.)
10. Közbiztonsági viszonyok:
(A lakosság bűnözési hajlama; általában mely községben fordulnak elő gyakrabban közbiztonsági zavarok, mely bűncselekmények szokásosak, közbiztonsági szempontból veszélyeztetett pontok és területek, előfordult feltűnést keltett bűncselekmények rövid leírása. Melyek a mozgalmassabb örsök.)

* Olyan adatokat, amelyek változást szenvedhetnek, írónnal kell bejegyezni.

Nyilatkozat.

Alulírott, mint sértett kívánom, hogy a sérelmemre..... évi
 hó n (hol?) N. N.
 i lakos által *(vagy ismeretlen tettes által)*
 elkövetett *(itt az elkövetett bűncselekményt határozottan meg kell*
jelölni, pl.: becsületsértés, vagy: pengő értékű ruha-
nemű ellopása stb.) a törvény rendelkezései szerint nyomoztassék és
 megtoroltassék.

Kelt 19 évi hó n.

Előttünk:

N. N.

N. N. th.

..... lakos
 mint sértett.

örsparancsnok.

N. N. csendőr

mint tanuk.

Megjegyzés: Ha a sértett nem tud írni, akkor a nyilatkozatot kézjegyé-
 vel látja el és nevét a járőrvezető írja alá és magát mint
 névirót tünteti fel.

Ha tanu gyanánt polgári egyént lehet igénybe venni, a
 második csendőr helyett a nyilatkozatot vele kell aláíratni.

A nyilatkozatot mindig vettemezni és iktatni kell.

12. melléklet.

Hatálytalan.

13. melléklet.

A 67. §. 420. pontjához.

Utasítás az ujjnyomatok felvételére.

1. §.

Az ujjnyomatokról általában.

Az ember ujjainak felső izületén, a tenyér felőli oldalon (az ujj begyén) a bőr recés vagy rovátkás felületű; a bőrfodrok minden embernél más és más alakulatot mutatnak és sohasem változnak. Éppen ezért ezek rajza a személyazonosság megállapítására s a hamis nevet használók leleplezésére kiválóan alkalmas.

2. §.

Az ujjnyomat felvételének eszközei.

Az ujjlenyomat felvételére az ujjlenyomat-felvevő készülék szolgál, amely következő alkatrészekből áll:

1. cinklemez és gumihenger (szükségből festékpárna),
2. argentorat-por,
3. ecset,
4. foli-papír,
5. nagyító-lencse,
6. nyomdafesték.

E készüléken kívül még az alábbi cikkek és tárgyak szükségesek:

7. szappan,
8. terpentín-olaj,
9. olló.

3. §.

Az ujjnyomat felvételének előkészítése.

Gondoskodni kell arról, hogy a cinklemezen (szükségből festékpárnán) a nyomdafesték megfelelő mennyiségű s egyenletesen elkenve legyen, mert hiányos vagy túlbő festék egyaránt homályos ujjnyomatot ad.

A cinklemez (szükségből festékpárna) mellett helyezzük el az ujjlenyomatlapot, miután azt a vörös vonalakkal jelzett helyeken visszahajtottuk és feljegyeztük rá annak az egyénnek a nevét, aki-

ről ujjnyomatot veszünk fel. A gyanúsított nevének közvetlenül az ujjnyomat felvétele előtt való feljegyzése ugyanis kizárja a több egyénről felvett ujjnyomatok felcserélését, amire különös gondot kell fordítani.

Azok az egyének, akikről ujjnyomatot kell felvenni, kezeiket előzőleg langyos szappanos vízzel és kefével jól mossák meg és közvetlenül a nyomat előtt ujjbegyeiket száraz ruhával erősen törölgék meg. Piszkosabb ujjak begyét terpentinolajba mártott ruhadarabbal kell megdörzsölni.

4. §.

Az ujjnyomat felvétele.

Először a jobbkez ujjainak nyomatát vesszük fel s e célból az ujjnyomatlaphoz a felső vörös vonalnál visszahajtott szélét illesztjük az asztal alsó széléhez, hogy így az ujjnyomatlapon alsó rovatai nyomat közben be ne piszkolódjanak.

Azt az egyént, akiről ujjnyomatot kell felvenni, az előkészített asztal elé állítjuk akképpen, hogy a cinklemezzel (szükségből festékpárnával) és ujjnyomatlappal szemben legyen. Magunk az illető baloldalára állunk, kissé feléje fordulva, jobbkezének hüvelykujját megfogjuk, még pedig balkezünkkel az ujj csücskénél s jobbkezünkkel az ujjtőnél, azután az ujj felső izületét az úgynevezett ujjbegyet, az ujj baloldalán kezdve a jobboldalig, tehát a köröm balszélétől annak jobbszéléig, a festékes cinklemezen (szükségből festékpárnán) gyengén nyomva meghengerítjük. Az így megfestett ujjat ezután az ujjnyomatlapon fölé visszük s azt az ujjnyomatlapon megfelelő rovatában, gyengén nyomva, balról jobbra meghengerítjük. Az ujjnyomatlapon az ujjat visszahengeríteni semmi esetre sem szabad, továbbá szigorúan kell ügyelni arra, hogy mind a festékes cinklemezre (szükségből festékpárnára), mind a papirosra ne csak az ujj begye, hanem annak egészen az izülethajlásig terjedő része ráhengerítettessék.

A hüvelykujj után a mutatóujjat, majd a közép-, a gyűrűs- és a kisujjat vesszük elő s velük éppúgy járunk el, mint a hüvelykujjal.

Amikor a jobbkez ujjjaival elkészültünk, az ujjnyomatlapon az asztalon feljebb toljuk, hogy a balkéz rovataihoz hozzáférhessünk s az ujjnyomatlaphoz az alsó vörös vonalnál visszahajtott szélét fektetjük az asztal széléhez. A balkéz ujjainak nyomatát ezután a hüvelykujjon kezdve ugyanolyan módon és sorrendben vesszük fel, mint a jobbkez ujjainak nyomatát.

Ha az összes ujjak egyenkénti nyomataival elkészültünk, a két úgynevezett összesített ujjnyomatot vesszük fel s e célból az ujjnyomatlapon úgy igazítjuk meg, hogy annak alsó széle essék össze az asztal szélével. Az összesített ujjnyomat felvételekor jobbkezünk mutató- és hüvelykujjával a terheltnek balkezén, egymás mellé szo-

rítva összefogjuk a mutató-, a közép-, a gyűrűs- és a kisujjakat s ezeket balkezünk ráhelyezésével együttesen a cinklemezre (szükségből festékpárnára), majd az ujjnyomatlapnak legalsó megfelelő (baloldalon levő) rovatára nyomjuk. A balkéz után ugyanígy teszünk a jobbkez négy ujjával is a jobboldalon.

Az ujjnyomat felvételére külön e célt szolgáló készülék hiányában szükségből a nem túlságosan nedves közönséges bélyegző festékpárnát is lehet használni.

5. §.

Az ujjnyomat használhatóságának kellékei.

Az ujjnyomat a megfestett bőrfodrok nyomán a papíron hátra-maradt fekete vonalakból áll. Minthogy ezen sűrűn egymás mellett haladó vonalak által képezett rajzok és ennek egyes pontjai vagy alkotó részei szolgálnak a személyazonosító eljárás alapjául, különös gondot kell fordítani arra, hogy e vonalak rajza tiszta és éles legyen.

Ha az ujjnyomat annak következtében, hogy az ujjat nem eléggé vagy pedig túlerősen nyomták a cinklemezre (szükségből festékpárnára), illetőleg az ujjnyomatlapra, homályos lett, vagy bármi okból nem sikerült: az illető ujjal az első nyomat felett, ugyanabban a rovatban egy másik nyomatot kell felvenni, esetleg a hibához képest erősebben vagy gyengébben nyomjuk le az ujjat.

Az ujjakat mind a cinklemezen (szükségből festékpárnán), mind az ujjnyomatlapon a köröm balszélétől annak jobbszéléig kell meghengeríteni, hogy így a felső ízület egész felülete lenyomassék. Az azonosító eljárásban ugyanis fontos szerepet játszik az ujjnyomatnak úgynevezett „delta” pontja, amely gyakran egészen az ujjak szélén képződik s ha az ujjakat nem teljesen hengerítjük át, ez a pont esetleg hiányozni fog. A „delta” nevezetű pontra, különösen annak tisztaságára az ujjnyomat-feltevőnek is ügyelnie kell s ha a nyomat e pontnál nem volna eléggé éles, felette egy újabb nyomatot kell felvenni. „Delta” alatt nagyjából azt a pontot kell érteni, ahol az ujjnyomat szélétől kiinduló vonalak szétágaznak. Ilyen delta-pont képződhetik az ujjnak mind a jobb, mind a bal, sőt mindkét oldalán is, éppen ezért az ujjaknak teljes áthengerítése elengedhetetlen kelléke az ujjnyomat használhatóságának.

Ha valamely ujjat nem lehet kiegyenesíteni s a cinklemezen (festékes párnán) vagy az ujjnyomatlapon meghengeríteni: akkor az ujjnyomatlapot a megfelelő rovatnál vonalzóra vagy hasonló deszkára feszítjük és ezt nyomjuk a hengerítésnek megfelelő mozdulattal az illető, előzőleg festékekkel bekent mozdulatlan ujjhoz.

Ha az ujj felső ízülete meg van csonkítva, ennek nyomatát úgy kell felvenni, mint az ép ujjét, de azt, hogy az egyik ujj csonka, az ujjnyomatlap hátsó oldalán meg kell jegyezni.

Ha valamely ujj vagy annak felső izülete hiányzik: akkor a hiányzó ujj vagy izület nyomatának helyére az ujjnyomatlap megfelelő rovatába a „hiányzik“ szót kell írni.

Ha egy vagy több ujj annyira sebes, hogy festékekkel bekenni nem lehet, vagy nem tanácsos, vagy ha különben sem adna nyomatot, mert a seb a bőr egész felületét szétroncsolta, akkor az ujjnyomat felvételével várni kell, amíg a seb begyógyul; ha ez nem lehetséges, ideiglenesen beküldhető olyan ujjnyomatlap is, amelyen a sebes ujjak lenyomata hiányzik, ilyenkor azonban azok helyére e szavakat kell beírni: „az ujj ezidőszerint sebes, nyomat nem vehető“. Sebforradások az ujjnyomat felvételét nem érintik ugyan, mégis azok jelenlétét az ujjnyomatlap hátsó oldalán jelezni kell.

6. §.

Az ujjnyomatlapokkal való eljárás.

Az ujjnyomat felvételének befejezése után az ujjnyomatlap rovatait ki kell tölteni s azt a hátlaapon kijelölt helyen alá kell íratni. Ha az, akiről az ujjnyomatot felvettük, írni nem tudna, ezt az aláírás helyén meg kell jegyezni.

Az ujjnyomatlapot mindig két példányban kell felvenni; a másodpéldányon csak a nevet kell jelezni, a többi rovat kitöltése mellőzhető.

7. §.

A bűncselekmények színhelyén található ujjnyomatok.

A büntettesek akaratlanul és tudtuk nélkül a bűncselekmény színhelyén gyakran hátrahagyják ujjnyomukat, amely az ő kilétük felderítésére igen alkalmas.

Az ujjnyomok rendszerint úgy keletkeznek, hogy a tettes sima-felületű kemény tárgyat megfog vagy az ujjával megérint. Ha az ujj piszkos, festékes vagy véres volt, akkor színes ujjnyom keletkezik, mert az ujjon levő anyag — a bőrfodroknak megfelelő rajzzal — az érintett tárgyon marad vissza. Ezeket a nyomokat azonban csak fényképezéssel rögzíthetjük. Ha az ujj tiszta volt, akkor az ujj izzadtsága, zsiradéka rakódik le a bőrfodor alakulatoknak megfelelően az érintett síma felületű, kemény tárgyon s színtelen ujjnyomok keletkezhetnek.

Ujjnyomok keletkezhetnek még akkor, ha az ujj puha, formázható anyagot vagy poros felületű tárgyat érint.

A legértékesebbek a színtelen ujjnyomok, mert könnyen előhívhatók s miután szabad szemmel nem vagy csak alig láthatók, a tettes azokat nem tudja könnyen megsemmisíteni. Az ilyen ujjnyo-

mok rendszerint síma tárgyakon, fémen, fényezett bútoron, üvegen vagy papíron keletkeznek.

Az ujjnyomokból csak akkor tudjuk megállapítani, hogy azok melyik kézről és annak melyik ujjáról származnak, ha egymás mellett több ujjnyom található. Ha az egyik ujjnyom az ujj szélét látszik feltüntetni, míg a másik ujjnyom az ujj közepét s az előbbi ujjnyom lejjebb fekszik, mint az utóbbi, akkor ebből arra következtethetünk, hogy az előbbi ujjnyom a hüvelykujjtól, az utóbbi ujjnyom pedig a mutatóujjtól származik. Három ujjnyom fekvéséből majdnem teljes bizonyossággal következtethetünk arra, hogy azok melyik ujjtól származhatnak, feltéve, hogy az ujjnyomokat egymás mellett találtuk.

8. §.

Talált ujjnyomok felvétele.

Hogy a talált színtelen ujjnyomokat a büntettes felderítésére felhasználhassuk, azokat a további eljárásra alkalmassá, tehát láthatóvá kell tennünk. E célból azt a helyet, ahol ujjnyomokat sejtünk, argentorat porral behintjük. Ahol a bőrfodorszálok izzadságot vagy zsiradékot hagytak hátra, ott e porszemek megtapadnak, a többi helyről pedig lehullanak.

A felesleges por lehullását azzal segíthetjük elő, hogy az ecsettel a felesleges port eltávolítjuk, de e közben vigyázzunk arra, nehogy a fodorrajzoknak megfelelően odatapadt porszemecskéket megsértsük.

A beporozással láthatóvá tett ujjnyom átvitelére a foli-papír szolgál, amely két rétegből áll: egy tapadó, feketeszínű papírrétegből s egy vékony, átlátszó zselatin rétegből, amely utóbbi a foli érzékeny anyagának és az ujjnyomrajznak a megvédésére szolgál.

Ha az ujjnyomot argentorattal láthatóvá tettük, akkor a foli-papírból az ujjnyom nagyságának megfelelő négyszögletes darabot ollóval levágunk, annak zselatinrétegét körmünkkel leválasztjuk s tiszta helyre tesszük. Az érzékeny foliréteget érzékeny oldalával óvatosan az ujjnyomra helyezzük s azt erősen rásimítjuk. Ezáltal az argentorat a folira tapad s ha a folit óvatosan felemeljük, akkor azon az ujjnyom teljes rajzát pillanthatjuk meg.

Hogy az így átvett rajz meg ne semmisüljön, óvatosan a kezünkbe vesszük az előbb leválasztott zselatinréteget s azt egyik szélénél fogva ráhelyezzük a foli érzékeny oldalára s ettől a széltől tovább haladva, lassú nyomással a zselatin részt rásimítjuk, a folira szorítjuk, amiáltal az átvitt ujjnyomot az esetleges megsérülés vagy megsemmisülés ellen védjük meg.

Papíron visszamaradt színtelen ujjnyom előhívására az argentorattal való eljárás egyáltalában nem alkalmas s erre a célra álta-

lában a sötétkék színű indigóport használjuk Sötétkék vagy fekete papíron karminporral hívjuk elő az ujjnyomot. Ennek a pornak is teljesen finom szemcséjűnek kell lennie. Azt a papirost, amelyen ujjnyomokat sejtünk, két sarkánál óvatosan — úgyszólván csak körmünkkel — megfogjuk s valami asztallapra helyezzük. Ekkor az indigó porból egy kis kanálka hegyére veszünk egy kis mennyiséget, s azt a papírlap közepére szórjuk. Az indigó mennyisége mindig a papiros nagyságától függ. Ekkor ismét megfogjuk ugyanazzal az óvatossággal a papirost, de most már a két ellentétes — rövidebb oldalú — szélénél s a középen levő indigóport a papírlap egész felületén — hosszában és szélességében — többször végigcsúsztatjuk. Ha bárki ezt a papírlapot előzőleg megérintette volna, akkor visszamaradt volna ujjai begyének zsiradékrétege, amihez az indigópornak a finom szemcséi odatapadnak. Természetesen a papírlap többi részén nem marad indigópor, legfeljebb abban a kis mértékben csak, amennyiben ezt a port a papírnak az érdes felülete felfogta volna. A papírnak gyöngéd rázásával, hátlapján való kis ütögetéssel azonban ennek a felesleges porrétegnek egy része is lehull s megtisztul az a rész is, amely a barázdák helyén fogta fel nagyon kis árnyalattal az indigóport. Az ujjnyom ekkor teljesen látszik, azonban, ha nem rögzítjük, könnyen elmosódhat. A rögzítésre ugyanazt a fixálót használjuk, mint amit a szénrajzok rögzítésére használnak a rajzolóknak. Az ilyen módon színessé tett láthatatlan ujjnyom ugyanazt a képet adja, mintha az ujjnyomot hátrahagyó egyén az indigóba mártott ujját nyomta volna le a papírra.

A papíron keletkezett ujjnyomokkal nagyon óvatosan kell bánni, mert ezek még — kivéve erősen fényezett papírfajtákat — homályt sem hagynak vissza. Különösen vigyázni kell a sarkok és a szélek megfogásánál, mert ha egy fél cm-nél szélesebben fogjuk meg a papirost, vagy a már ottlevő ujjnyomot semmisítenők meg, vagy pedig magunk idéznénk elő ujjnyomot, ami könnyen kellemetlen tévedésekre adhat alkalmat. Ezért legjobb a papírlapot a sarkoknál megfogni, mivel ezen a helyen nem valószínű, hogy más is megérintette volna.

Ha annak a szüksége merülne fel, hogy azt a tárgyat, amelyen ujjnyomok vannak, az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalba küldjük be, akkor azt úgy kell csomagolnunk, hogy sem maga a csomagolás, sem a szállítás ne semmisítse meg s ne sértse meg az ujjnyomokat. Különösen vigyázni kell a törékeny tárgyakra, amelyeket különös gonddal kell csomagolni. Arra kell vigyázni, hogy ezek a tárgyak ne érjenek azzal a felületükkel a csomagolás belső falához, amelyeken ujjnyomok keletkeztek vagy keletkezhettek.

Ilyenkor a tárgyhöz a bűncselekmény rövid leírását s az eddigi nyomozás vázlatos ismertetését is csatolni kell. Csatolni kell azoknak az ujjnyomatlapját is, akik a helyszínen jártak vagy járhattak (családtag, alkalmazott, csendőrrjárőr tagjai) s a gyanúsított egyének ujjnyomatlapjait is. Ha a gyanúba vett egyén szökésben van, annak személyadatait közöljük.

9. §.

Az ujjnyomok felvételének célja.

Az ujjnyomok felvételének célja a tettes kilétének megállapítása. Ujjnyom felvételének van helye:

1. Abban az esetben, ha a tettes ismeretes, de a személyazonosságát megállapítani nem tudjuk. Ilyenkor a jelen melléklet 4. §-ában körülírt eljárással a tettesről ujjnyomatokat veszünk fel s az ujjnyomatlapot a tettes kilétének meghatározása végett a m. kir. csendőrség összekötő tisztje útján (Nyut. 16. §.) az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalnak Budapestre, (Zrínyi-utca) küldjük meg.

2. Ha a tettes ismeretlen és a bűncselekmény elkövetésének színhelyén ujjnyomok találtattak, ezeket jelen melléklet 8. §-ában ismertetett eljárással felvesszük s a tettes kilétének megállapítása céljából az előbbi ponban említett helyre küldjük.

3. Végül, ha a bűncselekmény elkövetésével egy vagy több egyén lenne gyanúsítva s nem állapítható meg teljes biztonsággal, hogy a bűncselekményt a gyanúba vett egyén vagy a gyanúsítottak melyike hajította végre, a gyanúsítottal, illetőleg a gyanúsítottakkal a 4. §-ban körülírtak szerint ujjnyomatot veszünk fel s az ujjnyomatlapot, illetőleg ujjnyomatlapokat a helyszínén talált s jelen melléklet 8. §-a alapján felvett ujjnyomatokkal egvűtt összehasonlítás végett az illetékes nyomozó alosztályhoz küldjük meg.

Ha a helyszínen talált és felvett ujjnyom a gyanúsítottakról felvett ujjnyomok valamelyikével egyezik, akkor ezáltal meg van a bizonyíték arra, hogy ez a gyanúsított a bűncselekmény színhelyén járt és azt a tárgyat, amelyen az ujjnyomot találtuk, megérintette.

10. §.

Az őrs- és szakaszparancsnokok tennivalói.

Az ujjnyomatok felvételének lehetővé tételére az ujjnyomatfelvevő készülék szolgál.

Az őrsparancsnok köteles a készülék használati módját alaposan elsajátítani s legénységét, de különösen a járőrvezetőket, annak alkalmazására behatóan kioktatni.

A nyomozó szolgálatba induló járőrtársnak az őrs ujjnyomatfelvevő készülékét magával kell vinnie, hogy ha a bűncselekmény színhelyén hátrahagyott szintelen ujjnyomok előhívására lenne szükség, azt a járőr akadálytalanul foganatosíthassa, illetőleg, hogy olyan gyanúsítottról, akit a járőr nem kísér az őrsre, az ujjnyomatot felvehesse.

A szakaszparancsnok az ujjnyomatfelvételt szintén elsajátítani s nyomozó szolgálatba az érdekelt őrs felvevő készülékét magával vinni köteles.

A szakaszparancsnok köteles felügyelni arra, hogy az őrsök készülékei jókarban tartassanak, ok és cél nélkül ne használtassanak.

14. melléklet.

N.

őrs.

A 73. §. 448. pontjához.

Iát.

X. Y. törzsőrmester,

járőrvezető.

M. kir. budapesti I. csendőrkerület.

Jegyzék

i lakostól őrizetbe vett
alábbi tárgyakról.

Folyó szám	Mennyiség, darabszám, súly, űr- méret stc.	Az őrizetbe vett tárgy leírása	Az őrizetbe vett tárgy kinek tulaj- donát képezi

Kelt 19... évi hó ...n.

X. Y. törzsőrmester.
járőrvezető.

N. N. csendőr.

Alulírottak igazoljuk, hogy a fent felsorolt tárgyakon kívül más tárgyakat a csendőrkjárőr őrizetbe nem vett, az őrizetbe vett tárgyak mennyiségének és minőségének leírása helyes. A tárgyakat a csendőrkjárőr tagjai előttünk sajátkezűleg aláírt címkével látták el.

Kelt 19... évi hó ...n.

N. N.

N. N.

polgári tanuk.

(Az őrizetbe vett tárgyak tulajdonosának, esetleg birtalójának vagy ezek megbízottjának aláírása.)

Átvételi elismervény.

A túloldalon felsorolt tárgyakat, a túloldali aláírásokkal ellátott címkével lezárva, a további intézkedésig leendő megőrzés végett, a mai napon hiánytalanul átvettem.

Kelt 19 évi hó n.

N. N.

N. N.

mint tanuk.



X. Y.

községi bíró.

A—3. kétfelé hajtva A—4. Büntettről szóló feljelentés.

15. melléklet

a 76. §. 463. pontjához.

H.

Iát.

M. kir. miskolci VII. csendőrkerület.

Gyöngyösi örs.

48. szám.

bűn. 1937.

Feljelentés.

Gyanúsított: *Ányos Antal.*

Sértett: *Balogh Pál.*

Bűncselekmény: *Súlyos testisértés.*

A kir. ügyészségnek

EGER.

Abasár, 1937. július 10.

Az eljárás alapja:

A sértett panasza.

Sértett:

Balogh Pál, sz. 1896. január 20-án, r. k., nős, gyermektelen, abasári (Fölszeg 40. házsám alatti) lakos, földmíves, feljelentette, hogy június hó 29-én 17 órakor, amint a szövetkezet ivóhelyiségéből az utcára lépett, Ányos Antal földmíves őt azért, mert egy rágalmazási ügyben ellene tanuskodott, botjával úgy fejbe sujtotta, hogy az orvosi bizonyítvány szerint kb. 25 nap alatt gyógyuló sérülést szenvedett.

Gyanúsított:

Ányos Antal, sz. 1898. március 10-én Abasáron, r. k., nős, 3 gyermek atyja, abasári illetőségű és odavaló (Hosszú-utca 45. házsám alatti) lakos, írni-olvasni tud, napszámos, vagyontalan, katona nem volt, rágalmazás miatt 1936-ban a gyöngyösi járásbíróóság 10 napi fogházra ítélte, sértettnek sógora. Beismeri, hogy sógorát, Balogh Pál földmívest botjával egy ízben fejbe sujtotta.

Cselekményét azért követte el, mert az ellene egy rágalmozási ügyben tanuskodott s a bíróság őt emiatt elítélte. Védelmére semmit sem tudott előadni.

Tanuk:

Jórend Péter, sz. 1898. április 1-én, r. k., nőtlen, abasári (Fő-utca 302. házszám alatti) lakos, uradalmi kocsis, érdektelen, előadta, hogy június 29-én 17 óra körül Matyó János abasári lakos földmívessel a szövetkezet ivóhelyiségének ajtaja előtt beszélgetett. Eppen távozni akartak, amidőn hozzájuk csatlakozott Ányos Antal és azt kérdezte, nem láttak-e Balogh Pált? Válaszolni nem volt ideje, mert éppen e pillanatban lépett ki az ajtón Balogh, akit Ányos Antal a kezében levő bottal szó nélkül fejbesújtott. Ányos a cselekmény elkövetése után elmenekült, ő pedig Matyó János segítségével a támolygó Balogh Pált lakasara vezette és feleségének átadta, aki rögtön ágybafektette.

Matyó János, sz. 1899. május 15-én, r. k., nőtlen, abasári (Szőlőkalja-utca 44. házszám alatti) lakos, vincellér, érdektelen, a történeteket éppúgy adta elő, ahogyan Jórend Péter.

Bűnjelek:

A bűnjelt képező botot a járőr a ház előtt lévő kis virágoskert bokrai között találta meg, ahová a gyanúsított a cselekmény elkövetése után bedobta.

Nyomozta:

Danka András törzsőrmester jv. és Makkosi Károly őrmester.

Bizalmi egyének:

Tokos András (Iskola-utca 15.) és Mező István (Fő-utca 60.) abasári lakosok.

Mellékletek:

1. Orvosi látletet.
2. Gyanúsított erkölcsi és vagyoni bizonyítványa.

Sipos tiszthelyettes
örsparancsnok

15. a) melléklet Vétsegről szóló feljelentés.
 a 65. §. 400. és (Főmagánvádra üldözendő.)
 a 76. §. 463. pontjához.

H.

Iát.

M. kir. miskolci VII. csendőrkerület.Domoszlói űrs.53. szám.

bűn. 1937.

Feljelentés.

Gyanúsított: *Kiss Kálmán.*Sértett: *Nagy Antal.*Büntetendő cselekmény: *Becsületsértés.*

A kir. járásbírósnak

GYÖNGYÖS.Domoszló, 1937. július 15.

Nagy Antal domoszlói (Görbe-utca 15. házszám alatti) lakos, kereskedő feljelentette, hogy őt Kiss Kálmán földműves (Domoszló, Templom-tér 87. Szül. 1900. aug. 8.), 1937. július 6-án, a domoszlói vásáron zsiványnak, tolvajnak nevezte.

Tanuk:

Zöld Ernő (szül. 1910. május 10.), Templom-tér 6. és Alyak János (szül. 1903. január 3.), Orsó-utca 6. házszám alatti domoszlói lakosok.

Járőr:

Tamás István őrmester jv., Lehó András csendőr.

Mellékletek:

1. Nyilatkozat.
2. Vagyoni és erkölcsi bizonyítvány.

Szentey tiszthelyettes,
 őrsparancsnok

16. melléklet

Kihágásról szóló feljelentés.

H.

a 76. §. 464. pontjához.

Iát.

M kir. miskolci VII. csendőrkerület.Vámosgyörki őrs.

81. szám.

bün. 1937.

Feljelentés.

Gyanúsított: *Mákony Péter.*Büntetendő cselekmény: *Utrendészeti kihágás.*

Főszolgabíró Urnak

GYÖNGYÖS.Vámosgyörk, 1937. július 10.

Folyó hó 5-én, Mákony Péter szül. 1919. február 17-én, r. k., nőtlen, földmíves, vámosgyörki (Vasút-utca 47. házszám alatti) lakost Adács községben az őrs járőre tetten érte, hogy a szövetkezet előtt jároművét hosszabb időn keresztül felügyelet nélkül hagyta.

Mákony Péter, földmíves a kihágás elkövetését beismeri és előadja, hogy jároművét azért hagyta felügyelet nélkül, mert a szövetkezetben sürgős bevásárlást kellett végeznie és jároműve felügyeletével nem volt kit megbíznia.

Gyanúsított 5600 P értékű ingatlan és 750 P ingó vagyonnal rendelkezik. (Vagy: pl. Gyanúsított vagyoni viszonyai megbízhatóan kipuhathatók nem voltak.)

Tanuk: Barna János (szül. 1915 febr. 2.) Lakó-utca 13. szám alatti adácsi lakos látta, hogy Mákony Péter jároművét kb. 10—15 percig felügyelet nélkül hagyta. Kemény Péter (szül. 1911. jan. 29.) Köz-utca 27. sz. alatti adácsi lakos látta, hogy Mákony Péter mennyi ideig tartózkodott a szövetkezetben.

Bizalmi egyének: Kiss János Templom-köz 8. sz. és Sereg András Vásártér 6. sz. alatti adácsi lakos községi szolgák

Járőr: Orbán János tiszthelyettes jv. és Tordai János csendőr.

*Ujj tiszthelyettes,
őrsparancsnok*

17. melléklet

Tényvázlat.

N.

a 76. §. 465. pontjához.

lát.

M. kir. miskolci VII. csendőrkörűlet.Gyöngyöspatai örs.

25. szám.

bűn. 1937.

Tényvázlat

az alább megnevezett elfogott (elővezetett) egyénéről, akik lopás bűntette miatt az egri kir. ügyészségnek átadatnak.

1	Neve	Vágó Istvánné szül. Suba Verona	Vágó István	Takács János
2	Születési helye	Gyöngyöspata	Gyöngyöspata	Gyöngyöspata
3	Tartózkodási helye pontos lakás- címmel	Gyöngyöspata Üri-utca 23.	Gyöngyöspata Üri-utca 23.	Gyöngyöspata Felszeg-utca 23.
4	Születési éve, hónapja és napja, vallása és családi állapota (nős, nőtlen, özvegy stb.), gyermeke- inek száma	1879. február 7. r. k. férjes 1 gyer- mekkel	1878. április 11. ref., nős, 1 gyer- mekkel	1877. szeptember 8. r. k., nős Vágó Juliánnával, 2 gyermekkel
5	Foglalkozása, írni, olvasni tud-e, vagyon állapota, katonai szol- gálati viszonya	takarítónő, írni, olvasni nem tud, vagyonatlan	vincellér, írni, ol- vasni tud, egy 2000 pengő értékű háza van. Katona nem volt.	földműves, írni ol- vasni tud vagyon- atlan, gyalogos volt a volt cs. és kir. 60. gy. ezredben
6	Viszonya a sértett félhez	érdektelen	érdektelen	érdektelen
7	Volt-e már büntetve, ha igen, melyik bíróság (hatóság) által, mikor, miért és milyen bűn- tetéssel?	nem	a budapest kir. tör- vényszék által 1916 évben lopás bűntette és közveszélyes munkakerülés miatt 2½ évi börtönnel	a gyöngyösi kir. jb. által 1924 évben sik- kasztás vétsége miatt 8 napi fogházzal
8	Ki végezte az elfogást (örizetbe vételt) és kinek a rendelkezése folytán?	A járőr saját kezdeményezéséből		
9	Az elfogás (örizetbevétel) helye, napja és órája	Gyöngyöspata, 1937 március 14., 17 h	Gyöngyöspata, 1937 március 14., 17 h	Gyöngyöspata, 1937 március 14., 17 h
10	Volt-e megbilincselve, ha igen, mely időtől kezdve, meddig és miért	nem	nem	nem
11	Vannak-e a testen sérülések, seb- helyek vagy bántalmazástól származó más nyomok, ha igen, azokat ki vagy mi és mikor okozta?	nincsenek	nincsenek	nincsenek
12	Van-e a jelen alkalommal vele érintkező csendőrök vagy más egyének részéről irányában ta- nusított bántásmód miatt pana- sza, ha igen, részletesen elő- adva milyen törvény- vagy sza- bályellenes bántásmódban volt része?	nincs	nincs	nincs
13	A bizalmi egyének megnevezése és tartózkodási helye	Sóvágó Péter, Kapási Tamás Gyöngyöspata		

Az eljárás alapja:

A sértett panasza.

Sértett:

Iharos Pál, aki 1883-ban született, r. k., nős, gyöngyöspatai (Templom-utca 13. házszám alatti) lakos, ingatlanforgalmi ügynök, 1937. márc. 10-én az őrsön megjelent és a következőket adta elő: 1927. márc. 10-én két heti távollét után Budapestről hazaérkezett s miután háza kapuját a nála levő kapukulccsal kinyitotta, meglátta, hogy az udvarról az üvegablakokkal ellátott, zárt folyosóra nyíló s kulccsal bezárt ajtót feltörték, valamint a folyosóról a lakásba nyíló, ugyancsak bezárt ajtót felfeszítették. A lakásban, az írószobában lévő íróasztal bezárt fiókjait, valamint a hálószobában lévő két bezárt szekrényt ugyancsak felfeszítve találta. Az íróasztal fiókjaiban lévő különféle iratokat össze-visszahányták, de az íróasztal fiókjaiból mindössze a középső fiókban elhelyezett, mintegy 25 cm hosszú, 15 cm széles és 10 cm magas vasládika tűnt el, amely 10 drb 20 pengős aranyat és körülbelül 220 pengő értékű bankjegyet tartalmazott. A bankjegyek között 2 drb 100 pengős volt, a többi 5 pengős címletekből állt. Ezenkívül eltűnt a lakásból 4 himzett, barna alapszínű ágyterítő, 2 paplan, 10 vánkos, 6 lepedő, különböző férfi és női fehérneműek. Az elvitt ingóságok értéke mintegy 1000 pengő.

Előadta továbbá: hogy mióta egyetlen gyermeke két év előtt meghalt s utána felesége hosszadalmas betegségbe esett, zárkózott életet él, felesége az év legnagyobb részét Budapesten tölti rokonainál, mert orvosi kezelés végett a klinikára jár. A ház körül szükséges munkát és takarítást Suba Verona, idősebb gyöngyöspatai hajadon szokta nála állandóan ellátni, aki azonban a nyáron szolgálatából kilépett, mert állítása szerint férjhez ment, azóta nem látta.

A tőle ellopott tárgyakról a sértett részletes jegyzéket állított össze, amelyet a járőr magához vett. Gyanúja szerint az elkövetett lopásban feltétlenül részes valaki, aki a helyi viszonyokkal ismerős volt, mert a helyszíni viszonyok ismeretére vall, hogy a tolvajok a lopás elkövetéséhez szükséges feszítőszerszámokat sem hozták magukkal. Ezenkívül a tolvajok a folyosó végén lévő két bezárt szobát nem is érintették, bizonyára azért, mert tudták, hogy azokban néhány nehezen elmozdítható, nagyobb bútordarabon kívül más semmi sincs.

Helyszín.

A járőr a helyszínen március 10-én 10 órakor megjelenve, a következőket állapította meg:

A sértett telkét az utcától 170 cm magas és 35 cm széles kőfal választja el. A kőfal utcai oldalán olyan vakolathántások észlelhetők, aminőket a falon felmászó ember okozhatott lábbelije kemény orrával. A kőfal peremén a vakolat lehullás irányában felfelé a felverődött gyom és moha le van horzsolva. A kőfalon belül a virágágyakon két csizmás egyéntől eredő lábnyomok, amelyek azonban nyilván az időközben volt esőzés miatt, már elmosódtak. A fal mellett a fűben hever egy 2 m hosszú és 30 cm széles létra. Az udvarról a zárt folyosóra vezető ajtó nyitva van s azon, valamint a szárfán feszítés nyomai vannak akként, hogy a zár nyelvének a szárfán levő bádoggal a szárfáról levált. Ugyanez a helyzet a lakásba vezető ajtón is. A feszítés nyomainak megvizsgálása után megállapítható, hogy az ajtók felfeszítése két különböző 5—6 cm széles élű vésőszerű szerszámmal történt. Az udvari ajtó deszkája két helyen 20 cm szélességben el is törött.

A járőr az udvaron lévő virágágyak közé dobva megtalált 2 db 120 cm hosszú, 5 és 6 cm széles élű vasvésőt. Ezekről a sértett kijelentette, hogy sajátjai s hogy azok rendes helye az udvar végén lévő fáskamra, ahol különböző szerszámokat és tüzelőanyagot szokott tartani s nem kulccsal, hanem csak faretesszel szokta elzárni. Nem tudja, hogyan kerülhettek a virágágyak közé. A szerszámokat falfúrásra használta, mikor még évekkel ezelőtt abbahagyott kúműves mesterségét űzte. A létra rendes helye ugyancsak a fáskamra volt, azt a kerítés mellé idegen kezek helyezték.

A járőr megállapította, hogy a két véső az ajtók feszítő nyomaiba teljesen beleillik.

A sértett írószobájában lévő íróasztal, valamint a hálósoba két szekrényének feszítő nyomaiba az ebédlő egyik sarkában heverő tűzpiszkáló vas illik bele.

Gyanúsítottak.

1. Vágó Istvánné sz. Suba Verona a járőr kérdései elől eleinte azzal tért ki, hogy 1936. december 25-én Vágó Istvánhoz férjhez menvén, háztartásában él, a sértett házatáját sem látta. A járőr további kérdéseire elmondta, hogy Vágó István még vőlegény korában többször említette neki, hogy a sértett igen gazdag ember, nagy pénzeket forgat, vajjon kire fogja hagyni vagyonát, hiszen senkije sincs már. Még a nyáron, mikor a sértett nem volt otthon, egy ízben felkereste őt szolgálati helyén, a ház körül s a lakásban szemlélődött s a fáskamrát is megnézte. Azután, hogy őt feleségül vette, több ízben beszélgettek a sértettéről és vagyonáról, továbbá arról, hogy sértett gyakran el szokott utazni. Vágó István 1937. február 20-án éjjel eltávozott hazulról. Ő sejtette, miről van szó, de férjének mit sem szólt. Hajnali 3 órakor érkezett haza Takács János

társaságában, neki mindjárt egy 100 pengős bankót adott s egy nagy bugyorban különböző fehéreneműt és ágyneműt hozott magával. Takács Jánosnál szintén egy nagy bugyor volt, amelyet még az éjtszaka folyamán magával vitt. Ő a bugyrot kibontván, annak tartalmát részben az ágyba, a szalmazsák alá, részben a lakásukhoz tartozó elkerített padláson szalma közé rejtette el. A járőr a gyanúsított által jelzett helyeken az elrejtett holmit megtalálta. A lopásból eredő 100 pengőből 20 pengőt szintén átadott, a hiányzó összeget állítása szerint, napi élelemre fordította, azonkívül magának egy háziruhát és férjének egy kalapot vett. Azt, hogy a lopásból más része lenne, tagadta. Vedelmére azt hozta fel, hogy férjének célzásai, valamint szegénysége vitte a bűnbe.

2. Vago Istvan beismeri, hogy feleségevel és Takács Jánossal együtt folytatott megbeszélések után elhatározták, hogy a sértett lakását ki fogják fosztani.

Miután megtudta, hogy sértett beteg feleségének meglátogatása végett Budapestre utazott, 1937. február 20-án délelőtt szót sógorának, Takács Jánosnak, hogy ma este meg lehetne csinálni a dolgot, mert borús idő van, az éjszaka sötét lesz. Takács a tervet helyeselve, éjjel 12 orakor elindult az ő lakásáról feleségével és Takács Jánossal a sértett háza felé, miután Takácsal abban állapodtak meg, hogy ők ketten bemasznak a kőkerítésen, míg a felesége künn orkódni fog és a holmik elvitelében fog segíteni. Miután a kőralon átmasztak, ő nyomban a fűskamrába ment, kihozta a két falbontó vesőt, ezzel Takácsal együtt a folyosóra nyíló, majd az innen a lakásba vezető ajtot felreszítette, a lakásban a kalyna mogott lévő rútoszerszamokból kiválasztott két piszkavassal fel-feszítették az íróasztal fiókjait és a két hálószoba-szekrényt. Miután az elvinni szándékolt tárgyakat két batyúba összecsomagoltak, a csomagokat kihordták a kőkerítés alá, a fűskamrából általa kinyitott létrán a fal peremére felmentek és a csomagokat a künn várakozó Vágó Istvánnak leadogatták. Az íróasztal középső fiókjában lévő penzesládikát Takács vette magához, a benne levő pénzen útközben a Séd-patak partján lévő bozótban osztzkodtak meg, a ládikát pedig a patakba dobtak. Állítása szerint a ládika zárja olyan gyenge volt, hogy azt pusztán kézzel fel lehetett feszíteni, amit Takács János végzett el. A csomagokat mindhárman közösen cipelték lakásukig akkent, hogy a két ágyterítőbe csomagolt fehéreneműt és ágyneműt ő és Takács vitte és mindkettőjüknek segített Vágó Istvánné. Az ellopott készpénzből azért elégedett meg 100 pengővel, mert az ellopott fehéreneműek és ágyneműek legnagyobb részét ő és felesége tartották meg maguknak. Takács János mindössze 2 lepedőt, 4 férfinget, 4 alsónadrágot és 6 zsebkendőt kapott. A gyanúsított egyébként felsorolta az összes egyéb ellopott tárgyakat is; ez a felsorolás megegyezik a sértett által átadott jegyzék adataival. Beismeri még, hogy a sértett házában szemlélt tartott már 1936. július havában, mikor ott a sértett távollétében menyasszonyát meglátogatta.

Előadta még, hogy a lopott holmikon Takács Jánossal az ő lakásán megosztozván, a megmaradt holmikat felesége vette át elrejtés végett. Védelmére azt hozta fel, hogy a lopást felesége biztatására követte el. Ő vetette fel a lopás eszméjét s azt mondta, hogy ez lesz az ő hozománya s egyúttal hangoztatta, milyen könnyű és kockázattól mentes a sértett távollétében a lopás elkövetése.

Vágó Istvánné újból kikérdeztetvén, beismerte, hogy férje előadása a valóságnak megfelel. Beismeri, hogy férje rábeszélésében részben gyűlölet is vezette volt gazdája iránt, mert őt többször korholta s elbocsájtását helyezte kilátásba.

3. Takács János, aki a sértettel bűncselekmény minősítésére befolyással levő viszonyban nem áll, a terhére rótt lopás elkövetését Vágó Istvánnal egybehangzóan beismerte. Védekezésül szegénységét s a munkaalkalom hiányát hozta fel. Az ellopott ruhaneműek lakásán egy láda fenekén, különféle rongyok alá voltak elrejtve, ezeket önként átadta. A sértettől ellopott 10 drb 20 pengős arany a gyanúsított lakása udvarán az árnyékszék mögött volt elásva, ezt a gyanúsított a járőr jelenlétében kiásta és átadta. Ezenkívül átadott 40 pengő bankjegyet, amely, állítása szerint, a sértett íróasztalából elvett pénzből való. Összesen 120 pengő bankjegyet kapott; a hiányzó összeg állítása szerint részben élelmiszerekre, részben különböző kocsmákban italra ment el.

Tanuk:

1. Özv. Horváth Istvánné sz. Kajlós Eszter, 38 éves, r. k., gyári munkás felesége, gyöngyöspatai (Uj-u. 30. házszám alatti) lakos, érdektelen tanu előadja, hogy f. évi február első felében, a napra nem emlékszik, de még a sértett kárára elkövetett lopás előtt találkozott a piacon Vágó Istvánnal, aki tudván, hogy ő a sértett szomszédja, kérdezte tőle, hogy a sértett otthon van-e? Ő azt felelte, hogy a sértett elutazott, látta is őt útításkájával a vasút felé menni. Ugyanezen a napon délután látta Vágó Istvánt a sértett háza körül ólálkodni.

2. Szakmári Ferenc, 45 éves, ev., korcsmáros, gyöngyöspatai (Alvég 5. házszám alatti) lakos, érdektelen tanu azt vallja, hogy 1937. febr. végén többször járt korcsmájában Takács János és Vágó István s ott költek. Mindkettőjüket italkedvelő, könnyelmű és kártyás embereknek ismerte s így csak az volt előtte feltűnő, hogy ebben az időben többet költöttek, mint máskor. Ezt megelőzően huzamosabb ideig nem látta őket s így azt hitte, hogy valahol vidéken munkán voltak s az ott szerzett pénzből futja nekik a költségesre.

Megjegyzés.

A Séd-patak medrében a járőr kutatott a gyanúsítottak szerint odahajított vasládika után, de azt nem találta meg. Valószínű, hogy azt a közben beállt esőzés miatt megnőtt víz elsodorta, esetleg a patakban játszó gyermekek kezén tűnt el.

Vágó Istvánt és Takács Jánost botrányos részegség miatt az őrs a legutóbbi évek folyamán összesen 3—3 ízben jelentette fel. Vágó István ellen izgatás vétsége miatt 1935-ben feljelentést tett az őrs, mert az aratómunkásokat különféle kommunista jel-szavakkal sztrájkra bujtogatta. Az eljárás eredménye az őrs előtt ismeretlen.

Bűnjelek:

1. Takács János lakásán 1937. március 13-án őrizetbe vett 2 vászon lepedőt, 4 vászon férfiinget, 4 vászon alsónadrágot és 6 batiszt zsebkendőt, amelyeket nevezett a járőrnek önként átadott. Ugyanezen a napon a járőr Vágó Istvántól és feleségétől lakásukon őrizetbe vette, a sértett által kiállított s idemellékelte jegyzék 1.—26., valamint 31.—52. tétele alatt felsorolt tárgyakat is. Ezeket mint az elkövetett bűncselekmények tárgyi bizonyítékait becsomagolva s az őrs pecsétjével ellátva, megőrzés végett a gyöngyöspatai községi előljárásnak adta át.

2. A sértett birtokából 1937. március 13-án a bűncselekmény tárgyi bizonyítékaként őrizetbe vett két piszkálóvasat és 2 falbontó vésőt, valamint a Vágó Istvánné által a lopott pénzből vásárolt ruhát és 1 férfikalapot külön csomagban az egri kir. ügyészség címére küldte el az őrs. A piszkálóvasakon és a falbontó vésőkön a feszítés folytán előállott súrlódás helyén fényesedés látható.

3. Vágó Istvánné birtokából 1937. március 11-én elvett 20 pengőt, Takács János birtokából ugyanezen a napon elvett 10 db 20 pengős aranyat, és 40 pengő készpénzt, mint a lopásból eredő ingóságot pénzeslevélben az egri kir. ügyészség címére küldte el az őrs.

Nyomozta:

Hegyi János tiszthelyettes jv. és Polják András csendőr.

Mellékletek.

1. Iharos Pál sértett által kiállított jegyzék a tőle ellopott tárgyak leírásával és becslésével.

2.—4. A gyanúsítottak vagyoni és erkölcsi bizonyítványai. Gyöngyöspata, 1937. március 15.

Hegyi tiszthelyettes
őrsparancsnok

18. melléklet

a 79. §. 474. pontjához.

Н.

Iát.

Vasútbiztosítási tervezet

a vasúti vonal
biztosítására.

[illegible]

19. melléklet

a 80. §. 480. pontjához.

H.

Iát.

Átkutatási tervezet.

N. község (terület) átkutatására.

A). Portyázó járőrök. (P)

P₁/1 (2 fő)

1. Elosztó hely: Ferencmajor 4^h 20^I.
2. Kiindulási hely: Gombáscsárda 4^h 20^I.
3. Kutatás megkezdése: 4^h 35^I.
4. Feladat: Itt pontosan meg kell jelölni a járőr útirányát (községekben az általa átkutatandó utcákat, tereket stb.). Terep-átkutatásnál célszerű a járőrt egyszerű vázlattal ellátni.

P₁/2 (3 fő)

- | | | |
|--|---|-----------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Elosztó hely. 2. Kiindulási hely: 3. Kutatás megkezdése: 4. Feladat: | } | Mint P ₁ /1-nél. |
|--|---|-----------------------------|

— — — — —
stb.

B). Útellenőrző járőrök. (U)

U₁/1 (2 fő)

- | | | |
|---|---|-----------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Elosztó hely: 2. Felállítási hely: 3. Feladat: | } | Mint P ₁ /1-nél. |
|---|---|-----------------------------|

U₁/2 (2 fő)

- | | | |
|---|---|-----------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Elosztó hely: 2. Felállítási hely: 3. Feladat: | } | Mint P ₁ /1-nél. |
|---|---|-----------------------------|

C). Vasútügyeleti járőrök. (V)

V/1 (2 fő)

- | | | |
|----------------------|---|---------------|
| 1. Elosztó hely: | } | Mint P/1-nél. |
| 2. Felállítási hely: | | |
| 3. Feladat: | | |

D). Fogolyátvevő járőrök. (F)

F/1. (4 fő)

1. Elosztó hely: A laktanya 4^h 30^I.
2. Felállítási hely: A községháza 5^h.

E). Ellenőrző járőrök. (E)

E/1. (2 fő)

1. Elosztó hely: Ferencmajor 4^h.
2. Kiindulási hely: Ferencmajor 5^h.
3. Feladat: Itt meg kell jelölni, hogy az ellenőrző járőrnek mely járőröket kell ellenőriznie.

E/2 (2 fő)

- | | | |
|---------------------|---|---------------|
| 1. Elosztó hely: | } | Mint E/1-nél. |
| 2. Kiindulási hely: | | |
| 3. Feladat: | | |

stb.

F). Általános rendelkezések.

Gyűjtőhely: A laktanya. (A járőrök bevonulására időpontot csak akkor kell kitűzni, ha ez előre megállapítható. Egyébként: „a feladat teljesítése után“). Ha több gyűjtőhely van, pontosan meg kell jelölni, hogy melyik járőr melyik gyűjtőhelyre vonuljon be.

Elhelyezés: E rovat alatt az összpontosított legénység elszállásolására vonatkozó intézkedéseket kell tárgyalni.

Élelmezés: E rovat alatt az összpontosított legénység élelmezésére vonatkozó intézkedéseket kell tárgyalni.

Egyebek: Olyan intézkedések tárgyalására szolgál, melyek az A—E rovatokban, valamint az F rovat első három bekezdésében nem tárgyalhatók.

M. kir. szegedi V. csendőrkerület.Apátfalva-i örs.

Tényleírás.

Készült Magyarcsanád községben, a közházán 1937. évi január hó 10-én 11 órakor.

A feltartóztatott (gyanúsított)-ak neve, lakása és személyi adatai:

1. *Kövér István*, Deszk, 23. házszám alatti lakos, született 1903. évben Deszken, atyja: Kövér István, anyja: Nagy Rozália, r. kath., magyar honos, földműves, nős, neje: Kovács Anna, vagyontalan. Jövedéki kihágás miatt nem volt büntetve.

2. *Schwarcz Mór*, Deszk, 58. házszám alatti lakos, született 1907. évben Deszken, atyja: Schwarcz Salamon, anyja: Rosenzweig Irén, izr., magyar honos, kereskedő, nős, neje: Gelb Malvin, vagyonos. Jövedéki kihágás miatt nem volt büntetve.

A hivatalos eljárásnál jelenvolt tanuk neve, állása foglalkozása, lakása:

Fekete János, községi bíró, földműves, Magyarcsanád, 333. sz.,
Deák Károly földműves, Magyarcsanád, 38. sz.

A feltartóztatásnál közreműködők (tettenérők) neve, rangja, állomáshelye:

Nagy Mihály csendőrtiszthelyettes, Apátfalva, Gödri Béla csendőr, Apátfalva.

A jövedéki kihágás tárgya:

Dohányjövedéki kihágás.

A feljelentésre vonatkozó adatok:

A feltartóztatottakat a kihágáson a csendőrkörőr tettenérte és őket az apátfalvai csendőrör 25/bün. 1937. számú tényleírással adja át a makói pénzügyőri szakasznak:

A jövedéki kihágás elkövetésének és felfedezésének részletes leírása s a feltartóztatott (gyanúsított)-ak nyilatkozata:

A járőr 1937. január 9-én 23 órakor, Apátfalva és Magyarcsanád közötti útvonalon egy gyanúsnak látszó kocsit megállított, azt átvizsgálta és belföldi levelesdohánnyal megrakva találta. A megállítás pillanatában a kocsin ülő Schwarcz Mór elszökött, de Gödri Béla csendőr utána szaladt s mintegy 300 lépésnyi távolságban elfogta és a kocsihoz visszakísérte. Schwarcz Móron kívül Kövér István deszki lakos ült a kocsin. Ebből az okból mind a két egyént a járőr feltartóztatta s a kocsival együtt Magyarcsanád község előljáróságához bekísérte.

Itt a kocsiról lerakott dohányt a járőr Fekete János községi bíró jelenlétében — megmérte és súlyát 200, azaz Kettőszáz kilogrammban állapította meg.

1. Kövér István előadása:

„Én Deszk községben lakom és a lefoglalt kocsi és lovak tulajdonosa vagyok. Schwarcz Mór tegnap 12, azaz Tizenkettő pengőért kenderszállításra fogadott fel és nem tudtam, hogy a kocsin dohány van, mert kocsimat a kender állítólagos felrakása végett még tegnap este vittem Schwarcz Mór házába. Midőn ma reggel 9 órakor odamentem, a kocsit már megrakva találtam és sejtelmem sem volt arról, hogy Schwarcz dohányt rakott a kocsimra. Tehát ebben az ügyben ártatlan vagyok.“

Köver István
s. k.

Előttünk:

Fekete János
községi bíró.
Deák Károly.

2. Schwarcz Mór előadása:

„Köver István előadása szóról-szóra hazugság, mert soha sem fogadtam fel őt sem kender, sem más áru szállítására. A dolog úgy áll, hogy Kövérrel Makón találkoztam és felkértem, hogy egy liter borért a kocsira vegyen fel és Csanádpalotáig vigyen el. Kövér ebbe bele is egyczett, de hogy kocsiján dohányt visz-e, az iránt nem érdeklődtem. A kocsiról pedig azért szöktem el, mert a megállítás pillanatában a sötétség miatt a csendőröket nem ismertem fel s azt hittem, hogy ismeretlen egyének meg akarnak bennünket támadni.“

Schwarcz Mór
s. k.

Előttünk:

Fekete János
községi bíró.
Deák Károly.

Az őrizetbe vett tárgyak felsorolása és őrzésének helye:

200 (kettőszáz) kg. belföldi levelesdohány 10 zsákba rakva a makói pénzügyőri szakasznak átadva.

A feltartóztatásnál közreműködők észrevételei:

*Hatósági vagy más tanúk
aláírása:*

*Fekete János
községi bíró.*

Deák Károly.

*A feltartóztatásnál közreműködők
(tettenérők) aláírása:*

*Nagy Mihály s. k.
m. kir. csendőrtiszthelyettes*

*Gödri Béla s. k.
m. kir. csendőr.*

Irányelvek a tényleírás megszerkesztésére.

Ha a jövedéki kihágást többen követték el, lehetően az összesről egy közös tényleírást kell felvenni.

A tényleírásba fel kell venni mindazokat az adatokat, amelyek a jövedéki kihágás kiderítése céljából lényegesek. Az évszámon, házszámon és az esetleg idézett ügyiratok számain kívül minden fontosabb számadatot számmal és betűvel, vagy csak betűvel kell beírni. A tényleírásban fel kell sorolni:

1. Az őrizetbe vétel helyét (községet, pusztát, épület házszámát), napját és óráját és az arra okot szolgáltatott körülményeket.

2. Az őrizetbe vett személyek vezeték- és keresztnévét, születési évét, vallását, szülő és lakóhelyét, honosságát, foglalkozását, családi állapotát, vagyoni viszonyait, továbbá, hogy jövedéki kihágás miatt volt-e már büntetve és ha igen, hol, mikor, mi miatt és mire volt büntetve.

A tényleírás felvételekor a tettes személyazonosságát meg kell állapítani, ha pedig e tekintetben kétely merül fel, azt nyomozás útján tisztázni kell.

3. Az őrizetbe vételnél közreműködők nevét, rendfokozatát és állomáshelyét.

A tényleírás felvételénél még a következőket kell szem előtt tartani:

4. A tényleírást az őrizetbe vett személy előtt fel kell olvasni és ha magyarul nem tud, az általa értett nyelven meg kell magyarázni, s minden megjegyzést, amit az illető személy tenni kíván, a tényleírásba lehetően szószerint kell felvenni. Az illetőnek jogában van nyilatkozatát a tényleírásba sajátkezűleg beírni, vagy tollbamondani.

Ha az őrizetbe vett személy írásbeli nyilatkozatot nyújt be, ezt a tényleíráshoz kell csatolni, a tényleírás felvételét azonban abból a célból, hogy az őrizetbe vett írásbeli nyilatkozatot szerkeszthesen, sem elhalasztani, sem félbeszakítani nem szabad.

Ha az őrizetbe vett személy a tényleírás felvétele alkalmával részletes nyilatkozatot tenni nem kíván, a tényleírásban ezt kifejezésre kell juttatni.

5. A tényleírást az őrizetbe vett személy aláírni köteles. Ha az aláírást megtagadja, azt és annak indokát a tényleírásba fel kell venni.

Ha az őrizetbe vett egyén nem tud írni, a tényleírást kézjeggyével látja el. Ebben az esetben az őrizetbe vett egyén nevét a jelenlevő bizalmi egyének egyike írja alá.

6. Azt a felet, akivel a tényleírást felvették, fel kell világosítani, hogy jogában van a tényleírásról akár azonnal, akár később másolatot kérni. Ha ezzel a jogával él, annak hitelesített másolatát neki azonnal ki kell szolgáltatni.

7. Az őrizetbe vett tárgyakat pontosan fel kell jegyezni és a tényleírásban szám, mérték, súly és általában összes lényeges ismertetőjelek szerint kell feltüntetni. Ha számuk túlnyomóan nagy lenne, külön jegyzéket kell szerkeszteni s azt a tényleíráshoz kell hozzáfűzni. Ezt a jegyzéket ugyanazok a személyek írják alá, akik a tényleírást is aláírni kötelesek.

Továbbá fel kell sorolni azt a helyet, ahol a tárgyakat őrizetbe vették és ahová azokat beszolgáltatták, illetőleg átadták. Végül fel kell említeni, hogy a járőr az őrizetbe vett egyéneket milyen hatóságnak adta át.

8. A tényleírás befejezéséül az őrizetbevételt foganatosítónak, valamint az őrizetbe vett személy észrevételeit kell felvenni. Ezeknél a megjegyzéseknél csak azokat a körülményeket kell felvenni, amelyek az őrizetbe vételre vonatkoznak és a tényállás ki derítésére vezethetnek.

9. A tényleírást a tettenérők, valamint azok a személyek is kötelesek aláírni, akik a tényleírás felvételénél mint bizalmi egyének, vagy tanuk jelen voltak.

Ha a tényleírás-úrlap egyes szakaszainak felírataiban jelzett körülmények egyike vagy másika nem forog fenn, azt — a megfelelő szakaszban — röviden meg kell említeni.

21. melléklet.

A 30. §. 234. pontjához.

M. kir. csendőrkerület.

Fenyítési jegyzék

A fenyített neve és rendfokozata :		
A fenyítés tartama és neve :		
A fenyítés	kezdete :	
	vége :	
Szigorítások :		
Orvosi vizsga ideje :		
Séta ideje :		

Kelt,

.....
aláírás

22. melléklet.

[1. oldal.]

N.

A 73. §. 450. pontjához.

Javd.

M. kir. _____ csendőrkörület.

őrs.

_____ szám.

A minta lezárására alkalmazott címke kelte
és azon alkalmazott aláírások : _____

Mintavételi jelentés

A fenti csendőrorsnek _____
álló járőre, mint amely az élelmiszerek, továbbá a mezőgazdasági termé-
nyek, termékek és cikkek közforgalmának ellenőrzésével meg van bízva
rendesellenőrzési } szemle alkalmával a vegyakisérleti állomás által végzendő
feljelentésből folyó }
vegyvizsgálatra az alábbi mintákat vette:

Kelt: _____ 19. évi _____ hó _____ nap _____ óra

Hely : _____ utca _____ házszám _____

_____ pályaudvar (vásártér).

1. A termék tulajdonosának neve: _____
foglalkozása : _____ lakáscíme : _____
2. A termék elárusítójának neve: _____
foglalkozása : _____ lakáscíme : _____
3. A termék közelebbi megjelölése [minősége] : _____
4. A termék tartálya [borítékja] : _____ nagysága : _____
5. A termék tartályán lévő megnevezés [jelzés] : _____
6. A tartály zárt vagy nyitott-e : _____
7. A készlet mennyisége : _____
8. A minta darabszáma : _____
9. A vett minta mennyisége : _____ értéke : _____
10. A tulajdonos igényel-e kártalanítást? _____
11. A tulajdonos kitől vette a terméket? _____
12. Ha a minta tejtermék, az egy vagy több tehéntől származik-e? _____

A minta 19 _____ év _____ hó _____ n a _____ i
vegyakisérleti állomásnak közvetlenül beküldve.

Esetleges megjegyzések : _____

Tulajdonos [megbizott]: _____

A csendőrség részéről : _____

Tanuk : _____

[2. oldal.]

Főszolgabíró úrnak
A m. kir. rendőrség kapitányságának

Hatósági intézkedés.

..... szám.

A vegykísérleti állomásnak

Túldoldalon megjelölt és a csend-
 őrs parancsnokság által a tek. Címnek
 közvetlenül beküldött minták szakszerű
 megvizsgálása és szakvélemény adása
 végett visszakérőleg megküldöm.

Kelt....., 19..... hó.....n.

.....
 főszolgabíró.
 rendőrkapitány.

Vegykísérleti állomás.....

..... szám.

Főszolgabíró úrnak
A m. kir. rendőrség kapitányságának

A fent megjelölt és a vegykísérleti
 állomáshoz f. évi hó-n beérkezett
 mintákat megvizsgáltuk, az erre vonatkozó sz.
 szakvéleményt csatolva megküldöm.

Kelt 19..... hó.....n.

.....
 vegykísérleti állomásvezetője.

22. a) melléklet.

A—4.

A 73. §. 450. pontjához.

M. kir. csendőrkörület.őrs.

..... szám.

Kísérő jegyzék.

A csatoltan beküldött..... mintá(k)hoz.

A minta darabszáma :

A termék tulajdonosának neve és lakáscíme :

A termék elárúsítójának neve és lakáscíme :

A minta lezárására alkalmazott címke kelte és aláírásai :

A termék tartályán levő megnevezés [jelzés]

A készlet mennyisége :

A mintát vette állott járőr

19..... év..... hó..... n..... -ben

..... utca..... szám alatt

A mintavételi jelentést egyidejűen a..... i járás
főszolgabírájának, rendőrkapitányságnak küldtem be.

Kelt..... 19..... évi..... hó..... n.

A..... vegykísérleti állomásnak

23. melléklet.

a 21. §. 121. pontjához.

Irányelvek

a tűzoltórend összeállításához.

A) A laktanyában lévő személyek felriasztása. Tűzriadó!

Jelzést a helyi viszonyoknak megfelelően, határozottan kell megállapítani. (Pl. Aki a tüzet elsőnek észreveszi:

a) kis laktanyákban szóval, a tűz helyének megjelölésével az épületben lévő összes személyeket felriasztja;

b) nagyobb laktanyákban az e célra előkészített berendezést működésbe hozza)

B) Tűzoltóság és laktanyaparancsnok (honvéd állomásparancsnokság) értesítése.

A helyi viszonyok és a rendelkezésre álló berendezések (eszközök) figyelembevételével kell szabályozni.

Elv: a tűzről elsősorban a tűzoltóság értesüljön.

C) Általános intézkedések.

1. Gyülekező hely kijelölése.

2. Intézkedés arra, hogy a tűzoltó osztagba be nem osztott legénység a gyülekező helyen megjelenjék.

3. A jelen lévő rangban legidősebb intézkedései a gyülekező helyen:

a) Tűzoltásra legénység kijelölése (csak ott, ahol nincs tűzoltó osztag).

b) Kulccsal bezárt helyiségek felnyitása.

c) Kiürítendő helyiségek, épületek kijelölése a tűz helyének és terjedési irányának figyelembevételével.

A mentésre, valamint a fogdáknak levők és az oltási munkához be nem vonhatók biztonságba helyezésére legénység kijelölése.

Intézkedés arra, hogy a foglyokat, a kimentett állatokat és tárgyakat hová kell kísérni, illetőleg szállítani.

Helyiségenként előre meg kell határozni, hogy az ott elhelyezett tárgyak milyen sorrendben hordassanak ki. A sorrendre az egyes tárgyak tűzveszélyessége, értéke, illetőleg pótolhatatlansága legyen mértékadó.

Nagyobb laktanyákban ezt az egyes alakulatok önállóan határozzák meg.

d) Biztonságba helyezett foglyok, javak és állatok őrzésére legénység kijelölése,

e) Rendtartásra járőr vezénylése.

D) Tűzoltás a tűzoltóság megérkezéséig.

Végzik: a) kisebb laktanyákban a jelenlévő rangban legidősebb által kijelöltek,

b) nagyobb laktanyákban a tűzoltó osztag. Ennek működését akként kell szabályozni, hogy a tűzoltó osztagba beosztottak a tűzriadó jelre — külön parancs nélkül — öntevékenyen végezzék feladatukat.

A tűzoltó osztaggal az oltási munkálatokat illetően csakis annak kinevezett parancsnoka, ennek távollétében, a tűzoltó osztagba beosztottak közül a jelenlévő rangban legidősebb intézkedhetik.

E) Magatartás a tűzoltóság megérkezése után.

A tűzoltást a tűzoltóparancsnok vezeti. A rendelkezésére bocsátott csendőrlegénység (elsősorban a tűzoltó osztag tagjai) az oltásban annak intézkedései szerint vesz részt.

F) Magatartás a laktanya közelében keletkezett és a laktanyát veszélyeztető tűz esetében.

A rendszabályok a laktanyában jelen lévő rangban legidősebb (laktanya ügyeleti tiszt) parancsára lépnek érvénybe. És pedig:

a) A tűzoltó felszerelés készenlétbe helyezése.

b) Felsorolása azoknak a rendszabályoknak, amelyekkel megátolható a tűznek a laktanyára való áttérjedése.

c) A laktanya veszélyeztetett épületrészeiben — esetleg az egész laktanyában — lévő állatok és javak biztonságba helyezése.

Hogy ezt milyen mértékben kell foganatosítani, azt — a tűz helyének és terjedési irányának figyelembevételével — a jelenlévő rangban legidősebb esetenként határozza meg.

d) A laktanyán kívüli rendtartás (Szut. 512. p.), járőr vezénylés és az esetleg laktanyán kívül biztonságba helyezett állatok és javak őrzése.

Megjegyzés.

1. A tűzoltórendet az irányelvek pontjainak sorrendjében a helyi viszonyoknak megfelelően úgy kell összeállítani, hogy abból az okvetlenül szükséges általános tennivalókat bárki foganatosítani (foganatosíttatni) tudja.

2. Honvéd állomásokon a Háp. által kiadott utasítást a tűzoltórend összeállításánál szem előtt kell tartani.

3. Nagyobb laktanyákban elhelyezett minden egyes alakulat a laktanyaparancsnok által kiadott tűzoltórend alapján saját tennivalóiról részletes tűzoltórendet állítson össze.

Táblázatos kimutatás

**a bűntettek, vétségek és kihágások feljelentési
illetékességéről.**

(Külön kötetben van kiadva.)

Irányelvek

az őrsök által előterjesztett közbiztonsági szolgálati vonatkozású
ügyiratok átvizsgálásához.

Az őrsök mindennemű elintézt közbiztonsági szolgálati ügyiratokat, fogalmazványt stb. minden szerdán és szombaton a szárnyparancsnoksághoz átvizsgálás végett felterjeszteni kötelesek. Ha e napok valamelyike ünnepnapra esik, a felterjesztés a következő határnapon történjék.

Nem kell felterjeszteni:

1. A kihágásokról szerkesztett feljelentések fogalmazványait;
2. A főmagánvádra üldözendő bűncselekmények miatt tett feljelentések fogalmazványait;

3. Bíróságok vagy hatóságok által kiadott, elővezetést vagy karhatalmi segélynyújtást elrendelő szabályszerű felhívásokat, ha az őrsnek a felhívás idejében történt foganatosításán kívül más intézkedést nem kellett tennie és ha a szolgálattal kapcsolatban különös esemény sem történt;

4. Eltűnt személyekről, elveszett állatokról vagy tárgyakról, táncmulatságok engedélyezéséről, sportversenyekről, tudományos kutatásokról vagy kísérletekről szóló értesítéseket, ha további szolgálati levelezés tárgyát nem képezték;

5. Tudakozó íveket és lapokat, az utóbbiakat azonban csak akkor, ha a kapott válasz nemleges;

6. Olyan ügydarabokat, amelyeket csendőrparancsnokságok adtak ki, vagy amelyek csendőrparancsnokságokkal folytatott levelezésből kelttek, kivéve a nyomozó alakulatokkal folytatott levelezést. (Ez a rendelkezés nem érinti a Cs—2. utasítás 14. pontjában előírt felterjesztési köteleességet.)

7. Olyan ügydarabot, amelyből megállapítható, hogy arról a szárnyparancsnokságnak már tudomása van, feltéve, hogy közben nem történt olyan új intézkedés, amelyet a szárnyparancsnoknak felül kell bírálnia;

8. Szolgálati jegyeket.

9. Bíróság vagy hatóság által a területén lévő valamennyi őrsnek kiadott, azonos szövegű sokszorosított felhívást vagy egyéb közlést átvizsgálás végett csak a kiadó bíróság vagy hatóság székhelyén levő őrs, a többi őrs közül pedig csak az terjessze fel, amely arra érdemi jelentést tett.

A fenti 1—9. pontok alatt felsorolt ügydarabokat is fel kell terjeszteni, ha átvizsgálás alá eső ügydarabhoz tartoznak. Ha kétes, hogy egy ügydarabot fel kell-e terjeszteni vagy sem, a felterjesztés mellett kell dönteni.

A bűnügyi feljelentések fogalmazványaihoz a nyomozással kapcsolatos szolgálati lapokat csak akkor kell csatolni, illetőleg csak akkor kell pótlóan feterjeszteni, ha a szárnyparancsnok esetenként beköveteli.

A szárnyparancsnoknak jogában áll, hogy a fenti 1—9. pontok alatt felsorolt ügydaraboknak, azok bármelyik csoportjának vagy egyes ügyeknek is a felterjesztését elrendelje, ha ezt a maga tájékozódása, figyelmének bármilyen irányba kiterjesztése vagy az ellenőrzés fokozása érdekében szükségesnek látja. Ennél tartsa szem előtt, hogy az őrsök ügyvitelének rendjéért, továbbá szakszerű, pontos és megbízható voltaért nemcsak az átvizsgált, hanem az át nem vizsgált ügyiratok tekintetében is felelős.

A szárnyparancsnoksághoz átvizsgálás végett beérkező ügydarabokat stb. nem kell vettemezni, hanem az átvizsgálás megtörténtét csak a szárnyparancsnokság címnyomójának lenyomatával kell jelezni. A címnyomó alá a keltet (1940. III. 15.), a želt alá pedig jobbfelől a szakaszparancsnok, balfelől pedig a szárnyparancsnok kézjegyét kell írni. Az észrevételt stb. ezek alá kell az ügydarabra vezetni és azt a szárnyparancsnok írja alá.

Az átvizsgálás a következőkre terjedjen ki:

Bűnügyi feljelentések fogalmazványainál.

A tárgyalt ügy a csendőrség hatáskörébe tartozik-e. Az esetről az őrs nem értesült-e feltűnően későn. A nyomozás megindításánál nem fordult-e elő késedelem, az nem húzódott-e el indokolatlanul? A tényállás teljesen van-e felderítve, kellő részletességgel és tárgyilagossággal leírva? Kiterjed-e a tárgyalt bűncselekmény valamennyi tényálladási elemére? A terhelt és tanúk kikérdezésére vonatkozó szabályok be lettek-e tartva? Egyéb nyomozó cselekmények és korlátozó intézkedések szabályszerűen lettek-e teljesítve? A nyomozásnál a járőr nem követett-e el tiltott cselekményt? Megfelelő helyre tették-e a feljelentést? Kémpróbaszerűen: egyezik-e a hatóságokhoz küldött tisztázati példánnyal?

Kiderítetlen esetről az a körülmény, hogy a kiderítés még nem sikerült, egymagában nem lehet észrevétel tárgya. Ha a nyomozásra és az irányításra hivatottak a kiderítés érdekében minden rendelkezésükre álló, megengedett eszközt észszerűen igénybe vették és az ügyben, annak érdeme szerint, a további adatgyűjtés landatlanul folyik, az előjárók feladata e tevékenységnek bűnügytani felülbírálásában, esetleg útmutatások adásában vagy új irányok kezdeményezésében és végül az őrs buzdításában foglalható össze. Mulasztás, visszaélés és hanyagság azonban ne maradjon megtorlatlanul.

A helyesírási hibákat nem kell kijavítani, hanem alá kell húzni; kijavításuk a fogalmazványt szerkesztett csendőr feladata. Az őrsparancsnokokat buzdítani kell, hogy a helyesírási hibákat igyekezzenek már a saját hatáskörükben kiküszöbölni.

Hatósági felhívásoknál.

A felhívásra a hatóság jogosult-e? Tartalmilag és alakilag szabályos-e, teljesítése a csendőrség feladata-e? A felhívást az őrs szabályszerűen, kellő időben teljesítette-e? Teljesítése igazolva van-e? Megkereséseknél hasonló szempontok szerint történjék az átvizsgálás.

Szolgálati lapoknál.

A szolgálat előírása célszerű és helyes-e? A járőr az előírt tereptárgyakat leportyázta-e és az kellőképpen bizonyítva van-e? Útiránytól való eltérés indokolt-e? A szolgálat időtartama indokolt-e, nem forog-e fenn időpazarlás? Előírt pihenőket és leseket megtartották-e, az előírt időt nem lépték-e túl. Az ellenőrzés szabály- és célszerűen történt-e? Az érdembe hozott szolgálati órákat helyesen számították-e ki?

Szolgálati havifüzeteknél.

A szolgálati zivezenylések az őrskörlet viszonyainak figyelembevételével történtek-e? A szolgálati feladatnak megfelelő erejű és összetételű volt-e a járőr? Az őrsparancsnok milyen szolgálatokat végzett? Nagyobb nyomozásokba, jelentősebb ügyek lebonyolításába idejekorán kapcsolódott-e be? A belső szolgálat kezelése helyes-e? Gyakorlatok-, oktatás-, lovas őrsőkön lovarda lovaglás és napirendszerinti foglalkozásra fordított idő összhangban van-e a teljesített közbiztonsági szolgálattal? Előírt szolgálati órák megvannak-e? Aránytalanságok oka? A szolgálatkezelésnél nincs-e részrehajlás? Útbaindulások, bevonulások szabályszerű időben történtek-e?

Minden hónap harmadikán előterjesztett szolgálati havifüzetek alapul szolgálnak a vezénylesi pótdíj kimutatásoknak szárnyparancsnoki megerősítéséhez.

Alaki vonatkozásban gondot kell fordítani arra, hogy az alárendeltek a rendezett ügymenet alapját képező ügyviteli szabályokat betartsák, de alaki hibák kicsinyes keresését kerülni kell.

Tárgymutató.

A

	Pont
Abbahagyása a nyomozásnak	468
Ablakok befüggönyözése	117
Ablakok kitámasztása	122
Ajándék és ingyenellátás	72
Ajándék fogalma	72
Alantos tisztek tennivalói az iskoláknál	610
Alárendeltsége a csendőrségnek	3
Alárendeltek egészségi állapotának figyelemmel kísérése	195
Albérletbe laktanya helyiségeket adni tilos	115
Alhadnagyok beosztása és áthelyezése	61
Alhadnagyok kinevezése	18
Alibi igazolása	414
Alkalmatlan csendőrök elbocsájtása az iskolából	609
Alkalmazása a csendőrnek hivatásszerű szolgálaton kívül tilos	65
Almozás	163
Altiszteknek és csendőröknek fegyelmi úton való eltávolítása 28, 29,	230
Altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok elméleti kiképzése	55
Altisztek kiképzése és továbbképzése	22
Anyagraktár	41
Asztal fiókjának tartalma	154
Azonossági igazolvány csendőr egyének részére	32
Agyak felállítása és cserélése	140
Agyakon alvás nappal	144
Agy megvetése	142
Ágynemű gondozása	140
Ágyneműt tisztek részére hol kell tartani	148
Állambiztonsági felderítő tevékenység szemmeltartása	594
Államfő képének kifüggesztése	152
Államfőnél jelentkezések	101
Állandó alom eltávolítása	163
Állandó járőrök kivezénylése és felváltása	255
Állandó vasútügyleti járőr	383
Állatoknak bűnjelként való átadása	446
Állatok (hasznos házi) tartása a laktanyában	132
Állomáshely elhagyása a kerületi parancsnok által	627
Állomáshely elhagyása a tisztek által	603
Állomáshelyei a kerületi parancsnokságoknak	47
Állomásparancsnoki fenyítő jog csendőr egyénekkel szemben	233
Állomásparancsnoksági parancsok teljesítése	9
Álló ruhafogason ruházat tartása	148
Általános ismeretek szerzésének szüksége	95
Arjegyzék kifüggesztése az étkező és italmérő helyiségekben	126
„Arukkal vagy más szállítmányokkal megrakodott“ kifejezés meghatározása	344
Árusok ellenőrzése a laktanyában	126
Áthelyezettek és vezényelték útbaindulása	214

	Pont
Athelyezés az osztályparancsnok által	618
Athelyezése és beosztása a tiszteknek	61
Athelyezések személyes ismeretség vagy életmód miatt	86
Athelyezése, megszüntetése és felállítása csendőr alakulatoknak	60
Átkutatásnál házkutatás	477
Átkutatás (razzia) célja	477
Átkutatás elosztóhelye, kiindulási pontja stb.	482
Átkutatás eredményességének kellékel	478
Átkutatáshoz legénység vezénylése	483
Átkutatás ideje és eredmény bejelentése	484
Átkutatásnál portyázó, útellenőrző és vasútügyeleti járőrök	481
Átkutatás legalkalmasabb ideje	477
Átkutatói tervzetek készítése	480
Átkutatás saját őrsállomáson	480
Átkutató járőrök eligazítása	484
Átkutató járőrök feladata	479
Átvizsgálása és irattározása a feljelentési fogalmazványoknak	459
Átvonulók elhelyezése	144

B

Bánásmód előljárók, feljebbvalók és polgári egyének részéről	98
Bánásmód fogollyal és elővezetett egyénnel	539
Bántalmazás nyomai a foglyon	316
Bántalmazás tilos	88
Bánya- és ipartelep ellenőrzése a szakaszparancsnok által	584
Becsületértés a csendőrség ellen	110
Becsületügyek intézése	16
Becsületügyi eljárás megindításának joga	625
Beismerés dacára bizonyíték szerzés	413
Beismerés esetében eljárás	414
Belépés egyesületekbe	83
Belépés magán- vagy hivatalos helyiségekbe	81
Belső szolgálat ellátása	70
Belügyminisztérium VI. b) osztálya és feladata	35
Bemondott szemlénél az előljáró fogadása	170
Bemutatkozás az új őrs- és szakaszparancsnokok részéről	104
Bemutatkozás formája	107
Bemutatkozó látogatások tisztek részéről	104
Beosztása a vezényléseknek	214
Beosztása és áthelyezése tiszteknek	61
Beosztott törzstisztek kötelességei és jogai	622
Beosztott törzstiszt munkakörének megállapítása	635
Besúgók alkalmazása	359
Besúgókkal való érintkezés	360
Beszállás vasútra vagy hajóra fogolykíséret alkalmával	551
Betegek ápolása az őrsökön	195
Betegek elhelyezése	195
Beteg elfogandóval eljárás	321
Betegségek bejelentése az osztályhoz	197
Betegségek bejelentése	194
Betegség elhanyagolása	194
Beteg lovak istállóinak almozása	163
Bevonulásnál a járőr jelentése	272
Bevonuló járőrök jelentkezése és eligazítása	258
Bélyegző alkalmazása a szolgálati lapokon	263
Bilincs alkalmazása lovas járőr által	326
Bilincs alkalmazásának módja	324
Bilincselés bejelentése	327
Bilincselése hátratett kezeknek	326
Bilincs és fűzőlánc hol tartandó	155

	Font
Bilincselést ki foganatosít	325
Bilincselés mikor alkalmazható	323
Bilincs túlságos megszorítása tilos	325
Bírói szemle	420
Bíróságok területi illetékessége	388
Bíróági ténykedések a laktanyában	136
Bizalmi egyének alkalmazása	425, 431, 440
Bizonyítékul milyen adatok szolgálnak	414
Bizonyítványok vagy igazolványok kiállítása	92
Bortörvénybe ütköző cselekmények nyomozása	65, 492/a
Börlyukasztó hol tartandó	155
Búcsúk felügyelése	367
Budapestre jövő tisztek jelentkezése	106
Bútorok leltári készletéért felelősség	131
Bűncselekmények bejelentése a főszolgabírónak	466
Bűncselekmények elbírálása, ha csendőr egyének követték el	14
Bűncselekmények tényálladáki elemeinek megállapítása	416
Bűnjelek átvétele	451
Bűnjelek csomagolása	449
Bűnjelek igénylése a bűnügyi múzeum számára	449, 463
Bűnjelek őrizetbe vétele	444
Bűnjeljegyzékek készítésénél tintairón használata	448
Bűnjelt képező fegyvert kilőni tilos	450
Bűnjelt milyen tárgyak képeznek	445
Büntetendő cselekmények kivizsgálása	221
Büntetendő cselekményt nem képező ügyek	404
Büntetési jegyzőkönyvi kivonat felterjesztése legénységről	232
Büntetési jegyzőkönyvi kivonat felterjesztése tisztekről	232
Büntettekről és vétségekről szóló feljelentések összeállítása	463
Bűnügyi feljelentések fogalmazványainak átvizsgálása a szárny-parancsnok által	598
Bűnügyi költségek a csendőr elleni becsületsértés, rágalmazás, hamis vád esetében	108
Bűnügyi múzeum számára bűnjelek igénylése	449, 463
Bűnügyi nyomozás célja	392
Bűnügyi nyomozások alatt kipuhatolandó adatok	392
Bűnvádi eljárásban határidők megállapítása	386
Bűnvádi eljárás fázisai	391
Bűnvádi eljárás megindítása	386
Bűnvádi üldözésre illetékes parancsnok joga	631

C

Céllövészet céljából összpontosítás	218
Cigányok felügyelése és ellenőrzése	365
Cigányokkal való eljárás	366
Cigányok megbilincselése	323
Címke a bűnjelek csomagjára	449
Csapatalakulatok	46
Cselédek elhelyezése a laktanyában	128
Csempészek tettenérése esetén való eljárás	492
Csempészekkel tényleírás felvétele	492
Csempészett tárgyak beszolgáltatása	492
Csendőr alakulatok felállítása, áthelyezése és megszüntetése	60
Csendőr által tett hatósági intézkedések bejelentése	299
Csendőr egyének állomásparancsnoki fenytő joga	233
Csendőr egyének gyógykezelése	198
Csendőr egyének kimaradása	178
Csendőr egyének kórházba való beutalása	199

	Pont
Csendör egyéneknek polgári kórházba való beutalása	199
Csendör egyének személyét vagy az egész csendörseget érintő becsületsejtes, ragamazas, hamis vad és polgári peres ügy esetében eljárás	108, 112
Csendör egyének temetése	220
„Csendör” emvezést kik nem használhatnak	26
„Csendör” fogalma fegyverhasználatnál	334
Csendör gyalogtanoszlály és feladata	55
Csendör iskolák megjelölése	55
Csendör iskolák száma, felállítás, parancsnoki és alárendeltségi viszonyai	55
Csendör járőr fogalma	251
Csendör kerületi parancsnokságok alárendeltsége	49
Csendör kerületi parancsnokságok állomásnevei	47
Csendör kerületi parancsnokság segedszervei	48
Csendör kerület tagozódása	50
Csendör milyen szolgálatra vehető igénybe	11
Csendör nem vadásznat és nem halasznat	84
Csendör osztály szervezete	50
Csendöröknek és altiszteknek fegyelmi úton való eltávolítása 28, 29, „Csendör” rendrokozatu egyének rangja	230 7
Csendőrség alárendeltsége	3
Csendörseg szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottsága és feladata	39
Csendőrség és rendőség működési területének határa	238
Csendörseg feladata	1
Csendőrségi csapatoknak részvétele ünnepélyeken és díszkivonulásokon	219
Csendőrségi csapatoknak alkalmazása díszőrség és díszszázad gyanánt	219
Csendőrség felügyelője	37
Csendőrség felügyelőjét megillető tiszteletadások	171
Csendőrségi felszerelési anyagraktár és feladata	41
Csendőrségi vonatkozású találmányokkal eljárás	97
Csendőrségnél alkalmazott polgári egyénekkel szemben fegyelmi eljárás	229
Csendőrségnél nem alkalmazható fenytések	235
Csendőrségről írt magánmunkák terjesztése	75
Csendőrség tagozódása	33
Csendör tisztek beosztása és áthelyezése	61
Csendör tiszti tanfolyamok parancsnoksága és feladata	40
Csomagolása őrizetbe vett tárgyaknak	449

D

Dicséret eredményes nyomozásért	416
Díszítése az őrsirodának	152
Díszkivonulásokon és ünnepélyeken való részvétel	219
Díszőrség és díszszázad gyanánt való alkalmazás	171, 219
Díszruha elhelyezése díszruha-ládában	148
Díszruha viselése általában	209
Dohányozni foglyoknak tilos	550
Dohányzás istállóban	166
Dohányzás szolgálatban	90
Dözsölni a laktanyában tilos	127

E

Eb alkalmazása nyomozásnál	421
Ebek alkalmazása szolgálatban	279
Egészség ápolása	575

Egészségi állapotát alárendelteknek figyelni kell	Pont 195
Egy főül álló járőr, mely esetekben vezényelhető	260
„Egyenkint megrutamodó“ kifejezés magyarázata	344
„Egyenkint“ menekülő vízijárómű ellen fegyverhasználat	345
Egyesületek alapszabályainak módosítása esetén való eljárás	83
Egyesületekbe való belépés	83
Egyetértést nem szabad megzavarni	71
Egyöntetőség az őrzőjáratok portyázásánál nem követelhető	250
Előirátása a felhívásoknak	525
Elbocsájtás	27
Elbocsájtása az alkalmatlan csendőröknek az iskolából	609
Elemi csapásnál eljárás	514
Elfogás	311
Elfogás esetei	312
Elfogandó betegségekor eljárás	321
Elfogás, elővezetés fogantatosítási módja	314
Elfogás és elővezetés közötti megkülönböztetés	314
Elfogás magánosoktól jövő felszólításra	316
Elfogásnál személyes szabadság korlátozása	315
Elfogottat meddig tarthat őrizetben a csendőr	322
Elfogott bántalmazási panaszának bejelentése	316
Elfogott egyen át nem adhatásának bejelentése	322
Elfogott egyen bekísérése	319
Elfogott, elfogandó fogalma	339
Elfogott, elővezetett ruhának átvizsgálása	439
Elfogott és elővezetett egyénnel szemben őrsparancsnok eljárása	547
Elfogott ruháinak átvizsgálása	318
Elfogott szabadonbocsájtása	320
Elfogott vagy őrizetbe vett egyéneket hol kell őrizni	557
Elhelyezése a legénységnek a laktanyában	114
Elhelyezése a legénységnek a szobában	138
Elhelyezése és étkezése a polgári tisztviselőknek a laktanyában	129
Elhelyezést az őrsirodában ki nyerhet?	128
Eligazítása a szolgálatba vezényelt és a szolgálatból bevonuló járőröknek	258
Eljárás a fogoly megbetegedése esetében	556
Eljárás a főmagánvádra üldözendő cselekményeknél	400
Eljárás csendőregyének személyét vagy az egész csendőrséget érintő becsületsértés, rágalmazás, hamis vád és polgári peres ügy esetében	108—112
Eljárás kóbor cigányokkal	366
Ellenőrzése a honniovő legénységnek	294
Ellenőrzése a járőröknek	293
Ellenőrzése a járőröknek portyázás közben lakatlan tereptárgyaknál	264
Ellenőrzések alkalmával oktatás	294
Ellenőrzések általában	290
Ellenőrzések igazolása	294
Ellenőrzések terjedelme	291
Ellenőrzés éjjel és nappal	575
Ellenőrzési joga a csendőr előjáróknak és feljebbvalóknak	292
Ellenszegülés értelme	337
Elmebetegekkel szemben tennivalói a kerületi parancsnokoknak	632
Elmebetegekkel szemben való fellépés	305
Elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése	95
Elméleti és gyakorlati kiképzése, továbbképzése altiszteknek és rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak	55
Elosztóhely átkutatásánál	482
Előadásoknak beszüntetése, ha sértőek	112
Előadók kötelességei és jogai	611
Előjegyzés vezetése a helyi és személyi ismeretekről	356

	Pont
Előléptetési joga a kerületi parancsnoknak	633
Eljárások beosztása az életmódra	77
Eljárások és tejszabványok ellenőrzési joga	292
Eljárásokkal szemben magatartás (őszinteség, hűség, ragaszkodás)	71
Eljáró parancsnokságok viszonya az alárendelt parancsnokságokhoz	8
Elővezetett egyén át nem adhatásának bejelentése	322
Elővezetett egyénnel bánásmód	539
Elővezetés esetei	310
Elővezetés és őrizetbevétel	309
Előzékenység és udvariasság	88
Eltávolítás	28, 29, 230
Eltávolítása az altiszteknek és csendőröknek fegyelmi úton	28, 29, 230
Eltávozási engedély és eltávozási jeggyel való ellátás	578
Elválása egymástól a járőr tagjainak	268
Elvonás hivatásszerű szolgálatról	65
Enyhítő körülmények megállapítása	415
Erő- és vadászterületek portyázása	380
Eredménytelen nyomozás esetében nyilvántartása a bűncselekményeknek	470
Erkölcsei és vagyoni bizonyítványok beszerzése és kitöltése	467
Erkölcstelen életmód	79
Eroszakoskodás	88
Eskütétel módja tiszteknél és legénységnél	25
Etetés, itatás és pihenő lovon teljesített szolgálat alkalmával	276
Ébresztő és takarodó	177
Ébresztő óra beszerzése	258
Éjjeli laktanya szemle	170
„Éjjel“ kifejezés meghatározása	344
Éjjeli portyázás szabályozása nehéz és járatlan terepen	256
Éjjeli világításról való gondoskodás	151
Éjszakára kiterjedő pihenő	289
Élelmiszer hamisítvány beszolgáltatása	450
Élelmezése a járőröknek	273
Éles táskalöszér megőrzése	148
Életet veszélyeztető támadás fogalma	336
Életmód	77
Életmód és személyes ismeretség miatt áthelyezés	86
Élőállatnak mint bűnjelnek átadása	446
Étkezése a tiszteknek az őrökön	129

F

Fadugós oktatótöltény helye	147
Falak díszítése képekkel	149
Fát hol szabad aprítani	122
Fegyelmi eljárás olyan polgári egyénnel szemben, akik a csendőrségnél vannak alkalmazva	229
Fegyelmi fenytő hatalma az előjáróknak	99
Fegyelmi fenytő hatalom gyakorlására jogosítottak	231
Fegyelmi fenytő hatalomról általában	221
Fegyelmi kihágások elintézése polgári egyének részéről történt feljelentés esetében	228
Fegyelmi úton való eltávolítása az altiszteknek és csendőröknek	230
Fegyelmi zavarok bejelentése	575
Fegyver és köpenyfogas málházása	146
Fegyverbecsület megóvása	300
„Fegyveres erő“ kifejezés a bűnvádi eljárásban	387
Fegyverigazolvány és vadászjegy illeték miatti kihágás esetében való eljárás	380

	Pont
„Fegyverét“ kifejezés alatt mit kell érteni	334
Fegyverhasználat esetei	330
Fegyverhasználatért felelősség	331
Fegyverhasználat határszélen	487
Fegyverhasználati joga a csendőrtiszteknek	333
Fegyverhasználati jog őrhelyen	332
Fegyverhasználatok kivizsgálása	346
Fegyverhasználat néptömeg ellen	341
Fegyverhasználatok elbírálása	347
Fegyverhasználatok kivizsgálása vegyes bizottságok által	348
Fegyverhasználattal fenyegető felszólítás	338
Fegyverhasználattal megsebesítettek gondozása	331
Fegyverhasználatra vonatkozó részletes jelentés felterjesztése	346
Fegyvertartási engedély csendőregyének számára	124
Fegyvertáblácska méretei	146
Fegyver megtorlásul nem használható	331
Fegyverzet, felszerelés, ruházat megvizsgálása az őrsparancsnok által	211
Fegyverzet gondozása	146
Fegyverzete a járőrnek közbiztonsági szolgálatban	204
Feitábla az ágyak felett	140
Fejvánkos használata	143
Felek a bünvádi eljárásban	387
Feleletmentesség mentelmi jognál	500
Felelősség a kivizsgálás megejtéséért	223
„Felfegyverzett“ fogalom értelme	338
Felgyógyulások bejelentése az osztály parancsnokságokhoz	197
Felhatalmazásra üldözendő cselekmény nyomozása	401
Felhívás mikor tekintendő feljelentésnek vagy kérelemnek	523
Felhívásokat hogyan kell kiadni	10
Felhívások elbírálása	525
Felhívásoknak a csendőrség eleget tenni köteles	10
Felhívásra elfogott és elővezetett egyénről feljelentést nem kell szerkeszteni	461
Felhívásra való jogosultságot igazolni kell	10
Felhívás tartalmáért ki felelős	13
Felhívás teljesítésének módjáért a csendőr felelős	13
Felhívás teljesítését mikor kell megtagadni	13
Felhívás útján ki veheti a csendőrséget igénybe	521
Felhívások elbírálása a szárnyparancsnok által	525
Felirati táblái a laktanya helyiségeknek	119
Feljebbvalóknak és előjáróknak ellenőrzési joga járókelőkkel szemben	292
Feljegyzés a feljelentésről és az azzal való eljárás	398
Feljegyzés a nyomozás eredményéről és az ezzel való eljárás	459
Feljelentés célja	462
Feljelentések ajándék és ingyenellátás miatt	72
Feljelentések összeállítása büntettekéről és vétségekről	463
Feljelentések polgári egyének részéről	228
Feljelentés és tényvázat szerkesztése	459
Feljelentési fogalmazványok átvizsgálása és irattározása	459
Feljelentés kellékei	462
Feljelentésről feljegyzés és az azzal való eljárás	398
Feljelentést hová kell küldeni	460
Fellépés szolgálatban és szolgálaton kívül	300
Felmentés titoktartás alul	74
Felsőházi tag mentelmi joga	501
Felszállás és leszállás szabályozása kocsin való fogolykíséret esetében	553
Felszámítása a szolgálati óráknak	284
Felszámítása az oktatásra fordított óráknak	285

	Pont
Felszerelés és öltözet szolgálatban	252
Felszerelés, fegyverzet és ruházat megvizsgálása az őrsparancsnok által	211
Felszólított szolgálat fogalma és végrehajtása	524
Felszólított szolgálat teljesítése ha kevés a legénység	524
Feltartóztatás más módja	339
„Feltartóztatás más módja“ kifejezés meghatározása	344
Feltűnés kerülése szolgálati fellépésnél	301
Felületes nyomozás megtorlása	409
Felülvizsgálat elrendelése	629
Felváltása a vezényeltnek	214
Felváltása és kivezénylése állandó járőröknek	255
Felvétele a legénységnek	19
Felvétel felett a kerületi parancsnok dönt	20
Felvételi feltételek meg nem tartása	20
Felvilágosítás kérése bíróságoktól a nyomozásra nézve	407
Fenyítések kihirdetése	344
Fenyítések, amelyek nem alkalmazhatók a csendőrségnél	235
Fenyítésekről értesítés vezénylések esetében	232
Fenyítésekről, melyeket tisztekre szabtak ki, jelentés-tétel	231
Fenyítési jegyzék	234
Fenyítésnemek	236
Fényképezés tilalma gvanusítottak társaságában	75
Fényképfelvételek közzétételének módja	75
Fiatalkorúak bilincselésének mellőzése	323
Fiatalkorúak feljelentése	503
Fiatalkorúakkal szemben eljárási	503
Fiatalkorú alatt kit kell érteni	327
Fiatalkorú kikérdezése, kísérése, átadása	505
Fiatalkorú zúllásának bejelentése	504
Figyelmeztetés	306
Figyelmeztető és oktató parancsokat a szárnyparancsnok nem ad ki	602
Figyelmeztető parancsok kiadása a kerületi parancsnok által	631
Figyelmeztető parancsok kiadása az osztályparancsnok által	619
Fogalmazványok átvizsgálása a szakaszparancsnok által	588
Fogalmazványok átvizsgálása az osztályparancsnok által	616
Fogalmazványok átvizsgálása és irattározása	459
Fogalmazványok betárolása a főszolgabírónak és rendőrségnek	466
Fogalmazványok ellenőrzése a szárnyparancsnok által	588
Fogasok berendezése	146
Fogda helyiségben vasrács és csengő	131
Fogdahelyiség kivilágítása	559
Foglalkozási idő kezdete	182
Foglalkozási jegyzék helye	154
Foglalkozási átadása hatóságoknak és bíróságoknak	541
Foglalkozási átadása őrsőkön	545
Foglalkozási átvétele	539
Foglalkozási átvételének igazolása	543
Foglalkozási élelmezése	559
Foglalkozási elhelyezése és őrzete a vasúti kocsikban	552
Foglalkozási való érintkezés	559
Foglalkozási megbetegedése és menetképtelensége esetében eljárás	555
Foglalkozási meglátogatása hozzátartozóik vagy védője által	560
Foglalkozási részére érkező levelek stb. átvizsgálása	560
Foglalkozási szükségének megakadályozása	550
Foglalkozási átadásának helyét más őrsőkkel mikor kell közölni	542
Foglalkozási át nem adhatóságának bejelentése	322
Foglalkozási átvétel	481
Foglalkozási és elővezetett egyénnel bánásmód	539
Foglalkozási étkezésnél kést, villát nem használhat	550

	Pont
Fogoly kérelmeinek teljesítése	560
Fogoly kézrekerítése esetében eljárás	562
„Fogoly“ kifejezés értelme	539
Fogoly kikérése a hatóságtól tovább nyomozás céljából	322
Fogolvkíséret elindulása	549
Fogolvkíséret kocsin	553
Fogolvkíséret közben a foglyokkal való érintkezés	550
Fogolvkíséretnél tábor elhelyezkedése	549
Fogolvkíséret lovon	540
Fogolvkíséret módja	540
Fogolvkíséret nagy távolságra	544
Fogolvkíséret vasúton vagy hajón	551
Fogoly megszökése esetében való eljárás	562
Fogoly megszökésének bejelentése	562
Fogoly meghilincselése szállítások alkalmával	553
Fogolvnak dohányoznia nem szabad	550
Fogolvörzés célja	557
Fogolvörzés közben szerzett észleletek bejelentése	560
Fogoly őrzése megbetegedés esetében	556
Fogolvörzés szabályozása hírsági főtárgyalásokon	561
Fogolvörzésre szánt helviség megvizsgálása és kellékei	558
Fogolvörzést teljesítő csendőrök felváltása	558
Fogoly pénzének felhasználása	548
Felolvasatok, szakkönyvek, szépirodalmi művek elhelyezése	152
Felvosó világítása	122
Fontosabb híreseknek ügyész tájékoztatása	408
Főmagánvádó alatt kit kell érteni	387
Főmagánvádra üldözendő bűncselekményeknél eljárás	400
Főszolgabírónak bűncselekmények bejelentése	466
Főudvarnagvi bíróság bírói hatósága alá tartozó személyekkel és épületekben tartózkodókkal szemben való eljárás	496—499
Futár szolgálat szabályozása	246
Fürdő- és üdülőhelyeken jelentkezés	102
Fürdőőrök és különítmények részére utasítás	385
Fűzőlánc és tartalék bilincs hol tartandó	155

G

Gazdasági hivatalok kötelmei, alárendeltsége, szervezete és megjelölése	59
Gazdasági munkások ellenőrzése	373—375
Gazdászatkézelés az őrsön	577
Gazdászati szervek kötelmei és társzkodása	57
Gazdászatkézelési tennivalói a kerületi parancsnokoknak	633
Gazdászatkézelési tennivalói az osztályparancsnokoknak	621
Gazdászatkézelési ügyködése a szárnyparancsnoknak	602
Gáz, mint kényszerítő eszköz	328, 340
Gáz, mint „lefegyverezésre más mód“	338
Gonosztevőkkel szemben való fellépés	303
Gyakorlati és elméleti ismeretek elsajátítása	95
Gyakorlatok emeleti folyosókon	122
Gyalog legénység lovon való kivezénylése	278
Gyalogtanosztály	55
Gyalog vezénylése szolgálatba a lovas csendőröknek	278
„Gyanús egyén“ kifejezés értelme	352
Gyanúsítottak, tanúk és sértettek szembesítése	425
Gyanúsított alatt kit kell érteni	387
Gyanúsított és hozzátartozóik között váltott levelek őrizetbe vétele	454
Gyanúsított kikérdezésének abbahagyása	433
Gyanúsított kikérdezésének célja és módja	432

	Pont
Gyanúsított kikérdezésének helye	431
Gyanúsítottként ki kérdezhető ki	431
Gyanúsított kikérdezése	434, 435
Gyanúsított és védője között váltott levelek őrizetbe vétele	454
Gyanúsított társaságában lefényképezés tilalma	75
„Gyanús“ kifejezés meghatározása	345
Gyanús küldemények lefoglalása postahivataloknál	454
Gyárépületek és gépezetek ellenőrzése sztrájk esetében	375
Gyász (országos) tartamára lobogó kitűzése	137
Gyáva magatartás	301
Gyermek alatt kit kell érteni	387
Gyermekkel szemben való eljárás	503, 504
Gyertya előkészítése éjjelre	151
Gyógyfürdő használatra engedély kieszközlése	632
Gyógykezelése a csendőr egyéneknek	198
Gyűjtések csendőrségi célokra	72

II

Hajó- és vasútállomások, valamint fürdőhelyek portyázása	382—385
Hajóra (vonatra) szállás fogolykiséret alkalmával	551
Hajóügyileti szolgálat	385
Hajtóvadászat hivatalból	379
Halásznia a csendőrnek nem szabad	84
Halászat ellenőrzése	381
Hamisítványok beszolgáltatása	450
Hamis irat a csendőr ellen	108
Harapós ebet nappal meg kell kötni	132
„Használni“ kifejezés értelme	334
Hasznos háziállatok tartása a laktanyában	132
Határátlépés	240
Határátlépő állomásokon a csendőrség alkalmazása	487
Határidő bünvádi eljárásban	386
Határszállás fegyverhasználat	487
Határszállás szolgálat és határszállás őrs	485
Határszállási feladatok	486
Határvonat portyázása	485
Hatósági (csendőr által tett) intézkedések bejelentése	299
Hatóságok és bíróságok döntéséig milyen nyomozó cselekmények végezhetők	399
Hatósági felhívások ellenőrzése a szárnyparancsnok által	598
Hatósági főnökökkel érintkezése az őrsparancsnoknak	104
Hatósági ténykedések a laktanyában	136
Hatóságok milyen adatokat közölnek az őrsparancsnokságokkal	355
Hátbőrönd és járőrtáska viselése általában	204
Hátbőröndöt járőrszolgálatban viselni nem szabad	204
Hátbőrönd helye	148
Házalók és ügynökök kitiltása a laktanyából	126
Háziállatok tartása a laktanyában	132
Házkutatás	436
Házkutatás hatósági helyiségben	438
Házkutatás más házában	437
Házkutatás megtartásának ideje	443
Házkutatásnál érdekelt jelen legyen	442
Házkutatásnál szem előtt tartandó szabályok	440
Házkutatás nem sürgős esetekben	437
Házkutatás saját kezdeményezésre	437
Házkutatást ki végez	441
Házkutatás vonaton és hajón	438
Helyesbítés módja a bűnjeljegyzékben	448

	Pont
Helyi és személyi ismerete a szakpk.-nak	584
Helyi és személyi ismerete a sznypk.-nak	595
Helyi és személyi ismeretekről vezetendő előjegyzések	356
Helyi ismeretek alatt mit kell érteni	351
Helyi rendészeti feladatok	489
Helyi rendészeti ügyekben hivatása a csendőrségnek	1
Helyi rendészeti ügyek és eljárás ezekben	488
Helyi szolgálat szabályozása nagy kiterjedésű őrsállomások bel- területen	247
Helyreigazító nyilatkozatok a sajtóban	111
Helyszíni szemle megejtése	418, 425
Helyszín változatlan megőrzése	419
Hírlapi cikkek közlése	75
Hírlapok tájékozása szolgálati ügyekről	75
Hivatalból történő nyomozás	398
Hivatalos hajtóvadászat	379
Hivatalos vagy magánhelyiségbe való belépés	81
Hivatásszerű szolgálaton kívül a csendőr alkalmazása tilos	65
Honnlévő legénység ellenőrzése	294
Honvéd egyének temetése	220
Honvédelmi minisztérium 20. osztálya és feladata	36
Honvéd parancsnokságok részéről való igénybevétel	9
Honvédséghez való viszony szabályozása	6
Honvédségi javak felügyelete	251/a
Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre	17
Honvédtisztek elhelyezése, étkezése a laktanyában	129
Hosszú közös asztal fiókjában mit kell tartani	154
Hulla találásánál eljárás	422

I

Idegen forgalom és letelepedett magyar honosok ellenőrzése	364
Idegenek szállása a laktanyában	130
Ideiglenes megerősítése az őrsőknek	218
Ideiglenes tanfolyamok parancsnokainak kötelességei és jogai	610
Időszaki orvosi vizsgálatok	198
Idő és útvonal hosszának kiszámítása őrzőjáratoknál	245
Idő kiszámítása községek portyázásánál	243
Idő meghatározás, őrkisereteknél	246
Igazoltatás gyanú esetében	307
Igazolványok felmutatása	301
Igazolványok vagy bizonyítványok kiállítása	92
Igénybe kik vehetik a csendőrséget felhívás útján	521
Igénybevétele a csendőrségnek	11
Illetékes parancsnoki joga a kerületi parancsnoknak	631
Illetmények szabályozása	31
Illetőségi és születési helyre való beosztás	86
Ingyenellátás és ajándék	72
Ipar- és bányatelepek ellenőrzése a szakaszparancsnok által	584
Ipar-, munkástelepek és gazdasági munkások ellenőrzése	373
Iratok, nyomtatványok átolvasása őrizetbe vétele esetében	452
Iratok, nyomtatványok, stb. őrizetbe vétele házkutatások alkalmával	452
Iráttározása és átvizsgálása a feljelentési fogalmazványoknak	459
Írásbeli érintkezés a csendőr parancsnokságok között	8
Írásbeli érintkezés polgári hatóságokkal	10
Irodai szolgálatra beosztott csendőrök munkaideje	286
Irodai szolgálatra való alkalmazása rangosztályba nem sorolt havi- díjasoknak	63
Irodavezetéssel megbízás az őrsőkön	283
Irodában alkalmazott nőtlen csendőrök laktanyán kívüli lakhatása	114
Irodában lakni nem szabad	128

	Pont
Iró- és ruhaszekrény málházása	147
Irományszekrény málházása	148
Iró, számoló és rajz füzetek átvizsgálása a szakaszparancsnok által	588
Iskola karhatalmi alkalmazása	607
Iskolai segédoktató személyzet kiképzése	608
Iskola parancsnok által engedélyezhető szabadság	609
Iskola parancsnok fenytő hatalma	609
Iskola parancsnok kötelességei és tennivalói	606, 607
Iskolából elbocsájtása az alkalmatlanoknak	609
Iskolához beosztottak tennivalói	610
Iskoláknál és tanfolyamoknál kimaradás	178
Ismeretlen vagy szökésben lévő tettes nyomozása	455
Ismeretlen származású vagy talált tárgyról jegyzék	448
Istállóban való dohányzás	166
Istállók hőmérséklete	159
Istállók meszelése	161
Istállók szellőztetése	159
Istállók tisztántartása	160
Istállók világításának tompítása	162
Istálló ügyeletes kötelességei	165
Istentiszteleten való megjelenés	183
Itatás, etetés és pihenő lovon teljesített szolgálat alkalmával	276
Ittas egyénnel szemben való fellépés	304
Ivóvíz megvizsgálása	123

J

Javítás módja a bűnjeljegyzékben	448
Járőr által az őrskerület elhagyása	211
Járőr elhelyezkedése fogolykíséretnél	549
Járőr későbbi bevonulása az előírt időnél	271
Járőr kivezénylésének ideje és közlése	251
Járőr kötelességei vasútállomás megromlása esetében vasútbiztosítás alatt	475
Járőr létszáma rendes körülmények között	260
Járőr létszámának megállapítása	259
Járőr tagjainak egymástól való elválása	268
Járőrök egyesülésénél parancsnoklás	274
Járőrök ellenőrzése	293
Járőrök ellenőrzése a szárnyparancsnok által	597
Járőrök ellenőrzése portyázás közben lakatlan tereptárgyaknál	264
Járőrök eligazítása	258
Járőrök élelmezése	273
Járőrök fegyverzete közbiztonsági szolgálatban	204
Járőrök feladata átkutatásoknál	479
Járőrök jelentkezése bevonuláskor	258
Járőrök jelentkezései szolgálatban	105
Járőrök magatartása, eljárása és felelőssége portyázás alkalmával	261
Járőrök nyilvános helyiségekben nem tartózkodhatnak	371
Járőrtárs alárendeltsége, felelőssége és a járőrtárs elhagyása	564
Járőrtárs részére határozványok	564
Járőrtáska és hátibőrönd viselése általában	204
Járőrvezető felelőssége	566
„Járőrvezető”, „járőrtárs” elnevezés és „csendőrrjárőr” fogalma	251
Járőrök viselkedése és bevonulása vasútbiztosításoknál	476
Járőrvezetői alkalmazás és megbízás	566
Járőrvezetői jelvény viselése	566
Járőrvezető kiválasztása	565
Járőrvezető kötelességei	262
Járőrvezető kötelességei kocsin való fogolykíséret esetében	554

	Pont
Járőrvezető részére határozványok	565
Jegyzék az őrizetbe vett tárgyakról	448
Jegyzék a talált vagy ismeretlen származású tárgyakról	448
Jegyzék elfogottól átvett tárgyakról	318
Jegyzék és ellenjegyzék bűnjelekről	451
Jegyzékkönyvecske mire szolgál	354
Jegyzékkönyveskével kiket kell ellátni	354
Jegyzékkönyvet a csendőr nem vehet fel	298
Jelentések szerkesztése kiderítetlen bűnesetekről	464
Jelentéstétel a járőr által bevonulás alkalmával	272
Jelentéstétel a kivizsgálás befejezéséről	225
Jelentkezés az Államfőnél	101
Jelentkezés — katonai — szabályozása	104
Jelentkezés laktanya- és szállásszemléknél	169
Jelentkezés szemlék alkalmával	173
Jelentkezés formája	107
Jelentkezés fürdő- és üdülőhelyeken	102
Jelentkezés idegen hatóságok székhelyein	105
Jelentkezés laktanyák elhagyásakor és a visszatéréskor	182
Jelentkezés minisztereknél és honvéd tiszteknél	102
Jelentkezés őrre való megérkezésakor és elinduláskor	264
Jelentkezés polgári tisztviselőknél	103
Jelentkezése az őrpk.-nak szemle alkalmával	169
Jelenttulajdonságai a csendőrnek	71
Jelentkezése tiszteknek Budapesten	106
„Jogosult” kifejezés értelme	334
Jogtalan fegyverhasználat következményei	331
Jogtalan támadás fogalma	336
Jövedéki kihágási ügyekben kiutalt tettenérési jutalékokkal való eljárás	73
Jövedéki kihágások esetében önálló fellépés	490
Jövedéki kihágások nyomozásánál eljárás	491
Jövedéki kihágásokról pénzügyőrség értesítése	491
Jutalékkal (tettenérési) való eljárás	73
Jutalmazás eredményes nyomozásért	416
Jutalmazások elintézése, engedélyezése	73

K

Kalapborító színe és méretei	146
Kapubezárás ideje	133
Kardmarkolat alkalmazása ütés, lökésre	329
Kardnak viselése a laktanyán kívül	201
Karhatalmak feladata	531
Karhatalmak létszáma, felszerelése, elhelyezése	536
Karhatalmat közvetlen igényelni jogosultak	529
Karhatalmi együttműködés katonai és közbiztonsági alakulatokkal	534
Karhatalmi igénybevétel esetei	527
Karhatalmi szolgálat abbahagyása	532
Karhatalmi szolgálat fogalma és célja	526
Karhatalmi szolgálatra igénylés	526
Karhatalom használata a m. kir. rendőrség területén	239
Karhatalomként hol alkalmazható a csendőrség	530
Karhatalom kirendelése saját kezdeményezésből	533
Karhatalom kivezénylésére kik jogosultak és milyen mértékben	535
Karhatalom közvetlen igénybevételére jogosultak	528
Karhatalmak népgyűléseken és választásokon	534
Karhatalmi szolgálatban tartaléktöltény	536
Katonai egyének átadása	508
Katonai egyének elfogása	507

	Pont
Katonai egyének ellen nyomozás	509
Katonai egyének ellenőrzése, jelentkezése	506
Katonai egyénekkkel szemben járőr jogai	511
Katonai egvén feljelentése, kikérdezése	509
Katonai épületben nyomozás	510
Katonai és polgári hatóságokkal érintkezése a szárnyparancs- noknak	595
„Katonai“ kifejezés a bűnvádi eljárásban	387
Katonai szakismeretek bővítése	96
Katonai vagy polgári hatóságoknál elfekvő iratokkal való eljárás	454
Katonák elleni nyomozás	406
Kármegetérítés a szobai károkért	138
Kedvezőtlen időjárás esetében les tartása	473
Keréknár beszerzése és használata	150
Keréknár használata a szakaszparancsnok által	270, 587
Keréknárnak szolgálatban való használata	270
Keréknáron őrzéskoron portyázni tilos	270
Kertgondozás	125
Kernk által való elhagyása az állomáshelynek	627
Kernk becsületüervi illetékessége	625
Kernk helvettesítése	622
Kernk helvettes munkaköre	625
Kernk köteleességei általában	623
Kernk nevelő és vezető befolyása a tisztekre	624
Kernk jogai általában	628, 633
Kernk áthelvezése	61
Kernksághoz felterjesztése a részletes jelentésnek	227
Kernkságok alárendeltsége	49
Kerületi segédtsízt által engedélvezhető szabadságok	615
Kerületi segédtsízt fenyítő hatalma	615
Kéménvek tisztoztatása	120
Kénvszerítő eszköz alkalmazása	328
Kének elhelvezése a falon	149
Kénes ábrázolat és nvomtatványok teriesztésének ellenőrzése	453
Kérelemnek vagy feljelentésnek a felhívás mikor tekintendő	523
Későbbi bevonulását a járőr jelenteni tartozik	271
Kés. villa használata fogoly részéről	550
Készültség elrendelése	189
Készültség esetében távbeszélő ügyeleti szolgálat	189
Készültségi szolgálat	188, 189
„Kétszeri fennegető felhívás“ kifejezés meghatározása	345
Kiderítetlen bűncselekményekről jelentések szerkesztése	464
Kiderítetlen bűnesetek nyilvántartása az őrsökön	470
Kiderítetlenül maradt bűncselekmény nyomozása	413
Kiegészítés és felvétel	19
Kihallgatások	179
Kihallgatási könyv vezetése	179
Kihágás esetében ismeretlen tettes feljelentését mellőzni kell	461
Kihágás esetében külföldiekkel szemben eljárás	377
Kiképzés szabályozása	17
Kiképzés és továbbképzés	22
Kiképzése és továbbképzése altisztek és r. o. n. s. havidíjasoknak	55
Kikérdezéseknél eljárás	412
Kikérdezés összebeszélés gvanúja esetében	414
Kikötése a lovaknak istállóban	164
Kimaradási engedélyjeggyel való ellátás	578
Kimaradási engedély szabályozása	578
Kimaradás iskoláknál és tanfolyamoknál	178
Kimaradás takarodón túl	178
Kimenő ruházat viselése általában	208

„Kimélet“ alatt fegyverhasználatnál mit értünk	334
Kirendelése a szakaszparancsnoknak a szárnyparancsnok által	599
Kisebbségi nyelv elsjátítása	580
Kiszolgáltatásra való kényszerítés	447
Kiváló nyomozók kirendelése	396
Kivánatra üldözendő bűncselekmények nyomozása	401
Kivándorlási nyomtatványok őrizetbevétele	452
Kivezénylés idejének közlése a járőrrel	251
Kivezényelt járőr létszámának megállapítása	259
Kivizsgálása a büntetendő cselekményeknek	221
Kivizsgálás a szakaszparancsnok által	221
Kivizsgálás célja	223
Kivizsgálás elrendelése	221
Kivizsgálás megejtésének helye	223
Kivizsgálás megkezdésének határideje	221
Kivizsgálás mellőzése	221
Kivizsgálásnál a kikérdezés helye	224
Kivizsgálásról jelentéstétel	225
Kivizsgálás tárgyilagosságáért felelősség	223
Kivizsgálni azonnal mit kell	222
Kocsin való fogolykísérésnél fel- és leszállás szabályozása	553
Korcsmák, lebujaok és nyilvános helyiségek ellenőrzése	361
Korcsmák és csapszékek látogatása	80
Kóbor cigányokkal való eljárás	366
Korlátlan kimaradás	178
Kórházak látogatása az osztályparancsnok által	620
Kórházba való átadások bejelentése az osztályparancsnoksághoz	197
Kórházba való beutalása a csendőr egyéneknek	199
Könyvek bevonása papírral	157
Könyvek, csendőrségről írtak, terjesztése	75
Körözés	458
„Köteles“ kifejezés értelme a fegyverhasználatnál	336
Kötelezők és megújításuk	21
Kötelező tisztek részére	24
Közbeeső parancsnokságok véleménye a részletes jelentésen	226
Közbiztonsági szolgálatban a járőrök fegyverzete	204
Közbenjárás igénybevételének tilalma	87
Közbiztonsági szolgálat bejelentése és nyilvántartása a szakaszparancsnok részére	252
Közbiztonsági szolgálat ellátására kik hivatottak	5
Közbiztonsági szolgálat tagozódása	68
Közbiztonsági szolgálat teljesítése pisztollyal	204
Közbiztonsági szolgálat teljesítése saját kezdeményezésre és felhívásra	10
Közbiztonsági ténykedésre kik adhatnak utasítást	12
Középiskola végzéséhez engedély	95
Közfeltűnést keltő bűncselekmények nyomozásán kiváló nyomozók is kirendelhetők	396
Közgazdálkodások ellenőrzése a szárnyparancsnok által	602
Közgazdálkodásokban étkezése tiszteknek és polgári tisztviselőknek	129
Közgazdálkodás vezetése és ellenőrzése	577
Közhivatalban állók elfogása	317
Közhivatalnokokkal szemben tiszteletadás	100
Közlekedési eszközök igénybevétele szolgálati utasítások alkalmával	589
Közös asztal fiókjának tartalma	154
Központi gazdasági hivatal alárendeltsége, szervezete és feladata	58
Központi szervek	38
Központi vezetés szervei	34
Községekben hol menetel a járőr	93
Községekben megjelenése a szárnyparancsnoknak	595

	Pont
Községek és nagyobb házcsoporthok lovon nem portyázhatók	277
Községek portyázási idejének kiszámítása	243
„Községen kívül vezető mellékutak” meghatározása	344
Községi előjáróság igénybevétele fogolyörzés esetében	557
Községi előjáróság mikor nyomozhat	395
Közzolgálati célú tárgyak visszahagyása	446
Közüzemek és gyárüzemek ellenőrzése sztrájk esetében	375
Közveszély színhelyén rend fenntartása	515
„Közvetlen támadás” értelme	336
Kulcsok visszahagyása	135
Küldönc-altiszt kirendelése	173
Küldöncszolgálat	193
Külföldi egyén érkezéséről értesítés	378
Külföldiek bejelentése szállás és munkaadók által	376
Külföldiek elfogása,	378
Külföldiekkel szemben eljárás kihágás esetében	377
Külföldiekről tudakozó lap beküldése	377
Külföldiek útlevelének és személyazonosságának igazolása	377
Külföldi ellenőrzése	378
Külföldi hatóságok felhívása politikai vagy katonai bűncselekmény nyomozásának foganatosisítására	456
Külföldi hatóságoktól érkezett elfogató parancsok foganatosisítása	456
Külföldi távozása más hatósági területre	378
Különítmények és őrsök száma osztályonként és azok felállítása	54
Különítmények parancsnoki viszonyai	54
Különítményparancsnok köteleességei	582
Különleges alkalmazásra kiválasztása a tiszteknek	626
„Különleges utasítás őrsök és különítmények részére”	66
Különös események tárgyalása a szolgálati lapon	265
Külső megjelenés és magaviselet	78

L

Lakatlan tereptárgyak portyázása és járőrök ellenőrzése	264
Lakások kiutalása	116
Laktanya-címtábla kifüggesztése	118
Laktanya- és szállásszemle	169
Laktanya kibérlése	117
Laktanya megvizsgálása	134
Laktanyaparancsnok rendszabályai	113
Laktanyarend betartása	123
Laktanyarend ellenőrzése	577
Laktanyarendért felelősség	134
Laktanyaszemle éjjel	170
Laktanyaügyleti szolgálat	187
Laktanyába belépő nem csendőregyének fogadása	174
Laktanyában bűnjeleket megőrizni nem szabad	446
Laktanyában idegeneknek szállás	130
Laktanyában nyomozás	510
Laktanyában elhelyezése és étkezése tiszteknek és polgári tisztvise- lőknek	129
Laktanyában tartott pihenő alatt a puskát ki kell üríteni	203, 288
Laktanyák elhagyása és visszatérés jelentése	182
Laktanyán kívüli lakhatás szabályozása	114
Lábbeliek elhelyezése	148
Lábnymok lemintázása	420
Lámpa alkalmazása istállóknak	165
Lázmérő beszerzése	194
Lebűjok, korcsmák és nyilvános helyiségek ellenőrzése	361
„Lefegyverzésre más mód” a gáz	338

Legénységi szoba berendezése	153
Legénység kiegészítése és a felvétel feltételei	19
Legénység kötelezője	21
Legénység rangviszonya a honvédséggel	6
Legénységről büntetési jegyzőkönyvi kivonat felterjesztése	232
Legénység személyi ügyeinek kezelése (szabadság, nősülés, előléptetés stb.)	23
Leleményesség a nyomozásnál	411
„Le nem teszi“ fogalma a fegyverhasználatnál	338
Lepedők váltása	141
Les előírása, ideje és helye	471
Les eredményének jelentése	473
Les folyamán tettenérés	473
Les kedvezőtlen időjárás esetében	473
Les megtartásának módja	472
Les tartama alatt járőr tagjainak viselkedése	473
Letelepedett magyar honosok és idegenforgalom ellenőrzése	364
Levelek lefoglalása iránt intézkedés	454
Légi járművek őrzése	64
Létszáma az őrsöknek	53
Létszám megállapítás a kerületi parancsnok által	628, 629
Lobogó (nemzeti) használatának szabályai	137
Lovaglásban való kiképzés és továbbképzés	56
Lovak ápolása	165
Lovak kikötése istállókban	164
Lovas alosztályparancsnokságok alárendeltségi viszonyai	56
Lovascsendőr szolgálatba vezénylése gyalog	278
Lovas járőrök tiszteletadása	278
Lovon községek és nagyobb házcsoportok nem portyázhatók	277
Lovon teljesített szolgálat közben etetés, itatás és pihenő	276
Lovon való fogolykíséret	549
Lovon való kivezénylése a gyalog legénységnek	278
Lovon való portyázás	275
Lovon való portyázás nehéz terepen	277
Lovon való szolgálatteljesítés	275
Lóállások karbantartása	161
Lóállások nagysága és elválasztása	164
Lóápoló kioktatása	165
Lónévtábla elhelyezése	164
Lószájkosár alkalmazása	163
Lószerszám és nyergek elhelyezése	167
Lótakarmány elhelyezése	168
Lőfegyver beszolgáltatási módja	450
Lőfegyver használata mikor indokolt	331
Lőfegyver ürítése laktanyában tartott pihenő alatt	203, 288
Lőfegyver megtöltésének módja	203
Lőfegyver tartása és lövöldözés laktanyában	124
Löni célzás nélkül — levegőbe — tilos	334
Lőszer gondozása	146
Lőszer megőrzése	148

M

Magatartás a pihenők alatt	288
Magatartás általában	71
Magatartás szolgálatban	88
Magaviselet és külső megjelenés	78
Magán egyének oltalmi kísérete	538
Magánélet	71
Magánhelyiségbe való belépés	81

	Pont
Magánindítvány elkészése, elévülés esetében való nyomozás	399
Magánindítvány hiányában nyomozás folytatása	399
Magánindítványra jogosult alatt kit kell érteni	387
Magánindítványra történő nyomozás	399
Magánindítvány visszavonása	399
Magánlakásokat megvizsgálni nem szabad	134
Magánládák elhelyezése és megvizsgálása	148
Magánszemély által elfogott eljárás	316
Magántermészetű ügyeket nem nyomozhat a csendőr	404
Magánvád	386
Magánvállalatnál alkalmazottak elfogása	317
Magánvállalatok részére oltalmi kíséret és szállítmányfedezet	538
Markotányosok árusítása a laktanyában	126
„Másnak“ kifejezés értelme fegyverhasználatnál	336
„Másként megtörhető“ fogalma	337
Megbeszélések tartása tiszti parancsnokok által	180
Megbeszélések tárgya	180
Megbetegedett fogoly őrzése	556
Megbetegedett vagy menetképtelenné vált fogollyal való eljárás	555
Megbetegedések bejelentése	194
Megdícsérések a kerületi parancsnokok által	628
Megelőző szolgálat általában	349
Megelőző szolgálat eredménye	349
Megelőző szolgálat eredményessége mitől függ	350
Megelőző szolgálat foganatosítása	350
Megelőző szolgálat sikere mitől függ	349
Megerősítése az őrsőknek ideiglenesen	218
Megfigyelés értelme és célja	357
Megfigyelés teljesítési módja	358
Meglepések a szakaszparancsnok által	587
Meglepő szemle	170
Megszállása a tiszteknek az őrsőkön	129
Megszólítása polgári személyeknek	107
Megszökött fogoly kézrekerítése esetében eljárás	562
Megszüntetése, felállítása és áthelyezése csendőralakulatoknak	60
Megtöltése a puskának szolgálatban	203
Megvesztegethetetlenség	72
„Megvédelmezés“ értelme fegyverhasználatkor	336
Mellékfoglalkozás üzése	84
„Menekülés értelme“	339
Menetképtelenné vált vagy megbetegedett fogollyal való eljárás	555
Menetütem szabályozása és a portyázás módja	262
Menni vonakodó fogoly kényszerítése továbbmenésre	329
Mentelmi jog meghatározása	500
Mentelmi jogot élvezők elfogása	502
Mentelmi jogot élvezőkkel eljárás	502
Mentelmi jogot élvező tanu kihallgatása	502
Mentesek a tanuzás kötelezettsége alól	429
Méregnek mint bűnjelnek beszolgáltatása	450
Minisztereknél való jelentkezés	102, 103
Mintapatkó hol tartandó	155
Mintavételi jelentés kiállítása	449
Mozgófényképezemek ellenőrzése	372
Mozgó vonatok razziaszerű átvizsgálása	384
Mulatozni a laktanyában tilos	127
Mulatságok és mozgófényképezemek felügyelése	367
Mulatságok, ünnepélyek rendezése	76
Munka- és szállásadó a külföldi bejelentésére köteles	376
Munkaideje az irodai szolgálatra beosztott csendőröknek	286
Munkás-, ipartelepek és gazdasági munkások ellenőrzése	373, 375

	Pont
Munkásmozgalmak megfigyelése	374
Munkásokkal szemben magatartás	375
Működési területbe kivételesen bevonás	4
Működési területe a csendőrségnek	4
Működési terület határa a csendőrség és a rendőrség részére	238
Művészi (nyilvános) szereplése a tiszteknek	76

N

Nagyobb kiterjedésű őrsök megjelölése	572
Napi parancsok	181
Napirend	175
Napos csendőr jelvényei	206
Napos és ügyeleti szolgálat	184
Naposok és ügyeletesek felváltása	185
Naposok és ügyeletesek kötelmei	186
Nanosok kötelmei lovas őrsökön	186
Nehéz terepen való portyázás lovon	277
Nemi betegség esetében a nőszemély megnevezése	196
Nemzeti kisebbségek nyelvének elsajátítása	85
Nemzeti lobogó használatának szabályai	137
Nemzetközi bűncselekmények felsorolása	494
Nemzetközi bűncselekményekről jelentés	495
Nemzetközi büntetések megjelölése	493
Nemzetközi büntetések nyilvántartása	495
Népgyűlések felügyelése	367
Népgyűlések mikor oszlathatók fel	369
Néptömeg elleni fegyverhasználat	341
Néptömegek elleni fellépés	368
Néptömeg fogalma	340
Névtáblácska mérete és alkalmazásának módja	140
Nők ruháinak átvizsgálása	441
Nősök családtagjai hol nem tartózkodhatnak	145
Nősök felelőssége a laktanyarendért	113
Nősöknél a laktanyában megszállóknak engedély	130
Nősülés	23
Nősülési engedély megadása a kerületi parancsnok által	633
Nőtlen csendőrök felmentése a laktanyában való lakás kötelezett-sége alól	114
Nyáron (nagy melegben) való öltözködés	202
Nyergek és lószerszám elhelyezése	167
„Nyilatkozat” magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetében	399
Nyilvános helyekre való belépés szolgálatban	89
Nyilvános helyiségekben a járőr nem tartózkodhatik	371
Nyilvános helyiségek és lebújók ellenőrzése	361
Nyilvános mulatságok és mozgófényképüzemek felügyelése	367
Nyilvános mulatságok, ünnepélyek stb. rendezése	76
Nyilvános (művészi) szereplése a tiszteknek	76
Nyilvántartandók a csendőrség által	354
Nyilvántartása kideríttetlen bűneseteknek az őrsökön	470
Nyomatékos fellépés	302
Nyomatékos rendszabályok kilátásba helyezése	301
Nyomozati bejelentés	458
Nyomozati cselekmények vásár- és ünnepnapokon	386
Nyomozás abbahagyása	468
Nyomozásba rendőri hatósági tag beavatkozhatik	397
Nyomozás célja bűnügyekben	392
Nyomozás eredményéről feljegyzés	459
Nyomozás felületességét meg kell torolni	409
Nyomozás folytatása magánindítvány hiányában	399

	Pont
Nyomozás gyakorlati kivitele	410
Nyomozás, ha a cselekmény hivatalból vagy magánindítványra való üldözése kétséges	398
Nyomozás hivatalból	398
Nyomozáshoz kiváló nyomozócsendőr kirendelése	396
Nyomozás kiterjesztése az egész ország területére	457
Nyomozás költségeit a kincstár viseli	404
Nyomozás magánindítványra	399
Nyomozás megindítása több irányban	411
Nyomozás megkezdésének ideje	405
Nyomozások alatt kipuhatolandó adatok	392
Nyomozások elrendelése	393
Nyomozásoknál a rendőri hatósági tag jelenléte	397
Nyomozásoknál területi illetékesség	396
Nyomozás őrskörlet területén kívül	396
Nyomozás rendőrséggel	396
Nyomozásról általában	409
Nyomozás sikerének fő kelléke	393
Nyomozás sürgős megejtése	413
Nyomozás tervszerűsége	411
Nyomozás tovább folytatásához foglyok kikérése	322
Nyomozás újrafelvétele	469
Nyomozó alakulatok által rendkívüli esetek bejelentése	518
Nyomozó cselekmények elrendelése a sznvpk által	598
Nyomozó cselekményeket kik teljesítenek	394
Nyomozó cselekmények hatóságok és bíróságok döntéséig	399
Nyomozó csendőr célja	415
Nyomozó szervekkel együttműködése a sznypk-nak	594
Nyomtatványok és képes ábrázolások terjesztésének ellenőrzése	453
Nyomtatványok, iratok stb. őrizetbe vétele házkutatások alkalmával	452

O, ő

Oktatás ideje	176
Oktatás ellenőrzések alkalmával	294
Oktatási órák felszámítása	285
Oktató és figyelmeztető parancsokat a sznypk. nem adhat ki	602
Oktató parancsok kiadása a kerületi parancsnok által	631
Oktató parancsnok kiadása az osztályparancsnok által	619
Oktató segédszemélyzet kiképzése az iskolánál	608
Oltalmi kísérete magánegyházaknak	538
Oltalmi kíséret magánvállalatok részére	538
Országgyűlési képviselő mentelmi joga	501
Országgyűlés tagjainak törvényhozói működése	501
„Ország határán“ és az „ország határ mentén“ kifejezés meg- határozása	343
Országghatár átlépésének szabályozása	240
Országghatáron átmenekült tettesek nyomozása	456
Országghatáron fegyverhasználat	330
Országghatárt üldözés közben átlépni tilos	456
Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal	495
Ország területére a nyomozás kiterjesztése	457
Orvhalászokkal szemben való eljárás.	381
Orvos hiányában eljárás	194
Orvosi bizonyítvány betérjesztése megbetegedéseknél	194
Orvosi vizsgálatok (időszaki)	198
Orvosi vizsgálat a testi sértésnél	402
Orvosi vizsgálati könyv	194
Orvvadászok és tiltott időben vadászó egvényekkel eljárás	379
Osztptk érintkezése katonai és polgári hatóságokkal	617

Osztpk feladatai és jogai	Pont 616
Osztpk felelőssége a kiképzés, rend és fegyelemért	619
Osztpk gazdaságkezelési tennivalói	621
Osztpk helyettesítése	621
Osztpk kötelességei lovasőrsökkel szemben	620
Osztpk nyomozásokhoz kiváló nyomozókat rendelhet ki	396
Osztpkságok megjelölése	50
Osztálysegédtiszt fenyítő hatalma	615
Osztálysegédtiszt szabadságolási joga	615
Öltözete a csendőrségnek általában	201
Öltözet és felszerelés szolgálatban	252
Öltözködése a csendőr alakulatoknak	202
Öltözködés nyáron (nagy melegben)	202
Öltözködés szabálytalan voltáért felelősségre vonás	202
Öltözködés szolgálatban	202
Önképzés és hivatásbeli kötelmek	95
Önképzés ellenőrzése	575
Örhelyen álló csendőr fegyverhasználati joga	332
Örizetbe vett tárgyak átvétele	451
Örizetbe vett tárgyak beszolgáltatása	446
Örizetbe vett tárgyak csomagolása	449
Örizetbe vett tárgyakról jegyzék	451
Örizetbe vett vagy elfogott egyéneket hol kell őrizni	557
Örizetbe vétel és elővezetés	309
Örjáratok beosztás kezelése	248
Örjáratok beosztás szerkesztése	244
Örjáratok összeállításának célja	250
Örjáratok portyázásánál egyöntetűség nem követelhető	250
Örjáratok számozása, jelzése és jóváhagyása	248
Örjáraton kerékpáron portyázni tilos	270
Örjárat útvonal hosszának és idejének megállapítása	245
Örkíséret idejének meghatározása	246
Örsállomás elfoglalása esetében örsparancsnok kötelessége	572
Örs- és szárnyparancsnok intézkedései rendkívüli esetekben	520
Örsiroda díszítése	152
Örskörlet elhagyása a járőr által	271
Örskörlet fogalma	241
„Örskörlet leírás“ vezetése	356
Örskörlet területén kívül való nyomozás	396
Örskörlet területi megjelölése	249
Örs nem „zárt csendőrségi alakulat“	219
Örsök alárendeltségi viszonyai	53
Örsök állambiztonsági felderítő tevékenységének szemmel tartása	594
Örsök és különítmények száma és felállítása	54
Örsök feladata, neve, létszáma és parancsnoka	53
Örsök ideiglenes megerősítése	218
Örsökkel a fogoly átadási helyének közlése	542
Örsök megjelölése	53
Örsökön való ápolása betegeknek	195
Örsparancsnok alárendeltsége	571
Öpk eljárása elfogott és elővezetett egyénekekkel szemben	547
Örparancsnok érintkezése hatósági főnökökkel	104
Öpk fontosabb szolgálati tennivalói	572
Öpk helyettes felelőssége és alárendeltsége	568
Öpk helyettes kinevezése	568
Öpk jelentkezése szemle alkalmával	169
Öpk jelentkezése tiszteknél	102
Öpk kinevezése, elmozdítása és felfüggesztése	570
Öpk helyettes kötelességei	568
Öpk helyettes mikor köteles átvenni az őrsöt	569

	Pont
Öpk helyettes részére határozványok	568
Öpk állásra való kinevezés	630
Öpk kötelességei alárendeltjeivel szemben	574
Öpk kötelességei a szolgálat végrehajtása és vezetése körül	573
Öpk kötelességei és felelőssége	570
Öpk magatartása és kötelességei hatóságokkal szemben	572
Öpk magatartása szolgálaton kívül	576
Öpk részére határozványok	570
Öpk véleményének beszerzése a sznypk által	600
Örsre való megérkezés és elindulás igazolása	264
Örszolgálatban levőnek a csendőrt mikor kell tekinteni	69
Örszolgálatban lévőnek kit kell tekinteni	69
Öszinteség előljárókhöz	71
Összebeszélés gyanúja esetében kikérdezés	414
Összpontosítás	215
Összpontosítás alkalmával való öltözködés	202
Összpontosítás elrendelése az örsökről	215
Összpontosítás elrendelésére jogosítottak	216
Összpontosítás esetében sznypk megjelenése	605
Összpontosítás szabályozása	246
Összpontosításhoz tiszt kivezenlyése	217
Összpontisitások bejelentése	218

P

Panasz polgári egyénnel szemben, ha a csendőrt megsértik	108
Panaszok kivizsgálása	108
Parancskönyv vezetése	181
Parancsnok és helyettesi viszonyok az örsökön	53
Parancsnok és segédtsízt jelentkezése szemle alkalmával	173
Parancsnoklás több járőr egyesülésénél	274
„Partunkon vagy annak közelében“ kifejezés meghatározása	345
Pártfogás igénybevételének tilalma	87
Pártatlanság	72
Pecsétnyomó és zsebóra viselése szolgálatban	205
Pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztéssel büntetettnek előve- zetésénél való eljárás	320
Pénz mint bünjel beszolgáltatása	449
Pénztárazsttal fiókjának tartalma	156
Pénzügyőrség ellen nyomozás	406
Pihenő a laktanyában	288
Pihenő, etetés, itatás lovon tejesített szolgálat esetében	276
Pihenőhelyek elhagyása és magatartás a pihenő alatt	288
Pihenő ideje alatt lőfegyver üritése a laktanyában	203, 288
Pihenők	287
Pihenők egész éjszakára	289
Pipaállványok elhelyezése	149
Pisztollyal teljesítése a közbiztonsági szolgálatnak	204
Polcos fegyver- és köpenyfogás málházása	146
Polgári alkalmazottakkal szemben fegyelmi eljárás	229
Polgári egyének részéről tett feljelentések elintézése	228
Polgári és katonai hatóságokkal érintkezése a szárnyparancsnok- ságnak	595
Polgári hatóságokkal való írásbeli érintkezés	10
Polgári kórházba való beutalása a csendöröknek	199
Polgári örök igénybevétele foglyok őrzésénél	559
Polgári peres ügyekben eljárás	109
Polgári per útjára tartozó panaszoknál eljárás	404
Polgári ruha viselése általában	210
Polgári tisztviselők étkezése és elhelyezése a laktanyában	129

Polgári vagy katonai hatóságok hivatalos iratainak őrizetbevételénél való eljárás	454
Politizálni nem szabad	78
Portyázás félbeszakítása	267
Portyázás gyakoriságának célja	250
Portyázási idő kiszámítása a községeknél	243
Portyázás lovon	275
Portyázás lovon nehéz terepen	277
Portyázás menetüteme	262
Portyázás szabályozása éjjeli időben nehéz és járatlan terepen	256
Portyázni hogyan lehet	269
Portyázó járőrök eljárása, magatartása és felelőssége	261
Postahivataloknál stb. levő gyanús küldemények őrizetbevétele	454
Pótmagánvádló alatt ki kell érteni	387
Pótnyomozás örs- és szakaszparancsnok által	578
Próbacsendőrök véglegesítésére javaslat	579
Próbaszolgálati idő	22
Protekció igénybevételének tilalma	87
Puskának szolgálatban hány töltennyel kell megtöltnie	203
Puska ürítése a laktanyában tartott pihenő alatt	203, 288

R

Rajzfüzetek átvizsgálása a szakaszparancsnok által	588
Rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak alkalmazása irodai szolgálatra	63
Rangosztályba nem sorolt havidíjasok eltávolítása	29
Rangosztályba nem sorolt havidíjasok és altisztek elméleti és gyakorlati kiképzése, továbbképzése	55
Rangosztályba nem sorolt havidíjasok kiképzése és továbbképzése	22
Rangosztályba nem sorolt havidíjasok rangsorolása	23
Rangviszony a honvédséggel szemben	6
Razzia (átkutatás) célja	477
Rádió adó-, vevő- és megfigyelő szolgálatot örszolgálatnak kell tekinteni	69
Rágalmazása a testületnek	110
„Rá-kiáltás“ értelme	339
Rendfenntartás a közveszély színhelyén	515
Rendkívüli esetek bejelentése	517
Rendkívüli esetek bejelentésének tartalma	519
Rendkívüli esetek bejelentési módja	518
Rendkívüli eseteknél örs- és szárnyparancsnok intézkedése	520
Rendőri felügyelet alatt álló egyének és szokásos büntettek ellenőrzése	363
„Rendőri felügyelet“ alatt kik állanak	352
Rendőri hatóságok	394
Rendőrhatalom tag jelenléte nyomozásoknál	397
Rendőri közegeknek kiket kell tekinteni	394
Rendőrségi hatóság tájékoztatása fontosabb esetekről	408
Rendőrségi hatóság vezetőjének beavatkozása a nyomozásba	397
Rendörkapitánynak tiszteletadás	100
Rendőrség ellen nyomozás	406
Rendőrség felhívási joga	10
Rendőrség és csendőrség működési területének határa	238
Rendőrséggel a fogoly átadásának helyét mikor kell közölni	542
Rendőrséggel való összműködés nyomozásoknál	396
Rendőrség működési területén karhatalom alkalmazása	239
Rendőrségnek és főszolgabíróknak fogalmazványok beterjesztése	466
Rendőrség területén elfogott átadása	396
Rendőrség területén elkövetett bűncselekmények esetében mikor nyomozhat a csendőrség	396

	Pont
Rendszerezített létszámon felül való vezénylés	62
Repülőgépek őrzése	64
Repülőtéri csendőrkülönítmények	45
Részletes jelentés	225
Részletes jelentést a fegyverhasználatról hová kell felterjeszteni	346
Részletes jelentéseken közbeeső parancsnokságok véleménye	226
Részletes jelentést mikor kell a kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni	227
Riadóintézkedés (terv)	192
Robbanó anyagokkal eljárás	450
Romlandó tárgyakat hová kell beszolgáltatni	446
„Rovott előéletű” alatt kit kell érteni	352
Ruhafogason mit szabad tartani	148
Ruhaállvány berendezése	146
Ruha- és irományszekrény málházása	148
Ruhaszekrény málházása	147
Ruházat, felszerelés és fegyverzet megvizsgálása az őrsparancsnok által	211
Ruházat gondozása	146

S

Saját kezdeményezésből elfogott egyénekről tényvázlat szerkesztése	465
Saját kezdeményezésből karhatalom kirendelése	533
Saját kezdeményezésből nem teljesíthető szolgálat	523
Sajtótermékben megsértése a csendőrségnek	111
Sebkötöző csomagok helye	148
Segéd munkások köteleességei és tennivalói	592
Segédoktatók tennivalói az iskoláknál	610
Segedszervei a kerületi parancsnokságoknak	48
Segéd tisztek által engedélyezhető szabadság	615
Segéd tisztek fenyítő joga	615
Segéd tisztek jogai és köteleességei	612—614
Segélynyújtás közveszélyben	514
Sértett alatt kit kell érteni	387
Sértettek, tanuk és gyanúsítottak szembesítése	425
Sértett és tanuk kikérdezése	424
Sérthetetlenség mentelmi jognál	500
„Súlyosan veszélyeztető támadás” értelme	336
Súlyosbító körülmények megállapítása	415
Sürgős esetekben a csendőrség közvetlenül igénybe vehető	522
Szabadonbocsátása az elfogottnak	320
Szabadság engedélyezése a kerületi parancsnok által	632
Szabadság engedélyezése a szárnyparancsnok által	602
Szabadság engedélyezése a segéd tisztek által	615
Szabadság engedélyezése az iskolaparancsnok által	609
Szabadság engedélyezése az osztályparancsnok által	620
Szabályok, törvények és parancsok stb. oktatása	575
Szabálytalan öltözködésért felelősségrevonás	202
Szaoalyzatszerkesztő és tanulmányi bizottság	39
Szakasziparancsnok a nyomozás késedelmességének okát megállapítja	405
Szakup a harcoló csapatnál	591
Szakup által fogatosítható kivizsgálás	221
Szakup által való használata a kerekpárnak	270
Szakup ellenőrző szolgálata	584
Szakup fegyverzete szolgálatban	204
Szakup helyettesítése	590
Szakup feladata	584
Szakup kirendelése a szárnyparancsnok által	585

	Pont
Szakup. kötelessége közbiztonsági zavarok esetén	585
Szakup. sürgős szolgálatba indulása	585
Szakup. megbízása szárnyparancsnok helyettesítésével	589
Szakup. feljegyzései és ezekkel való eljárás	587
Szakup. községekben való megjelenése	584
Szakup. rangja, elhelyezése, megjelölése és alárendeltsége	52
Szakup. szabadságot engedélyezhet	602
Szakup. személyi és helyi ismeretei	584
Szakup. szemle tevékenysége	587
Szakup. véleményének meghallgatása a szárnypk. által	600
Szakácsnő elhelyezése a laktanyában	128
Szakismeretek bővítése	96
Szakkönyvek, folyóiratok, szépirodalmi művek elhelyezése	152
Szalmazsákok tömése	141
Szájkosár lovak részére	163
Szállás- és munkaadó a külföldieket bejelenteni köteles	376
Szállás idegeneknek a laktanyában	130
Szállás illetékszerűsége	138
Szállás tisztviselőknek és tiszteknek a laktanyában	129
Szállásjegyzék a laktanyabeliekről	113
Szállítmányfedezetek igénybevétele	537
Szállítmányfedezetek kötelmei	537
Szállítmányfedezet magánvállalat részére	538
Szárny- és őrsparancsnok intézkedései rendkívüli eseteknél	520
Szárnypk. a harcoló csapatnál	605
Szárnypk a közgazdálkodásokat ellenőrizni köteles	602
Szárnypk a szakpk és az öpk véleményét hallgassa meg	600
Sznykp állomáshelyét mikor hagyhatja el	603
Sznykp által ellenőrzése a felhívásoknak	598
Sznykp által felülvizsgálása a togalmazványoknak	598
Sznykp által javaslatétel őrlétszám megváltoztatására	600
Sznykp által nyomozó cselekmények elrendelése	598
Sznykp által való ellenőrzése a járőröknek	597
Sznykp által való kirendelése a szakaszparancsnoknak vagy a szol- gálatvezetőnek	599
Sznykp együttműködése a nyomozó szervekkel	594
Sznykp elutazása térképpel	601
Sznykp felelőssége a közbiztonsági szolgálatért	593
Sznykp felelőssége a legénység magatartásáért	593
Sznykp figyelemztető és oktató parancsot kiadni nem jogosított	602
Sznykp gazdaságkezelési ügyködése	602
Sznykp helyettesítésével megbízása a szakaszparancsnoknak	589
Sznykp helyettes tennivalói	604
Sznykp helyi és személyi ismerete	595
Sznykp kötelessége összpontosítás esetében	605
Sznykp kötelessége és feladata	593
Sznykp megjelenése a községekben	597
Sznykp nyomozásokhoz kiváló nyomozókat kirendelhet	396
Sznykságok megjelölése	51
Sznyk személyes érintkezése katonai és polgári hatóságokkal	595
Szárny szolgálatvezetőjének feladata	583
Szárny tagozódása	51
Szekrenykuics őrzése	147
Szembesítése gyanúsítottaknak, tanuknak és sértetteknek	425
Személyazonosság igazolása	308
Személyes ismeretseg vagy életmód miatt áthelyezés	86
Személyes mentességet kik élveznek	497
„Személyes szabadságot veszélyeztető támadás“	336
Személymotosáznál szem előtt tartandó szabályok	440

	Pont
Személyi és helyi előjegyzések vezetése a szárny- és szakasz-parancsnok által	356
Személyi ismeret alatt mit kell érteni	352
Személyi szabályok általában	563
Személyi ügyek kezelése legénységnél, nősülés, szabadság, előléptetés stb.	23
Személyleírás felvétele és tartalma	546
Személymotoszás helyett terhelt ruháinak átvizsgálása	439
Személymotoszást ki rendelhet el	439
Szemétlerakás	123
Szemle alkalmával öpk jelentkezése	169
Szemle alkalmával parancsnok és segédtszt jelentkezése	173
Szemlék tisztí állomásokon	172
Szemlélő fogadása	172
Szennyes ruházat hol tartható	148
Szerelvény gondozása	146
Szerencsétlenségeknél eljárás	514
Szervezeti változások közlése a bíróságokkal és hatóságokkal	60
Szerződések felterjesztése	72
Szeszes italból készlet a laktanyában nem tartható	127
Szeszes ital élvezete	78
Szeszes ital fogyasztása szolgálatban	89
Szépirodalmi művek elhelyezése	152
„Szétosztatás“ fogalma és elrendelése	340
Szétosztatás szüksége	340
Szigorú készség elrendelésére jogosultak	190
Szigorú készség esetében szükséges intézkedések	191
Szobalajstrom	139
Szobaparancsnok és felelőssége	138
Szobarend	158
Szokásos büntettek és rendőri felügyelet alatt álló egyének ellenőrzése	363
„Szokásos büntettes“ alatt kit kell érteni	352
„Szolgálatban álló csendőr jogai	295
„Szolgálatban álló“ fogalma	296, 334
Szolgálatban és szolgálaton kívül való fellépés	300
Szolgálatban vonat használata	269
Szolgálatba vezényelt járőr eligazítása	258
Szolgálatba vezénylése gyalog a lovascsendőröknek	278
Szolgálatból bevonuló járőrök jelentkezése és eligazítása	258
Szolgálati beosztás a tényleg viselt rendfokozat alapján történik	62
Szolgálati ebek alkalmazása általában	279
Szolgálati ebek kivezénylése	280
Szolgálati feladatai a csendőr- és őrsparancsnokságnak	64
Szolgálati fellépésnél feltűnés kerülése	301
Szolgálati fellépésnél magatartás	302
Szolgálati havifüzetek ellenőrzése a szárnyparancsnok által	598
Szolgálati havifüzet vezetése	252
Szolgálati jelek odaítélése a kerületi parancsnok által	633
Szolgálati lap kiadása a járőrnek üresen	253
Szolgálati lap nélküli szolgálat	253
Szolgálati lap nélkül kivezényelt járőr ellenőrzése	294
Szolgálati lapok ellenőrzése a szárnyparancsnok által	598
Szolgálati lapon hátul mit kell feljegyezni	265
Szolgálati lapon különös események tárgyalása	265
Szolgálati lappal való ellátás	253
Szolgálati lap vezetése	263
Szolgálati órák felszámítása	284
Szolgálati órák számának meghatározása	282, 283
Szolgálat előírása szükségig	254

	Pont
Szolgálat megszakitás, meghosszabbítás, útiránytól való eltérés tárgyalása a szolgálati lapon	265
Szolgálaton kívül való viselkedés	82
Szolgálatvezető (szárny-) feladata	583
Szolgálatvezető (szárny-) kirendelése	599
Szolgálat tagozódása	67
Szökésben lévő vagy ismeretlen tettes nyomozása	455
Sztrájk esetén gyárépületek és közüzemek ellenőrzése	375
Sztrájkoló munkások fokozott megfigyelése	375
Szurornynak viselése szolgálatban	203
„Szükségig“ való előírása a szolgálatnak és ellenőrzésnek	254
Születési vagy illetőségi helyen való beosztás	86

T

Takarékbetétkönyvek helye	156
Takarmány elhelyezése	168
Takarodó és ébresztő	177
Takarodón túl való kimaradás	178
Takaró használata	143
Találmányokkal (csendőrségi vonatkozású) eljárás	97
Talált tárgyak beszolgáltatása	446
Talált vagy ismeretlen származású tárgyakról jegyzék	448
Tanfolyamok hallgatóinak kijelölése	631
Tanfolyamoknál és iskoláknál kimaradás	178
Tanfolyamok (ideiglenes) parancsnokainak köteleességei és jogai	610
Tanu elővezetése meg nem jelenés esetében	425
Tanu és sértett kikérdezése	424
Tanuk gyanánt kiket nem szabad kikérdezni	428
Tanuk kikérdezésének módja és célja	427
Tanu kikérdezés területenkívüliség és személyes mentességet élvezőknél	498
Tanuk, sértettek és gyanúsítottak szembesítése	426
Tanuságtételre senki sem kötelezhető	430
Tanuzás kötelezettsége alól kik mentesek	429
Tanyai vidéken a portyázás módja	250
Tartalék bilincs és fűzőlánc hol tartandó	155
Tartalék töltények elhelyezése	148
Tartaléktöltény karhatalmi szolgálatban	536
„Támadással való veszélyes fenyegetés“ értelme	355
Tárgyak kiszolgáltatására való kényszerítés	447
Tárgyak őrizetbe vétele	444
Táskalöszer megőrzése	148
Távbeszélő ügyeletesek kötelmei	186
Távbeszélő ügyeleti szolgálat	184
Távbeszélő ügyeleti szolgálat készség esetében	189
Távollévők éles táskalöszerének megőrzése	148
Távolsági kimutatások felülbírlása	242
Távolsági kimutatás jóváhagyása	243
Távolsági kimutatás szerkesztése, összeállítása és módosítása	242
Temetése a csendőr egyéneknek	220
Temetése honvéd egyéneknek	220
Tereptárgyak portyázása az őrparancsnok által	572
Terhelő körülmények megállapítása	415
Terhelt védő közreműködésével élhet	390
Terhelt alatt kit kell érteni	387
Területenkívüliséget élvező személyekkel eljárás	497—498
Területenkívüliséget kik élveznek	496
Területenkívüliségnél lakás sérthetetlen	498
Területi illetékessége a bíróságoknak	388

	Pont
Területi illetékesség a nyomozásoknál	396
Testi épséget veszélyeztető támadás értelme	336
Testisértéseknél nyomozás	402
Tettenérési jutalékokkal való eljárás	73
Tettenérés les folyamán	473
Tettenkapás fogalma	313
„Tettlegesen akadályozza“ fogalom	337
„Tettleges támadás“ értelme	335
Tevékenységi kimutatás a főszolgabírónak	466
Tevékenységi napló vezetése	417
Téli időszak meghatározása	257
Tényálladáki elemek megállapítása	416
Ténykedések szolgálatban	296, 297
Tényleírás szerkesztése jövedéki kihágásokról	492
Tényvázlat	229
Tényvázlat és feljelentés szerkesztése	459
Tényvázlatok szerkesztése	465
Tényvázlatot hová kell küldeni	460
Térképpel ellátása a szárnyparancsnokoknak	601
Tiltott intézkedések	298
Tiltott szolgálatok	65
Tintairón használata a bünyegyzék készítésénél	448
Tintairón használata a szolgálati lapok vezetésénél	263
Tisztek által elhagyása az állomáshelynek	603
Tisztek áthelvezése és beosztása	61
Tisztek elfogása járőrök által	507
Tisztek és legénység lovaglásban való kiképzése, továbbképzése	56
Tisztek és tisztviselők elnevezései és jelvényei	7
Tisztek feladata a közbiztonsági szolgálatban	2
Tisztek fegyverhasználati joga	333
Tisztek kiképzése	24
Tisztek kinevezése	18
Tiszteknek kirendelése a kerületi parancsnok által	627
Tisztek kötelezője	24
Tisztek megbetegedése	200
Tisztek megszállása és étkezése az őrsökön	129
Tiszteknél jelentkezése az öpk-nak	102
Tisztek nyilvános (művészi) szereplése	76
Tisztekre kiszabott fenyítésekről jelentés-tétel	231
Tisztek rangviszonya a honvédséggel szemben	6
Tisztekről büntetési jegyzőkönyvi kivonat felterjesztése	232
Tisztek személyes részvétele nyomozásokban	2
Tisztek szolgálati esküje	25
Tiszteletadás a csendőrség felügyelőjének	171
Tiszteletadás a járőr által	94
Tiszteletadás a lovasjárőröknek	278
Tiszteletadás a rendőrkapitánynak	100
Tiszteletadás közhivatalnokoknak	100
Tiszti állomány kiegészítése	24
Tiszti különítmények alárendeltsége	54
Tiszti tanfolyamok parancsnoksága	40
Tisztítószerek holtartása	148
Tisztviselők laktanyába nem szállhatnak	129
Titoktartás alól való felmentés	74
Titoktartás, titkok megőrzése	74
Toborzóbizottság és hivatása	20
Tolmács útján fogatosított kikérdezés	427
Tollforgó hol tartható	141
Továbbszolgáló csendőrök fogalma a fenyítések kiszabásánál	236
Tölténytáskák helye	146

	Pont
Törvény nevében szavak használata elfogásnál	315
Trágya lerakás	123
Tusa alkalmazása ütésre, lökésre	329
Tüzesetek bejelentése	516
Tüzesetek nyomozása	515
Tűzoitóság támogatása kilakoltatásnál	512
Tűzoltórend	121
Tűzoitoszerek karbantartása és használata	121
Tűzrendészeti rendszabályok a laktanyában	120
Tűzvédsznél a csendor köteleessége	512

U, ű

Udvar gondozása, csinosítása	125
Udvariasság és előzékenység	88
Ujratelvétele a nyomozásnak	469
Ujjnyomatfelvétel	420
Üanportyázás	293
Ütbaigazítás kérése nyomozásra nézve	407
Ütbainmulás a vezényelteknek és áthelyezetteknek	214
Ütemenorzo járörök átkutatásnál	481
Ütirany betartása és eltérés szabályozása	266
Ütiranytól való eltérés, szolgálatmegszakítás, meghosszabbítás stb. tárgyalása a szolgálati lapon	265
Ügyeletések és naposok felváltása	185, 186
Ügyeleti és napos szolgálat	184
Ügyesz joga a nyomozásnál	407
Ügyesség tájékoztatása a fontosabb bűnesetekről	408
Ügynokok és nazalok kitiltása a laktanyából	126
Ünnepyeiken és diszkivonulásokon részvetele a csendőrségi csapa- lukiak	219
Ünnepyeik, multságok rendezése	76
Ünnepnapok beszámítása a határidőbe	586
Üres szolgálati lap kiadása a kivezenyelt járörnek	253

V

Vadászjegyek és fegyverigazolványok miatti kihágás esetében eljárás	380
Vadászati jegy ellenőrzése	379
Vadászati jeggyel nem rendelkező egyénekkel eljárás	379
Vadászma a csendornek nem szabad	84
Vadászterületek és erők portyázása	380
Vagyon elleni buncselekmények nyomozása	403
Vagyon és erkölcsi bizonyítványok beszerzése és kitöltése	467
Vagyonmentés tűznél, vízardasnál	515
„Vagyont veszélyeztető támadás” értelme	336
Vasúbiztosítás alatt ellenőrző járörök kiküldése	475
Vasútbiztosítás célja	474
Vasútbiztosítás elrendelésére jogosultak	474
Vasútbiztosító járörök viselkedése és bevonulása	476
Vasútbiztosító tervezetek szerkesztése	474, 475
Vasútbiztosításra igénybevehető örsök	474
Vasút- és hajóállomások, valamint fürdőhelyek portyázása	382—385
Vasúti kocsik átvizsgálása	382
Vasúti pálya megrongálása esetében járör köteleessége	475
Vasúti szabályok betartásának ellenőrzése	382
Vasúti szállítmányok fedezete	537
Vasúti személyzet támogatása	382
Vasúti ügyeleti járörök átkutatásoknál	481
Vasútügyeleti szolgálat vezénylése és szabályozása	383

	Pont
Vád, magánvád	386
Vadlót akit kit kell érteni	387
Vadászruhak alkalmazása istállókban	164
Válaszok közlése a bíróságokkal és a hatóságokkal	60
Vármegye hivatalos lapjainak orsók ellátása	489
Vásárgeszeleti járőrök kötelességei	370
Vázlat elkészítése tervezetekhez	482
Vázlat készítése helyszínről	419
Vegyesbizottságok által kivizsgálása a fegyverhasználatoknak	348
Vendégeskegni a laktanyában tilos	127
Veszélyes gonosztevő elragadásakor való eljárás, ha az beteg	321
„Veszélyes gonosztevő“ fogalma	339
Vezénylés rendszeresített létszámon felül	62
Vezényelték és áthelyezették útbaindulása	214
Vezényelték felváltása	214
Vezényelték fenytéséről értesítés	232
Vezénylés és beosztása csendöröknek rendfokozat szerint	62
Vezénylések elosztása	214
Vezénylés elrendelésére jogosítottak	213
Vezénylésről általában	212
Vezénylés szabályozása rendszeresített létszámon felül	62
Vezénylő lajstrom	253
„Védett helyzet“ fogalma	338
Védő közreműködése és jogai	390
Véglegesítése a próbacsendoröknek	579
Végrehajtása a fogságfenytéseknek	234
Véleménye a közbeeső parancsnokságoknak a részletes jelentésen	226
Vétségekről és büntettekéről szóló fejelentések összeállítása	463
Villany és vízvezeték karbantartása	123
Világítóanyagokról gondoskodás éjjel	151
Virágállványok elhelyezése	149
Viselkedés általában	71
Viselkedés szolgálaton kívül	82
Visszavonása a magánindítványnak	399
Vízáradásnál mérényletek meggátolása	513
Vízáradásnál óvintézkedések	513
Vízvezeték karbantartása	123
Vonat igénybevétele szolgálatban	269
Vonatra (hajóra) szállás fogolykíséret alkalmával	551

Z

Záróra a laktanya társalgójában	126
Zárórak ellenőrzése	362
Zárt helyiségek felnyitása házkutatásnál	442
Züllésnek indult fiatalokóról jelentés	504
Zsebóra és pecsétnyomó szolgálatban	205

Helyesbítések.

Folyoszá m	A helyesbítő rendelet			Helyesbített		Meg- jegyzés
	kiadó hatósága	kelte és száma	Cs. K. száma és év- folyama	pont	melléklet	
				s z á m a		
1.						
2.						
3.						
4.	26. sz.	1912. jún. 18. 114.697/1912. 26. - 1912. 26. sz. rend.	34 1912.	270		
5.						
6.						
7.						